Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Adesto dne supplicationib; nris · & intercedente beato magno mar
tuo ab hostiu nos defende ppitiatus incursu. P. SECR
Prs nobis omps ds · ut nre humilitatis oblatio & pro tuor tibi grata sit h
nore scor · et nos corpore pariter & mte purificet. P. P' CO
Tua sca sumtes qs dne ut beati magni nos foueant cotinuata presidia. P.
Scoru Timothei · et Simphoriani · A Salus autem.
Auxiliu tuu nobis dne qs placatus intende · & intcedente beato tymoth
martyre tuo dexteram sup nos tue ppitiacionis extende. P. ALIA
Beati martyris tui symphoriani dne nos tuere psidiis · ut cui festiuitate
annua deuocione recolim · ei intcessione ab omib; aduersitatib; muniam
Sci ludibria et uerbata expti · insup AD CORINT
& uincula & carceres. Lapidati sunt · secti sunt · teptati sunt · in occisione gl
dii mortui sunt. Circuierunt in melotis · in pellib; caprinis. Egentes · ang
tiati · afflicti · qb; dignus n erat mundus · In solitudinib; errantes · et montib
& speluncis · & in cauernis terre. Et hi omis · testimonio fidei probati inu
ti sunt. In xpo ihu · dno nro. OF Gloriosus ds. All Mirabilis ds. Euangelm re
nati · S. Geruasi & Protasii. OF Mirabilis ds. SECR
Offerim tibi dne pces & munera · que ut tuo sint digna conspectui · beati
tyris tui tymothei pcibus adiuuemur. P. ALIA
Suscipe dne ppitius oratione nram cu oblationib; hostiaru sup impositis
martyris tui symphoriani depcatione pietati tue pfice benign acceptas
illi quineo flagrauit feruore nobis aspira benign · ut in tua sep dilectione
manentes · & in fide inueniam stabiles · & in morib; cocordes · & in opere ef
Diuini muneris largitate satiati qs dne ds nr. P' CO CO Ego uos elegi de
ut intcedente beato timotheo martyre tuo · ei sep participatione uiuam
Sacro munere satiati qs omps ds · ut intcedente beato symphori ALIA
ano martyre tuo · omis nos scor tuor iubeas ascribi consortio. P.
Omps semp ds · q huius diei A Michi autem nimis · S. Bartholomei apli ·
uenerandã scamq; leticiã beati apli tui bartholomei festiuitate tribu
ecte tue qs & amare qd credidit · & predicare qd docuit. P. AD EFFESIOS
Frs · la n estis hospites et aduene · sed estis ciues scor & domestici di

B. 126

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

B 126

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

In die sancto pasche thema sump-
tum ex officio misse.

Resurrexi et adhuc tecum sum alleluia posuisti super me manum tuam alleluia mirabilis facta est scientia tua alleluia alleluia. Dies resurrectionis dominice dies redemptionis et reparationis nostre renouationis humane. dies clara et amena valde. dies iocunditatis et exultationis. dies leticie et iubilationis. dies venerabilis et sanctificate sollempnitatis. dies reuerenda et omni acceptione digna: dies insignis. dies felix. dies preoptata. dies grata. et omni gaudio plena. Hodie fratres karissimi nobis illuxit. et serenitate sua oculos cordis nostri attrisit: a solis ortu usque ad occasum totum mundum replens leticia. Felix dies et omnibus aliis felicior: quia omnium christianorum singulariter dulcescat affatibus. Dulcis in terra: sed in celo dulcissima. Dulcis hominibus. sed dulcior angelicis spiritibus. Dies nuptialis: dies triumphalis. Dies eterne satietatis et eterne iocunditatis et iocunde voluptatis. Consolatio lugentium. spes miserorum. liberatio captiuorum. gaudium sanctorum: cuius memoria super mel et fauum. In qua speciosus forma pre filiis hominum amictus lumine sicut vestimento stolam immortalitatis et glorie. stolam claritatis et impassibilitatis assumpsit.

In quo dominus noster regnauit et decore indutus est. Gloriam eius et magnum decorem imposuit super eum. Unde ysaias ait. In die illa erit germen domini in magnificentia et gloria: et fructus terre sublimis. Benedixit ei dominus terram suam. Caro et corpus eius refloruit: et conscisso sacco carnis mortalis et passibilis. circumdatus est leticia glorie resurrectionis. sic scriptum est. Conscidisti saccum meum: et circumdedisti me leticia. Conscidisti saccum meum in morte: et circumdedisti me leticia in resurrectione. Hunc enim saccum carnis sue. in quo multa aspera sustinuit. lauit in iordane. torsit in passione: dealbauit et clarificauit in hodierna resurrectione. Oportebat enim christum pati: et intrare in gloriam suam. Dauid noster antequam in pace regnaret: multas sustinuit persecutiones. Ioseph noster postquam ferrum pertransijt animam eius: extinctus de carcere. constitutus est dominus totius egipti. sic scriptum est. Conuertisti planctum meum in gaudium mihi. Et iterum. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Deus enim propter exaltauit eum. et donauit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine ihesu omne genu flectatur. et omnis lingua confiteatur quia dominus ihesus in gloria est dei patris. De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput resurgendo. Per humilitatem enim passionis: peruenit ad gloriam resurrectionis. Gaudere igitur nos oportet fratres et congratulari domino. in hac tam preclaram sollempnitate ut hodie cum vero ioseph inebriemur in meridie. id est in caritatis feruore: ut in voce exultationis et confessionis. sit hodie sonus epulantis. gratiarum actio et

ysa. in
lu 24
ita
gen xli
phil' ij
de gaudio ... sollempnitatis
gen 43

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

vox laudis. Neque enim fas est ut sileat
a laudibus divinis lingua carnis. in hac
die qua gloriose surrexit caro salua
toris. Cantemus igitur domino: quia gloriose
magnificatus est. Qui enim humiliter magni
ficatus est in sua conversacione et miraculorum
operacione. qui fortiter magnificatus est pug
nando contra dyabolum in passione: qui
terribiliter magnificabitur iudicaturus mun
dum in fine. sicut scriptum est. confitebor tibi
quia terribiliter magnificatus es: hodie
gloriose magnificatus est in resurrectione.
Equum enim et ascensorem proiecit in mare.
Equum superbie et ascensorem eius dyabo
lum deiecit: dum mortem moriendo destru
it. et vitam resurgendo reparauit. Salue
festa dies toto venerabilis evo. qua
deus infernum vicit. et victor ab inferis
gloriose remeauit. In qua deus ulcionum
libere egit: et suos ab inferis liberans
modo libertate restituit. O dies honoran
da. dies adoranda. celebris sollempn
nitas. et solempnis celebritas. per quam
de mari ad portum. de labore ad re
quiem. de via ad patriam. veri hebrei
pertransierunt. In qua spoliantur egipcii. di
tantur hebrei: et submerso pharaone
cum exercitu eius ad portum salutis perdu
cuntur. In qua mors vincitur: infernus
spoliatur. Prima condicio non solum re
formatur: sed in melius commutatur.
Prima sumus diriguntur: et scisso ve
lo patet aditus ad sancta sanctorum. Vos igitur
qui in pulvere estis expergiscimini et lau
date. Immisit enim deus in os fidelium suorum
canticum nouum: carmen deo nostro. Mag
nificauit dominus facere nobiscum: facti

sumus letantes: ut inebriemur hodie
ab ubertate domus domini. Beatus enim populus
qui scit iubilacionem. Sed enim scimus illam
in presenti laudando: sciemus illam in fu
turo experimendo. Psalmum igitur dicite
illi qui ascendit super occasum mortem
conculcando: dominus nomen illi: qui dominatur
in universo mundo. Laudate celi et exul
tet terra: iubilate montes laudem: quia
consolatus est dominus populum suum. Sic scrip
tum est. Ad vesperum demorabitur fle | psa 49
tus. scilicet in passione: et ad matutinum
leticia. id est in resurrectione. Unde psalmista | xxx
ait. Plorans nequaquam plorabis: plo
rans in passione: nequaquam plorabis
in resurrectione. Erit enim sicut idem psalmista ait | 28
in die illa dominus exercituum corona glorie:
et sertum exultacionis residuo populi sui.
Et item ait. Addent mites in domino le | xxx
ticiam: et pauperes homines in sancto israel
exultabunt: quia defecit qui prevalebat.
id est dyabolus. Consumatus est illusor:
succisi sunt omnes qui vigilabant super ini
quitates. id est acriter peccantes: de quorum
faucibus christus fidelium multitudinem
extraxit. Propterea per psalmistam de | de fru[ctu] r[esurrecti]o[nis]
fructu resurrectionis sue omnibus ait. Di
numerabo eos et super arenam multi
plicabuntur. id est multi valde erunt.
ut dinumerari nisi a deo non possint.
qui numerat multitudinem stellarum. id est
electorum suorum. Hec est turba magna | Apoc vii
quam dinumerare nemo poterat. Dinumera
bo eos: id est cognoscam et conservabo.
Ad cognoscendum enim et conservandum.
diminuemini eam quam diligimus. De hac
autem multitudine. et de hoc resurrectionis

Marginal notes (left):
de multitudine magna gaudii de effectu ... sollempnitas.
Exo 14
math 27
psa 26

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

23 sicut moyses in deuteronomio ait. Benedictus
deus in latitudine gad: quasi leo requieuit.
cepitque brachium et verticem. Gad interpretatur
accinctus: et sic christus. Indutus est enim forti
tudine: et precinxit se. Indutus est forti
tudine: dum immortalitatem assumpsit. Pre
cinxit se quasi linteo albo. dum corpus suum
in resurrectione clarificauit. Benedictus in la
titudine est: quia non solum in iudeis: sed in
omnibus gentibus regnum amplissimum accepit.
ps. Unde per malachiam ait. A solis ortu vs
que ad occasum: magnum est nomen meum.
Quasi leo requieuit: quia tercia die ad virgi
tum patris resurrexit. Brachium cepit cum sur
geret a mortuis: fortitudinem immortalitatis
sibi coniugauit. Cepit insuper verticem:
quia mundani imperii sublimitatem ad
suscipiendam fidem sibi inclinauit. Unde
Deut. 33. eodem loco moyses ait. Dan catulus le
onis fluet largiter de basan. Dan
interpretatur iudicium. Hic est christus: cui omne iudi
cium pater dedit. Catulus autem leonis dicitur propter
humilitatem et fortitudinem: et quia die
tercia more leunculi surrexit. Fluet lar
giter de basan. id est post confusionem et
passionis ignominiam. euangelica doctri
na vniuersum mundum irrigauit. Basan
autem confusio interpretatur. Unde psalmista ait. Dixit
dominus ex basan conuertam: id est ex confusione
infidelitatis ad fidem adducam. Hec est
dies in qua pius pastor oues que
perierant. faucibus lupi infernalis eripuit.
et ad supernum ouile reportauit. In
qua lux obscuritati. vita morti.
vitas vbere. nouitas vetustati. et
tristibus leticia succedit: tenebras
nesciat: quia pristinas tenebras effuga
uit. Hec dies est non solum sol lucens su
per terram. vel super celos: sed etiam sub terra lux
it: dum captiuam captiuitatem deducens
sanctos suos illuminauit. Melior est dies
ista in atriis tuis super milia aliorum dierum.
Nam diebus aliis oritur sol de celo: hodie
vero ortus est nobis sol verus et splendidis
simus de sepulchro. Hec est igitur dies quam
fecit dominus: et sibi specialiter appropriauit
et dedicauit. Unde cum omnes dies fecerit
dominus. de hac tamen specialiter dicitur: hec est dies
quam fecit dominus. et singulari priuilegio
dies dominica nuncupatur. Sicut enim virgo vir
ginum mater christi dicitur. quia aliis preminet vir
ginibus: et sicut sancta sanctorum dicitur. et cantica
salomonis propter magnitudinem et excellenciam can
tica canticorum nominantur: ita preclara hec
et insignis paschalis solempnitas. quia precellit
aliis. et super omnes sibi vendicat princi
patum. merito appellatur solempnitas sol
lempnitatum. Hodie enim dominus in faciem ade
spiraculum vite inspirauit: dum christus a
mortuis suscitauit. Hodie ablactato
ysaac pater cuius letatus est valde et mag
num conuiuium fecit. quia christus qui a puerili
infirmitate carnis mortalis ad immorta
litatem transiit. In cuius resurrectione de pre
tiosis fidelibus magnum conuiuium prepara
uit. De quo iohannes in apocalypsi ait. Beati qui ad
Apoc. 19 cenam nupciarum agni vocati sunt. Et ysaias
27 de hoc conuiuio dicit. Faciet dominus in die
illa in monte hoc omnibus populis conuiuium pin
guium medullatorum et vindemie defe
cate. In monte enim esse vel in ipso christo
qui dicitur mons propter preminenciam: mons in
petre mons cacumen. mons coagulatus mons
pinguis. mons in quo beneplacitum est deo

suscitare in eo. fecit deus pater omnibus populis in die
resurrectionis dominum pinguium. medulla
torum ~~et videmus defecatam~~. ut pinguedo
Su 17 inferatur ad humanitatem. scilicet ad vitulum sa
ginatum: medulla autem que latet intrinsecus
in suavior est. atque delectabilior: ad divini
tatem. Videmus autem defecata dicitur quia san
guis torcularis crucis expressus: de botro cy
pri ab omni fece corruptibilitatis purga
gen 27 de odore agri pleni cui benedixit dominus tur in resurrectione. Hodie vero ysaac sen
sit fragrantiam vestimentorum filii sui ia
cob. qui dyabolum in cruce supplantavit. idest
humanitatem que glorificata: ait. Ecce odor
filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit
dominus. Terra enim corporis que fossa in passione:
odores fructus tulit in resurrectione. Seminavit enim
27 ysaac sicut dicitur in genesi: et invenit centu
plum. Quia postquam semen evangelicum
in mundo christus seminavit: post passionem suam
in resurrectione per illum profectum premium retribu
it. Hodie evigilavit iacob: quasi de
gravi sompno. Graves enim in morte
sustinuit passionis dolores. Unde in ge
28 nesi dicitur. Cum evigilasset iacob quasi de gra
vi sompno ait. Vere dominus est in loco isto
et ego nesciebam. Cum evigilasset. ecce
resurrectio. Vere dominus est in loco isto. ec
ce potentia divinitatis: que surrexit a
gravi sompno mortis. Ego nesciebam:
gen 37 de adoratione ioseph ecce infirmitas humana. Hodie vero
ioseph non tantum sol et luna: sed et univer
sa creatura adorat. Omnia enim subiecit
pater sub pedibus eius: et manipulum corporis
gen 39 eius adorat omnis creatura scilicet. Hodie
de cysterna sepulchri ioseph noster exi
gen 37 vit. et extractus de carcere vestimenta
mutavit: dum deposita mortalitate

gloriam immortalitatis assumpsit. Indutus
est enim dominus fortitudinem. dyabolum in cruce
superando: et precinxit se zona candi Apoc 19
da. et lintheo byssino assimilata. gloriam
immortalitatis et candorem glorificationis.
Hodie idem ioseph relicto pallio in gen 39
manu egiptie: idest soluto mortis de
bito. illesus evasit in resurrectione
Hodie laudando et gratias agendo dicere pos
sumus deo patri: ioseph filius tuus vivit: gen 45
et ipse dominatur in universa terra egipti.
Vivit enim resurgendo: et dominatur in uni
verso mundo. Hodie filius accrescens io
seph. per immortalitatis gloriam. et decorus
aspectu. in quem scilicet desiderant angeli con gen 49
spicere. pastor egressus est. et lapis israel
lapis angularis. quem reprobaverunt iudei
qui factus est in caput anguli. Dissoluta
sunt enim vincula brachiorum et manuum illius
per manus potentis iacob: quia de sepulchro
per potentiam patris surrexit. sicut dicitur in genesi.
ubi etiam dicitur: quod filie discurrerunt super mu
rum: idest sancte anime christum videre cupientes.
et muros idest sanctos prelatos intuentes.
Hodie virga moysi. virgas magorum Exo 7
seu serpentes devoravit: quia christus resur
gens mortem absortam in victoria supera
vit. Per serpentes enim mors intelligitur: quia 1 cor 15
serpens auctor fuit mortis. Per virgam
vero regalis seu divina potentia: quia christus re
surgens mortem et auctorem mortis dyabolum
destruxit. Hodie sicut in exodo legimus Exo 11
moyses factus est vir magnus valde in terra
egipti. Postquam enim christus innovavit si Act 7
gna et immutavit mirabilia: factus est mag
nus valde et gloriosus resurgendo: qui
despectus et abiectus valde fuerat pa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tiendo. Hodie ducatu vel moysi: li
berati sūt filij isrl' de captiuitate eg̅.
Exo 14 Et fc̄m est ī vigilia matutiā ī̄spec̄
dn̄s sr̄ castra egiptioꝝ p columpnā
ig̅s et nubis: et intfecit exrcitū eoꝝ.
Mane ei resurgēs dn̄s pharaonē ⁊ ei⁹
exrcitū. id ē dyabolū et pctā dyabol⁹ famula
cia destruxit p seipm̄. q̄ est columna
ig̅s illūnādo: et nubis refrigeran
do. Vineā eni trāstulit dn̄s de eg̅o:
et eiecit gētes viciorꝝ: et plātauit
eā in t̄ra pmissiōis. Hāc aūt victo
riā et gaudiū de submersiōe egipti
orꝝ hijs diebꝫ replicat eccā. Per sep
tē eni dies pgim⁹ ad fōtes. vt li
bationē nrāꝫ. et hostiū submersionē
recolam⁹: et post ad crucifixū redim⁹
p quē redēpti sum⁹. Filii pq̄ trāsi
Exo 14 tū maris rubri. filij isrl' p septē
dies reūtebant ad litus maris la
dātes deū de libaciōe sua: ⁊ vide
bāt egiptios mortuos. et manū
magnā quā exercuit dn̄s cont̄
eos. Et nos nō solū libaciōꝫ nrāꝫ
īspiciam⁹: sed mortuos egiptios
1 cor x vt timeam⁹. Hodie petra. i. xp̄s
aq̄s in deserto hui⁹ mūdi nob' tribu
it. q̄ resurgēs a mortuis. aq̄ sa
pie salutaris nos potauit: ape
riēs nob' sensū vt ītelligem⁹ scrip
Luc 24 turas. Hodie nob' dn̄s mānā ce
Exo 16 leste dedit: dū panē anglorꝫ ho
mo māducauit. Erat aūt māna sicut ī
exodo dr̄ mi̅nutū. et q̄i pilo ton
sū ī similitudiē pruine sr̄ t̄ra. Mi
nutū fuit ī resurrectiōe. i. subtile.
et hūanis oc̄lis ī spē gloriffcata

inuisibile. Pilo tonsū ī terra folliculo mor
talitatis exutū ī r̄so̅e. In similitudiē pru
ine refrigerātis: et t̄rā cordis fertilē redde
tis. De hoc pāe dr̄ in exodo. Vespe come 16
detis carnes: ⁊ māe saturabimi panibꝫ:
ī vespe cene dn̄ice comedim⁹ carnes agni
il' in vespe mūdi. Et māe resurrectiōis dn̄i
re saturati sum⁹ māna et pane celesti.
Hodie ī mōte synai fc̄s ē terremotꝫ: q̄ Exo 19
ī resurrectiōe t̄ra tremuit ⁊ q̄uit cū ex
get ī iudicio d̄s. Tremuit t̄ra. i. t̄renorꝫ
corda videntia dei mirabi⁹ timuerūt:
⁊ a pctīs q̄euerit. Cū exgēt ī iudi⁹ d̄s.
id ē cū resurget ⁊ discernet credētes a nō
credētibꝫ. In iudiciū eī venit ī mūdū: 10 cor
vt q̄ nō vidēt videāt. et q̄ vident ceci
fiāt. Hodie v̄ga aarō floruit. alioꝝ Num 17
v̄gis siccis remanētibꝫ: q̄ r⁹ siccent
alioꝝ corpibꝫ vsq̄ ad finē mūdi ī t̄ra
putrescētibꝫ. Vn̄ ipe ait. Et refloru
it caro mea. Pus eī floruit ī natiui
te: q̄ mūda fuit ab oī labe: p modo
refloruit. i. iterꝫ floruit ī resurrectiōe. Ho Num 21
die serpēs eneus sapiēs. sꝫ absq̄ ve
neno. fortis ⁊ icorruptibil' fc̄s resurgen
do: exaltatꝫ ē in desto. i. ī vniuerso
mūdo. Et oīa traxit ad seipm̄: sicut ī
euāg⁹ ipē ait. Cū exaltatꝫ fuero a t̄ra Joh xii.
resurgendo. scꝫ a sepulcro: oīa trahā ad me
ipm̄. Hodie ī curatiōe leprosi. i. hūani
gn̄is. lep̄ pctōꝝ ifecti passer ī tinctus
sanguīe auolauit. P⁹ dr̄ ī leuitico: 14
q̄ xp̄s san̄ passiōis tinctꝫ. resurgendo
euasit. nec morte potuit detineri.
Hodie hircꝫ emissarius. pctā pp̄li tol Leu 16
lēs euasit: dū xp̄s de manibꝫ iudeorꝫ
euadēs surrexit. Hodie sapson nr̄. Iudic 14

hostibꝫ suis maxilla asini īterfectis.
id ē pacīa quā exhibuit. Taċe quā ꝑ
tulit⁊. et leone. i. dya° dilaniato. fa
uū mellis de ore leonis extrxit: dū
cū suis sc̄is victor ab īferis remea
uit. De comedēte cī exiuit cibꝫ: ⁊ de
forte egressa ē dlcedo. i. de īferno q
aīās deuorabat ⁊ absorbebat. sc̄i
egressi sᵗ: q̄ ꝑ examē apū qd̄ īueit
sapson īore leonis ītelligūt. Sap
son enī q̄ tribu sua ɔtēpta duxit a
lienigenā. xpīꝫ sigfiāt: q̄ repbata
synagoga. eccaꝫ de gētibꝫ sibi duxᵗ
it. Conabant āt pntes eiꝰ īpedire
eū ne cū alienigena ɔtūēt: ⁊ iudei
conati sᵗ īpedire ne ad gētes xpī grā
Judicum 16 pueniret. Hic sapson īgazan abijt:
et mlierē metricē adamauit. Philis
tei āt vt eū detinent. ciuitatē custodie
bāt⁊. Sꝫ ille nocte exiēs pors ciuitatis
tulit: et ī vtīcē mōtis ascēdit. Xp̄s eī
metricē. i. gētilitatē adamauit. Et
licꝫ a militibꝫ custodiret̄ in sepulch̄:
īferni tū claustra destrxīt: et exiēs de
1 reg 19 sepldro a mortuis īsrēxit. Hoc enī
sigficatū est ī dauid. quē cū saul.
vt ipm̄ interficerēt obseruabāt: ⁊ do
mū in q̄ iacebat vallādo obsidebāt.
Michol āt deposuit eū ꝑ fenestrā.
Cūq veīsset satellites ad lectū eiꝰ. ī
uenerūt statuā sup lectū: et pelles
capraꝝ ad caput eiꝰ. Serui saul. i. iu
dei sepldꝝ obsuauerūt: vt r̄ nomē
et famā eiꝰ iterimerēt. Michol autē
quā nup desposauāt. i. ecclā nouel
la de gētibꝫ ꝑ fenestrā illū deposuit.
id ē depositū q̄ fenestrā infirm̄ cre
didit: et ipm̄ ab īferio redisse non
dubitauit. Satellites āt saul. i. iu
dei īuēta statua: valde offensi sᵗ. Xp̄s
ysa 8 1 petri 2 āt fc̄s ē iudeis lap̄ offensiōis: ⁊ pet
scādali. Qꝛ pellē capraꝝ īuenerūt:
qꝛ agnū caprā reputātes. xp̄i pctōre
estiabāt. Hodie ionā nrꝫ die tcīa
Jone ii. math 12 ceta euomuit. Sicᵗ eī fuit ionas ī ve
tre ceti tribꝫ diebꝫ ⁊ trꝫ noctibꝫ: ita ē
ī corde tre usqꝫ ī die tcīū: diē in quo
sitīt clausū ī sepldro iacuit. Vñ ipē
ꝑ pstāit. Nō delinqs in īferio aīam
meā: nec dabis scm̄ tuū vide corrup
vi tiōē. Et osee ait. Viuificabit nos pᵗ
duos dies: ī die tcīa suscitabit nos.
Fiius eī resurrectiōe viuificati sumꝰ ⁊
suscitati. Cecidimꝰ eñi. et iclinauī se:
surrexit. et erecti sumꝰ. Duabꝫ āt no
ctibꝫ et vno die ītegro ī sepuldro ia
cuit⁊: qꝛ luce sue siple mortis: nrē
duple mortis destruxit tenebras. Du
plices tenebras nostre duplicis mortis:
die sue siplicis mortis destrxīt. Dupli
cē vetustatē nrāꝫ. pene scꝫ et culpe
sua simᵃ deleuit vetustate. scꝫ pene
quā ꝑ nob̄ assūpsit: sꝫ eā resurgē
do deposuit. Ecce q̄t et q̄ntis et q̄m
ꝑfidis mistijs ꝑfigurā ē triūphus
nrī redēptoris. et leticia solēnitatis
hodierne⁊. in q̄ botrus cypri reflo
rescit: synagoge flos marcescit. et
floret ecclia. Qua mors ⁊ vita duel
lo ɔflixere mirādo: dux vite mortuꝰ
regnt viuꝰ. Triūphato ī mortis ipo
triūphali fruamꝰ gaudio ītīa. Pax
et ~~gaudiū~~ iubilaº fit ī celis. Theoriā eī ha
būdāce suauitatis tā p̄clare festiu

tatis eructabūt: q̄tiq3 de morte ad
In vitā cū xp̄o resurrexerūt. Un̄ ysaias
ait. Gaudete ⁊ exultate sil' de ſyō ta
ihr̄lm. q2 ꝯsolatꝫ ē dn̄s pp̄lm suū
redemit ihr̄lm. i. eccā3 ī passiōe: quā
Apoc 1 ꝯsolatꝫ ē in resurrectiōe. absterges oēz
lacrimā ab oculꝫ discipulorꝫ suorꝫ.
Postea eciā in hijs diebꝫ frequēt in
geminat cāticū anglorꝫ. i. all'a.
exp̄mēs laudē āgelicā ⁊ gaudiū
supnorꝫ ciuiū: q2 sōcij sūt sum' an
Ysa 14 gelorꝫ. et sedes lucidas ī eū p̄ciuūt
a q̄bꝫ cū vniūso exercitu suo cecidit
lucifer q̄ mane oriebat. All'a autē
maioris exp̄ssiuū ē gaudij. q̄ vox
ista q̄ vtim̄ in lxx: glīa t̄ dn̄e rex
etne glīe. Et idcirco all'a qd̄ laudē ā
gelicā. et gaudiū paschale repsen
tat. hijs diebꝫ resumit̄. Insinuat
eciā all'a laudate īuisibile vel vni
ūsale. Nō solū eñ īuisibilis ē
sc̄dm deitatē: s3 hodie uisibil' fc̄s
ē s̄m glīficatā huānitatē oclīs mor
talibꝫ. Cui āt prius q̄i cōcludebat
īfra iudeā: fc̄s est vniūsal'. et toti
mūdo ī notuit p̄ ap̄los. Prius eñ tantū
erat gēti: q̄ postea ubiq3 et ad oēs
ē diffusa naciōes. All'a āt laus ā
gelica a pueris in eccā cātat. q2 hn̄t
īnocenciā p bn̄ficiū etatis. quā hn̄t
āgeli p grām. In festiuis v'o diebꝫ
maiores et adulti all'a cātat. quā
deū laudabim' resurgētes ī vniū p
fectū. Un̄ ī octā pasche dup' all'a cā
tat. et laus āgelica geminat: q2 ī
octā resurgenciū duplicē stolā. salutꝫ
aīe et corpis ꝯsequūt. In tīra eñ

sua dupli'a possidebūt sc̄a p̄ḡ h̄ exultū: 21
et letīa sempitna erit eis s'c'd' ysaias ait
Et ī p̄abol' d'. Oēs eñ domestici eiꝰ ves
titi duplicibꝫ. Dup' cātat all'a p̄p̄ ex
et nūc3 resurrectiōn. De hoc āt cāticō ex
ultacōis thobias ait. Porte ihr̄lm ex sa 14
phiro et smaragdo edificabūt: et ex
lapide p̄cioso oīs circuitꝫ murorꝫ eiꝰ.
ex lapide cādido et mūdo oēs platee
eius sternent auro mūdo. et p vicos
eiꝰ all'a cātabit. Porte ihr̄lm. i. sc̄i q̄
alios introducūt. smaragdo. i. virore
fidei. et saphiro. i. celesti ꝯūsacōe. ⁊
lapide. i. v'tutū ornamēto edificant̄.
Muri eiꝰ. id ē sc̄i qui alios custodiūt
⁊ defendūt ex lapide mūdo a malo cō
struūt. Ipi eñ cādidi sc̄t in bono: et
mūdi a malo. platee āt ihr̄lm auro
mūdo sternūt: dū corda p caritatē dila
tata sincē dilcōis affcū exornat. In
auro eñ caritas ē ī plateis latitudo:
ī auri mūdicia sinceritas caritatis desig.
Vici āt ihr̄lm ī q̄bꝫ all'a cātat̄. sc̄t diū
se eccl'ie: in q̄bꝫ p vniūsū mūdū xp̄s
laudat̄. sic ysa's ait. Cātate dn̄o cāti 42
cū nouū: laus eiꝰ a finibꝫ tīre. Vel p
plateas ihr̄lm vita actiuorꝫ desigt̄.
p vicos v'o q̄ arciores sc̄t desig' vita cō
tēplatiuorꝫ. et eorꝫ q̄ p xp̄o oīa reliq̄ue
rūt: q̄ vitā ducūt āgelicā. et cantāt
cāticū anglorꝫ. Nō solū āt hoīes sc̄i
vel āgeli. s3 eciā ipē xp̄s hodie cātat
cāticū nouū: cāticū exultacōis et
iubilacōis. dicēs ad patrē. Resurrexi Expo Hier.
et adhuc tecū sū. Hoc ē qd̄ ipē p p̄phe
tā alibi ait. Ego dormiui. sopno sc̄z
mortis. et soporatꝫ sū. in sepulcho sc̄z

descendo. et caro mea requiescit in spe.
Et exurrexi. animam meam resumens: et
corpori glorificato adiungens. Postea psalmista
ait. Numquid qui dormit non adiciet ut re-
33 surgat. Et in persona domini ysaias ait. Nunc exur-
gam dicit dominus: nunc exaltabor. nunc sublima-
vi bor. Et per micheam dominus ait ad synago-
gam. Ne leteris inimica mea: quia cecidi
consurgam. Cum sedeo in tenebris: dominus lux
mea. Dicit quoque psalmista in persona christi ad pa-
trem. Resurrexi. et adhuc tecum sum: id est post
mortem tecum sum sicut ante mortem. Ariete
enim carnis immolato reversus est ysaac cum
patre suo. Vel adhuc. id est in ipsa morte
tecum sum: quia christus semper cum patre fuit. quia eam
corporis et anime in morte non deposuit: to-
tus in sepulchro: totus in inferno: totus in ce-
lo. Non tamen totus fuit in sepulchro: sed so-
lum corpus. Similiter anima sine corpore fuit in infer-
no. Utrobique enim christus fuit. quia dei filius.
qui ubique est numquam esse desiit: sed mortuus
est et semper fuit. Vitas enim domini manet in eternum:
quia pater semper habuit filium. Resurrexi a morte
ad vitam. et adhuc tecum sum: nondum scilicet cum
discipulis per notitiam. quia nondum me cognoue-
runt. sed plures eorum dubitauerunt. Adhuc te-
cum sum. id est toto tempore presentis vite occultus
ad dexteram tuam tecum sedeo: donec ple-
ca j nius videar ab omnibus in iudicio. De hac
resurrectione sponsa in canticis ait. Botrus
cypri dilectus meus mihi in vineis engaddi.
Ipse enim qui fuit fasciculus mirre in passione:
factus est nobis botrus cypri floridus in resurrectione.
Per cyprum autem [illegible] designatur propter vini iocundi-
tatem et dilectionis feruorem. Engaddi autem
fons hedi interpretatur. et significat baptismum:
in quo hedi efficiuntur agni. De hac eciam
33 resurrectione in deutronomio moyses ait.

Beniamin amantissimus domini habitabit
confidenter in eo quasi in thalamo toto die mora-
bitur: et inter humeros illius requiescet. Ipse
enim qui fuit beniamin. id est filius doloris in
cruce: factus est beniamin. id est filius dextere in
resurrectione: postquam glorificatus est a patre. A-
mantissimus domini: quia a patre super omnes dilectus.
alios. Nam enim in gradu positiuo diligit
homines in mundo: in gradu comparatiuo uero an-
gelos et sanctorum animas in celo: sed in gradu
superlatiuo christum diligit tamquam filium caris-
simum. in quo sibi bene complacuit. Habita- m 3
uit confidenter in eo. et fiducialiter egit in
illo: quia ab illo separari non potuit. In
ab eius hospitio aliquo modo eciam: et qui
in thalamo delectationis et quietis commo-
ratus est pater in ipso. Thalamus autem dici-
tur humilior palacio: et tamen delectabilior
et secretior pro domus: et in eo sponsa re-
ponitur. Christus autem omnibus hominibus fuit
humilior. in quo pater delectabiliter requie-
uit: et in ipso omnes thesauros sapientie et ct 4
scientie cum unione crismatum domus ab-
scondit. Inter humeros autem eius requieuit pater
quia inter ipsos ad portandum pondus passionis
christus cum omni paciencia et obediencia supposuit.
Pater enim cognouit sessionem. id est humilitatem
passionis eius approbando: et resurrectionem
eius a mortuis ipsum suscitando. Po-
suit autem pater manum suam super eum protegen-
do eum et obumbrando illi in passione.
Obumbrasti inquit super caput meum in die
belli. Unde psalmista ait. Fiat manus tua
super virum dextere tue: et super filium hominis
quem confirmasti tibi. Et pater per prophetam ait. Ma-
nus enim mea auxiliabitur ei. Et ipse
christus ait. Sub umbra manus sue pro- ysa 49
texit me dominus. Posuit eciam manum

suā sup eū aggrediēdo: et varijs tri
za^c 13 bulatidibꝫ exponēdo. Sicut scriptū ē. Per
cute pastorē: et dispgēt oues. Po
suit ptea manū suā pr̄ sr̄ filiū. ipm
suscitādo: extēdēs ad eū manū po
tēcie sue. vt ipm subleuaret a morte.
sicut scriptū est. Dextra dnī fecit v̄tutē:
lu 24 dextra dnī exaltauit me. Ipe eciā ī ma
tris sp̄m cōmēdauit: et pr̄ manū
suā illi supposuit. Vn̄ ipe xp̄s ait. Im
pulsus euersus sū vt caderē: et dominꝰ
suscepit me. Impulsus ī passiōe. euersꝰ
ī morte sū: et dn̄s suscepit me ī r̄cōe.
Cū eñ ceciderit iustꝰ nō collidetur: q̄r dn̄s
eī supponit manū suā. Ipe eciā xp̄s
seipsū ppria v̄tute suscitauit. Vn̄
ipe solus ppe dicere potuit: resurrexi.
Alij aūt sicut lazarꝰ ꝛ filia vidue. q̄
nō p se surrexerūt. ppe suscitari dici
potuerūt. Adhuc aūt xp̄s ī cātico exul
tacōis et resurrectiōis sue subiūgit. dicēs.
Mirabil̄ facta est sciā tua. Mirabili
eñ sciā sapiā dyaboli ī cruce supauit. dū
nō solū hamo diuinitatis. sꝫ ī sup
job 41 armilla carnis assūpte maxillā le
uiathan pforauit: dū parem inobe
dientie p obediētiā deleuit. dū mor
tē moriēdo destruxit: et vitā resurgēdo
sa^c 8. reparauit. Hec eñ mirabil̄ sapiā vi
co 1 cit maliciā: et stultā fecit hui mū
di sapiam. Mirabil̄ aūt fuit sciā hu
militatis x̄. Nā tamq̄ aluear apū extꝰ
luteū. intꝰ aūt melle plenū. oculꝰ dyaboli
decepit. q̄ tm̄ infirmitatē extꝰ r̄spex
it: v̄tutē aūt diuinitatis nō aduertit.
Vn̄ psalmista. Confitebor tibi qr̄ terribilit̄
magnificatꝰ es pauēdo scꝫ et resurgē
do: et inimicos tuos terribilit̄ et mira

bilit̄ cōculcādo. Et ipe xp̄s p psalmistā a
it. Mirabil̄ facta est sciā tua ex me: cōfor
tata ē et nō potero ad eā. Ex me. i. p ea
q̄ opatus es circa me ꝛ ī me. mūdū mirabi
lit̄ redimēdo. Vel ex me. i. ex p̄dicacōe
mea. mirabil̄ facta est sciā tua. Quia eñ
ba^c 1 prius ignorabat ꝛ cōtēpnebat. q̄a ī
maliuolā aīaꝫ nō ītroibit sapiā:
p̄mod' admirati sūt. dū eis certa et
occulta sapiē sue manifesta sūt. postq̄
eī xp̄s apuit sensū ut ītelligerēt scrip
turas. postq̄ viderūt opa dei. ꝛ mira
bilia eꝰ ī p̄sidio: ipi videntes sic ad
mirati sūt. cōturbati sūt ad p̄nciā: et ipi
sapiā. quā prius stulticiā reputabant:
cū oī veneracōe ꝛ admiracōe susceperūt.
Vn̄ psalmista ait. Ecce gentes q̄s nesciebas
vocabis: ꝛ gentes q̄ te nō cognouerūt ad te cur
rent pp dn̄m deū tuū ꝛ scm̄ isrl̄' q̄ glificauit
te. De q̄ sapiā xp̄s ī psona mēbrorū ait.
ez 44 Confortata est ꝛ nō potero ad eā. Quia ple
ne ī hoc mūdo archanū diuine sapiē nō
pt cognosci. Intumuerūt aq̄: ꝛ nō po
tuit pphā transuadare. Vel scdm infir
mitatē nāz xp̄s de se ait: nō potero ad eā
scdm īfirmitatē huāitatis. Licet eñ aīa x̄
sciat q̄cumq̄ pr̄ scit: nō tm̄ pris scīe ade
q̄tur. qr̄ nō ita limpide oīa cōtēplat̄.
leu 26 Vos ergo fr̄es kmi nouo regi nouū ser
uiciū exhibeat̄: et nouis supuenī
entibꝫ vetā piciat̄. Conformentur
mēbra capiti suo letātes ꝛ exultātes
ec 6 cū illo. vt scdm̄ cōsiliū sapientis ī die
ge 1 bona fruamur bonis. et pticula diei
boā nō nos pteat. Ne forte ī puducia
ca^c 1a nasti si vota veniē tenuat ad cōmunī
math 11 assueti. ne dn̄s nob̄ īpperet. lamentauimꝰ vob̄. ꝛ nō plorastis: cātauimꝰ et

et non saltastis. Lamentavimus vobis in pascha
et non plorastis compaciendo: cantavimus
vobis in resurrectione. et non saltastis congau-
dendo. Cantemus igitur hodie cum christo: resur-
rexi et adhuc tecum sum. Et ut canticum istud
vere cantare valeamus. resurgamus cum christo
ro vi. de morte ad vitam: ut christus resurrexit per
gloriam patris. ita et nos in novitate vite
ambulemus. Ipse enim traditus est et mortuus
propter peccata nostra: et resurrexit propter iustifi-
mu xi. cationem nostram. Exeamus ergo de sepulchro
concupiscentie: non repetentes terrena: neque putre-
scamus in viciis cupiditatibus. Si con-
col 3 surrexistis cum christo ait apostolus. que sursum sunt querite:
celestia scilicet et vera bona. non terrena et cadu-
ca. Gravior est enim casus anime: quam casus cor-
poris. Si enim unum os anime confringatur. omnia os-
sa eius franguntur: quia non possumus unam
virtutem amittere quin omnes amittamus. U-
no autem ex ossibus reparato: omnia reparantur.
De multiplici casu anime Est enim multiplex casus anime: et multiplex eius
resurrectio. Prima est ab infidelitate ad fidem:
Exo 12 que fit spiritualiter in baptismo. Hoc est pas-
cha illud: quod fecerunt filii israel cum egrede-
rentur de egypto. Secunda resurrectio de viciis ad
virtutes: que fit spiritualiter per penitentiam. que est secunda
nu ix tabula post naufragium. Hoc est pascha illud
quod fecerunt filii israel in deserto. Tertia est de
Io xiii. miseria huius seculi ad gloriam: quando transimus
Iosue v. de mundo ad patrem. Hoc est tertium pascha
quod fecerunt filii israel in terra promissionis.
Certum est experimentum rerum in fine: quando morta-
cor 15 le hoc induet immortalitatem. et corrupti-
bile incorruptionem. Hoc est pascha quod cele-
bravit rex iosias in iherosolimis. De
ca° p° quo dicitur in 2 libro esdre. quod omnes reges israel
non celebraverunt pascha tale: quale egit
23 iosias. Et in 4° regum dicitur. non est factum tale

pascha a diebus iudicum. qui iudicaverunt
israel. et omnium regum israel et iuda: sicut in reg
decimooctavo anno regis iosie factum est.
Iosias salvator domini interpretatur: et significat christum.
Phase illud precipuum quod fecit. purgans
terram. et interficiendo ydolatras et
legis transgressores significat illud ultimum
pascha. quod facturus est dominus in fine:
quando separabit agnos ab hedis. et math 25
transibunt hii in vitam eternam. illi in
supplicium eternum. De prima resurrectione
que fit a morte infidelitatis ad vitam
gratie dei ait apostolus ad col. Resurrexis- 2
tis per fidem operationis dei: qui suscita-
vit christum a mortuis. De secunda que fit
a morte peccati et a viciis ad virtutes
ait idem apostolus. Surge qui dormis et ex- ad ephe 5
surge a mortuis. De tertia que fit a mi-
seria ad gloriam dicit iohannes in apocalypsi. Beatus xx
qui habet partem in resurrectione prima: in hiis secunda
mors non habet potestatem. De quarta que fiet in
fine. que est resurrectio corporum: ait beatus iob. 19
In novissimo die de terra surrecturus sum:
et in carne mea videbo deum salva-
torem meum. Qui igitur de infidelitate ad
fidem vel de viciis ad virtutes surrex-
erunt: hii vere cantare possunt. resurrexi.
Cum autem post hanc vitam resurgemus
a miseria ad gloriam. potius cantare ad-
huc tecum sum: id est qui tecum fuimus per gratiam.
adhuc post mortem tecum sumus per gloriam.
Cum vero dominus manu potentie sue cor-
pora nostra de terra suscitabit: potius
vere dicet. posuisti super me manum tuam.
Inducet vos in gloriam. quando videbimus 1 cor 13
eum facie ad faciem et cognoscemus sicut et
cogniti sumus: tunc demum gaudentes
cantabimus. mirabilis facta est scientia tua

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

alleluia al. Tunc enim propter duplicem stolam
scilicet corporis et anime glorificationem duplex
alleluia cantabimus. et numquam a laude
diuina cessabimus. sicut scriptum est. Beati
qui habitant in domo tua domine: in secula
seculorum laudabunt te. Iste est hodierne
misse introitus. hoc canticum summe exultacionis
et iubilacionis. Hec cantilena
resurgentium cum christo inchoatur ab eius membris
in hoc seculo: sed infine feliciter consummabitur.
quando regem in decore suo videbimus:
quando sedebimus in plenitudine
pacis. et in tabernaculis fiducie et in requie
opulenta. et erimus sicut qui absconditur
a vento et celat se a tempestate in splendoribus
sanctorum. in conspectu agni amicti
stolis albis: et palme in manibus nostris.
Ubi non esuriemus neque sitiemus amplius.
neque cadet super nos vllus estus. Ubi non
erit dolor vel gemitus: vbi absterget
deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum suorum.
Ubi dies sine nocte. tranquillitas sine perturbacione.
securitas sine timore. sanitas
sine languore. iocunditas sine tristicia.
felicitas sine miseria. pax sine contradictione.
dulcedo sine amaritudine. vita
sine morte. sanietas sine fastidio.
inpassibilitas sine corrupcione: omnium
plenitudo bonorum sine diminucione. gratiarum
actio et vox laudis sine fine.

Eodem die thema sumptum de epistola. i. ad chorinthios. v. ca.

Expurgate vetus fermentum. ut sitis noua conspersio sicut estis azimi.
Hic dicitur quod conditor omnium. et verno
tempore quo mundi creaturas innouantur resurgere voluit
christus. ut mundum resurgendo repararet:
et animas nostras nouitate sua renouaret.
Omnia a nobis tollet vetustatem culpe sed in presenti
et pene in futuro. Sicut enim in hoc paschali tempore
hyemalis intemperies expellitur. et vernalis tempus
reuiuit. celum fit serenius. et mare tranquillius.
terre superficies herbarum viriditate vestitur.
et campi florum amenitate exornantur. in
ortis dulci sono cytharisant volucres. in
arboribus pullulare incipiunt frondes:
condignum est valde et congruum. ut condicionata
ad ymaginem et similitudinem dei facta. vetustatem
non abiciat. et aliis renouantibus
ipsa sola non renouetur et resurgat. Nichil
est vilius homine. quod non in tinea et vermes
et pediculos fimum faciat in corpore: si secundum deum
non renouetur in mente. Cum enim virtus
floreat. et species fructum ex se producit.
serpentes etiam pellem veterem exuant. ceruus
ad fontes aquarum renouetur. et aquile
iuuentus rostro veteri ad petram allisio reparetur. quid in creaturis vilius homine
nisi miserabilis et corruptibilis carnis feditate redimat spes
nouitate. et morum ortu atque virtutum plenitudine.
Hyemale ergo a nobis repellamus torporem. et qui vernali tempore cum omni
modestia et tranquillitate atque mentis
serenitate hiis diebus domino seruiamus.
ut campi cordis nostri qui bonorum cogitacionum
herbis vestiatur: et liberi arbitrii amplitudo
velut campi latitudo floribus virtutum
exornetur. Tympanis organum ad
nupcias noui regis dulci sono resonemus:
et bonorum operum frondibus pullulemus.
Vetus error abiciatur dominus per
prophetam: et ecce noua facio omnia. Nouus
rex. noua lex: noua sunt omnia.
Redit sponsus de vrbe sub qua dormiuit
in meridie. in passionis feruore.

ysa. 33
ysa. 33
apoc. 12
ysa. 49
apoc. 21
ysa. 6
1 cor. 5
Eia die dominico in vno tempore resurgere voluit xps.
ysa. 26
ysa. 43 et apoc. 21
Ct. 1

Post ista sabba felix irradiat dies: q
ca ij pmatu in diebz tenz. Jam enim hyems
transijt. imber abijt et recessit. flores ap
paruerunt in terra nra: tps putacois aduenit.
Vox turturis audita e in terra nra: ficus p
tulit grossos suos. vinee florentes dederunt
odore suu. Hyems transijt. i. pssecucio
quam p nob xps a iudeis sustinuit. Frig
enim infidelitatis et torporis recessit a cor
dibz aplorum. Ymber abijt et recessit: id est
amare lacrime ab oculis discipulorum. Flo
res immortalitatis et impassibilitatis xpi ap
paruerunt in terra nra: id e in humana na.
Vel flores quos producit estiua pluuia. i.
dulces lacrime caritatis. bona scz opm ini
cia. apparuerunt in primicijs ecclie. Tempus
putacois. i. amputacois mortalitatis ca
rnis aduenit. Vel amputacio vinee dni. vt
sarmenta sterilia amputentur. Vox turturis
i. maria magdalene pus plangentis et geme
tis audita e in terra nra: q gaudium no
ue resurrectiois discipulis nunciauit. Vox ec
turturis. i. xpi et scorum predicatorum: audita e in
vniuersa ecclia. Ficus protulit grossos suos.
i. synagoga fructus primitiuos scz aplos:
q dulcem cibum credentibz ministrauerunt. Vinee
id e ecclie de iudeis et gentibz florentes vnio
m. fidei et bonorum opm: bone fame et sce conuersa
cionis odore dederunt. De hijs floribus
sponsa in canticis ait. Fulcite me floribz.
stipate me malis: quia amore langueo. Ful
cite me floribz: id e bonis incipienciu opi
bus. Stipate me malis. id est perfec
torum opibz et exemplis: quia amore langueo
i. anxietate desiderij in amore celestium. defec
tum sustineo. Transijt ergo hyems in passione.
et apparuerunt flores in resurreccione. Dies enim pas
sionis comparatur hyemi. dies resurrectionis

veri: dies penthecostes estati. tempus
conuersionis gracie tpi plenitudinis. id e au
tumpno. Vie est ante placabilis dno. in ysa xlij
qua confirmata est sup nos mia eius: et veritas
dni. i. adimplecio pmissionis de repa
tione humani generis consummata est et ma
net in eternum. Renouamini et reuiuiscite
nos opz hijs diebz: in quibz renoua
ta e tps. Dns enim regnauit decore indu
tus e. Regnauit dum resurgendo rex ee
innotuit. Decore induit: dum resurge
do pulchritudinem sue maiestatis oste
dit. Triplicem enim decorem habuit: anime sez
et corporis et glie diuinitatis. Expolie col 3
mus igitur veterem hoiem cum actibz suis. et in
duamus nouum hoiem. q renouatur in
agnicione scdm ymaginem eius q creauit
eum. sicut ad col apls ait. Et quo sicut
xps a mortuus surrexit p gliam patris: ita et
nos in nouitate vite ambulemus: sicut
ad ro. nos idem apls ait. Quadmod vij
enim hoies huius scli hijs diebz vestes
veteres deponunt. et nouis induunt ves
timentis: ita et nos veteres peccatorum pan
nos debemus a nob proicere. et noua virtutum
vestimenta assumere: vt cum veste nup
ciali ad nupcias agni mereamur intrare apo 19
mus. Si enim corpa nouis vestibz orna
rent. et aia nuda. vel pannis vetera
bz induta relinqueretur: nonne ridiculosi
essemus. velut qui medietatem sui. parosi
de serias pannis indutam haberet. et reliqua
nuda. vel sacco veteri induta esset. Po n 15 4
test eciam sic nunc dici. quibz dimi
dia barba rasit rex amonitarum. et ves
tes vsque ad nates precidit. Sed hoies
seculares. iminente pascali sollempnitate
capita abluunt. barbas radunt. bal

neis corpa lauat. et vestimēta mu
tat: ita et nos oēs a nob sordes ⁊ sup
fluitates abiciam⁹. et nouis ītutui
vestimētis īduam: s̄ad col' aplus
2a cor ait. Si q̄ in x̄o noua cr̄ā ē. vetā trā
sierī: et ecce fc̄ā s̄t oīā noua. Id ē. si
q̄s p fide x̄ī īnouatꝯ ē: vetā ei t̄nsie
m bnt. et īoib; dz īnouari. Et ad eph
ait. Depoīte vos s̄m p̄stinā ɔu̾sa
tioē veterē hoī. q̄ corrūpit̄ s̄m desidi
a erroris: renouamī at spū mētis
vr̄e. et īduite nouū hoī. q̄ s̄m deū
cr̄atus ē in iust̄ia et s̄c̄itate veritatis.
De hac at pascali renouacōe dr̄ in
14 leuitico. vp q̄ lepr̄ fuit ī secta. anq̄ in
tret tabnaclm lauet vestimēta sua:
et radat pilos capitis sui et septem
diebz maneat ex̄ tabnacli. Pilos
corpis .i. carnales ɔcupiāe. et oīā leui
a et sup̄flua a nob debem⁹ rescecare: an
q̄ īgrediam̄ tabnaclm. id ē anteq̄
capiam̄ ī societatē s̄coꝝ. Septē aut̄
diebz ex̄ tabnaclz maneam⁹: id ē tō
p̄nti vita ex̄ carnis delectacōē debem⁹
viue: et vestimēta nr̄ā. id ē opea
vel corpa nr̄ā aq̄s lacimaꝝ et p̄nie
19 purificare. et lauare. Vn̄ ī exodo dr̄.
Vade ad p̄plm et s̄c̄ifica eos hodie et
cras: lauētq̄ vestimēta sua. et sint
pati ī die tercīu. Hodie ē et cras .i.
q̄ diu viuim⁹. vestimēta nr̄ā laua
re debem⁹: ut sim⁹ pati in die tēci
vē et etne r̄surrectiōis. Capillos radi
am⁹: dū sup̄fluas ⁊ īutiles cogitaci
ones a mēte resecam⁹. Barbā radē ē.
fortitudinē suā nō sibi arrogare:
s̄ si q̄d virilit̄ agim⁹ ad deū refera
m⁹. Sup̄cilia radit: q̄ elacionē in

dignacōē et irā ne sup aliōs sit a se
abicit. Sic ⁊ renouat̄ hō. oēz sup̄flu
itatē et vetustatē a se abiciēdo: s̄ī pā
salon ait. Aufer rubiginē de argēto: 27
⁊ egrēdiet vas purissimi. Qd̄ tn̄ spalit̄
de x̄o intelligi p̄t: ī quo fuit auꝝ diui
tatis ⁊ argentū huanitatis. De q̄ argē
to igne tribulacōis cocto ī passioē. abla
ta ē rubigo mortalitat̄ in r̄surectiōe. qm
verꝯ iob testa aspitatis. saniē corrup Iob 17.
tiōis rasit. et ī passibilitatē assūpsit:
et na huana velut aq̄ in cristallū cō
vsa ē. Vn̄ et de cristallo ī pascali sole
nitate nouꝯ ign̄ elicit̄ q̄ cereus accē
dit. Cui eni nouo caritat̄ igne accēdit
xp̄s et illuīat mūdū in sua r̄surrectiōe
Cereus ē pascal' qui p ecc̄ās bn̄dicit̄
et accēdit xp̄i resurgentē. ⁊ mūdū sue re
surrectiōis leticia designat serenatū.
Mūdari g̊ nos oz et renouari: ut q̄
vocati sum⁹ hodie ad cenā agni. lotis Apoc 19
manibz cū veste nupciali ad nupcias fi Mt 22
lij regis īgrediam. Ptea aplus ī ho
dierna epla ait. Expgate vetꝯ ferme 1 cor 5
tū. ut sitis noua cōspsio: sic estis azi
mi. Expgari em̄ debem⁹ ut sim⁹ sine
corrupcōe pc̄ī. abiciēdo a nob vetus
fermētū malicie et neq̄cie: malicie ī
alios. neq̄cie ī nosmetipos. Attēdam⁹ De 1o fermento malo
at ut caueam a p̄plia fermēto phari nob
seoꝝ: id ē a simulacōe religiōis. a
tenacitate auaricie: et intemperan
cia ɔcupiē. Vetus at fermentū dr̄
q̄dlibz viciū: q̄d fac aīāz ī malo fer
uere: de q̄ aplus ad gal' ait. Modi v
cū fermentū totā massā corrūpit:
dū argentū vtit̄ in scoriā. et caupo Ysa 1
nes dyabli miscet aq̄ vino. q̄a q̄ in

Iac° ii. vno peccat. oīm ē reus. et p vno pcco
mortali oīa pcā reuiuūt: et oīa bō aīe
amittūt vel corrūpunt. Queadmod
si qs p multa fercula bō. ī vno ferculo
venenū sumat. oīā alia corrūpunt:
nec psūt illi. dū vl'io ferculo necat.
Ecli ii et morit. Vñ in lege fermētū phibet
12 offerri.. Et ī exodo dñs ait. Q comedit
fermētū: pibit aīa e9. Vetꝫ at ferme
tū expgate papim: qr ē aliud fmētū
nouū et bonū qd corrūpit et destruit
totā massā viciorꝫ. Hec ē caritas: q
mentē ī bono feruē facit. Hoc fermētū
mt 13 misit mlr ī trib; satis farine vt ferme
taret totū: qa caritas oēs ūtutes ifor
mat. ī totā massā boꝝ opm. Tria sa
ta farine st cogitacio. locucio et opacio:
vel fides itencio. q nō pdest ad salu
te sine fermēto caritatis. Tria ēt sata
farine tres ordines st fideliū in ecclia.
Tria isup farine sata st. rōnal. concu
piscabilis et irascabilis. que caritate
fermētant: dū eaꝝ actꝰ ad dilectioꝫ
Rō lii. dei et pximi referūt. Expgate g de
bem9 vetꝫ fermētū: vt puri ī azimi
sim9. et a nob zima vetꝫ. i. fermentū
i cor v. abiciam9. Vñ apls ait. Vt sitis noua
ospersio. sic estis azimi. i. īnouati ūtu
tib;. sine corrupcione peccati: sicut in
baptismo azimi et purificati estis.
ospersi aq pificacōis: ut sca purifi
ospersioē igne sā sps coqret panis xpo
icorpand9. Puri g et azimi ee dem9.
exo 12 Etenī pascha nrm̄ īmolatꝰ ē xp̄s. tanq agn9
paschal: quē pure et sn̄ corrupcōe
ede debem9. Et dr pascha nrm̄: quia
facit nos trāsire a vicijs ad ūtutes.
de morte ad vitā. de ūtute ad ūtutē.

de bono ī melius. de mūdo ad prēꝫ.
de misia ad glaꝫ. P xp̄ꝫ g̃ t̄nsim9
ad prēꝫ: ne cū mūdo trāseūte tran
seam9 ad vanitatē. Et qm īmolat9
ē xp̄s. et fcs est esibilis igne pas
sionis. itaq epulem9: nō ī ferme
to veteri. i. nō in corrupcōe vetus
tatis. s ī azimis sinceritatis ī veritatis.
In azīs sinceritatis noue vite: absq
vicioꝫ corrupcōe. In azimis veritatis
bonoꝫ opeꝫ: sine fraude et vanita
te. Ptea ī deutr° dñs ait. Septē 12
dieb; comedes absq fermēto. Et in
exodo ait. Septē dieb; azima come 12
detis. Qa tota vita pn̄s q septē die
b; pagit in azīs sinceritatis ī veritatis
cū dn̄o debem9 epulari. Et maxīe
hijs dieb; cū omi diligēcia nobis
cauē debem9 ab oī inqnamēto mē
tis et corpis: ut ī puro cordis hos
picio xp̄m icapiam9. Sic em̄ p
pphaꝫ dñs ait. Mūdam̄ q fertis ysa lii
vasa dni. Qnto magis mūdari dem9
q vasi dm̄ sum9: q corp9 ei9 ī sa
gnē hodie recepim9 ul recepturi
sum9. Q ei indigne mādūcat ī i cor
bibit. iudiciū sibi mādūcat ī bi
bit: id ē iudiciū et dapnacōꝫ sua
recapit. Ptea apls ad hebreos
ait. Irritā qs faciēs legē moysi x.
sine vlla misacōe duob; ul trib;
testib; morit: qnto magis putatis
deteriora mereri supplicia. q filiū dei
conculcauit. et sangnē testamenti
pollutū duxit. ī quo scificatus ē. et
spui grē otumeliā fecit. Ex q pꝫ q
q indigne xp̄ corp9 recapit: filiū dei
qntū in se ē conculcat et vilipendit.

Sub̄ sanc̄ti ē iudicat̄ polluē: q̄ ipz
i vase i mūdo p̄sūit recipe. Spūi
āt gr̄e .i. gr̄ās dare spūi sc̄o sc̄o cō
tumeliā fāt: q̄ illū a se p̄cando eicat.
Ex q̄ pz q̄ melius eet corpus x̄ nūq̄
recipe. q̄ recipe idigne. vl̄ post eius
recepcōez ad pc̄m redīe. q̄d ē spūi
s̄cō ɔtumeliā facē: et xp̄z ab hospi
tio suo violent̄ expellē. Siquidē
tpius erat̄: q̄ nō admittit hospes.
Dn̄s ei̅ q̄ regū palacia ɔtepsit:
hodie ī hospicio mō. cui ɔlutei sr̄
p̄ietes dignat̄ ē hospitai. Qn̄ta
est crudelitas et īniq̄tas adletha
nr̄z q̄ vulnat̄ p̄ nob̄. et hr̄editatem
in qua nob̄ acq̄siuit. de hospicio nr̄o
suā eicē. vel receptū nō p̄mitte q̄
esse. Sitē vulnare: sic scp̄tū est.
Et sr̄ dolorē vulnez meoz addiderūt.
Cui āt carnalit̄ viuūt: ipm̄ ī se q̄es
cere nō p̄mittūt. Hoc ē eni̅ altare
de q̄ vt ait ap̄ls nō h̄nt p̄tātē edē
q̄ tab'nac̄lo corpis deseruiūt: ide q̄
carnis curā faciūt ī desid'ijs. Actū
n eni̅ xenes p̄ mūdiciā carnis. ī cū
lactucis agrestibus p̄ amaritu
dine ɔtrītōis. agnū pascale mādu
care p̄ suū. et īsup̄ festināt̄ comede:
i. ad epulas ete solēnitatis cū inge
ti desid'io ār̄helare. Siāt ī vase vi
treo et fragili modicā stillā sanguīs
x̄ habem̄. nōne cū mag̊ cautela
vas illd̄ studēm̊ custodie. ne forte
frāgatur. et sangs ī tr̄a fūderet̄. Ād
fragilius h'uano corde. q̄d ad vnū co
tuelie v'bū q̄nq̄ frāgit̄. vl̄ ad vnū
mulieris aspectū ad malū inclinat̄.
Cū mag̊ i cautela corda nr̄a ɔser

uem̊. in q̄bz nō tm̄ vnā stillā sāguīs.
vel vnā corpis p̄ticulā recipim̄. s̄ corp̊
integz. ī totū sanguīē. et ipm̄ dei filiū
verū deū et hoīez suscepim̄. Teste āt ap̄lo
q̄cūq̄ mādicauit panē ul̄ bibit cali
cē dn̄i idigne: reus erit corpis ī sāguīs
dn̄i. sic scp̄tū est. Ad' esca eoz erāt in
ore ipoz: et ira dei ascēdit sup eos.
Cū ei̅ medicinā accipit. n̄ se diligēt ī i cor xi
caute custodierit. fācile morte incidit. mat xi
Pt' h̄ multi ifirmi s̄ī ī nob̄. ī dormiūt
multi: s̄ ap̄ls ait. Nos āt p̄ totā qua i cor xi
dragesimā ieiunādo. orādo. et pc̄a
ɔfitēdo q̄i p̄paciōez hui̊ sc̄e ī efficacis
medicīe accepim̄: vt illā hodie ad sa
nitatē aīe nr̄e possem̊ recipe. Q̄ vanus
ī errors ē et fatuus. q̄ tāto tp̄e laborāt
et laborē ī momēto suū p̄ vili ī turpi
voluptate p̄dit. Dig̊ tantū et tā pa
osīu thesaurz acq̄siuim̊: ab insidijs
latnū nob̄ caue debem̄. Nūc ei̅ fures
ī p̄dones ifnales nob̄ mag̊ isidiātur
q̄ p̄us: cū nōdū tāto thesauro ditati
fuissem̊. Cātabit ei̅ vacuus: corā lat
ne viator. Nō ei̅ paup̄ibz et mēdicis
s̄ diuitibz bōis sc̄ spūalibz ditatis. i
sidias ponūt malignu sp̄s: q̄ nuc re
cupare nitūt q̄d in xl^{ma} p̄diderūt. The
saurz q̄ nrm̄ caute ī diligēt custodiam̄:
et ī puro cordis hospicio tantū recipi
am̊ hospitē. Vt ei̅ sepulc̄hrz eius ē glosū:
si btūs vēter q̄ ipsū portauit. et vbicūq̄
ipse fuerit: ita beati sunt q̄ ipm̄ digne
susapiūt. Econtra nō min̊ peccāt qui
ɔtepnūt ī morle. q̄ q̄ crucifixerūt passibi
lē. q̄ ~~ɔtepnūt~~ ignantē in cel': q̄ qui vilipēdūt
ɔculcauerīt ābulantē in tris. Vn̄ ī leui
tico dr̄. Aīa polluta q̄ ederit de carni vii

bꝫ hostie pacificoꝝ: pibit de pplis suis.
12 Et in exodo d. Hec ē religio phase. Ois
alienigena nō comedet ex ea: id ē q̄ ꝑctō
suis alienatꝰ ē a deo. Et itꝫ ait. Merce
narii nō comedet ex eo: q̄ sꝫ nō sūt veri
filii. nec etnā expectant hereditatē. Et rur
sus ait. Si q̄s circūcisꝰ nō fuit: nō ves
cet ex eo. Reserāe ei demꝰ oīa vicia. et
purificāe corda nr̄a: ne liquore ꝑcio
sū celestis nectaris recipiam̄ ī vasis ī
mūdis. Ioseph enī ī monūmēto nouo
corpꝰ xᵖ posuit. Et nos ī formem̄ ī nou
itate sensꝰ nr̄i ꝑ lauacrū ī generatōis et
ī nouacōe sp̄s sc̄i: vt ī sindone munda ꝑm̄
inuoluam̄ cū mirra et aloe. id ē cū du
plici cordis et corporis amaritudine.
vt corde cōteram̄: et corpe īmolem̄. Dic
ēī ap̄ls. Pascha nr̄m īmolatꝰ ē xᵖ. itaqꝫ epulem̄:
ita nob dicit pr. immolatꝰ ē agn̄. itaqꝫ
1 cor 5 īmolem̄. Pbet aūt seipm hō. et sic de pa
ne illo edat. et de calice bibat: ut come
dat hircos cū medulla tritici. i. opa prīme
iii cū corpe xᵖ. et dicat cū iob. Anteqꝫ comedā
suspiro: hoc ē tinge buccellā suā in a
ceto. Scrptū est eī. Lauabo inter innocē
tes man⁹ meas: et sic circūdabo altare
tuū dn̄e. Postea p̄s ait. Emitte lucē
tuā et vītatē tuā: et sic introibo ad
altare dei. ad deū q̄ letificat iuuētu
tē meā. Sic lauim⁹ pedes nr̄os. nō
iterū coinquinem⁹ eos: sꝫ puri et sitī
enti introeam⁹ ad altare dei. ut inebrie
mur ab ubertate dom⁹ dn̄i. sic scrptū ē.
Ca v Comedite amici: et inebriamini kmi.
Comedite laborātes. bibite q̄stientes:
inebriamini resurgētes. Comedūt amici:
dū ꝑ modulo suo mūdi accedūt atqꝫ
ꝑgati. Kmi aūt inebriant̄: dū ꝑ nimietꝫ

excessū ad supna gaudia rapiunt̄. Vn̄
dn̄s ꝑ ysaiā ad reprobos q̄ indigne 61
accedūt ait. Ecce serui mei comedet
et vos esurietis: ecce serui mei bi
bēt. et vos sicietis. Quoꝝ cū deterrio ob Io 6 31
stupescūt. q̄ credēdum est hunc panē vna acra.
māducare nō pn̄t. Vn̄ dn̄s ꝑ iob ait. Io 16
Terra ne opias sanguinē meū. Terrena
enī corda. q̄ nō nisi terrena sapiunt. v̄
sanguinē ad salutē suā bibere nō pn̄t.
Et ī ecclesiaste salomon ait. Florebit a xi.
migdalꝰ. ī pinguabit locusta. et dis
sipabit capparis: qm̄ ibit hō ī domū
eternitatis sue. Amigdalꝰ dr̄ xᵖ. qr̄
triplicē substanciā fruꝰ eiꝰ: ī quo ē tes
ta. cortex et nucleus. Et ī xp̄o fu
erunt tres substancie. cortex corporis. tes
ta sp̄s: et nucleus diuinitatis. Flo
ruit ergo amigdalus. i. xp̄s ī resurrectio
ne: et ī pinguata ē locusta. i. gentili
tas ad deū cōuersa. q̄ prius erat macu
lēta et arida: et bō aīe ī utilit̄ cōsu
mebat. ī constās et vaga. saltū hn̄s
et dū. Siluestris et ī agris habitans.
Sicut scrptū est. Inuenim⁹ eā in cā
pis silue. Capparis aūt herba ē mo
dica. petre adherens: et significat
synagogā. prius humilē et xp̄o adhen
tē. Que dissipata ē et auulsa a pe
tra ꝑ īfidelitatē: qm̄ iuit xᵖ ī domū
eternitatis sue. ī sgendo et ī celū asce
dendo. Postea ī canticis dn̄s ait. Surge v
aq̄lo et veni auster: ꝑfla ortū meū.
et fluent aromata eiꝰ. Surrexit aq̄lo in
passiōe. venit auster ī resurrectiōe. ꝑflauit
ortū in sp̄s sc̄i missiōe: fluxerūt aro
ta illius ī generacōe vocacōe et locus
te ī pinguacōe. De hac ī pinguacōe

14 locus iste osee ait. Sedentes in umbra eius
viuet tritico. illo scz qd cadens in terra
mortuu fuerit multu affert. Qui aut ex umbra
eius sunt in seruicie peccator. et si triticu
comedunt. no viuunt illo. sz moriunt:
qz bono male utunt. Et micheas
iii ait. In die illa sedebit vir subter
vineam suam: et subter ficu sua. Sub
vinea. ppt vinu compunctionis: et sub
ficu. ppt dulcedinem et gaudiu ?iois.
Comedamus g manna suauitatis
et dulcedinis: de quo in apoc. dns ait.
ii Vincenti dabo edere manna abscondi
tum. Nisi enim peccata vicerimus: hoc ma
na edere no debemus. Ut adducemus pa
nem aser delicatum. pbente delicias
regibus: id est viris spiritualibus. Ipse enim
est qui fuit quasi panis subcinericius in se
pultura. et morte: factus est nobis
panis similaginis in resurrectione.
Pa amaritudine eius tortitas. et aspita
te teste et diuine laboris: peruenit
ad nucleum dulcedinis et suauitatis. Bti
aut qui vocati sunt ad pascale conuiuiu et
ad nupcias agni: cuius thalamus est
mundicia carnis. thorus castitas
mentis. visus contemplacio. colloquiu
oratio. contactus delectacio interne dilectionis
osculu tranquillitas mentis. amplexus vo
luntas ordinata. partus operacio bona.
Si igitur in hijs nupcijs castis sinceri
tas et virtutis cum dno epulemur. tandem
ad mensam eius celeste sedendo beati
erimus. manducantes panem angelorum
in regno celorum. et bibentes celeste pig
mentum: cum nos in cellaria sua rex
noster introduxerit. Teste aut bto gregorio
cum ad ipm fontem venerimus erit nobis

delectabilius sitis impressa sil' atque sacietas.
sz longe ab ista sitis necessitas. et longe a sa
cietate fastidium. qz sicientes saciabimur.
et saciati sicienus. per dnm n. i. x. Eode
die thema supra ex eua. marci
Maria magdalene et maria xvi.
iacobi et salome emerunt
aromata: ut venientes unge
rent ihm. Dns leuit. ait ignis eorum erat lucer 10 v
na ardens et lucens. Qui enim no ardet: lu
cere no debet. hec effudi debet p predicatores:
qui infusus no est per gratiam. Nisi enim ardea
mus: quomodo alios incendemus. Et quo
est canale: qui concha no fuit. Qui
no est irrigatus: quomodo alios irrigabit.
Peccatori aut dixit deus: quare tu enarras iu
sticias meas. Propterea dns in canticis ait. ii
Sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis: et facies
tua decora. Unde facies prius bn opan
do. et bonum exemplum ostendendo: et postea sonet
vox tua in auribus meis. alijs predi
cando. Quia no est speciosa laus in ore pec ?ii
toris. Vox tua dulcis quia vita concor
det voci. et cor ori. Caput tuum sicut ve lcā ii
tergitur ad astellas: sicut scriptum est.
Cepit ihs facere et docere. Si quidem tui vox vi
ta no remordet. dulcis est melodia.
Facies tua decora: qz lucru animarum no
querit laudem quis: et predicacionem tue
viuendo no contradicis. Et iterum in canticis viii
dicitur. Que habitas in ortis. amici auscul
tant te: fac me audire vocem tuam. In or
tis enim i. in viriditate bonorum operum habitare
debemus: ut faciamus quod predicamus.
Sic enim amici i. sancti angeli auscultabunt
gaudendo: et dns vocem nram au
diet approbando. Et quia peccator sum et
indignus loqui de tanta solempnitate:

fidute p̄ces ad dn̄z p̄ me. vt ipse in
hodie ꝯferat gr̄az suā adiuᵽ9 ho̅re
et vtilitate n̄r̄az: ut ipse sit ī corde
meo et ī labijs meis ad p̄fendū ali
qd ūbū edificac̄ōis. Frustra em̄ ex
teri9 laborat ligua p̄dicatoꝛis: nisi
intus opet̄ gr̄a saluatoꝛis. Maria mag
mr 16 dalene et maria iacobi et salome:
emerūt arōta. Hec et deuote mulieres
q̄ xp̄m ī vita sua ardent̄ dilexerūt.
ioh 39 ip̄m ī morte nō reliq̄rūt: s̄ extendide
cū viij rūt corpa sua ad vigilādū diluculo
ad dn̄z. Multe em̄ aq̄ tribulacionū nō
potuerūt extiguē caritatē eaꝝ. Non
p̄pt̄ seruus s̄ḡulitatē. nō p̄pt̄ lapidis
magtudine. neq̄ p̄pt̄ iudeoꝛū aut
custodū timorē. retineri potuit a te
tardari desiderium eaꝝ: s̄ aplis luge
tibꝫ et latentibꝫ p̄pt̄ metū iudeoꝝ:
ip̄e p̄ medios militū gladios ītrepi
de et ītrepide venerūt ad sepulchꝛū.
Et q̄r nō ficte. s̄ sollicite. nō segniter
sed ardent̄. nō īconstāter. s̄ p̄seue
rāter xp̄m q̄sierūt: ip̄m īuenire me
ruerūt. Tota em̄ nocte vigilātes. nō
accidiose uel soᵽnolēte arōta para
lu xx uerūt: et sūmo diluculo venerūt
ad monumentū. cū adhuc eēnt teneb̄
sic ioh̄s in euāḡo p̄testat̄. Nondū em̄
plene dies illuxerat. sed lucere in
13 cipiebat. Preterea marc9 ait. orto
iā sole. i. luce a pte oꝛientis īcipiē
te clarescē. Per hoc etiā īsinuat q̄
ver9 sol iusticie iā resurrexerat. q̄ de
sepulchro ort9 eāt. Sic ioh̄s p hoc
q̄ ait cū adhuc tenebre eēnt. tenebras
ignorātie ī corde q̄renciū. tristicie ꝛ
doloris adhuc fuisse ostendit. Vel cū

adhuc tenebre essent sc̄z de noc
te venerūt. id ē venire cepert:
oꝛto at̄ sole puenerūt. Vn̄ et ma 18
theus ait. Vespe at̄ sabbi. q̄ lucescit Expositio
cit ī p̄ma sabbi: venit maria mag
dalene. et altā maria vide sepl̄crū.
Que lucescit. i. quā seq̄tur lux di
ei dn̄ice. q̄ est p̄ma p9 sabbatū.
Vespe sabbi. id ē sero post die sab Ps 24
bati. venerūt. i. venire ceperūt. a
romata p̄parando: et postea iter ag
grediendo. Et ita nocte venire cepe
rūt: s̄ diluculo puenerūt. Vel s̄m
aug9. vespe. i. nocte sabbi: a pte
totū. Que lucescit. vt fiat relacio
ad id qd̄ p vespe ītelligit̄. sc̄z nox.
Determinat em̄ qua pte noctis ve
nerūt. i. ī fine noctis. cui9 finis
ē diluculū p9 sabbi. i. p̄me diei p9
sabbatū. Nox ī q̄a lucescit ad lumē
in p̄ma sabbi: id ē terminat̄ luce
diei dn̄ice. Mistice at̄ innuit: q̄
nox illa sic dies illūinata ē sple
doꝛe dn̄ice r̄ōis. sic sc̄ptū ē. Et
nox illūiacio mea ī delicijs meis.
Venerūt q̄ valde mane vna sab q sabbatum
batoꝝ. i. p̄ma die septiane. cui9 nota
q̄libet dies sabbatū dr̄: q̄a sollep
nes dies erāt. sc̄z pascales dies a
zimoꝝ. Quelibet et dies āni sab
batū dr̄: q̄r sēp a malo opē cessā
dū est. desistēdū ē. Inter et septima
na sabbatū appellat̄: iuxta illud.
Ieiuno bis ī sabbo. Et ī hoc sensu lu 18
dies dn̄ica dr̄ vna sabbi: id ē di
es p̄ma septiane. In hoc at̄ con
cordāt oēs euāgeliste: q̄ valde mane
id ē diluculo venerūt ad monumētū.

q̄ at̄ dn̄e

Iam autem dominus inde surrexerat: nec ipsum in mo-
[illegible] numento invenerunt. Et ideo ipsum
resurrexisse nocte quidam sunt opinati:
ieronimus scilicet et ambrosius et plerique alii.
Dicit enim natus est in media nocte. et
nocte venturus est ad iudicium: ita di-
cit quod media nocte surrexerit. In cuius
Iudicum 16 figura sampson media nocte de gaza
qua conclusus erat exivit: et portas
eius tollens. montis verticem ascendit.
Ita et dominus noster resurgendo. inferni portas
confregit: et ad superna conscendit.
Lu 19 Accepto enim regno qui de longinqua
regione victor rediit: et data est
12 ei preeminentia potestatis. Unde in exodo
dominus ait. Media nocte egrediar
in egiptum: et morietur omne primogeni-
tum in terra egipti. Beato vero augustino
et multis aliis doctoribus visum est
quod summo diluculo surrexit dominus: scilicet
mane prima sabbati. Unde in psalmo
pater ad filium ait. Exurge gloria mea:
exurge psalterium et cythara. Et filius
respondet. d. Exurgam diluculo. Exurge
gloria mea. in miraculorum choruscatione:
psalterium in predicatione: cythara in
passione. Exurgam diluculo. Ad ves-
perum demorabitur fletus: et ad ma-
tutinum leticia. Et tunc confitebor tibi in
21 populis domine. Unde in apocalipsi christus ait.
Ego sum stella splendida et matutina.
Stella splendida: diem future be-
atitudinis annuncians. Matutina. mane
surgens. et per resurrectionem meam noctem
24 fugans. et diem adducens. Unde in ecclesiastico dicit.
Penetrabo inferiores partes terre: et visita-
bo omnes dormientes. et illuminabo omnes

sperantes in domino. Huic autem opinioni vi-
dentur consentire cistercienses. qui diluculo
matutinas laudes cantare consueve-
runt: hora scilicet illa qua pro nobis christus surrexit.
et gratias referentes. Teste enim augustino
pudor est christiano. si solis radius eum in
lecto reperiat: sed eadem hora qua pro nobis
surrexit christus debet laudes matutinas deo
dicere. et ei gratias referre. Unde in titulo huius
psalmi. Deus meus respice in me. cerva ma-
tutina appellatur christus. Intitulatur enim
pro assumptione matutina: sive pro cerva
matutina. Mane enim assumpta est huma-
na natura in gloriam: que tamquam cerva lutum
peccati transiliit. spinas penalitatis tran-
siliendo deposuit. Sicut enim sol ma-
ne oritur. et paulatim clarescat. donec
plene ubique illucescat: ita christus mane
surgens primo paucis innotuit. postea per
totum mundum radios sue cognitionis ef-
fudit. Videtur ergo huius verbis: quod mane
surrexit dominus. Unde dominus per osee ait. In vi
tribulatione sua mane consurget ad me.
Et paulo post. Quasi diluculum preparatus est
egressus eius. Et in apocalipsi dominus ait. Qui vi- ii
cerit. dabo illi stellam matutinam.
Et beatus iob de infideli synagoga ait: iii
Non videat ortum surgentis aurore.
id est christi resurgentis: qui fuit tamquam stella ecli l
matutina in medio nebule. Vincitur gn 32
enim angelus a iacob. et tamen in aurora
illi benedicit: quia christus in morte vinci-
tur a iudeis. qui tamen mane consurgens
multos postmodum ad se allexit. Clau-
dicat autem iacob uno pede: quia pars iu-
deorum credidit: et pars in infidelitate
permansit. Mane cum aromatibus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

24

maria mag^e. et maria iacobi cum tercia
muliere cuius nomen salome venerunt
ad monumentum: sed et alie mulieres
cum eis venerunt. Unde lucas ait. Erat
autem maria mag^e. et iohanna et maria
iacobi: et cetere cum eis. Hanc iohannam
quidam dicunt fuisse uxorem procuratoris herodis quam
dicit esse eam. quam marcus appellat sa
lome et erat bynomia. Crisostomus
autem dicit quod salome fuit mater filiorum
zebedei. Johannes autem tantum facit mencionem
de maria magdalena: propter magnam eius de
vocionem. et fervorem desiderii. Cum autem
predicte mulieres simul pergerent: dicebant
inter se. Quis revolvet nobis lapidem ab
ostio monumenti? Querelam supplicacionis
deponunt. insinuando quod desiderabant:
sed non plene orare audebant. In quo
moraliter instruimur. quod non debemus de
viribus nostris presumere. ut ea nobis diffi
cultates tollere valeamus: sed de divino
adiutorio cum omni humilitate confidere de
bemus. Et respicientes viderunt revo
lutum lapidem. Iam enim terremotus factus
erat. antequam venirent ad monumentum.
et angelus domini lapidem revolverat: et
custodes quasi mortui iacebant. Prius
autem quam lapis revolveretur christus resurrexit
clauso sepulchro. et postmodum an
gelus lapidem revolvit: ut ostenderet
mulieribus locum sepulchri tenuius. et
quod christus iam non esset ibi. Clauso enim se
pulchro exire potuit. qui de matris
utero cum adhuc mortalis esset et cor
pulentus ipsa permanente integra exi
vit. Unde audivi monacho sancti laurencii
extra muros urbis de resurrectio
ne cogitanti cum miraretur de cingulo

suo non soluto. et tamen ad pedes eius pro
iecto: vox in aere facta est. Sic potu
it clauso christus prodire sepulchro. Intra
ntes autem mulieres in monumentum. id est
accedentes propius ad sepulchrum: vide
runt iuvenem sedentem in dextris coop
ertum stola candida: et obstupuerunt.
In specie iuvenis propter iocunditatem resur
rectionis angelus apparuit. et stola
candida angelus coopertus erat: quia gau
dium tam preclare solempnitatis nunccia
turus venerat. In dextera sedebat:
quia vite inmortalis gaudia nunciabat.
Matheus ait quod angelus domini descendit de ce
lo. et accedens revolvit lapidem: et
sedebat super eum. Erat autem aspectus eius
sicut fulgur: et vestimenta eius sicut
nix. Lucas ait. Ecce duo viri steterunt
astiterunt secus illas in veste fulgenti.
Johannes ait. Maria stabat ad monu
mentum foris plorans. Dum ergo fleret in
clinavit se. et prospexit in monumen
tum. Et vidit duos angelos in albis se
dentes: unum ad caput. et unum ad pe
des. ubi positum fuerat corpus ihesu.
Ex quo patet quod diversis modis. et plu
ribus apparacionibus apparuerunt illis an
geli: et quod unus evangelista tacuit. ali
us retulit. Unum enim dictum est ab uno
et aliud ab alio: a diversis diversa.
Unde beatus augustinus veritatem et ordinem
hystorie prosequitur integre: dicens. Di
ligenter sic omnes evangeliste consenciunt: ve
nit. e ad monumentum. Iam factum erat
quod matheus ait de terremotu: et de re
voluto lapide. et de territis custodi
bus. Venit autem maria ceteris fervencior.
Unde iohannes commemorat eam tacitis aliis

q clauso sepul° exivit.

scdm cursum

que cum ea erant. Videns quod lapidem subla
tum amplius diligentius inspiceret credens
sublatum corpus. cucurrit nuncians petro
et iohanni. Qui etiam cucurrerunt ad monu
mentum: et non invento corpore credide
runt quod maria dixerat ablatum: abi
erunt. Maria autem stetit foris plorans.
Horto in quo ingressi fuerant. Tunc vide
runt angelum sedentem super lapidem revo
lutum: de quo matheus et marcus loquuntur.
Qui dixit eis. Nolite timere: scio enim
quia ihesum qui crucifixus est queritis. Cuius
filia [illegible] non tacuit. Ad heri [illegible]
maria dum fleret. inclinavit se et pro
spexit in monumento: et vidit duos
angelos. unum ad caput et unum ad pe
des sedentes in albis. Dicunt illi.
Mulier quid ploras? Que ait tulerunt dominum
meum. Hic intelligendi sunt sicut isti ange
li. ut stantes viderentur. sicut lucas ait:
qui et eos dixisse refert. Quid queritis
viventem cum mortuis? Post hec con
versa est maria retro. et vidit dominum stan
tem. ut iohannes ait: et non sciebat quia
ihesus esset. putans ortulanum. Ubi in nomi
ne agnovit eum. Cui et dictum est. No
li me tangere. Tunc egressa de monu
mento. id est de loco ante lapidem effossum:
et cum ea alie. quas ut marcus ait timor
invaserat. et nemini quicquam dicebant.
Tunc etiam secundum matheum: occurrit ihesus occur
rit eis dicens. Avete. Ille autem accesse
runt: et tenuerunt pedes eius. Hic col
ligimus et angelorum locutionem bis eas
habuisse venientes ad monumentum:
et ipsius domini semel. quando maria ortu
lanum putavit: et nunc cum eis iterum
occurrit. ut eas ipsa repetitio firmaret.

Venit ergo maria magdalene nuncians discipulis: et a
lie que cum ea erant quas lucas commemorat.
Hec sunt verba augustini. Ex quibus et victus hys
torie. et concordia evangelistarum mani
festa est: et ordo rei geste. Quamquam autem
ubi gesta sunt. plena sunt misteriis ad instruc
tionem fidei. atque ad instructionem morum re
ferri possunt. Dicit enim dominus noster traditus est et
mortuus propter delicta nostra tollenda: ita
resurrexit propter iustificationem nostram: ut nos
suscitaret de morte ad vitam. de mor
te peccati ad vitam gratie. de morte pene
ad vitam glorie. In passione ostendit quid de
beamus tolerare: in resurrectione quid debe
amus sperare: ostendens nobis exemplum quod premi
serat ex premio. Huiusmodi resurrectio: du
as nostras resurrectiones demonstrat. In pri
ma resurrectione nos induit veste innocentie:
in secunda nos induit veste immortalitatis
et glorie. Ad hoc enim teste beato gregorio in
carne apparuit. ut humanam naturam a
monendo excitaret. exemplo provocando accen
deret: moriendo redimeret. resurgendo re
pararet. Cito autem a morte resurgere vo
luit: ne nimis diu animas in infidelitatis
morte detineret. Unde ipse per prophetam a
it. Caro mea requiescet in spe: quoniam non
derelinques animam meam in inferno. nec dabis
sanctum tuum videre corruptionem. Et iterum.
Que utilitas in sanguine meo: dum descen
dero in corruptionem. Hic enim usque ad gene
ralem resurrectionem expectaret quis in eum crederet?
et se a mortuis resurrecturum speraret?
Et ideo de torrente in via bibit. mortem
enim in transitu gustavit. Ipse est primo
genitus est ex mortuis: ut sit in omnibus
ipse primatum tenens. sicut ad colocenses
apostolus ait: id est primus resurrexit ut sit

principes nostre redemptionis. Sicut enim nobis vitam mortalem experimento scientibus resurrectionem premittit carnis. et tamen hanc visibiliter non exhibet quibus eius promissionibus credit: Multos et secum resurgere voluit. in testimonium resurrectionis nostre future: ne forte ipsum qui deus et homo erat posse resurgere diceremus: puros autem homines non posse resurgere putaremus. Unde apostolus ad corinthios ait. Si autem christus predicatur quod resurrexit a mortuis. quomodo quidam dicunt in vobis quod resurrectio mortuorum non est. Nam si mortui non resurgunt: neque christus resurrexit. Et paulo post. Quoniam quidem per hominem mors: et per hominem resurrectio mortuorum. Per hoc igitur quod per resurrectionem domini nostri instruimur ad fidem: confortamur ad spem: sed insuper informamur ad imitationem. Ipse enim resurgens a mortuis iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur: sicut ysaias ait. Non occidet ultra sol tuus. Similiter modo et nos ita a morte peccati resurgamus: quod ultra peccando non moriamur. Unde apostolus ad romanos ait. Vetus homo noster semel crucifixus est: ut destruatur corpus peccati. ut ultra non serviamus peccato. Si igitur christus mortuus est et resurrexit: ita et nos mori debemus mundo. et vivere deo. Unde idem apostolus ait. Si complantati fuerimus similitudini mortis eius: simul et resurrectionis erimus. Plantati igitur id est firmiter radicati in morte eius debemus: ut in mente nostra fortiter imprimatur et sigilletur. Ipse enim in dilectione nostra firmiter plantatus fuit. Unde scriptum est de eo: quod avulsus est a discipulis. Et nos in dilectione eius firmiter radicati debemus et plantati. Nam arbor firmiter radicata. etsi ventis tempestatum impellatur. et aliquantum inclinetur non frangitur. neque corruit: quia dominus supponit manum suam. Conformemur igitur passioni eius: sepulture et resurrectioni. Teste autem apostolo consepulti sumus cum illo per baptismum in mortem. Dicitur christus vetustatem pene deposuit. dolorem in cruce sustinendo. et nos vetustatem peccati de dolore penitencie deponamus: et membra nostra configamus clavis timoris eius. ne ad priora mala redeamus. Crucifigamur igitur cum christo per carnis mortificationem: quiescamus in monumento. per tranquillitatem conscientie. Lapidis autem advolutio est discipline restrictio: resurrectio spes mortuorum cum desiderio: ascensio vero omnimoda in novum hominem transformatio. Si igitur crucifigamur cum christo et ei consepeliamur. et cum christo resurgamus: iuxta apostolum. mortificationem ihesu christi in corpore nostro circumferentes. ut et vita ihesu in corporibus nostris manifestetur. Unde ipse ad corinthios ait. Licet qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Et ad romanos de christo ait. Quod autem mortuus est peccato. mortuus est semel: quod autem vivit vivit deo. Ita existimate vos mortuos quidem esse peccato: viventes autem deo. Si igitur cum domino ascendamus in palmam. cum ipso in cruce patiendo: apprehendemus fructus eius cum illo resurgendo. Et si gustaverimus radicis amaritudinem: tandem experiemur fructus dulcedinem. Sexta autem feria dominus in cruce laboravit: septima die in sepulchro quievit: octava die resurrexit. Sexta enim etas est laborantium: septima quiescentium: octava beatorum. Omnes igitur ex verbis apostoli cognovimus qualiter cum christo mori. sepeliri et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qlit' qre / dı ꝑ x° … / arōtib3

resulge debeam⁹: nec ex scā͡tṇ mlier
videam⁹ qlit' ipm̄ q̄re debeam⁹. et
ad e9 seplch̄ꝝ venire. Emerūt eni a
romata teste euāᵗᵃ: vt venietes vn
gerēt ihm̄. Ita et nos sicut aromatib3
odore v̄tutū referti cū ex° bonorū
opm̄ d̄nz q̄rim⁹: ipm̄ pfecto īueie
m⁹. Ille aūt mlieꝛ ut ait greg' āglos
videt: que cū arōtib3 venerit. Eā
vi3 ille mētes supnos ciues aspiciūt:
q̄ cū v̄tutū odorib3 ad d̄nz p scā
desidia pficiscūt. Qui aūt oib3 q̄
possidet. et sibi ipsi p x° renūciat.
ut bōis spūalib3 ditet. et etna bō
possideat: hic pfecto arōta pciosa
sibi copat. Bona moneta cordis
otriċo: q̄ vnguētū indulgētie ⁊ re
missiōis pctōꝝ emim⁹. Bona mo
neta satisfc̄o: q̄ penā etnā euad
m⁹: et nob̄ v̄gentū remissiōis acci
be pene ꝯpam⁹. Bō moeta ieiuī
q̄ castitatis v̄gentū nob̄ acq̄rim⁹.
Boā moēta oro: qua d̄ine ꝯpna
tiōis vnguētū obtinem⁹. Bō moe
ta elemosina: q̄ nob̄ vnguētū me
dine et glē etne emēdo adipiscīm.
Bti eni misericordes: qm̄ ipi mia3
ꝯsequēt. Emam⁹ ī arōta. qb3 ihs
v̄guat: et suauē reddam⁹ nob̄
quē exaspauim⁹ pctīs n̄ris. Vn
guam⁹ ei⁹ vulnā: q̄ wlnat⁹ ē
ī cruce p nob̄. Ecce eni athleta nr̄
fr' nr̄ p̄mogenit⁹ pulsat ad ostiū.
Ecce venit ad nos afflictus. vul
neratus et fessus. ꝯsput⁹. deris⁹.
obpbris saturatus. fatigat⁹. vex
atus. flagellatus. crucifixus. lan
ceat⁹: colligam⁹ eū in loco q̄eto.

nō in strepitu mūdi. Reficiam⁹ eū
ī cenaculo mūdi cordis: q̄ pascit' ī
ter lilia: fessus ē: diutna q̄ete ī
diget. Vngam⁹ e9 wlnā arōtib3
pciosis tpl'a v̄guēto. nē. sz doct
ne et grē: vt tandē ipe vngat nos
vnguēto glie. Vnguēto mate vn
gam⁹ eū p̄p̄is ꝯpaciēdo. vnguēto
doctrie. p̄p̄os īstruēdo: vnguēto
grē. d̄nz sup oia. ⁊ p̄ximos s'c nos
ipsos diligendo. Vnguētū ī supnē
xpo exhibem⁹. dū legē nē ipleim:
vt q̄ nob̄ fieri nō volum⁹. aliis nō
faciam⁹. Vnguētū doctrīne ei offe
rim⁹: dū leg scripte. et doctrnā mo
raliū pceptoꝝ ꝯseruam⁹. Vngētō
vō grē ipm̄ vngim⁹: dū legē euā
gelice p oia adcrescendo obedim⁹.
Bonū est v̄guentū ꝯpunctiōis de
ī cordatiōe pctōꝝ: qd ad pedes x'
offim⁹: dū ꝯcrimā de pctīs h̄ alter
pastulam⁹. Bonū ē vnguentū de
uociōis: de ī cordatiōe bn̄ficioꝝ:
qd ad caput ei⁹ offerim⁹: dū ipi⁹
maiestati de bonis collatis grācias
referim⁹. Bonū et pciosū est vn
guentū pietatis: quo corp⁹ ipi⁹ vn
gim⁹ dū paupes reficim⁹ ⁊ opeim⁹
mīe ī mēbris e9 exercem⁹. Rā ⁊ ma
ria magne vnguēto qd ꝯpauit cor
pus x' qd iā surrexerat nō vnxit.
Illd tn̄ vnguētū d̄no placuit. Gra
tū eni h̄uit obsequiū et desidiū mu
lieꝝ: q̄ magis pesat affctū. q̄ ef
fectū. Vn̄ et ī die sepultē sue illud
p̄cepit reseruari. nō q̄ vnctione ī
x̄po corpe indiget: sz corpi mistico
vnguentū pietatis. qd illo matiali

vnguēto desiṗt voluit exhiberi. Maria aūt magdalene. q̄ tirūcis vel tīris int̄r. p p̄mineītiā ↄpunctiōis et hūilitatis. offert vnguētū triū spēy: ↄpunctiōis q̄ suscitat mortuū: ↄfessiōis. q̄ facit eū surgere: satisfc̄ōis que facit eū ambulare. Maria iacobi q̄ luctator int̄r. offert vnguentū triū spēy: sobrietatis sc̄z iusticie et pietatis. Accepta ei remissiōe pctōy luctari nos optet contra varias teptaciones. sobrie. iuste et pie viuendo in hoc sclō: sobrie nob. iuste p̄xīs. pie deo. Salome aūt q̄ pacifica int̄r: offert vnguētū triū spēy. q̄d spālit' ptinet ad ↄteplatiuos: qui iā diu pugnādo ī pace pectoris et trāqllitate deo seruiunt. Huius aūte vnguēti. et tres spēs exp̄mit apls dicēs. Gaudete in dn̄o. Ecce pax et serenitas ↄsc̄ie. Modestia vr̄a nota sit oībz hoībz. Ecce exēplū boe vite. Peticiōes vr̄e īnotescāt apud deū. Ecce tria spēs q̄ ↄsistat ī orōe. Pfecti eni et ↄteplatiui viuētes gaudio et pace dn̄o siruientes tanq̄ lumīa clara bono exemplo p̄ximos illūināt: et ī orōībz p̄seuerāt. Dicit̄ g̊ mulieres. q̄ p̊us venerāt ad crucē cū fletibz. sūmo diluclo venerūt ad seplchy cū aromatibz. Prius eni optet nos castigari et flere: et p̊modū cū arōtibz boy opey et spūaliū grāy dn̄o appinqre. Valde aūt mane dn̄a ↄsciuit: q2 sūmo studio et labore vt xp̄m īpetrāmus optet aīm ad v̄tutes extolle.

Vn̄ in cantic dr̄. Mane surgām' ad vineas. Pt eni filias p̄mo mane exiit ↄducē operarios ī vineā suā. Optet eni mane semiare semē suū: et p̄uenire solē ad bn̄dictiōz. Diluculo aūt. i. expulsis viciōy tenebr̄s. ad dn̄icū sepulchy. i. ad altare et calicem sc̄m accedē debem' cū arōtibz. id est cū odore v̄tutū. et suauitate orōnū. Cū aūt venisset ad monumentū respicientes vident reuolutū lapidē magnū valde. Monumētū aūt dn̄i ad litt'az vt beda testat̄ domus rotūda fuit. de subiacente rupe excisa. tante altitudinis. ut hō rectus ↄsistens vix extenta manu culmē posset attingere. hn̄s introitū ab oriēte: cui lapis ille aduolutus atq3 īpositus ē in cuius parte aqlonari. Ipz sepulchy. id ē dn̄ici corporis locus de eadē petra fc̄us est. septē hn̄s pedes longitudis. triū palmay mensura a pauimēto altius eminēs. Qui sc̄z locus nō desup. s3 a latē meridiano p totū patet: vnde corpus inferebat̄. Color aūt monumēti loculi et albo et rubeo dr̄ ēe p̄mixt'. Quecūq3 aūt in dn̄i sepltura. et eius sepulchro fc̄a st̄. nō casualit̄ acciderūt. s3 magnū designat misteriū: et q̄lit' cū xp̄o sepeliri et resurgē debeam' nobis figurālit' ondūt. Debem' eni sepeliri in seplchro cordis ↄtriti p bonā ↄsciaz. et īuolui syndone mūda p cordis p̄itate. cū arōtibz virtutū et opiōne boy opey. cū mirra et aloe. vt coteram' de ↄmissis et omissis. et duplicē habeam' de pctīs

de monu[mento] dni

nris amaritudine. Orat in corde no-
stro in sepulchro dominus requiescat. In corde
bonorum operum et virtute virtutum cor nostrum
permaneat. Sit rotundum ne falsitatis
angulum habeat. De uno autem lapide
creditur ut fidei soliditate fundetur.
Habeat autem altitudinem per spem et deside-
rium eternorum. Ab oriente celestis glorie habeat
introitum: et orientis solis radios in se re-
cipiat per dilectionis calorem et cognitionis
splendorem. Cui lapis magnus advolvatur:
perseverantia et morum gravitate. A parte autem
aquilonis dyabolo sit clausum: quia ab aqui-
lone pandetur omne malum. Habeat autem
septem pedes longitudinis: ut per septifor-
mem spiritum longanimitatem habeat et perse-
veret usque in finem. Trium palmarum men-
suram a terra elevatur: dum fide spe et cari-
tate sursum attollitur. A parte autem austri
li totum sit apertum spiritui sancto. sc̄ puiū:
ut flante austro fluant aromata
virtutum et spiritualium carismatum. Rubeo
autem colore et albo sit permixtum. id est fide
divinitatis et humanitatis sit insignitum. ca^m iiii.
Sit etiam rubeum igne caritatis: et candi-
dum mundicia castitatis. Dilectus enim eius ca v.
candidus est: et rubicundus. Viderunt ergo mu-
lieres lapidem revolutum. Misterium autem
lapidis revolutionis resurrectionis sacra-
mentorum est. que quidem cortina et velo littere
tegebantur. scilicet. Lapis autem erat magnus
valde. Originale scilicet peccatum. Et diffi-
cultas operandi omnes involvit. Lapis
erat ad ostium monumenti: moles est carna-
lis desiderii. Moraliter autem per duriciam
lapidis difficultas boni operandi
et obstinatio in duritate mentis designatur.
Unde rogandus est angelus magni consilii

ut amoveat a nobis lapidem difficul-
tatis duricie et obstinationis: ne
putrescamus in sepulchro concupiscentie et prave mi^2 pi.
consuetudinis. Sed pausemus cum domino in se-
pulchro quieti et pacifici cordis: ut in
pace in idipsum dormiamus et requiescamus.
Apparuerunt autem mulieribus angeli in
specie iuvenum: propter iocunditatem et in-
novationem dominice resurrectionis. Aspectus autem eorum m^t 28
erat sicut fulgur: et vestimenta eorum sicut
nix. In fulgure terror est timoris: in ni-
ve blandimenta candoris. Ideo testes e-
rant resurrectionis: que ipsa sua specie et terret
reprobos. et mulcet pios. Ipsa enim co- Exo 14
lumpna ignis in impios terrens: et columpna
nubis pios mulcens. Unde et in resurrec-
tione eius mulieres receperunt consolacionem:
custodes autem facti sunt velut mortui. quia m^t 28
timor possedit ypocritas. Unde angeli vsa^e 38
dixerunt. Nolite timere vos. Ac si ap- m^t 24
te dicerent. Illi paveant qui superno-
rum civium non amant adventum: qui carnalibus
desideriis pressi. ad eorum societatem per-
venire posse desperant. Vos autem cur ti-
metis: qui vestros cives videtis. Pa-
veant impii: gaudeant cives et amici.
Illi autem timeant: qui ad eorum societatem
non pertinet. Ostenderunt ergo angeli ipso
habitu: quod dominus resurgendo positus est in
resurrectionem bonorum. et ruinam impiorum.
De quibus ipse ad patrem ait. Tu autem domine
miserere mei et resuscita me: et retri-
buam eis. Et post ait. Excitatus est tam-
quam dormiens dominus: tamquam crapulatus a vino.
Et percussit inimicos suos in posteriora:
obprobrium sempiternum dedit illis. Erant
ergo tamquam dormiens et tamquam potens. quia facile
seipsum propria potentia suscitavit. Ca-

deus ultionum dominus libere egit. Ipse enim solus
inter mortuos liber. nulla necessitate a mor
te potuit detineri. Sed quando voluit resur
rexit: et captivos in pristinam restituit
libertatem. Excitatus tamquam potens crapulatus
a vino: vino passionis austero et
pungitivo inebriatus. Inimicos autem suos
in posteriora percussit: quibus terram et regnum
et omnia temporalia pro bonis abstulit. Vel
in posteriora percussit: dum eos in profundum
inferni dimisit. Et opprobrium sempiternum
dedit eis: id est confusionem et penam eternam.
Judicum 16 / restrat Sampson enim noster plures moriens quam vivens.
Vide autem duo angeli: quia iam regnantem
in gloria sua resurgentem nuntiabant. Alia
tamen vice stando apparuerunt. Unde et lucas
ait. Duo viri steterunt iuxta eas
in veste fulgenti. Ubi stare dicitur: offi
cium ministerii eorum exprimitur. In veste ful
genti: propter splendorem et gloriam resurrectionis.
Unde tempore paschali clerici in ecclesia induuntur
xx albis. Johannes autem ait. quod maria dum fleret
inclinavit se. et prospexit in monumen
tum. Et vidit duos angelos sedentes in al
bis: unum ad caput. et unum ad pedes.
ubi positum fuerat corpus ihesu. Flevit:
ecce compunctio. Inclinavit se: ecce humi
litas. Introspexit in monumentum: ecce
diligens inquisitio. Ad caput autem et pedes
angeli sedent: quia illum qui verus est deus et
homo nuntiant venerantur. Per hoc etiam duo
testamenta signantur: unum prius. aliud
sequens. Que dum pari sensu incarna
tum. mortuum et resuscitatum nuntiant:
quasi ad caput et pedes sedent. Teste
autem iohanne. petrus et iohannes cucurrerunt simul ad
monumentum. et iohannes precurrit citius pe
tro. et venit prius ad monumentum. Et cum

Et cum se inclinasset. vidit linthiamina
posita: non tamen introivit. Venit ergo symon
petrus sequens eum: et introivit in monu
mentum. Et vidit linthiamina posita.
et sudarium quod fuerat super caput eius:
non cum linthiaminibus positum. sed separatim
involutum in unum locum. Tunc ergo introivit
discipulus ille. qui venerat prius ad monu
mentum. In hiis ergo magnum nobis insi
nuatur misterium. Johannes enim iunior.
significat synagogam. petrus senior gentium
ecclesiam. quia synagoga precessit: quia ante sy
nagogam dominus multos ex gentibus ad se
duxit. Et abel enim ecclesie initium habuit.
Johannes autem id est synagoga prius venit ad mo
numentum. sed non intravit. quia prophetias
de incarnatione christi. et passione et sepul
tura et resurrectione audivit: sed
in mortuum et sepultum credere noluit. Pe
trus autem id est ecclesia gentium prius intravit:
quia carne mortuum et sepultum et viven
te credidit deum: post quam et iudea in fine
credituram intrabit. Sudarium autem quod
fuerat super caput eius separatim invenitur: quia sacra
menta divinitatis incomprehensibilia. a
nostra infirmitatis cogitatione remota sunt.
Immo autem involuta: nec initium aspicitur
nec finis. Sic celsitudo divinitatis nec cepit
esse nec desinit. Vel sudarium quo sudor
abstergitur laboris: vel passionis designat.
cum sacramenta infidelibus sunt occulta. Su
darium ergo seorsum invenitur: quia redemptoris
nostri passio. longe a passione nostra distinc
ta est. Cum ipse sine culpa pertulit: quod
nos cum culpa toleramus. Recedentibus autem
predictis apostolis. mulieres inquirendo perse
veraverunt: primo et angelos videre me
ruerunt. Et dixerunt. Ad quintas bi luc 24

uentē cū mortuus: id ē in monumēto
cū sonis ip̄e ē mortuor. Dixit ei nō
cā m. ē hic. Ecce dū q̄rit quē diligit aīa eius.
inuenerūt eā custodes ciuitatis .i. āgeli
sā: ciuitatē ecc̄e custodiūt. Pertrāsse
rūt eā cū volūtatis ex anxietate maioris
desidīj: dū dilectū sicrixisse nūtiauerūt.
m^t 28 Jtē dicite discip^lis ei9 et petro: q̄a
p̄cedet vos i galilea. Nisi petri noīe
exp̄mēt. q̄ ter negauat: int' alios
venire nō audēt. Vocat' g^o petrus ex
noīe: ne despet ex negacōe. Hoc at
actū est mag̃ pietatis dispēsacōe: ut
q̄ futūs erat pastor ecc̄e. i sua culpa dis
ceret. quō alijs misereri debuiss̃. Cū
Jo xx at flet ad monumentū. cū se retrorsū vidit ihm stantē: et nō cognouit.
s̄ credidit q̄ ortulanus eēt. Maria q̄
amabat videbat: et quia dubita
bat nō cognoscebat. Illū ei i amor
ondebat: et dubietas abscōdebat.
Jn hoc tū q̄ ortulanū credidit: nō
multū errauit. Hic ē enī ortulanus: q̄
i cordibz credeciū semīa uirtutū. i vi
rētia. atq̄ spūalia bona plantat.
Xp̄s at diuci9 eius dolorē nō susti
nēs: dicit illi. Maria. Ac si dicēt.
Exo 33 Noui te ex noīe: recognosce eū. a
ca v. q̄ recognosceris. Nā at eius liq̄factā
ē: ut dilc̄s locut9 ē. Cūq̄ eū cogno
uisset. et ei9 pedes āplecti vellet:
dicit ei ih̄s. Noli me tangē: nōdū
enī ascendi ad patrē meū. Adhuc ei
carnalit' in eū credebat': quē sicut
sic hoīez flebat: nec ip̄m patri eq̄lē
credebat. Vn̄ nōdū ad patrē eq̄li
tate in corde ei9 p fidē ascēdat. Volt
g^o sic spūalit' tāgi: et sic credi. ut

sit equalis patri. ~~Noli me tangere~~
Nō at simplr a tactu p̄hibuit: q̄a
a multis postea tāgi se pmisit.
Sz hoc innuebat': q̄ spūalit' p fidē
se tāgi volebat: ut crederetur equa
lis patri. Noli me sic tange. q̄si di
cat. Potius tange me corde creden
do: q̄ corpe palpando. Mistice at
p hoc itelligi dedit: q̄ mlieres maio
ribz ecclie mīsterijs manū adhibere
nō dz. Nō enī licet eis p̄dicare: uel
sacrmēta ministrare. Cū at iret ma^a
mag^ne nūciare discip^lis que audierat.
et viderat. iterū apparuit ei ih̄s et
alijs mlieribz. q̄ cū ea erāt: dicēs
eis. Auete. sic dr̄ i matheo. Ille at xxviij.
accesserūt. et tenuerūt pedes ei9:
et adorauerūt. Et ait illis ih̄s. Ite
nūciate fr̄ibz meis. ut eant i galy
leā: ibi me videbūt. Nūc i^r maria
mag^ne nō est p̄hibita a contactu
dn̄i: q̄ ex alijs q̄ videat i audieat
iā credebat. Dixit at illis ih̄s. Auete:
ut i mlieribz primū solueret' male
dictio eue. Hic at de sepulchro exijt
ut glificacōe ondēt: ita pedes
suos palpari et teneri pmisit.
ut verā carne cōprobaret. P hoc etiā
q̄ ait. nūciate fr̄ibz meis. huani
tatē se resurrexisse ondit. Nunciate
fr̄ibz meis. Ecce ioseph nō poterāt gen 47
ultra se cohibe. Ac si dicēt. Ego sū
ioseph fr̄ vr̄. nolite pauē: p salu
te vr̄ā misit me dn̄s. Venit g^o maria
mag^ne cū alijs. nūcians discip^lis. quia
vidi dn̄z. et hec dixit m. Sic mlir
mortifera serpētis v̄ba nūciauit.
narrauit: ita nc̄ v̄ba viuificatoris

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nunciauit. Inde culpa abscindit: unde p
cessit. Mulier morte viro propinauit:
modo vitam nunciat viris. Licet autem dominus
pluries visus sit. antequam in galilea vi
deretur: hec tamen visio domino pre ceteris
commendat. quia in illa plures fuerit discipuli
et plenius eos certificauit. Per hoc etiam
nos instruitur: quod si eum videre volumus.
de vicijs ad virtutes migrare studeamus.
Galilea enim transmigratio interpretatur. Ipsum autem
videre non valemus: nisi de vicijs ad vir
tutes transeamus. Ex quo etiam mistice intel
ligitur dantur: quia in transmigratione de iude
is ad gentes erat videndus. Nos autem si
mundo corde ipsum in spiritu videamus per
fidem. in futuro videbimus eum in monte quem
constituit nobis dominus. In monte scilicet supio
ris galilee: in monte beatitudinis eterne.
Postquam enim ab hoc seculo migrauerimus.
eum facie ad faciem videbimus: quando tristi
cia vertetur in gaudium. ut dicit valeamus
Conuertisti planctum meum in gaudium mihi.
Quod gaudium nemo tollet a nobis: sed
adimplebit nos leticia cum vultu suo.
dominus noster ihesus christus qui viuit et regnat per omnia secula seculorum.

Feria 2a [i.e. secunda] post pascha sermo ex euangelio secundum lucam. capitulo 24.

lu xxiiii. Duo ex discipulis ihesu. ibant ipsa die in
castellum. quod erat in spacio
stadiorum sexaginta ab iherusalem. nomine e
mauus. Dominice resurrectionis sancta et ve
nerabilis solempnitas. non est tamen vnius
diei leticia: sed vsque ad diem ascensionis
cantatur domino canticum nouum. in vniuersis
ecclesijs. de nouitate resurrectionis. sicut
scriptum est. Dominus regnauit decorem indutus
est: letentur insule multe. Dominus regnat
in virtute: dum potenter inimicos debellat.
Decorem indutus est in resurrectione: dum gloriam
immortalitatis assumpsit. Letentur insule
multe. id est ecclesie in vniuerso orbe. Que in
sulis comparantur: quia fluctibus circumstrepen
tibus per varias tribulationes funduntur. Exul
tat igitur hijs diebus. nec mouebitur terra
pugna sua. sed stabit in eodem loco castra, nu xx
donec eleuetur nubes. id est vsque ad diem
ascensionis. Huius autem paschalis eb
domade dies solempnius celebrantur.
quia per dies azimorum pascalem solempni
tatem sequentes designantur. in quibus filij exo 12
israel azimis vescebantur. Et nos
cum omni sinceritate et veritate mentis
hijs diebus domino seruiamus: ut sit co
gitatio sancta. actio pura. intentio recta:
vt impleamus quod scriptum est in libro
numeri de pascali die. Omne opus serui
le non facietis in illo. Qui enim facit Io viii.
peccatum. seruus est peccati: et opus seruile
facit. Vere autem pascha facimus: si de vi
cijs ad virtutes transeamus. Non solum
autem de malo in bonum: sed de bono in
melius: et de meliori in optimum transi
re debemus. Hic est triplex transitus. tri
plex scilicet pascha. quod legimus fecisse
filios israel: in egipto. in deserto. et in
terra promissionis. Et quoniam scriptum est. non
apparebis in conspectu dei tui vacuus.
offeramus in hac pascali solempnita
te secundum legis mandatum granum tor leu 23
ta et confricata: id est animas nostras pu
ras et immaculatas. abiecta peccatorum
palea. igne caritatis tostas. et as
peritate penitencie confricatas. Offeramus
insuper sicut precipitur in lege vitulos de nu xix
armento duos: id est mundiciam men
tis et corporis. ut cor nostrum et caro

feria 2a [i.e. secunda] post pascha sermo ex euangelio secundum lucam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nia exultet i deu viuu. sic scptu
est. Exultabim9 et letabim i te:
Exltabim9 corpe. letabimi corde.
qa hylare datore diligit ds. Ppt
hanc duplice exltacio cantam9 i
eccla. Hec e dies qua fecit dns:
exltem9 z letem i ea. Exultemus
corpe: letem mete. Letari g nos
optet: et vacare sctis opibz ac ga
dio spuali. Mag em e multitudo
hui9 gaudij solepnitatis: in q
sbleuam ab ymis. susatim a te
renis. colloam i excelsis. In qua
tartaru qs hebat reddidit. terra
qs sepelierat ad supos trasmittit:
ifern9 spliat. Hostes nri ofudut.
Ipi em obligati st et ceciderut:
nos at xpo resurgete surrexim9
mt 32 z erecti sum9. Post morte em su
mi potificis redit homicida i pa
tria sua: id e gen9 huanu. qd se
ipm pcando occidit. Dic g ipne
zabule. quid valet nunc stimulus
tua. No solu ei pma odicio i fort
t. ymo nob aplius exhibet. ppt
restri padiso celestia regna comu
tant. p imortalitate q potuit ho
mori et no mori. felicior nob i
mortalitas donat: q ia mori no po
tim9. Sz cu redeptore nro sine fie
feliat regnabim9. Felix culpa ada
q tantu meruit redeptore: q aiaz
sua dat nob in pau. corp9 i cibu.
sang9 i potu. etia btitudine in p
miu. Saluauit sibi dextra ei9. i
xpus. q e dextra et brachiu dei pris.
Orbe tre ad honore suu saluauit.
Apoc v Ipe em redemit nos sang suo ex

oi ligua et tribu z pplo z natioe:
et fecit nos deo nro regnu z sacerdo
tes. sic i apoc dr. Et apls ait. Qui
fcs est nob sapia. iusticia. sctificac
o et redepcio. Sapia tenebras igno
racie expelles. Facte em st fenestre
vulnerz i passioe. p qs lux st nob
effulsit. In resurrectione iusticia. fu
nes pctoz iustificado solues: z sc
ficas nos i corpe suo. et redimes i
corpis passioe. Intream9 g ad alta
re dei. ad deu q abstulit tristicia nos
tra: et letificauit iuuetute nraz.
Cr dixit placitu nrz in gaudiu no
bis: q nob hodie posuit mesa refec
tiois. ut comedam9 pane simila gi
neu. oleo mie ospsu. vt q in qdra
gesia comedim9 hedu de capris de sini
stra parte: comedam9 hodie vitulu de
lu 15 armeto lactu iustic. et vitulu sagi
natu i tumulu gre z pinguedis eter
ne. Epulem r hodie cu xpo. z gau
deam9 in dno. no in mdo: de nra
salute. non de seculari vanitate.
Ita tn de resurrectioe gaudeam9: ut sep
meoria passiois ei9 i mete heam9.
In die bonoz no sim9 imeores ma
Eccl 11 loz. vt no sit i nob gaudiu vanita
ysa xxii tis: sz sit nob canticu qi sctificate
solepnitatis. Multi ei hijs diebz du
vanitati itendut et choreas ducut.
qi in tabna dyabl vestimeta utuntur
amittut: et du carnalemis sclaribz
z trasitoria iocuditate delectant. qi
p amena prata ad suspediu du
cut. Qui em in ventu sclaris vanita
seminat Osee 8 tis: turbine metet eterne dapnaci
onis. Nam trasitoria gaudia: sequitur

pu 13 lamenta pertinet. Risus enim dolore miscebitur:
et extrema gaudij luctus occupabit.
21 Unde beatus iob ait. Infantes eorum exultant
lusibus. Tenent tympanum et cytharam: et
gaudent de sonitu organi. Ducunt in bonis
dies suos: et in puncto ad infernum novis
sima descendunt. Propterea dominus in deuteronomio ait.
21 Non seres vineam tuam altero semine: id est
non intendes seculari iocunditati. quoniam vino
spirituali letitie debes exhilarari. Omnes
enim arbores faciunt fructum secundum genus suum.
Solus miser homo. cuius primum principium est
luctus. contra genus suum fructum facit: dum can
tilenis vanitatis intendit. dum congregantur
miluii alter ad alterum: dum sibi invicem in
34 choreis ulule respondent. De quibus ysaias ait.
13 Habitabunt ibi struciones: et pilosi sal
tabunt ibi. Et respondebunt ibi ulule in e
dibus eius: et syrene in delubris volup
tatis. Struciones alas et similitudinem
volandi habent: non tamen volant. Hij sunt qui
nomine solo sunt christiani: secundum morem gentilium et
paganorum vivunt. Cum tamen pompis dyaboli
et choreis et vanitati seculari in baptismo
renunciaverint. Pilosi autem dicuntur incubi
demones qui choreas frequentant: ut ad illi
citos concubitus lascivos et superfluos ho
mines actione chorearum provocant. Ulu
le autem magnitudinis sunt corvine. sed maculis
respersae: que rostro in palude fixo horren
dum clamorem strident. Mulieres atque
choreas frequentant. coram deo et sanctis eius
horrendum clamorem emittunt: dum per voces
lasciviam in peccatum incitant. Cantilene si
quidem ad lasciviam et libidinem pertinentes:
ignem concupiscentie in cordibus audientium accen
dunt. Rostrum in lutum figunt: dum car
mina et cantica ad immundiciam incitancia

canunt. De quibus salomon ait. Circulus au pu 11
reus in naribus suis: mulier pulchra et
fatua. Sicut enim sus suis porcis naribus
suis in lutum involvit: ita huiusmodi mulie
res ob suum immundicie pastum. et pul
critudinem ornatus secularis vel circulum
aureum ad lasciviam et immundiciam libidi
nis convertunt. Syrene sunt serpentes crista
ti et alati. vel ut alij dicunt monstra
marina in specie muliebri: que dul
ci cantilena decipiunt homines huius seculi
naufragium non clausis auribus transeuntes.
Serpens lubricus et alatus est mulier lasci
vie garrula. inconstans. vaga. quietis
impaciens: nec valens in domo consistere
pedibus suis. nunc foris. nunc in plateis.
nunc iuxta angulos insidians. quemadmodum pu 1
salomon ait. Est autem serpens iste cristatus
dum peplis in modum cristule dispositis in
superbiam mulier cornatur. ornatu meretricio
preparata ad capiendas animas. sicut idem salo
mon ait. Usum enim velaminis convertit in su
perbiam: quod datum est mulieribus propter ve
recundiam ad velanda capita. quia
mors intravit in mundum per mulierem. Hic
serpens ille caput lucidum. sed venenosum.
Nichil enim capite draconis lucidius: nichil
tamen venenosius. Sed et monstris mari
nis que cantus suavitate incautos attra
hunt. huiusmodi mulieres comparantur. Habent enim
mel in ore. sed aculeum in cauda: dum blan
dis sermonibus homines decipiunt. sed iste
non solum pecuniam tollunt: sed animam occi
dunt. et teste salomone iecur eorum sagitta pu v
transfigunt. Et iterum ait. Favus distil
lans labia meretricis: et nitidius oleo
guttur eius. Novissima autem illius amara
quasi absinthium: et lingua eius quasi gladius

14 bitepo. Hec g sirene vt ysa ait in
delub'o voluptatis omorant: in loc
sa in qbz luxiant. i locis dyablo ose
tis. i psitbul' et i choreis: in qbz qi in
funda dyabolus eas volut. citum
duat: et tota rotat vt i imfini piciat.
q tu oues virginosas i fouea abyssi
ptrahat. Des eni choree: i pte sinis
tra tendut. Oia em illa4 mebra q i
choreis i ordinate mouet: dya'lo ose
3 crant. Vn ad thess ap'9 ait. Denuci
am9 vob i noie dm nri ihu x: ut ab
strahatis vos ab oi fre abulate i or
2 dinate. Et i ecc'o d'r. Noli circuspice i
vias ciuitatis: nec aberraui's i plate
12 p is illi9. Congregant em ad victima:
vt i die solepni occidant. Et ei mo
cantut vana et lasciua: hebut in if
no vlulatu p catu. et stridore dencia
p viella. Fugiedi g st hmoi quent9
dya'. et qgganti oes mlie4. ad specta
cula vanitat et choreas ouenientu i
69 plateis. De qbz ysa ait. Corruit i
plateis veritas. Vix em hmoi cho
ree fiut sine vllo peco mortali: de q
m v dns ait. Qui vidit mliere ad ocu
piscenda ea: ia mechat9 e ea in
corde suo. Multo fortius qui tetige
pu x rit: et osclatus fuit. Qui em p risu
stult9 opat scel9: sic salon i pa'a
it. Et btb ihrs d'r. Nichil pdest hre
vgine carne: si mete qs nupserit.
Melius g e sede i angulo domat:
q cu mliere litigiosa. sm co'silui
salonis. Angul9 pietes iuges st
pace. s'essio hmilitate: doma cari
pu 21 tate. Melius e em hmiliari q qesce
i pace. et caritate: q cu mliere liti
giosa sede. Cu9 habitacio du prauos
mot9 i nob suscitat qi nob cu mu
lier litigat. Sic em aucupes qsda
aues excecatas i agro ligat. vt ad e
as alie aues oueniat et capiatur:
ita pdce mlieres i plateis se ondut:
vt postq ad eas i caut hoies coue
niut: dya9 rethe sui trahat. et ob
pit i uoluat. Apphensu ogosculat pul vij.
iuuene: et pcaci vultu blandit.
Et ite4. Irretiuit eu mltis smoibz
et bladitijs labio4. ptraxit illu.
Statiq ea sequtur qi bos duct9 ad
victima: et qi agn9 lasciuies. et
ignorat q ad vicla stult9 trahat.
donec trasfigat sagitta iecur e9. ve
lut si auis festinat ad laqueu: i ne
sat. q de piclo aie illi9 agit. Et btb
ihrs ait. Janua dya'. via iniqtat.
scorpionis pcussio. nociuuq gen9
femina e. Du primat stipula ig
ne accedit. Et ite4 ait. Memento
sp q padisi colonu de possessione
sua mlr eiecit. Et rursu ait. Ger
mnat feie cu viris hitates spinas:
et archane mecu acuto mucrone
pcaciut. Sic em igs emollit fer4:
ita viros fortes cohitacio mlieru.
Cu em vir mlieri appropinqt:
dya'l9 paulati sufflat. et fornace
accedit vt ardeat. Primo ei oculos
i mliere pciat: et tuc dyabl9 sin
tilla male cogitacois i mittit. Dei
de man9 manu tangit: et tuc ignis
magis accendit: Qn vo mamillas
palpat: tuc aplius i cendit fornax.
Pptea ysa ait. Ecce creaui fabru i 13
flante in igne prunas: et pferente

vas in opus suum. Dyabolus enim fabri
cator totius malicie prunas sufflat in
mittendo incentiua viciorum: ut fabricat
sibi vasa malicie sue et voluntati
conueniencia. Malus est faber ille: qui
pedes hominum clauis figit: ut eos in
iob 14 via dei faciat claudicare. Propterea iob
ait. lapides excauant aque: quia duri
ciam mentis absorbet assidua et mol
lia blandimenta libidinis. Ferrum
enim igne domatur: et mentes fortium
igne libidinis molliuntur. Non est enim
ita turpis mulier: quam pulchra videri non
posset: dum dyabolus illam in corde fa
mt v tui depingit. Quicumque autem viderit
mulierem ad concupiscendam eam. quasi in
exo 21 foueam cadit: et mulier ea est que os
cisterne fodit aperuit. Quod igitur tan
tum dampnum restituet domino: quia prius
sanguinem eius reddit aufert ei. Pari mo
do qui virginem corrumpit. que postea cum
pluribus fornicatur: videtur quod pro omnibus res
pondere et dampnum restituere teneatur.
Sic quando vna domus accendit. et propter hoc
tota villa comburitur: omnium reus esse
iudicatur. Debemus igitur cauere ab huiusmodi
laqueis dyaboli. precipue in hiis festis die
bus. quibus dyabolus videns se spoliatum
1 pe v valde dolet: et tanquam leo circuit querens
quos deuoret. vt recuperet dampnum suum.
quod diebus quadragesimalibus incurrit. Hoc
2 reg 11 igitur tempore quo solent reges ad bella pro
cedere vires colligunt. Videt tempus ca
lescere et clarescere. terram virescere. homines
cultius indui. cibis delicatis plus
solito impleri. ioculis intendere. choreas
ducere: laqueos tendit. et incautos iu
uenes illaqueat et capit. Quos

enim in xl^ma ad tempus reliquit: istis diebus re
sumit. Sicut murilegus capit murem.
et paululum abire permittit: et iterum lu
dendo ipsum resumit. Ipse nobis inuidet:
et de nostris solempnitatibus valde dolet.
dicens. Quiescere faciamus omnes dies festos di
a terra. Vnde hiis diebus caute et honeste
nos habere debemus: maxime qui christi corpus
heri recepimus. ne veniat rex aquilonis dan xi
et oporteat aggredi: et capiat ciuita[tes]
munitissimas. Non igitur debemus vanis
et lasciuis locis vacare. Reliquie
1 no enim inferuntur cum tripudiis. Sanctiores autem
et digniores reliquias habere non possumus:
quam illas quas die sancto pasche recepimus.
Ecclesia igitur heri consecrata deo. non con
ta debet ad communes vsus: neque ad
communem vitam et secularem reuti debemus. nam
parte diei festi debemus dare deo. partem
autem dyabolo. Et si volumus totum dei
habere: totaliter et integre debemus nos
illi dare. Turpe est enim et ignomio
sum. si ancilla nostra i. caro tantum hos
pitem expellat de domo nostra. Dicitur
gentiles et pagani hospitii fidem seruant:
et tu christiane. quam recepisti fidem non ser
uabis. Non igitur debemus exire. et
curiose vagari cum dina filia iacob: gen 34
que quia incaute exiuit virginitatem ami
sit. De qua beatus gregorius ait.
Dina vt mulieres videat extranee
regionis egreditur: quia vnaqueque mens
studia sua negligens. et alienas ac
tiones curas extra habitum atque extra
ordinem proprium vagatur. Vnde sara filia
raguelis ait. Tu scis domine: quia numquam thob
cum ludentibus miscui me: neque cum hiis
qui in leuitate ambulant participem me tra[didi]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

biu. Et non de vagis et lascivis mu
iij lieribus dicit dominus per ysaiam. Pro eo quod
elevate sunt filie syon. et ambulaverunt
extento collo. et nutibus oculorum ibant.
et plaudebant. et pedibus suis compo
sito gradu incedebant. decalvabit dominus
verticem filiarum syon. et crinem earum de
nudabit. i. charismum dyaboli capil
los quos in vanitate ondulat: cui dicat
beatus petrus. Quarum non sit extrinsecus
capillatura. aut circumdatio auri. et
indumenti vestimentorum cultus. Immo
enim ornatus et superfluitas ad libi
dinem incitant. superbiam generant. mari
tos earum depauperant. vel faciunt eos
fenatores. et quandoque fures et raptores.
Frenum aureum non facit equum meliorem
Si enim induatur caro purpura et serico.
non erit caro nisi caro. cadaver feti
dum. fimus et vas stercorum nive cand
idus dealbatum. Beatus autem cyprianus ait.
Serico et purpura induti christum in
duere non possunt. Auro et margaritis et
monilibus ornate. ornamenta cordis
et pectoris perdiderunt. Cum sit propter
hoc ornamentum concupiscat et placere
appetunt viris alienis. Caudam autem
prohibitum sunt in ecclesia. ne caudatas
mulieribus ducerent contra. Cauda enim
mulieris quadriga est dyaboli. Contra quas ysaias
3 ait. Et erit pro suavi odore fe
tor: et pro zona funiculus: et
pro crispanti crine calvicium: et pro
fascia pectorali cilicium. Quia autem de
ornatu pomposo et vestibus preciosis
vanitatem extollitur: de opere tertiai
glatur. Non si petrus amonet mu
lieres colligendas. et ad castam

disciplinam religiosam observantie mo
derandas. quanto excusare possunt ornatus
suos per maritos vel quanto magis illud obser
vare virgines fas est. cum nulla ornatus
sui competit venia. ne derivari pos
sit in alterum mediatum culpe. sed sola
ipsa remanet in crimine. Huius gratia festis
diebus non vacatabus. sed circa opus spiritua
libus intendamus. ne ager pectoris
nostri malarum cogitationum sentibus
occupetur: ne videat hostes nostri nos
et sabbata nostra irrideant. Iste enim colli
git ligna in sabbato: id est peccata mor
lia toto. Ligna enim in sabbato colli iiii 17
git. quia occasiones peccatorum quibus ignis
carnalis concupiscentie accenditur vitare conte
nuit. De quibus dominus per ysaiam ait. Kalen
das vestras et solempnitates vestras odi
vit anima mea: facte sunt mihi molesta. la
boravi sustinens. Et dominus per amos a
it. Convertam festivitates vestras in luctum:
et omnia cantica vestra in planctum. Non enim
possumus ditare mensem dei et mensem demo
niorum. quod est delectari in bonis et in
vanitatibus huius seculi: maxime in diebus
festis. in quibus debemus vacare spiritualibus
ut diem sabbati sanctificemus. loquendo cum deo
orando. vel de deo predicando. et proximos
instruendo. ut non expendamus argentum
nostrum non in panibus et labores nostros non
in saturitate. Sic pueri qui cum magno
labore papiliones sequuntur: et
postquam apprehenderint. apertis manibus
nichil invenerunt. Illa illis contingunt:
qui vanitati seculi intendunt. Iter autem
sabbati in lege mille passuum fuisse
dicitur: per quod perfectio boni operis designa
natur. De iudith autem legimus quod erat xv

in diebus festis incedens cum gloria magna:
et cum spirituali leticia. In exodo vero
dominus precepit. ne succenderent ignem in
die sabbati: in omnibus habitaculis suis. Ig-
nem enim libidinis. ire et avaricie non de-
bemus accendere in tabernaculis corporis
nostri aut cordis. Cuius autem ignis fomenta sunt sti-
pula cogitationis inmunde. fenum locu-
tionis prave: lignum operationis illicite.
Historice autem conqueritur dominus de viola-
tione sabbati. Unde per ezechielem ait.
18 Sabbata mea contaminaverunt. Et ihere-
mias dicit. Nolite inferre pondus per
portas in die sabbati: onera scilicet peccatorum
per portas sensuum. Et iterum Qui cessat
cessat: id est qui cessat corpore. cessat
58 mente. Et per ysaiam dominus ait. Si a-
verteris a sabbato pedem tuum non facere vo-
luntatem tuam in die sancto meo. vocabis
sabbatum delicatum. Gaudere ergo debemus in
domino in interiori solempnitate: ut in nobis
impleatur quod scriptum est. Reliquie cogi-
tationum diem festum agent tibi. Cantemus
igitur et psalmum domino dicamus in spirituali
exultatione. non dyabolo in vanitate: sic
scriptum est. Hymnum cantate nobis de canticis
syon: non de canticis babilonie. id est demoni-
orum que sunt cantica chorearum. Cum autem cantare
est corde et opere deum laudare. Ut ergo omnis
excludatur vanitas. sit nobis in corde spiri-
tualis iocunditas: in vultu hylaritas. in
opere gravitas. in incessu maturitas. in
habitu paupertas. in prosperis humilitas. in
adversis soliditas. in omnibus mediocritas.
Nota Sic corruit dagon in nobis in quadrage-
sima. non sublevemus eum hiis diebus.
neque muros iericho reedificemus.
in nobis. neque cineres sodome dispersos re-

colligamus. Non revertamur ad vomitum:
ne simus similes iudeis. qui christum in die
palmarum cum magno honore receperunt.
et paulo post ipsum crucifixerunt. Nolite ergo
frequentes tabernas frequentare: neque inebriari
vino in quo est luxuria. Taberna enim vocatur
[illegible]. est spelunca latronum. prostibu-
lum meretricum: synagoga iudeorum in qua
blasphematur christus. Dicit autem deus in sua
civitate duo habet hospicia. eccle-
siam scilicet et hospitale pauperum: ita dya-
bolus in sua civitate duo habet hospicia.
tabernam scilicet cauponum et prostibulum me-
retricum. Iniustum autem est ut in solempnita-
te ad unum deum pertinente alii inebrientur:
alii famis periculo crucientur. Non ergo car-
nis voluptatibus intendamus: in ocio
ignavie torpeamus. David enim quando non
est super eam in bello. luxuria corruit in
ocio. et dum aliis pugnantibus ipse oci-
osus existit. ad vocem ancille id est carnis
sue christum negavit. Si autem vasa quibus
bibimus munda custodimus. quanto magis
animas nostras quibus in die pasche celeste
nectar recepimus mundas custodire de-
bemus. Ne si sanguis veri abel in terra fu-
dimus. clamet contra nos vindictam: qui
pro digne sumentibus clamat indulgen-
ciam et misericordiam. Neque enim magnum mirum.
quod amicum similamus inimicis. qui christum
ficte recipit: vel eciam digne recep-
tum. postmodum de hospicio suo eiciat.
Abnegantes ergo vanitatem et lasciviam.
ociosa verba et vana declinemus. spi-
ritualibus vacando. et loquendo de deo.
et verbum dei attento corde audiendo.
Quod valde necessarium est diebus istis [illegible]
temporis lascivia. et civitas distempera-

na. Legimus enim in hodierno euangelio
quod discipulis euntibus in emaus et loquen-
tibus de xpo. comes itineris factus est verbum.
Bonum est igitur de ipso loqui. sicut ipse promisit
quod ubi duo uel tres in nomine eius congre-
gati fuerint. ipse in medio eorum erit. Lo-
quente autem domino cum illis cor eorum ardens
erat. Verba enim domini sunt quasi ignis: et quasi
Ie 23 malleus conterens petras. Que tamen ma-
xime corda audientium inflammant: quando
de corde calido proferuntur. Ardebant igitur
Lu 12 corda discipulorum illo igne quem venit
dominus mittere in terram: qui sagittas suas
ardentibus effecit. id est ad opus eorum qui in-
flammati sunt virtute verbi dei. Altissimus
enim dedit vocem suam: grando et carbones
ignis. Vox siquidem predicationis grandinem
operatur: quando dura corda ferit per incre-
pationem. Comparatur carbonibus ignis: quando
accendunt per amorem. Unde psalmista ait. Conca-
luit cor meum intra me: et in meditati-
one mea exardescet ignis. Hoc igne
succensa erat que dicebat. Anima mea lique-
facta est: ut dilectus locutus est. Et ieremias
Ie ait. Erat ignis flammigerans in ossibus me-
is. Dominus igitur loquens discipulis quasi carbones
ignis congerebat super capita id est super mentes
eorum. Et ideo cor eorum ardens erat in
ipsis dum loqueretur in via. et aperiret eis
scripturas. Quia vero in fide dubitabant. et
de resurrectione nondum credebant. sicut patet ex
eorum ambula... cum dicerent. nos sperabamus quod ipse esset
redempturus israel: videtur quod non habebant
karitatem. Sed tamen quadam naturali affectione
xpm diligebant. et cor eorum naturali fuis-
set ~~errore~~ feruore accensum. Erant enim quasi
carbones extincti: qui carbones succen-
si sunt a xpo. Et enim preceptis diuinis in-

struit homo: qui tot facibus inflammatur. Non
potuerunt autem extranei esse a caritate. cum quibus
veritas colloquebatur: sicut in expositione huius euan-
gelii a beato gregorio dicitur. Caritatem autem
ut plerumque vel appellat naturalem dilectionem:
ut hospitalitatis desiderium et feruorem.
Unde beatus augustinus ait. Ambulabat ihesus
cum eis in via. Et ipse erat via: et non-
dum illi ambulabant in via. Etiam videtur
quod caritatem non haberent. Unde dominus in specie
peregrini eis apparuit: quia adhuc in fide
peregrinus erat. De se enim loquentibus presentiam
exhibuit: sed de se dubitantibus cogni-
tionis sue speciem non ostendit. Quia enim ad
in cordibus eorum peregrinus erat in fide. in spe-
cie peregrini ostendit se. et talem se eis exhibens
in corpore: qualis apud illos erat in mente.
Dominus igitur adest diligentibus: ~~speciem suam diligentibus~~: sed speciem suam non ostendit
dubitantibus. Quia autem discipuli tarde
credunt: non tam illorum infirmitas fuit.
quam nostra futura firmitas. Nam illis du-
bitantibus: in resurrectione multis argumen-
tis demonstratur. Quod dum legentes agno-
scimus: qui de eorum dubitatione solidamur.
Mistice autem ihesus nobis in hac via ad-
ambulantibus faciem suam abscondit:
quam tandem ostendet in patria. Adhuc
sub specie peregrina et sacramento apparet:
sed in fine vie post hanc vitam apparebit
sicuti est. Nunc autem interim in via pe-
regrinus apparet. et colloquendo mentes
nostras ad amorem inflammat: sed oculos
ad plenam cognitionem adhuc non re-
uelat. A capite autem vie non se soci-
auit: sed a latere: quia nobis eum non
natura sed gratia in huius vite via comitem
dedit. Omnes enim in principio vie nascimur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cap̄ ij

filij ue. Cū at pgēt au eis ī via. ī
apiēs a moyse et oībȝ pphetis. intp̄
tabat eis ī oībȝ sc̄ptuis q̄ de ipso
erat. Nullus eī fuit pph̄a. q̄ de xp̄o
ī redēpcōis nr̄e mistio. uł apte uł
oculte locutꝰ nō fuit. Ysaias at p̄
oībȝ alijs de xp̄o. et de sacramētis
eccīe. et de gencui vocaone pph̄auit.
Vn lib eiꝰ vocat visio oim̄: q̄ de
oībȝ q̄ ventura erāt pph̄auit. ppt̄a
ipē ait. Et erit vob visio oim̄: sic
v̄ba libri signati. Iudeis eī clausꝰ
ē liber eiꝰ. ī signatꝰ vsq ad p̄nte
diē: q̄ ea q̄ de x̄o p̄nūciauit nō in
telligūt. Cū at appropiq̄ssz castel
lo. quo ibāt: ipē se finxit longius
ire. Hoc fuit castellū emaus ī pa
lestina situ: qd sexagita stadijs
distabat a ihl'z: id ē septē milia
ribȝ. ī medietate vniꝰ. Stadiū eī
octaua pars est miliarijs. Vnus
āt duoꝝ disciploꝝ fuit cleophas:
alius vt dicūt fuit lucas. Et ideo
more scōꝝ doctoꝝ cū hūilitate nō
sui tacuit. Nomē at socij sui apit
dicēs: q̄ nomē sui cleophas erat.
Finxit at xp̄s se lōgius ire. nō ppt̄
duplicitatē uel simulacōe: s̄z ad
modū itinerātis ī pgressum dis
positꝰ erat. Nō fuit g̃ fictio simu
lacōis: sed ī rei vitate tn̄ pgressu
rus videbat. Sili mō dicimꝰ q̄o
culi eoꝝ nō fuerūt ludificati: sic
fit ī prestigijs magoꝝ: vbi putāt
sē hoīes vide qd nō videt. Nō fue
rūt g̃ p̄ussi caūsia: s̄z videbat
xp̄m sub forma q̄ in vitate erat ī
acie cōfusa. sꝫ vidē manꝰ alia

sub tenui pāno. Et h̄ mō dicim vi
dē x̄m corpꝰ ī altari. sb forma pāis:
q̄ nō est ī ipso corpe. Verbȝ dā aute
visū ē. q̄ xp̄ȝ ī ppria for̄ videbat:
s̄ ocli eoꝝ tenebant ne ipm̄ agnscent.
Dic hō a lōge ī ppa forma vidˀ: lz
nōdū q̄s sit agnoscat. In fractiōe
āt pāis ipm̄ in ppa forma viderūt:
q̄ sine miraclō ocul nō glorificatis
videri nō potuit. Nō fuit g̃ in x̄o
fictio simulacōis ad illudendū: s̄z
in vitate oīa fiebat ad eoꝝ cōmo
dū. et īstructiōȝ nr̄aȝ. Pbādi enī
erāt vt ait btūs gg̃: si illū q̄ deū et si
nōdū vt deū diligent: salte vt pe
grinū amare potuissent. Voluit enī
dn̄s cogi ab illis ppt̄ meritū eoꝝ:
q̄ nō solū rogādi st̄ pegrini. s̄z ple
rūq3 cōpellendi. Istoies āt dn̄s
du suos tēplacōibȝ expoit. uel cū
eos g̃uit teptari p̄mittit. q̄i se lo
gius ire fingit: ab ill' tn̄ nō recedit.
sed subueīre dissilat vt hūilient: et
sua agnoscāt fragilitate: et vt crescat
ex dilatione desideriū: atq3 maiore
ī pugnādo mereant̄ corona. Vn̄ tō
nocte luctari voluit cū iacob. ī tn̄
dē in aurora illū cū copiosa bene
dictione dimisit. Factū est at dū
recūberet accepit ihs panē. et bene
dixit. ac fregit. et porrigebat illis:
et apti st̄ ocl eoꝝ. et cognouerūt
eū. Prius āt in expōne scptuaꝝ
eū nō cognouert: nc at ī fractione
panis cognoscūt eū: q̄ nō auditō
res legis iusti st̄ apd deū. s̄z factores
legis iustificabūt. Vt āt in fracti
one panis deū cognoscē valeamꝰ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ni pnti p fide. i futo ut facie ad fa
cie. studeam9 primis nris tplice
frange pane: matiale scz. doctrina
le et sacmetale. Pane matiale
p miaz: pane doctrinale p sciptaz
exposicioz: pane sacramentale. ut
incorporent xpo p fraterna unitate.
De pmo pane ysaias ait. Frange
esurienti pane tuu. Et btus iob. Ni
comedi buccellā meā solus. Et dns
i euāge°. Esurivi et nō dedistis m
manducare. De scdo iheremias ait.
Puuli pecierūt pane: et nō erat
qui frangeret eis. Et ysaias de hijs
q scīam sine dedita sunt. Nō appēdit
argentū vrm nō in panibz. Et itez
ait. Qui habitatis in terra austri
cū panibz occurrite fugienti. Hn enī q
st i meridie caritat et claritatis:
cū panibz doctrine debet occurre rece
dentibz a tra aquilonis. De hijs panibz
dns ait. Pauperes eius saturabo panibz.
In fractione hui9 panis dns cognoscat:
dū fragmenta sectoz misticoz ag
noscūt. De tcio pane dns ait. Pa
nis quē ego dabo caro mea ē: p
mūdi vita. In eo panis fractione dnz
cognoscim9. Nisi enī pticipes cor
poris x e s timam. ut de unitate eius
sim9: xpm vē cognoscē nō valem9.
Exeplo g discipulorum dnī istruim:
q nō solū inuitandi st pegrini s
trahendi. Teneam9 g hospite:
si volum9 agnoscē saluatorē. Un
apls ad hebreos ait. Caritas frm
tatis maneat i vob: et hospitali
tatē nolite oblivisci. Phāc enī
placuerūt qdā. āgelis i hospicio

receptis. Hij fuerūt abrahā z loth:
q valde hospitales fuerūt. Vn ab
hā nō solū āgelos: s ipsū dnz an
geloz i suo hospicio recepit. Licz aūt
multos hret silos et ancillas. ppri
o tn corporis labore. ipe cū sara uxore
sua hospites parabat: et i ipa
psona hylarit et deuote ministrabat.
Et btus grg9 narrat. q qdā prfamili
as cū cotidie ad mēsā suā pegrinos
susciperet: qdā die pegrinū qndā int
alios ad domū suā vexit. Dūqz pr
familias ex humilitatis cōsuetudine
aquā vellet i eius manibz fudē. cu
sub vrsū accepit: s repēte cū i ai
manibz aquā fudē voluerat nō iue
nit. Cūqz hoc factū secū miraret:
eadē nocte ei dns p visione dixit.
Ceteris diebz me i mēbris meis: heri
aūt die i memetipo me suscepisti.
Ppterea dns i euāge° ait. Hospes
fui et collegistis me. Vn de raab
meretrice legim9 q p opa hospitali
tatis a subuersione iherico alijs pereu
tibus liberata est: et plebi israhe
lite asscripta. Et ideo apls ait. Ne
cessitati scōz cōicātes: hospitali
tatē sectātes. Et petr9 i epla canoi
ca. Hospitales iuicē sn murmura
cione. Quilibz eī pecunia sua secū
fiē pt: hospiciū suū secū trahē nō
pt. Ppterea btus iob int alia mea opa
de hospitalitate ait. Foris nō mansit
pegrin9: ostiū meū viatori patuit.
Et iohes gayo. Karme fidelit facis
qcqd opans i fres: et hoc i pegrinos
cōtra i hospitales. Int alias eī cau
sas subuersionis zodomoz vna fuit.

Josue ii

ii pe ii

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in hospitalitas. Unde loth iustum quod apud
eos exteneus erat opprimebat. et de die
in diem cruciabat. sicut in epistola canonica beatus
gen 19 petrus ait. Et angeli quos inuitauit loth
renuerunt. Manebimus in platea. De
19 leuita etiam legimus in libro iudicum. quod cum
uenisset gabaa. sedebat in platea ciui-
tatis: et nullus eum tempore voluit hospita-
ri. Sed super vxore eius abusi sunt. Et ideo
non solum illi. sed et omnes fere beniamite
qui de tribu eadem erant. et illos defendere
voluerunt: perierunt. Dominus enim in exodo
22 ait. Aduenam non contristabis: neque affli-
4 r 4 ges eum. De muliere autem sunamite legimus
quod tenuit heliseum. vt comederet: et hos-
pitaretur secum. Mitte ergo deuinitus pa-
ec 11 nem tuum super transeuntes aquas. i. super pe-
regrinos transeuntes de loco ad locum. nam
a illis pendendo: et post multa tempora
inuenies illum. secundum commento salomon ait.
Deus enim retribuet nobis in iudicio. Et ita
quando recedit peregrinus ab hospicio meo.
remanet nobis hospicium meum: et adeptum
est summum premium bonum. Non solum autem
in hospicio. sed ad mensam peregrinos reci-
pere debemus: vt ad mensam refectionis
eterne recipi mereamur. Felix mensa in qua
christus in paupere reficitur. Felix lectus: in
quo iacet in peregrino christus. Dominus enim
amat peregrinum: et dat ei victum et ve-
ps stitum: sicut in deuteronomio dicitur. Et subiungit. Et
vos amate peregrinos. quia et ipsi
fuistis aduene in terra egipti. Et in
23 exodo dominus ait. Peregrino molestus
non eris. De sanctis autem patribus legimus:
quod omnes fere fuerunt peregrini. Unde abrahe
gen 12 dominus ait. Exi de terra tua et de cognaci-
one tua. Amici enim carnales. et ci-

ues terrae familiaris. impediunt hominem in seruicio dei: presertim quando erubescunt ipsum
crucem christi baiulare: et inter notos et a-
micos carnales abiecti et pauperes
reputari. Propterea dominus noster peregrinari
voluit: vt nobis exemplum suo ostenderet. quod
non habemus hic manentem ciuitatem: sed fu-
turam inquirimus. Ut dicamus cum propheta.
Aduena ego sum et peregrinus: sicut omnes patres
mei. Et iterum. Heu michi. quia incolatus meus
prolongatus est. Et iacob pharaoni ait.
Dies peregrinacionis vite mee centum tri- gen 47
ginta annorum sunt. parui et mali. Voluit
propterea dominus cum adhuc paruulus esset in
egipto peregrinari. Sed et tota vita eius
fuit peregrinacio: cum non haberet vbi caput mt 8
reclinaret. In specie etiam peregrini. non mi-
litis vel mercatoris dominus post resurrectionem
suam. sicut in hodierno euangelio dicitur apparuit
duobus discipulis suis. Nam et ipsi in via
peregrini erant: et eodem die pedibus su-
is in eundo et redeundo per quindecim
miliaria laborauerunt. Eadem siquidem
hora qua dominum in fractione panis cognoue-
runt surgentes regressi sunt in iherusalem: et in-
uenerunt congregatos vndecim. et eos qui
cum eis erant. dicentes quod surrexit dominus vere.
et apparuit symoni. Licet enim euange-
lista quo hora et vbi factum sit. non expri-
mat: tamen quod factum sit non tacet. In
die enim resurrectionis quinquies apparuisse
dicitur christus. Primo marie magdalene: cui dictum
est ei. noli me tangere. Deinde illi cum
aliis. quando ibant nunciare discipulis:
et accesserunt et tenuerunt pedes eius.
Deinde duobus discipulis euntibus in emaus.
Apparuit autem symoni petro: sicut in pre-
senti euangelio lucas ait. Quinto

Apparuit discipulis

apparuit discipulis ianuis clausis.
ubi no erat thomas. Has quinque ap
paritiones repentit sacerdos in missa:
quia se vertens ad populum. Semel at
vertit se cum silentio: quia tempus et locus appari
onis facte parum tacentur in euangelio.
Post resurrectionem eciam quadragies dominus ap
paruit discipulis: sicut in sequentibus sermoni
bus dante domino exponemus. Paulatim
enim se discipulis et per incrementa temporis ondit.
Quia tanta erat virtus miraculi: ut hanc
repente totam capere singula mortalium
pectora non valent. **Feria tercia**
pasche sermo primus et evangelium secundum luc.
24 Stetit ihesus in medio. xxiiii.
discipulorum suorum: et dixit.
Pax vobis ego sum: nolite
timere. Dominus noster ihesus christus post passionem
et mortem suam in multis argumentis per di
es quadraginta probuit seipsum vivum;
apparens discipulis suis et loquens de
regno dei. Manducavit et bibit cum e
is: ut ondet se esse verum hominem. Ondit
manus et pedes et latus. et illas vol
nerum ceratrices: ut probaret veram corporis
resurrectionem. Et seipsum palpabilem exhi
buit: ut discipuli qui spiritum se putabant vi
dere probaret corporis resumpti veritatem. Spiritus
enim carnem et ossa non habet: sic non solum
visu. sed et tactu christum habere probaverit.
Clausis ianuis ad ipsos intravit:
in quo corporis glorificatione probavit et
ondit illis. In multis quoque argumentis
probuit seipsum vivum apparens discipulis.
et diebus quadraginta conversatus est inter eos
antequam ascenderet in celum ad dexteram patris.
In hiis autem diebus multociens discipulis
apparuit. Unde beatus paulus ait. quod visus

est cephe: et post hoc undecim. Deinde vi
sus est plus quam quingentis fratribus simul.
Deinde visus est iacobo: deinde a
postolis omnibus. Novissime autem omnium tamquam ab
ortivo: visus est et michi. Asserunt
preterea quod scripta nycodemi se legisse te
stantur: quod primo apparuit ioseph ab a
rimathia in carcere clauso: eo quod sepe
lierat dominum. Secundo matri sue dolenti et
lugenti: sicut fulgencius scripta attestantur.
Apparuit et iacobo ut paulus testatur
qui se ut dicitur certa fide voverat non
manducaturum. In scriptis tamen euangeli
starum non nisi decem appariciones reperimus:
inter quas prima in mane illa quam apparuit
marie magdalene flenti ad monumentum.
Et nos cum desiderio ipsum queramus: et de
eius absencia doleamus: ut ipsum inveni
re et videre mereamur. Secundo apparuit mulieri
bus revertentibus a monumento. ut agni
tam resurrectionis gloriam predicarent: et apostolis
nunciaret. Et nos bona que nobis mani
festa sunt proximis fideliter nunciare stu
deamus; ut se nobis dominus amplius mani
festare dignetur. Tercio apparuit petro
lugenti et dolenti quod ipsum negaverat.
Et nos que malis operibus frequenter ipsum
negavimus doleamus. et amare lu
geamus: ut ipsum in patria per fidem. in fu
turo autem facie ad faciem videamus. Quarto
apparuit duobus discipulis euntibus in emaus:
qui cum ipsum in hospicium recepissent in
panis fractione cognoverunt eum. Ap
parebit et nobis si esurientibus pa
nem nostrum frangamus. et egenos va
gosque inducamus in domum nostram:
si peregrinis et pauperibus que possumus li
benter impendere paremus. Quinto ap

10 xx.

Jo 24

Jo xx paruit discipulis absente thoma: quando
clausis ianuis intrauit ad eos qui
in abdito de ipso loquebantur. Et nos ia-
nuas cordis nostri. et aditus quinque sen-
suum a strepitu mundi claudamus: et
de ipso libenter loquamur. ab exterior-
ibus occupacionibus vacando: ut nobis
nos apparere. et ad ingredi dignetur. Hiis
quinque apparicionibus ipso die resurrectionis
Jo xx seipsum manifestauit. Post dies autem
octo. cum esset thomas cum aliis. et essent
omnes in unum congregati propter metum iu-
deorum. iterum ianuis clausis intrauit.
et sexta vice illis apparuit. Aderit
et ipse nobis. si fuerimus congregati in
unum per concordiam et fraternam kari-
tatem. et propter metum inimicorum nostro-
rum omni cautela nos studeamus. non
curiose euagando. sed clauso ostio
cordis nostri in archano conscientie nostre cu-
7o biculo ipsum deprecemur. Septimo ap-
Jo xx paruit septem discipulis piscantibus in mari
tyberiadis: quando stans in littore in
dexteram nauis partem rete mitti pre-
cepit. Et nos piscatores simus anima-
rum. et iustis laboribus ex disciplorum
victum sobrium nobis acquiramus: ut
dominus nobis seipsum manifestare. et no-
8 biscum vesci et epulari dignetur. Oc-
tauo apparuit dominus in monte galilee.
in monte sublimi valde. id est in mon-
te thabor; sicut plerique existimant.
Et nos in eminentia virtutum eleua-
ti adherentes. lumen diuine gratie in nobis
recipiamus: ut christum oculis puri cor-
dis videre mereamur. Thabor enim veni-
9 ens lumen interpretatur. Nono apparuit
Ac 1 discipulis recumbentibus simul in iherusalem.

in cenaculo sicut montis syon: ut quidam
asserunt. Et nos recumbamus simul
non solum cibo spirituali reficientes ani-
mas nostras. sed etiam cibo corporali ut
deo seruire valeamus corpora nostra
sustentemus: siue manducemus siue
bibamus. siue aliud quod agamus
omnia in gloriam dei facientes. In cenaculo
montis syon. id est speculande nobis ab in-
sidiis inimicorum nostrorum cauentes: ut ipsum
videre mereamur. Decimo apparuit eis du- 10
cens eos extra ciuitatem in bethaniam: et Lu 24
a monte oliueti videntibus illis in celum
ascendit. Et nos in bethania. id est
in domum obediencie humiliter ipsum sequamur:
et cordis oculos in celum habeamus. ut
ipsum videre mereamur. Mons autem oliueti
mons trium luminum dicitur. Suscipiebat
enim ex parte templi lumen lucerne de templo
splendentis. A parte vero orientis reci-
piebat radios solis. Et quia habun-
dauit oliuis ex quibus oleum paratur.
quod nobis lumen ministrat: trium luminis
nomen accepit. Et nos in eminencia
virtutis constituti: lumen doctrine de
templo ecclesie. et lumen gratie a sole iu-
sticie recipiamus. Et in sinceritate puri-
tatis conscientie in nobis habere studeamus: ut nobis
dominus apparere dignetur. De quinta autem
apparitione que facta est ipso die
resurrectionis. quando discipulis euntibus a
castello emaus. dominus noster clausis ia-
nuis intrauit. sicut in hodierno euan-
gelio lucas protestatur hodie prosequitur.
Dicit autem lucas quod inuenerunt undecim
apostolos: iohannes vero dicit quod thomas
absens erat. Ex quo intelligimus
quod thomas iam egressus erat priusquam

xpus ad eos intraret. Egresso enim thoma. cum alii loquerentur de hiis que audierant. et iam sero esset. et fores essent clause propter metum iudeorum: stetit ihesus in medio eorum et ait. Pax vobis: ego sum nolite timere. Conturbati vero et conterriti: existimabant se spiritum videre. Ipse autem ostendit eis manus et pedes dicens. Palpate et videte: quia spiritus carnem et ossa non habet. sicut me videtis habere. Prima vox eius ad discipulos post resurrectionem fuit: pax vobis. Pacem enim offert: qui propter pacem venit. Reliquit eis testamentum pacis abiturus in morte sua: dicens eis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Ingressus in mundum: pacem hominibus bone voluntatis per angelos nunciavit. Nunc autem iterum post resurrectionem suam pacem eis attulit. Per ipsum enim pacificata sunt: que in celo et que in terra. Christo siquidem nato: nunciata est pax mundo. Recedens a mundo dixit: pacem relinquo vobis. more advocati. qui in principio et fine cause sue ponit ea que magis vult ipsum memorie audientium. Ad hoc enim incarnatus. ad hoc passus. ad hoc a mortuis suscitatus: ut nos reconcilians deo patri. ad dei pacem reduceret. Dicit ergo. Pax vobis. Non pax ficta. ut in iuda proditore fuit. Non pax inordinata: ut in adam et eva. Adam enim pacem inordinatam cum uxore habuit: quam contristari noluit. Sed pax vera sit vobis: tranquillitas scilicet conscientie. et in temptationibus securitas et confidentia. Mundus autem dat pacem in tranquillitate temporalium: et in sanitate corporum. Loquitur enim pacem in plebe suam: et in eos qui convertuntur ad cor. Pax siquidem in nobis est. quando sensus noster subditus est deo: et spiritui nostro subdita est caro. Quia vero summus sacerdos pacem nunciavit. ob hoc specialis eius vicarius. id est episcopus. in prima salutatione ad populum pacem nunciat: quod minoribus sacerdotibus non licet. Ingrediens igitur dominus mundum et egrediens et iterum ingrediens: nobis pacem commendavit. Pacem pectoris sui conferens: tandem collaturus pacem eternitatis. Ergo propter quod delinquunt. qui tanti regis pacem et securitatem servos vel per quemcumque modum violare presumunt. Si quis enim rex terrenus pacem suam alicui contulisset. et litteras sigillo suo munitas dicens. quicumque latori presentium molestus erit. et quicumque benefecerit ei. michi factum reputabo. quis audet regis edictum infringere. vel eius litteris contradicere. Christus autem ait nunciis et servis suis. pacem meam do vobis. qui vos spernit me spernit: qui vos recipit me recipit. Quomodo ergo audet homo miser eius pacem infringere? et eius edicto imprudenter contradicere. Discipuli autem quia dominus clausis ostiis intravit: et subito ante ipsorum conspectum apparuit conturbati sunt et conterriti. mirabiliter stupentes novitatem. et videntes effigiem mutatam. et quia clausa ostia illi non obstiterant. putabant se spiritum videre. assumptione corporis: illi primum putantes quia eum nondum resurrexisse credebant. Petro vero tamen iam se dominus manifestaverat. et duobus discipulis. quibus in emaus apparuerat.

Contra violatores pacis

licz nō dubitauerīt de resurrectiōe: pre
ādmiraciōe tn̄ et miraculo turbari po
tuerūt. Sic eciā de sās āgelis repu
tam⁹ qr post eius resurrectiōn videtes ipm̄
glificatū: pre ādmiraciōe dicebant.
ysa^e 63 Quis est iste qui venit de edom.
tinctis vestib; de bosra. Iste formo
sus in stola sua. gradiens in mul
titudie fortitudīs sue. Bosra ē no
mē ciuitatis: q̄ munita ipt̄. Venit
ergo dn̄s de bosra. i. qua captiui tene
bant̄ inclusi: dū potestatiue cōfrac
tis ianuis inferni. victor ab infe
ris remeauit. Vn̄ ādmirant̄ āgeli
cū tanta glā redeuntē. Ipē qr sang̃
passiōis vestes corpis sui tinxit:
cū stola inmortalitatis formosissim⁹
cam v. redibat. Candidus sil' et rubicūdus.
Lana eī tincta: preciosior ē prs tinctu
rā. Et ex tanto post tinctura passiōis
gloriosior apparuit. In veste eadē
cruēcata quā ad ēphos. signa sue
ysa 63 uaccidie resuauit. Torcular enī so
lus calcauit: quātū ad illos q̄ suā
noluēt imitari passiōē. Vn̄ ezechi
ix el vidit virū īdutū lineis. i. carne
glificatā. q̄ multis attricioib; et mag
no labore ad glaz immortalitatis puē
nit. Venit ergo dn̄s de edom. id est
de hoc mūdo: vl de sanguineo iudeoꝝ
pplo. Edom enī terrenus et sanguine
us int̄. Gradiēs in multitudie uirtutis
sue: qr victo pncipe tenebrē. cū triūpho
regredies glose resurrexit. Vn̄ ysaias
li ait. Nūqd nō tu percussisti supbū.
vulnasti dracone. Eodē mō discipli
videtes ipm̄ clausis ianuis introire.
ad ipos. et in multitudie fortitudīs
ēdientē: cōturbati s̄t et cū tīmia pre
ādmiraciōe tanti miraculi. Quib; ipse
ait. Ego sū: nolite time. Ipso enī
pnte et pacē offerente. securi ēē debuī
i cōfidere qr si deus nobiscū et pro nob',
q's cont' nos. Quid turbati estis. et
cogitationes ascendunt in corda
vr̄a. Bonā fidei plantā. quā pla
tauerat: ab eis exigebat. Male
enī cogitaciōes tamq herba mala ab in
ferioribz ascendūt: et supflue creuer
unt. Bone aūt cogitaciōes de supnis
in corda nr̄a descēdūt. Videte inqt
manus meas et pedes. quia ego
ipē sū. Palpate et videte: qr sps
carnē et ossa nō ht. sicut me videt'
hr̄e. Duo q̄rta dn̄s in corpore suo
ostendit: et palpabile eiusdē nate.
vt formet ad fidē: et incorruptibile
altius glē. ut inuitet ad premiū.
Palpabile enī ondit: vt veritatē cor
pis et resurrectiōis in se ondet. Clausis
ianuis intrauit: ut subtiliter et pas
sibilitatis glāz demōstret. Corpi
enī glificato ostia clausa non ob
stāt. Licet aūt corp⁹ glificatū ex nā
corporeitatis sit palpabile: corpi
tn̄ mortali nō est palpabile sicut
nec visibile oculis mortalib;. Mira
culose tn̄ palpabilē se pbuit: sic
miraculose sup mare ambulauit dū
adhuc corpus ponderosū habuit.
Corporeus enī fuit xp̄s post resur
rectiōē subtilissimā corporeitate. Vn̄
corpus eius in spāli corporis nō glori
ficati ē qn̄ spūale. Oēs tn̄ subtiles

proprietates corporis retinuit. Alioquin di-
ceret oportet quod alius homo moritur et alius
resurgit: quod nephas est dicere. cum dicat
19 Iob Iob. Quem visurus sum ego ipse: et non
alius. Multis ergo argumentis et do-
cumentis corporis veritatem et resurrectionem
veram persuadet: prebendo se oculis
videndum. et manibus contrectandum. Cre-
dunt palpanda ossa carnemque demons-
trant. statum sue eterne resurrectionis sig-
nificant. in quo corpus nostrum et subtile
erit per effectum spiritualis potentie: et
palpabile per veritatem nature. Vide-
runt ergo et palpaverunt: quemadmodum
Io p° Iohannes in epistola canonica ait. Quod fuit
ab initio. quod vidimus oculis nostris. quod
audivimus et perspeximus: et manus
nostre contrectaverunt. Fuit autem palpa-
tio argumentum eius. Alioquin si cor-
pus nature glorificate subtiliter intuerent-
ur et agnoscerent. ipsum quod de talibus intue-
tibus non esset signum glorificationis vel
glorie resurrectionis. Non solum autem palpari
voluit. sed in argumentum passionis et
resurrectionis cycatrices ostendit. Quas
in se retinere voluit. non ex impotentia
curandi: sed ut gloriosum victorie sue cir-
cumferret triumphum. Quemadmodum mi-
lites post curationem vulnerum cycat-
rices amittere nollent: de quibus in signum pro-
bitatis gloriantur. Secunda autem ratione reser-
vavit sibi cycatrices: ut scilicet ostensis
vulnerum cycatricibus infidelitatis vul-
nera in suis discipulis sanaret.
Tertia ratio fuit. ut patri pro nobis suppli-
cans. quale genus mortis pro salute nostra
pertulit semper ostendat. Interpellat autem pro

nobis: non voce sed miseratione. Ipsum
autem pro humana natura rogare est: semper
apud patrem hominem ostendere. Quarta ratione
eas retinuit: ut sua morte redemp-
tis quam misericorditer sit adiutum propositis
mortis indiciis demonstraret. Quin-
ta ratione: ut in iudicio quam iuste damp-
nentur ipsis aperte denunciet. Videbunt
enim in quem transfixerunt. Sexta ratio
est. ut sancti in gloria signa passionis
videntes. de redemptione sua illi gratias
agant. Quibusdam tamen videtur. quod cycatri-
ces non in sua carne retinuit: sed
in aere confuso forma eorum apparuit:
sicut accidit in sacramento altaris. Hec
tamen opinio scriptis sanctorum non videtur con-
cordare. Dominus autem noster non indecenter
nudus apparuit. sed vestes de no-
vo creavit: sicut novam columbam crea-
vit in baptismo. et novam stellam
quam ostendit magis: que post modum in
prima componentia resoluta sunt. Nulla
enim in huiusmodi visionibus fantasia fuit.
nec illusio oculorum: sed in veritate forma
et species quas videbant vel in corpore vel
circa Christum erant. Adhuc autem illis non
credentibus et mirantibus pre gaudio:
dixit. Habetis aliquid hic quod
manducetur. At illi obtulerunt ei par-
tem piscis assi: et favum mellis. Cum in
statu medio constituti discipuli non
plene crederent: sed iam ad credendum
inclinabantur. Unde et gaudebant de
hiis que videbant. Dicit enim Iohannes. Ga-
visi sunt discipuli viso domino. Dominus
autem ut omnem excluderet hesitationem.
et veram insinuaret resurrectionem. non solum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tangi. Sed etiam comedere voluit: non ut ipse vel nos post resurrectionem cibo indigere debeamus: sed ut verum corpus non spiritum esse et fantasma manifestaret. Manducavit quippe potestate non necessitate. Unde cibum illum non sibi incorporavit: sed in primordialem materiam redijt. Aliter absorbet aquam terra siccans: aliter radius solis calens. Illa indigentia: ista potestate. Sicque impletum est quod predixerat in cena ante passionem. Non bibam amodo de genimine vitis: donec bibam illud novum .i. novo modo. Nam etenim quod manducavit et bibit ita consumpta sunt post resurrectionem: quod corpus eius nutrimentum consumpta non sunt. Piscis autem assus ipse mediator noster passus in aquis humani generis. Hamo crucis captus. et laqueo mortis assatus igne passionis. In hoc autem hamo posita fuit esca: id est mundi vita et salus nostra. Hanc escam ipse aperuit: sicut in evangelio ait. Baptismo habeo baptizari. et quomodo coartor usque dum perficiatur. In hoc pisce inventum est precium illud: quo se et petrum a tributo redemit. Hunc piscem contra legem suam reprobaverunt iudei. cum ipse habet squamas et pennulas. quibus super aquas nostre mortalitatis resurgendo saltum fecit. Ipse etiam favus mellis nobis fuit in resurrectione. Mel enim in cera: divinitas in humanitate. In huiusmodi autem comestione significatur quod illos sibi incorporat: quos latet igne tribulacionis coquuntur. ab amore terreno et hec dulcedinis non recedunt. Qui autem hic pro ipso patiendo assantur: illic melle vere

Mt 26 / Mr 14 / Lu 23 dulcedinis saciabuntur. Comederunt autem discipuli favum cum melle: credentes humanitatem cum divinitate. Et de petra melle saturavit eos dominus.
Suxerunt enim mel de petra: petra autem erat christus. Teste autem salomone anima saturata terrenalibus conculcabit hunc favum: quem extraxerit sampson nostrum de ore leonis. Nam a morte non potuit humanitas christi detineri: neque ab inimico humani generis absorberi. Dominus enim noster qui diversa fercula ex seipso nobis ministrat. Fuit enim non solum panis cotidianus: sed piscis assus in passione. Panis subcinericius in sepultura: panis similagineus. et favus mellis in resurrectione: fercula autem carnis et sanguinis sui nobis ministrat in sacramenti confectione. Lac autem nobis fuit in nativitate: turtur et columba in templi oblacione. Cumque manducasset ihesus coram eis: sumens reliquias dedit eis dicens. Hec sunt verba que locutus sum ad vos: cum adhuc essem vobiscum. Et subiungit. quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. Omnes aufert dominus ambages et causas dubitacionis. Visus est. tactus est. manducavit. Et ne in aliquo sensus humanos ludificasse videatur: ostendit per scripturas que pronunciaverunt de ipso antequam nasceretur. quecumque acciderunt. Prophetia daniel ait. Confirmabit multis pactum ebdomada una: que scilicet septem dies habet. Prima fuit in annunciatione et conceptione. 2a in nativitate.

Lu 12
Mt 16
Lev xi
Deut 32
Psal 80
Dan ix

ttius i eius d'ilacõe. et p̄dicacõe z
miracloꝝ ocõne. q̄rto i passioe.
q̄nto i resurrectione. sexto i ascensioe.
septimo i spus s̄ci missione. Vero oiā
sicut acciderūt: ita p̄nūciata de ip
abacuc 3 so fuerūt. Suscitās eū suscitauit
dn̄s arcū suū: id ē xp̄m. iuxta iurameta
tribubꝫ q̄ locutꝰ es adimplendo: et
pactū p̄missionū p̄soluēdo. sicut
i p̄phetis et psalmis dn̄s p̄dixerat.
Dedit aūt dn̄s eis reliq̄as: postq̄
mādu̇cauit. In futō aūt neq3 p̄te
p̄sūas aūt nobis dabit; s̄ p̄fecte
cognoscem⁹. et plene saciabimi cū
apparuit glā ei⁹. Interī aūt ex p̄te
1 cor 13 cognoscim⁹ et ex p̄te ~~p̄phetam⁹~~ gusta
m⁹: et videm⁹ q̄m suauis ē dn̄s.
Vn̄ et fauo mellis cōpat̄: q̄a mel
suaue ē et dulce tenerū seu gluti
nosū et cōseruatiuū. Et xp̄s sua
uis ē p̄ māsuetudine z benigni
tate: dulcis p̄ eterna dulcedine:
glutinos⁹ aīas cōplectēs et sibi glu
tino caritatis cōiugēs: cōseruatiu⁹
ab oī corrupcōe libāns. Quecūq3
aūt scripta de xp̄o fuerūt. nc̄e fuit i
pleri: id ē oportunū z vtile. Licet
aūt saluare nos potuisset: nllus
alius modus misie n̄re sanāde
fuit cōueniēcior. Necesse fuit pre
terea q̄d de ip̄o p̄phetatū fuit adi
pleri: q̄r i possibile fuit nō eueni
re. et p̄ spm̄ p̄phetie p̄nūciatū fuis
luc 23 se. Tūc aperuit eis dn̄s sensū. vt
intelligerent scripturas: et dixit eis.
Qm̄ sic scriptū est. et sic oportebat
xp̄m pati. et resurgē a mortuis
tercia die: et p̄dicare i noīe ei⁹ nob

p̄niaz et remissioꝫ peccatoꝝ i oēs gē.
Post visū. post tactū. p⁹ mēoratā
legē. sensū apit: vt itelligāt que
legūt et audiūt in scriptis. Deinde p⁹
sui corporis cōmēdatā veritatē. p̄di
cat eccl'ie vnitatē: q̄r oportet i oēs gē
tes p̄dicare p̄niaz. et oēs vocare
ad fidē: vt credētes salui fiāt. Hic
enī est fruct⁹ passiōis et resurrectiōis
illius. Remisit enī īdignationē
et irā suā: deleuit iniq̄tatē. abstu
lit captiuitatē: cōtulit b̄titudinē.
Regnūt enī dn̄s. expellēdo vicia.
de cordibꝫ hoīm. Decore īdut⁹ ē:
multiplicādo gr̄āz bonoꝝ opeꝝ. et
ostēdo decorē v'tutū in p̄nti. col
latur⁹ decorē glē i futō. Oportebat
enī xp̄m pati. et resurgē a mortuis
tercia die. Ignominiā siq̄dē passio
nis. p̄ueīt ad glāz resurrectiois: act 14
vt i se nobꝫ ondēt q̄r p̄ multas tribla
tiones oportꝫ itroire i regnū celorū.
Non enī ad silitudinē mortis xp̄i
ē. mori vetustati pcc̄i. Mortui ē g̃
vt nos vetustati peccati moriem.
Ipō surgēte surreximus et erecti sum⁹.
Post calicē siq̄dē p̄nie et doloris.
p⁹ calicē pacie z laboris: bibem⁹
i resurrectione calicē exultacōis z de
lectacōis. De quo dn̄s p̄ p̄phetā.
Calix m⁹ iebrias q̄r p̄clarus ē.
Sicut vespe rubeū fuit celū p̄ sā
ps 16 guinē passiōis: mane serenatū eīt
p̄ glāz resurrectiōis. Ad vesprm ei demo
rabit̄ fletꝰ: et ad matutinū letā.
Vespe siq̄dē est i tribulacōe z mor
te. nox vero in sepultura. mane
aūt in resurrectiōe. Propterea ozee sexto ait.

vivificabit nos post duos dies: et
tercia die suscitabit nos. Prima
dies consilii. secunda sepulture: tercia suscitacionis.
Sex etas est ad laborem: septima ad re
quiem: octaua ad resurrectionem. Et ideo ser
fia tricem scilicet sunt: septima in sepulchro
quieuit: octaua resurrexit. Et nos vias tri
dieum pergrediendo in prima die crucifigi de
bemus. per penitenciam: in secunda sepeliri per
quietem et ligari per disciplinam: in tercia
resurgere ad coronam. In prima ergo die
os. 3. mortificamus membra nostra. stigmata
domini nostri ihesu christi ferentes in corpore nostro.
in secunda vinculis discipline sensus nostros
astringimus. et ligamus oculos ne vi
deant vanitatem. aures ne audiant san
guinem. aut nares ne percipiant pelli
catos et superfluos odores. os ne loquatur
mendacium. aut iniquitatem. aut vanitatem.
manus ne extendantur ad illicita. pe
des ne currant ad malum: in tercia resur
gimus. vt iustificati. et virtutum flori
bus ornati. videamus per intelligenciam.
audiamus per obedienciam. olfaciamus
per circumspectionem. gustemus per dilectionem.
senciamus per memoriam. Dicatur per bap
tismum renouamur ab originali peccato.
et per penitenciam ab actuali commisso: in
per resurrectionem a corrupcione seruitutis.
lu 3 Propterea dominus in euangelio ait. Hodie et cras
demonia eicio. et sanitates perficio:
3 et die tercia consumor. Et per sophoniam
ait. Expecta me in die resurrectionis
mee in futurum. Oportebat enim christum pati
et resurgere a mortuis die tercia.
Oportuit ergo fieri talis modus: et
nostre liberationis et miserie nostre sana
de congruus valde. Natus est enim

vt nos renasceremur. Conuersacione sua
nos instruxit. morte sua mortem
nostram destruxit: resurgendo vitam
nostram reparauit. Erat autem tercia die resur
recturus esset. prenunciauit iacob
in benedictione filii sui dicens. Catu
lus leonis iuda. Ad predam ascen gen 49
disti fili mi. requiescens accubuisti
vt leo. Catulus enim leonis ad rugi
tum patris tercia die suscitatur. Leoni autem
comparatur christus propter triplicem racionem: et propter mul
tiplicem leonis proprietatem. Leo enim dum
fugatur per montes fugit. et diuinitatis
altitudo iudeis latuit. leoni cau
da sua delet vestigia sua. ne per
cipiatur a venatoribus: et christus post
ori na. i. carne assumpta. diuinitatem
abscondit. ne pateret a demonibus.
leo apertis oculis dormire dicitur: et christus
diuinitate viuente. in morte obdor
miuit. Rugiente leone cetera anima
lia metuunt. et gressus figunt: et
christus rugitu et potencia virtutis sue
demones exterruit. et eis potestatem no
cendi electis suis abstulit. Vnde
amos tercio ait. Rugiet leo. quis non
timebit. Et osee xi dicit. Rugiet
leo: et formidabunt filii maris.
Rugit leo pro suis. non contra suos.
leo supplicibus parcit: iram dextro se
euadit: non nocet nisi prouocatus ad
iram. Et christus superbis resistit: et humi
libus dat graciam. subiectis parcendo. et
superbos debellando. Non solum autem
leoni. sed et panthere dominus propter resur
rectionem comparatur. Vnde osee v secundum
translacionem septuaginta ait. Ego
quasi panthera effraym. et quasi catulus

leonis de domo iuda. Panthera siquidem animal est speciosum valde: et christus speciosus forma pre filiis hominum. Panthera variis coloribus depingitur: et christus variis virtutibus exornatur. Panthera mansuetum est animal. et non inimicatur nisi draconibus: et christus mansuetus est et mitis. et inimicatur demonibus. Panthera postquam comederit et saciata fuerit. diversis cibis. recondit se in spelunca sua. et dormit: et post triduum a sompno exurgit. Et christus postquam saciatus obprobriis. et illusionibus et flagellis et variis contumeliis: obdormivit. et in sepulchro quievit. Panthera postquam a sompno surgit magnum emittit rugitum. et magne suavitatis odor de ipsius ore procedit. Cuncta autem animalia ad vocem eius aggregantur. currentia post suavitatem odoris. que ex ore suo emittit. Solus autem draco cum audierit vocem eius timore contractus. abscondens se in cavernis terre. non ferens suavitatem odoris. Sic dominus noster ihesus christus voce predicationis et rugitu comminacionum. atque odore promissionum: omne genus humanum per predicatores suos ad se traxit. Panthera enim omnia rapiens interpretatur. Et quoniam diffusa est gratia in labiis eius. id est in predicatoribus. post odorem unguentorum eius totus mundus cucurrit: quia in omnem terram exivit sonus predicatorum. Dracones autem. id est demones et reprobi homines hunc odorem sustinere nequiunt: sed bono odore necantur. Unde apostolus ait. Christi bonus odor sumus:

aliis odor vite in vitam. aliis odor mortis in mortem. Fuit igitur christus quasi panthera efficax. id est fructificantibus in bonis operibus: et quasi catulus leonis de domo iuda. id est vere confitentibus. qui pro nobis mortuus est. et tamquam catulus leonis die tercia surrexit. Oportebat enim christum pati et resurgere a mortuis: et ita intrare in gloriam suam. Vos ergo fratres karissimi si consurrexistis cum christo. que sursum sunt querite ad intelligendum: que sursum sunt sapite ad delectandum. Et quoniam christus surrexit a mortuis: iam non moritur. Ro 6
David enim noster post secundam unctionem in pace regnavit. ii R 1 v
Ex illius ita a peccatis resurgamus. quia de cetero peccatis non moriamur. Sicut autem ipse regnavit inimicos suos in morte calcando. et decorem induit resurgendo: ita et vos cum christo per ipsum regnetis vicia expugnando. et in divinum ihesum christum Ro 3
atque decorem virtutum. contra difformitatem viciorum. Hec autem vestis deargentata est per humanitatis splendorem: deaurata per divinitatis excellenciam. Sicut enim aurum substernit argentum: ita in persona christi. humanitas substernitur divinitati. Hac igitur veste induti. ad nuptias eterne iocunditatis et eterne refectionis securi ingrediemur: et cum gaudio recipiemur. ubi cum domino nostro cotidie epulemur. splendide in secula seculorum amen.

Feria quarta thema sumptum ex euangelio

Manifestavit Johannis 21°
se ihesus ad mare tyberia- Jo xxi
dis discipulis suis. Dominus noster

Fer. 4a the. sumptum ex ewang. Joh.

ihesus christus post resurrectionem suam ad ho-
in terris conversari voluit cum discipulis
suis per dies xl. ut eos consolaretur
qui de eius morte valde contristati
mt 8. mr 4. lu 8 fuerant et conturbati. Christo enim in tem-
pore in navi dormiente. orta est tempes-
tas magna in mari id est in cordibus
discipulorum ~~fluctuantibus~~ fluctuantibus et
amaritudine repletis. Postquam
autem evigilavit in resurrectione. facta est
tranquillitas magna. paulatim in cor-
dibus eorum. Ad hoc etiam in terra re-
mansit. ut corda ipsorum in fide confir-
maret. ut ydonea essent ad reci-
piendum spiritum sanctum in die penthe-
costes. Unde et eis septempliciter spiritu
eisdem se manifestavit. In spiritu ti-
moris apparuit: quando mulieribus ad
monumentum venientibus. et angelus
mt 28 domini descendit de celo. et pro tremo-
re custodes facti sunt velut mor-
jo xx tui. Et tunc dominus marie magdalene se
ostendit: quando dixit illi. noli me tan-
gere. Ille enim veraciter christum tangit
qui patri filium coeternum credit. In spiritu
autem pietatis apparuit symoni. ut
consolaretur eum: quem reatus conscientie an-
gebat. quia ter dominum negaverat. In
lu 24 spiritu autem scientie apparuit duobus euntibus in
emaus: quibus scripturas exposuit in-
cipiens a moyse et prophetis. In spiritu
autem fortitudinis apparuit. quando ianu-
jo xx is clausis ad discipulos intravit.
ostendens eis manus et latus. sicut so-
let clipeorum foramina et vulnerum
vestigia in signum virtutis et probitatis
ostendi. In spiritu consilii apparuit

discipulis frustra in piscatione lu v
laborantibus; consulens eis ut in dex-
tera parte rethe mitteret. Cum tota enim
nocte laborantes nichil ceperunt:
tunc autem multitudinem copiosam pi-
scium concluserunt. In spiritu autem intel-
lectus apparuit eis. quando aperuit eis lu 24
sensum. ut intelligerent scripturas. In
spiritu vero sapientie apparuit. quando viden- act i
tibus illis elevatus est in celum. Trahens
sursum desideria eorum: ut iam de cetero
non terrena. sed celestia saperent. et
desiderio sursum tenderent. Siquidem
usque ad illum diem. quo per stultitiam
predicationis. salvos faciebat crede- i cor i
tes. Extunc iam cepit sapientia declara-
ri: et iam plenius saporem celestium per-
ceperunt. Cantavit ergo dominus illis ad
consolationem illorum canticum novum: quia ps xl
in cythara septem cordarum. Corda prima
fuit timoris: que gravem reddit so-
num. Secunda corda fuit pietatis: que
gravitatem temperat. Tertia corda fuit
scientie: que concorde reddit armoniam
per quam scimus concorditer conversari inter phil ii
homines prave nationis. Quarta corda
fuit fortitudinis que graviorem et for-
tiorem reddit sonum. Corda autem con-
silii temperata valde et subtilem red-
dit consonantiam. Corda intellectus acu-
tum et aptum reddit sonum. Corda
sapientie dulcissimo et acutissimo sono
de celestibus resonat: mentes spiritua-
les suaviter afficiens. Respondeamus
et nos cythariste nostro: cantantes ei
canticum novum. quia mirabilia fecit.
Canticum novum cantat caritas. hoc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cithãs et phialas aureas plenas odo
Apo v ramentorum que sunt orationes sanctorum ſᵈ i apoc
v. Canticum vetus quod inchoavit ab adam
Prov 1 cantat cupidus d. Quam diu tempus et bibit
Sap ij cans eum mortem. Et item. Opprimamus
pauperem et viduam: et canos non reuerea
Prov i mur. Et iterum. Unum marsupium sit omni
ij um nostrum: dicit pater dicit. Dominus autem plus diligit
personam moram quam vocem. Una enim ut:
sine alia esse non potest. Non enim placet deo
vel superba castitas: vel humilitas inqui
nata. Vita mala spreta coram deo inna
e. Qui autem plus diligit melius cantat.
Instrumenta autem cantantis sunt cithara morti
ficationis carnis: psalterium quod a superiori
reddit sonum. dum bonum operamur pro eternis.
labia autem munda sunt cymbala bene sonantia.
a. Vlas autem sonus per tympanum reddit:
cum afflictio per patientiam tolleratur. Dulcis
Job 1 sonus tympani: dominus dedit dominus abstu
Eph 4 lit. Novus est homo renovatus spiritu mentis
sue novum canticum cantet de novo rege
Jer 31 qui novum fecit super terram. Novum in conceptio
ne: quia ingressus est sine macula absque villi
seie. Novum in nativitate: quia natus est sine
dolore matris et corruptione. Novum in con
1 pe ij versatione: qui peccatum non fecit. nec inventus est
dolus in ore eius. Novum in miraculorum opera
Jo xv tione: quia opera fecit que nullus alius facere
potuit. Novum in predicatione: quia numquam
Jo vij sic locutus est homo. Novum in morte: quia per
Heb ij mortem suam destruxit eum qui habet mortis im
perium. solus inter mortuos liber.
Apoc 1 Novum in resurrectione: quia primogenitus
est mortuorum. Surrexit enim a mortuis
1 Cor xv Christus. primitie dormientium. Sumus igitur
novus rex nova lex. nova sunt

omnia: cantemus novo regi canticum novum
quia mirabilia fecit: quia mirabiliter sibi
ecclesiam desponsavit: et eam regenerando re
novavit. Cantemus ei canticum victorie
quod cantaverunt filii israel submerso pharao
ne in mari rubro: agentes ei gratias
quia equum et ascensorem proiecit in mare. Can Exo xv
temus ei canticum doctrine cum moyse qui
ammonente eum cecinit. d. Audite celi Deut 32
que loquor. Et cum apostolis. quorum sonus in omnem terram
exivit: et in omnes fines terre verba eorum. Et
nos similiter domino cantemus canticum doctrine
spiritualis: et cortina cortinam trahat. et Exo 26
qui audit dicat veni. Cantemus ter Apoc 22
tium canticum. hoc est canticum letitie et gratiarum
actionis: quod cantavit anna mater samue
lis. suscepto prole. postquam obprobrium
sterilitatis dominus ab ea amovit. Exulta 1 Reg 2
vit inquit cor meum in domino: et exaltatum est
cornu meum in deo meo. Et beata virgo
suscepta prole de spiritu sancto: hoc canticum
cantavit. d. Magnificat anima mea dominum: et exultavit Luc 1
spiritus meus in deo salutari meo. Cantemus
nichilominus canticum quartum. canticum scilicet
liberationis: quod cantavit david domino post
quam liberavit eum dominus de manu saul
et omnium persecutorum eius. d. Diligam te 2 Reg 22
domine fortitudo mea: dominus firmamentum me
um et refugium meum et liberator meus. Hoc can
ticum cantavit ezechias. ab egritudine
liberatus. d. Ego dixi: in dimidio die Isa 38
rum meorum vadam ad portas inferi. Et nos
cum illis cantemus: anima nostra sicut passer
erepta est de laqueo venantium. laqueus
contritus est et nos liberati sumus. Cantemus
insuper canticum quintum dilectionis et amoris
quod in laudem sponsi et sponse salomon

cant. 1 cantauit. d. Osculetur me osculo oris sui.
Canticum sextum non tantum vanitatis et
prov. 14 voluptatis. quia extrema gaudii luctus
occupat: sed canticum nouitatis et vitatis.
Hoc est canticum euangelii. scilicet noue legis. que
dicitur noua in preceptis. Unde dominus ait. Man
Io. xiij datum nouum do vobis: ut diligatis inuicem.
mt v Et iterum. Diligite inimicos vestros: bene
facite hiis qui oderunt vos. Econtra canti
cum vetus in lege veteri cantatur. cum dicitur.
lev. 19 Diliges amicum: et odio habebis ini
micum. Noua est lex euangelii in con
silijs: ut cum dicitur. Si quis percusserit te in
vnam maxillam: prebe ei et alteram. Econ
tra canticum vetus est: oculum pro oculo. den
exo. 21 tem pro dente. Noua est dicitur lex euangelica
mt. 19 in promissis: ut cum dicitur. Centuplum accipie
tis: et vitam eternam possidebitis. Econ
ysa 1 tra canticum vetus. cum dicitur ad literam. Bona terre
comedetis. Et iterum. Dabo vobis terram cha
naan: funiculum hereditatis vestre. No
ua est dicitur lex euangelica: in intellectu
ij cor. iij spirituali. Unde et dicit: quia spiritus viuifi
cat et innouat. Econtra canticum vetus est.
quando lex intelligitur ad literam: velut cum dicitur.
luc. xxi Ne tangeres morticinum. Canticum vero
nouum: quando spiritualiter intelligitur. et obser
uatur. Morticinum vero non tangimus: si
peccato mortali non consentimus. Cantemus
ergo canticum nouum domino: in signum diei
solempnitatis hodierne. Tunc autem vere
lev. 23 festum domino agimus. cum ab omni opere serui
li. i. ab omni peccato declinamus. cum di
uinis et spiritualibus exercicijs vacamus.
ut relicto cogitationum die festum a
gant domino: quando in conscientia bona hyla
1 cor. 9 ritate ondimus. Hylarem enim datorem

diligit deus. Quando bonis operibus splendemus.
ut glorificet deus; sicut scriptum est. Luceant
opera vestra bona coram hominibus: ut glorificet mt. v
patrem vestrum qui in celis est. Quando vetera in
dumenta deponimus. exuentes veterem eph. 4 et col. 3
hominem cum actibus suis: et nouis atque
spiritualibus exornamur. sicut scriptum est.
Induite nouum hominem. qui secundum deum ro. 14
creatus est. Et iterum. Induimini dominum
ihesum xpistum. Quando balneo lacrimarum
abluimur: sicut scriptum est. Lauabo per
singulas noctes lectum meum. Quando
domum nostram a spurcitate peccati tanquam
scoba mundamus. ut paremus viam
domino. remouendo lapides. i. duricias
obstinationis: de quibus scriptum est. ysa.
Eiicite lapides de plateis: et lutum ier.
luxurie. Scriptum est enim. Domus mea inpol
luta via eius. Unde apostolus ait. Fugi 1 cor. 6
te fornicationem. Quando cortinas in
nocentie appendimus: sicut scriptum est. Ego
autem in innocentia mea ingressus sum. Quando
pannis sericis. varietate virtutum pic
turatis thalamum exornamus: sicut
scriptum est. In fimbrijs aureis. circum
amicta varietatibus. Quando instrumenta
musica pulsamus. psallentes domino
in psalterio decem cordarum. obseruando
decalogum: et in cymbalis benesona
tibus. ipsum puro corde et ore lauda
do. et gracias illi agendo. Quando
spirituale et splendide conuiuium institu
amus. Quale enim conuiuium in corde
tuo paraueris: tales conuiuas habe
mebebis. Unde dominus in apocalipsi. Si quis mihi ap.
aperuerit. intrabo ad eum. et cenabo cum
illo. Dominus autem in hoc conuiuio exhi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bet seipm̄ ī cibū. varia fcula nob
ministrans ex seipso. panē scʒ simi
lagineū in sacmento altaris. ⁊ vi
nū paosi siu sanguīs. Qsi nuces
mat 14 nob apposuit ī natiuitate: dū vga
aaron floruit et floruit. et nuces a
lu 24 migdalaꝝ ptulit. Vitulū sagina
tū nob exhibuit in passiōe: vola
tilia vo in ascensiōe. Fauꝰ at die
bꝫ pisce ui melle nob exhibꝫ: teīꝰ
glosa ī resurectione. Sꝫ et ipē de pisa
bꝫ nris valde refici desidat. Affer
te inqt de piscibꝫ quos prēdidistis nūc.
Nichil enī magis placet redeptori
nro qm̄ zelus aīaꝝ: vt simꝰ scʒ pis
mt 4 catores hoīm. Motā sic in hodier
Jo ult no euāgelio habet. ipē discipulis suis
piscātibꝫ apparuit. dicēs eis. vt i
dexterā nauigij rethe mittēt: qd
et fecerūt. atqꝫ mltitudine piscū
cepeūt. Et hec tria dieī fuit appa
ricio. Vn̄ euāgelista ait. q̄ iā trīo mani
festatꝰ ē ihs discipulis suis. Qd ad nu
merū dieꝝ refert: et nō ad numeꝝ
manifestacionū. Ipō eī die resurectio
nis qnqꝫ ces apparuit. Postmodū die
octaua paresurrectioꝫ seipm̄ mani
festauit. Nūc at die tīo de q̄ fit
hodie mēcio. iteꝝ discipulis piscati
bꝫ seipm̄ ondit. Apli post ɔūsione
suā nō lucra scli. s; piscacōe victū
qrē potuerūt. sic paulus ꝓprꝰs
cor 4 manibꝫ laborabat tpe optuno: ū
tm̄ ꝓpt hoc dimittebat p̄dicacō.
Nō g̃ fuerūt phibiti arte sua lic
ta victū qrē: aplīca integtate sua
ta. Et sic illis laborātibꝫ adiuat
eis ihs ncīa. q̄ pmisit. Mathei

at ad theloneū nō redyt. Nā aliud ē
victū p piscatione querē: ad thelo
neū lucris pecunias augere. Sunt
enī qdā negocia. q̄ sine pctō vix. a
nullatenꝰ exceri pnt. Negociū sigdē
qd an̄ ɔūsione sine pctō extit: hoc
eciā post ɔūsioꝫ repetē culpa non
fuit. Licitū g̃ fuit discipulis sipli
piscatione ad tps penuriā releua
re. Hec at penuria disposita ē a deo.
ut in illa piscacōe magni ⁊ pfūda
exhibent sacmēta. Duplex enī le
git fuisse piscacio pet. Pma tpe p
dicacōis xpi: scda tpe resurectiois.
Pma ptinet ad statū pntis militātis
ecce: scda ad statū futuꝝ ī fine. In
pma retibꝫ pet capiūt magni pis
ces et parui. boni et mali. et sn̄ nuō:
qa mali in ecca mltiplicati st sup
numeꝝ. In pnti enī ecca boī pit̄ ⁊
mali ɔgregant: nec eligūt qui t
huīt. Nā q̄ saluādi st vel ɔpban
di ignorat: et ideo boī et mali
cohibentur retibꝫ p̄dicacōis. vt scrip
tū est. Cadēt ī retiaclo eꝰ pctōres.
Silē ē regnū celoꝝ. i. ecca pns. sa
gene misse in mare: et ex oī gnē
piscū ɔgregāti. In hac at pisca
cione q̄ ptinet ad solos electos.
tm̄ boī et magni capiūt. Oc
rēt enī oēs electi ī viꝝ pfectū. qn
ī die iudicij ptrahent ad litus
etne qetis. Vn̄ ī hac piscatione
tantū refeūnt. In pma at pisca
tione ī nauiculā boī pit̄ ⁊ mali.
ɔgregant. In illa nō fuerūt nu
merati: ī hac at nuāti st. scʒ cē
tū qnqginta tres. Vn̄ st pfū et mt 13

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

penitetes. qb; remissa st pcc̄a: fide
Levi 27 tintatis obseruātes. Centenari9 ei
nus ē pfectioīs. Qnqgenari9 ppt
ānū iubileū ad remissioēȝ ptinet.
Qnquagesiō etiā die data ē lex.
Act 2 et sps scs in die pēthecostes missꝰ
ē de celo. p quē fit remissio pccoȝ.
Septies at septē addito faciūt qn
qgīnta. Septenari9 at ad septifor
mē spm dei ptinē. Bis deni decē
centū faciūt. P qd itelligit̄ facti
q decalogū pfcē obseruāt. In pma
at piscatione in dextera et sinis
tra pte rethe mittit̄: q bom et
mali capiūt. In hac at tm ī dex
terā pte rethe mitti iubet̄: q̄a so
li electi ad dexterā collocabūt.
Ibi rūpitur rethe p hereses ī scis
mata: hic at manet rethe ītē
grū. sic euāgelista ait. Et cū tātī
essēt nō est scissū rethe: q inē
electos. nlla poterit esse dissentio.
In illa piscatione ihesus stetit
ī nauicula: q̄a adhuc mortalis
int̄ fluct9 sc̄li 9morabat̄. In hac
at in littore stetit: q pro de tor
rēte in via bibit. Nūc at resur
gens a mortuis iā nō morit̄:
mors illi vltra nō dnabit̄. So
liditate aūt litoris. ppetuitas qe
tis eterne significat̄. P litus ei finis
sc̄li signt̄. Hec at piscatio vt dnē
ad illos ptinet. q in fine sc̄li ad dnz
colligent̄. Vn et hic septē discipli
fuisse dnr. Illi ei soli ī eterna refecti
one fuit s. q septiformi spu īple
ti inuenient̄. Petrus misit se ī mare

er feruore dilectionis. In q et signt̄ q
pfsuris tribulacionū in hoc sc̄lo pre
lati exponūt̄: s; nō suffocāt̄. Ali
at discipli. nauigio venerūt. P qs
designāt̄ subiecti: q nauigio pla
toȝ gubnant̄. Vt at dnderūt ī trā
viderūt prunas positas: ī pisce
suppositū et panē. Et dicit eis ihs.
Afferte de piscibꝫ. q̄s prēdidistis
nūc. Et accepit panē. et dedit eis:
et piscē silr. P piscē assū intelli
gim9 xpm passū. Ipe est panis
viuus. q de celo descēdit. Panis si
milagine 9 oleo litus: q vnxit eū
ds pr̄ oleo leticie p cōsortibꝫ suis. Io 6
P alios at pisces. r etiā designt̄:
q ad papiendā etnā btitudinē
xpo īcorporat̄. Dicit ei scā gxs
cū discipul' ī litore de piscibꝫ ma
ducauit: licet istud ab euangelis
ta nō exp̄mat̄. Nocte at piscan
tes nichil ceperūt discipli. Vn
dno q̄renti. puel nūqd pulmētariū
hetis: rndert. nō hem9. Pulmē
tariū at dr: q condit̄ panis sic caro.
siu piscis. Noctuīa at piscatio noct̄
nā significat p̄dicacōis. q ad pseudo
p̄dicatores ptinet: q nō in dextrā
pte rethe piciūt. dū p lucro ciarū
nō p̄dicāt̄. s; ī pte sinistrā mittūt
rethe: p̄dicātes p lucro tpali. vel
p glā sc̄lari. Vn sit q rethe cupidita
tis laxāt ī capturā peccuniaȝ: nō ī
capturā aīaȝ. Hoc at rethe dū ī
aq̄s extendit̄ plenū videt̄. cū at ele
uat̄ nichil ī eo repit̄: q hō cū inte
rit nō sumet oīa: neq; descēdet cū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cogla dom9 ei9. Hec at rena i ficant
q postq oibz renunciauerit ad cupi
ditates scli recurrut. Lauatea: q se
excusat de auaricia. Simut at qi de
albando clarificant ppoite: q in oculis
hoim iusti appare volut. Rethe
at cupiditatis qi diusis maculis
texitur: q diusos hnt modos 9gre
gandi pecunias. p fraudes multipli
ces. p mendacia. p piuria. p calup
nias et falsa testimonia. p furta. ra
pinas et vsuras: Hec at rena reli
querut sci: de qbz di Relictis retibz
secuti st xpz. Mare at di mundus iste
salsus. amarus. fetidus. procello
sus. plen9 monstris: i q reptilia q'z
no est nus. In q ventri gnant psu
pbia. q oia recipit flumia p auari
ciam. i quo maior pisc9 minore de
uorat p violenciam. Fluit et refluit.
nuq cessat: p curiositate et vana
occupacoez. Feruet et seuit p ira:
nubilos9 p tristicia: spumos9 p li
bidine: p fraudulitate suspect9 p ma
liciam. In quo ois ho timet: ppter
varia picla et istabilitate. Vi
uos retinet: mortuos pijcit: sic
scriptu est. Si de mundo essetis: mundus q8
suu erat diliget. In hoc at mari
dyabo9 expandit rethe deceptionis:
de q iheremias ait. Expandit rethe
pedibz meis. Et salon ait. Frustra
iacit rethe an oclos pennatoru.
Habz et dya9 hamu seductionis:
i quo poit escam illiciatis delectationis.
Pisces aq dulcis. st dites i volup
tatibz et delicijs: pisces aque salse

st q sut in angustia et tribulacoe. Sz
dns nr piscator di. qui i aculeo i
carnacionis apponit escam promissionis.
Dauus at e caure t: in q x9 ascendes
triumphauit. Q picto hamo i p
fundu inferni: suos extraxit. Latuit
at iuta diuinitatis: qi hami sub esca
humanitatis. De hoc hamo di i iob.
Nuq tu capies leuiathan hamo?
Dyab9 eni qi hamo captus e du ap
petijt esca humanitatis. vt deglutiret
xpm i morte: et detentus e fro diui
nitatis. De q itez di i iob. Nuq i
plebis sagenas pelle ei9: et gur
gustiu piscu capite illi9? Dns ei
pelle dya sagenas suas iplet: du
illos q dyabolo adhebant. et extio
ribz dedit eccl'ie p predicatoes. capita
ex illis eccl'ias suas replet. P ca
put at dya quo dns gurgustiu pi
scium iplet. maiores itelligunt: q
gurgustio piscu sic sagena capi
unt. et i fine eccl'iaz 9gregant. Recia
at predicacionis 9texuit sci doctores
ex diusis scriptura sentencijs: q no ru
punt predicado. s magis augmentant
et solidant: du sacre talentu a sacris
doctoribz multiplicant. Si qs aute
pulius aut aliqua macula ina
nis glorie predicado adhesit: ad sole
dine gre desinunt. Si qn at p he
reticos ul falsos doctores hec recia ru
punt. a sacris doctoribz reficiunt: q
diusis auctoritatibz et racoibz 9futat
hereticos. parati reddere racoez oi poscenti
de ea fide et spe que est i eis. Vn
apls. Si angls de celo aliud anu.

Io xv
Ps
psal 1
Job
rumpunt
1 pet 3
gal 1

nauit vob anathema sit. Vertrenam ta
apoc vi dē in iudicio plicabuntur. Velum enim vt
liber plicabitur. Nam ex tunc nō erit nemā
ie 31 doctrina . nec docebit vir vnusquisque
proximum suum nec frater suum. dicens cognos
ce dnm. Omnes enim cognoscent me a mai
re vsque ad minimum dicit dns. Et aps
1 cor 13 ait. Siue prophetie euacuabuntur. siue
lingue cessabunt. siue sciā destruetur. Inter
multa enim retia q̄ xpus hēt. valde effi
cax ad capiendum pisces. ē rete paup
tatis. Rete etiā dr̄ sacra scriptura. Li
num enim legis naturalis primo vide licet
ps 18 in cordibus humanis piectum. tandem vsum
ē in candore legis scripte, vltimo duc
tum est in fila tenuissima: qn̄ xps addi
dit consilia. Nauis aūt piscatoris
id ē xpi ecclesia est q̄ sicut nauis insti
toris de longe portans panem suum.
sicut in parabolis salomon ait. Hec aūt na
uis in tres ptes distinguitur. in prora
q̄ est ps anterior. et strictior. in ca
rina. que ē ps media et latior: et
et puppi que ē ps posterior. In prora
fuerunt pres antiqui. in carina sūt sancti
moderni: in puppi erunt sancti pres in fine
mundi. Arbor sūt malus huius nauis
ca 8 ē crux xpi: de q̄ in canticis dr̄. Sub arbore
malo suscitaui te amica mea. An
tempna sc̄z lignum transuersum in hac ar
bore ē latitudo cr̄is. i. virtus caritatis:
q̄ ad dexteram et sinistram ad amicos
et inimicos extendit. Velum quod in hac
antenna dependet ē spes qua nauis
trahitur: et tendit ad portum salutis.
roma 12 Spe enim gaudentes. et vero sps sancti
phil 3 vegetati et animati. posteriorum obliti.

nos sp ad anteriora extendimus. expec
tantes btām spē. et aduentum glē mag
ni dei. Funiculi qbz hoc velum depē
det ab arbore sūt q̄tuor cardinales
virtutes. sc̄z fortitudo. prudentia. tempe
rantia atque iustitia. Gubernaculum
quo nauis ipsa p viam rectam dirigitur
ad portum ē fides: q̄ dirigunt opa mun.
et sine q̄ oiā sūt distorta Sine fide
enim impossibile ē placere deo. Anchora q̄
nauis firma stat contra fluctus et
ventorum inpulsiones: ē patientia. De q̄
apls ait. Patientiam iob audistis: et
finē dni vidistis. Remi qbz ipsa
nauis pgreditur. p via huius sctī: sūt
precepta diuina et opa bona. Vn̄ ps ait
Deduc me in semita mandatorum tu
orum. Et iterum. Viam mandatorum tuorum
cucurri: cum dilatasti cor meum. Remi
ges suie naute fuerunt legislator. p
phete. et apli et alii doctores: q̄
nob mandata diuina tradiderunt. Ve
tus quo hic nauis pellitur ad litus:
ē sps sancti flatus. quo nauis vehitur
ad portum eternitatis. Nauclerus aūt
ē dns nr̄ ihs xps: sine q̄ nichil possum
facere. Hanc aūt nauem commisit petro.
et aliis prelatis sub petro constitutis: vt du
cerent in altum. et laxarent retia sua in
capturam aiarum. Vn̄ p ieremiam ipse
ait. Mittam ad vos piscatores: et pis
cabuntur vos. Consulit aūt dns piscato
ribz suis. vt in dexteram nauigii mit
tant rethe: vt sc̄z pdicent ob affectum vite
eterne. et die gre. nō in nocte mortalis
pctī. Qui enim in nocte mortalis pctī rete
mittunt. frustra laborantes nichil sibi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

capiūt: q2 opa mortui mortua sūt
ecōn drā9 ꝑ posse suo nitit. et ex
hortatᷓ ut nocte ī ꝑte sinistrā rete
mittam9. Sꝫ p eī m̄titudīe itēraōis
nob auferre conatᷓ. Vn̄ de ipo ezech
xvii. ait. Aq̄la grādis magnaꝝ alaꝝ
lōgo mēbroꝝ ductu. plēa plumis
et vārietate. veīt ad lybanū: et tu
lit medullā cedri. sūmitatē frōdiū
eius auulsit et trāsportauit ī trā cha
naan: et posuit eā ī urbē nego
ciatoꝝ. Aq̄la grādis īpiens ariabe
draᷓ: q̄ filis altissio esse voluit.
Magnaꝝ alaꝝ. q̄ sibi cōgregat
ꝯpbos ꝑ totū mūdū. lōgo mēbꝝ
ductu: q̄a a capīt usq ad āti xpim
mēbra eīꝰ .i. ipī et reꝓbi hoīes
extēdunt. plena plumis et vai
etate: q̄a varijs nocēt artibꝫ. ꝛ di
uersis cūdat vāitatibꝫ. Veīt ad ly
banū .i. ad altitudīe scōꝝ: quia
Abac 1 esce eius esce electe. Et tulit me
dullā cedri .i. ītentioē boni opis.
ut arescat ossa ūtutū ī forti opa
tionis. Sūmitatē frōdiū eī auul
sit: id ē ꝑminētiā et trāsitēciōē
ꝑdicacōis. Et trāsportauit in trā
chanaan .i. male hūiliacōis: q̄
ꝑ ypocrisim hꝫ fīt. Chanaan enī
inteᷓ hūiliacio: de q̄ dī ī ecclastico.
19 Est q̄ nequiᷓ se hūiliat: interiora aūt
eīꝰ plena sūt dolo. Et posuit eā ī
urbe negociatoꝝ. Mali aūt nego
ciatores sūt. q̄ ꝑ laude hūana vē
dūt opꝰ bonū: et vn̄ emere pūt
vitā etnā. emūt sibi nō solū fa
uorē hūanū. sꝫ penā gehenalē.

Hij sūt q̄ nō in dextrā ꝑte. sꝫ ī sinis
trā rete mittūt: et tota nocte labo
rātes. nichil capiūt. Nos aūt ī
dextrā nauigij ꝑte rete mittam9.
ꝑ veris et etnis bonis dn̄o seruie
do: ut cū m̄titudīe piscīū .i. boꝝ
opeꝝ. ad litus etne btitudīs ꝑue
niētes. piscē assū cū pane āgeloꝝ
ī etnā refectione mādūcāe vale
amꝰ. an. Dn̄ica in albis. Thema
Quasi sup̄tū. Ex ī epla petri. j.
Quasi modo geniti īfātes. rōnabi 1 pet 1
les sine dolo lac ꝯcupis
cite. Dn̄s m̄r resurgendo vetustatē
mortalitatis. et pene deposuit. ut ꝛ
nos deposita vetustate culpe. in
nouitate vite ābulem9. ī p̄nti: ꝛ
tandē deposita vetustate corrupci
onis et pene. ei plenīꝰ ꝯformem.
Ad hāc g̊ spūale renouatiōē nos
īuitās btūs petrus ait. Quasi mō geni
ti īfantes rōnabiles sīn dolo lac ꝯ
cupiscite. Vel sꝫm trāslatiōē nostrā
īfātes rōnabiles sīn dolo lac ꝯcu
piscite. Infātes eīm eē debem9 ꝛ ꝑ
uuli carētes oī malicia. deponē
tes omnē maliciā et oēꝫ dolū et
simulationes et īuidias. et oēs de
tractiones: sicut idē apls ait. Et q̄m o Joh 3
nes nasci m̄ filij ire sꝫm carnē. op
tet nos nasci denuo. sꝫm spm̄: ut Rom
habeam9 ꝑ grām. q̄d pueri hn̄t per
nām. ut sim9 puuli ī hūiles. Vn̄
apls. Estote puuli malicia. Vt si 1 cor 14
m9 et māsueti ī nutes. Vbi aūt mā
suetꝰ ī irritat. ī irritatᷓ. Mansue
tū aūt dn̄s diligit: tēbulētū repel

lit. Puer at devotus e et obediens pa
rentibus: patrem sequitur a matre non longe
recedit. pannis vilibus involuitur. inno
cens est. non ledit detrahendo nemini noce
re illi iniuriatur. iram in corde non retinet:
non e maliciosus. non dolosus. abiectus
et humilis. in disciplina simplicitate abu
lans neminem odit. offensus cito pla
catur. divicias vel mundi gloriam non querit.
paucis contentus e. purus e et ignarus me
to libidinis caret. lacte nutritur. Vere
puericia sunt infancia gratie et sancte simpli
citatis: ad quam nos invitat beatus
petrus predictis verbis. Et in ewangelio ait. Si
nite parvulos venire ad me: talium e
enim regnum celorum. Et psalmus ait. Ex ore
infancium et lactencium perfecisti laudem.
Et iterum ait. Intellectum dat parvulis.
Est autem puericia stoliditatis. et stul
ticie: de qua salomon ait. Ve terre: cuius
rex puer est. Et ysaias ait. Dabo
pueros principes eorum. Et iterum. Pu
er centum annorum morietur: et peccator cen
tum annorum maledictus erit. Et beatus iob
ait. Virum stultum interficit iracundia:
et parvulum occidit invidia. Non ergo
debemus esse parvuli sensu. sed malicia.
Propterea apostolus non simpliciter ait infantes.
sed infantes racionabiles. Qui enim cauti
esse pre timitudine nesciunt: nequaquam
pueri et innocentes consistere per simplici
tatem possunt. Unde de beato iob dicitur quod erat
simplex et rectus: id est quasi infans racionabilis
bilis. simplex in bonis que exterius pa
gebat. rectus in summis que interius se
ciebat. Unde dominus in ewangelio ait. Estote
prudentes sicut serpentes. et simplices

sicut columbe. ut scilicet simplicitatem colum
be astucia serpentis instruat. et ser
pentis astuciam columbe temperet sim
plicitas. Non solum enim spiritum sanctum
dominus in specie columbe ostendit: sed et in specie
ignis: ut simplicitas illuminet et sit
subtilis. Callidus enim seductor
humani generis in inmensum sapientes decipere
nititur: per magie boni. Unde in specie
simulitatis adam decepit. Unde beatus
ieronimus ait. Venena non dantur nisi melle
circumlinita: et vicia non decipiunt
nisi sub specie umbraque virtutum. In omnibus
ergo discretio est servanda. Ideoque faciamus
cum pondere et mensura faciamus. Quia
enim in lege ad pondus sanctuarii ponde
rantur. Unde cum goliam interfecerimus:
ad cautelam tamen gladium eius in tab
naculo reservare debemus: ut per
memoria a corde nostro non recedat.
Sit igitur homo infans. sed racionabilis. sit sim
plex et prudens. simplex opere: prudens
fide. Neutrum enim per se sufficit. Simplex
sine duplicitate: prudens cum mo
deramine. Si enim recte offerat et non
recte dividat: eius oblacio non est
acceptabilis deo. Recte offertur: cum recta in
tencione quid agitur. Sed non recte divi
ditur: si non hoc quod pie agitur caute sub
tiliter discernatur. Non est autem simplex:
qui duabus ingreditur viis. Quid sit quod
deo e opere ostenditur: et quod mundi est
cogitacione queritur. Si autem oculus intencionis
fuerit simplex: totum corpus operis
lucidum erit. Sed enim nimia intencio a
pud deum simplex fuerit: in conspectu divino
nulla actio tenebrosa non erit. Non si

...it vere simplices in discretione: quia cum multa
foramina obstruxit, per unum foramen
clausionis hostem impulit. Quod autem in veri-
tate nullo modo succumbit vanitati.
Similiter quod vere simplices sine dolo et repo-
sitione: quia est pallium dyaboli. Non sunt similes
Mt 23 sepulchris dealbatis. Mortuus enim anime
sepulchrum est corpus. Similiter simplices
et infantes: sine dolo et malicie vene-
no. Non sunt autem vere infantes, qui nimis
oblinit dentes: quibus prius laniat
detrahendo. Non est venenum sed lac
concupiscamus. Non simus sicut serpens
qui venenum habet in lingua, aculeum in
cauda: graditur pectore et ventre.
Virus lingue peccatum in ore: aculeus in
cauda iniquitas in opere. Gressus pec-
toris vanitas cordis: gressus ven-
tris voluptas carnis. Depulsa
igitur hyeme id est peccatorum gelicidio, et de-
posito veneno tunc exeat coluber per an-
gusta petre foramina: ut deposi-
ta veteri pelle fiat similis sicut columba.
Job 36 Simulatores enim et callidi provocant
Sap 1 iram. Spiritus sanctus enim discipline effugiet
Prov 12 fictum. Qui enim ambulat simpliciter: ambulat
Prov 11 confidenter. Simplicitas enim iustorum diri-
Sap 1 get eos. Unde in libro sapientie dicitur: Sen-
tite de domino in bonitate: et in simplicitate
te cordis querite illum. Et beatus augustinus
ait. Unum querimus: quod simplicius nichil
est. Ergo in simplicitate cordis queri-
Ps 48 mus illum. Maledictus enim est ut ait
propheta ieremias: qui facit opera dei neg-
ligenter. Simulatio enim aliud habet in cor-
de: aliud in ore: aliud in opere. Similiter quod
infantes sine dolo id est sine ruga dupli-

citatis: ne ruga nostre testimonium ferat contra Job 16
nos. Abiciamus dolum a corde: de quo
dicitur. In corde et corde locuti sunt. Et iterum.
Cogitaverunt consilia: que non potuerunt
stabilire. Dominus enim novit cogitationes
hominum: quoniam vane sunt et dolose. Abi-
ciamus dolum ab ore: de quo dicitur. Vana
locuti sunt unusquisque ad proximum suum.
Et iterum. Qui non egit dolum in lingua
sua. Abiciamus dolum ab opere: de quo
dicitur. Mendaces filii hominum in stateris.
Et salomon ait. Pondus et pondus sta- Prov 20
tera et statera mensura et mensura. utrum-
que abhominabile est domino. Ut dominus de no-
bis dicere possit. Ecce vere israhelita: in quo Ps 101
dolus non est. Beatus enim cui non imputa-
vit dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus.
Et si enim ut ait beatus iob. deridetur ius- 12
ti simplicitas tamen lampas contempta apud
cogitationes divitum: tamen parata est ad
tempus statutum. quando in die iudicii cum lampa-
de ardente recipietur ad nuptias. re-
pulsis duplicibus et dolosis: qui in
lampadibus suis oleum bone conscientie Mt 25
non susceperunt. Serviamus igitur domino sine
dolo. Teste enim sapiente. qui effudit san- Eccli 34
guinem. et qui facit fraudem mercenario:
fratres sunt. Mercenarius autem qui pro nobis
pluries carnem suam fixit: christus est.
Non igitur illi fraudem faciamus: ne similes
simus hiis qui eius sanguinem effuderunt.
Non remaneat opus huius mercenarii Lev 19
apud nos usque mane. sed in hac vita
mercedem suam illi reddamus. in veritate
serviendo ei. Mane autem erit post noctem
et tenebras huius mortalis vite. Teste autem
beato iacobo vnde dicitur ratio in constantibus est Ja 5

ca 6 ioib; viis suis: sz q̄ volt duob; dn̄is
seruire. q̄ wlt hic gaudē cū mūdo.
z regnare cū x̄. Phibitū est em̄ aplis
duas tunicas hr̄e: id ē nō duplr̄ ā
bulare. Ve ei q̄ neq̄t se humiliat.
12 stiora at eo plena ē dolo. sic i eccle
11 siastico dr̄. Et itē. De duplici cor
de. et labiis scelestis. et pc̄ōri igre
dienti terrā duab; viis. Sim⁹ igit
isantes rōnabiles sine dolo: isan
tes sn̄ malicia. rōnabiles p sapie
ciā ne decipiam: s; i oib; modeste
et discrete ābulem⁹. Sine dolo:
ne p sapiā ad v̄suciās sc̄li trahā.
lac at̄ siplicitatis et mūdicie dei
piscam⁹: nō torpētes. s; i cādore
inocēcie pseuerātes. De abrahā ei
28 i genesi legim⁹: q̄ āgel' apposuit
butiru et lac. et vitulū que coxe
rat. Nō solū eni āgeli: s; et ipse
dn̄s hiis cibarii' delectatur. Butiru
ei pigue ē. et oliqsat. z rancedine
tollit: p q̄d piguedo caritatis desigt.
q̄ facile liqsat. p cōpassiōe. Rancedi
nē tollit: p pc̄ōru cōfōi z dimā lau
de. De hoc butiro btū iob ait. Cū
14 in det ut sim iux̄ā dies p̄stinos.
qn̄ lauabā pedes meos butiro.
i. mētis affc̄s piguedie caritatis.
Lac at̄ cordis mūdiciā. uel spūs
māsuetudine sigificat. Vitul⁹ de
armēto: opa bō de stōr pc̄m ex̄.
Cōcupiscam⁹ isup lac dūne grē.
vita lv cū butiro caritatis: de q̄ dr̄. Venite
emite absq; argēto: et absq; vlla
cōmutacōe vinū et lac. Vinū io
cūditatis et letitie: z lac dūne grē.

De q̄ legim⁹ i lib' rgū. q̄ dauid pug LIA
turus cōt̄ golyā. qnq; lipidissios
lapides misit i perā. i vase sz quo
mulget lac. Lapides i perā mitte
rē. lege moysi iūgere grē et legi eua
gelice. P lac ei grā desr̄. Limpidi
sr̄ qnq; libri moysi: sn̄ admixtiōe
falsitatis. Cōcupiscam⁹ erā lac doc
trine: de q̄ dr̄. Mel et lac sb' lingua Cant
ena tua. In lacte at̄ doctrine seu scp
ture dūne ē sexū hystorie. caseus al
legorie: butiru anagogie. et tro
pologie. Cōcupiscam⁹ p̄terea lac ni
tide fame. ppt̄ q̄d priores: de q̄ dr̄ i tre.
Cādidiores niue. nitidiores lacte. iiij.
rubicūdiores ebore atiq̄. Cādidio
res niue p inocēciā: nitidiores
lacte p bonā famā: rubicūdiores
ebore antiq̄ p caritatis ardore. Cō
cupiscam⁹ isup lac huanitatis x̄
et vite etne: de quo dr̄. Dabo vob deut
trā fluentē lacte et melle: lacte sz
hūanitatis et melle dūnitatis x̄. Cū at̄
fuit mōrtale pcm̄: lac eius auit i ve
nenū. Venialia at̄ pcā licz lactis
puritatē tollē videant: lactis tn̄
sb'stāciā nō destruūt. s; colatorio ī di
gem⁹. vt lactis pitatē obseruem⁹.
In lacte at̄ inocēcie cito appacēt et
modica venale. Sūt at̄ venialia ut
ait btūs augn⁹: q̄cies hō i cibo ul po
tu plus accipit q̄ necce sit. quocies
plus tacet ul loqtur. q̄ expediat.
q̄ciens papez iportune petentē ex
asperat. ul cū sit corpe san⁹ aliis ie
iunātib; pradē voluit. a' sōpno de
dita tardius ad eccīaz sgit: q̄ciens

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

excepto desidio filiorum uxore cog
noscat. quosque in carcere positos tardius
requisierit: si discordes ad concordiam re
vocare neglexerit. Si plus quam primum
quam uxorem quam filium quam servum exaspaverit.
quam oportet: si alicui maiori persone aut
dignitate vel voluntate adulari voluit.
Si pauperibus esurientibus nimis delica
ta cibaria vel sumptuosa paravit. Si etiam
tempora fabulosis et ociosis verbis con
paverit: si temere aliquis suspicatus
fuit. Hec autem predicta intelligimus esse
venialia: quando non placent nec consue
tudinem sibi habent. Nam si placuerit et
ex ea sua in consuetudine vitant. pos
sumus ex contemptu incurrere mortalia.
Item etiam est de xx. sic de homine benigno:
qui in hospicio suscepi ab amico suo.
Si aliqua incomoda fuerit in hospicio.
utpote fumus vel stilla pluvie. vel
puerorum vagitus: patienter sustinet. quidem
vidit hoc hospiti suo displicere. De
bemus autem lac nostrum colatorio confessionis
diligenter frequenter colare. et non solum
lac candidum et purum: sed insuper sine dolo
lac rationabile concupiscere. hoc est lac
innocentie. lac gratie. lac simplicitatis et sane
doctrine. Hominis enim lac rationabile dicitur: quia
rationabiles efficiunt. et eos omni consentit. Atque
a rationabilibus occupat et probat. Est
et lac irrationabile et reprobum: dilectio
scilicet carnalis voluptatis. de quo dicitur treno. viij. lamia
Lamie nudaverunt mammam: lactave
runt catulos suos. Dracus dicitur lamia: quia
quasi vultu femineo a principio blanditur: sed in
bestiam more lamie tiat. Catulos eius
suos. sibi scilicet consentientes ad finem bestia

lac producit. Cuius dulce mamme est pulchri
tudo et ubertas: ubi mendici vanitas et
carnis voluptas. Est preterea lac acadu
lationis: de quo in proverbiis dicitur. Fili si te lacta pro°
verint peccatores: ne acquiescas eis. Est in
super lac acidum et coagulatum: id est cor
malicia induratum. Unde psalmus ait. Coa
gulatum est sicut lac cor eorum. Hoc enim lac
coagulatum accessit. et bulliendo eleva
tur: maxime postquam butirum suavitatis
et pinguedinem amittens amisit. Lac enim
purum. liquidum et suave. postquam coa
gulo et scamonea dracus corrumpit:
fit turbidum. spissum et acidum. De qua
bet predicto lacte malo intelligi potest. quod
ait ysaias. Quem docebit scientiam? et 28
quem intelligere faciet auditum? Ablacta
tos a lacte: avulsos ab uberibus.
Et de abraham legimus quod magnum fe gen 21
cit convivium: quando filius eius ysaac ab
lactatus ad mensam patris accessit. Et in
exodo dominus ait. Non coques hedum in 23
lacte matris sue. Hedus est peccator: matrem
concupiscentiam: lac concupiscentie suavitas.
Quod autem in liquido coquitur: dissolvitur.
Non autem debemus tenere suo peccatore
fovere blandiciis. ut dissolute vivat:
sed aspere increpare. Est preterea lac sim
plicitatis doctrine: quod concupiscere debet quando ad
infantes sit intelligentia. et maxime qui de
novo conversi sunt ad deum: qui dicuntur infan
tes seu pueri secundum tempus conversionis ad
deum. Non enim computatur in hac etate
gratie tempus quo mortuus fuit homo in peccatis:
sed quo heri conversus fuit ad deum. infans
unius diei dicitur: quia non in uno die vix
it. Sicut qui parvum deo servivit. in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fans vmq āni pedici. Et p duos
ānos bn̄ vixit: puer duoꝝ ānoꝝ.
Sic ꝑ pꝛiu qui de nouo genit p grām
lac simplicis doctrine ꝯcipisce debet.
qr vino subtilioris ꝛ pfūdioris i
telligētie nequit posset. Vn̄ apls
i cor iij ait. Lac dedi vob potū: nō escā.
hebr v Et itez. Facti estis qb; opus ē lacte.
nō solido cibo. Et i genesi dr. De
49 tes eius lacte cādidiores. Apli eñ ꝛ
sci doctores q solidū cibū masti
vinum care sufficiunt cādidiores, i. antiqꝫ
simplicitate. Sic eñ panis de mēsa t̄
ic̄t p mr̄is mamillā. vt sic puer
at alimētū ad puū īfante: ita vbū
qui eēt panis angeloꝝ ubi in pn̄a
apd̄ deū. vt panē angloꝝ mādu
caret hō. fcūs est qi lac puoꝝ qr ver
bū caro fcm̄ ē. vt p carnē panis ce
lestis trāsiret ad īfantes: ut q cape
nō poterāt. i pn̄ceāt vbū. caperent
lac doctrine faciliori. s. vbū caro
fcm̄ ē. et hītauit i nob. De hoc aut
lacte et de hac īfātia simplicis itelli
gētie possum⁹ pdcā vba pet itelli
gē. Vn̄ ipē ait. Lac ꝯcupiscite. ut
i eo crescatis i salute: vt sc; tandē
postq̄ ampliori itelligētie pfecerit
solidū cibū cape valeatis. In tps
siqdē nō dr̄ īfans ablactari. Vn̄
Io xvi dn̄s i eū. Multa hēo vob dicē: s
nō potestis porte mō. Talib; eñ q
nōdū dētes hn̄t. vt solidū cibū
ca i possit cape meliora st̄ vba vino.
vt sugāt lac. i dē simplicia fidei ru
dimēta: donec crescāt et puehāt
ad maiora. Vn̄ sc̄ ad litt; triplex

ablactatio aūt iuuētute assigt a lac
te. s. mr̄is āno tcīo. a lacte īfātie sep
tio āno. a lacte puitie duodecīo āno:
ita spūalr pt assigri i aīa fm q crescat
i dn̄o. et pficiat itelligēdo. Sed; hūc
tplicē statū salon tres libros edidit:
qi ta scala ē; gradib; ~~gradib;~~ hoim
appones. Pūbia i qb; puul lac po
tū ppinat: ecclesiasten. in q pficiētib;
cibū tenet qui puels nn̄ sunt ex fari
na et lacte: cātica cāticoꝝ. i qb; p
fectis et robustis cibū solidū amin
strat. In pmo docz q̄lit licite vti va
leam⁹ tpalib;. i scdo ut tpalia ꝛ ca
duca ꝯtēpnam⁹: i tcio docet. vt deo
p amorē ihērētes. celestib; desidiis
ꝛ ꝯteplōne itendam⁹. De lacte at si
plicis doctrine q ptinet ad paruulos.
dr i ps. Sic ablactato sr mr̄e sua:
ita retributio i aīa m. Cū dicit. Si
nō humilr sētieba: ita m ꝯtigat. s.
paruulus adhuc itrbens sr mr̄e sua.
ꝛ indigēs foueri sinu mr̄is sue. si fuit
ablactatus perit et male est ei: id
ē si fuit an tps a mr̄is lacte sepatus.
Obstrīgit i se maledicto sb ꝯdicōe.
Sic eñ dicē solem⁹: qn̄ de eo mrā
bn̄ ꝯfidim⁹. Sicut at quinq tpa no
tant in carli partacōe et aliacōe:
ita et i spūali. Pmo eñ ꝯcipim in
vtero: deide ibide alim donec i lu
cē edam: deinde manib; mr̄is gesta
mur et lacte nutrim. q̄usq ablac
tati ad mēsa pris accedam. Pm
g tps est i vtō ꝯceptiōis. scdm i vtō
alitiōis. tcīu ab utero emissiōis.
q̄rtū lactatiōis et portatiōis. q̄ntū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ablactationis. Ita i utero mris ee
pmo cocipim. du fidei rudimetis i
struim: deide qi i utero eade alim.
du in eisde pmordys pficim. Po
modu i luce edim: du p baptismu
regenam. Tuc at plene formatus e
puer. et oia mebra hit: qn nllis
sacrametis q nccia st ad salute caret.
Deide qi maibz ee portam et lac
te nutrim. du p9 baptismu i for
mam et lacte simplicis doctine pfi
ciedo nutrim: donec ia gradiusai
li a lacte mris sepati accedam ad
mesa patris. i. a simn doctina q predi
cat vbu caro fcm e. accedam ad
ubu in pn. apd deu. In e qa abra
ha no i natiuitate ysaac. no in cicu
cisione: s i ablactatioe magnu
conuiuiu legit fecisse. Hec qnqz tpa
qnda obseruabat plenius i sca eccia:
qn baptizabat adulti de gentilita
te ouersi. In qrta ei fia qrte ebdode
milicie vsqz ad pascha vocabant: ut p exor
cismos et cathecismos rudimentis
fidei ibuerent. Deinde usqz ad sabbt
scm qi in utero ee alebant: et tc p
baptismu ad luce gnabat. Deinde
qi maibz ee gestabant. et lacte
nutiebant usqz ad penthecosten: q
tpe nulla difficilia i dicebat. No ie
iunabat. no media nocte sgebat.
q2 soror nra adhuc puula erat. et
ubera no hebat: ideoqz paulati
nutienda. Po9 spu paclito osfirmati.
qi ablactati incipiut ieiunare: et ali
a difficilia facere et suare. Audi igit
puuli sumus. qualis mris me co

morem. et foueam. Quuis ei ifer
nalis pullis isidiat. Vn ieremias
i psona ecce de puul qs dra incipit.
osumit. d. Comedit me et deuorauit me
rex babilonis: ipleuit vetre suu te
neritudie mea. Teneri ei et puuli
du no lac. s venenu ocupiscut. du
nutriti i crocis aplerant stercora
ppalui: a dra absorbent. et deuora
t. et usqz ad ifernu gerut. Dyabol9
ei pro suo posse pauat ne flores in
cipientiu ad fructu maturitatis puen
ant. Econ dns floribz incipientiu val
de delectat. Verus ei ysaac liber ves
cit hedis: id e delectat in nouis mi
litibz suis. q de nouo ouisi st ad ipm.
Dic ipe p pphetam micheam ait. Ficus
pcoquas desiderauit aia mea: id e
i maturas. q icipiut dulcescere. p qs i
cipientes itelligut: de qbz ipe p ysaia
ait. Ad ubera portabimi: et sup genua
blandiet vob. Dns ei puulos aplex
at: et bladit eis. Vn p ysaia ait.
Sic mr osolat filios suos: ita et ego
osolabor vos. Ipe ei qi gallina co
gregat pullos suos sub alis: et qua
si aqla sr eos volitas puocat ad vo
landu. Et iteru p ysaia ait. Audite
hec dom9 iacob. et residuu domus
isrl: q portamini a meo utero. Qui i
hoc utero pugnat: maledicti sut ut
esau. de qbz i cantics dr. Filij mris
mee pugnerut otra me. Aliqn at co
minat et uberat. Sic mr aliqd tri
bile ondit filio suo ut timeat et
ad ipm ofugiat: ita dns cominat
nob futuru iudiciu et penas ifni

et fiet
~~vellicat~~ nos i[n] infirmitatib[us] [et] varijs tri-
bulacoib[us] vt ad ip[su]m fugiam[us]. Du[m]
e[ni]m filios suos ad p[er]iculu[m] mortis
festinantes ita m[isericord]ia reuocat.
sic p[ar]uulos delinq[ue]nti m[ate]r irata. sicu[t]
i[n] p[re]cepto ire p[ro]spexit. accurrit manu[m]
tendit. ire oblita. pietate plena. Vn[de]
xj. p[er] ozee d[omi]n[u]s ait. Ego nutritius effraym:
i[n] brachijs meis portabo eos. Nutrix sic[ut]
de[scen]dit i[n]clinat se i[n]anes v[er]sus i[n]fantulu[m]:
et d[omi]n[u]s i[n]clinat celos. et ad n[ost]ra[m] de-
scendit miseria[m]. Nutrix voce[m] mutat
q[uas]i balbuciens: et se[m]p[er] plene loque[n]s.
Vn[de] b[eatu]s g[re]g[orius]. Ad p[ar]uitate[m] n[ost]ra[m] di[uinita]s
sim[u]l se[m]p[er] se[i]gnabit. sic p[ate]r a[ut] loq[ui]t[ur] filio
suo vt eo m[a]g[is] possit i[n]telligi. sp[on]te
balbuciat. In brachijs a[utem] i[n] cruce exte[n]-
sis portauit nos hec nutrix. velut
m[ate]r pariendo anxia. educa[n]do sollici-
ta: custodiendo diligens. et i[n] amore
feruens. In b[ra]chijs a[utem] portat[ur] onus.
q[uo]d diligit[ur]. q[uonia]m a[utem] onera i[n] humeris
portant[ur]. Onerosi a[utem] erat d[omi]no iudei.
ysa 1. reprobi: de q[ui]b[us] ip[s]e ait. laboraui sus-
33 tinens. Et p[er] ih[e]remia[m] p[ro]ph[et]a[m] ait. Vos
estis on[us] meu[m]: ego q[ui]de[m] p[ro]iicia[m] vos.
Nutrit v[er]o d[omi]n[u]s filios suos. p[re]bens eis
lac m[an]suetudinis: p[re]bens eis duo v-
bera i[n] exhibitione p[re]mioru[m] bono[rum] [et] i[n] suppli-
ij tio[rum]. Vn[de] p[er] ozee ait. lactabo ea[m] [et]
adduca[m] in solitudine[m]. Sic a[utem] d[omi]n[u]s lactat.
et nutrit lacte bono. mu[n]do. dulci
[et] ca[n]dido. adducat i[n] solitudine[m]. a
lacte malo separando: q[uo]d cito corru[m]-
pit[ur]. acescit et coagulat[ur]. Nos v[er]o t[ame]n
i[n]fantes. et q[uas]i mo[do] geniti retineam[us]
calore[m] matern[um] vteri: vt i[n] [e]o dilect[i]

sim[us] feruentes. Relinq[ua]m[us] p[ro]ces cor-
uinos. nec pascam[ur] cadauerib[us]: sed
rore celestis gr[ati]e. t[ame]n pulli coruo[rum] a
d[omi]no nutriam[ur]. Concupiscam[us] lac sim-
plicitatis doctrine. vt i[n] eo crescam[us]:
et p[ro]p[ter] p[ar]uicia[m] efficiam[ur] i[n]fantes per
p[ro]fectu[m] boni op[er]is. iuuenes i[n] pacie[n]cia
labo[rum]. senes i[n] lo[n]ganimitate expecta-
tionis: vt tandem p[er]ueniam[us] ad se-
niu[m] i[n] p[er]seuera[n]cia et [con]su[m]matione
boni op[er]is. Gendrat a[utem] d[omi]n[u]s i[n]fantes i[n]
baptismo. m[ultos] i[n] [con]u[er]sione cu[ius]lib[et]
ex m[ul]t[is] m[u]l[t]u[m] et[iam] in die gr[ati]e. Est e[nim]
du[plex] dies: vetustatis. s[cilicet] [et] nouitatis.
Dies ada[m]: et dies [christi]. In p[ri]mo nas- ephe. ij
cim[ur] filij ire: i[n] s[ecun]do filij gr[ati]e. In p[ri]mo
nascim[ur]: in s[ecun]do renascim[ur]. Nasci-
m[ur] ad miseria[m] et labore[m]: renasci-
mur ad q[ui]ete[m] [et] glo[riam] se[m]piterna[m].
P[ri]ma g[e]n[er]acio rep[ro]bat[ur]: s[ecun]da eligit[ur].
In cui[us] rei signu[m] cayn rep[ro]bat[ur]:
abel eligit[ur]. Sic ysmael et ysaac.
sic esau et iacob. sic hely et samu-
el. sic saul et dauid: vn[us] eligit[ur].
et ali[us] rep[ro]bat[ur]. De s[ecun]da i[n] bo[na] g[e]n[er]a-
tione d[icitu]r i[n] ysa[ia]. Quos genuit m[ih]i is- ys
tos? Et ite[rum]. Multi filij deserte: 12
magis q[ua]m ei[us] q[ue] h[abe]t viru[m]. Sacra et[iam]
d[omi]n[u]m g[e]n[er]at filios. Vn[de] ap[osto]l[u]s. Filij gal 4
mei q[uo]s ite[rum] parturio. Sed et filios
bono[rum] op[er]um s[an]c[t]i g[e]n[er]ant: de quib[us] p[salmist]a
ait. Vxor tua sic[ut] vitis h[abun]da[n]s: i[n]
laterib[us] dom[us] tue. Filij tui sic[ut] no-
uelle oliuar[um]: i[n] circuitu mense tue.
Dom[us] co[n]scia: latera a[utem] s[un]t timor
et spes. Cu[m] e[ni]m timor i[n]f[er]i[us] solli-
citat. spes sursu[m] erigit. tunc p[ro]b[...]

tur maritus et uxore sensualitate fi
lios generat: et bonis spiritualibus habun
dat: Filii autem i. opera vestra sunt sicut no
uelle oliuarum: et marie opera mee.
Nouelle enim oliuarum dicuntur electissime.
Et opera mee electissima dicuntur: et percel
lentia. Oleum enim pascit. vngit et lu
cet. Pascit per pauperum refectionem:
lucet per doctrinam et instructionem. Vngit
per compassionem et consolationem. Mali autem
dicuntur generare filios corruptos: de quibus
dicitur. Ecce parturiuit iniusticiam: conce
pit dolorem: et peperit iniquitatem. Con
cipit enim ipsius dolorem. appetitum s.
terrenorum per malam voluntatem: in quibus
est dolor. anxietas et sollicitudo. Par
turit iniusticiam i. mittit ut decipiat
proximum: et iniuste agat contra eum.
Et tandem iniquitatem parit. i. ad ac
tum perducat opus malum. Peccando
quod per mala desideria nutriuit: et ad
maturitatem per malam consuetudinem per
ducat. De hac generatione dicit ysa.
14 De radice colubri egredietur regulus.
id est de serpentina et venenosa concep
tione pariet venenosum opus. Ma
li preterea generant filios corruptos. Vnde
13 dominus in euangelio ait. Ve vobis scribe et pharisei
sei ypocrite: qui circuitis mare et aridam.
vt faciatis vnum proselitum. Et cum
fuit factus. facitis eum filium gehenne.
Dyabolus etiam ex meretrice babilo
Jo viii nia: generat filios iniquitatis et perdi
tionis. De quibus dominus in euangelio. Vos ex
patre dyabolo estis. Et iterum. Generatio in
credula. quamdiu patiar vos. Quamdiu
ero apud vos. Nos autem filios

lactat mater eorum babilonia duobus v
beribus. quae sunt carnis voluptas. et mundi
vanitas: sicut nostra iherusalem duo vbera
nobis prebet. Ex vno lac doctrine sugi
mus: ex alio vero oleum sacramentorum. Ex
hiis vberibus heretici nimis emungen
tes eliciunt sanguinem: dum diuinas scriptu p^m xxx
ras corrumpunt: et sacramenta ecclesie vili
pendunt. Babilonia vero lactat filios
suos. sed prius probat sicut aquila si intue
antur solem. i. mundanam prosperitatem: quam
christus passione sua obscurauit. De quo
31 beatus iob ait. Si vidi solem cum fulgeret.
fulgeret. Illos autem abiciat: qui ab hoc so
le oculos auertunt. Et dominus abiectos recu
pit. Vnde ps. Quoniam pater meus et mater mea dere
liquerunt me: dominus autem assumpsit me. Pa
ter meus. i. dyabolus: et mater mea babilonia.
Et iterum dauid ait. Tibi derelictus est pau
16 per. Et per ezechielem dominus ait. Proiecta es sup
faciem terre in die qua nata es. Et paulo post
ait. Expandi super te amictum meum. Quia
ondebes se esse nutricem peccatorum. Peccata
eorum in cruce nudari voluit. vt ignomi
niam nostram et turpitudinem velaret. Ha
mus enim per vili humilitate: sicut pueri
puritate. et mansuetudine. Quasi
modo geniti infantes lac simplicis doctri
ne concupiscamus. vt in eo crescamus: et
veluti pueri de elementis ad sillabas.
et tandem ad dictiones et plenas
constructiones transeamus proficiendo. A
peruit enim nobis librum leo de tribu iuda
soluens signacula septem: vt in eo legere
v. valeamus. et discendo proficere. Vnde in
apocalipsi vnus de senioribus ait iohanni.
Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda

radix david aperire librum et solvere sep-
tem sigilla eius. Agnus autem sicut est et leo
vincit. Comparata est ovibus: et tertia die sur-
rexit leo. Christus est dictus ovis agnus leo.
Ovis dicitur propter innocentiam et mansuetudi-
nem. Ovis enim pelle sua nos vestit:
et christus ex eius mortuorum tamen pellibus nos
induit: et lana consolationibus suis nos
calefacit et munit. Ovis parvulos
lacte nutrit: maiores carne pascit.
Et christus similiter doctrina minores nutrit:
hebr. v maiores autem solido cibo reficit. Ag-
nus etiam dicitur christus propter simplicitatem et
humilitatem. Balans autem agnus matrem
suam agnoscit. Unde ab agnoscendo
dicitur agnus. Et christus patrem suum agnovit
philip. ii obedientia: factus obediens illi usque ad mor-
tem. Matrem autem agnovit cura: unde il-
io. xix lam de cruce discipulo commendavit. Disci-
pulos agnovit diligentia: pro quibus ora-
vit. Unde in celebratione misse dicitur
ter agnus dei. Ac si dicat. Agnus dei
qui agnovisti patrem obedientia: agnus dei qui
agnovisti matrem curam: agnus dei qui ag-
novisti discipulos diligentia miserere
nobis. Dicitur preterea christus leo propter pote-
ntiam insuperabilem: et quia tertia die more
leonis ad rugitum patris surrexit: et ipse
rugitu suo bestias id est demones perter-
ruit: et quia apertis oculis sicut leo dor-
mivit id est vivente et vigilante divinita-
sa. xl te. Adhuc autem dormire videtur dum dis-
simulat peccata hominum propter penitentiam: sed
apertos oculos habet ad vindictam. Vincit
ergo leo de tribu iuda radix david id est christus
mundum vincit et dyabolum. non residens in
equo. sed in patibulo. non manu arma

ta. Et clavus confirma. Christus autem dicitur da- iudic
vid id est sustentamentum. Sic enim radix
procedit ab arbore: et tamen quicquid viridi-
tatis habet arbor trahit a radice:
ita christus secundum humanitatem a david processit:
et tamen quicquid boni david habuit a christo tamquam
a radice continuit. Aperuit autem nobis de vii
christus multipliciter librum. Quorum unus est libro
dispositio divina de nostra redemptione.
et de humani generis reparatione. Quem a-
peruit: dum ea que de ipso scripta erant
implevit. Dicitur autem liber scriptus intus et Apoc
foris. Intus quia obscure de hiis locu-
ti sunt in veteri testamento. Foris:
quia evidenter expressus est modus nostre
redemptionis in testamento novo. Christus etiam
liber dicitur: cuius vita nostra doctrina est.
In quo tot scribuntur littere quot in eo fuerunt
bonorum operum exempla et virtutes: sancti-
tas. paupertas. humilitas. benignitas.
mansuetudo. virtus. castitas. com-
passio. tribulatio. cum aliis que fuerunt
in christo. Hic liber qui septem sigillis
signatus fuit: id est septem misteriis.
de quibus obscure locuti sunt prophete. Que
ipse aperuit: dum illa in se ipso imple-
vit. et impleta ostendit. Primum sigillum
incarnatio. secundum nativitas. tertium passio.
quartum sepultura. et descensio ad inferos.
quintum resurrectio. sextum in celum ascen-
sio. septimum spiritus sancti missio. Dicitur io-
hannes flevisse in persona antiquorum patrum:
quibus clausus erat liber iste. Non enim hunc
plene intelligebant: et de dilatione
redemptionis nostre dolebant. Neo enim
inventus est in celo ut angelus. neque in terra
ut purus homo. neque subtus terram. sicut

anime a corporibus exute. que possit hunc
librum aperire. id est predicta in se implere nisi
solus christus: nec etiam aliquis potuit ista
plene intelligere. Unde iohannes dicit se in- Mar. 1 Lu. 3
dignum solvere corrigiam calciamenti eius.
Dicitur liber iste scriptus. Intus scriptus
intus et foris. Intus: id est obscure in
veteri testamento. Foris: id est evidenter
quantum ad novum testamentum. Vel potest dici scrip-
tus foris quantum ad vetus testamentum: in quo
foris eterna et temporalia promittebantur ad
literam. Intus autem scriptus erat quantum ad no-
vum: in quo spiritualia et tamen eterna que
etiam bonis promittuntur. Hic liber septem si-
gillis id est septiformi spiritu signatus est.
Hunc librum christus aperuit: quia sacras scrip-
turas in se impletas ostendit. et discipulis Lu. 24
aperuit sensum. ut intelligerent scripturas:
quas prius nec prophete potuerunt intelligere. Hec autem
huius libri sunt precepta. consilia. prohibiti-
ones. promissiones. comminationes et similia.
Hec habet liber iste. diliges dominum deum tuum ex to- Deut. 6
to. Diliges proximum tuum sicut te ipsum: decli- Levi. 19
na a malo et fac bonum et similia. Liber
etiam dicitur ordinatio ecclesie dei a tempore resur-
rectionis. et ascensionis christi in celum: usque ad
finem mundi. Cuius septem sigilla prosequi-
mus in apocalypsi. Hec sunt septem temporum muta-
tiones. et septem eventuum diversitates et
successiones in ecclesia dei. Hec sigilla
cotidie aperiuntur successive secundum quod implen-
tur. Apertio enim sigillorum dicitur revelatio
archanorum seu misteriorum. In apertione
primi sigilli agitur de hiis que acciderunt
in primitiva ecclesia. scilicet tempore christi: de ortu scilicet
et statu primitive ecclesie per baptismum sancti-
ficate. Unde in apertione primi sigilli exi-

vit equus albus. Tunc fuerunt sancti predicato-
res: antequam multiplicarentur persecutiones
tyrannorum. Secundum sigillum apertum est in perse-
cutione tyrannorum. In cuius apertione exivit e-
quus rufus: per quem apte persecutores
et viri sanguinum intelliguntur. Tertium sigil-
lum apertum est in persecutione hereticorum. In cuius a-
pertione exivit equus niger: per quem pravi-
tas hereticorum intelligitur: qui divinas scripturas
pervertunt. et album dicunt nigrum. Ypocri-
te enim exterioribus operibus de genere bonorum vicia
sua obfuscant: ne simplicibus manifes-
ta fiant. Quartum sigillum apertum est in perse-
cutione falsorum fratrum et ypocritarum: qui
carnem suam ad oculos hominum macerant.
Unde in eius apertione exivit equus pal-
lidus. In apertione quinti sigilli mani-
festantur ea que sanctorum spiritibus post hanc vi-
tam conveniunt: usque ad resurrectionem cor-
porum. In cuius apertione clamant dicentes
anime sanctorum sub altare: postulantes dei
iudicium. ut sancti boni separentur a malis:
et vindictam id est malorum punitionem ad-
te iusticie. Consentiunt enim domino in pu-
nitione reproborum. Sub altari autem di- Apoc. 6
cuntur esse: propter absconsionem beatitudinis eterne.
Non enim cognoscimus statum eorum. Vel
altare dicitur christus. sub quo sanctorum anime dicun-
tur: quia se illi per humilitatem submittunt.
et sub eius protectione commorantur. Osten-
ditur autem consolatio eorum cum dicitur: quod modi-
cum sustineant. donec impleatur numerus fra-
trum eorum. Cotidie enim numerus eorum augetur.
Et interim dantur eis singule stole can-
dide. quod pertinet ad glorificationem animarum:
donec in resurrectione corporum duplici
stola exornentur. Sextum sigillum aperitur

i persecutione antixpi. In ea apertione di
Apoc 6 cit iohannes quod sol est factus niger tamquam saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis

i psecutioe atixpi. In ea apcione di
Apoc 6 cit iohes qp sol e f(ac)t(u)s magnus. Tunc
eni totus mundus perturbabi(tur). Et sol e sol
niger tamquam saccus ciliciñ: qr xps nl
lus miracul' tunc resplendebit. Sol e(ciam)
niger erit pre nimijs tribulacioibz:
nec apparebit eorum virtus. nec aliqbz
miraculis choruscabunt. Dicit e(tiam) qp
luna tota facta e sicut sanguis: qr vbiq
pariet eccl(es)ia. et occident electi. Et q(ui)da
aut qui prius splendebant: subuertent(ur).
Vn dr qp stelle cecidert de celo s(upe)r t(er)ra.
Septimu sigillu apietur in hijs. que
veniet post morte antixr: vsq ad fi
ne mundi. Vn in eius apcioe dr. qp fac
tu est silenciu i celo qi media hora:
qr postqm dns iterfecerit antixpm spu
oris sui: pax reddet(ur) eccl(es)ie dei. Et no
multo post dns ad iudiciu veniet.
Et ideo tps illud media hora nun
pat(ur). Apcio g sigillor. e euidencior
declaracio i pnti sacror eloqor: que
iam i pte a sciis cognoscunt(ur): magis at
apient(ur). postqm ipleta videbunt(ur).
Solus at xps hec sigilla apire po
tuit: qr ipe solus hec vetera psa
uit et pnunciauit. et cognosci fecit.
Sunt p(re)terea alij libri. quos xps nobi
apit: dum litras i eis scriptas nos co
siderare facit. et cordibz nris ipmit.
Est eni liber consciencie: de quo dr i da
niele. Sedit vetustus dierz: et libri
apti s(un)t. In hoc libro scribunt(ur) bone
cogitacioes et male. accusacio uel
Lib 6 excusacio seu defensio. Consciencia eni
vnuqmq i iudicio accusabit. Est
liber vite pntis: i quo scribit(ur) puritas

nuendi et difficultas resurgendi.
Liber e(tiam) dr condicio huana: i quo scri Septim
bit(ur) conceptio i culpa: i nascendo an
gustia: labor i viuendo: miseria in
moriendo. Liber e(tiam) dr res ista caduca 3
et mundialia: i quo scribunt(ur) breuitas.
mutabilitas et vanitas. Liber eciam 5
dr fimeta mortuor. et monume
ta sepulchror: i quo scribi(tur). Limus
es: et i cinerem reuerteris. Et itez. me
mor esto iudicij mei: sic erit et tuu.
Michi heri: et tibi hodie. sic dr in
ecclesiastico. Liber e(tiam) dr vniuersitas cr
eaturar. In q scribit(ur) potencia crean 10
tis: sapia ordinantis et disponentis:
bonitas conseruantis. Liber preterea d(icitu)r
dei predestinacio. In quo scribi(tur) gra i 11
pnti: et gla i futuro. Liber dr pscia
diuina: q dr liber mortis. In quo scri 12
bit(ur) iniquitas in pnti: et pena etna
i futuro. Liber eciam dr xps sacr(ar)u. In 13
quo scribi(tur) fides. spes. caritas. iusticia.
temperancia. fortitudo et prudencia.
longanimitas et pseuerancia et consilia.
Liber preterea dr beata virgo: de qua dr i 14
ysaia. Sume t(ibi) librum grandem: i scri 4
be i eo stilo hois. Grandis liber: qr
grandia et mirabilia i eo continet(ur). sca
virgo maria. conceptio sine semine huano. et
sine culpa. partus sine pena et con
silia. Stilo hois iubet scribere ppha:
scz hoim more. ut itelligi possit.
Vn ipse apte et plane ait. Ecce vir xv
go concipiet: et pariet filiu. In hoc lib(ro)
scribi(tur) itegritas. huilitas. simplicitas.
sapia. fides. obediencia et consilia: que i
beata virgine splenduerunt. q(ua)si posita

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ē nob in exēplū. In hiis ḡ libꝰ i-
ueniūt īfantes ꝛ puuli. vñ ībuā-
tur. et īformentᵘʳ. meliores et pro-
uectiores vñ ꝓficiāt et reficiant:
ꝑfecti vñ delectēt et saginet. In hiis
ḡ libris legere debemꝰ ꝛ studē ī ꝑnti:
ut tandē in libro vite valeamꝰ le-
gēre et cognoscē illū. ī quē angeli de-
1 pe 1 sidant ꝯspicē. dñz nr̄z ihm xpm
q̄ de se ait. Oēs cognoscēt me a ma-
Je 31 ximo vsq3 ad minimū. Hec aūt erit
Jo xvii vita etna: vt cognoscāt deū pa-
trē. et quē misit ipē ihm xpm. et
ī sup ab vtroq3 ꝓcedentē spiritū
scm̄. Cognicio em̄ trinitatis vita ē
etne btitudis. et btē etnitatis.

Eadē de themā sumptū ex epla canō btī iohīs pma caᵒ qnto.

Omne qd natū ē ex deo
vīcit mūdū. Et hec ē
victoria q̄ vincit mū-
dū: fides nr̄a. Hoc dicebat btūs ioᵇ
cū mādata dei ḡuia nō sīt: conso-
lando īfirmos ꝛ neophitos. q̄ de
nouo ꝯūsi st. et q̄i mō geniti in-
fātes. ḡuia onera ferre nō possūt.
Multi eñ mādata dei difficilia re-
putāt. Valde eñ ḡue videt diligē
Jo v inimicos nr̄os: et bñ facē hiis q̄
oderūt nos. Hoc eñ est cordi suo
violenciā īferre. Valde et difficī-
le videtᵘʳ. carne suā cū vicijs ꝛ co-
cupiscēcijs ꝯfigē. et carnem sue vio-
lenciā inferre. oībꝫ abrenūciare. ab-
negare semetipm. et tollē crucē suā
et sequi xp̄m. vsq3 ad sanguīs ef-
fusionē. Valde etiā ḡue videtur

mūdū vincē. Cū q̄ eī est ī mūdo vt
1 Jo 2 idē iohes testatᵘʳ ꝯcupiscēcia carnis ē
et ꝯcupiscēcia oculoꝝ et supbia vite.
Qm̄ difficilis aūt sit pugna contra cō-
cupiscēciā. vbi idē vicat et vincat:
patet ex hoc qd ī iob de behemoth
dr̄. Virtus eius ī lūbis eiꝰ. Pro-
pē luxuriē qd ꝑ lūbos ītelligitᵘʳ mul-
tos supplātat dyabolꝰ. Valde etiā
difficile vī auariciā et terrenoꝝ cupi-
ditatē vincē. Btūs em̄ ē qui ꝑ pecu-
mt 31 niā nō abijt: nec sperauit ī pecunie
thesauris. Qs ē hic et laudabimꝰ
eū? Qui dicat. Valde rari st qui hoc
faciūt: et valde difficile ē. nō solū
possessiones terrenas. sed ꝛ amorē
huiꝰdi abnegare. Vñ dñs ī eūᵒ ait.
mt 19 mr x lu 18 Diues difficile ītrabit ī regnū celoꝝ.
Qm̄ sic difficile ē: ut camelus trāse-
mt 8 lu 15 mr 9 at ꝑ foramē acus. Vñ dñs ait. Atē-
dite ītrare ꝑ angustā portā. Et iterū.
Regnū celoꝝ vī patitᵘʳ: et violenti
diripiūt illud. Vñ cū discipli dicerēt
q̄s poterit saluus eē: dixit eis ihūs.
Apd hoīes ī possibile ē: apd deū
aūt oīa possibilia st. Et ī mr̄co dñs
ait. Qm̄ difficile q̄ pecunias hñt: in
regnū dei ītrabūt. Et iterū. Filioli
mei q̄ difficile ē ꝯfidētes ī pecunijs
ī regnū dei ītroire. Patet ī q̄ diffi-
cilis sit pugna ꝯtra auariciā. et ter-
renoꝝ amorē. Sibt et valde difficile
lu x ysa 14 est vincē supbiā: q̄ de āgelo dracᵐ
fecitᵘʳ. et sathanā de celo ꝓiecit: que
ezech 28 oīs pcc̄i iniciū ē. et oē pcc̄m comitatᵘʳ.
Qui s̄ ꝑ eī voluntati dei ꝯtradiat. et
dñi sui mādata trāsgredi. contra deū

Eadē de themā sumptū ex epla canō btī iohīs pma ca v

supbit: et a creatore suo cotumacit̃ ꝑ
supbie credit. Sicut at̃ supbia prima
adueit: ita vltĩa recedit. Siquidẽ
xp cũ bñ pugnauĩs. et cũcta subacta
putamus: q̃ magis ĩfestat vicend9
supbia restat. Difficile ẽ ei gr̃a nã
hoim. et fauore huãnũ declinãe:
ĩ laudẽ oblatã respuẽ. Quomõ i[n]
1 Io v ios ait: mãdã dei gr̃uia nõ st̃. Re
ueã valde difficilia sũt: et valde
g̃ue ẽ onus euãgelii nõ hñtibꝫ hu
meros. vt illd̃ valeãt portare. s[ed]
m't de sꝫ et dilcõꝫ. Nõ solũ aũt oĩa
possibilia st̃ credẽti: s[ed] oĩa facilia
sũt diligẽti. Oẽ ei q̃d natũ ẽ ex deo:
vincit mũdũ. Ex deo at̃ nascim̃ ꝑ
mt v. fidẽ: q̃ ꝑ dilcõꝫ opat̃. Luc ei nasci
ul renasci dicam̃: cũ ꝑ baptismũ.
vel ꝑ pñiaꝫ: filii dei efficim̃. Sicut
vnctio docet de oĩbꝫ: ita vnctio in
uiat ĩ oĩbꝫ: et dñi iugũ reddit
suaue: et onus ẽ leue. Duec ei io
te dilcõis dei et pxĩ q̃drigã mẽtꝫ
facile trahi faciũt. licꝫ mlt̃ũ sit one
rata. et oĩa g̃uia ferat: q̃ mltĩ eq̃
sine hiis roto fie nõ pñt. Mandã
g̃ dei cũ fide et caritate nõ st̃ g̃uia.
Nõ eñ deorsũ trahũt: sic ĩpietas
q̃ sedet sup talentũ plũbi. Vñ dñs
ꝑ ecc̃le ait. Duriss[i]ãs reddã aq̃s
eoꝫ: et flũia eoꝫ q̃i oleũ adducã.
Hec st̃ aq̃ que ĩtrãt usq̃ ad aĩaꝫ:
aq̃ sꝫ tribulacionũ. Flumẽ at̃ addu
at tñ oleũ: q[ui]a tribulacio valet ad
deuocionẽ et leuigacõꝫ. Oleũ ei
vngit et supnatat. Spes ĩsup cũ
fide ⁊ caritate: reddit nob iugũ do[mi]
suaue ac leue. Viso ei p̃mio: aĩa
mĩ ĩ prelio. Ad eñ g̃ue ẽ in ope:
leue ẽ ĩspecta p̃missiõe. et etiã re
tribucõe. Vñ bt̃s g̃g[orius] ait. Sic ĩ credat
felicitas q̃n sine trãsitu attigit: le
ue fit q̃d trãseũdo laborat. Et itꝫ.
Nõ mala mũdi cor frãgũt: q̃d spes
celestiũ boꝫ roborat. Pĩculũ ẽcĩ
pugne. et tiõꝫ gehẽne: onera mũ
leuia reddũt. Cũ eñ miles vndiq̃
cĩrcũuallat̃ ab ĩimicis. et spĩalia ꝑ
puteius cumulat. nõ multũ in
tali pĩclo põderositatẽ clipei atte
dit: s[ed] placet ei arma q̃bꝫ mũit̃
licꝫ sit põderosa. Nichil at̃ diffici
le eẽt ad tolerãdũ. si ex corde atte
derem9 et nos et acribos ĩferni cru
ciatus: si ita deo crederem9: sic sensu
nr̃o credim9. dũ carbonẽ succensũ
tãgim9. Cũius at̃ g̃uis et pĩculosa st̃
pugna nõ debem9 frãgi ul cito fa
tigari: s[ed] ꝯfidẽ ĩ illo q̃ ait. Cõfidi
Io xv te: q[ui]a ego vici mũdũ. Dicit eñ nam
ẽ nob. et mortuus pro nob: ita mũ
dũ vicit nobis. Et idẽo oẽ q̃d natũ
ẽ ex deo: vicit mũdũ in illo ⁊ ꝑ illũ.
Io vi Sine me nĩ̃ potestis face. Et itꝫ
rũ. Neo venit ad me: n[isi] p[ate]r m[eu]s trax
erit illũ. Et itꝫ ait. Sic palmes
nõ pt̃ facẽ fructũ a semetipso. n[isi] mãserit
ĩ vite: sic nec vos n[isi] ĩ me mãseritis.
Act' x Vñ apls ait. In ipo viuim9. m[ouemur] ꝑ
fidẽ: mouem̃ ĩ spe: et sum9 ĩ carita
te. Viuim9. q[ui]a ipe est vita: moue
mĩ. q[ui]a ipe ẽ via: sum9. q[ui]a ipse ẽ ve
Io i ritas. Cui g̃ nõ ex sanguibꝫ. neq̃ ex
voluntate carnis. neq̃ ex voluntate viri.

sed ex deo nati sunt. regnāti ī eo p̄ fidē
spē et caritatē. vincūt mūdū: sicut q̄
nati sunt ex adā et nō renati ex deo vi
cuntur a mūdo. Notā at̄ de mūdo victoriā io 6
principaliter fidei attribuit: q̄ ē funda
mentū aliarū v̄tutū. sine q̄ alie sub
sistē nō pn̄t. Vn̄ ipē ait. Hec ē vic
toria q̄ vincit mūdū: fides nr̄a. Vic
toria dr̄: q̄a ē victorie cā. Notat ī
telligendū ē de fide illa q̄ p̄ dilcōē
opatur: que sᵗ ī forma ē caritate. Alio
qn̄ arida ē fides et sterilis: sine cari
tate et sine bonoꝝ opm̄. Hec est fides
demonū: q̄ credūt et contremiscūt.
Vn̄ btūs gregorius ait. Sicut q̄ est ī via.
et nō incedit ad metā nō puenit: ita
q̄ nō opatur et credit. Ea fides sine
opibȝ mortua ē. Vn̄ aplūs ait. Si
habuero fidē ita ut montes trāsferā:
caritatē at̄ nō habeam nichil michi pdest.
Illa vero fides mūdi blādimēta contēpnit:
q̄ p̄ dilcōē opatur: et de se nō presu
mit. sed ī deo spat. et ab ipō auxiliū
flagitat. Nec enī credit q̄ sic vivit
q̄mō ds̄ p̄cepit. Fides ei dr̄: ut fiat
dicta. Hec ē fides qua deū corde cre
dimus. ore confitem: ope fidei nostre
testiōē phibemus. Vn̄ btūs iacobus a
it. Ego ostēdā tibi ex opibȝ fidē meā.
Hec est fides illa: de qua iohannes
ī eu° ait. Qui credit ī filiū dei: hȝ
vitā etnā. Et dn̄s ait. Fides tua te
saluū fecit. Hec fides q̄ p̄ dilcōē
opatur: nō est ociosa. Cui ei diligit
regē. nō negligit eius legē: q̄ bona
p̄cipit opari. et mūdū phibet di
ligi. Et ita fides hmōi est victoria

que vincit mūdū: q̄ nec psperitate
mūdi iactancia extollitur: nec aduersitate
frangitur. Vn̄ iaspidi cōpatur. Iaspis vi
ridis ē coloris: et fātasmata pellit.
Et fides q̄ bn̄ opando viret vincit
mūdū: expellendo fātasmata sop
morū. et caduca atqȝ trāsitoria cōtēp
nēdo. Hec ē fides qua credimus ī deū.
Nā q̄ dē in deū credē est: credēdo ī eū
tendē. ipī sᵗ p̄ dilectiōē adherēdo.
In deū vero credimus. qn̄ p̄ fidē deo ī corpa
mur: qn̄ sᵗ dicitur q̄ deū pn̄pimus cuius
esse amicus. ipius vtiqȝ adīre nō valēus vir
tute: q̄ fides nō h̄t meritū. cui huāna
rō p̄bet expimētū. Deū at̄ credē ē
credē ipm̄ eē. Deo at̄ credē. ē credē vā
eē que dicit. Vñ ergo fides multiplex: fides
sᵗ qua credimus ī deū. fides q̄ credim⁹
deū. et fides q̄ credimus deo. Dr̄ preā
fides nō solū qua credimus: sed insup
quā credimus. Hec ē collectio articuloꝝ
fidei: de qua dr̄. Hec ē fides catholica:
quā nisi q̄sqȝ integrā. inuiolatāqȝ serua
uit. absqȝ dubio ī etnū peribit. Item.
Quicūqȝ vult saluus eē: an oīa opus est
ut teneat catholicā fidē: id ē oēs fi
dei articulos. q̄ nos ad credēdū artant.
Similiter et fidelis multiplex dr̄. Dicitur enī ds̄
fidelis a fidei virtute. q̄ informata ē caritate:
iuxta illud. [illegible] dauid fideles. Hec fi
des reputata est abrahe ad iusticiā.
Scdm̄ hoc q̄ opibȝ negāt deū: infide
les dicūr. Dicitur preā hō fidelis. pcia
pacōe sacramētoꝝ. Scdm̄ hoc puul⁹
dr̄ fidelis: et eciā adultus fictus acce
dens ad baptismū. Dr̄ preā fidelis
rōne cōphensiōis articuloꝝ: q̄bȝ hō

acquiescat. Secundum hoc quilibet malus christianus potest appellari fidelis. Tertio modo dicitur homo fidelis: cui bene credi potest. Hoc modo paganus potest dici fidelis, qui non decipit in verbis suis. Secundum hoc igitur dicitur homo fidelis in verbis. fidelis in promissis. fidelis in commissis. fidelis in agendis: qui mandata domini sui fideliter exequitur: sic scriptum est.
Mt 24 Fidelis servus et prudens: quem constituit dominus super familiam suam. Secundum hoc fides dicitur honesti pacti executio: scilicet ut fiat dicta. Unde et religiosa dicitur fidelis, quia pactum baptismi conservat: et quod deo promisit adimplet. Pactio baptismalis dicitur mutua sponsio dei scilicet spondentis vitam eternam anime obedienti: et hominis spondentis obedientiam deo remuneratori. Fides autem

descriptio fidei qua homo dicitur christianus dicitur spontanea preparatio voluntatis rerum invisibilium ad religionem pertinentium cum assentione. Spontanea dicitur: quia fides non est violenter subiecta: nec per causas potest probari. Sic enim non esset fides: sed scientia.
quid sit religio Religio autem dicitur debita sibi virtutis in agendis officiis. que deo et proximo debentur bene constituta. Que enim et deo cultum et proximo beneficentiam exhibet. sicut causa ad deum dirigit: sicut religiosa est.
Secundum hoc fides ab apostolo describitur: cum ait. Fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium: id est quod facit in nobis subsistere res sperandas. nec in spe. tandem in re. Hec sunt bona eterna. que in nobis subsistere dicuntur: modo in spe in futuro per experientiam. Dicitur etiam substantia rerum sperandarum: quia subsistit sperandis. tamquam fundamentum totius edificii. Argumentum autem sine convictione non apparentium dicitur: id est probamentum et certitudo rerum que non apparent. Dicitur etiam argumentum id est probatio non apparentium: quia si fides est ex eo convincitur aliquid esse non apparentia: cum fides non sit nisi de non apparentibus. Thomas enim vidit et credidit. Aliud tamen vidit. scilicet humanitatem: et aliud credidit. scilicet humanitati coniunctam divinitatem. Unde ipse ait. Dominus meus et deus meus. Io xx Sine fide autem res sperande in nobis esse non possunt. Que enim non credimus non speramus. Que autem nec credimus nec speramus. non diligimus: et ita non querimus ea nec invenimus. Ex quo patet quia sine fide non est salus: nec vita eterna. Enim qui non credit non querit: qui non querit non invenit. et qui non invenit non intelliget vel non cognoscet: et ita vita eterna carebit. Hec est
Io xvii enim vita eterna. ut cognoscant te ipsum verum deum: et quem misisti ihesum christum. Fides enim
Act 15 corda mundat: sic scriptum est. Fide mundans corda eorum. Et animam illuminat ut christi beneficia cognoscat: et ignorata non censeat tanto beneficio. Christus natus est ut renasceremur nobis: conversatus est inter homines. ut vitam nostram exemplis informaret. et docendo instrueret. Mortuus est ut mortem nostram destrueret. Resurrexit: ut vitam nostram repararet. Ascendit ad celos: ut locum nobis prepararet. et desideria nostra sursum traheret. Misit spiritum sanctum in hoc ut auxilio nos illuminando et calefaciendo roboraret. et confirmaret in bono. Venturus est ad iudicium: ut suos remuneraret. et reprobos autem puniat et condempnet. Oportet igitur ad salutem. ut predicta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

credamus: ne de tantis beneficiis ingra
ti simus. Unde et articulos appellamus
compaccedendum artem. Fides autem
articulorum tollit ingratitudinem: et in
citat ad amorem. Fides mandatorum gi
gnit obedientiam: fides promissorum pa
cientiam: fides sacramentorum prudentiam.
Valet enim ad instructionem nostram. ut per
ea que visibiliter fiunt certius. de invisi
bilibus gratie effectibus instruamur interius:
dum corporaliter tenemus invisibilis gratie
visibile signum. Non solum generalis est
fides articulorum. mandatorum et promisso
rum: sed insuper fides sacramentorum. que sep
tem ecclesie sacramenta credimus. Quorum pri
mum est baptismus: quo ingredientes sancti
ficat. secundum confirmatio: que sanctificatos roborat.
tertium penitentia. que lapsos relevat.
quartum eucharistia. que Christo per unitatem
et dilectionem incorporat: quintum est ordo cle
ricorum. qui animas insignit. et gratiam augme
ntat. sextum est matrimonium. quod corporalem
fornicationem vitat: septimum extrema
unctio. que ad dei visionem preparat. Hec sunt
septem ostia: quibus ingredimur ad vitam.
Et quibus quattuor sunt principalia. quasi quattuor
maiores porte civitatis. Porta que
dicitur orientalis est baptismus. porta aqui
lonaris penitentia. porta australis eucha
ristia. porta occidentalis extrema
unctio. Ante revelationem autem gratie. quando
nondum in omnem terram exierat sonus apostolorum.
minores in fide maiorum salvabantur.
quorum fidei innitebantur: quia asine
pascebant iuxta ~~oves~~ boves. Unde et fides
chananee magna dicta est. constanti
sunt et devotione: non quod omnes articulos

vel sacramenta tunc crederet. Tempore autem gratie
postquam ubique seminaverunt apostoli omnes
articulos fidei qui in symbolo continentur.
credere oportet. Et magis dicitur fides non so
lum devotione. sed articulorum. et eorum que ad
deum pertinent cognitione. firmitate seu
radicatione. et per universum mundum dif
fusione. Sine fide autem mediatoris: num
quam aliquis fuit salvus. Licet enim simplices
non crederent explicite incarnationem et ali
os articulos redemptionis nostre: implicite
tamen crediderunt. dum fidei maiorum quibus
deus hec revelavit innitebantur. Fuit
enim varians circa fidem secundum diversa tempora.
Ab abel enim usque ad abraham regula
sacrificii communis fuit omnibus fideliter viven
tibus. Ab abraham usque ad tempus regula
circumcisionis. Tempore autem gratie regula bap
tismi. Omni autem tempore necessaria fuit fides
explicita. qua credit unum esse deum auctorem
omnium et remuneratorem bonorum et punitorem
malorum. Unde apostolus ad hebreos ait. Ac
cedentem ad deum primum oportet credere quia est:
et inquirentibus se remunerator est. Sed
si quidem priores in peccatorum multitudine per
causam timoris induxerunt in cultum unius
dei. Quo timore fideliter intellexerunt.
penes omnium rerum auctorem potestatem esse tempora
lis universe providentie consistendi: et perpetue
felicitatis suis cultoribus conferende.
Propterea theos quod est timor deductum est
hoc nomen deus. aliunde ab humanis
ad divina proportione. Cum enim timor sit
quedam affectus naturalis. quo animus humanus
se illi subdit. penes quem putat esse
nocendi et salutis potestatem: id quod in
hac potestate ceteris excellentius arbitratur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

deū appellare cōsueuit. Tpe v̄o gr̄e
tione et amore digit' ocl's ad eternā
miseriā ⁊ felicitate etnā. Fides vo
trinitatis an̄ tēpus grē nō fuit reue
lata n̄ ꝓphetis et maioribȝ sub ē
ꝓplo aūt rudi licebat tūc trinitatē fi
delit' ignorare. et alios fidei articu
los: dūmō illa credēda discrederent.
mēt gr̄ia credendis crederēt. ſꝫ fidei
maioꝝ intenti. Vn̄ magdalena
i die resurrectiōis nōdū credeba . ex
plicite filiū ēē equalē pr̄i. Et ideo
lxxx dn̄s dixit ei. Noli me tangē : non
dū eīn ascendi ad patrē meū. i. de
i corde tuo nōdū ascendi ad pr̄is
eq̄litatē. Tp̄e aūt grē fides icarna
tionis nō potuit misterie h̄ri. insi
fides trinitatis an̄ reuelata. ꝓphet'
exponēte ia credētis. Fide naq̄ꝫ
mediatoris credim' filiū dei pr̄is
de sp̄ū sc̄o esse cōceptū. Postq̄ꝫ aūt
p̄dicatio vbiq̄ꝫ terraꝝ claruit : opor
tuit fidei articulos explicite credere.
Pr̄ea i maiori simbolo dr̄. Hec ē
fides catholica : quā n̄ q̄sq̄ꝫ itegrā
i uiolatāq̄ꝫ seruauit. absq̄ꝫ dubio
etnū pibit. Differt aūt fides a fi
dei itelligēcia suꝫ expōne. Diplices
eīn ꝑ decore papiūr v̄itatē : sed nō
v̄itatis exposicōē. Simi' rudes fidē
h̄nt oīm articlou : ſꝫ nō fidei ex
posicionē. Sapiētes aūt fidei expo
sicōē h̄nt. cōtinente tā h̄uanas rō
nes vbi admittūt'. q̄ diuinas. ubi
h̄uane nō admittūt'. Vn̄ salon
i cāticis ait. Collū tuū sic̄ turr
dd' : cū ꝓpugnacul' suis. Intelligēciā

⁊ exposicōēȝ fidei ꝓpugnacula
appellat. Vn̄ v̄ tīs augu ait. Opti
mūȝ x̄piana initēre fidē et manē
doctores et p̄dicatores eē. ut ha
beāt in q̄ ꝓsit b̄n credētibȝ ⁊ ma
le credētibȝ resistāt. Et petrus ait.
Parati sp̄ ad satisfc̄ōȝ oī poscenti
rōnē. de ea q̄ in vob' ē fide et spe.
licet ēī ꝑ causas fides nō possit ꝓ
bari : ex cōsequētibȝ tn̄ signis. et ex
silitudinibȝ et miracl'ꝑt plēm'
itelligi. Dicit' tn̄ q̄ fides nō habȝ
meritū. cui h̄uana rō p̄bet experime
tū. i. si ꝑ rōnes ꝓbaret : meritū fi
dei euacuaret'. Vel h̄uane rōis
experimētū dicat cognicōȝ quā ha
bem' ꝑ h̄uan sensus experienciā.
Fides ꝑ̄tea nō h̄t meritū. cui sola
h̄uana rō prebȝ experimētū. Fides
ēī nō ꝯ̄buiact h̄uane rōi : ſꝫ ē supra
rōēȝ h̄uanā. Pȝ i' q̄ simplicibȝ suffi
cit simpl' credē fidei articlos i sym
bolo expressos : maiores aūt nō so
lū fidē. ſꝫ fidei exposicōēȝ h̄re debēt.
Vn̄ apl'i p̄mo ꝓpt' simplices symbo
lū fidei sim' tradiderūt : q̄ rudes
lapides i fūdamēto ponētes. Di
aūt symbolū aplōꝝ : q̄ vnusq̄sq̄ꝫ
ꝑtē suā apposuit. Petrus ait. Cre
do i vnū deū pr̄ē oīpotentē crea
torē celi et tr̄e. Andreas ait. Et in
ihm x̄pm̄ filiū eius vnicū dn̄m nr̄m.
Jacobȝ ait. Qui cōceptus ē de sp̄itu
sc̄o. natus ex mr̄ia v̄gine. Johānes
ait. Passus sub poncio pylato.
crucifixus mortuus et sepultus. Phi
lippus ait. Descēdit ad īfia. tr̄cia die

resurrexit a mortuis. Bartholome(us)
ait. Ascendit i(n) celu(m) sedet ad dextera(m)
dei p(at)ris o(mn)ipote(n)tis. Thomas ait. Inde
venturus iudicare vivos et mortu-
os. Matheus ait. Credo i(n) sp(iritu)m s(an)ctu(m).
Iacobus ait. S(an)c(t)am ecc(lesi)am catholica(m) s(an)c(t)o(rum)
co(mmun)io(n)e(m). Symo(n) ait. Remissio(n)em pecco(rum).
Thadeus ait. Carnis res(urrectionem). Mathias
ait. Vita(m) et(er)na(m). Post h(ec) e(r)go q(uan)do a se i(n)vice(m)
separent(ur) ap(osto)li p(ro) univ(er)su(m) mu(n)du(m)
fide(m) e(st) p(re)dicatu(ri). Ut vi(de)l(icet) [illegible] eo(rum)
p(re)dicatio(n)e [illegible] symbolu(m) co(m)posuer(unt)
et fidei fu(n)dame(n)tu(m) uno sp(irit)u tenuerunt.
(con)stitue(n)tes o(mn)ib(us) q(uo)s no(n) licet [illegible]
[illegible] p(re)t(er)ire. Hoc a(utem) symbolu(m) sa(n)-
c(t)i p(at)res i(n) [illegible] synodo exposuer(unt)
i(n) illo symbolo q(uo)d i(n) eccl(es)ia ca(n)tat(ur). s(cilicet) Cre-
do i(n) unu(m) deu(m). Postmod(um) v(er)o contra
varias h(er)eses emerge(n)tes. athanasi(us)
adhuc plen(i)us exposuit i(n) maiori sy(m)-
bolo. q(uo)d sic i(n)cipit. Quic(um)q(ue) vult sal-
vus e(ss)e: an(te) o(mn)ia opus e(st) ut teneat
catholica(m) fide(m). Duplices a(utem) h(uius)mo(d)i
expositio(n)e(s) fidel(is) p(er)ma(n)ent ignorare. Du(m)
mo(do) articulos p(r)i(n)cipales credat. et
s(an)c(t)o(rum) expositioni no(n) dissentiat. Ex
p(re)dictis a(utem) manifestu(m) est q(uod) fides ca-
tholica circa q(ua)tuor p(r)i(n)cipalit(er) versat(ur).
s(cilicet) circa divinitate(m). ut credam(us) de deo
q(uod) ab et(er)no e(st). et p(at)ris o(mn)i creat(ur)e: q(uod) u-
nus e(st) d(eu)s tm. q(uod) trin(us) et unus. et
(con)silia. q(ue) p(er)tinet ad divinitate(m). V(er)sat(ur)
p(re)terea circa divina(m) potentia(m): ut creda(mus)
q(uod) o(mn)ia fecit. et q(uod) o(mn)ip(otens) est. et q(uod) n(ull)us pt 13
resistere eius volu(n)tati. Versat(ur) e(ti)a(m)
circa eius sapie(nti)am et begnitate(m) q(uan)t(um) ad
op(er)a redemptionis et recreationis
n(ost)re. s(cilicet) circa incarnatio(n)em. nativitate(m). pas-
sione(m). descensu(m) ad i(n)feros. sepultu-
ra(m) et resurrectio(n)em. ascensio(n)em et sp(iritu)s s(an)c(t)i
missione(m). Versat(ur) e(ti)a(m) circa co(m)mina-
tiones et p(ro)missio(n)es. q(ue) ad pena(m) et-
na(m) et et(er)ne vite retributio(n)em. et adve(n)-
tu(m) eius ad iudiciu(m). Attendi p(re)terea
circa ma(n)data et p(ro)hibitio(n)es. Quia si
p(re)cepta dei no(n) i(m)plem(us): n(on) [illegible]
fide(m) adhibeam(us). Credat i(n) deu(m) credit
q(uod) vivit i(n) deu(m). et p(er)dicat ad deu(m) p(er)tine(re)
ca(p)ut [illegible]. ip(s)ius [illegible] [illegible] a(n)i(m)e ac(c)-
esat: ut ip(s)e solus que(m) sp(er)am(us). sit
n(ost)re credulitatis fi(ni)s. Et hec e(st) fides i(n)-
formata caritate: de qua in ecclesias-
tico d(icitu)r. In fide et lenitate ip(s)i(us) s(an)c(tu)m
fecit illu(m): id e(st) in fide et caritate. In fi-
de s(cilicet) q(ue) p(er) dilectio(n)em op(er)at(ur). Hec e(st) igit(ur)
fides de q(ua) b(ea)t(u)s ioh(ann)es ait. Hec e(st) vic- 47
toria q(ue) vi(n)cit mu(n)du(m) fides n(ost)ra. No(n) solu(m)
a(utem) mu(n)du(m). s(ed) et ip(su)m mu(n)di p(r)i(n)cipe(m) fi- gal v.
de vi(n)cat miles (christ)i: o(mn)ia tela ignea dy- i o
aboli scuto fidei repelle(n)s. Sed et se
ip(su)m fidei v(ir)tute vi(n)cat ho(mo): ut vi(n)cet
carne(m) sue p(er) (con)tine(n)tia(m). et a(n)i(m)e sue p(er) sa-
pie(n)tia(m). Valde a(utem) difficil(is) est pug-
na. ubi ide(m) vi(n)cit et vi(n)cit(ur): no(n) tame(n)
s(ecundu)m ide(m). Fides a(utem) ta(m)q(uam) p(r)i(n)ceps poten-
tissim(us). multa h(abe)t victorie sue ammi-
cula. Miles e(ni)m e(st) sp(iritu)s. equus e(st) cor-
pus. frenu(m) te(m)p(er)antia. calcaria timor
et desideriu(m). lorica iustitia. baltthe-
us castitas. galea spes. gladius v(er)-
bu(m) dei. scutu(m) caritas. et panc(er)a l(ance)a.
or(ati)o que sursu(m) dirigit(ur). arcus sac(ra) scri-
ptura. sagitte eius s(an)c(t)o(rum) et divina(rum) scri-
ptura(rum) sententie. Et gen(er)alit(er) q(ue) s(un)t i(n) acie

virtutes. tot habet fides in pugna qua vin-
cit mundum commilitones. Non solum enim
passer invenit sibi domum. i. christus ascen-
dendo in celum: sed et turtur. i. ecclesia. per
hanc victoriam repit sibi nidum. i. pa-
catissimam fidei quietem. Habuit. in qua
crescentes filios. et plumescentes pul-
los. quousque ad superiora evolent cari-
tatis gremio fovet et calefacit. Hec
autem mundi victoria specialiter habetur per
fidem mediatoris et redemptoris nostri:
quem credimus eum esse verum deum et hominem.
De divinitate autem eius certum habemus
testimonium per patrem et filium et spiritum sanctum.
1 Io v Tres enim sunt qui testimonium dant in celo: pater
verbum et spiritus sanctus. Et hii tres unum sunt:
et ita dissentire non possunt. Pater enim per-
hibuit testimonium deitatis voce delap-
ii pe i sa huiusmodi a magnifica gloria. Hic est
filius meus dilectus: in quo mihi bene compla-
cui. Ipsum audite. Ipse filius perhi-
buit testimonium divinitatis sue: cum
Io x ait. Ego et pater unum sumus. Et iterum.
Io viii Ego principium qui et loquor vobis. Non
solum autem verbo. sed et opere testimonium ma-
iestatis et divinitatis perhibuit. in transfi-
guratione. in miraculorum operatione. in re-
surrectione. et ad patris dexteram ascen-
sione. Spiritus etiam sanctus qui de ipso locutus
est per prophetas: testimonium perhibet de ipsius
ys divinitate. Unde per ysaiam ait. Vocabi-
tur nomen eius admirabilis. deus fortis. Et
Mt 3 quando in specie columbe super ipsum descendit.
et quando in christo sicut promiserat illum
mittendo corda discipulorum replevit.
expo lit Igitur spiritus sanctus testificatur. quia christus est
veritas. i. verus dei filius: qui de se ait.

Ego sum via. veritas et vita. Licet enim Io xiiii
passus sit ut homo: habet tamen testimonium a
spiritu sancto. in specie columbe apparente. et in
specie ignis misso. et qui in sanctis Act 2
doctoribus et prophetis locutus est. quia ipse
est veritas. i. verus deus et verus homo:
non fantasma sicut blasphemat ma-
nicheus. Si testimonium hominum accipimus
transis et contransis et in divinis scrip-
turis testimonium dei maius est. Homines
enim mentiri possunt. et decipere et decipi:
deus autem nec fallere potest nec falli. Mag-
num est testimonium david dicentis. Dixit
dominus. i. pater. domino meo. i. filio: sede a dex-
tris meis. Et iterum. Dixit dominus ad me
filius meus es tu: ego hodie genui te.
Magnum est testimonium precursoris dicentis.
Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata Io 1
mundi. Sed maius est testimonium patris. mit-
tentis spiritum de celis et dicentis. Hic est Mt
filius meus dilectus: in quo mihi bene com-
placui. Nullum autem testimonium prophetarum
a deo fuit evidens. Et ita qui credit in
filium habet testimonium dei in se: id est qui sic
credit in filium. quod bene operando credat
in illum. sequitur perfecte credere cum tanto teste.
Nam deus est testis fidei sue: et de eo sic
credente testatur. quia in numero erit filiorum
dei. ipso filio promittente. Si quis mihi Io xii
ministraverit: honorificabit eum pater meus
qui est in celis. Non solum testis divinita-
tis sue: sed insuper humanitatis habet christus.
Tres enim sunt qui testimonium dant in terra: spiritus
aqua et sanguis. Spiritus. i. humana anima.
quam emisit in passione: aqua et san-
guis. que fluxerunt de latere. Et in-
super sanguis quem emisit pre passione:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et est sanguis quem emisit per sudorem.
Que omnia fieri non posset: si non haberet
veram carnem. Venit per aquam et sanguinem
ihesus christus non in aqua tantum: sed in aqua et sanguine.
Venit per aquam baptismi: et sanguine
passionis. Venit id est visibili modo appa
ruit per aquam peccatis madidis abluens
peccata nostra: et per sanguinem redemptionis quod
nos a morte redemit. et vite ianuam
aperuit. Inefficax enim esset baptismus:
nisi sanguine passionis esset rubricatus. Tes
timonium etiam perhibet. quantum nos dile
xit. spiritus quem pro nobis in morte reddidit:
vel spiritus sanctus. quem nobis in terram de celo
misit. et aqua. non solum lavacri: sed etiam
aqua lacrimarum. dum pro nobis flevit. San
guis etiam quem pro nobis fudit in circumcisione.
in sudore. quando etiam ligatus et flagella
tus fuit. et quando spinea corona coronatus.
quando clavis in cruce affixus fuit. et tandem
in lateris apertione. Hec sunt signa cari
tatis: et testimonia aperta maxime dilec
tionis. Dicunt autem aliqui anima sancta
res. Vellem pro vobis posuisse de sanguine
meo: quod vobis istud non accidisset. Sed
forte duas vel tres guttas effun
derent pro animabus suis. Christus autem non
fictus sed verus amicus noster: totum san
guinem pro nobis fudit. Spiritum etiam suum
pro nobis dedit. ut nos redimeret. Su
davit pro nobis. ut nos a febri liberaret.
vitam suam dedit. ut nos salvaret et
a morte redimeret. Magnum ergo fuit
signum dilectionis. Res enim que emitur
magis amatur. quam precium quod pro illa
datur. Propterea propheta ait. Et copiosa
apud eum redemptio. Sufficeret enim ad

redemptionem nostram. vel una modica
gutta. sed data est copia sanguinis:
ut in beneficiis redundantiis daretur
virtus diligentis. Et nos quid retribue
mus illi. pro omnibus que retribuit nobis.
Nonne debemus esse tibi. si vivimus
tuus semper pro te faciet. et tu nichil
facies pro eo. Reddamus ergo ei animam
pro anima. sanguinem pro sanguine. aquam pro
aqua. ut lacrimas pro nostris peccatis effun
damus. et pro ipso animas nostras po
namus: et sanguinem nostrum effundere pati
amur. Dant igitur testimonium dilectionis: spiritus
aqua et sanguis. Dant etiam testimonium
vere humanitatis. In quibus dampnati contra
dicentes inveniuntur. et hii tres unum sunt.
unione. sed non unitate. id est ad unum
sunt sacramentum. Unum sunt. non eiusdem
substantie: sed eiusdem in mistica operatione.
Spiritus enim mentes renovat. aqua perti
net ad lavacrum: sanguis spectat
ad premium. Uno subtracto: non est
baptismi sacramentum. Sic ergo vere
testes in baptismo sunt spiritus sanctificati
onis. aqua abluationis: et sanguis
redemptionis. Patet ergo ex iam dictis
quod fides nostra vincat mundum. non tamen
virtute nostra: sed virtute eius in quem
credimus. qui ait. Confidite: quia ego Io xvi
vici mundum. Omnis enim victoria ab
ipso est: et ad ipsum est referenda. Unde
in apocalipsi iohannes ait. Vidi celum apertum et 19
ecce equus albus. et qui sedebat
super eum vocabatur fidelis et verax:
et cum iustitia iudicat et pugnat.
Oculi eius sicut flamma ignis: et in ca
pite eius diademata multa. habens no

scriptum quod nemo novit nisi ipse. Et ve-
stitus erat veste aspersa sanguine. Et voca-
batur nomen eius verbum dei. Et exercitus qui sunt
in celo sequebantur eum in equis albis. Ce-
lum apertum vidit: quia revelata sunt ei
secreta celestia et archana misteria.
Equum album candidum et immaculatum: portans
verbum dei ad bellum contra dyabolum. Et qui
sedebat super eum, id est verbum quod secundum deitatem
humanam naturam excellit, vocabatur fidelis
promissa adimplens: et verax, quia ipse
est via et veritas et vita. Et cum iusti-
cia iudicat: reddens unicuique secundum opera
sua. Et pugnat in se et in membris suis
contra dyabolum. Oculi eius sicut flamma
ignis, id est dona spiritus sancti vel dilectio dei et
proximi, quibus vicia comburuntur et eciam
illuminant ad cognicionem et inflammant
ad dilectionem. Et in capite eius diadema-
ta multa, id est in deitate eius multe coro-
ne sanctorum secundum diversa eorum merita: per
quam deitatem ipse et sui coronantur. Ha-
bens nomen scriptum quod nemo novit nisi
ipse, scilicet deus homo vel verbum dei, quod nemo in-
fidelis intelligit: sed ipse et sui per eum:
id est ipse totus et nemo alius. Et vesti-
tus erat veste aspersa sanguine, id est carne
passa, vel ecclesia, que in martiribus occidi-
tur et rubricatur. Et vocabatur nomen eius
verbum dei: quia per ipsum pater mundo innotu-
it. Et exercitus qui sunt in celo sequebantur
eum, id est fideles contra dyabolum et mundum di-
micantes imitabantur eum in equis albis,
id est in operibus sanctis et corporibus mundis:
que ab illicitis refrenantur. Patet etiam ex
verbis iohannis, quia ipse est capitaneus noster,
a quo est omnis victoria. Unde idem iohannes

io xiiij.
io n

ait quia ipse calcavit torcular vini fu- 14
roris ire omnipotentis dei, id est mortem quam
ab irato deo homini primo est inflicta, re-
surgens destruxit. Vel torcular furo-
ris ire dei calcavit: quia ipse premit in-
pios vindicta quam deus quasi furibundus
et iratus inprimat eis. Ad ipsum ergo omnis
victoria nostra referenda est. Unde in apoc-
alipsi: Dignus est agnus qui occisus est acci-
pere virtutem et divinitatem et sapientiam et
fortitudinem et honorem et gloriam et benedicti-
onem. Dignus est accipere virtutem, id est a
patre immunitatem, et divinitatem secundum quod
homo, quia fuit deus ab eterno, et sapientiam, id est
omnium cognitionem, et fortitudinem, qua vi-
cit mundum et dyabolum, et honorem in resur-
rectione, et gloriam, id est impassibilitatem,
et benedictionem in exaltatione et dilatatione
per universum mundum. Hec sunt septem sig-
cula, que ipse aperuit, id est in universo
mundo cognosci fecit: et omnibus fidelibus
hec se habere manifestavit. De quo igitur
ipsum in equis albis, ut pugnent contra
equos rufos, nigros et pallidos:
quos vidit iohannes in apocalipsi. Vidit et
quatuor equorum genera: quorum primus fuit albus,
lenis et placidus. Et qui sedebat super
ipsum exivit vincens ut vinceret.
Huius coronam leticie et victorie tenens
arcum sancte predicationis, ut emittat sag-
ittas potentis acutas, id est efficaces divine
scripture sententias. Secundus autem equus fuit
rufus, id est sanguineus. Huius sessori datus est gla-
dius magnus, ad tollendam pacem de ter-
ra, et sanguinem martirum effundendum.
Tercius equus fuit niger, id est obscurus. Huius
sessorem proponimus cum statera vendentes

pu. xv et in ea pondus et pondus duplicatur.
Certus equus fuit pallidus extreme
mortis primus: quod sessorem huius mortem
et infernum sequente. Albus enim equus tempus
pacis. et rufus tempus persecutionis.
niger tempus hereticorum et falsorum fratrum.
pallidus tempus antichristi signat. Ecce quot
tas et quam difficiles pugnas imminere
christi ecclesie predixit iohannes. Unde ad con
solationem christi militum: quibus armis ob
tinere valeat victoriam ostendit dicens.
Omne quod natum est ex deo vincit mundum.
Et hec est victoria que vincit mundum:
fides nostra. Ex deo enim nascitur qui cre
dit in deum. diligendo deum et proximum.
Si ergo habemus caritatem. et fidei constantiam.
nichil proficiet inimicus in nobis. et fi
lius iniquitatis non apponet nocere
nobis: sed mundum. et omnia mundi pericula
io. xvi deo auxiliante superabimus. sub pe
dibus nostris sathanam conculcando.

Eadem dominica thema sumptum ex eadem

Cum esset sero in iohannes c. xx.
io. xvi sero die illo una sabbatorum
et fores essent clause. ubi
erant discipuli congregati propter metum iudeorum:
venit ihesus. et stetit in medio. et dixit
pu 13 eis. Pax vobis. Fratres karissimi si iustus in
principio sermonis accusator est sui: quanto
magis ego peccator accusari debeo.
Cum si me voluero iustificare. os
13 meum condempnabit me. In levitico autem pre
cipitur. ut os leprosi veste contegatur. Unde
peccatorum lepra maculatus: loqui vereor. Veren
tur ut verbis beati iob utar. si locutus fu
ero non quiescet dolor meus: et si tacuero
non recedet. Loqui enim vereor. quia dignus
tacere non audeo: quia ex officio ad loquen
dum obligatus. In quarto autem libro regum le vii
gimus quod obsessa samaria. et fame
penuria laborante leprosi quidam bo
num nuncium nunciaverunt dicentes. Hec dies bo
ni nuncii est. Si tacuerimus et nunciare
noluerimus: sceleris arguemur. Vene
runt ergo et nunciaverunt: quod hostes qui ob
sederant civitatem nocte fugerunt.
Et ego licet lepra peccatorum infectus. tacere
non audeo: quia gaudium magnum vo
bis annuncio. Hec enim dies gratie que
nobis illuxit. maxime postquam dominus a
morte resurrexit: boni nuncii est. In
qua dominus morte superata. et devictis atque
fugatis hostibus. qui nos undique obse
derant. non solum a fame et penuria
bonorum spiritualium: sed a morte anime et a
morte etiam genus humanum liberavit.
Et quoniam teste salomone. qui confidit in corde pu 28
suo stultus est: ego non de me. sed de
divina gratia. et de orationibus vestris confido.
Dominus enim convertit ex basan. id est ex confu
sione peccatorum convertit illos qui sunt in pro
fundo maris. Facile enim est in oculis eius. ex xi
subito honestare et ditare pauperem.
Ipse enim de cristallo facit buccellas: id est
peccatores gelidos et induratos convertit. ut
alios doceant: et buccella ubi dei effi
ciat. Dicit ipse per ysaiam ait. Cor stulto 32
rum intelliget sapientiam: et lingua balborum
velociter loquitur et plane. Orate igitur
deum. ut ipse qui aperuit os asine ad
loquendum. peccatis meis non impedientibus.
et meritis vestris cooperantibus: hodie
aperiat os meum ad ipsius honorem et
edificationem vestram. Cum sero esset die illo

In die resurrectionis q̄ vna ꝑ prima sab
bator̄ dr. postq̄ xp̄s marie magne
ꝛ alijs mulierib. se ondit. postq̄ ec̄
petro apparuit ꝛ duob. discipl'eūtib.

lu 24

i emaus. cū nodū alij ꝑ̄z resurrexis
se crederent ne nimia absorbent̄ tris
ticia i vespe cū sero eēt clausis ia
nuis intrauit ad illos. In q̄ facto re
surrectionis sue gl'az. et corpis glifi
cati sbtilitatē ondit. Sic enī solis
radius ꝑ vitrea fenestrā transit :
ita corpi glificato solidū corpꝰ re
sistē vel obstaculū ꝑ̄stare neq̄t. Vn̄
et ip̄o transeūte : paries nō ē diuisus.
Vbi aūt erat paries. erat corpꝰ ē suo
mō : sic vbicūq̄ ē aliq̄ ps carbonis
ignitī. ibidē est ignis : et vbicūq̄ ē v
trūq̄ ibi ē radius. Si eī dn̄s adhuc
mortal' et corpulētus. clauso v'ginis
vtero exiuit : ꝑ̄z q̄ iā glificatꝰ ꝛ nō
corpulentꝰ. q̄uis corpeus. clausis
ostijs intrare potuit. Stola eī corpis
glorificati i q̄tuor p̄ncipalit̄ ꝯsistit.
sꝫ i sbtilitate. agilitate. claritate et
ipassibilitate. Has q̄tuor dotes gli

De 4or dotibz cor
pis glificati

ficati corpis dn̄s cū adhuc eēt pas
sibilis et mortalis in se miraculose
ondit. Sbtilitatē ondit. qn̄ clauso
v'ginis vtō i natiuitate ꝓdijt. Agilita
tē : qn̄ siccis pedib. sup aq̄s ābla
uit. Claritatē : qn̄ i monte thabor
t'nsfiguratus ē : et eius facies sic' sol
resplēduit. Impassibilitatē :
qn̄ i cena corpus suū discipl' man
ducādū dedit. Nec tn̄ dicīq̄ q̄ eius
corpus tūc eēt glificatū : neq̄ pre
dictas ꝓprietates i se assūpsit. Nō

enī deposuit ponderositatē : sꝫ i
hoc fuit miraclm : q̄ cū eēt pōdo
sū. aq̄s nō est submersū. Silr̄ mi
raculose egit : q̄ cū eēt corpulent̄.
nō fracto v'ginitatis sigillo. de m̄ris
vtero exijt. Pari modo in cena
nō deposuit passibilitatē : sꝫ corp'
suū tale dedit discipl' suis. q̄le erat
ꝑ natz. passibile sꝫ et corruptibilē.
Sꝫ i hoc fuit miraclz : q̄ passibile
māducabat. nec tn̄ patiebat'. Cla
ritatē aūt quā ondit i t'nsfigurat̄ōe i
se nō assūpsit : sꝫ erat i aere circū
fuso. Nisi forte aliciu videatur. q̄
formā uel colorē ꝓpriū xp̄s nō reli
q̄t. et tn̄ aliā accidētalē ad temp'
assūpsit. Sic hō nālit' rubeus. a
liq̄n accidētalit' fit pallidus : et
ita duos vid' hr̄e colores. Plēs
tn̄ ex sc̄is doctorib. i hoc ꝯueniūt.
q̄ sicut i corpe xp̄i. q̄d vid' i sacr̄mēto
albedo vel rotūditas. sꝫ ille forme
sūt miraculose ibi sine subiecto. uel in
aere circūfuso : ita i t'nsfiguratione xp̄i
claritas illa nō fuit i eius corpe. q̄d
adhuc mortale. nec dū gl'az resurrectio
nis assūpserat. sꝫ apparuit i aere
circūfuso. Postq̄ aūt mortuus xp̄s re
surrexit. p̄dc̄as q̄tuor ꝓprietates in
corpe suo v'e glificato assūpsit. Has
eciā sc̄i hēbūt in gl'a. postq̄ a mor
tuis resurrexerīt : sic' i libro sapie d'.
Fulgebūt iusti et tanq̄ scintille i arū
dineto discurrēt : et regnabit dn̄s il
lor̄ in ꝑpetuū. Fulgebūt iusti : ecce
claritas. cōtra obscuritatē. Tanq̄
scintille i arūdineto : ecce sbtilitas.

3e q[illegible]

ciam grossiciē et corpulenciā. Distare-
rent: ecce agilitas contra ponderositatem
te. Regnabit dominus illorum imperium: ecce
immortalitas contra mortalitatem et impas-
sibilitatem. Nam dominus illorum semper regnabit
in illis: cuius regni non erit finis. Unde
apostolus ait. Oportet corruptibile hoc
induere incorrupcionem: et mortale hoc im-
mortalitatem. Ut autem has quatuor proprietates
dominus ostenderet: ait. Fulgebunt iusti sicut
sol in regno patris eorum. In sole enim at-
tenditur claritas in splendore agilitas.
in motu subtilitas in intuitu corporis
penetracione: incorruptibilitas in perpe-
tuitate. Incorruptibilis enim est: et non
variatur. Patet ergo quod glorificacio corporis
in quatuor dotibus principaliter consistit.
sic glorificacio anime principaliter in tribus
attenditur: scilicet in dileccione. delectacione
et cognicione. Quod dominus ostendit: cum ait:
Hic est filius meus dilectus: in quo mihi bene com-
placui. ipsum audite. Hic est filius meus
dilectus: ecce dileccio. In quo mihi bene compla-
cui: ecce delectacio. Ipsum audite: ecce
insinuatur cognicio. Et enim quamvis audi-
vit a patre quod necessaria erant ad salutem.
nota fecit discipulis in via: mul-
to forcius in patria. ubi omnes erunt do-
cibiles dei. et legentes in libro vite.
cognoscent sicut cogniti sunt. Resurgent
ergo corpora sanctorum cum predictis quatuor dotibus:
et mutabuntur in melius. Omnes siquidem
resurgemus: sic scriptum est. Ad te omnis
caro veniet. sed non omnes immutabimur:
ad gloriam scilicet: quod dicitur propter reprobos
qui predictis proprietatibus carebunt. Erunt
enim obscuri. ponderosi. grossi et cor-

pulenti: passibiles. sed tamen immortales.
Desiderabunt enim mortem: et fugiet mors
ab eis. Resurgent autem de morte ad mor-
tem. De simplici morte. quam nunc habent in
anima: ad duplicem mortem. corporis scilicet et
anime: quam inveniet sicut diploide confusi-
one sua. Vera autem erit resurreccio cor-
porum: ubi erit fletus et stridor dencium.
Licet autem aliqua reproborum corpora hic fue-
rint mutilata: resurgent tamen integra:
ut in omnibus membris puniantur. sicut in omnibus
deliquerunt. De corporibus tamen dampnatorum
dubium relinquit augustinus. utrum cum suis dif-
formitatibus resurgent: dicens. Nobis enim
fatigari non debet in certa eorum habitudo:
quorum erit certa dampnacio. De corporibus autem
salvatorum. nulla est fidelibus dubitacio:
quin absque ulla deformitate resurgent.
Unde beatus augustinus ait. Indecorum quippe ibi
aliquid non erit. sed quod quippe futurum est hoc decre-
bit: quia nec futurum est si non decebit.
Et iterum ait. Resurgent sanctorum corpora sine
ullo vicio. sine ulla deformitate:
sicut sine ulla corrupcione onere et dif-
ficultate. In quibus tanta facilitas quanta
felicitas erit. Propter quod et spiritualia dicun-
tur: cum procul dubio corpora sint futura
non spiritus. Et hoc ergo manifestum est. quod qui
membris aliquibus caret. in hac vita: re-
surget cum omni membrorum integritate. Nec
tamen ex aliena materia membrum illud re-
parabitur: quia non esset idem corpus. et
ita non idem homo qui mortuus est resurget.
Cum tamen dicat beatus iob. Quem visurus
sum ego ipse: et non alius. Et iterum
ait. Rursum circumdabor pelle mea:
et in carne mea videbo deum salvatorem

Talia erunt corpora sanctorum

meu. De tomli g'ne corpis: repa
bit corpus integru. No eni optet q
materia vni9 ptis. ad eande pte redi
tat. Sic qn de veteri statua noua
efficit: oes ptes 2flant. Hec oz q
illud qd' pus fuit i vna pte: ad ea
de pte redtat. Pn bte aug9 ait.
Ipa trena materies q discedete aia
fit cadauer. no ita i resurrectione re
pabit. ut ea que dilabut. i alias
atq alias spes rez vtunt. q'uis
ad corpus redeant. vnde dilapsa
sut. ad easde corpis ptes vbi fuert
redire nece sit. Alioqn si capillis
redit qd' ta crebra tosura detraxit.
si vnguibz qd' tocies exsecuit secti
o imodata 7 idecens cogitatibz resur
rectione carnis et no credetibz occur
rit differmitas. Sz quadmodu si
statua cuiuslibz solubilis metalli
igne liqscet. vel vteret' i puluere.
uel 2fideret' i massa: et ea vellet
artifex repare. nichil iteresset ad i
tegritate. q ptcla matie cui mebro
statue reddet'. du tn totu ex q 2sti
tuta fuat restituta resumet. Ita d's
mirabilit' et ieffabilit' de toto quo
caro nra 2stiterat. ea mirabili celeri
tate restituet. Nec aliquid attinebit
ad eius ~~itegitate~~ itegratione. vtru
capilli ad capillos redeant. a' vn
gues ad vngues. Hec st' vba aug9.
Ex qbz p3 q no optet. ut materia v
nius ptis ad eande pte reuertat':
s sufficiat si totu reu'tat' ad totu. i.
ad totam corpis itegritate. Patz ea
ex hijs vbis q ea q dilabut'. et i
alias spes v'tut'. ad corpa vbi fu
erut reu'tent'. Nichil eni pibit qd'
fit de vitate huane ne. Vn si pars
aliq corpis huai a bestia comedat:
i resurrectione ad hoinem cui9 fuit po
reu'tet'. Silr si ho comedat parte
huai corpis. ad corpus illd' reuer
tet': et no resurget i corpe illius cui'
nutrimentu fuit. sz q illa comedit.
Qd' eni i os hois itrat i secessu di
mittit': nec e de vitate nate illi9:
s e tm nutrimetu ei9. Et ido mai
festu est. q fet9 abortiui. q no fue
rut aiati resurgent i pntibz. Q' aut
aiati fuerut: cu ppriis isurget cor
pibz. Parti9 at mostruosi i tali
dispositoe no resurget: s i illa
qua s'm cursu nre hre debuert. P
babile at vr. q corpa puulo2. q
in limbo iferni detinent': ipassibi
lia resurgent. Nichil eni parient pau
uuli illi: n q2 solumo dei visione
puabut'. De vitate at huane ne
ee dr. qd semialit' seu matialit'
fuit i ada: qn formatus fuit a deo.
Nichil at i corpibz nris resurget:
n qd ab illo p deasio2 diriuatu est.
Illud eni fometo seu nutrimeto abo
absq vlla addicione extioi i se di
latatu et multiplicatu. et i tot par
tes diuisu. qt futi fuerut filij ada
isurget i illis. Qd' at i os itrat ad
nutrimentu. no resurget. s seorsu emit
tet': sic in euan' dns ait. Qd' i os in
trat. i ventre vadit: et in secessu e
mittit'. Qd' eni ex panibz multipli
catis in semetipsis multos homines

paint. porcuncula illa q̄ densa ē
cr adā adeo multiplicat. q̄ p̄ īm di
uisas ca ptes ī diuisis hoīb; resur
get. Sic aūt ex vno grano pusissimi
semīs arbor magna nascat̄: ita
illd̄ qd̄ ē de ūitate huāe nē multi
plicat̄: qd̄ p9 morte hois ī cine
re reuitit̄: ex quo cinē corp9 huā
nū in r̄sr̄rectiōe reparabi. Qui ei de
costa mulierē reformuit. et ligā cir
dā modico tpe uiuesct. flore ī fru
ctum fecit. q̄ aq̄ in vinū couertit.
q̄ de cineribz semiē repat. et numsli
o hoīm cineres ī vitrū cōmutat.
qui oiā de nichilo creauit: eadē
ptāte de cinē corpa suscitab̄. Vn
btūs greg9 ait. longe min9 ē deo re
pare qd̄ fuit: q̄ creasse qd̄ nō fuit.
Et qd̄ mir9 si hoīnē ex puluē resu
rat: q̄ sil' ex nichilo cuncta creauit.
Et iter9 ait. In vno grano pusissi
semīs. latet tota q̄ nascitura ē ar
boris moles. Et ī illo puo grano
semīs latet fortitudo ligni. aspi
tas corticis. saporis. odorisq̄ mag
nitudo. vbtas fructuū. viriditas
folior. Modicū nāq̄ semīs gra
nū nō ē validū: vn̄ g9 pcessit lig
ni durida: nō ē asper9: vn̄ aspi
tas corticis erupit: Nō ē saporo
sū: vn̄ sapor ī fructibz: olfactu n̄
redolet: vn̄ odor ī fructibz fragrat:
Nichil viride ondit: vn̄ folior vi
ditas eruit: Cuncta g9 sil' latet in
semīe. q̄ nō tn̄ sil' ex semīe pdeut.
Qd̄ g9 mir9: si dn̄s ossa. neruos car
nes et capillos reducit ex puluē:

Hec est vba ggorii. Quibz cōsonat
pphecia ezec̄. dīcētis. Hec dicit dn̄s os
sibz hijs. Ecce ego intromittā in vos
spm̄: et viuetis. Et dabo sup̄ vos ner
uos: et sucresce faciā sup̄ vos carnes:
et extendā sup vos cutē. Et iter9 ait.
Ecce ego aperiā tumulos vrōs. et edu
cā vos de sepulchris vrīs. Et iohēs ī
apoc. ait. Mare dedit mortuos su
os. q̄ in eo erāt. et mors et ī fern9
dederūt mortuos suos. Et aplūs ad
corintheos ait. Qd̄ seminas nō viuifi
cat̄ n̄i p9 moriat̄. Et qd̄ seminas
nō corpus qd̄ futurū est seias. s. q̄le
futuru ē. s; nudu granū. utputa tri
ci uel alicui ceteror. Ds aūt dat illi
corpus sic vult: et vnicuiq̄ semi
ppriū corpus. Et paulo po ait. Sic
erit et resr̄rectio mortuor. Seminat̄
ī corrupcōe. surget in incorruptione
Dicit aūt luna singul̄r mēsibz videt̄
defice. et tn̄ plena redit: sic corpa
nrā q̄ in nichilū redacta pfecta
reddēbut. Vn̄ ysa9 ait. Resurget mor
tui: et resurgent q̄ erāt ī sepulcr̄s. Et
augus9 ait. Nō perit deo terrena mates.
de qua mortaliū creat̄ caro: s; in quē
libet puluerē resoluat̄. ī quoslibet alios
auras q̄ diffugiat. ī quācūq̄ alior
corpm sb̄stanciā. uel ī ipa elemēta
vtat̄. in qācūq̄ aialiū uel hoīm
cibū. carneq̄ mutet̄: illi aīe puncto
tpis dēs reddit. q̄ illā pmitus ut ho
fiet. cresceret et viueret aiauit. Et btūs
iob de hac r̄sr̄rectione ait. Cunctis di
ebz qbz nc milito expecto: donec
veniat īmutacio m. Et per iohele

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

p̄phetā dn̄s ait. Cōgregabo oēs gē̄s. et
deducā eos ī valle iosaphat: et dis
ceptabo cū eis. Et danielait. Multi
de hijs q̄ dormiūt ī t̄re puluē euigi
labūt. alij ī vita etna: alij ī obp
briū. Et apl̄s ait. Canet em̄ tuba.
ꝛ mortui resurgent incorrupti: id ē in
vitate nē. sine oī diminutione ꝛ defor
mitate. Dabit ei dn̄s voci sue voce
virtutis: id ē effectū resuscitandi mor
tuos. Media eī nocte clamor fiet. i.
ex īprouiso. Vox aūt illa dr̄ ab aplo
nouissiā tuba: q̄r terribilis erit et
manifesta. Post quā nō erit alia: et
q̄r q̄si ad pugnādū veniet. Tuba enī
vtimur in bellis. Noīe aūt tube aliqd
euidens et p̄clarū signū intelligit̄: quod
vox archāgeli alibi dr̄. Vn̄ ī ecclias
te salomon ait. Cōsurget ad vocē vo
lucris: et obsurdescent omēs filie
carminis. In iudicio enī ad vocē xp̄i vel
archāgeli q̄ p auē intelligit̄ cōsurgent
mortui. et filie carminis. i. aures. oble
ctate blādimijs. adulacōibus. et mu
lierib̄ scelaribus obsurdescent. ꝛ audient.
Ite maledcī in ignē etnū. Sancti aūt
hac auditione mala nō timebūt. Vn̄
apl̄s ad thess ait. Ipse dn̄s ī iussu ꝛ
voce archangeli. et in tuba dei des
cendet de celo: et mortui qui in xp̄o sūt
resurgent p̄mi. Prius eī resurget qui
aū iudiciū fuerūt mortui. et cū illis
q̄ viuētes et nōdū mortui post te
pestatē antixp̄i inuenient̄ rapient̄ in
aera: et morient̄. statī resurrecturi.
Et ita q̄dā prius: alij posterius resur
gent. Qd̄ tm̄ in ictu oculi dr̄ fieri. et ī
momēto: q̄r p̄ modicū interuallū.
De etate aūt resurgenciū apl̄s ad eph
ait: q̄r occurrem⁹ oēs ī viꝝ pfectū. in
mensurā etatis plenitudīs xp̄i. In eadē
em̄ etate mortui resurgent: ī qua xp̄s
mortu⁹ ē et resurrexit. Et ita erit vna
etas resurgenciū: scꝫ etas iuuentutis.
De statura aūt corporum nō ab aplo deter
minat̄. Vn̄ aūt aug⁹ ait. Nō dicit
apl̄s mensurā corpis uel stature. sed
etatis: q̄r vnusq̄sq̄ suā recipiet me
surā. uel quā huit ī iuuētute. etiā
si senex obijt. vel quā fuat̄ hiturus
etiā si ante defunctus ē. Propterea q̄ nō
accedet corporib̄ magnitudo quā nō
habuerūt. uel nō erūt hituri: nā
oēs eandē staturā corpis obtinebūt.
Dicit eī modica rosa rubea ꝛ rubea
nō iudicat̄ min⁹ pulchra q̄ maior
rosa: ita siue minoris siue maioris
stature fuerit corpa: nō interest q̄ntū
ad pulchritudinē. Oīa eī erunt pulchra.
agilia. clara. īpassibilia ꝛ subtilia.
Quā subtilitatē dn̄s ondit. cū claus
ostijs ad discipulos intrauit: sicut in
hodierno dr̄ euāgelio. Stetit aūt ī medio
illoꝝ: et dixit illis. Pax vob̄. Mag
nā pacis cōmendacōꝫ ondit dn̄s.
Primū em̄ vbū. qd̄ ad discipulos ha
buit: fuit anūciacio pacis. Vn̄ et
apl̄s paulus hāc formā salutacio
nis obseruat ī epl̄is suis fere vbi
q̄ dicens. Gra vob̄ et pax a deo.
Gra. i. pctōꝝ remissio: q̄ gratis iusti
ficat̄ ipius. et fit iustus. Et pax. i.
reconciliacio ad deū: et mentis tran
q̄llitas. Nō solū aūt semel. sꝫ iteꝝ

de etate
statura
corporum

Euangelium

a 27

postq̄ manus et latus eis ostēdit.
dicit eis. Pax vob. Itcratio ei cōfir
o est. Dat em̄ dn̄s pacē sup pacē .i.
pacē etnitatis sup pacē pectoris.
Tercio etiā dn̄s dixit discipl'is su
is. pax vob. q̄n octaua die p⁹ resz
rectionē thoma p̄nte iterū appaiu
it: triplicē pacē nob̄ cōmēdās. pacē
sz tp̄is: pacē pectoris. et pacē etnī
tatis. Pacē tp̄is q̄l ī nob̄ est cū oī
bz hoībz hr̄e debem⁹: vt etiā cū hīs
q̄ oderūt pacē pacifia sim⁹. Pax
vō pectoris dupl'r ē. Vna. q̄n nō ha
bem⁹ cōsciā z mortalis pctī: licz tēpta
tonibz ipugnem̄. Altera. q̄n post
tēptaciones q̄s supatis hostibz in
mētis tranqllitate q̄escim⁹. Pax at
etnitatis ī oīmoda tranqllitate a
mīo sz et carne. ac dyabl'o attēdi.
Post pacē at discipl'i oblatā ī nūcia
tū: ait illis. Sic misit me pr̄. et ego
mitto vos. Nō ei mitti d̄z vt pacē
alijs anūciēt: q̄ pacē in se nō hz.
Quō at alios recōciliare deo digne
poterūt: q̄ recōciliati deo nō sūt.
Opter ei q̄ hēat man⁹ mūdas: q̄
tergē vult sordes alienas. Dicit
misit me pr̄. et ego mitto vos: idē
ad id q̄d misit me pr̄: sz ad p̄dicā
dū. et p̄ssuras sustinēdū. Sic misit
me pr̄. et ego mitto vos. i. ex caritā
te mitto vos ad tribulationes: sicut
misit me pater. licet amaret me.
Hec cū dixisset īsufflauit: et dix
eis. Accipite sp̄m sc̄m: q̄r remiseri
tis pctā. remittūt eis. et q̄r⁹ retinue
ritis retēta sūt. Insufflādo signt sp̄m
sp̄m sc̄m nō prius solius ee sp̄m: sz
et suū. Flatus ei a flāte p̄cedit. p̄
mo em̄ apit sensū. ut ītelligāt scrip
turas. deinde insufflat et dat eis
sp̄m sc̄m: sine quo oīs ītellcūs cass⁹
est et vanus. Bon⁹ ē aut oībz sacer
dotibz cū. in sp̄u et vitate. Aperuit
scripturas et sufflauit: vt hr̄ēnt le
gē in corde. et cor ī lege. Multi hn̄t
legē ī corde. q̄ cognoscūt vitatē: sed
nō hn̄t cor ī lege. q̄ diligūt vanita
te. Portāt legē: sz nō portant a
lege. Onerati sunt nō adiuti:
q̄a vbi caritas nō ē. sciā grauat. nō
adiuuat. Ezechiel at vidit virū
hn̄tē attramentariū scriptoris ad re
nes. Cristus ei cordibz fideliū mēo
riā sui et legē caritatis ī primit.
Vn̄ p̄iemia ait. Dabo leges meas
ī visceribz eoꝝ: et ī cordibz eoꝝ scri
bā eas. In die at penthecostes dedit
eis iterū sp̄m sc̄m ad robur. et cōfir
macionē eoꝝ. Datus ē q̄ sp̄s illis
in t'ra vt diligat p̄xim⁹: datus ē
e celo. vt diligat⁹ d's. Et q̄m x̄⁹ ait.
accipite sp̄m sc̄m. quoꝝ remiseritis
pctā remittūt eis: dicit beatus. q̄
nullus n̄ hn̄s sp̄m sc̄m pctā remit
tit. Vn̄ platus malus nō ligatur
absoluit. Quomō mq̄t abstergi
sordes alienas: q̄ man⁹ hz īmu
das. P'certi cū dn̄s p malachiā di
cat. Maledicā bn̄dcōibz vr̄is. Ca
tholica at tenet ecclā. q̄ mal⁹ sac
dos ligare p̄t et absolue: nō de vi
te mito. sz de officio. Vn̄ an̄ passiōē
dedit dn̄s auctoritatē ligādi atq̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

soluendi sine sufflatione dicens petro.
Io xvi Quodcumque ligaueris super terram: erit ligatum
et in celis. Soli autem boni sacerdotes: habent
potestatem digne ligandi ac soluendi. Malus
autem ligat et soluit in detrimentum suum:
non in detrimentum digne suscipientis
sacramentum. Unde et dominus benedictionibus
malorum sacerdotum maledicere dicitur: id est
ad malum indigne ministrancium sacramenta
conuertit benedictiones eorum. Propter quod
beatus gregorius ait. Durum est ut qui nesciat
tenere moderamina vite sue: iudex fi
vi. at vite aliene. Et in libro sapientie dicitur.
Iudicium durissimum fiet hiis qui presunt.
Malus tamen prelatus peccata dimittit auctoritate
ecclesie. cuius ipse minister est: que connectitur
karitate. et cui dominus insufflando .i. in
spirando spiritum suum tribuit. Auctoritate
ergo domini dicentis. quorum remiseritis peccata
Io 16 remittuntur eis. et iterum discipulis ait. quecumque
ligaueritis super terram. erunt ligata in celis.
et quecumque solueritis super terram. erunt solu
ta et in celis. Quilibet sacerdos in suscep
tione claues recipit: licet executionem
clauium vel usum non statim recipiat.
Monachus enim qui in sacerdotem ordinatur
potestatem ligandi et soluendi recipit: offi
cium tamen non recipit. donec ei concedat
abbas eius. ut confessiones audiat. et peni
tentes absoluat. Recipit ergo claues in
potencia qui ordinatur. Cum vero licenciam
habet ab abbate ut penitentes monachos
absoluat: tunc claues habet in officio.
Cum vero absoluit confitentes: habet eas in
usu. Sunt autem due claues regni celorum.
quarum vna dicitur officium discernendi inter le
pram et lepram: alia vero est officium ligan

di et soluendi. Licet autem literatus qui non est sacer
dos sciat inter lepram et lepram discernere.
sciencia tamen illa non est clauis: quia non habet
officium discernendi. quod est annexum ordini.
Sacerdos autem ydeota. licet inter lepram et
lepram discernere nesciat: officium nichi
lominus habet discernendi. Aliquibus tamen vi
detur quod non est nisi vna clauis: auctoritas
scilicet ligandi et soluendi. Dicuntur tamen claues
pluraliter: propter duos usus illius potencie
seu auctoritatis. Sciencia autem discernendi
annexa est claui. ut qui per illam clauis te
neatur. sed non est clauis ut dicunt. Nam
sacerdos inperitus claues habet: nec tamen
habet scienciam discernendi. Officium autem disc
ernendi omnes habent in habitu: communi officio
claue dicimus. Et ita due sunt claues
duarum scilicet officiorum. Vnum discernendi inter
lepram et lepram: ut inter mundum et in
mundum habeat distanciam. et discernat
qui ligandi sunt. qui soluendi. Aliud li
gandi et soluendi. Ligat autem sacerdos
vno modo .i. penitentiam iniungendo. soluit
de pena debita relaxando. Ligat
secundo modo. scilicet excommunicando: soluit senten
ciam tolerando. Pena autem purgatorii li
gat deus animam: quando hic non perficit penitentiam
suam. Et homo ipse illa pena ligat semper:
dum in hoc seculo suam negligit facere
penitentiam. Sacerdos autem illa pena nemi
nem ligat: quia anime in purgatorio non sunt de eius
foro. Per suffragia tamen ecclesie videtur quod
huiusmodi animas possit absoluere: id est
citius a pena liberare. Solus tamen dominus
ipse illas a pena absoluit. postquam
per se vel per suffragia aliorum penitentiam
egerit. et debitum persoluit. Pena autem

etiā d's et nō sacerdos aīas ligat.
Ab illa aūt nec d's n̄ sacerdos animā
absoluit vel liberat. Nō et d'n mor
ti's peccat scilicet pene etiē obligat.
Cum aūt cōstituitur: d'ns penā etnā in
penā tpalē illi cōmutat. Et ita ab
illa pena vi aīaz absoluē: cui ꝑpetuo
debitor erat. Sed postq̄ illa pena li
gat'. nūq̄ a deo absoluit': q: in infer
no nulla ē redemptio nl' libatio. Cū
aūt solus d's pcc̄a remittat his qui
cōtrito sūt corde: eis enī ē aīaz purgaē.
ipm̄ iustificare. et pccā nō imputare:
quō sacerdos d'r pccā remittē? Teste
enī btō ābrosio solus d's dimittit pccā:
q̄ solus p peccatoribz mortuus ē. Et
aug' ait. Neo tollit pccā n̄ solus
xp̄s: q' est agn' dei tollēs pccā mūdi
Qual' est ḡ hec ptās quā d's discip'lis cō
tulit dicēs: quoꝝ remiseritis pccā remit
tunt' eis. et quoꝝ retinueritis retenta
sūt'. Revera solus d's remittit pccā
auctoritate: sacerdos aūt mīstio. Absol
uit eū d's peccatore ꝓpe: sacerdos aūt suo
modo d'r absoluē quē d's iā absoluit.
et approbat in foro suo. qd' d's remisit.
et ōndit illū eē absolutū. sociando
illū fidelibz. et reconciliādo ecclē ut sit
pticeps suffragioꝝ ecclē. et filius spū
alis sacerdotis. q' eū post cōfessionē
absoluit. et iā ab illis cōtēptū ad tāti
culpe sibi dimisse accusari nō pt.
q̄ ab ecclā testioꝝ hēt innocēcie sue. ve
lut a castris nō eiciat'. Ad sacerdotē
eī ptinet leprosū a deo curatū in eccle
siā introducē: et ipsū iudicare cu
ratū postq̄ ōnderit se sacerdoti pccā

sua cōfitendo. Et ḡ ꝑus fuit extra
castra. mīstio sacerdotis reducat' et in
troducat' in castra ecclē militātis. Vn̄
d'ns leprosis q's mūdauit ait. Ite ostē
dite vos sacerdotibz. Et postq̄ laza
rū suscitauit. ait discip'lis ut eū soluent.
Cū dicit. Suscitatus ē a me: vos aūt
ipm̄ suscitatū et viuentē ōndite. Sed
aūt quā multū valet hec ōnsio. Dic q'
iudicatus ē auctoritate regia. 7 voce pcōnis
dignus suspēdio nūciat'. si rex p'mod'
in aula sua crimē illi dimittat. ad hoc
ut plene absoluat' et a ꝓplo recipiat':
ꝓposita regis voce pcōnia edictū emit
tit. quo ōndat eū absolutū a rege 7
ideo libandū a plebe. et iā intaucꝭ
liber recipiat'. Sic ptēa sacerdos ab
soluē: q: absolutiōē quā d's inchoat
ipe mīstio suo ꝑficit 7 cōsumat. Deus e
nīm pccā in cōtrione remittit: ut peni
tēs postmod' cōfiteat' sacerdoti. Tunc ḡ
plena ē et rata absolutio: cū pccā cō
fessus fuit. Adhuc ḡ obligatus eē vi
ner plene absolutus an̄ cōfor. Tunc aūt
ꝑficit' absolutio: qn̄ sc̄a cōfone sacer
dos absoluit eū in suo foro. Sic aūt aūt
culus necītatis. nō cōtēpta sacramēti
cōfessioꝭ excludat': sūmus sacerdos sup
plet. qd' nō est factū mīsterio sacerdotis.
Dimittunt ḡ sacerdotes pccā vl' retinēt:
dū dimissa a deo vel retenta iudicant
7 ōndūt. Posuit eī sacerdotes nō d'nī
sup filios isrl' et ipe bndicat: sicut in
li' nu' moyses ait. Ymo ḡ d's soluit
auctoritate. sacerdos mīstio: trino cum
a celestis approbando. Et ideo d'ns
ait. Quodcūq solueris sr terrā: erit solutū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et in celis. Prius tamen solvit in celo quam in terra.
Et ideo dicitur: quodcumque solveris super terram erit so-
lutum et in celis: quia absolutionem sacerdo-
tis deus approbat in celo. Claves tamen non
errant. Nam si cecus cecum ducat: ambo
in foveam cadunt. Hic primo intelligendum est
quod dominus ait: quorum remiseritis peccata, id est quos
discrete absolveritis, absolutos iu-
dico et approbo: vel quos dignos re-
missione iudicabitis duabus scilicet cla-
vibus potentie et discretionis. Quorum autem
retinueritis peccata, id est non remiseritis
per vos vel successores vestros, vel indig-
nos remissione iudicabitis, clave dis-
cretionis non errante, retenta sunt et non re-
mittentur in celis. Si enim in terra dum vi-
vunt non remittuntur: post mortem remit-
ti non possunt. Decius autem est de erroicati-
one: quod de absolutione peccatorum vel de
relaxatione penitentie. Licet enim iniuste quis
a suo iudice excommunicetur, tenetur tamen sententiam:
et approbat ecclesia superior quod teneat. Sed
non approbat quod aliquis iniuste liget.
Cum autem sacerdos ligat iusta pena in-
iungendo discrete penitentiam: ligat et in ce-
lis per approbationem. Similiter si discrete de
pena relaxat: curia celestis approbat.
Alioquin si pro denario uno quem ponit
ad fabricam ecclesie, medietatem septenalis
penitentie relaxat, vel si pro ieiunio unius
diei ab omni penitentia criminalium que commi-
sit absolvit: non approbatur in curia
celesti. Sed tamen sacerdos cecus quia ille quem
indiscrete putat absolvere: in foveam ca-
dunt. Ille enim residuum penitentie in purga-
torio supplebit: et sacerdos pro in-
discretione punietur. Si autem absolvat

illum qui indignus est absolutione, et ligat
illum quem ligare non debuit, vivificans
animas que non vivunt, et mortificans animas
que non moriuntur: tamen decipiens et decep-
tus, tamen absolvens de facto quam absolutus
nichilominus obligatur. Quoscumque enim
petri successores absolvunt secundum meritum
vite eorum et discrete: absolvuntur de ce-
lo. Si autem indiscrete absolvunt: igno-
rantes ignorabuntur. Teste enim Salomone: accep-
tus est regi minister intelligens. Etiam de impe-
ritis et indiscretis: dominus per Osee ait. Quia
tu repulisti scientiam: repellam te ne sacer-
dotio fungaris mihi. Et in Baruch dicitur: Quia
non habuerunt sapientiam: perierunt propter suam
insipientiam. Huiusmodi enim relaxationes
et indulgentie et causa debita, et ab illo
qui habet auctoritatem seu potestatem discrete et
non passim debent fieri. Et tunc prosunt
credentibus et confidentibus in illis: secundum devo-
tionem illorum et subsidii quantitatem: quando
offerunt sine fraude, bona scilicet fide unus-
quisque secundum propriam facultatem. Non enim tantum
relaxatur diviti avaro qui unum offert de-
narium: quantum pauperi devoto, qui ut vi-
dua evangelica duo ponit minuta in
gazophilacio. Vero ergo considerande sunt prin-
cipaliter circa huiusmodi indulgentias. Primo
auctoritas relaxantis, ut scilicet claves
habeat et potestatem obligandi ecclesiam: ut concedat
specialiter pro hiis quibus indulgentiam per-
mittit. Secundo ut fiat discrete et ex
debita causa huiusmodi relaxationes pro
utilitate communi, et pro offerentium commo-
do. Si enim prelatus dicat: remitto tibi ter-
tiam partem penitentie, si dederis nummum hystrio-
ni summam pecunie: talis relaxatio non

Vero ergo considerant circa indulgencias.

approbatur a deo. Tercium est fides offe-
rentis: que sit informata caritate. Certum
est quod considerare debemus quantum ad quantitatem
relaxationis: devotionem scilicet offerentium. Cer-
tum est maioritas vel minoritas sub-
sidii. secundum uniuscuiusque facultatem sine
fraude et debita estimatione. ut cogi-
tet offerens in animo suo quantum prius vellet
dedisse pro huiusmodi relaxatione.
Quartum est pluralitas et paucitas suffra-
ganeorum. Unde et summus pontifex qui in per-
sona universalis ecclesie obligare se potest. vel
archiepiscopus. qui specialem confert participationem
bonorum. que fiunt in provincia sua maiorem
habet relaxandi efficaciam: quam sacerdos qui
participationem beneficiorum unius parochie
suffraganeis concedit. Et quia solus deus
novit devotionem tam offerentis quam suffra-
ganeorum. nec est qui scire possit quanta fiat
in talibus relaxatio: nec angelis dei. nisi
fuerit ei revelatum. Tamen ei patet et devoci-
o offerentium. et quantitas subsidiorum. quia non
solum tercia pars penitentie. sicut exprimitur a pla-
to relaxabitur: sed medietas vel etiam tota
relaxabitur. Aliquando autem minus devote of-
ferentibus. et plus affirmare volentibus minus
tercia parte relaxatur. Quoniam ergo prelatus cer-
tam quantitatem vel dierum vel annorum audet taxa-
re. Dicimus quod hoc potest facere bona fide.
Sicut plerumque accidit. quod in morte iniungit
penitentias confitenti quam eius peccatum exigit: ne
nimis oneratus desperet. Quod deus approbat:
quia facit illud pro confitentis commodo. Et tamen
peracta illa penitentia. licet sit absolutus confi-
tens in foro prelati sui: residuum fiet in
foro dei. scilicet in purgatorio. Ita plerumque ac-
cidit quod qui offert ad fabricam ecclesie. licet in

foro prelati sui absolutus sit a tercia parte
penitentie. sicut expressum est in litteris indulgentie non
tamen penitus absolvitur a tanta parte in purgato-
rio. Committitur tamen eius pena. secundum tanta dimi-
nutionis ignorantiam quantitate. Et ita
manifestum est quod prodest ei huiusmodi relax-
atio. Et ideo deus approbat huiusmodi re-
laxationes in foro suo. Ob hoc dicitur quodcumque
remittit prelatus in terra: remittitur et in celo.
Valet autem non solum ad pene diminutionem:
sed ad impetrationem vel augmentum gratie et ad
venialium deletionem. Admonendi autem sunt of-
ferentes. ut penitentias moderatas quas com-
mode facere possunt: non dimittant propter has in-
dulgentias. Tutius autem est prelatis. ut
has relaxationes de illis penitentiis faci-
ant: quas in infirmitate impediti vel morte
preventi penitentes perficere in hoc seculo
non possunt. et de illis quas oblivioni tra-
diderunt. vel etiam de hiis quas in pecca-
to mortali fecerunt. Alioquin iterari illas
oportet. De hiis etiam quibus secundum multi-
tudinem et qualitatem peccatorum quo ad deum
tenentur. quamvis sit minor satisfactio quam
exigant peccata eorum ad cautelam eis iniun-
gitur. Si igitur discrete. et clave non errante
prelatus ligaverit vel absolverit: tunc
in celis perficitur. quod in hodierno evangelio
ait dominus. Quorum remiseritis peccata remit-
tuntur eis: et quorum retinueritis retenta
sunt. Et illud quod ait dominus petro. Quodcumque
solveris super terram. erit solutum et in celis:
et quodcumque ligaveris super terram. erit ligatum
et in celis. Ex quibus verbis per consequens patet
peccatorum confessio. Quos enim prelatus absol-
vet vel ligabit penitentem. iniungendo
penitentias. nisi vulnera sua confitendo ostendit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

medico. Cū g̃ tantā ptāte dn̄s sacerdotibꝫ ꝯtulit: quicūq; ptām platoꝝ resistit: dei ordīatōi resistit. De hijs eī p̄ pphā ꝫ osee dn̄s ait. Pctā ppli mei comedet. id ē deuorabūt ꝛ destruet: absoluēdo sꝫ et orādo ꝛ bonū exēplū pbendo. Plati eī si rite vixerit. lux sūt mūdi: sic stelle in firmēto celi. Hic ad dethētes ꝛ murmurātes filios isrl' moysē ꝛ aarō dixerūt. Nō cōtra nos ē murmur vrm̄: ꝫ cont̄ deū. Vn̄ dn̄s ī euangº ait. Qui vos audit; me audit: et q̄ vos spernit me spnit. Et rursū p zachariā. Qui tāgit vos. tangit pupillā oculi mei. Nō at̄ nō superbiāt plati. Cui eī magis ꝯmittit: magis ab eo exigit. Cū eī crescūt dona: crescūt et rōnes donoꝝ. Ideo ī ecclastico dr̄. Quāto maior es humilia te ī oībꝫ. Et iteꝝ. Ducē te cōstituerūt. noli extolli: ꝫ esto in illis q̄si vn⁹ ex ipsꝭ. Et b̄ts grego. ait. Impatiā spē amica ptāti. ꝓpterea ꝓpheta ad pastores ait. Vos cū ptāte ipabatis eis: et cū potētia. Timeāt g° qd scptū est. Stelle nō luxerūt: et ideo de celo cecīderūt. Hec sūt verba g̃goriꝫ cōtra illos q̄ ptāte sibi ꝯcessa abutūt: quā tradidit illis dn̄s. d. Quoꝝ remiseritis pctā: remittūt eis. Vn̄ ps ait. Dū discernit celestis reges sup eā. i. platos sup ecclia ꝫ. niue dealbabūt̄ ī selmō. qd int̄ībria. ꝓpt̄ refulgerūt gr̄e. qd p̄stat dn̄s sās platis. niue. i. cādore ī nocētie dealbatis. Cū at̄ dn̄s hec dixisset discipl'. thōs p̄ns nō fuit. Cui cū dicerēt apli. vidim⁹ dn̄ꝫ credē recusauit. Vn̄ didim⁹. i. gemin⁹ seu dubius ē appellat⁹. Nisi inquit videro ī manibꝫ ei⁹ fixurā clauoꝝ ꝛ mittā digitū meū ī locū clauoꝝ et manū meā ī lat⁹ ei⁹: nō credā. Nō casu. ꝫ dīna dispositione defuit thomas: et audita nō credidit. Vn̄ et palpādū se ei dn̄s prebuit. qꝛ eius dubitatiōe et frā pbatiōe nulli relinqt̄ ia dubitāe. Post dies at̄ octo. cū iteꝝ ihs ītrasset ianuis clausis. et dicit thome. īfer digitū tuū huc. et vide man⁹ meas; thōs credidit corde. et ꝯfessus ē ore dicēs. Dn̄s me⁹: et d̄s m̄s. Videbat hoīeꝫ ꝛ tāgebat: et sup hoc deū credebat. ~~Fides ē tm̄ de hijs~~ Aliud videbat: ꝛ aliud credebat. Fides ē tm̄ de hijs: q̄ sensu nō apparet. Credit eī nō solū sensū: ꝫ huānā roꝫ. Alioq̄n fides nō h̃ʒ meritū: cui huāna rō pbet expimētū. Videbat g° et tangebat hoīe: ꝫ credebat deū. Vn̄ ꝛ dn̄s ait illi. Qa vidisti me thoma credidisti. id ē q̄ vidisti me hoīe: credidisti deū. Visus at̄ gnālit' pro quolibꝫ sensu ponit̄. Qa me vidisti. i. ipso expimēto sensibilit' cognouisti. Et pīmodū dn̄s fide thōe nō reprobās. sed fide alioꝝ q̄ ī auditu auris crediderūt ꝛ obedierūt magis ꝯmēdās ait. Bti qui nō viderūt et crediderūt: qꝛ beatior est iste modus credendi. Fides eni ē ex auditu. ut ait apls: auditus at̄ per

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

verbum dei. Gentes receperunt non duro nec tardo corde ad credendum. Sicut iudei: qui multa signa et mirabilia miracula viderunt. et christum in propatulo audierunt. et prophetias de ipso legerunt: et tamen rebelles fuerunt. et credere noluerunt. Gentes autem euangelium christi in auditu auris receperunt: que tot signa non viderunt. quot iudei. neque omnia signa que fecit ihesus audierunt. Unde iohannes ait. Multa quidem et alia signa fecit ihesus: que non sunt scripta in libro hoc. sed pre sui multitudine. Unusquisque enim euangeliste ita scripserunt. quod unus aliqua signa. alius alia. et non singuli omnia scripserunt. neque ab illis omnia que fecit ihesus scripta sunt. Unde apostolus paulus ait. quod ihesus cum clamore valido. et lacrimis offerens preces et supplicationes in omnibus exauditus est. Ipse enim in cruce fleuit: quod in nullo euangelistarum legimus. Et in actibus apostolorum dicit paulus quod christus dixisse. beatius est magis dare quam accipere: quod nullus euangelista scripsit. De hiis enim que fecit in pueritia. usque ad annos duodecim: nullus scripsit. De hiis autem que fecit anno duodecimo lucas pauca dicit. scilicet quomodo ignorantibus maria et ioseph remansit in templo: et quomodo cum eis in nazareth erat subditus illis. Et tunc autem de hiis que fecit usque ad annos triginta. quando scilicet baptizatus est nullus euangelistarum aliquid scripsit. Sufficit autem eis ad fidem et bonos mores ea que de christo scripserunt. Unde iohannes in hodierno euangelio ait. Hec autem scripta sunt ut credatis. quia ihesus est christus filius dei: et ut credentes vitam habeatis in nomine eius Sicut dicit. Hec scripta sunt. ut fides astruatur. et vitam habeat per spiritum domini ihesu christo: qui viuit et regnat per omnia secula seculorum.

Dominica secunda post pascha thema sumptum de introitu misse.

Misericordia domini plena est terra. uerbo domini celi firmati sunt. Cum proprium sit deo misereri semper et parcere. misericordia que est ipse deus ineffabilis est et infinita: sicut deus infinitus et immensus est. Sicut enim est deus. tanta est eius misericordia. Et sicut deus immutabilis est et inuariabilis: ita eius misericordia variari non potest. Effectus tamen misericordie eius in creaturis maior extitit. postquam pro nobis mortuus est et resurrexit. Copiosa enim fuit eius misericordia: sicut copiosa apud eum redemptio. Rara enim fuit gratia ante tempus gratie. et rara misericordia sub lege: respectu eius que fuit postquam venit plenitudo temporis. Paucas enim stillas misericordie sicut super prophetas et super paucos alios sanctos stillauit dominus ante generalem vocationem. Tota enim facies mundi aridus erat: sicut scriptum est. Aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum. Dederat illi dominus vuluam sine liberis: et vbera arentia. Unde osee dicit. Non est vitis. non est misericordia. non est scientia dei in terra. Postquam autem verbo eius celi id est apostoli firmati sunt. et dictum est eis. Ite docete omnes gentes: aperuit dominus cataractas celi. et copiosam misericordie sue pluuiam effudit in vniuersam terram. Aperuit manum suam. et impleuit omne animal benedictione: id est de vniuersa gente animales homines et multas gentes in vnam fidem congregauit. Unde micheas ait. Non immittet ultra furorem suum: quia volens misericordiam est. Reuertetur et miserebitur nostri. Et propheta dauid ait.

osee iiii

do 2a p pasca the sump de introitu misse

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Bn̄dixisti dn̄e t̄rā tuā. remisisti iniq̄
tatē plebis tue: operuisti oīa pctā eor.
Caritas eī que diffusa ē in corda fide
ps° 4 liū. operit multitudinē pctōr. Beati q̄
fuerit quor remisse sūt iniq̄tates. ⁊ quor
tecta sūt pctā. ut ea dn̄s iā nō vidēt
ad vindictā: s; q̄bus dimittet p̄ ineffabi
lē eī miaz. sic scriptū ē. Ꝯ nr̄o. i. q̄bus
sīt suis meritis saluos facies eos. Hac
āt copiosā miaz postulabat ysa.ᵉ d.
42 Rorate celi desup: et nubes pluāt
iustū. Rorē diuine mīe petebat. ⁊ ut
v̄bo dn̄i celi. i. apl̄i cōfirmati plueret
iustū. p̄dicādo xp̄z et fidē eī ī vniu
so mūdo. ut exuberāte mīa ipius
pinguescerēt speciosa deserti. et ī isra
lita dn̄s eī letaret' g̊mnās gens
huānū. et fōte mīe vndiq; irrigare
exp° thē tur. Ppterea ī hodierno officio dicat.
Mia dn̄i plea ē t̄ra. Hoīes eī ⁊ iu
mēta saluauit dn̄s. q̄admod mul
tiplicauit miaz suā. i. rōnales et
aīales. electos scz de iudeis. ⁊ gētiles
bestiales. sapiētes ⁊ isipiētes. De
12 q̄bz apl̄s ait. Sapiētibz ⁊ isipiēti
bz debitor sū. Vn̄ p ysaiā dn̄s ait.
74 Ad punctū īmodicū reliq̄ te: ⁊ ī mi
seracoibz magn̄ ɔgg̃abo te. Postq̄
ēī xp̄s a mortuis surrexit. vbiq; ī
vniuso mūdo celi ɔfirmati sūt v̄bo dei. i.
sapiā patris. p̄dicauerūt euāᵍˡᵐ. vbiq;
ecc̄e fūdant'. vbiq; pctā dimittūt'.
vbiq; salus ānūciat'. ex fōte diuine
mīe riuli late patētes vniusū mū
dū irrigauerūt. Et ideo p̄s ait. Mi
sericordia dn̄i plena est t̄ra. Terrā at
dicit nō celū: qd nō indiget mia.

vbi nulla est miseria. Alibi tn̄ idem
p̄pha ait. Dn̄e ī celo mia tua: ⁊ us
q; ad nubes vitas tua. In celo. i.
ī illis q̄ celestē vitā ducūt. q̄or cōu psal
satio est ī celis: et usq; ad nubes. i.
usq; ad scōs doctores. q̄ ut nubes
volāt. cōpluētes t̄rā doctrinis.
tonātes minis et chorusātes mi
raclis. p̄uenit vitas dei. i. ipe filius:
et veitas p̄dicationis euāgelice.
atq; doctrine sane. Vel ī celo. idē
ī angel' dr̄ eē mia dei. i. effc̄s mie
seu bonitatis diuine. q̄ sūtes āgelos
aliis erectis misericordit' cōstituit:
⁊ scōr aīas ex affluētia mie sue su
pra merita remunerat. Et hoc etiā
mō mia dei ē ī inferno. Misericor
dit' eīm. i. min' q̄ exigāt eor me
rita dapnatos punit. In oībz eīm dei
opibz ē iusticia et mia: sic p̄pheta
ait. Vniuse vie dn̄i mia ⁊ vitas.
Diligit eīm miaz ⁊ iudiciū. Vn̄ mi
sericordit' ipos punit: id ē citra
merita suā. Et nichilominus iuste eos
affligit: q̄ iusticia exigit. ut reddat
retributiōē supbis: et vindictā su
mat de iniquis. Vniuse ī vie dn̄i
mia ⁊ vitas. Mia pctā donando.
vel de pena debita relaxando: ve
ritas. i. rectitudo iusticie. pctā puniēdo.
Misericordia eī et vitas obuiauerūt si
bi ī xp̄o. Vn̄ p̄s ait. Mia ⁊ vitas p̄
cedent faciē tuā. Sic aūt in oībz vijs
dn̄i ē mia et iusticia: quo iudiciū
sīe mia fiet illi q̄ nō fecit miam. sic
ī epla canoīca iacobz ait. Iudi
ciū sī fiet sīe mia saluāte. sed nō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

~~fino~~ sine mia relaxante: qr culpa
e et austitas nimia totu culpa p
sed. Est at multi[x] dei mia: preueni
ens sc et comitans 1 subsequens. P
ueniente 1 subseqnte. i. vbre tepa
neu et serotinu postulat eccia: ai
diat orando. Tua nos dne gra q
gtuita mia. sp et pueniat 1 seqt.
Pueit eni nos diua mia. stans
ad ostiu et pulsans: qr ut ait aps
no est volentis nec currentis: s dei mi
serentis. Et itez ait. Gra dei su id
qd su. Comitat nos diua mia
1 cooperat nobcu. Vn ide apls ait.
Gra dei i me vacua no fuit. Et
rursus ait. No at ego solus: s
gra dei mecu. Subseqtur nos mi
sericordia dei: sic scptu est. Et mia
eius subseqtur me: oib3 dieb3 vite
mee. Pcedit g nos mia diuina.
gtis iustificando: comitat auxilia
do. 1 bona nob multiplicado. et co
seruado: subseqtur nos. bona nra
remunerado. Subseqt aute nos
mia dei. i. effectus diue mie omb3
dieb3 vite nre in etna vita sm sie.
Subseqtur etia nos. 1 comitat. ad
iuuado oib3 dieb3 ptis vite nre:
i qua sp indigem mia. qr nusqa
vita nra caret misia. Multiplicat
at pueit nos mia diua. Vno mo
ofendo bo tpalia. Pluit eni sup
iustos et pctores: et sole suu fac
orir. no solu sup bonos. s etia
sr malos: ut ipos ad pniaz 1 gra
actione puocet. sic scptu e. Dedit
illis regiones gentiu: et labores
ipso possiderent. Vt custodiant iusti
ficationes eius: et lege eius reqrant.
In hoc et q bona tpalia cofert ma
lis. amonet et istruit iustos vt boa
hmoi no multu curet: s alia boa a
deo expectet. Cofert at ea nob dns
ad subsidiu. et remediu et solaciu.
Niu at abutut illis i supfluis. ver
tut ea i grauamen infinitate 1 tediu 1
et medicina ouutit i venenu. Vn
bts iob ait. Panis eis i vtero illius v
tet in fel aspidu. Scdo mo pueit
nos mia dni: du ad pniaz nos
expectat. Alioqn no fieret salua ois
caro: si stati pariter pctores. Sic em
iniqtate obsuamus. vt stati puni
re volues. dne qs sustinebit. Dissi
mulat pcta hoim apt pniaz: ut
i libro sapie d. Vn ad ros aps ait.
An diuicias bonitatis et paciencie 1 lo
ganimitatis otepnis. Ignoras qm
bonitas dei ad pniaz te adducit. i.
expectat te. et ad pniaz te inuitat.
Ipse em vt ait petrus paciens agit 1 pet 3
apt nos. noles aliqs pire. sed oes
ad pniaz reuti. Tercia e mia pre
ueniens. du no sinit nos i grauiora
pcta icide. qm cu cendit iusta. id e
du cade cepit no collidet: qr dns
supponit manu sua. sic scriptu est.
Impulsus euisus su vt caderem: 1 dns
suscepit me. Et iermias ait. Misericordie
dni. qr no sumus osupti. Certa mia
pueniens e. du dns auisos vocat. 1
fugientes insequtur: et sicq tepnit
sus istat. Desertores em desertus
appellat: otepnentes otepu obseruat.

offensus reus igerit ut ignoscat: iniu
riā passus pacē offert. ad concordiā in
uitat. Venite inquit ad me oēs q̄ labora
tis et onerati estis. Conu̇timī ad me:
et ego cōu̇tar ad vos. Reuṫe reuerte
sunamitis. Vn̄ ysa. 30 ait. Erūt oculi
tui videntes preceptorē tuū: et aures
tue audientes uerbū post tergū monentis.
Hec via. ābulate ī ea: neq̄ ad dex
terā neq̄ ad sinistrā. Quanto mō pre
uenit nos mīa diuina. flagella et tri
bulacioēs immittendo: ut reu̇tam̄ ad
ipm̄. sic scriptū est. Cū occideret eos q̄
rebāt eū. Tēpestas et ionā fugiti
uū ad deū reduxit: et filiꝰ pdigꝰ
necitate cōpulsus ad patrē redijt.
os. Vn̄ dn̄s p ozee ait. Ecce ego sepiā vi
am tuā spinis. et sepiā eā macerra:
et semitas suas nō inueniet. Et sequet̄
amatores suos. et nō apphēdet eos.
et q̄ret eos et nō inueniet: et dicet.
Vadā et reu̇tar ad viꝝ meū priorē:
q̄a bn̄ m̄ erat tūc magis q̄ nūc. Mi
sericordia ergo diuina sepe subtrahit nob
q̄d cupimꝰ. insup et affligit: ut sic
1 Reg 11 ad eū redire rogam̄. Ipse enī morti
ficat et uiuificat: pcutit et sanat.
Iudic 3 Vn̄ filij isrl̄ sepe pressi malis. ad
deū clamabāt: q̄ suscitauit eis sal
uatorē. Spinis gᵃ. i. punctionibꝫ do
lorū. et maceria. i. obstaculō difficulta
tis. et duris laboribꝫ vias nr̄as. i.
actiones dn̄s misericordit̄ implicat:
ne ad id q̄d illicite desideramꝰ. p
ueniamꝰ: et hac necitate cōpulsi
Luc 15 dicamꝰ. Quanti mercenarij in domo
patris mei habūdāt panibꝫ: ego aūt

hic fame pereo. Vernas ei dat intel
lectū: sic scriptū est. Ad dn̄m cū tribu
larer clamaui. Vn̄ dn̄s iterꝫ p ozee ait.
In tribulacioē mane surget ad me.
Venite et reu̇tam̄ ad dn̄m. Serta
mīa puenies ē. qua dn̄s peccores
ab inimico cui sese subiecerūt. et cuiꝰ serui
peccādo facti sunt. tuet̄: ne seuiat dra
in eos q̄ntū vellet. Alioq̄n statī eos
ipsos laniaret. et pimet. et in infe
nū ptraheret. Religatꝰ ē ꝗ versus infer
nalis: ne metas sibi prefixas trans
1 cor 5 gredi possit. Vn̄ et apls corintheū
fornicatorē sathane tradidit. vt eū
affligeret: sꝫ nō est pmissus eū neca
1 Reg 16 re. neq̄ ad infernū ptrahere. Et saul
traditus ē maligno spūi. vt ipꝫ vexa
ret: nō vt ipm̄ occideret. Propterea dn̄s
de dyabolō sub spē maris loquēs p
Job 38 iob ait. Quis conclusit ostijs mare:
et paulopꝰ. Circūdedi illud t̄minis
meis. et posui vectē et ostia: et dixi.
Vsq̄ huc venies: et nō pcedes āplius:
et hic confringes tumentes fluctus tuos.
Mare id ē dyabolꝰ fluide turbidus.
pctis fetidus. penis amaꝝ. elaci
one tumidus. ostijs et vectibus
potentie diuine concludit. In chamo et
freno maxille eius cōstringit̄: ne q̄n
tū cupit in sam̄dō nob noceat. Sep
tima mīa pueniēs est. q̄ū peccatu
lis remaneat in pctō mortali. volūta
tē et ptatē tribuit faciendi opa bō.
i. de gn̄e bonoꝝ: q̄ licet nō sit meri
toria vite eterne inter̄ tñ cessat actu
alit̄ a pctis. et minꝰ punietur in in
fer
no. vel in purgatorio si sit de nūō sal

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nadoꝝ: et p illa opa reddit se ma-
gis ydoneu ad gr̄az p̄apiēdā. Et
iiij. ꝑpt'ea daniel ait regi babilonis. Re-
dime eleosinis pc̄ta tua. licet ei eleo-
sinee et opa q̄ faciebat mortua es-
sent: p illa tn̄ posset se abilitare
ad gr̄az p̄apienda. q̄ dūtt'ret. ⁊ ei
pc̄ta dimittent. Dicit corneli centu-
rino. licet ī fidelis eēt. orādo ⁊ eleo-
sinas largiendo ad gr̄az ⁊ fidei illu-
natione. dina mīa ip̄m p̄uenire
sese p̄pauit: sic sc̄ptū est. Precede
dn̄e mīa tua sacdib; te. i. ut sciat
S ⁊ cognoscāt te peccores. Dēt aūa mīa
p̄ueniēs ē. qn̄ dn̄s peccorē ad se cū
tit: gr̄az sua illi ꝯferendo et g̃tis iusti-
iiii 4 ficando. Surgite ei et recedēte aq̄lo-
ne. atq; austro flante. Fluūt aro̅ta
dine mē: aīaz misericordit' p gr̄az il-
lūinātes. Vn̄ ad ephesios ap̄ls ait.
Grā saluati estis p fidē. Et hoc nō
ex vob. Dei eī donū ē: nō ex opib;.
vt ne q̄s gloriet'. Et ad thimotheū ait.
Qui nos lib'auit et vocauit ꝓ̄m ꝓpositū
tū suū et gr̄az q̄ data ē nob. Et ad
titū ait. Nō ex opib; iusticie que
fecim' nos: sed s̄m suā mīaz sal-
ro 7 uos nos fecit. Vbi eī hūdauit de-
lictū: sup̄hūdauit et grā. Dicit eī
ip̄e fecit nos. et nō ipi nos: ita ip̄e
iustificat nos. et non ipsi nos. Me-
ro 4 lior ē eīn mīa eius sr̄ vitas. Dīc
eī penitēcia sr̄ dona ⁊ vocacio dei: sic
dicat ap̄ls ad rōs. Melior ē g' mīa
dni sup vitas hoim: id ē vita grē
sup vitas et obs'uaciones q̄ntu̅
cūq; religiose et regulant' viueaū

vocacōe sua scā. nō s̄m opa nr̄a s;.

Nō eī p'fuit opa de gn̄e bonoꝝ. uel
īstitucioes regulariū. s; mīa ⁊ gr̄a
dīna: q̄ p̄uenit mīta nr̄a. Vn̄ petrus 1 pe 1
ait. Sperate ī eā que offert' vob' gr̄az. 4
Nona ait mīa p̄ueniēs est: qua
dn̄s g'tis xp̄o san' nos redēit. Ipē 1·A
eī teste bt̄o iohē p'or dilexit nos.
⁊ misit filiū suū ꝓpiciacōeꝫ p pctīs
nr̄is. Et ad rōs ap̄ls ait. Cū īmi- v
ci essem' reconciliati sum' deo p mor-
te filij eī. Et iteꝝ ait. Cū adhuc p-
ccatores eēm': s̄m tp̄s xp̄s p nobis
mortu' ē. Et ad ephesios ait. C- ii
ram' ī nā filij ire. Ds aūt q̄ diues
est ī mīa ꝓpt' nimiā caritatē suā
qua dilexit nos. cū essem' mortui
pctīs ꝯuiuificauit nos ī xp̄o: cui'
grā saluati estis. P̄uenit ī nos mīa
sua: vocās et reconciliās sibi ini-
micos suos. Ds eī erat ī x̄o mūdū ii co 4 v.
reconciliās sibi: nō reputās illis
delcā ipoꝝ. Ipē eīn g'tificauit nos ro 4
id ē g'tis nos vocauit ī dilecto filio
suo: q̄ xp̄o filio suo nō pepcit. sed
p nob oīb; tradidit illū. Ipse eī
fcūs ē nob sapīa a deo. et iusticia ⁊
sc̄ificacio et redēpcio. Sz et discip̄los
suos misit ī vniu'so mūdo: p̄ueniēs
nos et g'tis ad fidē vocās. Vn̄ bt̄s
iacob' ait. Voluntarie nos genuit
v'bo vitatis: id ē gratis nos cōuī-
tit v'bo sc̄e p̄dicacōis. Effudit eī
sp̄m in ap̄los: mittēs eos ī vniu'-
sū mūdū. Vn̄ in hodierno officio
d'. V'bo dei celi firmi sr̄. i. ap̄li. qui
nos ꝯpluit doctrīis: vt seges ecclīe
p totū mūdū pullulet. V'bo dei. i. Expo̅ H̄c cat̄

sapia prius firmati sunt. i. plene instructi.
Et spu oris eius ois uirtus eorum. i. spu filij
qui de ore patris. dato in die penthecostes
confirmati sunt. ut cum fiducia inter lupos
irent: et tantam uirtutem acciperent. ut ag
ni lupos vincerent. et de lupis agnos
facerent. Dns enim per predicationes aplorum
posuit in thesauris abyssos. i. valde
malos. et tenebris viciorum obscura
tos atque malicia perfidos posuit in
celos: per quos alij ditantur. Talis fuit
paulus. qui de abysso factus est thesaurus.
et de cristallo burella: pascens alios
et ad fidem vocans. sic scriptum est. Abyssus
abyssum inuocat. Posuit et abyssos
i. gentes. in perfiditate viciorum prius iacen
tes. in thesauris celestibus: et de abyss
tie reduxit eos. sic scriptum est. Viderunt
te aque deus. i. populi cognouerunt te: et tur
bati sunt abyssi. Commouisti terram et con
turbasti eam: sed ad penitentiam. sana contri
ciones eorum. Abyssos etiam. i. peccatores
nigros posuit in eterni: de quibus apostolus.
Thesaurisas tibi iram in die ire. Omnia enim
quecumque dns voluit fecit in celo et in terra
in mari et in omnibus abyssis. In thesauris
eciam scripturarum posuit abissos. i. profundas
et obscuras sententias ad probationem et ex
ercicium congregans sic in utre aquas maris.
i. consolidans amaros prius et fluctuan
tes populos. in unitate fidei. spei. et cari
tatis in xpa eciam in qua est caro morti
fica. et spes vincens. Congregat sic in utre
aquas maris. i. populos infideles in con
fessione mortificati populi. ne liberi per
vicia defluant. Aqua eciam in utre. amari
tudines sunt in corde. Congregat igi

qui in utre aquas maris: id est amaritu
dines malorum contegit. dum timet pelli
sue. ut non audeant iam aperte seuire: in
tenentes amaritudines cordis in pelle
mortalis carnis. Hec autem omnia dns fecit
sunt celos. i. aplos et celestes doctores.
quos uerbo suo confirmauit: sic scriptum est.
liquefacta est terra et omnes habitantes in ea: e
go confirmaui columpnas eius. i. aplos. qui
bus dictum est. Manete in ciuitate: do
nec induamini uirtute ex alto. Ipsi autem
dicuntur columpne ecclesie et fundamenta: sic
dauid ait. Fundamenta eius. i. ecclesie. in mon
tibus sanctis. Ad quorum predicationem liquefacta est
terra. i. gentilitas. que prius liquefacta erat
et dissoluta per carnalem concupiscentiam: lique
facta est ut diluceo locutus est per gratiam et
spus sancti feruorem velut cera. Ad huius
rei exemplum et diuine sapiencie liquefacta est mo
re niuis et salis. Dns quoque dum celos
ornauit. i. aplos confirmauit: ut celi
enarrent gloriam dei. Annunciauerunt ei
celi iusticiam eius: et viderunt omnes populi
gloriam eius. Prius autem uerbo dni celi firmati
sunt. promissionibus sed et comminationibus et
preceptis diuinis: quando aperuit eis sen
sum ut intelligerent scripturas. Quomodo autem
aplius corroborati sunt in die penthe
costes. quando confirmauit deus hoc quod operatus
est in illis: quando omnis uirtus eorum. i. perfecta
virtus data est eis spu oris dni. i.
spu sancto. Tunc enim tamquam vasa in clibano
cocta per ignem solidati sunt adeo ut petrus
qui prius ad vocem ancille xpm nega
uerat. nullius potestatem curauerit terroribus. ne
nec aliquibus cederet comminationibus. Pri
mis enim confirmatus est per naturam eorum

Ithesauris
ps. ij

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Quanto autem aliquid propinquius est centro, tanto
tanto minus est mobile: quanto autem magis
elongatur ab hoc centro tanto magis va-
71 riabile et mobile. Unde psalmus. Impii
tamquam mare fervens: quod quiescere non potest.
Verbo insuper domini celi firmati sunt, id est per filium
confirmati sunt angeli: et etiam celi materia-
les firmiter constituti. Celum sive empireum:
1o de quo in genesi dicitur. In principio creavit deus ce-
lum et terram. Et celum sydereum: de quo di-
citur luminaria in firmamento celi. Et etiam
24 celum sacre scripture: de quo psalmus. Celum
sicut liber plicabitur. Et deus ait. Exten-
dens celum sicut pellem. Ecclesia per universum
mundum divinam scripturam extendit ad pro-
tectionem tabernaculi. Verbum autem domini scrip-
turas firmavit eas adimplendo. Nos-
tram assumpta celum dicitur: quod in resurrectione
c confirmatum est. De quo dominus per ysaiam. Ce-
lum michi sedes est. Cuilibet etiam sancto quia in
sancto in celis est. Dicitur celum, id est casa helios
declarati domus, scilicet veri solis: et quia ~~celi~~ sunt virtu-
tibus. et in se celant divina secreta. quibus
datum est nosse misterium regni ~~dei~~
celorum. Dicuntur preterea celi propter virtutum
eminentiam: et propter habundantiam doctrine
pluviam. Sicut scriptum est. Rorate ce-
li desuper. Et propter tonitrui comminati-
onum. Unde apostolus. Vultis in virga veniam
ad vos. Et propter choruscationem mi-
raculorum: sicut scriptum est. Illuxerunt cho-
ruscationes tue orbi terre. Et propter
iv splendorem virtutum: sicut in evangelio dicitur. Vos
estis lux mundi. Et propter stellas ferunt
karismatum decorationem: sic scriptum est.
Divisiones sunt karismatum. Unde in can-
v ticis dicitur. Manus eius tornatiles, id est sunt

per quos operatur dominus expediti et unifor-
mes. Nos ergo per donum celi verbo domini firma-
ti sunt: et spiritu oris eius. qui scilicet procedit
ex ore patris, id est a filio. omnis virtus eorum.
Quia non a se habent: sed a deo. Os autem patris
dicitur filius per quem locutus est pater mundo.
De quo ysaias. Os domini ad iram 44
divinam provocaverunt. Sermo etiam domini vel
visio divina dicitur os domini. Unde psalmus. Os 13
domini locutum est. Tandem modo dicitur os domini
divina scriptura. Et secundum hoc dicitur quod filii
israel peccaverunt: quod os domini non consu-
luerunt. Cum ergo tanta pius est in amicis et xvi
varia corpore resurgente. et celos constitu-
tos per universum mundum mitteret: misericordia
eius repleta est terra. Non solum misericordia pre- de misericordia comitante
veniente. sed insuper misericordia comitante.
seu cooperante. Dominus bona collata in
nobis conservat: conservata multiplicat.
et augmentat. Dominus nos ad correptionem Dominus nos in temptationibus
flagellat: dominus usque ad finem perseve- adiuvat
rantiam prestat. Bona collata conservat:
sic scriptum est. Custodit dominus omnia os-
sa eorum: id est omnes virtutes sanctarum animarum.
Et in psalmo ait. In via hac qua gradieris:
firmabo super te oculos meos. Cus-
todita multiplicat: sic scriptum est. In quo
omnis edificatio constructa crescit in tem-
plum sanctum in domino. Et in evangelio dominus ait.
Qui manet in me. et ego in eo. hic fert 1o pv
fructum multum. Et apostolus ait. Ego plan- 1 cor 3
tavi. appollo rigavit: deus autem incre-
mentum dedit. In temptationibus nos
adiuvat et defendit. Fidelis enim
deus qui non permittit nos temptari supra 1c
id quod possumus: sed tribuit cum tempta-
tione proventum. ut possimus sustinere.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Vn ps ait. Liberasti nos de affligen
bz nos. Et iterum ait. Adiutor in oppor
ps 4 tunitatibz in tribulatione. Et bts ait.
iob. Feruescere facit quasi ollam pfundum
maris: et ponet quasi cum vnguenta bu
liant. Vnguenta eni vtutum ex feruo
re temptationis maiorem reddunt suaui
ysa 46 tatem odoris. Et modo eni mr consolatur fi
lios suos. ita ipse consolatur nos in oibz
tribulationibz nris. Ad correptionem
dns nos flagellat. Miseretur eni irascen
do in pnti. vt parcat in futuro: sicut
scriptum e. Visitabo in virga iniquitates
eorum. Flagellat eni dns oem filium quem
recipit. Econtra malis non miseretur.
dum eis non irascitur: pro scriptum est. Non
osee 3 visitabo sup filias tuas cum fuerint
fornicate. Pseuerantiam usque in fine
pstat: quia cum dns diligit suos. in fine
ro e finaliter diligit eos. Ipse enim tunicam
talarem fecit filio suo ioseph. i. cui
libet electo finalem tribuit pseueran
ciam. Ipse enim cum electis suis e usque ad
consumationem sch. Et quod incipit in nob p
ficit: sic scriptum est Misericordiam autem meam non
dispgam ab eo: neque nocebo in vitate
de mia subsequente mea. Non solum autem dm mia pueni
ente et concomitante plena est terra. Sed
sup mia subsequente: dum nob p tpa
ii cor 4 libz eterna tribuit. Hoc eni momentaneum
neum et leue tribulationis nre. sup mo
dum in sublimitate eternum glorie pondus
opatur in nob: dum nos sup merita re
lu 6 muneret. Mensuram bonam et confertam
et coagitatam et supeffluentem dabit in
ro 8 sinum nrm. Non eni sunt condigne passiones
hui9 tpis: ad futuram gloriam que reuelabitur

in nob. Mia etiam eius subsequitur nos
penam minuendo: sic scriptum e. Et non
accedit eis nra sua. Vel penam penitus
tollendo: pro scriptum est. Absterget ds apoc 21
omnem lacrimam ab oculis sctorum. Pater gr cer
pdictis. quia multum mia plena e terra:
et misericordes eius sr oia opa eius. Oleum
enim supnatat. quia ut ait iacobz ap. iac
mia superexaltat iudicium. Samari luc 10
tanus enim nr plus hc olei quam vini. pp
terea ps ait. Inpinguasti in oleo caput
meum. i. xpm: quod caput e ecce. Hoc eni
oleum de capite nro non deficit. Ipse
eni vnctus e oleo leticie. suauitatis et
mie p consortibz suis. Iechiel at h9 4 r
olei numquam deficiat in ecca: sr vasa va
cua et corda humilia hoc oleo inplet
verus heliseus. vt multiplicetur. et
liberet cum filiis suis vidua pau
cula. ere alieno oppssa. Hoc at olei
dndit a capite et in barbam. i. in sctos
ecce platos: fortes et strenuos.
A barba autem. i. sctis primitiuis. ab
apostolis scz et aliis. qui fuerunt in prim
tiua ecca dndit hoc oleum seu vngue
tum mie in ora vestimenti. i. in alios
sctos fortes et pfectos. In ora eni vesti
menti consumatur supius: et signat
sctos doctores. quorum pdicatione xpus
tamquam vestimentum nobis induit. Non so
lum autem in barbam et oram vestimenti
veri aaron dndit. sed vsque ad fimbri
as. et extremitates vestimenti: quia
vsque ad electos qui futuri sunt in fine mundi
extendetur mia xi. Non enim obliuiscetur
misereri ds. Cristus eni quasi oliua spe ecc
ciosa in campis. et quasi oliua in domo

dominus exhibet nobis oleum quod infirmos
ad mitigationem ungit. pugiles ad
fortitudinem: reges et sacerdotes ad
dignitatem. tristes ad exhilarationem.
ut facies eorum exhilaret in oleo: et mulie-
res ad pulchritudinem. Afferte mihi inquit
da 13 susanna oleum et smigmata quibus un-
gar. Hoc oleo timores recedunt. do-
lores mitigantur. duri emolliuntur.
vulnera consolidantur. cibi condiuntur. lu-
mine lucerne nutriuntur. familia refi-
citur. Hoc oleo unguntur cathecu-
mini ad instructionem. infirmi ad conva-
lescentiam: quod mixtum cum balsamo
boni odoris crisma conficit. quo omnes un-
guntur christiani. ut balsamo boni odo-
ris aliis exemplum prebeant: et oleo pietatis
in proximos opera pietatis exerceant. Hoc
29 est oleum de quo beatus iob ait. petra fun-
debat mihi rivos olei: repleta est uni-
versa terra. Fructu enim frumenti ubi dei
vini frumentis caritatis. et olei divine
misericordie multiplicati sunt fideles in univer-
sa terra. Postquam venit plenitudo temporis.
tempus scilicet acceptabile. postquam misit dominus
redemptionem populo suo. postquam dominus in
solitudine gentilitatis dedit mirtum et
olivam. mirtum temperantie et olivam misericordie.
ro 11 postquam gentilitas tamquam oleaster inserta est
in bonam olivam. et facta est particeps pin-
guedinis olive. postquam mirificavit dominus
misericordias suas. ut salvos faceret spe-
rantes in se. postquam clamavit ad nos
de seyr. et de asperitate et insipiditate
quam sustinuit in cruce. custos ille qui
de nocte vigilat. qui non dormitabit
neque dormiet. qui custodit israel. Quid

clamavit ille custos ille? Revertere
ad me: quia redemi te. postquam in cruce
dedit sanguinem suum pretium nostrum in cena
nrm poculum nostrum. in peregrinatione viaticum
nostrum. in exitu de egipto conductum et ducem
nostrum. in celo advocatum nostrum. Ipse enim He 12
melius clamat pro nobis misericordiam quam san-
guis abel qui de terra clamat ad vindic-
tam. Propterea ipse ait. Ego occidam. id est occi- Deu 32
di me permittam: et vivere faciam. vivi-
ficando mundum per meum sanguinem. De
illo enim pietatis fonte. qui de latere Io 19
domini nostri crucifixi emanavit. irriga-
tus est universus mundus. postquam fra-
cto alabastro impleta est domus univer-
se ecclesie ex odore unguenti. de quo salo-
mon ait. Unguento et variis odori- Pro 27
bus delectatur cor. postquam ad nos exten- Ecc 24
dit. quasi therebintus ramos suos: et
scapulis suis obumbravit nobis. postquam
visitavit terram per incarnationem: et ine-
briavit eam dilectione. et spiritualis
gaudii iocunditate. et multiplicavit
locupletare eam bonis spiritualibus. et di-
vitiis diversorum carismatum. postquam 1 cor 12
apparuit benignitas et salvatoris nostri
dei. postquam desponsavit eam sibi de gen-
tibus dicens. in fide et iustitia et miseratio-
nibus. sicut in ozee dicitur. postquam suscepimus
misericordiam dei in medio templi eius: id est
ecclesie in universo mundo. postquam teste
ysaia delevit ut nubem iniquitates 44
nostras. et quasi nebulam peccata nostra. et re-
novavit faciem terre. postquam nubecu-
la parva quasi vestigium hominis universam
terram irrigavit. et abstulit siccitatem.
postquam verus iosue hereditatem hab- 8

fac 8

q̄ chaos mīr. et cōfregit portas īferni
et regē hay suspēso ī crucis patibulo
captiuā duxit captiuitatē. quā ab
īferno ad celū leuauit eā mēcū. at
tingēs a fine usq ad finē fortit'. Pꝰ
q̄ petra sc̄a ē refugiū erinacijs. i.
xp̄s peccatoribz. aculeis pctōrū circū
datis. Pꝰq lepusculus īualida
plebs collocauit cubile suū in hac
petra: sic sc̄ptū est. Ppt' mīsiā īopū
⁊ gemitū paupm: nūc exurgā d' dn̄s.
Et nūc g' mīa dn̄i plena ē terra. et
mōtes stillabūt dulcedinē. et col
les fluēt lac et mel. Et nūc exijt q̄
seminat seminare semē suū. ī vniu
so mūdo. Dn̄dit eī de mōte ⁊ tetig
leprosū ī mūdū. et quantū pō
tifex nr̄ cōpaciēs īfirmitatibz nr̄is.
tunc Et nūc pius pastor ouē errantē ī hu
meris reposuit. Venit eī querere
et saluū facē qd pierat. Et pr̄ pi
filiū pdigū reuertentē recepit. Et
nūc mr̄ pia q̄ tn̄ nutrix fouit pue
ros suos inclinauit se ad nos. do
mū corporis sui euitat accēdit
lucernā grē sue ī vniūso mūdo. vt
dragmā quā amiserat īueniret.
Et nūc filij eꝰ tn̄ nouelle oliuarū
oleū gaudij p luctu recepert. vt
oleū nō deficiat de capite eorū. vt
caput suū hoc oleo vngerēt. ⁊ fa
ciē lauarēt. et q̄ adipe ⁊ pingue
dine repleret aīā eorū. De hoc oleo
ī apocal' dr̄. Vinū et oleū ne lese
ris: id ē vnctos oleo mīe et pie
tatis. Et nūc p odorē vnguētorū
ipiꝰ tota currit mūdus. Verū eī

iacob vnxit lapidē. i. lapidea ge
nū corda emollit. vt de lapidi
bz suscitaret filios abrahe: ut su
gerēt ī vniūso mūdo mel de petra
et oleū de saxo durissīo. Vnxit eī
ī oleo pedē suū. i. illos q̄ pdicādo
p vniūsū mūdū ferūt illū. Et tn̄
dedit nob' vbera fragrātia vngu
entis optīs: et q̄ oleū effusū nomē eꝰ.
Et tn̄ vngētariꝰ cōficit pigmēta sua
uitatis: ⁊ vnctiōēs cōficit sanitat'.
sic in ecc̄o dī. Hoc vnguēto cōsilio
noemi vnxit se ruth ut apta esset
booz. Lauare inquit noemi ⁊ vngē.
Alit' enī booz placē nō possumꝰ
i deo. Booz eī in quo ē fortitudo
īnt'. Et tūc filij dei vnīti sūt aplā
antes illū de quo pr̄ ait. Inueni
dd' seruū meū: oleo sc̄o meo vnxi
eū. Et tūc cōputruit iugū pn̄ a fa
ciē olei: sic ysaias ait. Et tūc venit
samaritanꝰ vinū et oleū infudit
vulnibz nr̄is. Et tūc liuor et vul
nus ⁊ plaga tumēs circūligata ē ⁊
curata medicamine et effota oleo.
liuor. s. cauitie. vulnꝰ lux'ie. ⁊ pla
ga tumēs supbie. ligata ē diuinis
pceptis. curata medicamīe sacra
mētorū. et effota oleo mīe diuine.
Et tūc vgines prudētes ī vniūsa
terra sūpserūt oleū in vasis suis
cū lāpadibz. Vngam' g' hoc oleo
fr̄es. vt sim' misericordes. sicut et pr̄
nr̄ misericors ē. Btī eī misericordes:
q̄m ipi mīaz cōsequēt'. Ansa eī et
miserabilis: q̄ tante et tā copiose
mīe expars ē. Nūc enī tēpa est

misericdi. sim

misendi: postmodum erit tempus finiendi
seriendi et miserendi. Sicut autem misericordia
superne est virtus que adduxit christum de
celo ad terram: ita superna est virtus que le
uat hominem de terra ad celum. Unde dominus
de monte oliueti in celum ascendit. Ter
rena sepe seruando amittimus: lar
giendo seruamus. Patrimonium enim te
rreni perit: manet autem erogatum. Pro
pterea salomon ait. Misericordia et veritas non te
deserant: circumda eas gutturi tuo: et
describe in tabulis cordis tui. Dominus per
osee prophetam ait. Misericordiam volo: et non
sacrificium. Opera autem misericordie cum laude re
munerabuntur in iudicio. alia autem opera non.
Habeamus ergo in vasis nostris oleum puri:
non oleum reprobum criminalis delectacionis,
quod blande ingreditur. De quo scriptum est.
Intrauit sicut aqua in interiora eius: et sicut oleum
in ossibus eius. Neque oleum adulacionis:
de quo dicitur. Oleum autem peccatoris non im
pinguet caput meum. Et de eo fuit osee
dicit. Oleum in egiptum ferebat. Mali
enim oleum crudelis misericordia. que parat
peccatoribus: et eos in errore fouet blan
diendo et adulando. Neque oleum lau
dis humane et vane glorie: quod fatue vir
gines voluerunt emere. Neque oleum he
reticorum et infirmorum: de quo salomon ait.
Nitidius oleo guttur eius. Sint
ergo in nobis simul misericordia et veritas: ne mere
atur opus olive. Simus vere miseri
cordes. a nobis ipsis incipientes: sicut
scriptum est. Miserere anime tue placens deo.
Deinde miseream proximis nostris. ignoscen
do illis. Scriptum est enim. Dimittite: et di
mittetur. Subueniendo illis. Scriptum

est enim. Date et dabitur vobis. Compaciendo
illos. Scriptum est enim. Compaciet mecum sto
in misericordia. Intercedendo pro illis exemplo moysi
qui ait. Aut dimitte illis: aut dele me de libro
tuo. Et quoniam misericordia domini plena est terra. Pro 32
sit cordis nostri terra plena misericordia per pietatem
te. terra oris per bone locucionis suaui
tatem: dulce enim verbum multiplicat ami eccl 6
cos. et mitigat inimicos. terra manus
et operis sit plena misericordia: per elemosinarum
erogaciones. Simus ergo pleni. non vacui.
Neque oportet esse plenus. quia deum in se non ha
bierit totum mundum habeat. Sed re vera
vacuus est et inanis: qui non repletur
gratia dei et diuina misericordia. Sicut domus
licet in se habeat puluerem vel festucam non
dicitur plena. sed vacua. Totus autem mundus
respectu diuine maiestatis est quasi modi
ca vestica. seu puluis aut palea.
Cum ergo peccator vacuus sit. non est in terra
que misericordia domini plena est terra. Nec in celo
est. scriptum est enim. domine in celo misericordia tua.
Relinquitur ergo. quod in inferno. Gracie do
the sumptum de epistola canonica prima pe
tri.

Christus passus est pro nobis. vobis relinquens exemplum 1 pet 2
vt sequamini vestigia eius.
Cuius passionem non sentit: nec inuenitur est dol
loreeus. Triplicem vero principaliter pas
sionem sustinere voluit dominus. Passus est vero
nos sanguine suo redimeret. Cuius enim liuore ysa liii
sanati sumus: id est carne sua liuida
per flagella. Vel liuore. id est zelo vel
amore quo nos dilexit. Ipse enim pecca
ta nostra pertulit in corpore suo super lignum. in
penam pro peccatis nostris: vt pro nobis pro
satisfaceret. et pro redempcione nostra semper

tradēr. Scďa rōne passus ē p nob
vt nos ad amorē sui. aspa sustinē
do pro nob efficacius inuitaret. Si eñ
solo u̇bo liberasset nos. nō dedisset
nobis tantā materiā diligēdi ipsum:
nec nob tantū dileciōis signū osten
dēt. Maiorē eñ caritatē neō h̄t.
mai9 dileciōis signū: q̄ ut aīaȝ suā
ponat q̄s p amicis suis. Vñ iohēs
1 ioh 3 ī epl'a canonica ait. In hoc cognouim9
karitatē dei: qm̄ ille p nob aīam
suā posuit. Tercia rōe passus ē p
nob dn̄s. ut relinqret nob exēplū:
ostens9 q̄admod ipe fecit. ita nos
faciam9. Nō solū ḡ p nobis redi
mēdis: uel p nob ad amorē sui ī
citādis: s̄ ī super nob ex° suo imitan
dis passus ē xp̄s. exēplū relinq̄ns
nob. Exēplū otumeliaȝ ōtlacionū.
flagelloȝ. crucis ⁊ mortis. vnde petr9
ait. Xp̄s passus ē p nob. vob relin
quēs ex'm ut sequami vestigia eius: id ē
vt sequami vos minores. sicut nos
maiores vestigia eius: quia eius
passio. nr̄a est lectio. eius ciuernia ī
structio. Instituit ḡ nos apl's. vt ḡ
crā fideiussoris nr̄i nō obliuiscam̄r.
vt ad meōriā reuocem9 q̄nta pro
nb dn̄s ptulit: vt exultem9 ei cū
ro 5 tremore. vt s. ī die boȝ. i. ī gaudio
resurrectiōis. nō sim9 īmemores ma
loȝ et doloȝ q̄s p nob sustinuit.
Ppt inuidiā seu liuorē iudeoȝ. Ei9
eñ liuore sanati sum9: q̄ ppter in
uidiā quā iudei de xp̄o habuerūt.
ipm ī bonū nr̄m. et ī malū suū
crucifixerūt. Relinq̄t ḡ nob exēplū
paciendi. Pterea ipe q̄ peccātm nō
fecit. nec inuenta ē dolus ī ore eius
passus ē pro nob: vt nos q̄ peccatores
sum9 p nobisimetipsis ex° eius pati
debem9. sequēdo vestigia eius. Vñ y 26
saias ait. Semita iusti. i. xp̄i rc̄a
ē: recta callis eius ad ābulandū.
Et ī epl'a canonica petrus ait. Xp̄o 1 pe 4
passo ī carne. et vos eadē cogitacōe
armami: vt s. pacient' tolletis ad
u̇sa. sic ipe sustinuit. Ergo pa
nr̄a est defensio: eius angustia et pa
ciencia. nr̄a s̄t cont̄ psecutores arma:
eius eñ exēpla. relicta s̄t hom̄i pac
fico. Vñ apl's ad hebreos ait. Reco 12
gitate eū q̄ talē sustinuit a peccatori
b; aduersus semetipsū contradicōez: ut nō
fatigemi aīs vr̄is deficientes. Et pe
trus ī eadē epl'a ait. Tradebat eñ 1 pe 2
iudicāti se iniuste. Tradebat volū
tarie. nō repugnās. nō se defendēs:
s̄ sicut agn9 corā tondēte se obmu
tuit. Et nos pacient' ⁊ sine murmu
re ōtlaciones sustinē debem9 ex°
ipsius. Nō est eñ seruus maior dn̄o mt 10
suo. Sufficit discipulo: si sit sicut
mgr̄ eius. In aliq̄b; codicib; repit'.
tradebat aūt iudicātes se iuste. id ē
deo patri tradebat eos flagellādos ⁊
corrigēdos: alioqn p̄ ȝ dāpnādos ni
peccaret de eius morte. Tradidit ḡ x° 1 pe 3
nob ex'm. ut sic ipe corpalit' mor
tuus ē. et resurrexit: ita et nos sp̄ualit'
mortui iusticie viuam9. Eius eñ
mors mortificacioni nr̄e assimilat'.
eius resurrectio. viuificacioni nr̄e ōfor
mat'. Sic aūt tota eius vita nr̄a sit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sit doctrina. tota eius disciplina nostra sit instructio: in quatuor principaliter hodie nos instruit petrus apostolus in quibus debemus imitari. Ipse enim peccatum non fecit: et nos a peccatis nobis caveamus. Peccatum non fecit: quod in omnia fecit. Ergo quare patet: quod peccatum nihil est. Non est enim substantia. non est forma. sed magis deformitas vel privacio debiti finis: quando scilicet actiones que a deo sunt. ad ipsum non referimus. Peccatum autem quandoque dicitur vicium. i. macula anime seu corrupcio. quod est pena iusta inflicta a deo: passio scilicet quedam anime. et illa est a deo. quia est iusta pena. Per que enim homo peccat: per hec torquetur. Sicut malus actus in quantum actio est: a deo est. Non est inventus dolus in ore eius. Causa nec in verbo peccavit. Et nos a dolosa locutione et mendacio abstineamus: quia qui custodit os suum. custodit et animam suam. Ipse cum malediceretur: non maledicebat. Et nos nemini maledicere debemus: si filii benedictionis esse volumus. Benedicentes enim hereditabunt terram: maledicentes autem disperibunt. Teste enim apostolo maledici regnum dei non possidebunt. Cum pateretur christus non comminabatur. Et nos in tribulacionibus gaudentes. et persecutiones paciencer sustinentes. non nos defendamus manu vel verbo: sed absque lite et comminacione. cum omni mansuetudine flagella et persecutiones toleremus. Exemplo ergo domini peccatum fugiamus: et non dicamus vel faciamus vel concupiscamus contra legem domini. Peccatum enim ut ait augustinus est dictum vel factum vel concupitum. contra legem dei. Quod de peccato actuali intelligitur:

non de omissionibus. Non enim solum dicto vel facto. vel concupiscencia vel mala voluntate peccamus: sed omittendo bona que facere debemus. et preteriendo divina precepta. Sicut enim due partes sunt iusticie. scilicet declinare a malo. et facere bonum: ita due sunt partes iniusticie et iniquitatis. scilicet omittere bona. seu declinare a bono et facere malum. Boni autem omissio proprie dicitur delictum. Unde et beatus ambrosius ait. Peccatum est prevaricacio legis divine: et celestium inobediencia mandatorum. Prevaricacio refertur ad actualia peccata: inobediencia ad omissiones. Originale eciam peccatum large potest dici prevaricacio. Omnes enim in adam peccavimus et prevaricati sumus: in quo omnes seminaliter fuimus. Cum autem tria sint peccatorum genera. scilicet originale: quod contrahit anima ex vase corrupto cui infunditur. De quo david ait. In peccatis concepit me mater mea. Et veniale. de quo apostolus ait. quia quidam edificant ligna. fenum. stipulam. Et mortale. De quo iacobus ait. Peccatum cum consumatum fuerit generat mortem. Omnibus his christus caruit. Nos autem de peccato originali. quod dimittitur in baptismo. et peccatis mortalibus. que contricione dimittuntur carere non possumus: venialibus autem peccatis prorsus carere non valemus. Si enim dixerimus. quia peccatum non habemus: ipsi nos seducimus. et veritas in nobis non est. sicut ait iohannes apostolus. Debemus diligenciam magnam adhibere ne venialia multiplicemus. Quia venialia dum contempnuntur vel dum placent et multiplicantur: trahunt animam ad mortalia. Unde ieronimus dicit.

ix Qui modica negligit: paulatim decidet. Et qui vitauit grandia: caueat ne obruatur arena. Peccatum autem mortale
p(ro)v(erbia) mortalia fiunt multis modis omnibus vitare debes. Que multiplicatur sicut hic: tria sunt et cetera. Inter
primo per delectationem morosam: quando scilicet de illicitis cogitando delectatur et placet ei talis cogitacio. et in ipsa libenter
commoratur. consenciens delectacioni. licet non consenciat operi. Secundo modo fit per consensum: quando scilicet consentit operi. et habet voluntatem
Mt ix peccandi. Hii duo modi peccandi significantur per mortuum in conclaui: quem dominus suscitauit. Tercio modo fit peccatum
exterius: dum voluntas mala producitur ad effectum. Quartus per locutionem illicitam.
Lu vii Et hoc genus peccati signatur per secundum mortuum: quem suscitauit dominus in porta.
Quintus vero per mala operationem. Et hoc peccatum signatur per tercium mortuum: quem
Jo xi dominus in sepulchro suscitauit. Et tunc sepultus quatriduanus dicitur et fetens: quando peccatum in consuetudine habetur. Vel quatuor
dies considerari possunt circa peccatum operis. Ut sit primus dies. quando peccatum primo perpetratur: secundus quando defendit et querit homo excusaciones in peccatis. tercius quando de peccato
gloriatur: quartus quando peccatum in consuetudine vertitur. Quintus vero de vera desperatione peccati
illius qui in spiritum sanctum est. venia non meretur. Quia qui desperat: veniam non pos
Mt viii Lu ix tulat. Hic est quartus mortuus. quem dominus non suscitauit: quia non rogatus fuit. Unde dicit dominus. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Patet igitur ex predictis. quod peccatum mortale septem modis
perpetratur. Primo per morosam delectacionem. Secundo per malam voluntatem. Tercio per
per illicitam operationem sine exerceatur ore. sive alia corporis parte. Quarto modo per peccati
defensionem. Quinto per peccati gloriationem. Sexto per nimium contemptum et consuetudinem:
septimo per desperacionem. Hec est cathena dyaboli: de qua ysaias ait. Si abs
Ysa lviii tuleris de medio tui cathenam. Et
v iterum. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: et quasi vinculum plau
stri peccatum. Iniquitatem trahit. qui peccatum suum protrahit. Et quia peccatum. quod per penitentiam non diluitur: suo pondere trahit ad aliud. funiculus vanitatis contexitur. quo
anima constringitur. illaqueatur et suspenditur. Sanguis sanguinem tangit: et peccatum peccato
additur. Et ita miser homo tamquam plaustrum oneratum ad mortem trahitur funibus
illis. de quibus psalmista ait. Funes peccatorum circum
pro v plexi sunt me. Et salomon ait. Funibus peccatorum suorum quisque constringitur. Hec autem
septem peccatorum genera insinuat moyses dicens. Dixit inimicus. persequar et comprehendam. diuidam spolia. implebitur anima
mea. Euaginabo gladium meum. interficiet eos manus mea. submersi
sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Dixit inimicus: dum loquitur nobis suggerendo. et ad noxiam delectationem trahendo: persequitur. dum peccato per malam
voluntatem consentit homo. Comprehendit dum per malam voluntatem ad peccatum
operis perducit. Diuidit spolia: dum homo de peccato gloriatur. et iactat se. atque
exemplo prauo alios corrumpit. Gladium euaginat et extrahit: dum homo
de peccato suo se defendit. Anima autem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

compleret. Dum in consuetudine peccati iacet.
Tunc autem demum penitentiam interficit: quando
de venia desperat. Et tunc miser homo in
aquis vehementibus quasi plumbum submergi-
tur et claudit super se puteus os suum:
quando claudit ipse os proprium. dum peccatum
non confitetur, immo defendit vel desperat. Et ita ef-
ficitur spiritus vadens et non rediens. Cum
igitur omne peccatum mortale trahit ad mor-
tem et penam eternam: summo studio quod-
libet peccatum mortale debemus a nobis rele-
gare. Sive sit peccatum carnis per fragilita-
tem et infirmitatem. quod dicitur fieri in patrem cui
attribuitur potentia. Sive sit peccatum in-
sipientie vel simplicitatis per ignoranciam.
quod dicitur fieri in filium. cui attribuitur sapientia.
Sive sit peccatum obstinacionis per maliciam
et mentis elacionem. quod dicitur fieri in spiritum sanctum
cui attribuitur benignitas. que est malicie
contraria. Sive etiam sit peccatum omissionis.
vel securitatis per negligenciam. [illegible] enim
quatuor modis peccat homo. scilicet per infir-
mitatem. per ignoranciam. per negligen-
ciam et per certam maliciam. Nullum autem
istorum excusacionem habet a toto: licet pec-
catum fragilitatis et ignorancie excu-
sacionem habeat a tanto. Propter quod dominus ait.
Qui peccat in patrem remittetur ei: qui pec-
cat in filium remittetur ei: qui peccat in
spiritum sanctum non remittetur ei. Peccatum enim
in patrem licet sit dampnabile et mortale:
dicitur tamen remissibile. quia habet causam remissionis
sibi annexam. scilicet fragilitatem. Similiter peccatum
in filium causam remissionis habet sibi annexam.
scilicet ignoranciam. Unde paulus veniam pro-
meruit: quia per ignoranciam peccavit.
Peccatum autem in spiritum sanctum non habet causam remis-
sionis sibi annexam. Unde lucifer quia non ex in-
firmitate. nec ex ignorancia. sed ex presump-
cione et certa malicia peccavit: ir-
remediabiliter corruit. Nullum tamen
peccatum mortale quantamcunque habeat excusacionis
causam sibi annexam penitus excusat: sed
morte eterna quicunque cum mortali decedit
punitur. Sive peccet per infirmitatem et propria
temptacione. de quo scriptum est. Corpus quod cor- Sap. 9
rumpitur aggravat animam. Sive per alienam
suggestionem: de quo psalmista ait. Ab alienis
parce servo tuo. Sive compulsus. ut
iudas. sive persuasus. ut adam. sive
perterritus ut petrus: sive ex paupertate.
propter quod salomon ait. Divicias et pauperta- Prov. xxx
tes ne dederis michi. Sive etiam ex superfluitate:
sicut scriptum est. Prodiit quasi ex adipe iniqui-
tas eorum. Sive ex inconstancia et levita-
te: sicut in ecclesiastico dicitur. Stultus ut luna 21
mutatur. Sive ex obstinacione. sicut salomon
in proverbiis ait. Peccator cum venerit in profundum 18
malorum contempnit. Sive fiat peccatum cu-
piditate male inflammante. sive timore
male humiliante: de quibus psalmista ait. Incen-
sa igni et suffossa: ab increpacione vul-
tus tui peribunt. Incensa scilicet ardore cu-
piditatis: suffossa pusillanimitate
male humilians. Sive fiat per tumorem
superbie. sive per livorem et venenum invidie.
Sive per furorem et impetum ire. sive per ponde-
rositatem et depressionem tristicie et accidie.
sive per ydropisim avaricie. sive per vora-
citatem gule. sive per ardorem et fetorem luxurie.
Sive peccet transgrediendo legem nature.
vel legem scripture: vel legem gratie. Sive
peccet contra deum. tamen peccatum dicitur spe-
cialiter facinus vel iniquitas. Sive peccet in se ipsum.

cymior petm spualr' dr flagicm. Vi
uet peccet i celo su in tra. Sut eni
pctores celi: q' loqnt con deu blas
phemiā. De qb3 di. Posuert i celu
os suu. Sut pctores tre: s; q peccat
p auariciā ul carnale voluptate.
De qb3 di. Deficiat pctores a tra.
Et item. Quaritates reputaui oes
pctores tre. Quib3cūq; g' modis
fieri hr mortale petm: vita tollit.
et aiā iterficiat. Et ido q' diligit ii
qtate: odit z destruit aiam suā.
Item bruta aialia q rone caret.
morte fugiut et formidat. q'nto
magis aia ronal' morte sua debet
fuge. et mortale petm abhominari z
abhorre. Agnus fugit lupu. colum
ba accipitre. pullus miluu. puli
ces et vermiculi capi et iterfici no
lut: s; qnaicq; pnt ne capiant fu
giut. Auis si sēl laqo teneat. z va
leat euade: nuq' finale scdo ad laq
um reuūt. Fugiamus et nos petm
sic auis laqueu. sicut ouis lupu.
sicut lepus fugit cane: sicut muta
z irronabilia aialia fugiut morte.
Si eī cū serpēte dormire nō audes:
multo forcius cū petō mortali dormire
nō debes. Q' eni dormit cū petō
dormit cū dyablo: q' crudelior ē oi
serpente. Vn i ecclastico di. Qsi a fa
cie colubri fuge petm. Mortale petm
aufert deu. aufert p'rim. aufert
homi nō solu sua. s; et seips3. Petm
aufert deu. Vn ysaias. ~~Pctā vrā~~
Iniqtates vre diuisert int' vos i deu
vrm. Et iacob3 ait. Quicūq; voluerit

ee amicus hui' sctī: inimicus dei cōsti
tuit'. Petm aufert p'rim. Vn dns
i leuitico ait. Quicūq; comedit san 18
guine: pibit de pp'lo suo. Sagnē
comedit: q' pctu mortale fac. Ppha ps
ait. Libā me de sāguib3. i. a pctis
mortalib3. De pp'lo suo perit: q' societ
tatione amittit. Vn iā cū ppha di
cē nō possit. Particeps ego su oim ti
mencium te. Petm aufert hoi seips3. iux
illd. Extranei sit' ouis q' pnt. Sed su
ti vas pditu. Pdidisti oes q' forni
cant' ab te: id ē peccādo recedut
a te. Petm aufert corpus et aiā3.
Vn mlr vidua q obligata erat 7
ere alieno clamat ad heliseu. Ecce
creditor venit: vt tollat duos filios
meos. Hec ē peccatrc et miserabil'
psona a xpo viduata: cui dyabl'
aufert corpus et aiā3. Vn i trenis p
themias ait. Foris iterficit gladi'
et domi mors silis ē. Foris. i. i cor
pe: et domi. i. i aia iterficit petm.
Et item ait. Duplici ōmone conte 12 14
ros. Et i parabol' salon ait. Ne des v
alieno hoie tuu. z anos tuos cru
deli. ne forte ipleant' extnei vib3
tuis. et labores tui sint in domo
aliena: et gemas i nouissīs qndo
csupseris carnes tuas z corpus tuu.
Petm eni corpus debilitat et con
sumit. Vn ysaias ait. Effeminati
dnabūt' eis. Et ozee de effraī ait.
Comederūt alieni robur ei'. Ali
eni eni. i. demones. marie p petm
lune et castrimergie corp' eneruāt
et debilitāt. Vn apls petā carnis

21
De vdus (?) ...

pu

24

iii

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

appellat passiones desidij. Et
Ecclesiastico xl. In multis exsuberit in-
mitas: et auiditas appropinquabit
usque ad colera. Propter crapulam multi
perierunt: qui autem abstinens est adiciet
vitam. Peccatum aufert homini animam suam.
Unde dominus ihesus. Quid prodest homini si uni-
uersum mundum lucretur: anime autem sue detri-
mentum patiatur. Et iterum. Hac nocte
te repetent animam tuam. Peccatum aufert
homini bonam conscientiam: remordet et affli-
git mentem. Unde ysaias. Vermis eorum
non morietur. Et iob ait. Cum tremunt
habent fundamentum velut tinea consu-
mentur. i. quos terrenis inuitur: tinea ma-
le conscientie corrodentur. Et iterum ait.
Panis eius in utero illius uertetur in fel
aspidum intrinsecus: id est panis delecta-
tionis transitorie conscientiam reddit ama-
rum. Et per ieremiam dominus ait. Mittam vobis
serpentes pessimos: quibus non est incanta-
tio. et mordebunt vos. Et iterum. Argu-
et te malitia tua. et auersio tua in-
crepabit te. Nemo enim reus se iudice
absoluitur. Remordet enim reum conscientia.
tus violat alis seua dies animi.
Unde osee ait. Lappa in tabernaculis eorum.
Peccatum aufert famam: et ignominiosum
reddit hominem. Unde ieremias. Reuelata
sunt verenda tua: pollute sunt plante
tue. i. gressus tui in mundi et in fames.
Et iterum. Ego nudaui femora tua
contra faciem tuam: et apparuit ignomi-
nia tua. Et per ezechielem dominus ait. Nuda-
bo ignominiam tuam coram te: et vide-
bunt omnes turpitudinem tuam. Et per ysaiam
dominus ait. Reuelabitur ignominia tua: et
videbitur obprobrium tuum. Et iohel ait.
Ascendet fetor eius. et ascendet putredo
eius: quia superbe egit. Peccatum aufert pe-
cuniam. Unde et filius prodigus omnem
substantiam suam consumpsit viuendo luxu-
riose cum meretricibus. Propterea micheas
ait. De mercedibus meretricis congregata
sunt: et usque ad mercedem meretricis reuertentur.
Que enim male congregantur mercedes
meretricis dicuntur. Quia anima exponit semper
venalem dyabolo: pro turpi et iniusto
lucro. Et qui non habet euectus sordida
preda bonos: quia male congregantur
multotiens pessime exponuntur. ut redu-
cantur ad mercedem meretricis. De quo salomon
ait. Precium scorti vix unius est panis.
Peccatum aufert libertatem et donat ser-
uitutem. Qui enim facit peccatum: seruus est pecca-
ti. Unde ysaias ait. Solue vincula colli
tui captiua filia syon. Et per ieremiam
dominus. Seruire te faciam inimicis tuis
in terra quam ignoras. Et ysaias ait. Propterea
captiuus ductus est populus meus: quia non habuit
scientiam. Et iterum. Gratis venundati estis
scilicet sub peccato venundati. et addicti ser-
uituti dyaboli. Peccatum aufert diuinam
gratiam: et deum prouocat ad iracundiam.
Unde propheta conuertentium sibi detrimentum
supplicans ait. Ne auertas faciem tuam
a me: ne declines in ira a seruo tuo.
Hec est facies gratie: de qua idem propheta ait.
Auertente autem te faciem turbabuntur. Non
enim substantia diuina gratia turbatur. et
de peccato in peccatum labitur proiectus a facie
domini. sicut caym. De qua facie in deutronomio
dominus ait. Abscondam faciem meam ab
eis. Et ysaias ait. Iniquitates vestre

Nonum

Decimum

xi

diviserunt inter vos et deum vestrum: et
peccata vestra absconderunt faciem eius a vo
bis. Et David ait. Ne proicias me a fa
cie tua: et spiritum sanctum tuum ne aufe
12 ras a me. Peccatum enim aufert spiritum sanctum.
Unde in libro sapientie dicitur. Spiritus sanctus
13 discipline effugiet fictum. Aufert
etiam dei sapientiam id est filium: sicut in eodem
dicitur. In malivolam animam non introibit
sapientia. Et per osee dominus ait. Ve eis
14 cum recessero ab eis. Peccatum deum offen
dit: et ipsum qui laborare facit. In
multis enim offendimus omnes. Unde per
iheremiam prophetam dominus ait. Vos estis
onus domini: proiciam quippe vos dicit
dominus. Et per ysaiam ait. Servire me
fecisti in peccatis vestris. prebuisti mihi
laborem in iniquitatibus tuis. Et per osee
dominus ait. Ad iracundiam me provoca
vit effraym in amaritudinibus suis:
15 id est in peccatis. Peccatum inimicum dei facit.
Unde iacobus. Amatores huius seculi
inimici dei constituuntur. Et ysaias. Ini
mici domini mox ut exaltati fuerint.
deficientes quemadmodum fumus deficient.
16 ¶ Peccatum aufert omnia bona gratuita:
et corrumpit naturalia. Unde homo ille qui
descendebat de iherusalem in iericho spo
liatus est. et vulneratus qui semivivus
relictus. Spoliatus gratuitis. quia
teste salomone. qui in uno offendit mul
ta bona perdit. Et vulneratus in naturalibus
quia ratio et intellectus et sensualitas non prorsus
tolluntur sed corrumpuntur. Unde dominus per
osee ait. Vastabuntur quia prevarica
ti sunt in me. Et per iohel ait. Exortum
voluptatis eius vestra coram eo: et p

ipsum solitudo deserti. ~~Et relinquetur sicut tugurium in cucumerario. et sicut umbraculum in vinea relinquitur vinea et sicut~~ Recedente enim domino anima que erat ortus dei fit solitudo deserti. et relinquitur sicut tugurium in cucumerario. et sicut umbraculum in vinea relinquitur vinea. et sicut civitas que vastatur. ex qua hostes quicquid poterunt auferre tollunt: quod autem non poterunt asportare concremaverunt. Propterea iheremias in trenis ait. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. Et iterum. Vindemiavit me ut locutus est dominus in die furoris sui. Peccatum aufert homini vitam eternam. Unde in parabolis dicitur. Impii de terra perdentur: et qui inique agunt auferentur ex ea. id est ex terra viventium. Et iheremias in trenis ait. Proiecit de celo in terram inclitam israel. Peccatum aufert fortitudinem: et confert debilitatem. Unde in trenis iheremias ait. Abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. Et iterum ait. Crossavit eum nabugodonosor rex babilonis. Et ysaias ait. Erit fortitudo vestra ut favilla stuppe: et opus vestrum quasi scintilla. Et succendetur utrumque simul: et non erit qui extinguat. Et iterum ait. Dabo pueros principes eorum: et effeminati dominabuntur eis. ¶ Peccatum aufert anime pulchritudinem: et induit deformitatem. Unde vulgariter dici solet. Iste turpior est peccato. Et ezechiel ait. Abhominabilem fecisti decorem tuum. Et in trenis iheremias ait. Egressus est a filia syon omnis decor eius. Et iterum. Denigrata est super carbones facies

coꝝ. Et ite͞r ſa. ait. Quo obſcura
tū eſt aurū: mutatꝰ ē color optīꝰ.
Et ezechiel ait. Nudabūt gladi
os ſuos ſr̄ pulchritudinē ſapie̅cie.
ꝛ pollueñt decorē tuū. Pc̄ꝫ auf't
dei ſilitudinē: et eā deformat p̄
gnīe. Vñ apl's. Reformamini ſpū
mentis vr̄e. q̄ ſcꝫ deformati eſtis.
pc̄cis v̄ris: ſic lepra deforīt hoīs
ymaginē. Vñ et pc̄c͞m lepre ꝯpat̄:
q̄ corrūpit et deicīt hoīeꝫ et red
dit abhoīabilē. Vñ ī pabol' dr̄.
Abhomīacio ē dn̄o vita īpij. Et
pph'a ait. Viꝝ ſanguīū et doloſū
abhoīabi' dn̄s. Depilat eciā ho
minē more lepre. Vñ ieremias ait.
Oē caput caluiciū: et oīs barba
raſa erit. Et yſa. ait. In cūctis ca
pitibꝫ eꝯ caluiciū: et oīs barba ra
detur. 21 Pc̄cꝫ oēs ſenſꝰ aufert aīe.
et oīa mēbra corrūpit: ſic lepra
oīa mēbra corrodit. Aufert viſū:
ꝛ ocl'os aīe excecat. Vñ ī lib' ſapīē
dr̄. Excecauit eos malicia eoꝝ. Et
iōēs ī ep'la canōica ait. Oīs q̄ pec
cat nō vidit eū: nec cognouit eū. Et
yſa. ait. Quis cecus: niſi q̄ venūdatꝰ
eſt. Et ī leuitico ꝓhibꝫ dn̄s ne ce
cus vel lippus vl' hn̄s albuginē ī
22 oculo. accedat ad ſacerdociū. Nō ſo
lū aūt cecū: ſꝫ et ſurdū facit. Vñ yſa.
Educ foras ꝑp'lm cecū. et ocl'os ha
bentē: et ſurdū et aures ei ſūt:
ſcꝫ aures corporis. ſꝫ nō aures cordis.
Et iteꝝ ait. Excecā cor ꝑp'li huiꝰ.
ꝛ aures eꝰ aggraua. et oculos eius
claude: ne forte videat ocul'ſuis

ꝛ auribꝫ ſuis audiat. et corde ſuo ī
telligat. Et iteꝝ ait. Erīt ī cunctis ſe
aures eoꝝ: et audiēt nō pn̄t. Nō 23
ſolū auditū: ſꝫ et odoratū aufert
pc̄cm̄. Vñ ezechiel ait. Naſū tuū
ꝛ aures tuas p̄cidet. Et ī leuitico
p̄cepit dn̄s. ne puo vl' grandi vel
torto naſo offerat pañes dn̄o. Vñ
q̄ corrupti ſūt odoratū diſcrecio
nis. q̄ fetorē pc̄cōꝝ nō ſenciūt: ſꝫ
tq̄ porci ī volutabro luti et fetore
delectāt'. De quo fetore ī geneſi dicit dn̄s
Clamor ſodomoꝝ aſcendit ad me.
Et oo ait. Depulchiꝝ pates ē gutt'
coꝝ. Et ī leuꝰ. Quod uanꝰ ē ia feꝝ.
Pc̄cm̄ tollit guſtū. vt nō poſſit 24
aīa guſtare ꝛ vidē q̄m ſuauis ē
dn̄s. Iuxᵗ ī'. Omnē eſcā abhoīna
ta ē aīa eoꝝ. Et iheremias. Oīs q̄
ꝯmedit vuā acerbā: obſtupeſcūt
dētes eꝰ. Pc̄cm̄ aufert tactū aīe. 27
Vñ cū multa ꝯp̄merit xp̄ꝫ: ab vna
ſola muliere dicit ſe tactū. Et ī euꝰ
legimꝰ q̄ manū aridā ſanat' dn̄s.
et paliticū. cꝰ oīa mēbra diſſolu
ta erāt. Vñ ſr̄ q̄ tactū ſpūalē ami
ſerūt. Et cū tāgūt' nō ſenciūt:
q'r q'd nimis putridū ē non ſentit
putrecionē. De q̄bꝫ pph'a ait. Copu
trueūt iumēta ī ſtercore ſuo. Pc̄ 26
catū fac̄ hoīē mutū: ſicut ſcriptū ē.
Qm̄ tacui īueterauert' oſſa m̄. Tacꝫ
eī qui pc̄cꝫ ſuū nō ꝯfitet': tacet eī
a quo d's nō laudat'. Vñ ī p'a' dr̄.
Impiꝰ cū in ꝓfūdū maloꝝ venit
ꝯtēpnit. Et ī ecc'iaſtico dr̄. Nō ero
bueūt ꝑ pc̄cis ſuis āntiq̄ gigantes.

F7

27 Pctm̄ aufert aīe man⁹ et pedes.
vt iaceat inutil' ꝑ ꝑsis manib; et pe
dib; : sic de dagon legim⁹. Vn̄ ysa
ait Oēs man⁹ dissoluet. Et amos
ait. Quō si imitat' q̄s manu sua
sup̄ ꝑiete. et mordeat eū coluber
.i. dyabls : q̄ mordet manū inte
tis sup̄ ꝑiete corpis. ne possit bn̄
opari. Et i lege ꝓhibat' a sacdocio:
qui fractū h; pede ul manū. Fractū
hē pede : q̄ claudicat i via dn̄i. Vn̄
ysa' ait. Tūc saliet sicut ceruus claudus:
28 restituto ei pede aīe. Pctā aufert
dentes. ne possit hō cibū spūalē mas
care. Vn̄ ihe' i trn̄s. Ad nūz ꝯfregit
dētes meos. Pctm̄ nō solū dentes
29 ꝟ oīa ossa virtutū ꝯfrigit : et eneruat
pctore. Vn̄ ysa'. Et erit egiptus q̄si
mulieres. Et i trn̄s ieremias ait. Ve
tustā fecit pellē meā : et carnē meā:
ꝯtriuit et ossa mea. Et ps ait. Nō est
pax ossib; meis. a facie pctoꝝ me
30 oꝝ. Pctā aufert cor: et aīaz eius se
cat. Vn̄ ozee ait. Effraym fcā est q̄i co
luba seducta nō hn̄s cor. Et ysa' ait.
Dirūpet' sp̄s eg. i visceribz eg. Et i tre
nis ie' ait. Subuersū est cor meū in
metipsa : qm̄ amaritudib; plena
sū. Et i euāg° dr̄ de spū maligno.
Clamās et multū discerpēs eū exiit.
Et i ecclastico dr̄. In vita sua ꝓiecit i
tima sua. Et i trn̄s ie' ait. Effusū
ē in tra iecur meū .i. i trena ꝑ aua
riciā. et desideriū tp̄aliū. Vn̄ et pcōr
aranee ꝯpat' : q̄ se eiusceat vt mus
cā capiat. Iux' illud. Tabescē fecisti sic
31 araneā aīaz eg. Pctm̄ aīaz dis

rūpit et dilaniat : extra se trahēs
aīaz ꝑ auariciā. sup̄ se ꝑ supbiā. i
fra se ꝑ luxuriā. Circa vō pūgit et la
cerat spinis ꝯpat'. Vn̄ i ꝓu° dr̄. Quis
q̄s itelligent spine vre ramnū. Pctm̄
ei more spinaꝝ a pn̄° nō multū
pūgit. ꝟ delectat: postmod' vō ꝑ ma
lā cōsciaz et penā etnā aīaz lace
rat. Pctm̄ nō solū sensus. ꝟ et mēbra
aīe corrūpit. et varias egtudines
inducit. Facit eīm tumidū seu īfla
tū ꝑ supbiā. Vn̄ ysa'. Liuor et vulnus
et plaga tumēs nō est circūligata.
Et i lege papl'. vt vesica gutturis :
a sacrificio dei abiciat'. Pctm̄ vene
no aīaz inficit. et liuidā et amarā
facit ꝑ inuidiā. Vn̄ i ps. Venenū as
pidū sub labijs eoꝝ. Et i li° sapie dr̄.
ꝑ q̄ peccat q̄s : ꝑ hec torq̄tur. Et ꝑ
iheremiā dn̄s ait. Cibabo eos absī
thio : et potū dabo eis aquā fellis.
De pctō at malicie et inuidie spalit'
amos ait. Si celauit se ī pfundo
maris ab oculis meis : mandabo
serpēti et mordebit eū. Peccatū i
sanū facit et turbulentū ꝑ irā. Vn̄
i parabolis dr̄. Cū irruerit repēti
na calamitas : et interitus q̄i tem
pestas igruerit. Et iteꝝ salōn ait.
Hō apostata vir inutilis. gradiē
ore ꝑūso. ānuit oclis. terit pede.
digito loq̄tur. ꝑuo corde machi
nat' malū. Et oī tp̄e iurgia seiat.
Et ieremias ait. Oēs ꝯūsi sūt ad
cursū suū : q̄i equus ipetu vadens
ad pliū. Et ozee ait. Ventū seiā
būt : et turbine metent. Pctm̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tristicia̅ et pigricia̅ induunt pa̅ci
2 cor 7 dia̅. Un̅ apl̅s ait. Tristicia seculi
morte̅ opat. Et i ecclastico dr̅. Cor
1 neq̅ aggrauabi doloribꝫ: et pacor
addiciet ad peccandu̅. Et ysaias a
v it con̅ pigros. No̅ putabit ꝛ no̅ fo
diet: et ascendet sup ea̅ vepres ꝛ
6 spine. Et iheremias ait. Sicut frigi
da̅ fecit cysterna aq̅ sua̅: sic frigida̅
Eccl 21 fecit malicia̅ sua̅. Hec mosi seu po
derosi a sacerdocio i lege repellu̅t:
xl et noctua q̅ tristicia̅ sc̅li sig̅t repro
26 bat. ¶ Peccm̅ facit ydropicu̅ p aual
na̅. Q̅nto eni auarus a̅plius bibit:
ta̅to a̅plius sitit. Un̅ i ecclastice dr̅.
v Auarus no̅ i plebi pecunia: et qui
amat diuicias. fructu̅ no̅ capiet ex eis.
35 Et btu̅s iob ait. Saluabit te ex ore
a̅gusto latissi̅e: et no̅ h̅nte fu̅dame̅
13 tu̅ subter se. Et i pa̅ salon ait. De
21 ter ipo̅rꝫ i satiurabilis. Q̅ at impe
tigine̅ h̅ebat repellebat a sacerdo
cio legali. Impetigo eni latent ꝛ q̅si
i sensibilit̅ sine dolore totu̅ corpus
occupat: p qua̅ auaricia intelligit:
24 q̅ du̅ mente̅ delectat exulcerat. ¶ Pec
catu̅ bolismu̅ induat p castrimar
gia̅. Est at bolismus caninus appetit:
q̅n cu̅ nimia auiditate sumit abꝫ
et cu̅ anxietate mag̅ desidat. Pp
Lu 21 tea̅ i eu̅ dn̅s ait. Videte ne corda
v̅ra grauent crapula et ebrietate.
ro 13 Et apl̅s ait. Carnis cura̅ ne feceris
28 in desidi̅s. ¶ Peccm̅ febre̅ induat.
pluriu̅a̅ et carnis voluptate̅. Un̅
i eu̅ dn̅s socru̅ pet̅ curauit a febri
ad 8 bus. Febris at luxurie q̅nq̅ e̅ cali

da. q̅nq̅ frigida. Calida i appetitu
anxietate: frigida i opis co̅sumaci
one. Un̅ in eu̅ dr̅ q̅ sp̅s malignus mr 9
q̅nꝫ i igne̅. q̅nq̅ i aqua̅ p̅iacebat
deomaca̅. ¶ Facit p̅tea hoi̅e dis 34
senteriau̅ p flux̅u libidi̅s. Un̅ de se
dechia legimus. q̅ postq̅ captus e̅ et
excecatus ductus i babilone̅ laxati
ua ponone interijt. ¶ Peccm̅ facit xl.
hoi̅eꝫ vtiginosu̅: sic scriptu̅ est. In
circuitu i p̅ij a̅bulat. Et ysaias ait.
Dn̅s miscuit i medio eius sp̅m v 14
tiginis: et errare fecit egiptu̅ i
o̅i ope suo. sic errat ebrius ꝛ vomes.
Hij s̅t quos dyabl̅s ad mola̅ ercu
re facit: sic legimus de sapsone. Un̅ Iudic 16
ysa̅. Tolle mola̅ et mole farina̅: 47
denuda turpitudine̅ tua̅. ¶ Pec̅m facit xli
hoi̅ez meniculosu̅: sic scriptu̅ e̅. Illic tre
pidauer̅t timore vbi no̅ erat timor. Et
btu̅s iob ait. Sonitus terroris sp̅ i auri 17
bꝫ eius: et cu̅ sit pax ille sp̅ insidias
suspicat. Et i pabol̅ dr̅. Fugit ipius 28
nemine p̅sequente. ¶ Peccatu̅ facit va xlii
gu̅ et dissolutu̅: et i co̅stante. Un̅ i
pa̅. Cor stultorꝫ dissile erit. Et ihe̅ 17
ait. Usq̅ quo delicijs solueris filia va 28
ga. Et ysa̅ ait. Sicut pila̅ mittam te i 22
terra̅ lata̅ ꝛ spaciosa̅: ibiq̅ morieris.
Et ihe̅ ait. Peccm̅ peccauit ihr̅lm: c 1
p̅ptea̅ i stabil̅ facta est. ¶ Peccm̅ facit xliii
hoi̅ꝫ duru̅ ꝛ obstinatu̅. Un̅ iob ait.
Indurabit cor eius q̅si lapis: et stringet 41
q̅si malleatoris incus. Et ihe̅ ait. Si 13
mutare pt̅ ethiops pelle̅ sua̅. aut
pardus varietates suas: et vos po
teritis b̅n facere. cu̅ didiceritis malu̅.

18 Et iterum ait. Peccatum iude scriptum est stilo
ferreo in ungue adamantino. Et rursum
xvij ... 19 ait. Durum factum sicut petra tua. Et uxor
xliij loth retro aspiciens: versa est in lapi
dem. Non solum autem facit peccatum animam lapide
sed et terram. Unde in genesi serpenti dicitur.
3 Terram comedes omnibus diebus vite tue.
xliiij ¶ Peccatum facit vile et abiectum. Unde ihe
11 remias. Quam vilis facta es nimis iterans
12 vias tuas. Et in ecclesiastico. Mulier forni
caria que sterius in via conculcabitur. Et dominus
15 per ezechielem ait. Proiecta es super faciem terre
in abiectione anime tue. Transiens per te vidi
16 te conculcari in sanguine tuo. Et in trenis ieremias
ait. Vide domine et considera: quoniam facta sum
8 vilis. Et iterum ait. In sterquilinium
sicut facie erunt: et eliget magis mortem
7 quam vitam. Et in (ysaia) idem ait. Omnes qui vide
bant eam spreverunt eam: quia viderunt ig
3 nominiam eius. Et iterum ait. Operiet nos
ignominia nostra: quia domino peccavimus.
Et in psalmo dicitur. Obprobrium sempiternum de
xlv dit eis. ¶ Peccatum facit hominem meretricem.
3 Unde ieremias ait. Frons meretricis facta est tibi:
noluisti erubescere. Et ezechiel ait. Edi
16 ficasti tibi lupanar: et fecisti tibi
prostibulum in cunctis plateis. Et iterum
ait. ~~Posuisti ut terram corpus tuum~~
24 ~~transeuntibus~~ in mundicia tua execrabi
23 lis. Et iterum ait in persona domini. Oblita
es mei: et proiecisti me post corpus tuum.
9 Et per ysaiam ait. Posuisti ut terram corpus
tuum: et quasi viam transeuntibus. Et in psalmo dicitur.
Perdidisti omnes qui fornicantur abs te.
xlvi ¶ Peccatum facit hominem stultum. Unde in evangelio.
lu. 12 Stulte hac nocte repetent animam tuam.
ecc. 1 Et apostolus ait. Obscuratum est insipiens

cor eorum. Et abacuc ait. Tu autem videntur
sunt eius erunt. Delicijs enim ludunt de omnes: 1
quia sicut stulti diaboli. ¶ Peccatum facit hominem xlviij
filium diaboli per imitationem. Unde in evangelio.
12 Vos ex patre diabolo estis: Et iohannes in episto 14
la canonica. Qui facit peccatum ex diabolo est. Pec xlix
catum facit animam habitaculum demonum. Unde
iob ait. Ingredietur bestia latibulum 34
suum. Et ysaias ait. Requiescent ibi bes 14
tie: et replebuntur domus eorum draconibus:
et habitabunt ibi struciones. ¶ Peccatum l
facit hominem mendicum et egenum. Unde de behe
moth bestia iob ait. Istius enim predite 41
gestas. id est bonorum spiritualium defectus. Et de
filio prodigo dicitur. quod cepit egere et pas lu.
cebat porcos. Et in parabolis salomon ait. E 7
gestas a domino in domo impij. Et ieremias ait.
Divitias tuas et thesauros tuos in direp 15
tionem dabo in omnibus peccatis tuis. Et in deu 32
teronomio dicitur. Consumentur fame: et devorabunt
eos aves morsu amarissimo. ¶ Peccatum facit 1
vanum: et animam redigit ad nichil. Unde ieremias 2
Ambulaverunt post vanitates: et vani fa
cti sunt. Et ysaias ait. Cecidimus quasi folium uni 64
versi: iniquitates nostre quasi ventus abstu
lerunt nos. Et in genesi. Pulvis es et in 3
pulverem reverteris. Et in psalmo dicitur. Cuius te 102
pestas transiens non erit in ipsius. Et ezechiel 28
ait. Nichil factus es: et non eris in sempiternum. xl
Et ysaias ait. Omnes gentes quasi non sint sic
sunt coram te: et quasi nichilum et inane re
putate sunt ei. Et ieremias dicit quod palee com 3
burentur igne inextinguibili. ¶ Peccatum 7
facit hominem retrogradum. Unde ieremias. Facti sunt 1
retrorsum: et non ante. Et ieremias de re
probis iudeis dicitur. quod abeuntes retro ce 18
ciderunt. Qui autem retro cadit non videt

4 quo decidat. Unde in prouerbiis dicitur. Via im
piorum tenebrosa: nesciunt ubi corru
lij ant. ¶ Peccatum spoliat animam vestimen
tis: et reddit nudam. Unde ezechiel ait.
15 Eras nuda et confusione plena. Et y
22 saias ait. Telas aranee texuerunt.
Tele eorum non erunt eis in vestimentum.
3 Et per naum dominus ait. Reuelabo pu
denda tua in facie tua: et ostendam
16 gentibus nuditatem tuam. Et iohannes in apoc.
Beatus qui custodit vestimenta sua: ne
nudus ambulet. Et iterum. Miser es et
3 miserabilis pauper et nudus et ce
liij. cus. ¶ Pedes etiam denudat. et cal
camenta tollit: ne peccator possit co
4 medere agnum paschalem. Unde iere. Pro
hibe guttur tuum a siti: et pedem tuum
liiij. a nuditate. ¶ Peccatum de homine bestiam
facit: ut sit sicut equus et mulus quibus
non est intellectus. Unde in psalmo. Homo cum in honore
esset non intellexit: comparatus est iumentis
lv. insipientibus. ¶ Et facit hominem leonem per
4 crudelitatem et superbiam. Unde in ecclesias
tico dicitur. Noli esse sicut leo in domo tua:
euertens domesticos tuos. Et in psalmo.
Et conculcabis leonem et draconem.
lvi ¶ Facit serpentem per malitiam et inuidiam.
Unde in ecclesiastico dicitur. Quasi a facie co
lubri fuge peccatum. Et in ecclesiaste dicitur. Qui dis
sipat sepem mordebit eum coluber.
lvij ¶ Facit aprum seu feram per peccatum. Unde in psalmo.
Exterminauit eam aper de silua: et singularis
ferus depastus est eam. Et in genesi. Fera
A in pessima deuorauit filium meum io
lviij seph. ¶ Facit asinum per accidiam. Et in
20 genesi dicitur. quod pueri abrahe expecta
uerunt cum asino. Non enim ascenderunt

ut sacrificarent cum illo. ¶ Facit vulpem lix
per fraudem. Unde in euangelio dominus de herode a lu 13
it. Dicite vulpi illi. Et in canticis dicitur.
Capite nobis vulpes paruulas: que de
moliuntur vineas. ¶ Facit lupum per ra lx
pinam. Unde ezechiel. Principes eius in medio 22
eius quasi lupi. ¶ Facit canem per gulositatem. lxi
Unde petrus ait. Canis reuersus ad vomi
tum. Et ysaias. Canes impudentissimi ne 2 pe 2
scierunt saturitatem. ¶ Facit porcum per lxij
luxuriam. Unde in euangelio dicitur quod demones in mt 8
trauerunt porcos. ¶ Facit equum: quia lxiij
peccator portat super se dyabolum. Unde in 17
exodo. Equum et ascensorem proiecit
in mare. Unde iohannes in apoc. vidit equos
rufos nigros et pallidos. ¶ Facit lxiiij
capream. Unde dominus in euangelio dicit quod separa mt 27
bit agnos ab hedis. Et in leuitico
iubet capram mactari: que designat fedi m
tatem peccati. ¶ Facit camelum propter stru lxv
mam cupiditatis terrene. Unde in gene 24
si dicitur. quod rebecca viso ysaac descendit
de camelo. ¶ Facit symiam per heresim lxvi
et ypocrisim. Unde in libro regum dicitur. quod sy
mie adducebantur ad salomonem. Philo 3
sophi enim qui videbantur boni esse et
sapientes: conuersi sunt ad dominum. ¶ Peccatum lxvij
facit ericium. Unde ysaias. Ibi fouea habet 34
hericius. ¶ Facit etiam talpam que terram fodit lxviij
in terram per auariciam. Unde in leuitico 12
inter inmunda animalia reputatur. et a
domino reprobatur. ¶ Facit lepusculum per lxix
mundanum timorem. Unde dominus ait. No mt 10 lu 12
lite timere eos qui occidunt corpus. Facit lxx
araneam: sicut scriptum est. Tabescere fecis
ti sicut araneam animam eius. ¶ Facit muscam. lxxi
que est animal sordidum et importunum. Unde

ysaias ait. Sibilabit dominus musce
lxxvii que est in extremo fluminum egipti. Fa-
cit vermem. Unde iob ait. Homo putredo:
21 q 8 et filius hominis vermis. Non solum autem
bestiis. sed et volucribus in mundis comparatur
lxxviii peccatum assimilatur homo. Facit enim hominem cor-
q 8 vum. Unde in genesi dicitur quod corvus non est ad
4 archam reversus. Et sophonias propheta
ait. Vox cantantis in fenestra: et cor-
14 vus in superliminari. Facit milvum qui
cadaveribus peccatorum delectatur. Unde ysaias.
34 Congregati sunt milvi alter ad alterum.
17 Facit strucionem per simulacionem et fal-
39 sam religionem. Unde dominus in iob. Penna
strucionis similis est penne herodii et
16 accipitris. Facit noctuam que repro-
levi xi batur in lege: que de nocte videt acute.
parum autem videt in die. Unde sunt homines
seculares et maliciosi: qui astuti sunt in
malicia: sed ad lucem veritatis ceci sunt.
11 Facit vulturem qui circa gaudet in ca-
daveribus vivit. et castra bellica
sequitur. ut cibum habeat. Per que bel-
licosi homines designantur. qui castra sequuntur
et inhiant spoliis aliorum. Facit bu-
18 bonem. qui absconditur in die. et querit
escam nocte: et alias aves veretur. quia
19 qui male agit odit lucem. Facit upu-
pam. que est avis lugubris. nidum facit
in stercore: per quam tristicia et sollicitu-
80 do seculi intelligitur. Facit vespertilionem. que
circa terram volitans pennis cum pedibus
utitur. Per quam illi qui scientiam suam utuntur
ad lucra terrena. signantur. Facit et pis-
81 cibus compabilis homo per peccatum comparatur. Per-
enim facit hominem anguillam per lubri-
82 citatem et incontinenciam. Facit cancrum

retro in via dei retrogradum. Facit del- 87
phinum per lasciviam. qui ludit in aquis in-
minente tempestate. Rebus etiam inani-
mis assimilatur peccatum. Dicitur enim peccatum lutum. 89
quia inquinat et detinet et absorbet.
Unde osee ait. Effimarent cogitabunt post v
sordes. Et iterum. Factus est in nationibus 8
sicut vas immundum. Peccatum sanguis est. 8
quia inficit et inquinat. Unde psalmus. Libera
me de sanguinibus. Et in trenis 4 ait. 4
Erraverunt ceci in plateis: polluti sunt
sanguine. Et ysaias ait. Omnes iusticie nostre 4
quasi pannus menstruate. Peccatum glacies 86
et est lubricum: quia corruere facit. Iuxta illud
Fiat via illorum tenebre et lubricum.
Et in trenis 12 ait. Lubricaverunt vesti- 4
gia nostra: in itinere platearum nostrarum.
Et in proverbiis salomon ait. In impietate sua x
corruet impius. Peccatum est tinea seu 8
scabies et putredo: quia animam occupat
et corrumpit. Unde scabiosus a sacerdo- levi
tio legali [struck] repellebatur. In sca-
bie autem fervor viscerum ad cutem trahitur.
et corpus reddit fedum: per quod fer-
vor libidinis specialiter intelligitur. Unde propheta
amos ait. Ascendere feci putredinem 4
castrorum vestrorum in nares vestras. Et in psalmo
dicitur. Putruerunt et corrupte sunt cica-
trices mee. Peccatum onus est: quia aggra- 8
vat. Unde ysaias ait. Dissolve fasci- 73
culos deprimentes. Et in psalmo dicitur. Miser
factus sum. et curvatus sum. Et in trenis 1o ait.
Iniquitates mee convolute sunt et imposite
collo meo. Peccatum ignis est: quia succen- 8
dit et comburit. Unde dominus per ysaiam. 7
Ecce ego creavi fabrum sufflantem in
igne prunas. Et comburit. Unde dominus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

11 in iob de ora^o ait. Alitus eius prunas
ardere facit: et flamma de ore eius egredi
33 tur. Et ysa^s ait. Spine congregate ig
4 ne comburentur. Et ozee ait. Omnes adul
teri quasi clibanus succensus a coquente. Et in
11 trenis iere^s ait. Accendit in iacob quasi
ignem flamme devorantis in giro. ¶ Pec
Jo catum cathena est seu vinculum: quod ligat
v seu astringit. Unde in pro^b. Iniquitates sue
capiunt ipsum: et funibus peccatorum suorum
constringetur. Et in ps. Funes peccatorum circum
91 plexi sunt me. ¶ Peccatum est fovea: que animam
absorbet et demergit. Iuxta illud.
Et incidit in foveam quam fecit. Peccatorem
26 plus nocet sibi quam alii. Unde in pro^b. Et
fodit foveam incidet in eam: et qui volvit
lapidem revertetur ad eum. Unde aug^s ait.
plus ledit iniquus dampnosus innocentem.
quam primus dampnosus peccare. Malicia i
gnis est precedens et te: plus vastans te.
Ante enim urit incendium quam comminuit: ante la
dit suum actorem quam alium. Fiscula plus
se accendit et consumit: quam alia. Et Cui
enim attemptat parare gladio: plus se
21 ipsum transuberat quam alium. Unde ezechi
el ait. Viam illorum in capite eorum reddam.
4 Et ozee ait. Facti sunt quasi arcus dolosus
qui scilicet sagittam reflectit in mittentem. Iuxta
42 illud. Conversi sunt in arcum pravum. ¶ Pec
catum fel est et absinthium: quia amaram
Iud^e 32 reddit animam. Sicut scriptum est. Uva eorum
24 uva fellis. Unde ysa. ait. Amara erit
12 potio bibentibus illam. Et dominus per ozee
ait. Cibavit me amaritu
dinibus suis: id est in peccatis. Que amara
13 sunt nimis. ¶ Peccatum tempestas est: quia con
turbat et vastat. Iuxta illud. Torrentes

iniquitatis conturbaverunt me. ¶ Peccatum 9 4
aggravat et ad terram deicit. Iniquitas 3a^e v
enim sedet super talentum plumbi. et sepe
confundit. Iuxta illud. Submersi sunt quasi plumbum ps 17
in aquis vehementibus. Et in baruch dicitur. 17
Facti sumus subtus et non supra: quia peccavi
mus domino. Et in ibi^o ait. Recedentes a 11
te in terra scribentur. ¶ Peccatum est sagitta 96
que penetrat et vulnerat: iuxta illud.
Sagitte tue infixe sunt mihi. ¶ Peccata spine 31
sunt et tribuli: que pungunt. Iuxta illud. Spi q̃3
nas et tribulos germinabit tibi. ¶ Peccata sunt 98
mures: que corrodunt. Unde in primo regum v
legimus quod mures corrodebant in terra
philistinorum. Et iob ait. Cogitationes 12
mee dissipate sunt: torquentes cor meum.
Et in trenis dicitur. Peccatum dedit deus afflic 11
tionem et curam superfluam. Peccatum enim requiem
tollit: et laborem inducit. Unde iere^mias. 15
Servietis diis alienis die ac nocte:
qui non dabunt vobis requiem. Et ysa. ait. 21
Impii quasi mare fervens: quod quiescere
non potest. Et iterum ait. Omnes manus dis 13
solventur. et omne cor hominis contabescet.
et contentiones: torsiones et dolores tenebunt.
et quasi parturientes dolebunt. Et in trenis v
iere^s ait. Cervicibus minabamur: lassis
fessis non dabatur requies. ¶ Peccatum vetus 99
tatem inducit. Unde in baruch dicitur. In 3
veterasti in terra aliena. ¶ Peccatum ps 17
aqua est: que suffocat et submergit. Iuxta illud.
sicut scriptum est. Descenderunt in profundum quasi
lapis. abissus operuit eos. ¶ Peccatum 41
animam conculcat a deorsum. Unde in ysaia
Incurvare ut transeamus. Et iob ait. rr
Vadent et venient super eos horribiles.
Et in ps. Conculcaverunt me inimici

mei. tota die. ¶ Per peccatum anima a demone devoratur. Unde de behemoth dicitur
40 Iob. Fenum quasi bos comedet. Et iterum
20 Huic montes herbas ferunt. Et Iheremie
dicitur. Comedit me et devoravit me nabugodonosor rex babilonis. reddidit me quasi vas inane: absorbuit me
32 quasi draco. Et dominus per ezechielem ait. Dispersae sunt oves meae: eo quod non esset pastor. Et factae sunt in devorationem omnium bestiarum agri. ¶ Per peccatum homo projicitur a facie dei. Unde Ieremias ait. Argentum reprobum
16 vocate eos: quia dominus projecit illos. ¶ Peccatum nubes est: que orationem ad deum transire non sinit. Unde Ieremias ait. Opposu
53 isti nubem: ne transiret oratio. ¶ Peccatum stercus est: quod animam sordidam reddit. Unde in trenis Ieremias ait. Qui nutriti sunt in croceis:
4 amplexati sunt stercora. Et de iob legitur
4 quod in sterquilinio sedens: testa saniem radebat. In sterquilinio sedemus: dum peccata ad memoriam reducimus. Ibi enim debemus peccata in corde per memoriam et contritionem. in ore per confessionem. in facie per confusionem et erubescentiam. in opere per satisfactionem.
17 ¶ Peccatum meritum bonorum operum tollit. Unde in parabolis: Victime impiorum abhominabiles sunt domino. Et ag
10 geus propheta ait. Qui congregavit mercedes: misit eas in saccum pertusum. ¶ Peccatum omnia opera bona precedentia mortificat. Qui enim in uno peccat multa bona perdit: Psalomon ait. Et in tre
18 nis Ieremias ait. Facti sunt filii mei perditi: quoniam invaluit inimicus. Et ezechiel ait. Si averterit se iustus a iustitia sua. et fecerit iniquitatem: omnes iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur. ¶ Peccatum alia peccata ad se trahit. Dum enim statim per penitentiam non diluitur: suo pondere trahit ad aliud. ut qui in sordibus est sordescat adhuc. Unde osee ait. Sanguis apoc
sanguinem tetigit. Sanguis enim sanguinem tangit: dum peccatum peccato additur. Sic scriptum est. Abyssus abyssum invocat. ¶ Peccatum mortale omnia peccata prius dimissa rediri facit. Qui enim in uno offendit: 14
omnium reus est. Unde oportet quod restituat debitum usque ad ultimum quadrantem.
sicut in evangelio dicitur. Et in ecclesiastico sapiens ait. Qui 14
baptisatur a mortuo et iterum tangit mortuum: quid prodest lavatio eius. ¶ Demum peccatum animam ad infernum. et ad penam eternam deducit: sicut scriptum est. Qui 14
bona egerunt ibunt in vitam eternam: qui vero mala in ignem eternum. Et in ba 11
ruch dicitur. Inquinatus es cum mortuis: deputatus es cum descendentibus in infernum. Et in ecclesiastico dicitur. Stuppa collecta synagoga peccantium: et consummatio eorum 21
flamma ignis. Et iterum. Via peccantium 21
complanata est lapidibus: et in fine illorum inferi et tenebrae et penae. Anima enim 3
que peccaverit: ipsa morte etiam morietur. Unde dominus per ezechielem ait. Conver 18
timini et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniquitas. Ecce fines quot et quanta detrimenta peccatoribus inferunt ipsa peccata. Unde in parabolis ipsa sapientia ait. Qui 12
autem in me peccaverit ledet animam suam. Et Ieremias in trenis ait. Ve nobis quia peccavimus. Peccata enim portae sunt infernales: 14
de quibus dicitur. Portae inferi non prevalebunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aduersus eum. Omni ergo studio et dili
gentia quasi a facie colubri fugiamus
in 13 peccatum. Lata enim via que ducit ad
mortem: ardua et angusta que ducit ad
vitam. Ad virtutes difficile consurgimus:
i fine ad peccata labore dilabimur. Ab omni igitur
peccato abstineamus. ad imitacionem il
ysa 53 lius qui peccatum non fecit. nec inventus est
1a 2 dolus in ore eius: qui de peccato dampnavit
peccatum. Ipse enim qui peccatum non fecit. factus est
cor v pro nobis peccatum: id est hostia pro peccato. Per
peccatum enim longe fit homo a deo: non loco
sed dissimilitudine. Unde filius qui est simili
tudo patris peccare non potuit: quia similitu
do non recipit dissimilitudinem: sicut albe
do non potest esse nigra. nec claritas ob
scura. Cristus ergo peccatum non fecit corde
vel opere nec ore: quia non est inventus
dolus in ore eius. Quo enim simplicitas
om dolu falleretur. vel veritas mentiretur. Nos igitur
ad eius similitudinem veraces simus et sine
dolo. Scriptum est enim. Dilexisti omnia
verba precipitacionis lingua dolosa: propter
ea deus destruet te in finem. Mendacium
enim nichil aliud est quam dolus in loquen
do: scilicet falsa vocis significatio cum in
tencione fallendi. Hoc est quando aliud ha
bemus in corde: et aliud pronunciamus
in ore. Quod est abuti voce. Voces enim in
stitute sunt ut sint note earum que sunt in anima
passionum. Sic et linguam ad hoc
nobis dominus dedit: ut esset fidelis inter
pres cordis nostri. Quicumque ergo mentitur:
lingua sua abutitur. Mentiri ergo est contra
mentem ire: cum aliud scilicet pronunciatur
et aliud cogitatur. Propterea dominus non so
lum perdet omnes qui operantur iniquitatem: sed per

det omnes qui loquuntur mendacium. Mentitur enim
per hoc quod declinat a veritate ad falsitatem:
ab eo scilicet quod est. ad id quod non est. Cum
autem deus sit veritas: nichil magis opponitur
deo quam falsitas. Et quia diabolus mendax est Jo viij
et pater eius: de filio dei per mendacium efficitur
homo filius diaboli. Mendaces quidem in se
faciunt ut veris dicentibus non credatur.
Et ita fidem destruunt: que est mater omni
um virtutum. Et ideo disperdet dominus universa
labia dolosa. Os enim quod mentitur oc ps l
cidit animam. Sicut enim fornicacio est cor
ruptio corporis: ita mendacium est cor
ruptio mentis. Fornicacio corrumpit
castitatem: mendacium veritatem. Nec enim
minor est veritas: quam castitas. Dicat teste
augustino mendacium quod nulli obest ut pro
desit. Sed mendacium iocosum et illud quod
alicui prodest et nulli obest non caret
culpa? quid sicut mentitur ut liberet hominem
a morte? quid erit de illis qui mentien
do neminem prosunt sed magis obsunt. et fratres
suos mentiendo circumveniunt. Sicut cau
pones et dolosi mercatores. et fal
si testimonium dicentes. et huiusmodi: de quibus
specialiter dicitur. Os quod mentitur occidit animam. ps l
Propterea dominus per prophetam ait. Ve civitas san nj
guinum universa mendacii. Non solum autem
mendacium. sed insuper maledictum vitare
debemus: ad imitacionem eius qui cum 1 pet ij
malediceretur non maledicebat. Tes
te enim apostolo maledici regnum dei non 1 cor 6
possidebunt. Filii autem hominum quorum os
maledictione et amaritudine plenum est. den
tes eorum arma et sagitte: dum maledi
cunt patris et detrahunt illis. Unde et se ij r 16
mel qui maledixit david: interfectus est

nu̅ 22 a salone. Balaa̅ eciã filius istl' no̅ au
sus ẽ maledicẽ: s3 ait. Quõ male
dicã? cui no̅ maledixit dñs. Be̅
dicite q̅ fr̅es et nolite maledicere.
iac 3 Quõ eni̅ lingua n̅ra q̄ b̄ndicim' deu̅
p̄re3: maledicem' hoīes q̄ ad yma
gine̅ dei f̄ti sunt. P̄ptea b̄t's iacob3
ait. Nu̅q̄d fons de eode̅ foramīe e
manat dulcẽ ⁊ amarã aq̄. Mag
ḡe est abusio cu̅ de eode̅ ore b̄ndctõ
sil' et maledctõ p̄cedit. P̄ptea̅ i ec
21 clesiastico sapiẽs ait. Cu̅ maledicit
impius dyab̄: maledicit aia̅3 sua̅.
Nulla eni̅ dei creatu̅ra maledicẽda ẽ.
liuore videt̄: alioq̄n maledcõ re
uĩtit in caput maledicẽtis. et ita p̄
ōsequẽs aia̅3 sua̅ maledicit. Vl' ma
ledicẽdo dyab̄l3. q̄3 e9 familia̅ vidi
maledicẽ: et ita maledicit impi9
aia̅3 sua̅ q̄ est de familia dya. Illd'
tn̄ maledictu̅ qd' fit amore iustitie.
nõ odio uel liuore vindicte: no̅ est
act 8 pc̄m. Dic ei petrus maledicit sy
1 cor 5 moni mago: et ap̄ls chorinthio
fornicatori. tradẽs illu̅ sathane i
interitu carnis. Et dñs maledicto
gen 3 pene maledixit ada̅ dicẽs. In su
dore vultus tui. vesceris pane tuo.
De maledicto a̅t culpe d'r. Maledcĩ
q̄ declinãt a ma̅datis tuis. Maledi
cẽre d'r aliq̄s aliis no̅ op̄tãdo ma
lu̅ illi. s3 p̄dicẽdo. Dic ei dd' male
dixit iude. dicẽs. Fiat h̄itatio e9 de
serta: et ep̄atu̅ e9 accipiat alt'. P̄
hibet' g̃ maledictu̅ culpe: q̄n. s. a
liq̄s ex ira uel odio alicui īp̄catur
mala. Obp̄b'a ⁊ et blasph'ie dim̄
maledicta. Hoc mõ iudei male
dicebat xp̄m blasphemãtes ⁊ dicẽtes.
Vach q̄ destruis tep̄lu̅ dei. Maledcõ
1' culpe vitare debem9 exẽplo xp̄i: q̄ cu̅
malediceret' no̅ maledicebat. Cu̅
eni̅ iudei dicerẽt ei. seductor es. pota
tor es. demoniu̅ h̄es: nõ īp̄perabat
eis mala. que vere in eis erant.
Neq3 eis cominabat': s3 oẽ3 patiẽ3 ex
hibebat. Et cu̅ oi̅ mansuetudĩe fla
gellari se p̄mittebat: f̄r̄s sic hõ no̅
audiẽs. ⁊ no̅ h̄ns i ore suo redargu
tiones. Et nos xp̄m imitãdo nulli
maledicam9: ne cominãdo uel li
tigando p̄secutoꝝ n̄roꝝ malicia̅ ⁊
ira̅ augeam9. Nõ mittam9 ligna
i igne̅ illoꝝ. Si dom9 vicini n̄ri suc
cendit'. nõ igne̅ ign̄i addam9: sed
magis b̄ndicẽdo. et bonu̅ p malo
reddendo igne̅ malicie eoꝝ extinguẽ
studeam9. Et q̄m dñs de se ait. q̄
sequitur me no̅ ambulat i tenebr̄is: seq̄
am9 illu̅ q̄ est via ut no̅ erretis v'i
tas ut no̅ decipiam': vita vt no̅
moriam'. Qu̅s a̅t q̄ ipe m̄do vi
sibilit' appareret. erãtis sic oues no̅
erra̅tes ex' via̅ veritatis: variis vi
cioꝝ spinis lacerati absq3 ducatu
pastoris. S3 cõu'si estis nu̅c ad pasto
re̅ et ep̄m aia̅ꝝ v'raꝝ. Ipe eni̅ vere
ẽ ep̄s: id ẽ sup'intendẽs seu visitator.
Visitauit eni̅ nos oriens ex alto.
Ipe pastor bonus q̄ aia̅3 sua̅ po
suit pro ouib3 suis. Q' relictis no
naginta noue ouib3 i deserto. venit
q̄rẽ et visitãre oue̅ que p'ierat: et
ea̅ humeris h̄ũẽs ad ouile b̄ñ tudis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

celitus reportauit. dns nr ihs xps.
q patrem no fecit. nec inuentus e do
lus in ore eius. Eade do the
supti ex euag ioh capitulo x°.
Ego su pastor bonus.
Bonus pastor aiam
sua dat p ouibz suis.
Dns p ysaia ait. Qui habitatis t
ra austri: cu panibz occurrite fugie
ti. Panis em vbu dei necessarius e
hijs q fugiut de tra caldeor. i. de
captiuitate ferocium demonu: hijs qui
fugiut de medio babilonis. et de
incendio sodome. i. de confusione et
amore huius mundi. hijs q habitant i tra
austri. i. in feruore caritatis dz occur
ri cu panibz diuini eloquij et sce
predicationis. pdo modo fugientibus
Vn valde timendu est nob qui vo
bu dei anunciamus ne i tra aqlonis
scz hyemali et frigiditate viciou nro
ru comorem. Nisi em ardeamus lu
ce no debemus. Nisi caritate habeam:
de corde frigido verba calida profer
re no valemus. Q em no ardet: no
incendit. Si linguis hominu loquar et
angelo: caritate aut no habeam
no pdest nob. sz magis obest. Sic
campana q alios excitat. et se ipsa
vberat. Et si alios excitemus aias
nras ledemus. Peccatori aut dicit ds
quare tu enarras iusticias meas. Et
apls ait. Q alium doces. teipm no
doces. Q pdicas no furandu fura
ris: q dicis no mechandu mecha
ris. Et itez. In quo aliu doces. te
ipm condempnas. Eadem eni agis que

iudicas. ¶ Orate g fres dnz q tena
illo igne quem ipe venit mitte in tra.
de quo ipe ait. et qd volo ni vt arde
at. Hodie cor meu attendit: expul
so gelicidio peccator. Fugiat aqlo et
veniat auster: vt ex ore et corde me
o ad honore dei et reparatione vestra
fluat nostra scia scripturar. Et si enim
peccator sum: magis debetis attende doctri
ne vtilitate et vtilitate vita: qz vite
mee qualitate. Dignu enim campane
audit et auscultat: qui excitari vult
vt ad eccliaz pgat. Illu aut q cor
da pulsando campana trahit: no
multu considerat vel attedit. Pari aut
modo attendimus sigillu mittentis et
litteraz continentia: qz nuncij litteras defere
tis qualitate seu psona. Siliter et
tritici puritate attendimus: et no
sacci vilitate. ¶ Ego su pastor bonus.
etc. Redemptor nr xps lucerna sup can
delabru posita. ad hoc i mundo appa
re voluit visibiliter: vt exemplu imi
tationis electis suis relinqret: astru
ens fide. mira doctri opatione. i for
mans mores sca conuersatione. In fide
eni et moribz tota vita xpiana consistit.
Vn ps ait. Os meu loquet sapiaz:
et meditatio cordis mei prudentia.
Sapiaz de fide: prudentia de mori
bz. Et qm redemptor ad patria diui
se sic vie. sz no ad ipse: duobz modis
dns fideles suos informauit. Bap
tismo qde suo cunctis fidelibz se pre
buit imitabile. Commorando vo p
baptismu in solitudine heremitis
et solitaria vita agentibz ex dedit.

Ieiunando autem et multa aspera sustine-
do reliquit exemplum penitentibus. Disci-
pulos congregando reliquit exemplum in conventu
sub uno abbate viventibus. Nasce-
do de virgine et continens vivendo exemplum
prebuit virginibus et continentibus. Omni ter-
rena possessione caruit: ut exemplum fieret
pauperibus. Infirmos visitando et sa-
nando et alia misericordie opera exercendo: mi-
sericordibus et beneficis exemplum dedit.
Vigilando et orando: exemplum reliquit
confessoribus. Moriendo vero exemplum fuit
martiribus. Predicando autem et oves suas
pascendo. atque pro ipsis animam suam
ponendo exemplum prebuit pastoribus
animarum et prelatis. Ad quorum informacio-
nem ipse in hodierno evangelio ait. Ego sum
pastor bonus. Et exprimens atque expo-
nens quod sit proprium boni pastoris ait.
Bonus pastor animam suam dat pro ovibus
suis. Mali autem pastores qui et merce-
narii dicuntur. et si aliquando pascunt. ut
tamen ab ovibus pascantur: ad hoc enim
predicant ut manducent; animas tamen suas
pro ovibus non ponunt: sed viso lupo ve-
niente fugiunt. Ut autem oves suas
dominus plenius instruat separat preciosum
a vili. et inter sanctum et prophanum hanc
distanciam: aliud proprium boni pasto-
ris adiungit. Unde et repetit dicens.
Ego sum pastor bonus: et cognosco
ii thi. ii meas et cognoscunt me mee. Novit
enim dominus qui sunt eius. Agnoscit
vultum pecorum suorum: et greges suos
diligenter considerat. Cognoscit oves
suas. approbando. diligendo et di-
rigendo seu regendo. Oves autem eius

cognoscunt eum. diligendo et eius volun-
tatem consenciendo per amorem et bonam
operacionem illi obsequendo. Teste ergo
beato iohanne. qui dicit se nosse deum et man- i Io. ii
data eius non custodit: mendax est.
Cognoscunt etiam oves pastorem suum
per scripturas. Cognoscunt per creaturas.
cognoscunt per fidem. cognoscunt per experienciam.
gustantes et videntes quoniam suavis est
dominus. Mercennarius autem oves vero non
cognoscit: quia que dei sunt nescit. Non cog-
noscit diligendo: non cognoscit re-
gendo: non cognoscit consciencias earum
diligenter perscrutando. Magis autem atten-
dit nodum burse: quam nodum culpe.
Non cognoscit: quia salutem eorum non ap-
probat. nec querit. Lucris animarum non
intendit: sed magis lucris pecuniarum.
Terrenis commodis inhiat. honore pre-
lationis exultat. Lac et lanam desi-
derat: de salute ovium non cogitat.
Lucris temporalibus pascitur: impensa sibi
ab hominibus reverencia letatur. Et quia plus
terrenam substanciam quam oves diligit:
meritum pastoris perdit. Est autem ali-
ud boni pastoris proprium: per quod a ma-
lo pastore discernitur. De quo proprio
dominus subiungit dicens. Alias oves habeo.
que non sunt ex hoc ovili. Et illas oportet
me adducere: et vocem meam audient.
et fiet unum ovile et unus pastor.
Hee sunt oves de gentibus. que non erant de
populo israel. Eas dominus per inspiracionem divi-
nam. et apostolorum atque sanctorum doctorum pre-
dicationem ad se traxit et adduxit:
ut fieret unum ovile. Ipse enim lapis
angularis coniungens duos parietes Eph. ii

que fecit vtraque vnum. Vna est ecclesia.
Ca x vna est xpi columba. Vnus pastor xps.
Alij autem pastores vnum sunt in ipso: quia
omnes membra eius sunt. Cuius oues proprie sunt
Cristi: quia oues de gentibus congregauit
in ouile ecclesie i. in catholicam ecclesiam et
consorcium sanctorum introduxit. Et de lupis
Jeremie 23 oues fecit: que sunt oues in predestinacione.
Sic econuerso quedam sunt oues in ecclesia: que
lupi sunt in dei presciencia. Dum enim retro
abeunt: de ouibus lupi fiunt. Qui enim
ab ouili est egredi: statim a lupis de
Abacuc 1 uoratur. Sic scriptum est. Abscidetur de
ouili pecus. Bonus ergo pastor oues
congregat et multiplicat. In quo discer
nitur a pastore malo: qui oues disper
git et mactat. Dum eas de prauo a bo
no retrahit: et in perdicionem et dampna
cionem inducit. Sunt ergo boni pasto
res. qui soli proprie dicuntur pastores. Sunt
mercenarij: sunt et fures. Pastor vigi
lat circa gregem. vt eum reficiat et sagi
net. Mercenarius vt emungat et spo
liet: fur vt perdat et mactet. Pas
tor est venandus. imitandus. et au
diendus. Mercenarius audiendus tole
randus. sed non imitandus: fur cauen
dus. attendendus. et abiciendus. Primo
ergo de bono pastore. secundo de merce
nario. tercio de fure prosequamur. Bonus
xps proprie dicitur pastor bonus. Ipse enim so
lus bonus ex se. bonus in se: bonus
essencialiter. bonus eternaliter. Vnde in euangelio
m 19 ipse ait. Nemo bonus nisi solus deus. Ipse
fons et origo boni: a quo bona cuncta
procedunt. Ipse bonus temporaliter effectiue
Ca 1 in actibus: sic scriptum est. Vidit deus cuncta

que fecerat: et erant valde bona. Ipse
pastor bonus non solum auctoritate sed officio
et ministerio corporaliter. Sic scriptum est. m xx
Filius hominis non venit ministrari sed minist
rare. Alij autem solo ministerio pastores dicuntur.
non auctoritate. Qui et boni dicuntur.
participacione diuine bonitatis. accidentaliter:
non essencialiter. Ipse autem xps ostium.
ipse ostiarius. ipse ouis. ipse ouium pas
tor. Pascit oues proprias: cum alij pas
tores pascant oues commissas. Vnde non
est dictum petro. pasce oues tuas. sed pas
ce oues meas. Nos autem proprie sumus eius et o
ues pascue eius. Dicitur autem xps pastor:
quia pascit suos corporaliter. spiritualiter. sacra
mentaliter. doctrinaliter et eternaliter. Pascit
nos pastu nature. pastu gracie. pastu eu
charistie. pastu doctrine. pastu beati
tudinis eterne. Pascit nos corporaliter
pastu nature: id est cibo et sustentamento
corporali. Sic scriptum est. Qui dat escam
omni carni. Pascit nos spiritualiter pas
tu gracie. animas nostras bonis spiritualibus re
ficiens: et spiritualiter pinguedine cari
tatis saginans. Tot enim fercula nobis
apponit in mensa sua: quot nobis confert
bona spiritualia. Vnde propheta ait. Sicut
adipe et pinguedine repleatur anima mea.
Ipse enim xps nobis coagulatus mons
pinguis. vitulus saginatus factus nobis
conuiuium pinguium. conuiuium medul
latorum: vt holocaustum meum pingue
fiat. Vnde in canticis dicit salomon.
Florebit amigdalus. inpinguabitur
locusta i. gentilitas. cui dominus de rore
celi et pinguedine terre dedit benedictionem.
Sic scriptum est. Pinguescet speciosa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

deserti. Pascit nos sacramentaliter
pastu eucaristie. Hic est panis pin
guis aser prebens delicias regibus. De
Jo vi hoc pastu ipse in euangelio ait. Caro mea
vere est cibus: et sanguis meus vere est potus.
Ipse enim dedit animam suam pro ouibus suis.
In panem corporis. et sanguinis in pastum se
ipsum in premium sempiternum. Pascit
x nos pastu doctrine: de quo psalmista ait. In
loco pascue ibi me collocauit. Et
33 ezechiel ait. In pascuis vberrimis
pascam eas. in montibus excelsis erunt
pascua earum. De hoc pastu dominus a
it petro. Pasce oues meas. Pas
cit nos pastu beatitudinis eterne: de
Lu 14 quo in euangelio dicitur. Beatus qui manducabit pa
nem in regno celorum. Et iterum. Vt eda
tis et bibatis super mensam meam in regno
meo. Et dauid ait. Panem angelorum man
ducauit homo. Et iterum ait. Saciabor
3 re xix cum apparuerit gloria tua. Legimus autem quod
helyas pastus est pane subcinericio.
et ambulauit in fortitudine cibi illius quadra
ginta diebus et xl noctibus. Panis
autem ille figura fuit panis eucaristie et
panis doctrine. Digne tamen fuit virtus
in umbra et figura: quanta et quam mirabi
lis est virtus in re ipsa. in ipso scilicet pane vero
corporis. quo reficiuntur anime populi christiani.
De quo pastu in libro regum legimus quod
coruus pascebat helyam. id est christus fidelem
animam. De quo coruo dominus in iob ait.
38 Quis preparat coruo escam suam: quando pul
li eius clamant ad dominum. Coruus dicitur
christus similitudine carnis peccati. Qui cum
sit candor lucis eterne. quasi niger factus est:
ysa 33 dum vidimus eum non habentem speciem neque de

corem. Vnde et ecclesia nigra fit propter ipsum. mundo
despecta. et variis tribulacionibus afflicta:
sicut ipsa ait in canticis. Nigra sum sed for Ca 1
mosa. Vox autem huius dicitur vox coruina: que
semper in crastinum sonat. cum bona futura pro
mittit. Hec enim vita que hodierna di
es est in promissione: crastina autem dies
erit in exhibicione. Cras enim respondebit Gen 30
nobis iusticia mea. id est christus: qui factus est 1 Co 1
nobis a deo patre sapiencia et iusticia. Es
ca autem huius corui. non qua pascitur. sed qua
pullos suos pascit: est caro eius.
Hanc escam spiritus sanctus in vtero virginis preparauit.
Mater autem nobilem escam in presepio in pa
upere scutella posuit. Christus autem hanc es
cam esibilem reddidit: quando pullos suos
pascit. dum eos nigrescere facit. des
pectu scilicet mundi et carnis mortificacione.
Dicitur preterea dominus noster pastor propter instru
menta pastorum. Habet enim panem in pera
sua in sacculo. canem in fune. baculum
cum virga. cornu cum fistula. Panis est
verbum vite: pera pastoralis seu famil
ie cor humile. Habet autem tot canes quot habet
sub se predicatores: linguam medicina
lem more canum habentes. et latratu lu
pos terrentes. sagaces odoratu discre
tionis vigentes. domino suo fideles et
super gregis custodiam nocte vigilan
tes. Ligati enim sunt fune amoris preceptorum:
et habent zelum secundum scienciam cum discre
tione. Habet preterea pastor noster baculum
consolacionis et sustentacionis: et virgam
correpcionis. De quibus psalmista ait. Virga tua
et baculus tuus: ipsa me consolata sunt.
Habet cornu predicacionis: et timbris
comminacionis. Cornu enim sonum reddit

nabile. Hec fistula .i. promissionum dul-
1 pet v cedine. Humiliemur ergo sub potenti manu
huius pastoris, non aberrantes a via
veritatis: ne nos rapiat lupus infernalis
et leo crudelis, qui circuit querens quem devora-
re possit. Ingrediar et egrediar scilicet
ipso: ut pascua vite inveniamus. Ingre-
diamur per contemplacionem: egrediamur per acti-
vam vitam. Ingrediamur in cubiculum mentis
quiete meditando orando et legendo et
consciencias nostras perscrutando: egrediamur ad
pugnam et ad bona opera proximis subve-
niendo: ut tandem ab hac vita egredien-
do eterne beatitudinis pascua inveniamus.
¶ Dicitur preterea Christus pastor. non solum
quia oves pascat: sed quia oves educit et
reducit. deducit et custodit. Edu-
cit eas de tenebris peccatorum: sicut scriptum est.
Eduxi te de terra egipti. Reducit eas de
Ba 4 desto penitus celi: sicut scriptum est. Re-
ducam captivitatem vestram de cunctis locis.
Deducit eas per semitas iusticie: sicut
scriptum est. Qui deducit velud ovem Ioseph.
xi Et ysa. Puer parvulus minabit eos.
x Et Ioh. in euangelio ait. Cum proprias oves e-
miserit ante eas vadit: et oves eum
sequuntur. Cum emisit eas de tenebris sci-
licet ad lucem. de via erroris ad viam veri-
tatis: ante eas vadit. quasi colum-
na nubis et ignis precedendo: et prevenien-
do verbo sancte predicacionis: exemplo bone opera-
cionis: suffragio oracionis: solacio
temporalis subsidii: et flagello correpti-
onis. Custodit insuper oves et defen-
Iob x dit: sicut scriptum est. Et non erit qui de
manu mea possit eruere. Ipse enim animam
suam dedit pro ovibus suis defendendis

pastor pro ovibus. creator pro creatura.
dominus pro servis. Non solum autem pro ovibus:
sed et pro capris ut oves fierent. Christus 1 pet 3
enim mortuus est pro peccatis nostris: iustus pro
iniustis. Cum enim inimici essemus reconcili- ro v
ati sumus deo in sanguine eius. Deus enim erat
in Christo: mundum reconcilians ~~sibi~~ patri.
De huius boni et summi pastoris officio
dicit Ezechiel. Ego pascam oves meas: 34
et eas accubare faciam. Quod perierat re-
quiram: et quod abiectum erat reducam: et
quod confractum erat alligabo: et quod in-
firmum erat consolidabo: et quod pin-
gue et forte custodiam. Pereunt oves
mortaliter peccando. Abiciuntur dum subtrac-
ta gratia a deo deseruntur et elongantur. Ca-
pit eas lupus infernalis dilaniat.
et devorat. et ossa eorum confringit: dum
miser homo de peccato in peccatum ruit. Fran-
gitur manus: ut bonum operari non valeat.
Frangitur pes: ut in via dei ambulare
nequeat. Collum frangitur: dum nec deum
laudat. nec peccata confitetur. Tot enim egri-
tudines incurrit miser: quot viciorum in-
commodis succumbit. Pius autem pastor
oves que perierant quesivit: dum ad nos ve-
niens modo visibiliter apparuit. Quod ab-
iectum erat reducit: dum gratiam infun-
dendo convertit. Quod confractum erat alligavit:
dum salutaria precepta dedit. et sacra-
mentorum medicinam adhibuit. Vel con-
fractos .i. contritos corde alligat: quia
cor contritum et humiliatum deus non despi-
ciet. Qui sanat contritos corde: et
alligat contriciones eorum. Unde propheta ait.
Sana me domine: quoniam conturbata sunt
ossa mea. Quod infirmum est consolidat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dn̄i gr̄am multiplicat. et v̄tutes ip̄storum
⁊ debiliū augmētat. De q̄bꝫ ap̄ls
ro. 14 ait. Infirmū ī fide suscipite. ¶ Gs
pīgue ē ⁊ forte custodit: dn̄i ī bono
p̄scuare fac̄. ⁊ a bestijs ne deuoret
defendit. ¶ Pascit oues famelicas
et ambulare fac̄: dn̄i p⁹ laborē req̄e
mt xi tribuit. Vn̄ ipse ī eu̅ ait. Venite ad
me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis:
et ego reficiā vos. Cū vero ob sep
tē milia ouiū possideat. i. scōs ī q̄bꝫ
ē p̄fca innocēcia: singlas oues suas
cognoscat. ⁊ ab oībꝫ suis cognosci se
fac̄. Vn̄ ip̄e ait. Cognosco meas: ⁊
cognoscūt me mee. Hic nouit me
pr̄: et ego cognosco prēz. et aīaz meā po
no p ouibꝫ meis. Nemo nouit fi
liū n̄i pr̄: et cui voluit pr̄ reuelare.
Agnouerūt g̃ oues pastorē pr̄is re
uelatione. Caro eī ⁊ sangs nō reue
lauit eis: sed pater qui est in celis.
Sic g̃ filius hēt a prē q prēz cognoscat:
ita oues hn̄t a prē filij notiā. A
liter tn̄ et longe dissilit. Nā filius
p se. et si nō a se prēz agnoscat: oues
aūt nō p se. nec a se. sꝫ a prē et filio
hn̄t q pastorē agnoscūt. Filius et
prēm agnoscit diligendo: filius p di
lectioēz et familiaritatē oues agnos
cit. Signū aūt dilcōis pr̄is. ⁊ dilec
tionis ouiū est. q ad mādatū pr̄is
aīaz suā posuit p ouibꝫ suis. Ea
g̃ caritate q̄ p ouibꝫ mori voluit:
q̄ntū prēz diligēt ostēdit. Vel p̄terea
filius patrē agnoscit: q ipm̄ facit
agnosci. Similr̄ et pr̄ filiū agnoscit:
id ē agnosci facit. Agnoscūt g̃ oues

pastorē: agnoscūt fideles filiū.
Qui aūt nouit filiū: nouit et prēz.
Filiū scꝫ vt filiū. Et eis q̄ nouit
prēz vt prēz: nouit ⁊ filiū. Sim⁹
ḡ oues tāti pastoris: vt ip̄ꝫ cognos
cam⁹: et ab ip̄o cognosci et dilig̃i
mēam̄. Si eī xp̄m cognoscis: ab
ip̄o agnosceris. et ip̄i q̄ ouis eris.
reddes pastori tuo more ouis lac
īnocēcie et mūde vite. et lanā
mā̄suetudīs ī suauitate bone cō
uersacōis. Lac enī ⁊ lanā r̄ pres
tant: q̄ xp̄i paupibꝫ victū ⁊ ves
titū ministrāt. Ouis aūt ē mā̄sueti.
egrotatiuū. mūdū. fecūdū. imo
lacioni aptū. In mā̄suetudine
mīs[r] humilitatis suauitas: in īf
mitate cōpassiōis pietas: ī mū
dicia castitas: ī fecūditate caritas:
in īmolatione carnis mortificacī
o. uel sanguīs p xp̄o effusio. Sim
enī. i. exēplū humilitatis ⁊ abiec
tionis terrā ecce sc̄i sterilē reduūt.
Pelle mīs[r] ⁊ vellē cp̄aliū xp̄m ī
mēbris suis calefaciūt. Vn̄ icān. 4
dr̄. Dentes tui sicut greges tonsarū:
q̄ ascendūt de lauachro. Hij sūt
sc̄i plan: q̄ alios ī corpant r̄. et
ideo dētes dr̄. Oues eciā tonse
dr̄. a vellē scꝫ cp̄aliū: q̄ paupibꝫ
erogāt exonerate. Hee sūt oues ia
cob varios fetꝫ. i. varias v̄tutū op̄a
parientes. Nō solū aūt hoīes. sꝫ
⁊ angeli sūt dn̄i oues: ꝑpt mā̄sue
tudinē ⁊ benignitatē. Hee sūt nona
gīta noue oues q̄s dn̄s relīq̄t in mt 18
deserto. i. ī celo. ab āgel' cōuiēcibꝫ

delicto: et videt quare oves humani ge
neris que perierat. Xps [Christus] etiam dicitur ovis sim
plicitate. quia lacte nos nutrit.
carne reficit. pelle pedes munit.
vellere vestit. balatu agnos colligit.
fimo terram fertilem reddit. Xps lac
te humilitatis sue nos pascit. De quo
Deut. 26 dicitur. Dabo vobis terram lacte et melle
fluentem. lacte scilicet humilitatis. et mel
le divinitatis. Lacte et simplicis doctri
ne. quia non solum mel spiritualis et profun
dioris doctrine sub lingua eius: sed et
lac simplicioris doctrine. De quo apostolus
Cor 3 ait. lac dedi vobis potum: non escam.
Carne sua nos reficit: secundum scriptum est.
Io vi Panis quem ego dabo caro mea est:
pro mundi vita. Pelle pedes nostros
munit: quia exemplo exterioris conversationis
illius. affectuum nostrorum pedes mu
niuntur. Pellem etiam pro pelle dedit.
paradisum nobis: pellem scilicet mortalem
pro pelle nostra glorificanda tradidit.
Vellere autem ovis vestiuntur: qui sua
nes sunt pietate. et calidi caritate.
et bonis operibus exornati. Vellere etiam
bonorum temporalium nos tegit et protegit:
dum panem nostrum cotidianum. et temporale
sustentamentum nobis tribuit. Bala
tu etiam predicationis et doctrine sue dis
cipulos multos ad se collegit. et unita
te fidei congregavit. Unde ipse ait. Oves
mee vocem meam audiunt. Vox eius.
Esto humilis mitis. pacificus. devo
tus. largus. pauper spiritu. sobrius. castus.
Vox diaboli. Esto superbus. iracundus. con
tentiosus. piger. invidiosus. avarus.
gulosus. luxuriosus. Illius vocem

nequitie oves audiunt: cuius ammonicioni
obediunt. Vocem autem xpi audiunt oves
eius: non diaboli obediunt oves infer
nales. De quibus dicitur. Sicut oves in infer
no positi sunt: mors depascet eos.
Fimo autem obprobriorum et sanguinis sui:
terram cordis humani xps fertilem red
didit. Habet autem summus pastor a
lios sub se pastores. scilicet prela
tos et doctores: quorum fidei oves su
as pascendas et custodiendas commi
sit. Quorum officium est pasci et pascere:
quia primo dicitur a domino quod lucet. et inde quod in
cendit. reficitur quam reficit. pascitur quam pascit.
Debet igitur bonus pastor primo se et post
gregem domini pascere. Unde in actibus aposto
lorum apostolus ait. Attendite vobis et uni
verso gregi: in quo spiritus sanctus posuit
vos episcopos. regere ecclesiam dei. Id est at
tendite primo vobis: et postmodum uni
verso gregi. Et ad thimotheum ait.
Attende tibi et doctrine. Primo
tibi: et post doctrine: ut pascas o
ves etc. Attende etiam dicit doctrine. id est tem
pus et modum studendi: ut sit
discretus in silencio. utilis in verbo:
ut taceda non proferat. et proferenda
non reticescat. Gregem autem pascat
non amore nummi: sed amore xpi. Unde xx
et petro dominus ait. Diligis me:
pasce oves meas. Non semel ait:
sed ter dixit ei pasce. Debet enim pastor
bonus pascere corde. ore et opere. Cor
de diligendo: ore instruendo: ope
sacramenta ministrando. elemosinas eroganr
do. exemplum bone conversacionis prebendo.
do. Debet enim ovibus suis ignem fer

uictus diluculis. unguentum piae consola-
tionis. pabulum verae praedicationis.
suffragium deuotae orationis. stimu-
lum rigidae correctionis. exemplum honestae
conuersationis. subsidium temporalis suste-
tationis. praesidium sollicitae defensio-
nis. beneficium reconciliationis et ob-
secrationis. Debet praeterea bonus pas-
tor tamquam archa testamenti in se habere
manna bonae vitae et sanae doctrinae.
virgulam disciplinae. tabulas legis
et deuterionomii. id est utriusque testamenti
sacrae: ut sit in ecclesia dei ut sol clarus
sua splendidus doctrina. calidus
uita. perfectione rotundus. Teste enim
gregorio tantum debet actio praesulis trans-
cendere actionem populi: quantum distat vi-
ta pastoris a grege. Teneat autem
bonus pastor more aaron thuri-
bulum stando inter uiuos et mortuos.
ut oret pro iustis ne cadant. et pro
peccatoribus ut resurgant. Opponat
se murum pro domo domini: ut possit di-
cere. Ego murus: et ubera mea sicut
turris. Ubera scilicet doctrinae: per quam contra
hereses et hereticos fideles defendit.
Sint manus eius tornatiles expedi-
tae et sine errore. plenae iacinctis: ut
omnia faciant pro gratiis. Ut possit di-
cere cum apostolo. Non quaero quae vestra sunt: sed
uos. Et iterum ad corinthios. Gratis
euangelium euangelizaui uobis. Et ad
thessalonicenses ait. Non fuimus aliquando in
sermone adulationis sicut scitis: neque
in occasione auaritiae. deus testis est.
Et in actibus apostolorum ait. Argentum
aut aurum aut vestem nullius concupiui: sicut
ipsi scitis. Et ad philippenses ait.
Non quaero datum: sed quaero fructum. Et pe-
trus ait. Pascite qui in uobis est
gregem dei. prouidentes non coacte sed
sponte secundum deum. neque turpis lucri
gratia. Et iethro ad moysen dixit. E-
lige tibi uiros prudentes et timentes
deum: in quibus sit ueritas. et qui oderint
auaritiam. Pascat igitur et conseruet
oues pingues. sustentet morbidas.
pungat lentas. attrahat et colligat
vagas: lupos terreat et coherceat.
Ad hoc enim habet baculum pastoralem.
ad hoc etiam mitram gerit in capite: ut
inimicos fidei catholicae cornibus
duorum testamentorum potens sit uentilare.
Praeterea apostolus ad tytum ait. Oportet episcopum am-
plecti eum qui secundum me est sermonem: ut
potens sit in doctrina sana exhortari.
et eos qui contradicunt arguere. Horum autem
officium exprimit ysaias dicens. Super montem
caliginosum leuate signum. exalta-
te uocem. leuate manum. ingrediantur
portas duces. Mons caliginosus est po-
tens in hoc seculo: uiciorum tenebris ob-
ductus. Super montem istum signum leua-
re est. potentibus mundi sedula correp-
tione auctoritatem domini baiulanda committere.
Non solum autem uocem praedicando. sed manum
bene operando debemus extollere: quia
auditorum cordibus amorem mundi conari
non destruere: ut portas duces ingre-
diantur: ut portas scilicet cordium et aurium
sermo exhortationis valeat penetrare.
Quid enim prodest si uox fuerit eleuata et
manus depressa? cui dicatur audacter
noli esse citatus in lingua tua. et inutilis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et remissus in operibus tuis. Quomodo
manus aliorum poterit erigere: qui proprias
non studet in sublime levare. Et apostolus
ad hebreos. Remissas manus et ge-
nua debilia erigite: et gressus rectos
facite pedibus vestris. Sed quomodo super mon-
tem caliginosum signum levamus: qui
contra potentes huius seculi nec etiam mutire
audemus. Destructores babilonis
dominus describens ait. Ecce ego super vos xiii
suscitabo medos: qui argentum non
querant et aurum non velint. Ideo babilo-
nem destruere non possumus: quia nichil
nisi aurum et argentum sitimus. Et qui
iuxta verba inde apostoli pro eos questus ca-
minam: signum super montem tenebro-
sum levare non meremur. Cuius signi
fericissimi imperatoris esse debemus. Cum
signum male vivendo deprimimus: quod
exaltandum suscepimus: tamquam proditores
condempnari debemus. Signifer enim re-
gis terreni. si in conflictu vexillum eius
negligentia vel timore depresserit:
proditionis reatum meretur. Pascat pa-
stor macilentas oves et pauperes: non
solum spiritualiter sed etiam corporaliter. Teste
enim beato gregorio primum nobis est exteriora mi-
sericorditer ovibus ministrare: postre-
mo vero si necesse sit etiam vitam materialem pro
eisdem ovibus impendere. Qui autem pro ovibus
non dat pecuniam suam: quomodo daturus est
pro his animam suam. Super omnia autem zelum
animarum habeat pastor fidelis. ut ubi
cumque fuit cadaver. id est peccator mortalis:
statim assit aquila. Ut possit dicere cum
xli apostolo. Cotidie morior per vestram gloriam.
Et cum propheta. Vidi prevaricantes et ta-

bescebam. Et iterum. Exitus aquarum deduxe-
runt oculi mei: quia non custodierunt le-
gem tuam. Teste enim domino in iob cerve in- 39
curvantur ad fetus: et pariunt et rugitus
emittunt. Sic et prelati quod more cer-
varum exitatis serpentibus id est vitiis inter-
emptis. ad fontem vite animas invitare
desistunt. Incurvantur ad fetum per passio-
nem: et rugitus emittunt pro dolore: ut
seminantes in lacrimis in exultatione me-
tant. Unde apostolus ad tessalonicenses ait. Tamquam si 1 th. ii
nutrix foveat filios suos. ita deside-
rantes vos cupide. volebamus tradere
vobis. non solum evangelium dei. sed et animas
nostras: quoniam karissimi facti estis nobis. Nutrix
autem infirmitatibus parvuli condescendit:
et cadentem sublevat et suscipit. Boni
autem pastoris est lapsis manum porrigere:
errantibus viam ostendere: non se feliciter prela-
te dominandi estimare. sed caritate servire.
Plus autem studeat amari quam timeri.
Unde in ecclesiastico dicitur. Rectorem te posuerunt: 32
noli extolli. Esto in illis quasi unus ex
ipsis. Boni pastoris est non sua
querere. sed que ihesu christi: non querere gloriam suam.
sed querere gloriam domini sui. Unde ieronimus ait. Non
letificemur ad laudes hominum: nec vitu-
perationes eorum expavescimus. Quisquis
autem predicat. ut in hoc solo laudis vel
pecunie mercedem accipiat: ab eterna mer-
cede se privat. Licet tamen prelato a subdi-
tis necessaria accipere. Manducare enim debet ut
predicet: non predicare ut manducet. Unde
in marco dominus ait. nichil tuleritis nisi vi
virgam: id est potestatem sumendi a subditis
necessaria. Et apostolus ait. Qui bene presunt 1 thimo v.
presbiteri duplici honore digni sunt. Et iterum.

Gal. 6 Docet autem iste qui cathezisatur verbo ei qui
se cathezisat in omnibus bonis. Iuxta illud.
Sumite psalmum et date tympanum:
id est suscipite spiritualia et date carnalia.
Reddere enim debent oves dominis suis lac
et lanam. et fetum: id est oblaciones et
De mercenario decimas et bona opera. Nunc autem de
mercenario videamus: de quo dominus ait.
Mercenarius autem et qui non est pastor.
cuius non sunt oves proprie. videt lupum ve
nientem: et dimittit oves et fugit. Mer
cenarius enim est qui querit que sua sunt et non
que sunt christi. neque salutem ovium: qui
servit non propter deum. sed pro mercede temporali.
licet sit malus pastor. non tamen simpliciter
dicitur pastor: sicut homo mortuus non est
homo. sed cadaver. Si enim esset vel nominis
pastor: proprium pastoris conveniret ei.
Verus enim pastor animam suam dat pro o
vibus suis. Cum autem hoc sit proprium boni
pastoris. valde timendum est de bo
norum pastorum paucitate. Cadit enim
asella proximi. et multi eam sublevant:
cadit anima iusti. et non est qui relevet eam
[illegible] ex omnibus caris eius: cum tamen quilibet plus
teneatur diligere animam proximi quam corpus
proprium. Sed quis animam ponet pro eo:
qui nec asinum commodare vellet ut
eam reduceret de egipto. Non sunt autem
oves eius proprie: quia non eas amore. sed
pro lucro suo predicat. Licet autem culpa
bilis sit: quia tamen necessarius est. dum veri
tatem predicat tolerandus est. De hiis
Mt. 23 autem dominus ait. Que dicunt facite: que
autem faciunt nolite facere. Et apostolus ait.
Phil. 1 Sive per occasionem. sive per veritatem predicetur
christus: in hoc gaudeo. sed et gaudebo.

Etsi de communicante non gaudet: de
annunciato tamen gaudebat. Huiusmodi dum
bene docet et male vivit. linguam
offerunt deo. sed animam dyabolo. similes hys
trionibus qui alios in torneamentis ad
pugnandum invitant. ipsi autem ictus fe
rentium non tolerant. Sicut tubicines
in apparatu preliandi pugnas
excitant: ipsi tamen semper ultimi esse vo
lunt in ordine pugnatorum. Qui autem bene
docet et prava agit. tamquam arcus dolosus
sagittas in se reflectit. vel ut es so
nans et cymbalum tinniens. qui alios ex
citant et seipsa obdurant: tamquam cereus
alios illuminans et seipsum consumens.
similes canalibus lapideis ortos irri
gantibus. ipsis remanentibus absque
humore: similes lixivio cinereo pan
nos abluenti et seipsum sordidanti.
Sic crux in compito. que viam ostendit et
per viam non incedit: sicut turibulum
in se fetens. aliis tamen lucem ministrans.
Verbum autem dei in eorum ore pollutum est
velut solis radius in loco inmundo.
vinum bonum in vili vasculo. granum
purum in sacco pravo. semen bonum quod
manu leprosa seminatur. Insipiens
negociator: qui merces suas reponit in
sacco pertuso. Cuius autem vita despicitur:
restat ut eius predicacio contempnatur.
Ad amorem enim dei et proximi plerorum
corda audiencium plus exemplis quam
verbis excitantur. Tolerandi tamen sunt
mercenarii: quia utiles sunt aliis. et si
non sibi. Sicut ulmus que vitem fructiferam
sustinet: cum sit ipsa sterilis. Non enim
comedunt fructus labiorum suorum: cum tamen

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

2 A dñs dicat p ieremiā. Edificate do
mos. plātate ortos: et comedite
fructū eo₄. Et tñ oēs expellent: pā
a hodie remaneret. q̄ in ecclīā dei
Leu. A ministraret. Postea adipē morticini
ī varios usus iubemꝰ reseruare.
Ipi aūt licet mali. sic et balaā bñ
Nu A dixit ꝑplo dei. Et qm̄ mlti veniūt
ī vestimētis ouiū. transfigurātes se
ī angelos lucis. cū sit īterius lupi
rapaces. nō pt̄ uācit cognosci vtꝝ
pastor an mercenarius sit. si occasio
necitatis desit. lupus aūt veniēs
indicat: q̄ q̄sq3 aīo sup gregis cus
todiā stabat. Mercenarius ēm viso
lupo fugit. qr mercenarius ē. i. quia
mercedē ꝓpriā. 7 nō ouiū salutē di
ligit. Sola siqdē cā est vt merce
narius fugiat: qr mercenarius ē. Stare
em ī ꝑiclo ouiū nō pt̄. qr ideo qz
ouib3 pest. nō oues diligit. sz lucꝝ
terrenū q̄rit. Vn̄ ei terrena 7 transitoria
diligit. oppone se otra ꝑiculū tre
pidat: ne hoc qd̄ diligit amittat.
13 De his ei ezech. ait. Nō ascendistis
ex aduso. nec opposuistis vos murū
ꝓ domo isrl': ut staretis ī ꝓlio in
die dm̄i. Fugit g° mercenarius. nō mu
tādo loci: sz subtrahendo subsidiū.
Fugit. qr īusticiā vidit 7 tacuit.
Fugit. qr sub silencio se abscondit.
Tace aūt est cōsentire: cū possis ar
guere. Fugit. cū nō oīno resistē
do. īcrepādo. arguēdo. et patroci
niū ɔfendo. Fugit tiōre seruili.
q̄ est fuga animi: ne scz īcurrat
qd̄ metuit. vl amittat qd̄ diligit.

Fugit fuga corpis: vel pessīe taciturnitatis
nitatis. Fugit pusillanimitate: q̄a
timet pelli sue. Fugit fuga erubescē
cie 7 cōfusiōis. Nō em̄ mala reprehē
dit: qr eadē sepius agit. Fugit cu
piditate: qr decimas et oblaciones
vel potētis alicꝰ grām3 tīet amittē.
Fugiūt mercenarij: et ds̄ fugit ab eis.
Deserūt et deserūtur. Que dei st̄ ne
sciūt: et a deo nesciūtur. qr ignorās 1 cor 14
ignorabit. Fugiūt. sicut sc̄ptū est. Et
fugiāt q̄ oderūt eū a facie eꝰ. Fu
giūt penā tpalē: et īcurrūt etnā.
Vn̄ iob ait. Fugiet arma fera: 7 ī
cadet ī arcū ereū. Con̄ q̄s aplš ait. xx
Nōdū vsq3 ad sanguinē restitistis. Et hebr 12
iterꝝ iere. Facti st̄ pncipes velut arie tren 1
tes nō īuenientes pascua. Abierūt
absq3 fortitudīe an faciē subsequētis.
Maledictꝰ aūt q̄ gladiū suū tiōre lu 4
pi phibet a sanguine. Vn̄ ier. ait. Noli
te tacē st̄ iniq̄tate babilonis: qm̄
tps vlcionis dn̄o. Et ī trenis ait. 4
Ppheē tui viderūt t̄ stulta 7 fla: nec
apiebāt iniq̄tatē tuā. vt te ad pe
nitenciā vocarēt. De his aūt merce
narijs q̄ viso lupo fugiūt. d̄ ī deutero xx.
nomio: ne formidolosi ꝑcedant
ad bellū. Et ī eccīaste. Qui obser xi
uat ventū nō seminat. i. q̄ timet ꝑ
secucionē v̄boꝝ: et q̄ ɔsidiat nubes
nō metet. i. tribulaciones opeꝝ. Vn̄
ī deut. p̄ceptū est leuitis. vt alta 27 A
voce dicant maledicciones. qd̄ est
cōn̄ canes mutos. q̄ latrare nō au
dent. Cū tn̄ p osee dn̄s dicat. In 8
gutture tuo sit tuba. i. p̄dicacio a

n̄ pta. Et ad ezechielē ait. Ne timeas
eos neq sermone eorum metuas: qm in
creduli et subuersores sūt tecū. et cū scor
pionibz habitas. Et paulo post. Audi
q̄ loquor ad te. et noli ēē exasperans
sicut tibi nō commissa tacendo. et male
dicta nō increpando deū exasperes.
Hic ei exponit btūs greg. Fugiete aūt
34 zedechia capta ē ihrlz. Postea zacha
ait. O pastor et ydolū derelinquens gregē.
Nō est igitur fugiendū plato: ubi grex
manet in periclo. Alioquin fuga cautele
pro loco et tēpe possunt fugere plati. reseruā
tes se maiori utilitati: maxime dū vi
ta gregis nō querit. sed solus pastoris.
Hoc em̄ mō nō prohibet dns fugere: sed
magis persecutori cedere. ut reseruet se
communi utilitati. Hic em̄ paulus in spor
ta per murū dimissus fugit. Et dns in
ni x euangelio ait. Si vos persecuti fuerint in una
ciuitate: fugite in aliā. Fugiunt igitur
sancti predicto mō fuga consilii seu cautele.
Fugiunt fuga compassionis seu misericordie: ne
persecutores eorum occidendo eos fiant dete
Jo iii. riores. Unde dns a discipulis iohis fugit in
galileā: ne fient deteriores. inuidendo
ei plura miracula facienti. quam magistro eorū.
Fugiūt et plerumqz sancti a consortio ma
lorum fuga munditie: ne tangentes picē
coinquinentur ab ea. Unde dns per ieremia
n ait. Fugite de medio babilonis. Et
ps ait. Ecce elongaui fugiens: et mansi
fuga in solitudine. Mali aūt fugiūt singula
ritatis et superbie sicut cathari. et quidā
alii reprobi dedignantes conuersari inter
alios. quibz reputant se meliores. di
centes cū phariseo. Nō sum sicut ceteri

homines. Mercenarius aūt serviliter ti
mentes fugiūt: et lupo veniente oues
dimittūt. Lupus aūt ē violentus. q̄
corporaliter vastat: lupus. s. tirannus
ar vel tyrānus. Lupus ē dyabolus. q̄ spūalr
dissipat. mala suggerendo: q̄ non
corpora sed mentes dilaniat. De quo abacuc p°
aūt ait. Leuiores pardis equi eorum:
et velociores lupis vespertinis. Lupus ē
hereticus: q̄ fraudulenter decipit fla
gitiando. Vel falsus frater. q̄ exemplo
corrumpit male operando. Fugiente
aūt mercenario lupus infernalis rapit
et dispergit oues. dū aliud ad luxu
riā pertrahit. aliū in auariciā accen
dit. aliū in superbiā erigit. aliū per
iracundiā impellit. huic per inuidiā sti
mulat: illū per fallaciā supplantat.
ar Mercenarius de dāpno aīarum nō
curans fugit. Nō em̄ nisi que sūt sua
querit. lanā et lac usqz ad sanguinē
emungens: et ex prauo plerumqz o
ues interimens. Unde ezechiel ait. Cū
34 purissimā aquā biberetis. reliquā pe
dibz vestris turbabatis. et oues mee
hiis q̄ conculcata fuerāt pedibz vestris
pascebant: et q̄ pedes vestri turba
bāt. hec bibebāt. Aquā limpidissi
mā pastores bibūt. cū fluenta
veritatis recte intelligentes hauriunt. et
eandē aquā male viuendo perturbāt.
Aquā aūt turbatā oues bibūt. cū
subiecti quisqz nō retractat q̄ audit.
sed sola q̄ conspicit exempla prauitatis i
mitatur. Illa aūt vox efficaciter audi
torum corda penetrat: quā dicentis
vita commendat. Hinc aūt mercenarii

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

non paveat ut oves suas et vultum
pecoris sui cognoscat: sed ut pecunias
emungant. Quomodo autem vultum pecoris
sui cognoscunt? qui frequenter absentes sunt.
per plateas civitatis et opida curiose
discurrentes. Quomodo etiam plures eccle-
sias diversas in locis diversis locis sibi con-
quirentes. De hiis autem mercenariis eze-
34 chiel ait. Ve pastoribus israel: qui pas-
cebant semetipsos. Nonne greges a pas-
toribus pascuntur? Lac comedebatis et
lanis operiebamini. Et quod crassum erat oc-
cidebatis: gregem autem meum non pasce-
13 batis. Et iterum ait. Violabant me
ad populum meum: propter pugillum ordei.
et fragmentum panis. Hii sunt pastores
mt 8 luc 8 de quibus in euangelio dicitur: qui pascebat gregem
porcorum. id est semetipsos. Quomodo autem qui carna-
liter semetipsos pascunt? alios pascere
spiritualiter poterunt? Teste enim gregorio. Sa-
piencie studere non possumus: si mense
habundanciam cogitemus. Et per zachariam
11 dominus ait. Suscitabo pastorem in terra
qui delicta non visitabit. dispersum non
queret. contritum non sanabit. et id quod
stat non enutriet. et carnes pinguium
comedet. id est bona temporalia divitum quibus
adulabitur: et ungulas eorum dissol-
ysa 3 vet. id est fortitudinem. unde iterum idem. populus meus
qui beatum te dicunt. ipsi te decipiunt. et
3 viam gressuum tuorum dissipant. Et mi-
cheas ait. Principes tui in muneribus
iudicabant: et prophete tui in mercede
p^a docebant. Et iterum idem ait. Omnes mer-
cedes exurentur igni. Et beatus gregorius
ait. Qui sine premio tenditur delectis: alie-
na non diluit. Et iterum. Cum enim

liquido novimus: quia cum eis quod displicet
ad intuendum mittitur. vultum animus
ad deteriora provocatur. Et per micheam 3
dominus ait. Comederunt carnem populi mei
et pellem eorum desuper excoriaverunt: et os-
sa eorum confregerunt. Et iterum. Si quis 3
non dederit in ore eorum quippiam: sanctificant
super eum prelium. Hii enim claves petri
convertunt in gladium neronis. lavantes luc x
retia in capturam pecunie. De quibus
petrus ait. Pellicientes animas instabiles. 2 p 2
cor exercitatum avaricie habentes. male-
dictionis filii. Et iterum ait. Erraverunt
secuti viam balaam ex bosor: qui mercedem
de iniquitatis amavit. Tales enim non luc 4
vigilant super gregem suum. in eadem regio-
ne in qua christus natus est: sed sunt in regione
dissimilitudinis a deo elongati. Et ysaias p^a
ait. Principes tui infideles. socii fu-
rum. omnes diligunt munera. sequuntur retri-
butiones. Et in trenis idem ait. Que- 11
sierunt cibum: ut refocillarent animas su-
as. Et iterum. Defixe sunt in terra porte
eius. id est prelati terrena diligentes. Et in 12
exodo dicitur. Mercenarius non comedet ex eo.
id est ex agno paschali. Mercenarius
est. qui pro mercede temporali servit. Hii
sunt qui alligant onera gravia et importabi- mt 23
lia. et imponunt in humeris hominum: di-
gito autem suo nolunt ea movere. Sicut tamen
scriptum sit. Non urgebis fratrem tuum usu- exo 22
ris. id est exiges ei plus quam sustinere pos-
sit. In hiis autem bruchus et locusta. id est johel 1
gulositas et inanis gloria comedunt omnia
terre virencia. Consumunt enim omnia bona
eorum per gulam et inanem gloriam. Ipsi enim
de paupertate sua facti sunt divites: et de eis

ignomina glosi. Cu tn legat in lib
3 re x regu. q eq salom adducebant de
egipto. Nos en equor popa habz de
ppio xana religio. nz vasa aurea
Ex. 12 et argetea de xpo legut filii isrl ha
buisse: sz ab egiptus accomodasse.
Un btus brn ad eugeniu papa ait.
In hijs no petro succesisti: sz costatino.
Hij st q volut pesse et no pdesse:
desidantes ee magri. cu nuq fuerit
discipli. Cu tn teste bto greg ordo
sit tte cusatiois: vt pesse no aude
at. q subee no didiat. nec obiam
pbietis iperet. qua plans no no
uit exhibe. Hec at de mercenarijs
dicta sufficiat. qbz loge deteriores st
De fure et latrone. fures. De qbz dns ait. Fur no venit
Io x n vt furet et mactet et pdat. Ut fu
ret. aliena re sibi vsurpado. mac
tet pua doctna. a fide ac bois mo
ribz trahendo: pdat pno et m et
na dapnacoz mittendo. Fur aut
ppe dr qui latent nocet: latro vero
qui pala et maifesto et ledit. Fur
qd est alienu suu dicit. i. oves dei
suas fac: latro qd furat et occidit.
Cu at mercenarius sit tolerad: fur
i. heticus e abiciedus. et vitate des
truit: et qui sub spe religiois aias
13 dolose iterfinit. Un ezechiel Qsi
1° vulpes i desertis pphe tui isrl erat.
Et ibi ait. Grex pditus fcs e ppls meus:
pastores eoz seduxerut eos. Hec
st vulpes q vineas dni demoliut:
q foveas hnt. et sb spe religiois oc
cultat se et latet. De qbz Ieremias
ait. Pp monte syon qa dispiit

vulpes hitaveruit i eo. i. i ecca. ppt
defectu modiu. i. robustor platoz.
Hij st sacdotes belis: q intrat per Dn 14
furtiua ostiola. Hij st eni fures q
effodiut et furant. De qbz dns con
qrit dices. Qui devorat plebe mea
sic escu panis. Hij st teste aplo. q de
vorat domos viduar: et captivas
ducut mulierculas pctis oneratas.
O para et fcdoli. trasfigurates se i Ysa
agelos lucis furtive itrat i ovile.
dm: vt oves strangulet. Coni qsi i
teplo dni fce st obliq fenestre. que
lume admittut. et fure excludut.
Fur est dr dyabolus. De q osee ait. Osee
Fur igressus e spoliat latrunculus fors.
Nemine eni fur iste spoliare pt: n
foris. i. extenuat. Btus at q vesti Apoc
menta tua custodit: ne nudus am
bulet. Fures eni isti vestimetis ititu
tu nos spoliat. Fures pterea merito
dnr. q loculos dni sic iudas por
tat: et ea q mittut aufertes. de pa
trimonio crucifixi pntes suos ditant.
De qbz ysa ait. Pncipes tui isfide Ysa 1
les socij fur. De hijs at scs bernard ait.
Venient an tribunal iudicis hij qui
vixerut stipedijs nec diluerut pcca.
ten duces. fraudulenti mediatores.
mercenarij no pastores. Audiet
allegacio dura. accusacio terribilis.
qrimonia grauis. Tn vos i magna
ostacia stabut cotra eos paupes: qui
necessitatibz no pvenerit. i. sup et su
or vsus sfluos expedetes q pau
pibz debebant. duplici homicidij
rei. aiar scet et corpm. Nec i mu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

si dispenset in fideliter et contra deum: quia
per christum in terris non intravit. Manifes-
tum enim fuit ab arbore fructus eius. Et enim sibi
intravit non deo: sibi quoque fructus expen
dit non domino. Et sicut micheas ait. quia
de mercedibus meretricum congregata sunt:
ad mercedem meretricis revertuntur. Meret-
rix enim prestare dicitur. Isti autem pro pecunia
temporali non pro fructu animarum in ecclesiis constituuntur.
Dicuntur ergo similiter mercenarii et fures prelati modo
qui cum falsis reliquiis predicant: ut per
medacia pecuniam extorqueant. non
solum mercenarii sunt sed et fures. Et ideo
eo abiciendi sunt et suspendendi. caupo
nes dicuntur. miscentes aquam vino. Abba
tes in super cornuta qui mitram habent. et duo
rum testamentorum scientiam non habent. quam anu
lum sic episcopi ferunt. et sponsi ecclesie non sunt.
Qui baculum gerunt. et gregem non regunt.
qui se pastores esse ostendunt. sed miti-
qui instrumenta concipiendi et pariendi
habet: et sterilis manet. Utrum ut mer-
cenarios vel fures deputandi sunt ipsi
viderint. Nos autem fures relictis mer-
cenariis et furibus. pastori summo
qui animam suam posuit pro ovibus suis ad
hereamus: ab ipso regimine numquam re-
cedamus. Ut ipso ducente ad pascua
viriditatis eterne pervenire mereamur.
ipso prestante. qui vivit et regnat per omnia
secula seculorum amen. **Dominica tertia
post pascha the(ma) sumptum de introitu**
Iubilate deo omnis **misse ex psal(mo)**
terra. psalmum dicite nomini eius: date glo
riam laudi eius. Exultat et laudat
his diebus mater nostra specialiter de resur
rectione capitis quia iam precessit. et

de resurrectione corporis. quam futuram sperat. ex-
pectat et credit: invitans omnes filios
ad iubilandum et cantandum. ad psal
mum et laudem atque gratiarum actionem. Ut sci-
licet auctora resurrectionis cantetur et audeo
canticum iubilacionis et laudis. Lauda
re enim principaliter propter se: sicut et diligi
propter se. scilicet propter bonitatem suam. Unde scrip
tum est. Confitemini domino quoniam bonus.
Laudare etiam debemus ipsum propter nos. id est
propter bona que fecit nobis. Confitemini
demus domino quoniam bonus est in se: et quoniam
in seculum misericordia eius. id est quoniam bonus est nobis.
Tripliciter ergo debemus laudare deum. et gratias
illi agere. quoniam bonus est nobis. id est pro nobis.
et propter bona et pro bonis que fecit nobis.
pro bonis suis de bonis que fecit nobis deum
laudare. Omnia enim eius bona. materia
sunt divine laudis. Unde psalmista ait. Veni-
te et videte opera domini et cetera. opera scilicet crea
tionis. reparationis. et remuneratio-
nis. seu eterne retributionis. Que omnia
materiam prebent laudandi deum: sicut opi
fex in opere suo laudatur. Nam pictura
pictorem laudat: et domus bene composita
architectum commendat. Unde in cantico trium
puerorum quod est. Benedicite omnia opera domini domino
omnis creatura ad laudem dei invitatur.
non quia insensibilia per se deum laudant.
sed quia laudandi materiam prestant. Hoc enim
modo laudant illum celi et terra: mare et
omnia reptilia in eis. Celi laudant deum
obsequendo: sicut scriptum est. Celi apti
sunt super illum. Celi etiam laudant illum.
materiam glorificandi prestando: sicut
scriptum est. Celi enarrant gloriam dei.
Et sic intelligendum est de aliis crea-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

turis. Omnis namque creatura laudat deum
non voce sed opere: quia in creaturis creator
intelligitur. et in singulis dei magnificentia
demonstratur. Omnis enim creatura clamat
deus me fecit. ¶ Secundo modo laudare debemus
deum propter bona adipiscenda. que no-
bis promittit: ut obsequendo et lau-
dando ydoneos nos reddamus. ad
illa percipienda. Non solum enim de
beneficiis perceptis. sed insuper pro perci-
piendis et promissis deum laudare de-
bemus. scilicet pro bonis eternis. ne nobis in-
properetur: pro nichilo habuerunt terram desi-
de iubilo. derabilem. Hec autem laus sic hic continua-
tur dicitur iubilus mentis. id est exultacio habita
pro eternis. in voce prorumpens non in verba:
idem mentis leticia voce sine verbis expres-
sa. Hoc enim gaudium ineffabile non po-
test exprimi: nec tamen potest penitus taceri. De
24 quo ysaias ait. Secretum meum mihi. Beatus
autem ipsis qui perciperunt sancte huiusmodi iu-
bilationem. Iubilum enim cordis magis
quam strepitum oris dominus desiderat. Nichil
enim prodest strepitus vocalis: ubi cor mu-
tum est a laude dei. Hic autem iubilus
semper est in contemplationis excessu. Cogitaci-
o enim primo oritur ex ymaginatione:
meditacio postea ex racione: demum contempla-
cio ex intellectuali comprehensione cum suavi
affectione. absorpta carne in victoria.
Saphira enim contemplationis: restringit san-
guinem carnalis delectationis. Cogitacio
sine meditatione labor est sine fructu:
gen 16 contemplacio fructus sine labore. Sara autem
gen 21 sterilis in iuventute: sed fecunda in senec-
lu 10 tute vita est contemplativa. Hec est optima
pars quam elegit maria: sacrificium vesp-

tinum. quod pinguius est matutino. de
quo dicitur. Holocaustum tuum pingue fiat.
Et iterum. Holocausta medullata
offeram tibi. Postquam enim impinguatur
in oleo caput nostrum. postquam sic adipe et
pinguedine repleatur ~~mel~~ lux anima ~~ma~~ vi-
git ad misericordiam. fervet ad iusticiam. fri-
gitur ad zelum. ardore dilectionis ~~anima~~
animus liquescit in deum. suavitate sagi-
natur in seipsum. compassione afficitur ad
proximum. Et ita in meditatione devocionis:
in lectione cognitionem: in oratione pinguedi-
nem: in doctrina claritatem: in operacione
hylaritatem invenit: in excessu mentis
producitur ad ebrietatem. Bibit enim et in-
ebriatur. dum omnia temporalia obliviscitur.
dum in contemplativis more ebrii ridet et
letatur. dum quasi titubando incedens: nec
infra se cadit per humilitatem: nec extra
se trahitur. dum propriam non sentit infirmi-
tatem: nec supra se rapitur per desiderium
supernorum et ineffabilem leticiam. Non
solum autem pro bonis et propter bona. sed
insuper pro bonis que fecit nobis laudandus
est deus a nobis. Omnia enim bona que fecit
nobis invitant nos ad eius laudem: et
laudandi prebent occasionem. Invitamur
enim ad laudandum creatorem per opera
creationis. Ipse enim fecit nos in nobis ipsis
nobis: et omnia alia que in mundo sunt propter
hominem fecit. Invitamur ad laudandum
redemptorem per opera redemptionis et incar-
nationis. Ipse enim pro redemptione nostra
incarnatus est. natus. crucifixus. mortuus.
et sepultus. a morte resurrexit. et
in celum ascendit. ¶ Attendimus insuper
ad laudandum salvatorem. per opera suo

cationis z iustificacionis: qui rebelles
parent' sustinuit. z ad p'mam expecta
uit? qui fugitiuos reuocauit: qui g'tis
pctm dimisit. qui gram suam cordibus
nris infudit. infusam ampliauit. ampli
atam consumauit: et in varijs tribulacionibus
[illegible] nobis non defuit. Huc at modum re
dempcionis z iustificacionis nre in prin
cipio prophia sufficient' exprimit: vt nos
ad laudandum inuitet. Venite inquit et
videte opa dni terribil' in consilijs ha
bitis sup filios hoim de redempcione
eorum. Lig enim opa repacionis mee lau
dabilia sunt et amabilia valde:
terribilia tm dnt non solum deo nobis. qui
pea consudunt. sz ingratis: qui sibi il
la inutilia reddunt. et pro tantis beneficijs
deum nec laudant nec diligunt. Propterea
ps ait. Quam terribilia sunt opa tua dne.
Timere em debemus: ne qd datum est
humilibus auferat supbo z ingrato. Ti
mendum est ingratis. ne accidat illis
sic contigit iudeis ~~iudeis~~ a dno repro
batis: qui habuerunt consilium pessimum.
inierunt contra xpm. z crucifigendi xpm
Sic ps ait. In multitudine virtutis
tue mentientur tibi inimici tui. Et ipse
habuit consilium excecandi sibi vos: et
abiciendi ingratos. Ingratus est enim:
qui tacet z non laudat. Unde ysa. Qui ysa lxij
reminiscimini dnm ne taceatis. Ingra
tus est. qui sibi attribuit qd a deo habet.
sicut hij de quibus prophia ait. Labia nra
a nobis sunt: quis nr dns est. Et iterum.
deut 32 Manus nra excelsa: z non dns fecit
hec omnia. Ingratus est qui alij attri
buit qd est dei: sicut iudei dicentes de

vitulo conflatili. Isti sunt dij tui israel exo 32
qui eduxerunt te de terra egipti. Ingratus est
qui reddit mala pro bonis: sicut scriptum est.
Retribuebant mi mala pro bonis. In
gratus est qui gratiam datam abiciat: z ad ij pet ij
vomitum redit. Unde ysa ait. Indul xxvi
sisti dne genti: numquid glorificatus es
ab eis. Elongasti oes terminos terre. Cui
dicit. Gra te non glorificauerunt: magis
propter hoc a te elongati sunt. Melius enim ij pet ij
erat eis viam veritatis non agnouisse
quam post agnitam retrorsum. Non sumus ingr
ati sumus: sz pecuniam quam habemus in gen 43
saccis. ad virum ioseph reportemus.
dicentes cum prophia dd. Non nobis dne non
nobis: sz noi tuo da gloriam. Et cum ysa. 26
Omnia opa nra opatus es in nobis dne.
Et aplus ait. Gra dei sum id qd sum. 1 cor 15
Et iterum. Non sufficientes sumus cogi ij cor 3
tare aliquid a nobis quasi ex nobis. Unde dns
moysi ait. Sanctifica mihi oe primogeni exo 13
tum. i. in quibus boni opis principium mihi
spaliter attribue. Non solum at prin
cipium: sz et finem. Unde in lege papi
qui deo offerant primicie z decime: qui in
ali et fine boni opis ad illum debemus
referre. qui ait. Sine me nihil potestis jo xv
facere. Cognati at iohis voluerunt
vocare eum noie patris: sz parentes vo lu 1
luerunt eum iohem. quod interpretatur gra dei. Fi
lios enim bonorum opum gre attribuere de
bemus. Cayn at ipse edificauit ci gen 4
uitatem: z vocauit eam noie filij sui.
Hij sunt de quibus dns per osee ait. Dedi ij
eis frumentum. vinum et oleum: et ar
gentum multiplicaui eis et aurum quod fe
cerunt baal. Pro frumentum lex. p vi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nu spualis itelligencia. p oleu sac
mcta. ul illuiacio sensa. p argen
tu eloqui nitor. p auru sapia itr.
P qbz oibz no deu: s donec vene
14 iabant. Apta dns p iob ait. De
uu meu vocaui: et no indit m.
Vocat ds nos collatis bnficijs:
s no rndent ei ignati laudando.
z digna opa domus eq rddendo. Hoc
at cantica graduu dno cantem:
vt pro singlis pfectibz nris ipm
su 12 laudemus: et p recepcione filij pro
digi symphonia z chorus audiat.
Ipse em cuttit mare z arida. ide
mundu amaru vt fiat aqua dulce:
vel fluui gentilitatis reduxit ad sta
bilitate. vt i flume ptransiret pede.
sine piclo fluui fragilitatis huiac
et labilitatis hasitl: i quo omes se
pclitabant. pus qm xps p sacme
ta redepcois me mare aridu nob
puiu reddidisset. aqs carnalium deside
rioru cgregando z cstringedo ut appa
reret arida: et tra nra daret fructu
suu. Aqs ei infideliu a tra ecce dns
segregauit: no ta corpe qm mente:
no ta loco qm mto. Et ideo lauda
re debet et gras age. Alsi de gentibz:
qr ocli eius sr gentes respiciut eas
illuiando. Prospexit ei dns de ex
celso sco suo: dns de celo in terra
aspexit. conuersos de gentibz visita
do. Iudei at iprobi et ignati. qui
deu p ignatitudine exaspant. et
sil mali racm no exaltabut in
semetipsis: s magis cfidunt et desp
ment. licz exaltati videant i mundo.

Inuitat g nr. eccia mr i hodierno
officio oes filios suos de vniuersis
mdi ptibz ad fide cgregatos: vt
iubilet deo. et psalmu dicat noi
eius. Vn dicit. Iubilate filij et lau
date: vt vna laus iugat qs vna
fides sonat: et vna cmunicacio
expectat. Bndicit g ds gentes dnm:
z audita fac alijs voce laudis eius:
vt eoru exe ad laude puocent. In
cui psona ps ait. Venite audite. et
narrabo oes q timetis deu: quanta
fecit aie mee. Venite credendo. au
dite obediendo: narrabo qnta fec
z sustinuit p redepcione aie mee.
redeptor meus. Ille sz posuit aia
mea ad vita. Mortuus e ei: ut mor
te nra destrueret. Resurrexit: vt vi
ta nob cferret. Pro tantis g bnfi
cijs debemus laudare deu corde. ore.
z ope. De laude cordis ps ait. Con
fitebor t dne i toto corde meo. De
laude oris. ait. Sep laus eius i ore me
o. De laude ait apls ad corinthios. ops
Siue manducatis siue bibitis siue ali
qd aliud facitis: oia i glaz dei faci
te. Sep at deu laudat: q sep bn
opat. Qui at male viuit: non
deu laudat. s nome eius blasphe
mat. Ppt vos inqt dns nom meu ysa
blasphemat in gentibz. In fortitu
dine ei voce sua exaltat: q pcimo
opat. et pseuerant desidat. Bo
no eciam exe deu laudamus: du luceat
opa nra cora hoibz. ut glificet ds.
Deu at ve laudare e oia bona sua
deo attribuere: et in de glaz eius. nd

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gloriam propriam querere. Ubi enim laudem hu-
manam querimus: divinam amittimus. Ubi
hic laus queritur: in futuro remuneratio
amittitur. Non nobis domine sed nomini eius laudem
ij dare debemus. Unde in canticis dicitur. Dilec-
tus meus similis est capree hinnuloque cervorum.
In caprea visus subtilitas: in hyn-
nulo gressus humilitas commendatur. Est ergo
similis hinnulo. quia dat gratiam: et similis ca-
[illegible] pree. quia dat intelligere data: ut sciamus
que a deo donata sunt nobis. et opera nostra
illi. non nobis attribuamus. Hec etiam ce-
dat pectori si se parturire radium dicat
quem a sole per fenestram suscipit. Prop-
58 terea ysaias ait. Si glorificaveris domi-
num tuum. dum non facis vias tuas: de-
lectaberis super domino. Hic enim vere in domino
delectatur laudando: quia deum glorificat vir-
tus. et opera non faciendo suas. sed deo attri-
buendo. Nomen autem dei laudat: qui
virtutes eius predicat. Unde scriptum est. Ex-
altabo te deus meus rex: et benedicam nomi-
ni tuo. id est notum te faciam predicando. Teste
pro 27 enim salomone ferrum ferro acuitur: et homo ex-
acuit faciem amici sui. id est deum lauda-
do alios ad laudandum excitat et accen-
dit. Debemus ergo psalmum dicere nomi-
ni eius. et dare gloriam laudi eius: non no-
cor 1 bis. neque industrie nostre. Infirma enim
mundi elegit deus: ne quis in se glorietur.
Non igitur debemus iustis nostris iustitiam:
nec nobis de iustis nostris gloriam. Psal-
mum autem domino dicit. qui bona pro celestibus
ad ipsius honorem operatur. Nam instru-
mentum illud manu tangitur: et a parte
superiore sonum reddit. Per manum autem
operatio intelligitur. Unde et in psalterio decem

cordis psallere dicimur. dum bona opera ad
mandata decalogi observamus. Debe-
mus ita laudare ore. quod psallamus opere:
quia non est speciosa laus in ore peccatoris. eccli 15
Unde in canticis dominus ait. Ostende mihi faciem ij
tuam. scilicet bene vivendo: et sonet vox tu-
a in auribus meis laudando. Ex ore etiam
infantium per innocentiam. et lactentium per
internas delicias et spirituale gaudium
perficit dominus laudem: quia qui sic laudant
perfecti sunt laudatores. Propterea ysaias ait. 61
Sicut terra germen suum germinat. sic dominus
germinabit iustitiam et laudem coram uni-
versis gentibus. Primo dicit iustitiam. postea
laudem: quia sine iustitia non placet domino
laus vocalis. Sic scriptum est. Iniquitatem si
aspexi in corde meo diligendo illam et con-
sentiendo peccato: non exaudiet dominus. Qui
enim male vivit non psallit domino: sed
magis tumultuatur deo. Unde dominus per a- 5
mos ait. Aufer a me tumultum carmi-
num tuorum. Et iterum ait. Putaverunt se 6
habere vasa cantici. sicut david: bibentes in
fialis vinum. Non dicit. Cum in deliciis
vivant. sicut cantus david domino placebat:
ita canticum suum deo placere putant. Hu-
iusmodi laus deo non placet. Quomodo enim
cantare possunt canticum domini in terra aliena?
id est in conscientia per mortale peccatum a deo alie-
nata. Te decet enim deus hymnus in syon:
non in babilonia. Unde ad ephesios apostolus 5
ait. Implemini spiritu sancto loquentes vobis-
metipsis in hymnis et psalmis et canticis
spiritualibus. Monet spiritu sancto impleri can-
tantes: aliter enim cantus domino non placet.
Ad hoc enim quod sit vere confitens oportet
quod iudas vino compunctionis lavet sto- gen 49

lam suam: et vestimenta eius sint candida:
et sic laus eius erit deo accepta. Cu
lamus autem quassatus per peccatum mortale. non
reddit suavem armoniam. De malis
autem et indignis laudatoribus conqueritur
dominus dicens. Et qui laudabant me ad
versum me iurabant. Mali enim deum lau
dant. Quidam momentanee: de quibus
dicitur. Confitebitur tibi cum benefeceris ei. Alii
scelerose: qui falsa de deo predicant.
Job 13 Deus enim mendaciis nostris non indiget.
Alii per avariciam: qui magis cantant
pro mundo quam pro deo. Contra quos versus ait.
29 Pauperes in sancto israel exultabunt. Pau
peres scilicet spiritu: non cupidi vel avari. A
lii superficialiter: de quibus dominus ait. Popu
lus hic labiis me honorat: cor autem eorum lon
ge est a me. Dum enim psallunt ore: va
na cogitant corde. Animosa enim est de
terminis cogitacio. Unde dicitur animosa men
te invenit: strata adhesit illi. Contra quos psalmista
ait. Psallam et intelligam. Et iterum ait.
Ad ipsum ore meo clamavi. non ficte.
sed in cordis exultacione: unde exultavi
sub lingua mea. id est in corde. Iocunda enim pul
et decora debet esse laudacio: ut gaudium
1 sit in consciencia. sicut in genesi dicitur. Cuius se
2 cor 1 men sit in semetipso: ut semper nobis bone con
sciencie testimonium habeamus. Si enim in de
liciis non affluamus: in corde non possumus
laudando ascendere. Unde in canticis dicitur.
Que est ista que ascendit de deserto deli
ciis affluens. Iubilare enim debemus deo.
corde: ut ascendat deus in cordibus
nostris in iubilacione. Psalmum dicere de
bemus nomini eius. non nomini nostro: sicut hii
qui vocaverunt nomina sua in terris suis.

Laudate inquit psalmista nomen eius quoniam
suavis est dominus. id est deum laudare dulce es
set. Et ideo dicitur propheta pro posse suo mandavit
ut quiescere faciant omnes dies festos dei a
terra. Econtra boni gravantur tolerant: quia
quod non sonat id quod amat. Unde psalmista
ait. Semper laus eius in ore meo. Et quoniam
teste psalmista bonum est confiteri domino et
psallere nomini tuo altissime: psalmum
dicamus non tamen nomini sed nominibus. Secundum
enim multitudinem nomen eius: ita et laus eius
usque ad fines terre. Quodlibet enim ipsius
nomen: suam specialiter exigit laudem.
Habet enim dominus noster multa nomina. quorum
quedam conveniunt ei essencialiter et eternaliter:
ut deus. bonus. optimus. quedam personaliter et
relative. que distinctiva sunt personarum.
ut pater filius et spiritus sanctus: quedam vero con
veniunt ei ex tempore. que respectum habent ad
creaturas. et consignificant effectum in
creaturis. ut creator. refugium. dominus. et con
silia. Deus enim dicitur creator: id est deus
a quo creatura recepit esse. Deus est re
fugium: id est deus est deus ad quem creatura
habet refugere. Deus est dominus. id est deus est dominus
cui subiecta est creatura. Quedam autem
nomina conveniunt ei secundum interpretacionem:
ut ipse dicitur david. quod interpretatur manu fortis.
Quedam autem secundum similitudinem creatura
rum et proprietates earum dicuntur de ipso. Unde
ipse dicitur leo: quia more leonis dormit
apertis oculis. et tercia die surrexit. Que
dam autem nomina conveniunt ei secundum adapta
cionem facti. Unde quia ipse diabolum
superavit. sicut david goliam devicit:
hoc nomine david nuncupatur. Quot igitur
nominibus appellatur: tot laudibus exal

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tat. Dicitur quod est alma chorus omnium dominum
pangit nomine summi. Secundum diversitatem
nominum multiplicat preconia laudum.
Dicit enim sunt nomina dei: tot hymnis maiestas
laudandi. et psalmum dicendi nomini eius.
Sic scriptum est. Sanctificetur nomen tuum.
Psalmum enim nomini eius quod est deus dicimus.
dum ei simpliciter et in seipso de eius ma-
iestate et eternitate laudamus: sic scrip-
tum est. ~~Confitemini domino quoniam bonus.~~
~~Nemo enim bonus: nisi solus deus.~~ Quoniam deus
ier x magnus dominus et rex. Et item. Audi israel
deus tuus unus est. Et in exodo. Ego sum qui
sum. Qui est misit me ad vos. Psalmum
dicimus nomini eius quod est bonus dum ipsum in
se perfectum et summe beatum predicamus:
sic scriptum est. Confitemini domino quoniam bonus.
x 13 Nemo enim bonus nisi solus deus. Nomini eius
quod est opus psalmum seu laudem dicimus.
dum maiestati sue non posse resistere confi-
temur. Sic scriptum est. Dixit et facta sunt: man-
davit et creata sunt. Nomini eius quod est
alpha et o laudem dicimus: dum ipsum
principium et finem omnium predicamus. Sicut
apostolus ait. Ex quo omnia. in quo omnia. per quem
omnia: ipsi gloria. Et in titulis psalmorum frequenter
dicitur. In finem psalmus david. Et in psalmo dicitur. Notum
fac mihi domine finem meum. id est ipsum deum. Lau-
dem dicimus nomini eius quod est iustus: dum
ipsum contra iniquitatem cavere. et omnibus quod suum
ier 23 est reddere predicamus. Hoc enim nomen
quo vocabitur eum dominus iustus noster. Iustus
enim dominus et iustitias dilexit: quoniam non est ini-
quitas in eo. Laudem dicimus nomini eius quod
est oriens: dum ab ipso radios vere il-
luminationis procedere confitemur. Unde zacharias
c propheta ait. Ecce vir oriens nomen eius.

Ipse enim illuminat omnem hominem venientem in hunc Io p°
mundum. Laudem dicimus nomini eius quod
est adonai id est dominus quod idem est: dum ei omnia
subiecta esse predicamus. Sic scriptum est. Domini
est terra et plenitudo eius. Laudem dicimus
nomini eius quod est sabaoth. id est deus saba-
oth. dum celestes exercitus sub ipso militan-
te confitemur: sicut in daniele dicitur. Milia mi- vii
lium ministrabant ei: et decies centena
milia assistebant ei. Laudem dicimus
nomini eius quod est pater. cum ipsum generare filium
confitemur. Sic scriptum est. Dixit dominus ad me
filius meus es tu: ego hodie genui te.
Laudem dicimus nomini eius quod est filius:
cum ipsum filium a patre genitum predicamus.
sic scriptum est. Ego sapientia ex ore altis- eccl 24
pou simi primogenita ante omnem creaturam. Et
micheas ait. Egressus eius ab initio v
a diebus eternitatis. Laudem dicimus nomini
eius quod est spiritus sanctus. cum ipsum spiritum a patre
et filio procedere confitemur: sicut in symbalo
athanasii scriptum est. Spiritus sanctus a patre
et filio: non factus nec creatus nec genitus
sed procedens. Et in evangelio dominus ait. Non enim mt x mt 13
vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri.
Paulus autem ipsum spiritum a filio procedere
testatur dicens. Misit deus spiritum filii sui gal 3
in corda nostra. Laudem dicimus nomini eius
christus. de quo psalmista ait. Ecce nomen xxx
domini venit de longinquo: cum deum nostrum
ihesum christum multipliciter laudamus. cui pater phil ii
dedit nomen quod est super omne nomen. Lau-
dem autem dicimus nomini filii quod est ihesus: dum
ipsum de salute nostra laudamus: sicut
scriptum est. Ipse enim salvum faciet populum suum mt i
a peccatis eorum. Laudem dicimus nomini eius quod est
christus. id est messias: cum ipsum secundum huma-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tate unctum oleo letitie. suave. scilicet et ma-
suetum predicamus: sicut scriptum est. Suavis
dominus universis: et miserationes eius super
ysa. vii omnia opera eius. ¶ Nomine eius quod est ema-
nuel. id est nobiscum deus. laude dicimus. cum
ipsum incarnatum et humanatum confi-
phil. ii temur. sicut scriptum est. Et habitu inventus est ut
homo. Ipse enim in terris visus est: et cum homini-
bus conversatus est. eadem ratione nobiscum. Lau-
de dicimus nomine eius tetragramaton.
quod sonat principium vite passionis iste:
cum ipsum pro nobis passum et morte su-
a nos vivificasse confitemur. Sicut petrus
1 pe. ii ait. Christus passus est pro nobis vobis relin-
quens exemplum: ut sequamini vestigia eius. Et
53 ysaias ait. Livore eius sanati sumus. Et
vi ozee ait. Vivificabit nos post duos
dies: et tercia die suscitabit nos.

Quedam autem nomina conveniunt ei secundum
interpretationem. Unde et ipse dicitur angelus. quod
interpretatur missus. Nomine ergo eius quod est an-
gelus laude dicimus: dum ipsum a patre
missum pro salute nostra confitemur. sicut ysaias
34 dicit. Dominus misit me: et spiritus eius. Et i-
ix terum ait. Vocabitur nomen eius magni consi-
lii angelus. Ipse etiam dicitur adam. quod interpretatur
rubra terra. eo quod sanguine passionis sue
caro eius rubricata est. Unde apostolus ait.
1 cor. 15 Primus adam de terra terrenus: secundus adam de
celo celestis. Nomine ergo quod est adam laude
dicimus: dum ipsum sanguine passionis sue ru-
bricatum predicamus. sicut ysaias dicit. Quare
rubeum est indumentum tuum? Ipse dicitur
abel. quod interpretatur luctus. Nomine ergo eius
quod est abel laude dicimus. cum ipsum
pro nobis flevisse predicamus. sicut apostolus
he. v ait. Cum clamore valido et lacrimis

emisit spiritum. Ipse dicitur noe. quod interpretatur
requies. Nomine ergo eius quod est noe laude
dicimus: cum nos in ipso requiescere confi-
temur. sicut scriptum est. In mundo pressu- io. xvi
ram. in me autem requiem habebitis. Ipse
dicitur melchisedech: quod interpretatur rex iustus.
Nomine ergo eius quod est melchisedech lau-
de dicimus: cum ipsum iustum regem pre-
dicamus. sicut scriptum est. Deus iudicium
tuum regi da: et iusticiam tuam filio
regis. id est christo. qui est rex et filius regis
id est patris. Ipse dicitur abraham: quod interpretatur
pater excelsus. Nomine igitur eius quod est abra-
ham laude dicimus: dum ipsum patrem omnium
et excelsum super omnia predicamus. sicut scrip-
tum est. Unus est pater vester qui est in celis.
Et in psalmo dicitur. Excelsus super omnes gentes dominus.

Ipse dicitur loth cuius uxor synagoga
retro respiciens conversa est in lapidem
salis. Loth interpretatur declinans. Laude
igitur dicimus huic nomini loth. cum ip-
sum perfecte declinare a malo et facere bonum
confitemur. Ipse enim declinavit a malis.
Unde psalmus ait. Non declines in ira a ser-
vo tuo. Declinavit autem per humilitatem.
sicut scriptum est. Qui in altis habitat: et
humilia respicit in celo et in terra.
Ipse dicitur ysaac: quod interpretatur risus
sive gaudium. Nomine ergo eius quod est
ysaac laude dicimus: dum ipsum gau-
dium nostrum esse confitemur. Unde in canticis
dicitur. Exultabimus et letabimur
in te: memores uberum tuorum. Ipse
dicitur iacob: quod interpretatur supplantator vel
luctator. Hunc nomini laude dicimus:
dum ipsum contra diabolum luctatum esse
et eum supplantasse predicamus: sicut

scriptum est. Tu humiliasti sicut vulnera-
tum superbum. Et iterum. Deiecisti eos dum
allevarentur. Ipse dicitur isrl quod inter-
pretatur videns deum. Hunc nos laudem dicimus.
dum filium semper patris faciem videre confite-
mur. Unde ipse ait. Sicut novit me pater
lc x et ego agnosco patrem. Nomina etiam
duodecim filiorum iacob. f. xii patriar-
charum illi conveniunt. secundum interpretacionem.
Ipse dicitur ruben. quod interpretatur filius visionis
Hunc nos laudem dicimus: dum ipsius
visione gloriam etiam predicamus. sicut
Io xvij scriptum est. Hec est vita eterna. ut cognos-
cant te deum verum: et quem misisti ihesum
I pe I christum. Et petrus ait. In quem deside-
rant angeli prospicere. Ipse dicitur symme-
on: quod interpretatur auditio. Hunc nomi-
ne laudem dicimus: cum ipsius obedienciam
phil ij predicamus. sicut scriptum est. Factus obediens
patri usque ad mortem. Et iterum. Propter ver-
ba labiorum tuorum. ego custodivi vi-
as duras. Ipse dicitur levi. quod interpretatur
additus vel assumptus. Hunc nos lau-
dem dicimus cum christum secundum humanitatem a deo
assumptum predicamus. sicut scriptum est.
Beatus quem elegisti et assumpsisti. Ipse
dicitur iudas: quod interpretatur confitens. Hunc nos
laudem dicimus: dum eius confessionem lau-
lc x dis predicamus. sicut scriptum est. Confiteor
tibi pater domine celi et terre: quia revelasti
hec parvulis. Ipse dicitur ysachar:
quod interpretatur merces. Hunc nos lau-
dem dicimus: dum ipsum mercedem electorum suo-
xv rum confitemur. Unde in genesi dominus ad ab-
raham ait. Ego ero merces tua magna
nimis. Ipse dicitur zabulon: quod
interpretatur habitaculum fortitudinis. Hunc
nos laudem dicimus: dum in ipsum fir-
mum habitaculum nos habere predicamus. sicut
scriptum est. Esto nobis domine turris fortitu-
dinis. a facie inimici. Et iterum. Qui habi-
tat in adiutorio altissimi: in protecti-
one dei celi commorabitur. Ipse dicitur be-
niamin: quod interpretatur filius dextre. Hun-
c nos laudem dicimus: dum ipsum vere Col 1
a dextris maiestatis in excelsis seden-
tem confitemur. sicut scriptum est. Sede a dextris ps 27
meis: donec ponam inimicos tuos
scabellum pedum tuorum. Ipse et agnos
suos ponet a dextris: et hedos a
sinistris. Ipse dicitur dan: quod interpretatur iudi-
cans. Hunc nos laudem dicimus: dum
ipsum verum iudicem confitemur. sicut scriptum
est. Pater omne iudicium dedit filio. Io v
Ipse dicitur neptalim: quod interpretatur latitu-
do. Hunc nos laudem dicimus: cum lati-
tudinem et amplitudinem caritatis eius
predicamus. Unde apostolus ait. Ut possitis Eph 3
comprehendere cum omnibus sanctis: que sit longitu-
do latitudo sublimitas et profundum.
Et iterum. Quam magna multitudo dulce-
dinis tue domine. Ipse dicitur gad: quod
interpretatur accinctus vel latrunculus. Hunc nos
laudem dicimus: cum ipsum ad pugnan-
dum pro nobis accinctum predicamus. sicut
scriptum est. Indutus est dominus fortitu-
dine et precinxit se. Et iterum. Accin-
gere gladio tuo super femur tuum: potentis-
sime. Ipse est tamquam fur seu latrunculus
venturus ad iudicium. i. subito et impro-
visus. Ipse dicitur aser: quod interpretatur beati-
tudo. Hunc nos laudem dicimus: dum
ipsum beatum et sanctorum suorum beatitudinem
esse confitemur. Ipse enim beatus vir qui non

abijt i consilio ipior. Et paulus
1 thi 6 ait. Btus et solus potens. Et dd ait.
Tu aut de susceptor ms es: gla m. i.
btitudo mea etia. ¶ Ipe dr ioseph
gen 49 qd interpretat filius accrescens vel
augmetu. Huic noi laude dicim
du ipm rempublica. i. eccam sancta
augmetasse confitem. sic scriptu e.
ephe 2 In quo ois edificatio constructa cres
22 cit i templu scm in dno. Et i genesi
dr. Multiplicabo seme tuu sic stel
las celi. ¶ Ipe dr manasses: quod
intr oblivio. Huic noi laude dicim
du ipsu malos oblivisci pdicam.
Pecco et nioy oblivisca: du illa
ad vindicta nioy no recordat. Vnd
18 i eze le scptu est. Oim iniqtatu ei
no recordabor. Et i iob dr. Obli
24 viscat eius mia: dlcedo illi vermis
Qui eni i verme carnalis voluptatis
delectant: hos mia dei obliviscat.
¶ Ipe dr effraym. i. fructificans vl frugi
fer. Huic noi laude dicim: du ab
ipo nos fructificare confitem. sd scptu
Jo xv est. Qui manet i me et ego i eo. hic
1 cor 3 fert fructu multu. Et apls ait. Ego
platavi, appollo rigavit: ds aut
incrementu dedit ¶ Ipe dr iob. qd
intr dolens. Huic noi laude dicim
du ipm p nob doluisse. et dolores
nros portasse pdicam. Ipe eni tes
Isai te ysaia e vir dolor et sciens ifirmitate.
Et iter. Dolores nros ipe porta
heb 4 vit. Et apls ait. No hem ponti
fice: q no possit copati ifirmitati
b nris. ¶ Ipe dr moyses qd intr
assuptus ex aq. Huic noi laude di

cim: du ipm p nob baptisatu
fuisse pdicam. sd scptu est. Bap mt 3
tisatus ihs confestim ascendit de aqua.
Ipe eciam ex aqs mortalitatis assuptus
e in resurrectione: sd ait apls. Xps re
surgens a mortuis iam no moritur. ro 6
¶ Ipe dr aaron. i. mos fortitudinis
vel montanus. Huic noi laude dicim
du eius fortitudine et celsitudine
pdicam. sic scptu est. Mons coa
gulatus mons pinguis: mons i quo
beneplacitu est deo habitare i eo. Et
ysaias ait. Erit mons domus dni i ysa 2
vertice montiu: et elevabit sup oes
colles. ¶ Ipe dr iosue: qd interp
tat salvator. Huic noi laude dicim
du ipm salvatore nrm confitem. sd
scriptu e. Et salvos fecit sperantes i
se. ¶ Duodecim et noia xij ducu is
rahel illi conveniut: sm interpreta
nes. p qs iudices tone nui duo
deci apli designat. ¶ Ipe dicit oto
niel: qd intr visio dei. Huic noi
laude dicim: du xpm p nob epo
de pdicam. sd scptu est. Dne vi
pancor vide pro me. Ipe eni fide
iussor e p nob apd patre. et ecia ad
vocatus nr i curia celesti. ¶ Ipe dr ysa
aioth: qd intr iclitus dni. Huic
nomi laude dicim: du i e nobilita
te pdicam. Vn i parabol. Nobilis
i portis vir eius: qn sedet cu senato
rib terre. ¶ Ipe dr sangar: qd intr
advena vl colonus. Huic noi lau
de dicim: du ipm colonu i terra
fuisse pdicam. Vn ieremias ait. Quare 14
sic colonus futurus es i terra? Ipe ecia

aduena fuit ī mūdo ꝓ nob' et pe
8 grinꝰ: q̄ nō hūit vbi caput recli
naret. ¶ Ipē dr̄ delbora: qd' int̄
apis. Huic nō laudē dicīꝰ: dū ipꝫ
tꝫ apē ex flore v̄ginꝫ sn̄ seīe para
tū predicamꝰ. Vn̄ ī cātīcīs dicit̄.
Breuis ī volatilibꝫ apis: ꝛ ī initi
dulcoris fruꝰ illiꝰ. Ipē etiā mel
habuit ī p̄mo aduētu: et mel
hebit ī scd'o. ¶ Ipē dī gedeon: qd'
int̄ teptatio humilitatis. Huic nōi
laudē dicimꝰ: dū ipm̄ ꝓ nob' in
humilitate huāne nē teptatū fuiss
se p̄dicamꝰ. Vn̄ ipe ait. Cōfidite
q̄ vici mūdū. Et itez ait. Vos es
tis q̄ p̄mansistis mecū in teptatio
nibꝫ meis ¶ Ipse dr̄ thola: quod
int̄ ager vl' v̄micul̄ꝰ. Huic nōi
28 laudē dicimꝰ: dū ipm̄ agrū ple
nū. cui bn̄dixit dn̄s ꝯfitem̄: sicut
sc̄ptū est. Plenitudo agri mecū ē.
sꝫ floridi et fructiferi .i. xp̄i. Cuiet
dī v̄micl's de tra v̄ginis sn̄ coitu
natꝰ: p̄ sc̄ptū est. Ego sū v̄mis
et nō hō. ¶ Ipse dī iair .i. illumi
nās vel vlasceꝫ. Huic nōi laudē
dicimꝰ: dū ipm̄ veꝝ lumē bonoꝝ
ꝛ vltorē maloꝝ p̄dicamꝰ. sic scp
14 tū est. Ambulate dū lucē hētis.
Et ī ps dī. Et vlasceꝫ ī oībꝫ adi
uētiōibꝫ eoꝝ. Et iteꝝ. Ds vltio
nū dn̄s. ¶ Ipē dī iepte: qd' int̄
apiens. Huic nōi laudē dicim̄.
dū ipsū ianuas vite fidelibꝫ a
peruisse p̄dicamꝰ. Vn̄ ī apocal'
dī. Aperit. et nēo claudit. Ipē et
24 discip'l apeꝛuit sensū vt itelligent

sc̄ptās. ¶ Ipē dī abesan: qd int̄ p̄r
vel fortis. Huic nōi laudē dicim̄:
dū ipius p̄initate ꝛ fortitudīne p̄
dicamꝰ. Ipē dꝫ fortis. p̄r futuri scl'i. psa 9
Et ī iob dī. Qs ē pluuie p̄r ? ꝗ qs
genuit stillas roris. Ipē dī ahi
lon: qd int̄pretat̄ vides. Huic
nōi laudē dicim'. dū ipm̄ oīa vi
dē p̄dicamꝰ. sꝫ sc̄ptū est. Cuꝰ finxit
oculū nō ꝯsidat. Ipē dī abilon:
qd int̄ fluuiꝰ meroris. Huic nōi
laudē dicimꝰ: dū xp̄m meretibꝫ
ī hoc exilio instiasse p̄dicaꝰ. Sic
ei hoīs nō veit ministrari. sꝫ ministrare.
et fīs est lugētū ꝯsolator. ¶ Ipse
dī sapson: qd int̄ solis fortitudo.
Huic nōi laudē dicīꝰ: dū xp̄ꝫ for
titudīne p̄ris p̄dicamꝰ. Vn̄ ī iob dī.
Apd' eū est fortitudo ꝛ sapiā. Ipē
p̄terea dī samuel: qd int̄ dei postu
latio. Ipm̄ ei p̄res antiq̄ cū multis
p̄cibꝫ postulaūerūt. Huic nōi lau
dē dicimꝰ: cū desideriū antiquoꝝ
ipm̄ postulāsse p̄dicamꝰ. Sic
sc̄ptū est. Multi reges et ꝓphe volue mt 13 lu 10
rūt vidē que vos videtis: et nō
viderūt. ¶ Ipse dī dauid: qd int̄
manu fortis. vel aspectu desidera
bilis. Huic nōi laudē dicīꝰ: dū
eꝰ fortitudine ꝛ pulchritudinē p̄di
camꝰ. Hic sc̄ptū est. Fortitudo mē
ꝛ laus mea dn̄s. Et iob ait. Si xp
fortitudo q̄rit robustissimꝰ ē. Et [illegible]
de pulchritudīe in li° sap̄ dī. Candor
ē lucis ethne: ꝛ speclm̄ sn̄ macula.
¶ Ipē dī salon .i. pacificꝰ. Huic
nōi laudē dicimꝰ: dū ipm̄ pacis

ps 17 auctorē ↄfitem̄. Ipse ei est par nā: q
fecit vtraq unū. ¶ Ipse dr helias:
qd intr̄ deus meus dns. Huic noīe lau
de dicim⁹: dū ipm deū et dnm ↄfitem̄.
sic scriptū est. Tu es deus q facis mirabi
lia. Et iterū. Benedictus dns deus me⁹.
¶ Ipse dr helizeus: qd intr̄ dei mei
salus. Huic noīe laude dicim⁹: dū
~~ipm nos fortr̄ saluasse~~ ab ipso sa
lute tā corporis q̄ anime ee cōfitem̄.
sic scriptū est. Salus tua ego sū dicit
dns. ¶ Ipse dr ysaias: qd interpretatr̄
salus vel fortitudo dei. Huic noīe
laude dicim⁹: dū ipsū nos fortiter
saluasse ↄfitem̄. sic scriptū est. Indu
exo 6 ratū est cor pharaonis: nō vult dimitte
re plm meū nisi i manu forti. ¶ Ipse dr
iheremias: qd intr̄ excelsus. Huic
nomini laude dicim⁹: dū ipm coeq
10 r le patri pdicam⁹. Sic scriptū e. Ego et
pr̄ vnū sum⁹. ¶ Ipse dr ezechiel:
qd intr̄ fortis dni. Huic noīe laude
dicim⁹: dū xpm forte et oīpoten
mt 28 te pdicam⁹. Sic scriptū est. Data ē m
oīs ptās i celo et in tra. ¶ Ipse dicit
daniel. i. iudiciū dei. Huic noīe
laude dicim⁹: dū ipm iudicē viuo
et mortuo pdicam⁹. Sic scriptū est.
Iudicabit orbē terre in equitate ¶ No
mina et xij pphetarū sm interpretationes
de ipo dni. Nō facile ē assignare
deo: et ex ipis laude assumere cog
nitis eorū interpretatoibz. ¶ Ozee e
intr̄ saluator ut saluās. Iohel in
ciens deo. amos fortis vl onustus.
abdias obsequēs dno. ionas co
lūba. micheas hūilitas. naum cō

lator. abacuc luctator. sophonias
speculator. aggeus sollēpnis. zacha
rias mēor vel memoria dni. mala
chias angls ~~dni~~ dei. Hiis r noīb
laude dicim⁹: dū ex hiis q pphete intel
ligūt deū laudam⁹. ¶ Oīa autē p
dcā fere noīa deo ↄueniūt sm ap
tacionē eorū q gesta st ab hiis uel
circa illos quorū st noīa. ¶ Xps ei adā
dr: q2 sicut de latē adā formata ē gen
eua: ita de xi latē ecca. Et sicut adā
de virgine tra: ita xps de virgine mr̄.
Huic noīe laude dicim⁹: cū pdca
de xpo predicam⁹. ¶ Dr xps dr
abel. ppt factorū similitudinē. Abel
eni virgo fuit. et innocēs et pastor
ouiū. xps silr virgo fuit. et peccatū
nō fecit. et pastor ē fideliū. Abel a gen
fratre suo occisus ē: et xps a iudeis
fratribz suis ē crucifixus. Huic r noīe
abel laude dicim⁹: cū xpm de hiis
pdcīs laudam⁹. ¶ Dz et xps dici
noe. nō solū ppt noīs interpretacoe:
sed ppter rerū gestarū similitudinē. Noe gen
eni rexit archā: et xps regit eccam.
Sub ducatu noe p lignū et aquā
salua facta est familia eius. Et xpi fide
les p lignū crucis et aque baptismi
sub xpi regimīe a diluuio pctorū
et mortis etne euadūt. Silr et i
aliis diliges lector pt sca scorū r
adaptare: et xpm p hiis omnibz
laudare et bndicere. et noīe eius psal
mū dicere. ¶ Queda insup noīa
sm similitudinē creaturarū et ppetates
earū ↄueniūt. ¶ Ipse dr agn⁹ ppt
mansuetudinē. Huic r noīe laude

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicimus: dum ipsum de mansuetudine
laudamus. Sic dicitur in ieremia. Ego quasi ag
nus mansuetus qui portatur ad victi
mam. Ipse etiam dicitur ovis propter innocen
tiam et immolationem. Unde ysaias ait. Tamquam
ovis ad occisionem ductus est. Dicitur vi
tulus saginatus. quia pro reversione filii
prodigi mactatus est. i. pro conversione gen
tilis populi occisus: secundum quod in evangelio dicitur. Addu
cite vitulum saginatum et occidite.
Dicitur etiam leo propter fortitudinem.
Unde in parabolis dicitur. Leo fortissimus animalium
ad nullius pavebit occursum. Ipse
dicitur aries? quia ductor gregis: et propter
cornua duorum testamentorum. Aries
non est qui resistat ei. Ipse vitula
rufa propter sanguinis effusionem. que extra
castra immolabatur: quia christus extra por
tam passus est. Ipse hircus emissarius
propter similitudinem carnis peccati: et quia
peccata populi tulit. secundum quod in levitico dicitur.
Ipse dicitur gallus dormientes excitans:
et quasi calcaribus comminationum pungens
et stimulans. Unde in parabolis dicitur. Gallus
succinctus lumbos. Et in iob dicitur. Quis
dedit gallo intelligentiam. Ipse etiam
dicitur gallina. propter immensum affectum
quem habet ad pullos. Unde in evangelio. Quo
tiens volui congregare filios tuos. sicut
gallina congregat pullos suos. et
noluisti. Ipse etiam serpens dicitur. secundum
mortalitatem quam pro nobis assumpsit.
Per serpentem enim mors intravit in no
bis. Et propter prudentiam. Unde per serpen
tem eneum elevatum in palo figuratus est.
Et in evangelio ipse ait. Estote prudentes
sicut serpentes. Ipse etiam panthera dicitur.

propter virtutum varietatem: et propter predi
cationis odorem. sicut panthera clamando
do magnum odorem emittit. Unde
osee secundum aliam translationem. Ego quasi pan v
thera effectus sum. Ipse etiam aquila dicitur.
propter volatus celsitudinem. Unde iob 39
ait. Pulli aquile lambunt sanguinem. Et
iterum. Numquid ad preceptum tuum elevabi
tur aquila? Ipse dicitur columba propter simpli
citatem. Unde ieremias ait. Fugite a facie 27
ne columbe. Ipse turtur propter ge
mitum et castitatem: sicut scriptum est.
Turtur invenit nidum: ubi reponat
pullos suos. Ipse etiam passer
dicitur. qui in mundatione leprosi immolabatur. Levi 14
Hic enim passer invenit sibi domum in ce
lum advolando. Ipse dicitur accipiter.
quia silvestres homines ad se vertendo
rapit: sicut accipiter silvestres aves
invadit. Unde in iob dicitur. Numquid per sa
pientiam tuam plumescit accipiter? Et 39
enim sancti adherent ei: qui tot plumis
adornatur. Ipse vultur dicitur: quia de
celo imi ad nostra cadavera advola
vit. et dum mortuum animal petiit: mor
tem apud nos invenit. Unde iob de sy
nagoga ait. Semitam ignoravit 28
avis: nec intuitus est eam. i. synagogam
oculus vulturis. i. christi. Ipse etiam
pellicanus dicitur: sicut scriptum est. Similis
factus sum pellicano solitudinis. Hec enim
avis super pullos mortuos sanguinem
proprium stillat: et sic eos vivificat.
Et christus sanguine suo nobis vitam reddidit.
Ipse etiam nicticorax dicitur. Hec enim a
vis nocte volat: et ruinosa lo
ca frequentat. sic in parietinis habitans

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

q̄ sꝫ domicilia sūt tecto. Sunt q̄ sic
iucū̄ morar̄ ī domicilio seu ī pane
tinis: dū ruinā synagoge ⁊ iude
oꝝ visitādo. oppssus est ab illis.
¶ Rex etiā inestimabiliū noībꝫ dn̄s
appellat̄. Ipse eni dr̄ mōs ꝓpt̄ emi
nenciā: ipse petra ꝓpt̄ firmitatē:
ipe t̄ra propt̄ īcarnacōē: ⁊ ꝓpt̄
fertilitatē: ipē aqua ꝓpt̄ ablu
onē et refrigeriū: ipē ignis pecca
Deut° 4 ꝯsumēs sꝫ sc̄ptū est. Dn̄s nr̄ ignis cō
sumēs ē. Ipe ortus ꝓpt̄ amenī
tatē: ipe lignū pomiferꝝ qd̄ plā
tatū est secus decursꝰ aq̄ꝝ: ipse
lignū sc̄ie boni ⁊ mali ꝓpt̄ sapiē
ciā: ipē lignū vite ī medio pa
disi ꝑ ītnā refectiōē: ipe oliua
suauitatis. cedrus celsitudinis.
palma asꝑitatis ī cortice carnis.
⁊ dulcedīs ī fini nr̄e salutis. the
bintꝰ gutte medicinal̄. buxus
viriditatis. mirta tꝑancie. abies
cū resina medicinali. Ipē fons
totiꝰ boītatis. fluuiꝰ fecūditatis.
puteus sacietatis. ros refrigerij.
pratū recreatiōis. flos pulchritu
dīs. rosa caritatis. liliū castitatis.
viola hūilitatis. Ipē ager ferti
litatis. frumētū refectiōis. simila
puritatis. pāis sustētaciōis. vitis
ꝓpagatiōis. botrus iocūditatis.
māna celestis saporis. Ipse fir
mentū splēdidū. stellaꝝ varieta
te exornatū. maiꝰ lumīare qd̄ p̄est
diei sm̄ diuinitatē. minꝰ lumīare
qd̄ preest nocti scd̄m hūanitatē.
stella matutina ꝓpt̄ resurrectiōē.

Ipē templū adoratiōis. altare i
molatiōis. archa testamēti.
mēsa ꝓpōis. cādelabꝝ illūia
tionis. cereus splendoris. lā
pas fulgoris. lucerna ardens et
lucēs. oleū pietatis. vnguentū
suauitatis ⁊ sanitatis. thimiama
boni odoris. Ipē domꝰ refugij.
murus ⁊ antemurale defensiōis.
turris fortitudīs. columpna nubis
et ignis. nubes obūbratiōis. ba
culus sustētatiōis. virga corrip
tionis. Ipse clipeꝰ ꝓtectionis.
arcus sagittas emittēs: gladiꝰ
ex vtraqꝫ pte secās. Ipe cibū ab
breuiatū. cādor lucis etne. spe
culū sine macula. virgo pris. scala
iacob. ianua vite. salus hoīm.
glā angeloꝝ. Hoꝝ oīm exempla
late patent in sc̄pturis. Quot ḡ
noībꝫ appellat̄: tot laudibꝫ a
fidelibꝫ ꝑplis exultat̄. Sc̄dm
nomē eiꝰ. sic et laus eiꝰ vsqꝫ ad
fines t̄re. Iubilat ei deo oīs t̄
ra. et psalmū dicit noībꝫ eius.
dando glāz laudi eiꝰ. oīa bona
ad ipm̄ referēs; et eiꝰ nō ꝓpriā
glāz q̄rens. sꝫ sc̄ptū est. Qui glat̄
in dn̄o glietur: cui ē hōr. laus.
virtꝰ et glā ī scla sclo. am̄. Eadē
dn̄ica iii. sup̄ ep̄lam canonicā pet.

Obsecro vos
tanq̄ aduenas et pegrī
nos abstinē vos a
carnalibꝫ desideriis. que militāt
aduersus aīaꝫ. Ex hodierna ept̄
epla multiplr̄ instruūt̄ fideles.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

21 q̄ h̄nt amicos audiendi · et palatū
gustandi · q̄ lz̄ dētes masticādi spēs
aromaticas · ⁊ nō deglutiūt illas
integras. Primo i° instruim̄ · vt tanq̄
pegrini et aduene ī hoc p̄nti sclō
caute ambulem⁹ : et a via nr̄a carnali-
bz desideriis nō retardem̄ : vbi ait.
Obsecro vos tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos
abstine vos a carnalibz desideriis. Scdo
de pugna int' carnē et spm̄ admo-
nem̄ vbi ait : q̄ militāt aduersus
aīa3 · Vbi eī mr̄ ipleta st̄ illusioibz
et nō est sanitas ī carne nr̄a. Et vita
bona nr̄a ē nob' ppt' nos : fama
ast ppter p̄ximos. Tcio nos amonz
vt honeste ɔuersem̄ nō solū corā deo.
s; insr̄ corā hoibz : exēm bonū aliis p̄-
bendo · et infideles ad bonū puocā-
do · vbi ait. Conuersatioz vrā3 inter
gētes h̄ntes bonā · vt ī eo q̄d detrac-
tāt de vob' tanq̄ de malefcōribz : ex bo-
nis opibz vos ɔsiderantes · glificent
v deū in die visitacōis. Sic eni luceāt
4 n bona opa nr̄a corā hoibz : ut xp̄i bon⁹
odor sim⁹ ī oī loco. Quarto nos ad
monet ad subiectioē et humilitatē.
vt sc3 q̄ seruierāt an̄ baptisma dn̄is
suis nō se subtrahāt : et q̄ serui nō
erāt · aliis ppt' deū se subiciāt min-
strando ⁊ honorando · ac sibi eos ɔpo-
nēdo · vt eis ɔdescendēdo · ad bonū
ɔuitent. Alioq̄n scandalizari pos-
sent dn̄tes. Religio xp̄iana mala ē.
q̄ nob' ius nr̄m et dignitatē aufert :
et maioribz reuerēciā nō exhibet.
Dicit ei. Subiecti estote oī humane
creatē ppt' deū. tā fidelibz q̄ incre-

dulis · siue regi q̄si p̄cellēti · siu dn-
cibz q̄si ab eo missis. Hoc ē q̄d ap̄s
ad rom̄ · ait. Cū essē ex oibz liber. o-
niū me seruū feci : vt plēs lucrifa-
cerē. Primo g° vocat nos aduenas
⁊ pegrinos : vt sciam⁹ q̄ nō habem⁹
hic manentē ciuitatē. s; futurā inq̄-
rim⁹. Aduene sum⁹ : q2 ī alieno lo-
co ɔmoram̄. Pegrini sum⁹ : q2 de lo-
co ad locū trāsim⁹ · et alibi patriā
hēm⁹. Vn̄ p̄ph'a ait. Aduena ego
sū et pegrin⁹ : sic oēs p̄res mei. Oēs
eni a p̄rio post pctīn p̄mi parētis.
ɔdēpnati sum⁹ exilio. aduene a ce-
lo et eiecti a padiso. an̄ dāpnati
q̄ nati. Vn̄ ap̄ls ait. Dū viuim⁹
ī hoc corpe pegrinam̄ a dn̄o. Dibz
ab3 ast diebz viuim⁹ : vnā dietā ad⁹s⁹
morte facim⁹. Nō solū ast de die :
s; de nocte ab hac pegrinacōe nō
cessam⁹. Vn̄ ī paralipomenō dauid
ait. Pegrini sum⁹ corā te ⁊ aduene :
sic oēs p̄res nr̄i. Dies nr̄i q̄si vm-
bra sup terrā : et nlla ē mora. Cū
cito ast hō incipit viuē : incipit ire.
Vita eī nr̄a nichil aliud est : q̄
mors p̄lixa. Inde ast est finis vite
⁊ mortis. Sil eni et vita ⁊ mors
terminant. ppterea dn̄s ait. O vos
oēs q̄ transitis p viā · attēdite et vi-
dete. Oēs alloq̄tur : q2 oēs trāseūt.
Nascendo intram⁹ : viuēdo trāsi-
mus : moriēdo exim⁹. Pro hoiez
omnis : post verme fiuti amb. Oīs
ast q̄ pegrinat in hoc mūdo. oī die
dietā vnā facit v'sus padisū ī sic
ciuitate : a' versus infiu. si ē ī

lu x de peg(ri)nis d(omi)ni(c)a

pacō mōrli. Peior eī q̄i retrogradꝰ:
spelongat a padiso. Vn̄ sc̄ pegri
d(omi)nica q̄ de ihrlm ī ihericō discendit:
et incidit ī latrones. De q̄bꝫ ysaias. p°
Abalienati sc̄ retrorsū. Hm̄ ciī filio p lu. 15
digo abeūtes ī terrā longinquā
ī regione dissilitudis cōmorantur.
Ptea apl's ait. Iā nō estis hospites ep(isto)la
et aduene. Festis ciues scor̄. i. nō
estis de hiis pegrinis. q̄ cōmorant
ī regione dissilitudis. Sā tn̄ alio
mō dn̄r hospites et aduene: q̄a
nō hn̄t hic manētē ciuitatē. Vn̄ He 13
iacob pharaoni dixit. Dies pegri Ge 47
nationis mee pauci et mali. Pau
ci dicit q̄r breues dies hōis sc̄. Ma Job 14
li dicit: q̄r plem̄ sc̄ miserijs. Vn̄ ī
ecc̄o dr̄. Nūs dierꝫ hōis vt multū 18
centū ānī: et q̄i gutte aq̄ maris
reputati sūt. Gutta eīi maris par
ua et salsa est. ¶ Sūt aūt mali pe
grini: et sc̄ boni pegrini. Mali peg
ni sc̄: q̄ viā quā ptereuīt. nō il
lā que supest attēdūt. Vn̄ sero die
tū pficiūt. Vita eīi nr̄a ptita nō
debemꝰ attendere. i. de supbiēdo: s
ad vltiora conari sp̄ pficiēdo. vt
nil credamꝰ actū. cū sit qd̄ sup extat
agendū. Bonꝰ eīi pegrinꝰ seu vi
ator posterioꝝ oblitꝰ. ī anteriora sp̄
se extendit. Nō q̄t transierit. s q̄t
tibi q̄re sup sūt mulia. Malꝰ ē
pegrinus: de quo gregorius ait. Stultꝰ
viator ē. q̄ in itinē amena pra
ta cōspiciēs. obliuiscit quo tēde
bat. Econ̄ bonꝰ viator nec hye
me nec estate. nec estu nec plu

uia dietā suā vult amittē. Sicut
scriptū est. Transiuiꝰ p igne et aq̄. i.
p adu(er)sa et suauia. ¶ Malus ē pe
grinꝰ. qui innitit' sup baculū arū
dineū: q̄ cito frangit'. et manꝰ innite
tis sup eū pforat. Hic ē mūdꝰ is
te. cui inniti nō debemꝰ: ne cū ipo
ruēte cadamꝰ. ¶ Bonꝰ aūt pegrinꝰ
baclō crucis cōtinue innitit': ut cont(ra) ca
nes īfernales se defendat: et suste
tet' in via ne cadat in luto vel ī fo
uea. De q̄ in p(er)sō v' iacob ait. In
baclō meo trāsiui iordanē istū. i.
p mortis fluuiū et hūilitatē passio
nis trāsiui ad vitā et litus eterne
btitudīs. P iordanē eīi q̄ descen
sus intp'. mortis hūilitas designat'.
Hic ē baclūs expugnationis. de quo
golias ad dd ait. Nūq̄d ego sū ca
nis? q̄r tu venis ad me cū baculo?
Hic ē baculꝰ crucis: q̄ dd goliā supa(vi)t.
¶ Itē ptea bonus pegrinꝰ baculū cor
reptionis: q̄ dd flagellat oēꝫ ~~hoīes~~ filiū
quē recipit. Quo pauſsus ē saulus
ꝫ pstratꝰ ī via: et fierit paulus.
Hoc eīi baclō pcutit dn̄s vt sanet
ꝫ cōsolet': sic scriptū est. Virga tua ꝫ
baclūs tuꝰ: ipa me cōsolata sc̄. Itē
ptea baculū sustētationis: de quo ī
thobia dr̄. Vtq̄ te misimꝰ pegri
nari. baculū senectutis nostre.
Itē p̄ q̄rtū baculū. s. fortitudīs: de
quo papit'. vt baculū teneat' in
manibꝫ agnū paschalē manduca
turi. i. opa recta. Hūc baculū. i.
boꝝ opeꝝ fortitudinē accepit tha
mar a iuda. i. eccl'ia a xp̄o ī arrā:

rectos facit gressus pedibus suis.
Habeat autem peregrinus non solum bacu-
lum in manu .i. crucem in opere. Sed peram in
latere. sclavinam in humeris. pileum in
capite. succinctorium in renibus. et cal-
ciamentum in pedibus. Pera est recep-
taculum memorie. in qua panem verbi
dei debemus collocare. et monetam il-
lam que fuit passum coram mundi. Que im-
pressa fuit sigillo seu cuneo crucis.
Sclavina autem est asperitas penitentie: quam
debemus in humeris nostris deportare. Que
tunc usque ad talos protenditur: quando usque
in finem labores penitentie sustinemus: ut
secum cum christo moriamur. Pileus autem in
capite caritas est in corde. quod ab estu
carnalis concupiscentie. et a pluvia sug-
gestionis diabolice. et a turbine
perturbationis mundane protegit pe-
regrinus. Succinctorio autem castitatis et
continentie peregrini renes astringantur:
sicut scriptum est. Renes vestros accingetis.
Calciamentis .i. sanctorum exemplis pedes
affectuum muniantur: ut possit con-
culcare spinas. et lutum atque serpen-
tes. sicut scriptum est. Super aspidem et ba-
siliscum ambulabis: et conculcabis
leonem et draconem. Via autem peregri-
ni qua tendit ad eternam patriam
ardua est et arta. gravius et periculosa.
et multa habens impedimenta: et quia
periculis plena. Quia igitur ardua est:
habeat peregrinus alas caritatis. Quia
arta est sit levis et expeditus per
voluntariam paupertatem. sit gracilis
et modicus per humilitatem. Quia difficilis
est via: sit longanimis et habeat

patientiam. Quia periculosa: sit cautus per
discretionem. Inflatum enim per superbiam. o-
neratum per avaritiam. inconstantes per
impatientiam. incautos per imprudentiam:
hanc viam pergere nequeunt. Unde dominus in
ewangelio ait. Contendite intrare per angustam lu 12
portam. Arta siquidem et angusta est vi- mt 7
a que ducit ad vitam. Lata autem et spa-
tiosa que ducit ad perditionem. Melius
autem est nobis per breves angustias ad
eternam beatitudinem pervenire: quam per
modicam et momentaneam letitiam ad
infernum profunda descendere. Totis ergo viribus
debemus laborare. ut et penam purpu- lu 16
rati divitis possimus evadere: et ad
beatitudinem lazari pauperis pervenire.
Caute autem in hac vita ambulemus: ne
contingat nobis sicut illis in quorum persona ieremias
ait. Lubricaverunt vestigia nostra in tren iiii
capite omnium platearum. Et salomon a-
it. Via impiorum tenebrosa: nesciunt pu 4
ubi corruunt. Unde apostolus ait. Videte eph v
quomodo caute ambuletis: non quasi insi-
pientes. sed quasi sapientes. Et iterum.
Gressus rectos facite pedibus vestris. he 12
Erunt inquit ysaias prava in directa. et tor- ys
tuosa digerentur: ut scilicet quod faciebat
homo pro lucro temporali. vel pro vana gloria.
faciat pro vita eterna. Propterea salomon a- pu 4
it. Oculi tui recta videant. et pal-
pebre tue precedant gressus tuos.
Et beatus gregorius ait. Inoffenso pede i-
ter nunquam agitur: si deus et proximus men-
te integra diligatur. Finis autem vie est
beatitudo eterna. ubi non solum unius
sancti corporis invenimus. sicut hii qui pere-
gre ad sanctum iacobum pergunt: sed omnes

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sc̄os sil' respiciem⁹. et deū trinū que fa
gen 32 cie ad facie videbim⁹. Ut g̃ ad fine
huI⁹ vie puenire valeam⁹ ab helia
xp̄i sp̄i exemplum capiam⁹. Qui pges ut tol
4 r 2 leret in celū. de galgalis venit ī be
thel. de bethel in iherico. de iherico
ad iordanē. Quo trāsito. curru igneo
raptus ē in celū. Et nos si curru i
gneo. i. curru doctrīe euāgelice uel
karitatis. uł q̃tuor v̄tutibꝫ cardia
libꝫ ī celū ascendē volum⁹. p̄mū
p̄ctā nr̄ā p cōfessiō capiam⁹. Galga
la ei volutabra ⁊ reuelacio īterp̄tat.
Ut sic ī bethel. i. ī domū dei veiam⁹.
P cōfoꝝ enī pctōꝝ: filii efficim̄.
Deinde veiam⁹ ī iherico: ut defc̄s
nrōs attendam⁹. Iherico enī int̄
defectꝰ. Deīde veniam ad iordanē:
ut ex cōsidatione nrī defc̄s humilie
mt 23 lu 14 m̄. Et qm̄ q̃ se humiliat exaltabit:
a iordane ī celū cū helya eleuabim̄.
Hec ē via boī pegri. q̃ sanguinea ē
ī m̄rib; ⁊ lactea ī ūginibꝫ: p̄purea
ī s̄cīs ɔfessoribꝫ. Via aūt maloꝝ eru
nosa est ī malis p̄ūpibꝫ: laboriosa
ī auaris: m̄ōtuosa ī supbis: spi
nosa ī iracūdis: nubilosa ī tristibꝫ
⁊ accidiosis: lubrica et lutosa ī gu
losis. ⁊ luxuriosis. Sit g̃ via peg̃
ni xp̄i equal' ⁊ plana sine monti
bꝫ et vallibꝫ: sit suauis sn̄ spinis.
et lapidibꝫ: sit rc̄ā sn̄ anfractibꝫ.
ysa 40 ut ī illa ipleat qđ sc̄ptū est. Oīs val
lis iplebit: et oīs mōs et collis hu
miliabit. Et erūt p̄ua ī directa ⁊ as
pera ī vias planas. Hec ē via fidei
gal v q̃ p dilc̄oēꝫ opat. Un̄ ap̄ls. P fide

ambulam⁹: nō p spēm. Et augꝰ a
it. Bona opa sine fide. nō plꝰ va
lēt q̄ cursus celerrim⁹ pter viā.
Valles aūt sūt carnal' ɔcupia. ⁊ aua
ricia: mōtes supbia ⁊ ianis gloria
Tortuosa via sūt curiositas: et in
tēcio mala. Aspera aūt et spinosa:
sūt ira. malicia. et rācoꝝ cupidi
tas. Valles s' iplent p tēpanciā:
mōtes et colles humiliant p mūdi
ɔtēptū. et p̄p̄e psone abiectiōꝫ: tor
tuosa dirigunt p prudenciā: aspa ⁊
dura emolliūt p caritatē. Implet
aūt vallis cū dicit hō sufficit: qn̄do
renūciat diciis et carnalibꝫ deliciis.
sic sc̄ptū est. Hn̄tes alimēta ⁊ q̄bꝫ
tegam̄: hiis ɔtēti sim⁹. Ille aūt sol'
iplē pt de quo dr̄. Sp̄s dn̄i ipleuit
orbē t̄raꝝ. Sine illo aūt valles aua
ricie. gule et luxurie īplei nō p̄nt.
Cā quo plus s̄t pote: plꝰ sitiunt
aq̄. Sic sc̄ptū est. Auarꝰ nō iplebit
pecūia. Et de filio pdigo legim⁹.
q' siliq̄s porcoꝝ nō potuit saciari.
Un̄ ozee ait. Comedētes nō satura
bunt: fornicati s̄t ⁊ nō cessauert.
Sanguisuge ei due s̄t filie: q̄ sp dā
mat. affer affer. Teste ei salone fo
uea ē meretrix. Vallis s̄c̄ p̄fūdissiā
⁊ sordiū capax: īclinata ē ad īferos
dom⁹ eā. Et ideo sim̄ ɔsiliū salō
nis lōge fac ab ea gressus tuos. i.
longe recede ab hac valle ne cadas
ī illā. et absorbearis ab illa. Sil'
⁊ fouea auaricie īpleri nō pt. Un̄
et ph̄s ait. Fugare ī opiā copiā q̄
rim⁹: sed nob' in ɔtrariū euenit. Certū est

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

enim illos multum indigere: qui multa pos
sident. Avaricia enim tamen non licet: quia
solus deus terminus et finis noster est. Cupi
ce illum est: sine fine est. Et ita videtur quod
avaricia. et omnis illicita concupiscentia:
que ad deum non tendit. infinita est. Has
igitur vias vitare debet sapiens peregrinus.
Media autem et publica via incedat: ut
non declinet ad dexteram neque ad sinis
tram. Hec est strata regia. que dicitur ferrata
via: scilicet non mollis neque lutosa. sed
dura. de qua scriptum est. Propter verba labi
orum tuorum ego custodivi vias duras.
Hec est via crucis: quam eligere debet peregrinus.
Crux enim super viam ponitur: ut per eam gres
sus peregrini ne exorbitet dirigantur.
Ut autem peregrinus expeditus sit. et per
viam secure et caute incedere possit: non
se oneret superfluis. Unius enim alimenta et
quibus tegatur: huius contentus sit. Ferat se
cum monetam. non falsam. non rasam. non
fractam. Falsa moneta sunt opera que fiunt
sine caritate. Rasa moneta: que fiunt
sine finali perseverancia. Fracta mo
neta: que in tribulacione minuuntur bona.
Non ex sereno vel pluvioso tempore: non
asperitate vel adversitate debet dietam suam
perdere. Et quoniam dies breves et via pe
riculosa festinare debet ad hospicium: ne
noctis tenebris subito involvatur.
Preterea non debet ostendere peregrinus aurum et ar
gentum suum coram latronibus in via: sed
divicias suas debet abscondere. Spolia
ri enim desiderat: qui thesaurum suum in via
latronibus plena ostendit. Non mo
ratur peregrinus nisi nocte una in aliqua
villa: sed semper ad reditum et finem pere

grinacionis anhelat. Et si forte aliqua
infirmitate retardetur. postmodum ut so
cios suos consequi possit. acceleret: sicut
scriptum est. Multiplicate sunt infirmitates
eorum: postea acceleraverunt. Non multum
autem delectatur sapiens peregrinus domum divi
cias alienas. vel quantumcumque pulchras
possessiones in terra aliena respiciat:
sed cito preterit. nec multum letatur. do
nec ad patriam suam revertatur. Fatu
us autem peregrinus teste beato gregorio vice patrie
diligit exilium: et in cecitate quam to
lerat quasi in claritate luminis exultant.
Sapiens autem peregrinus mane surgit. non
est enim vanum mane surgere ante lucem. Ex
emplum domini: qui mane exiit conducere operarios mt 4
in vineam suam. In canticis dicitur. Mane vij
surgamus ad vineas. Iumentum autem
cui insidet peregrinus est caro: cui insidet
spiritus. Debet autem illi frenum imponere. ut per
capistrum cohibeatur: calcaria adhibere
ut pigriciam excitet: pabulum ministrare.
ut infirmam sustineat. Viator autem in iti
nere tucius graditur cum imperatoris sigillo:
et homo in hoc seculo non graditur securius
sine crucis signo. Caveat autem sibi pere
grinus ab hospite suo. qui infidelis est et
fraudulentus: querens proprium comodum.
et non multum de comodo peregrini curans.
Hic est mundus iste. hospes fallax et
seductorius: qui divites attrahit et
allicit. pauperes autem abicit. Divitibus
obsequitur. et blanditur. quos tamen cito obli
vioni tradit postquam ab hospicio re
cesserit. Hic scriptum est. Periit memoria
eorum cum sonitu. Hoc enim fit in morte.
Cum sonitu enim luctus vivis hore. perit

memoria ditis: tamen memoria hospitis v-
nius diei pretereuntis. In recessu autem suo
peregrinus quantascumque divitias habuerit: ab hos-
pite suo spoliatur. sed scriptum est. Dives
cum interierit non sumet omnia: neque descendet
cum eo gloria domus eius. Nec tamen ob hoc ma-
to conqueri potest de hospite suo. Sicut enim intra-
1 thi vi ita exit: sed scriptum est. Nichil intulimus
in hunc mundum; haut dubium. quia nec
auferre quid possumus. Peregrinus autem multos
pascit ignotos: qui post eius decessum nul-
lum tribuunt ei meritum. Amici enim carna-
les magis solliciti sunt de pecunia divi-
denda: quam de misera defuncti anima.
6 Unde in ecclesiastico dicitur. Est amicus secundum tempus:
et non permanebit in tempore tribulationis. Hos-
pes autem fraudulentus ut attrahat pe-
regrinos: ostendit plerumque eis pulchros et
suaves lectos. ostendit vasa aurea et
argentea: ostendit pannos sericos. Con-
putatis autem et persolutis expensis. pro
pannis sericis saccum. pro pulvinaribus
paleam vel stramen. vel quandoque nudam
terram eis relinquit. Et qui blande loquitur
est ingredientibus: aspere loquitur egredien-
tibus. Pari modo mundus iste nobis pro-
mittit mollia et suavia et ostendit pul-
chra: postmodum vero exhibet aspera et
Jo xvi dura. teste domino qui ait In mundo pres-
suram habebitis. in me autem pacem. Et mane
in nocte mortis substractis pulvinari-
bus. et pannis sericis. nudam terram de-
functo relinquit: qui cum uno solo linthea-
mine recedit. Vasa autem aurea et ar-
gentea secum deferre non potest: sed scriptum est.
Dormierunt sompnum suum: et nichil inve-
nerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.

Caupo autem fallax et mendax hospes
bonum vinum in principio ad gustandum ex-
hibet peregrinis: postquam autem in hospicio
eos recepit. tunc id quod deterius est et
corruptum vendit illis. Gustato autem
vino transitorie voluptatis et mun-
dane prosperitatis sequitur vinum cor-
ruptum. acetum scilicet et feces penarum morta-
lium male consciencie: et tandem acerbitas
pene eterne. sed in parabolis salomon ait. Prosperi-
tas stultorum perdet eos. Et de carnali
voluptate idem salomon ait. Blande in-
greditur: et in fine mordebit ut colu-
ber. Domus autem in qua peregrinus in hoc
exilio hospitatur lutosa est. fetida et
ruinosa: diebus singulis stillat et re-
pat. et tamen superruinam minatur. In qua
tamen necessitate compulsus hospitatur: et ad
tempus quiescit peregrinus. Sicut autem peregrinus
pauper. dum nocte iacet in stabulo mo-
dico tempore inter stercora animalium quiescit.
et quam cito potest recedit: ita nos in car-
nis nostre delicijs non multum debemus com-
morari. nec curam facere in desiderijs. sicut multi
in nāijs. Cui autem pretiosorum suorum stercora
ad memoriam frequenter reducat. et quasi
inter se fimum fetidum sentit. non libet
in his commorari. Sed ab his elongari
cupit. Et ideo obsecrat nos hodi- in
erna epistola beatus petrus: ut tamquam adve-
ne et peregrini abstineamus a carnalibus
desiderijs. Cum autem ut dicitur omnes sumus
advene et peregrini. specialiter tamen gen-
tiles advene erant: qui de infidelitate
qui de longinqua regione ad fidem christi
venerant. Abstinere debemus a car-
nalibus desiderijs: maxime quia militant

hec est caro nostra in qua ad tempus hospitatur anima: que com-
nouis abarijs stillat et superruinam minatur. In

aduersus animam. Dum enim concupiscentiis
blandientibus caro eneruit et subiugat:
uiciorum exercitus fiunt aduersus animam. Ait:
ut qui in sordibus est sordescat adhuc.
Dum sanguis sanguinem tangit: et peccatum
peccato addit. Voluptas autem carnis uir
tutem emollit. homines effeminat. et de
bilem reddit. ebetat cor. hominem
frugi temperantemque esse non patitur. Mi
litant igitur carnalia desideria aduersus animam
eam expugnando. et conculcando. Faciunt
que obliuisci exilii. et sic iter ad pa
triam impediunt. Castrum enim metatur obsidet
draco ex illa parte que est debilius. Et i
deo per carnalia desideria principaliter mili
tat contra animam; quia uirtus eius in lumbis eius.
et in umbelico uentris eius. sicut in iob dominus
ait. Hiis autem militibus aduersus isbo
seth et azahel in inguine percussi inter
fecti sunt. Qui autem innititur super parietem
carnis. deditus carnalibus desideriis. mor
debit eum coluber. id est draco: et peccato
mortali uulnerabit. Postquam autem carnalibus
uiciis anima uulneratur et fedatur: iam
non est templum dei. sed prostibulum seu la
trina draconis. Et quasi prophanatum est tem
plum. dicunt angeli sancti. Transeamus ex
hiis sedibus: non est bonum commorari
in fimo et stercoribus. Omnis enim fornicator
et immundus teste apostolo. non habet partem in
regno christi. Dum enim baltheus regum
dissoluitur: sacerdotes ducuntur ingloriosi.
Demones enim intrant porcos. id est homines
lutulentis actibus deditos. Aliter autem
potest intelligi id quod ait petrus ut ab
stineamus a carnalibus desideriis. que mi
litant aduersus animam: ut carnalia desi

deria primos motus sensualitatis appel
lemus. A quibus abstinere debemus. id est re
pugnare et non consentire eis. neque per
mittere procedere: sed interficere uulpes paruas
ne demoliantur uineam anime nostre. Unde ca ij
scriptum est. In matutino interficiebam omnes
peccatores terre. id est primos motus carnis in
inicio suggestionis. Beatus enim qui tene
bit. et allidet paruulos suos ad petram. 104 p
que est christus: ut non eam [illegible]
nostras. Deinde enim homo noster crucifigendus est:
ut destruatur corpus peccati. ut ultra non
seruiamus peccato. Primi autem motus pe
nitus destrui non possunt. Unde propheta ait.
Inimici autem mei uiuunt. Primos enim
motus preuenire nequimus neque uitare:
quin contra nos insurgant. Eos tamen reprimere
possumus. ne nimis preualeant; sicut scriptum
est in genesi. Peccatum tuum in foribus aderit: iiij
sed sub te erit appetitus illius. et tu domina
beris eius. Primi igitur motus militant aduer
sus animam. Amalech enim nobis exeuntibus exo 17
de egipto occurrit armatus. et ad
terram promissionis euntibus transitum negat.
Militia enim est uita hominis super terram. iob 7
Unde beatus iob ait. Cunctis diebus quibus 14
nunc milito expecto donec ueniat immu
tacio mea. Inimici enim hominis domestici micheas [illegible] v
eius. id est motus ex carne eius insurgentes.
Unde apostolus ad galathas ait. Caro concupis v
cit aduersus spiritum: et spiritus aduersus car
nem. Carnem appellat sensualitatem.
que secundum carnem est in anima. Vel modo concu
piscit aduersus spiritum. id est secundum carnem ipsa
anima concupiscit aduersus spiritum: quantum
ad superiorem partem rationis. Caro enim ipse
dei concupiscit. sicut auris dei audire. et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

oculus videt: cum potius anima per carnem au
diat. et per oculum videat. Caro quoque concu
piscere dicitur: dum anima carnalia concupiscens spiritui
reluctatur. Que concupiscentia non est in carne
sed in anima. Sic et primi motus in anima sunt
secundum carnem: et non in carne. Nullum enim
peccatum est in carne: sed tantum modo in anima. Ipsa
tamen carnalis concupiscentia non est in anima sola:
nec in carne sola. Ex utroque enim emergit:
quia sine utroque delectatio nulla sentitur.
Spiritus autem adversus animam concupiscit: id est
iustus spiritu dei adiuta. Neque enim ullum est
vicium. cum caro concupiscit adversus spiritum:
cum vicio contraria est virtus. cum spiritus concu
piscit adversus carnem. De hac autem pug
gal. v na item paulus ait. Hec enim sibi invi
cem adversantur: ut non quecumque vultis
illa faciatis. id est quecumque bona vel mala
ja. iv vultis illa facere non permittamini. Nam
corpus quod corrumpitur aggravat animam.
In hac igitur pugna melior credendus est:
quo volumus bona. et si omnia non perfici
amus. Volumus enim ut nulla sit concupiscentia.
et ut non insurgant primi motus: sed hoc
non perficiamus. quia illis in hac vita carere
non possumus. Unde apostolus ad romanos ait.
vii Video autem aliam legem in membris meis
repugnantem legi mentis mee: id est
fomitem peccati. carnalem scilicet concupiscentiam. que
pa. 30 repugnat rationi. Coluber enim reliquit
vestigia sua tam et carnem. id est dyabolus
fomitem peccati super adam et filios eius. sed
non super petrum. id est christum. In beata etiam
virgine extincto prorsus fomite deleta
sunt vestigia ista. In nobis autem insurgunt
nobis invitis. Nam enim inobedientes fui
mus nostro superiori: inferiora nostra. id est primi

motus nostri non obediunt nobis. Unde apostolus
ait. Quod enim operor non intelligo. id est 158
non approbo: nec consentio motibus
ex homine exteriori et carnalibus provenientibus.
Et item ait. Non enim quod volo bonum
hoc ago: sed quod odi malum id facio.
id est non ago bonum quod volo. scilicet non concu
piscere: sed potius facio illud malum quod
odi. id est concupisco ex carne. et si non pre
beam assensum ex ratione. Non enim vado
post concupiscentias meas consentiendo de
lectationi. Ex hac autem prohibitione pro
ditur concupiscentiam vicium esse. et primos
motus concupiscentie malos esse. licet venia
les. quia tamen non prohibentur. Non enim prohi
bemur primos motus sentire. sed prohibe
mur consentire: quia non est in voluntate vel
potestate nostra quin insurgant. Et propterea
apostolus ait. Concupiscentiam nesciebam esse
peccatum: nisi lex diceret. non concupisces.
Dicit tamen dicitur. non eas in consorcium hominis
illius: insinuatur quod sit malus. cum consor
cium prohibetur. Potest etiam sic intelligi
quod dicitur non concupisces. id est carnis concu
piscentiam peccatum esse scias: et quantum potes
caveas ne in mentem procedat. sed dilligen
ter reprimas. Concupiscentia enim est per + non
mittenda regnare in corpore nostro. In
surgunt tamen primi motus ex fomite et
corruptione nature: qui non sunt voluntarii
nec contrariantur voluntati. Unde nobis
non imputantur ad dampnacionem: imputan
tur tamen homini ad veniale peccatum: quia inor
dinati sunt. et ex vicio et corrupti
one eius procedunt. et peccare suggerunt.
Cum autem peccare suggerunt eo ipso bru
tis non imputantur. quia ratione carent et per

hoc enim prohibitum est in lege ubi dicitur non
concupisces. id est non eas post concupiscentias.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

care nō valent. Nec tn̄ iputant
p̄mi motꝰ ipi̅. q̄n illos reprimit:
ꝯ iputant hoī ꝯm fomite. Vn̄ ap̄s
ait. Nūc aūt iā nō operor illd. ꝯ q̄d
hītat ī me pc̄m. i. fomes pc̄i. Nō eīn
intior nō ꝯsentit: ꝯ ex lāguore nē
ꝯrrupcōe generāt. Originale eīn
pc̄m etsi deleat in baptismo. q̄tu
ad reatū. q̄ nō īputat ad dāpna
tionē: remanet tn̄ actu ad exercitiū
ꝯflictacōis. Vbi enī nō est pug
na: nō est victoria. Licz eīn mēs pl
rō libera sit p gr̄am: adhuc tn̄ caro
captiua ē p ꝯcupiām. Q̄nto aūt
magis crescat caritas: tāto magis
decrescit carnal' ꝯcupiā. ꝯd scriptū ē.
Pax multa diligētibꝫ legē tuā. ⁊ ma
gis potēs ē hō ad resistendū. In fu
tur plene liberabimꝰ: sicut scriptū est.
Infelix ego hō. q̄s me liberabit de
corpe mortis hꝰ. Gr̄a dei p ihesū
xp̄m: q̄n scz mortale hoc induet imor
talitatē. Interī aūt sic ait ap̄ls velle
nob adiacet: pficere aūt nō īuenimꝰ.
Volumꝰ siqdē bonū facere ⁊ faciamꝰ.
dū ꝯcupiscē nō ꝯsentimꝰ: ꝯ nō pfi
cimꝰ bonū. s. ut oīno nō ꝯcupisca
mꝰ. Vel sic pt̄ itelligi q̄ velle
nē p se ipotēs est ⁊ lāguidū. ⁊ vi
ciatū atq; tractū a velle viciū: n̄ vel
le gr̄e dei ꝯnūciat. Et pt̄ distin
gui triplex ī hoīe: velle nē. velle
gr̄e. velle vicij. Hō q̄dē naliter vult
bonū: ꝯd scriptū est. Concupiuit aīa
mea desidare iustificacōes tuas. Sz
voluntas sp caret effcū. nisi gr̄a ad
diuit velle suū. ad diligendū bo
nū. q̄d ad effectū posse pducat. Pro
pterea ap̄ls ait. Video aliā legē ī mē
bris meis repugnātē legi mentis
mee. Lex eīn mēbroꝝ. i. carnis ꝯcu
piscēn̄ repugnat rōi. et supat rō. n̄
p legē grē adiuuet. i. p caritatem.
Nisi eīn caritas assit: nō vīcat con
cupiā carnal'. Et si eīn velle adiacz
ex rōne: difficultas īuincibilis re
sistit ex corrupcōe ⁊ ꝯsuetudīe. ꝯd
cū eger vult ⁊ nō valet māducare.
In pugna aūt carnis adūsꝰ spm̄ gor
ꝯsidare oportet. Est enī ibi teptacio
exterior dyaboli suggerentis: ē ibi tepta
cio interior sensualitatis q̄ mouet. Et
illa nō caret culpa veniali. De q̄
iacobꝫ ait. Vnusq̄sq; teptat a con
cupiā sua. i. a sensualitate. q̄ est i
ferior ps aīe: quā hēmꝰ coem̄ cum
brutis. Et hec ē in spūali ꝯiugio
q̄si serpens. Q̄n vō delectacōe cogi
tacōis aīa mouet: tūc mlr. i. eua
niā māducare dr̄. Q̄n vō aīa pctō
ꝯsentit. tūc vir comedit. i. rō: cui
īputat pctm̄. q̄ nō resistit. Et hoc
ē q̄d ap̄ls iacobꝫ ait. Pctm̄ cū cō
sūmatū fuit: generat mortē. Reputa
tur aūt ꝯsūmatū q̄ntū est ī nobis. cū
ī nobis nō stat q̄n opus ꝑficiemꝰ.
Mulier aūt dr̄ inferior ps rōis. que
attendit in tēporaliū rerū disposicōe:
sic vir dr̄ superior ps rōis q̄ attendit
ī supioꝝ ⁊ spūaliū rerū ꝯsidacōe.
Delectacio aūt cogitacōis. ad īferiorē
ptē rōis ptinet. Sensualitatis enī
nō ē cogitare: ꝯ rōis. Q̄n vō delec
tacio illa morosa ē. et rō negligit

illā abire. ut lz ꝓpositū diuīcꝙ̄ ī ea
ꝯmorādi: tūc reputat pcc̄m mor̄le.
Si aūt cito tūseat. ⁊ rō nō cōsenciat
illi. s; eā repellit: tūc ē pcc̄m veiale.
Et ita nulr qn̄ veialit: qn̄ mor̄
liter peccat ī delectatiōe. Sensualitas
aūt seu carnal' ꝯcupiscētia veialit' pccat
ī motu suo ⁊ suggestione. licz qbz
dā videat'. q ille pmo mot' pmus
q surgit ex sensualitate. antꝙ̄ mlr
ꝯmedat nō sit pcc̄m veiale īmo mor̄
le. Pcc̄m eīn ichoat' ut dicit a delecta
tione cogitatiōis: nō a pmo motu
sensualitatis. Sz nūꝙ̄ pmus mot' ire
pcc̄m est veiale. Teste eīn aug'. pcc̄m
veiale ē leuit' irasci. Qd' ait ꝓpter
pmū motū ire. Et ideo sup hūc
epl'i iiij locū apli. sol nō occidat sr̄ iracundiā
vr̄az. ait. q pcc̄m ē leuit' irasci.
Sile pcc̄m est leuit' ꝯcupiscē. Et ita sm
tplicē voluntatē tpler distinguit' p
ccatū. Pma voluntas dī sensualitas
Sensualitas eīn velle dī suo mō: dū
īordīate mouet' ⁊ appetit. Scda vo
luntas dī delectatio cogitatiōis: volū
tas scz īferioris ptis rōis. Tcia vōs dr̄
rōnis: nō q rō ipe velit. hor eni
ad liber ptinet arbitriū: s; ei īputa
q nō cohibet cū possit et debeat co
hibe. Iuxt' id. Error cui nō resistit' ap
pbat'. Et itez. Nō caret scrupulo
societatis occulte: qui manifesto
facinori negligit ut desinit obuia
re. In hac it' pugna nos admonet
petrꝰ apls abstiñe nos a carnalibz
desidijs. i. nō assentiē pmis motu
bz ꝯcupie. Aliom̄ veiale dū plac

ꝯtra mōrte. Nō q veiale possit eē mor̄
le: s; q ex ꝯtēptu resistendi incidit
hō ī mortale. Teneat' g° iacob. i. gen
rō plantā esau: id ē pmos motus
nō sinat vsꝙ̄ ad morosā delectatio
nē vel cōsensū pcedē. Caue inqt Deu
dn̄s nequā īeas fedus cū eis. ⁊ nō
ꝯsencias vicijs. Nō g° regnet ī nob ro
pcc̄m. et si īsurgat: sic in ill' de qbz
apls iacobz ait. Vn̄ bella ⁊ lites: Iac
Nōne ex ꝯcupiscēcijs q militāt ī mē
bris vr̄is. Ptea bt's iob ait. Ca Iob
put aspidū suget: et occidet eū lī
gua vipe. Aspis pmus ē serpēs.
Vipera sic nascit': ut violent' exe
at. Caput itaꝙ̄ aspidū sugit: q
initiū suggestiōis occulte ī corde recip.
Sz occidit eū lingua vipe: q post
modū veneō violentꝰ temptatiōis
necat'. Et itez ait. Panis eius ī utero
illius vtet' in fel aspidū intrīsecꝰ.
Panis eīn delectatiōis cū ꝯsentit' v
titur ī itrīsecus ī vētre male cōsne
ī fel aspidū p pcc̄m mor̄le: dū ledit'
qsi vinea ī primo flore botrꝰ eiꝰ.
Botrus eīn aīe qsi in pmo flore
ledit'. dū pmis motibz ꝯsencīe
do. peccat mor̄lit' hō. Et ysa. ait ysa
Oua aspidū ruperūt. Qr' come
derit de ouis eoꝝ morietur: et qd'
ꝯfotū est erūpet ī regulū. Qr' eīn
malignoꝝ spirituū cōsilia recipit:
vitā in se aīe occidit. Qd' aūt cō
fotū est ꝓrūpit ī regulū: dū cō
siliū maligni sps. qd' corde tegit'
ad plenā iniqtatē nutrit'. Oua
aūt aspidū vipe ē. malignoꝝ spi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tmi suggestiones seu consilia ad ef
fectum consentiendo perducit. Significat latta
uerit nos peccatores .i. demones malas
cogitationes immittendo: non acquies
camus illis consentiendo. Teste enim gregorio
Immunda cogitatio non inquinat dum pul
sat: sed cum mentem sibi per delectationem
subiugat. Prudenter ergo versus impi
te ubi est debilior .i. dyabolus in initio
suggestionis prave: ne increpat nos
usque ad noctem tenebras nostri .i. usque ad con
sensum motum sensualitatis: ne sit in
nos radix germinans fel. sicut in deut.
dicitur .i. maligna cogitatio germinans
peccatum. Unde in ecclesiastico dicitur. Post concupiscentias
tuas non eas: et a voluptate tua
avertere. Basiliscus enim visu veneno
so hominem inficiat: dum suggestioni
dyabolice miser homo consentit. Unde ysa
iat. De radice colubri egredietur
regulus: et semen eius absorbens volucrem.
Coluber .i. dyabolus: lubos .i. luxuriosos
colens. Radix colubri: fomes peccati.
Regulus, venenosa cogitatio. Semen
delectatio mala: que per consensum absor
bet volucrem .i. vitam spiritualem. Et ideo fit
dum sentina sensualitatis perforata
intrant aque carnalis delectationis: et ita
submergitur navis anime pudicitie. Tunc
ergo terre mee regnum confunditur. dum nobiles
deprimuntur. et ignobiles exaltantur:
dum prevalet pravus motus. et boni con
culcantur. Unde propheta ait. Miserere mei
deus quoniam conculcavit me homo: hominem scilicet
49 interiorem homo exterior. Si igitur sodomite
.i. cogitationes luxuriose pulsent ad ostium
loth. non aperiatis: sed tempus frumenti

in medio aquarum sub se contineat aquas con
cupiscentie: super se habeat aquas et fluctuat gratie. gen 1
Si surgat procella non torpeamus. Non
dum in dormiente sinamus. Sed clamemus mt 8 mr v lu 8
ad ipsum dicentes. Domine vim patior res ps 59
ponde pro me. Dissipa gentes que
bella volunt. Filii matris mee pugna ca v
verunt contra me .i. primi motus ex sen
sualitate. Ubi mei repleti sunt illu
sionibus. Ibi reptilia quorum non est numerus.
Preoccupaverunt me laquei mortis. Ru gen 49
ben effusus est sicut aqua: non crescat in
me. Supplantasti insurgentes in me subtus
me. Sepe expugnaverunt me a iuven
tute mea. Scio domine quod non habitat in me.
.i. in carne mea bonum. Dissipa gentes
que bella volunt. Precinge me virtute
ad bellum: ut possim extinguere ignem
a dyabolo iaculatum. Doce manus meas
ad prelium: et digitos meos ad bellum.
Confundantur qui me persequuntur: et non
confundar ego. Tota enim die constitue
bant prelia. Non igitur peccatum regnet in mem ro 6
bris meis: sed da mihi fortitudinem ad al
ligandos reges eorum in compedibus. Ex
pugna domine impugnantes me. Appre
hende arma et scutum et exurge in ad
iutorium mihi. et precinge me virtute ad
bellum. Si hoc modo non fiet clamemus ad dominum
ipse imperabit ventis et mari. et fiet tran
quillitas magna. Nisi enim fuit morosa
delectatio: non reputabitur mortale. Nam
secundum ius legale minor in brevi reversa:
non videbitur divisisse. Peccante autem
cham maledicitur chanaan. Ex pri gen ix
mis enim motibus non incurrimus male
dictionem. sed inde generatur chanaan. scilicet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ples maledcois. p cōsensū male
volūtatis. Licz enī īpellam̄ p̄mis
motib;. vt cadam9: dn̄s susapit
nos. Cēā cū cendit in sīn. i. cade' cū
īcepit. nō collidet' cōsenciēdo: q̄a
dn̄s suppōit manū suā. p̄s sc̄ptū ē.
Si diceba motū ē pes me9. m̄ia
tua dn̄e adiuuabat me. Vn̄s eī ē q̄
dat vidictas nob: lac̄mas s. cō
pūctiōz et ieiunia. vt retribuam̄
filie babilonis mise. i. carni n̄re
retribucōez. quā r̄tribuit nob. Cā
eī lubi n̄ri īpleti s̄t illusionib;
zonā pelliceā cir̄ lūbos n̄os hr̄e
debem9: vt sit lūbi n̄ri p̄ancti.
sic sc̄ptū est. Accinxit fortitudīe
lūbos suos. In chamo et freno.
maxillas eq̄ n̄ri debem9 cōstinge. Si
q̄ auferam9 equo n̄ro frenū sobe
tatis: feret nos ī p̄cipiciū. Cū
equū freno tenem9: ip̄z rege possu
m9. Desiccem9 i. carlia desideria.
vt arescam9 n̄c p̄re tēōre et expc̄ta
tione q̄ supueniet vniuso orbi.
Arescāt ī nob loca humēcia: in q̄
b; behemoth libēt' requiescit. Iamo
res g̊ noxios sale cōfricātes ī mē
bris n̄ris desiccem9: cōstituentes
nob tabnacl̄a in t̄ra salsuginis
ī qua siti h̄nt q̄ sale vescūt'. Siti
āt vt phisica asserit. signū ē p
fc̄e p̄gacōis: vt possit dicē. q̄ p
fecte carnē suā mortificat. Siti
aīa mea ad deū fontē viuū. Val
de āt cōfidit arrogācia demonū: qm̄
īfirma ī debilia castra singlis
carnis n̄re nō p̄nt expugnare:

sed vincunt debilib; armis. i. car
nis fragilitate. Propterea psal' ait.
In tȳpanis ī cytharis. et bellis p̄
cipuis expugnauit eos: id ē carnis
mortificatione expugnauit inimi
cos. pugnādo pro patria. nō p̄ p̄p̄ia
ni glā. Ciciam9 i. ancillā ī filiū e9
i. carnale cōcupīaz cū p̄mis moti
b; cedendo. sic sc̄ptū est leuiathos
pilos carnis n̄re. et si nō valeam9
eos p̄rsus euellē. Clauus g̊ tēpta
cionis. clauo p̄n̄ie et doloris euci
dat': q2 dolor ē medicīa doloris.
Vn̄ sapiēs q̄dā ait. Vtendū ē ser
uo ut spōgia. Ex cuius cōpressione
eliat' aq̄. Sic ex cōpressiōe ī ma
ceracione carnis. eiciūt' carlia desi
deria: p̄s scriptū ē. Seruo mali
uolo tortura ī cōpedes. Vn̄ p̄pha
naū ait. Intra lutū. subige calca
tenēs laterē. Intra lutū cōfitendo
ī mūdicias. subige et calca laterē
corp̄is. tene et retine. ne ī preci
piciū trahat te. Mūdare eī debem9
cor p̄ cōfessiōz. mūdū tenē p̄ car
mortificacōez. Vn̄ et dn̄s cōt' pru
ritu carnis q̊s senserūt p̄mi p̄ntes
vestiuit eos tunicis pelliceis. Et
nos cont' carnis desidia vti debem9
asp̄is. Fractis eī lagūculis corp̄m
cū gedeone hostes potim9 supare.
sicut sc̄ptū est. Affligā eos nec po
terūt stare: cadēt subt' pedes me
os. Gladi9 eī afflictiōis deuora
bit carnes. i. carlia desidia. Po
nat igit' vir gladiū s̄r femur suū.
Qui eī in agone cōtendit ab oīb;

se abstinet. Nō eī irritādꝰ est
carnis ul' excitandꝰ: ne nos morde
at. Caro eñ nīā tpt'ans ab omi
nio et potī illicito excitat. ⁊ cōn
nos mouet. sic scptū est. Turbati
sūt et moti st' sic ebrij. Et iterū.
Fūdamēta mōciū ꝯturbata st': et
ꝯmota st' ~~et cōmota~~ st'. Caro eī q̄
cōtinua nos īfestat. Dies āt tēp
tacōis: q̄ dies caniculares moles
ti sūt nob̄. Demōū eñ meridia
nū īcendit hoīe: dū calor vehe
mēcior ꝯtrahit vmbrā refrigeriī.
Lc̄ xv A Tūc eñ filia chananee male ver
at a demonio meridiano. Sol eī
p die nos vrit: dū fornacē vehe
Dn̄ 3 mētius rex babilōis īcendit. Ma
tutinū āt demōiū verat pueros.
ī prīo tēptacōnū. vespertinū āt se
nes ī fine dierū suorū. Cuiuscūq̄
ꝰ etatis ꝯ pfessiōis fuerimꝰ. nū
q̄ securi simꝰ. nō accidia torpeamꝰ.
sed cū oī diligēcia et cautela cōtra
carnis vicia fortit' pugnemꝰ. Ab
stineamꝰ nos a carnalibꝫ desiderijs
q̄ militāt adūsus aīaz. Et q̄m nō
sufficit declinaē a malo. n̄ faciā
mꝰ bonū: nō solū a crīlibꝫ dess
derijs abstineē debemꝰ. s; insup
ꝯsilanoꝫ mrāꝫ int' gētes hrē bonā.
Vita eī bona nrā ē nob̄ ꝓpt' nos:
fama āt bona ꝓpt' prios. Vn̄ et
crismate vguntur xpani: vt habeat
Ex 17 oleū bone ꝯsnē ī vasis cordis īte
rius: et balsamū boni odoris p
bonā famā ꝓpt' primos exterius.
2 Cor 4 Vn̄ apl̄s ait. Quecūq̄ boē fame
st' cogitate. Et btūs ābrosius ait.
Qui ꝯsnē fidens famā negligit:
crudelis ē. Nō eñ debemꝰ materiā
peccādi ī nos prīs dare. Pterea
augꝰ ait. Quisq̄s a crīibꝫ vita sua
custodit. sibi bn̄ facit: q̄squis famā et
ī alijs misitors ē. Et ī pabol' dicit. 22
Melius ē nomē bonū q̄ diuicie mlt
te. Et ī ecc̄° dr̄. Melius ē nom bonū 1
q̄ vnguēta p̄ciosa. Et btūs iob ait.
Dies mei trāsierūt q̄ naues poma
portātes: q̄ sc̄ post se reliquerūt
bonū odorē. Si eī pr̄ m̄r q̄ est m Gen 3A
celis sensit' vestimētorū nrōrū ~~fra~~
~~grāciā~~. i. ꝟtutū ⁊ boꝫ opm fraglā
ciā. vt possit dicē de nob̄. ecce odor
filij mei sic odor agri plēi. cui bn̄di
xit dn̄s: dabit nob̄ bn̄dicōēꝫ suā.
sic iacob a prē suo bn̄dictiōēꝫ acce
pit. postq̄ vestimētū eꝰ fraglāciā
pr̄ eius pcepit. Corpus eñ operū
nrōrū condiri dꝫ aromātibꝫ boē fame
vt cum atalij pa vnguētorū nrōrū odore
De hijs āt q̄ malū exēplū prebēt.
⁊ fetore īfamie alios corrūpūt val
de ꝯqueritur dn̄s. Vn̄ ip̄e ꝓpheta
ysaiā ait. ꝓpt' vos nomē meū blas ysa lij. vi ij
phematur in gentibꝫ. Quod fit dū
dū nomē dm̄ fere faciūt corā pha Ge v.
one. marie mīstri ecclīe corā secla
ribꝫ nō erubescētes peccare. De q̄
bus pr̄ dicit: ꝯtriduam ꝰē et fetet. Jo xi
De q̄bꝫ jer̄ ait. frōs meretricis facta ē iij
tibi: noluisti erubescē. Et dd' ait.
Sepulcrū patēs. i. p īfamiā fetēs
ē guttur eorū. Dn̄s eñ nō minꝰ
videt' conq̄ri de euidēcia pcc̄i. q̄

gen 18 de ipso peccato vt ipse ait. Clamor so-
domorum et gomorreorum multiplicatus
est: et peccatum eorum aggrauatum est nimis.
Clamor est .i. euidentia et infamia val-
luc 16 de aggrauant peccata. Timeat ergo seruus
ille qui diffamatus est apud dominum suum
tanquam dissipasset bona ipsius. Non minus
enim videtur offendi dominus de diffamati-
one: quam de dissipatione. Debemus ergo
bene viuere propter nos: et bonum exemplum
ostendere propter proximos. Unde dominus
exo 28 nomina filiorum israel in rationali scribi ius-
sit: ut conuersationem sanctorum proximi thema-
teneant. In quo etiam rationali et pecto-
rali superhumerali lapides preciosos pre-
cepit apponi dominus. Sanctorum enim exem-
phil 2 dicta et opera animas exornant. Iusti
enim ubi in rationalibus pectoris .i. in dictis
et factis eorum multa est refectio per doctri-
nam et exemplum. Et ob hoc beatus petrus ait.
1 pe 2 Conuersationem vestram inter gentes habentes
bonam: non propter vanam gloriam. sed propter
dei gloriam. et proximorum vtilitatem. Et ob
hoc subiungit: vt in eo quod detrectant
de vobis tanquam de malefactoribus: ex bo-
nis operibus vos considerantes glorificent
deum in die visitationis. Plerumque enim
contigit. vt pagani qui vituperant fidem
christianorum. considerantes bonam eorum conuer-
sationem. christum laudare incipient in
die visitationis: quando scilicet deus eos visi-
tabat. ut agnoscerent veritatem. quam
prius blasphemabant. Putabant enim
christianos malefactores esse et stultos:
quia deos eorum relinquebant. et propter peccatum
sua affligi in hoc seculo. Deinde ad
humilitatem et subiectionem inuitans ait.

Subiecti estote omni humane creature
propter deum. Hoc dicit specialiter propter quos-
dam illos de gentibus: quibus videbatur
quod gentilibus seruire non deberent. quia
mali domini erant et inimici christi. Dominis et
christianis dicebant non debere seruire. putan-
tes eos christianos fratres suos et non
dominos. Et ita hoc quod dominus in euangelio
ait. si filius vos liberauerit vere liberi jo 8
eritis. non solum de libertate anime. sed
de libertate corporis intelligebant. Et
ita iugum suum dominis auferre volebant:
nolentes reddere que sunt cesaris cesari.
Contra quos petrus ait. Serui subditi
estote in omni timore dominis: non tantum bo-
nis et modestis. sed etiam discolis .i.
non tantum veranis. sed et paganis. Dis-
colus dicitur eruditus: discoli autem
dicuntur indisciplinati. agrestes et indoc-
ti. Subiecti autem debemus dominis in timore
dei: in hiis scilicet que non sunt contra deum et mt 22
dominum qui soluit censum. Unde paulus ait. ro 13
Cui honorem honorem. cui vectigal
vectigal: cui tributum tributum. Ut
igitur quietum in nobis est conuersatio nostra omnibus
placeat. et ne religioni christiane
possit detrahi. si per eam turbarentur in
tum conditionis humane: non resistamus
alicui dignitati hominum. in principa-
tui. cui nos subdi voluit. Quia ro 13
non est potestas nisi a deo: et qui potestati re-
sistit. dei ordinationi resistit. Unde
paulus ait. Maneat unusquisque in 1 co 7
vocatione: in qua vocatus est. Subiec-
ti debemus omni creature humane propter deum.
Siue regi quasi precellenti. siue ducibus quasi
ab eo missis: ad vindictam malefactorum

lau Dū d bo

laudē vel bonoꝝ. Nō qr ſp̄ ita fiat.
qr abutūt ptāte: ſ; q̄ d; eē actio boi
duas oñdit. d. Q; eciā ſi bonos dap
nat. nō min⁹ ad laudē eoꝝ ⁊ imu
nitatē ptinet. qd̄ agit: ſi paciēt̄ ī
pbitatē ei tolerāt. Vn̄ greg̃ ait.
Quīa aūt malos corrig̃e ſb̄dēdo nō
pnt. portādo tolerāt: q̄tin⁹ ſi ſtrā
uſiōis eoꝝ pape nō valeāt. ex ipſis
tn̄ premiū lōgāītatis acq̄rāt. Vn̄
petrus ait. Hec ē enī grā ſi ꝓpter cō — 1 pet ii
ſciāz dei ſuſtinet q̄s triſticias. pa
ciens īiuſte. Id eſt hoc exigit grā ſi
dei: et ꝑ hoc efficit' hō gratus deo.
Si eī bn̄ facietes ⁊ colaphiſati paci
ēter ſuſtinem⁹: hec ē grā apd̄ deū.
In hoc eī vocati ſum⁹: ut paciam̄.
Que ē enī grā. ſi peccātes et colaphi
ſati ſuffertis. Id ē ſi vos ſuffertis
penas illatas a dn̄is peccātes et
nolētes obedire eis. Dicit' in tīore
dei ſbdi d; ſerui dn̄is. vt nec deū
offendāt: nec dn̄is obedire recu
ſent. Sic eī bn̄ facietes obmuteſ
cē faciāt īprudēciū hoīm ignorāciā.
hec mito īueniēt qd̄ vitupent in
ipis: dū eos ſ'orāt ⁊ ſuſtinet. q̄tin⁹
ſit mali. Ignorāciā at̄ dicat. qr ipi
ignorāt. quō eis vtant' in bōī m;.
licz eī ſit mali: ꝑ eos tn̄ boni pur
gant'. Deb; i' ſerui ſubici dn̄is ſuis
ꝓpt' deū. et ſc̄m deū ex volūtate aīi:
⁊ nō q̄ī coacti nc̄itate. nō q̄ī time
tes piculū ab eis. Ꝓptea petr⁹ ait.
Quī liberi et nō q̄ī velamē habētes
malicie libertatē: ſed ſic' ſerui dei.
liberi em̄ eē d; a ſeruitute pc̄ī: ſ;

nō a ſeruicio hoīm. Nec ꝓpter lib
tatē quā hn̄t a pc̄ō. velare d; ma
liciā ſuā: vt dicat ſicut iudei. Filij — io viii
abrahe ſum⁹: ⁊ nemī ſuire debem⁹.
Hec eciā ītelligi pn̄t nō tm̄ de hijs
q̄ ſeruilis ɔdicōis ſt̄: ſ; et de hijs q̄
libi erāt an̄ baptiſmū. Q; ꝓpt' deū
oēs d; hōrare: et poci⁹ ſe ſubicē q̄
velle p̄mine. Nō dn̄t i' libertatē
ſuā hr̄ē q̄ī velamē malicie: vt di
cāt. liberi ſum⁹. et nlli ſeruire debe
m⁹: et ita abutēdo lib'tate ſua alio
ɔtēpnāt. libtatē et nō d; hr̄ē vela
mē malicie ſue: vt tāto liberi⁹ pec
cent. q̄nto min⁹ iugo ſuitutis pre
mūt'. Nō g̃ hec libertas ſclaris ve
let ⁊ īuoluat corda eoꝝ: ne nōīe
digtatis culpā ſuā tegāt. Vn̄ ad — v.
gal' paulus ait. Vos em̄ ī liberta
tē vocati eſtis ſr̄es: tm̄ ne libtatē ī
occaſionē detis carnis. ſ; q̄ī ꝑ cari
tatē ſeruite īuicē. Hoc āt ſpālit' di
cit de hijs. q̄b; metus legis nō in
cūbebat: ne ideo carnis deſidia ſe
q̄rent'. qr tūc eēnt ſerui. Q̄ī dicat.
Cauete ne audito nōīe lib'tatis.
īpune vob' peccare arbitremī: ſ;
ꝑ caritatē ſeruite īuicē. Vn̄ idē ad — 1 cor ix
corintheos ait. Cū eſſē ex oīb; liber
oīm me ſeruū feci: vt plures luc
facerē. Id ē. cū nllius mītis eſſē
obnoxius: oīm cōmodis ſeruire
volui. Condeſcēdebat i' īſirmis.
ꝑ cōpaſſionē: cōformās ſe oīb; ī
hijs que cont' deū nō erāt ꝑ humili
tatē. Teſte eī aug⁹ exultat q̄ nō
dolet. Ꝓptea itēꝝ ap̄ls ad corinthi

ait. Oib3 oīa fc̄s sū. s. cōpaciens af
fectu nō eo4 mala agēdo. Si oīm
malis tn̄ sua eēnt misiēordit̄ me
dicando. Vn̄ greg' ait. Qui mala
eē nimit' nō tolerat. ipe sibi p i
paciā3 testis ē. q2 ab oī plenitudie
longe distat. Abel q̄ ipe eē renuit:
quē cayn malicia nō exercet. Oib3
g' apls se cōformās: i hijs q̄ cont'
deū nō erāt cōdescēdebat. Fcs sū i
q̄t iudeis tn̄ iudeus. Vn̄ ne scāda
lisarent' circūadit thimotheū. cū nō
dū plene cessaret circūcisio: z puri
ficatus ascendit i templū. Fcs sū
hijs q̄ sub lege erāt tn̄ sb lege es
se. i. samaritanis q̄ sb lege erāt
q̄ntū ad libr4 moysi. Fcs est sb lege eēt. q̄ñ
dū nō negat lege eē a deo: s3 eciā
docet xp̄m. Et hijs q̄ sine lege erāt.
i. gētib3: tn̄ sine lege eēm. Assere
bat eī eis sm̄ eo4 ~~phicas~~ phisica'
mūdū eē factū a deo: et aīa3 esse i
mortalē. Et fcs sū i firmis i firm9.
infirmis. s. i fide. q̄b3 cōformabat se
abstinēdo a q̄bsdā licitis. nō tn̄ cō
mittendo illicita. Ita eī imitādi st̄
q' eo4 errores nō imitent'. Sic ipe
alibi ait. Noli cōformari huic sclo:
i. vicijs sclarū. Ita g' se tēperabat
dūsis. q' oīm sectan eēt nō pcāto
dissenciēdo ul' alienādo se sicut ca
thari faciūt: s3 i multis se illis cō
formādo. Prudēs eī et spual' me
dicus oib3 cessit: ppositū tn̄ vere
religionis nō excessit. Oib3 seru
iuit: s3 ipe ait. Oib3 oīa fcs sū:
vt oēs facerē saluos. Hic ē q' dn̄s

cū pccōrib3 mādūcabat. i. ipte se
cōformās eis: vt eos ad se traheret.
Emolliri eī dz aīm9 pdicatoris.
p cōpassiōe: et cōdescendē p humili
tatē. et cōformādi ad cautelā. Vnū
eni simile fealis suū cōsilē attra
hit. illi coherendo. In oib3 tn̄ ho
nestatē: et vite vitatē conseruet.
Pius eī medicus i firmus i firmus
efficit': nō febrē assumēdo. sed cō
paciendo. z ple4 q2 cibos q̄b3 nō i
diget cōmedendo. Nūq2 eī medici
nā qua nō indiget p gustat medici
ne illā abhorrerat i firm9. Medi
cinā dico: nō venenū. Nō debet g'
pdicator a pccōrib3 prsus abalie
nari: ne dū oīa vitupat. oēs a se
alienos faciat. Spū ait scīe scā q̄m
duis sr̄ in hoc exilio tn̄ aduene z pe
grini istruūt' caute cōūsari int' hoī
nes prauos z pūse nationis.

Eadē dñ thē supti ex euāº scā

M odicū et iā Ioh̄. cao xvi.
nō videbitis me: et ite4
modicū et videbit' me.
q2 vado ad prēm. Bibe aquā de
cisterna tua: et fluenta putei tui di
riuent' fontes tui foras. z i plateis
aq̄s tuas diuide. Habeto eas sol9:
nec sint alieni participes tui. Ver
ba sūt salōnis i pabol'. ostēdentī
nob q̄lit' predicare debeam9 alijs.
z mētes audiēciū aq̄s dīne scptu
re irrigare. Quā scptura appellat
cisternā. puteū et fonte. Cisterna
de sblimi suscipit aq̄s pluuiales.
A spū aūt scō tradite st̄ dīne scptē.

Ead' dñ thē supti ex euāº scā xvi

Oīs em̄ sapiā a dn̄o deo ē. Pu
teus dr̄ xp̄c missio⁊ pfūditate.
Fons dicit. q̄ ab illa fluūt aque
viue. tn̄ ee irrigātes. Has aq̄s
bibe dz pdicator. an̄q̄ alijs poti
ppinet: vt pus ibuat. q̄ alios
velit ibue: pus irriget. q̄ alios ve
lit irrigare: pus sit ~~canalis~~ cōcha
q̄ canal: pus sit discipls q̄ mgr.
Acceptus ē eni regi mins ītelligēs:
teste salōne ī pabol. Et itez. Cor
sapiētis īstruit os eī: et labijs
illi⁹ addet grām. Prius g̊ sapiām
heat ī corde: vt possit et sciat eru
dite loq̄ et alios erudire. Et ita
sermo eī gtus erit audiētibz ⁊ ac
ceptus. Pus r bibat aq̄s de aster
na sua. et flucta putei sui. i. dīne
scptur. quā debz face suā. i. cōuer
tere ad eī vtilitatē: vt nō pdicet
p lucro tēno. vl pro īani glā seu
fauore hūano. Et postmod fontes
sui diuent foras: vt alios īstruat.
⁊ ī plateis aq̄s diuidat. Aq̄s sic
de doctrīe ī plateas diuidim⁹: dū
late pdicatiōz fūdim⁹. Habet tn̄
eas solus. ne sint alieni. i. maligni
spūs ptcipes eī. Soli āt eas hēm
dū p eas laudes hūanas nō q̄ri
mus: neq̄ pdicatiōis nr̄e sermones
sonos seu ptcipes facim⁹. Ego at
fr̄es m̄ timeo. ne aq̄ quā de puro
fonte dīne scptur hausi. dū tra
sit q̄ plutosa loca nō sit apta ad
ptōr sordes abluēdas. Ego eī lu
tosus sū et ptōr. Et valde time
dū est m̄. ne forte vinū bonū ibi

dei ex corruptiōe vasis. i. cordis
mei fiat vob acidū ⁊ aspidū. Ora
te igr deū. ut hodie manu tergio
grē sue aq̄ ex ore meo pcedēs colet
⁊ purificet: ut sit apta ad abluen
dū sordes aīaz: vinū ex vase meo
deo sit acceptabile. ⁊ vobis vtile.
¶ Modicū et iā nō videbitis me:
et itez modicū ⁊ videbitis me. ⁊c.
Dn̄s nr̄ ihs xp̄s nocte illa q̄ trade
dus erat. īminēte iā eī passione.
hec v̄ba dixit ad discipłoz suoz cō
solatione: ne habūdātiori tristia
nimis opprimerent. Cā pp̄e tristis ex
siccat ossa. Pmunit r eos cōn tris
tiā: gaudiū mox sbsecuturū pnūt
gens. Modicū inq̄t et iā nō vide
bitis me. i. modicū erit tēpus ī q̄
nō videbitis me: triduū. s. vsq̄ ad
diē resurrectiōis. Et itez erit modi
cū tps ī quo videbitis me. spaciū. s.
q̄dragita dieꝝ. a resurrectione vsq̄
ad ascensiōz. Quia vado ad prem:
ascendēdo. s. ad celū. vt vob p̄parē 10 14
hospiciū. Modicū em̄ tps erit tri
duū: quo clausus nō videbor. Et
itez modicū tps erit quadragita
dies: qb̄z resuscitatus videbor. Me
lius ē hoc modicū iusto: sr̄ dicas
ptōz multas. Pt tn̄ intelligi ut si
at pmo mencio de tpe illo qd erat
futurū ab illa hora. q̄ loqbat vsq̄
ad passiōz eī. sub hoc sensu. Pau
lo post patiar. et nō videbitis me:
et rursū p9 paululū resurgā. ⁊ vi
debitis me. Id est modicū tpus re
stat vsq̄ ad passiōz ⁊ sepltāz meā.

7 nūc nō videbitis me. Et iterū a
morte mea modicū tps ꝯstabit vo
sq ad resurrectionē meā. s. triduū: et
nūc. i. resurrectioe videbitis me. qa
vado ad patrē. i. p passioē resurgā
ad priꝰ imortalitatē. Et qꝛ p passioē
vado ad patrē. plorabitis interiꝰ
7 flebitis exterius: i triduo scꝫ passio
nis. qn̄ me nō videbitis. Dolebitis
enī pro absencia mea. sic gemit tur
tur amisso marito suo. Mūdꝰ aūt
gaudebit: qꝛ me occisū inimici mei
gaudebūt. Sꝫ tristicia vr̄a cito ver
tetur in gaudiū. s. resurrectione mea:
qn̄ iterū videbitis me viuētē. Gau
diū aūt inimicoꝝ meoꝝ vertetur in luc
tū. Iterū aūt videbo vos. 7 gaudebit
cor vr̄m. s. i resurrectioe: 7 gaudiū
vr̄m. i. meipm̄ neō tollet a vobis.
Quia āplius mori nō poteō: 7 ero
vobiscū vsq ad ꝯsūmacioꝫ sc̄li.
Cito ꝯ̄ transibit tristicia vr̄a: sicut
tristicia mulieris parturientis. Que po
stqm̄ peperit puerū. iā nō meminit p̄s
sure pre gaudio qd̄ hēt de puero
nato. Ita tristicia mortis mee ci
to ꝯūtetur vob in gaudiū resurrectiōis.
Tpe qꝫ passiōis mee erit vob tris
ticia. Sꝫ eā vincet statī futā leticia.
Sic in pciente mariꝰ ē sequēs gau
diū de fini: qꝫ fuit dolor de partu.
Adeo qꝫ finꝰ laboris tollat de memō
ria imēsitatē doloris. sic portus
tollit nauseā maris. Post ama
rā enī pocionē: puenitur ad iocūdā
sanitatē. Contristati igitur sunt apli
i morte: sꝫ tristicia eoꝝ ꝯūsa est in
gaudiū in resurrectioe. Contristati sunt: qꝛ
sine illo relicti sunt in ihrl'm: sꝫ tristicia luc 24
eoꝝ ꝯūsa ē in gaudiū in die pen
thecostes. Contristati sūt: qn̄ ab Act 1
iecte diuisi p vniuisū mūdū disp
si sunt. Sꝫ tristicia conuersa ē in gaudiū
qn̄ iterū i vnū ꝯuenerūt mäducā
tes 7 bibētes sil' ad mēsā priꝰ sui
i regno celoꝝ. Contristati sunt p pctīs
hoīm lugētes. Pctā enī maloꝝ
victoria sūt iustoꝝ. Sꝫ tristicia eoꝝ
ꝯūsa est i gaudiū: postqꝫ pctōres
cōuersi sunt. et multas aīas deo acq
sierūt. Contristati sūt i varijs tri
bulacoīb. Vn̄ paulꝰ ait. Supra
modū grauati sū: ita ut tederet me
viuere. Contristati sunt sm̄ carnē: dū
occiderentur p xp̄o. Iuxta illud. Aliꝰ te Jo 16
cinget: et ducet quo tu nō vis. Sꝫ
tristicia eoꝝ cito versa ē i gaudiū.
post morte in etna btitudie. Iux
aūt qd̄ dn̄s ait. iterū videbo vos
et gaudebit cor vr̄m. spālr̄ intellr̄ de
visione q̄ erit i etna btitudie: eo
qꝫ postea sbiungit dicēs. In die illa
nō rogabitis me qcqꝫ. Tūc eī ple
na erit cognitio. Vn̄ nō optebit
aliqd̄ interogare. Et sufficiencia
oīm reꝝ. vn̄ nō optebit rogare
laudabūt enī: sꝫ nō rogabūt. Tūc
enī eccl'a pariet cernēdo: que nūc
ptunit orādo. paritura laudādo.
Nō r̄ rogabūt ul' iterogabūt qcqꝫ.
Oēs enī erūt docibiles dei legen Jo 6
tes in libro vite: et erit ds suffi
ciencia oīm. cū puenitū fuit ad fine.
Qd̄ intelligēs philippꝰ ait. Dn̄e Jo 14

onde nob̄ p̄rem : et sufficit nob.
Illud aūt modicum tp̄s quo nō est
xp̄s visus ī morte signat istud tp̄s
p̄ns. Sicut enim tūc lugebāt discipuli
ꝛ gaudebāt inimici : ita nūc luget
boni · et gaudet amici huius s̄cli.
Illud aūt tp̄s quadraginta dierum · quo
visus ē xp̄s a discipulis · ī quo gau
uisi sūt discipuli viso dn̄o : in quo aūt t
batus ē · ꝛ valde cōfusi sūt ꝛ reprobi
iudei signat tp̄s generalis resurrec
tionis : ī qua boni deum videbūt
et gaudebūt · mali aūt dolebūt · ꝛ
turbabūtur et confundentur. Vn̄ p̄dc̄a
u̾ba euāgelii · q̄ sp̄aliter de ap̄lis
exposuimus : generaliter de vniuersa
eccl̄ia p̄nt exponi sb̄ hoc sensu. ¶
Modicum et iam nō videbitis me
mortalē sc̄z et corruptibile : qua
lē me nūc videtis. Et iterum modicum
ꝛ videbitis me : ī mortalē sc̄z et incor
ruptibilē. Modicum enim fuit tp̄s
vsq; ad eius resurrectionē : et nunquam postea
visus ē mortalis nec passibilis. Et
iterum a resurrectione modicum tp̄s ē
vsq; ad finē mundi · ī quo videbūt
cor. 13 eum electi · nō in speculo ꝛ enigmate
sicut ī p̄nti tp̄e : sed facie ad faciē sine
fine. Modicum etiam est tp̄s cuiuslibet
xp̄iani ī hoc s̄clo · ī quo xp̄s nō
videtur p spem · sed tn̄ p fidē. Post
mortē aūt videbūt eum facie ad fa
Job 14 ciē. Breues sunt dies hominis. Homo
natus de muliere breui viuens tp̄e
repletur multis miseriis : sicut btūs iob
ait. Nunquid nō paucitas dierum me
orum finietur breui. Et iterum idem iob a

it. Dies mei breuiabūtur : ꝛ solum
mihi superest sepulcrum. Et dauid ait.
Vidi impium superexaltatū ꝛ eleuatū :
trāsiui et ecce nō erat. Trāsiui · s
ad eius nouissima intuendo. Et iterum ait.
Mane sicut herba transeat : mane flo
reat ꝛ transeat : vespe decidat ī du
ret et arescat. Mane · i · ī p̄ncipio vite
transeat homo sicut herba. Vel mane ad senium. ysa. ps.
Transit etiam de malo ī peius : dum ac
dere temptationum desinitur. Mane
floret · i · p̄speritate ꝛ deliciis ꝛ transit :
quia nunquam in eodē statu p̄manet. Duo
mane ponit · p̄mum est pueritia : s̄cd̄m
iuuentus. Postea vero vespe · i · senec
tus decidit ī mortē · ī duratur in ca
dauer · et arescat ī puluerē. De
hac breuitate humane vite iaco
bus ait. Que ē vita v̄ra : vapor ad ys.
modicum parens. Et ysa. d'. Precisa 38
ē velud a texente vita mea : dum adhuc
ordirer succidit me. Dum aūt orditur
tela succiditur : qn̄ homo ī iuuentute mo
ritur. Et ps̄ ait. Dies mei sicut vmbra
declinauerūt : et ego sicut fenū arui.
Dies sc̄z mei q̄ sūt sicut vmbra · i · ob
scuri · vani · transitorii declinauerūt
id ē cito ad occasum mortis p̄uene
rūt · quia p̄ntes nūc a vero die decli
nauerūt. Et ego sicut fenū arui : quia
filii adā tamquam fenū velociter arescent ·
ꝛ tamquam olera herbarum cito decidēt. Vn̄ ys.
ī eccl̄iastico dr. Cuncta sub iacent vanitati :
et oīa p̄gunt ad locū vnū. De mane
enim vsq; ad vesperum succiduntur. sicut
dr ī iob. Ita ab initio vite vsq; ad +
finē variis afflictionibus atteruntur.

30 et veterascet. Et iterum beatus Iob ait.
Comparatus sum luto: et assimilatus sum
13 fauille et cineri. Et iterum ait. Contra fo
lium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam.
Homo enim tamquam folium de arbore in paradi
so cecidit: et temptationis vento rapitur
et desideriorum flatibus mouetur. Et iterum
vii ait. Memento quia ventus est vita mea: Va
nis est mobilis et varia. Et iterum ait
vii Dies mei velocius transierunt: quam a
texente tela succiditur. Dicit enim tela fi
lis: sic vita diebus singulis proficit.
Et quo magis crescit: ad incisionem
tendit. Ideo et tele festinationem velo
citas vite transit: que semper deficit. Et i
ix terum ait. Dies mei velociores fue
runt cursore. Nam cursor aliquando saltem
in nocte cessat. Nos autem numquam cessamus.
13 Sed semper ad defectum tendimus. Et iterum
ait. Qui quasi putredo consumendus sum:
et quasi vestimentum quod comeditur a tinea.
Dicit enim vestimentum de se exorta ti
nea comeditur: ita homo ex se licet putredi
ne vna consumatur. Et multa de breui
tate vite humane dicit in hunc modum.
Dauid eciam ait. Ecce mensurabiles po
suisti dies meos: et substantia mea tamquam ni
chilum ante te. Mensurabiles .i. breues
et vanes. Non essent inmensurabiles: si
13 homo in vitate perstitisset. Et Osee pro
pheta ait. Ideo erunt homines ut nu
bes matutina: et sicut ros matutinus
preteriens: et sicut puluis turbine raptus
ex area: et sicut fumus de fumario.
pro x i. de camino. Teste enim Salomone quasi
tempestas transiens non erit impius. In
hac autem tempestate ludunt pisces .i.

curiosi huius seculi homines. Vanitas enim Ec 1
vanitatum et omnia vanitas. Licet va
nitas vite temporalis tamquam vesica quib
dam videatur plena: in fine tamen hominis
apparebit vana. Et quamuis nunc videtur sub
stantia: tunc videbitur quod vacuitas et
fallacia. Unde in libro Sapientie dicitur.
Transierunt omnia tamquam umbra. et tamquam nun
cius percurrens. et tamquam nauis que pertran
sit fluctuantem aquam. Sic et nos nati
continuo desiuimus esse. Et paulo post
ait. Spes impii tamquam lanugo que a
vento tollitur. et tamquam spuma gracilis
que a procella dispergitur. et tamquam fumus qui
a vento diffusus est. et tamquam memoria
hospitis vnius diei pretereuntis. Tran
seunt omnia tamquam umbra: que nullam habet
stabilitatis soliditatem. Et tamquam nun
cius percurrens. Nuncius mortis temporalis
est stimulus passionis. Unde cum illum sen
tis venire: memento te fedus pepi
gisse cum morte. Homini autem nunciam cita
tiones faciunt: ut festinanter venias
ad diem peremptorium. Vel nuncius est
mundus iste: preciones et predicatores aduen
tum domini sui. Dominus autem dicitur mors: quia
velimus nolimus apud nos hospitatur.
Mundus autem annunciat nobis aduentum
hospitis: dum aliquis potens in hoc se
culo nobilis et sapiens moritur. Na
tura res agitur: paries cum proximus
ardet. Transit preterea vita nostra tamquam
nauis que pertransit fluctuantem aquam.
Fluctuans aqua est mundus iste: multis
variis fluctibus tribulationum agi
tatur. Velocitas autem nauis ab exis
tente in ea non deprehenditur: nisi ad ali

qd ī mobile r̄spc̄u habent. Sic
trāsitū nr̄z q̄ꝫ velox sit nō aduer
tim⁹: n̄ ad lignū īmobile. quod
plātatū est secus decurs⁹ aquaꝝ
oc̄los mētis h̄eam⁹. Nauis at̄ tr̄
seūtis fluctuante aq̄ nullū r̄stat
vestigiū. ul' signū: n̄ forte spuma
q̄ facile dissoluit̄. Sic p⁹ vite hu
manas varias non r̄stat aliquid
ī hoc sc̄lō: n̄ vana fama et q̄dā i
anis opīo. q̄ facile tā̄ spuma eua
nescit. Lanugini et spes ipi⁹ cō
pat̄. Lanugo eī ex herbaꝝ flore
marcido pueit. Carnis at̄ fragi
litas a vēto egritudis et molestia
corpali velut lanugo a vento ē
bimis cito tollit̄. Iux̄ illd' iacobi. 1 pe
Exortꝫ ē sol cū ardore. et arescit
fenū. et flos e⁹ decidit. et decor vul
tus e⁹ depijt: ita diues ī itineribꝫ
suis marcescet. Spuma at̄ gra
ndis a pcella dispgit̄: dū mortis
tēpestate nā fragilis dissoluit̄.
Sic at̄ fum⁹ a vēto diffūdit̄: sic
hūana nā tēpoꝝ mutacōe dis
soluit̄. Et sc̄d fum⁹ ascēdēs euanes
cit: sic hūāna nā dū eleuat̄ ca
dit. Iux̄ id. Deiecisti eos dū alleua
rent̄. Sic at̄ meōria hospitis v
nius diei cito trāsit: sic vita hūāna
cito ptit̄. et facile more hospitis
postꝗ̄ mortu⁹ fuit hō trad̄r obli
uioni. P singlā eī momēta hō
morit̄. et more cādele ad defectū
ī fauillā cōtinue festinat. Sp̄s va
dēs et nō rediēs. Vadēs ad die cōs
tinū: et nō rediens ad hesternū.

Nichil intulim⁹ ī hūc mūdū: haut 1 thē 6
dubiū qr̄ nec aufire q̄ꝫ possu⁹. Nichil
ex oībꝫ portare licebit. Angustū est
forame mortis. Pcīm qr̄ nichil est
n̄lla pt foramis agustia retinei. Eū
solo originali intraui⁹: qd̄ r̄ probi
cū mltiplici fenore secū reportāt.
Nō solū aut̄ modicū tp̄s ē vita
hoīs: s̄ insup tēpus illd' qd̄ fu
turꝫ est. vsq ad iudiciū modicū ē
r̄spcu eternitatis. Quo festināt ē
lapso: sine fine sc̄i deū videbūt. Vn̄
et vespe cōpat̄ tp̄s istud. qd̄ vsq ad
fine mūdi expectam⁹. Cristꝫ eni īcar
natꝫ est ī vespe mūdi: et ī fie tpm.
Vn̄ in epl'a canonica ioh' ait. Filioli 1 io 2
nouissīa hora ē. Et ī apocalipsi 6
ioh' ait. Tēpus r̄stat modicū: do
nec ipleat̄ n̄us fr̄m eoꝝ q̄ clama
bāt sub altari dei. Et petrus ait. 2 pe 3
Mille āni apd deū. sic vnus dies.
nō tardat dn̄s pmissioꝝ. Et paul⁹
ait. Adhuc modicū q̄ venturꝫ ē veī He x
et ī nō tardabit. Et iterꝫ ait. Pre 1 cor vij
terit figā hui⁹ mūdi. Et lucas ait.
Ondit illi oīa regna orbis terr̄ ī mo luc iiij
mēto tpīs. Regna eī mūdi ī momē
to sūt: qr̄ cito trāseūt. Et hec ē mag
cōsolacio sc̄oꝝ: breuitas scꝫ hui⁹ exi
lij. In quo ad modicū lugēt: sed
tamē sine fie gaudebūt. Vn̄ ad cō
solacioꝫ discipuloꝝ dn̄s ait. Plora
bitis et flebitis vos. mūdus at̄
gaudebit. vos at̄ cōtristabimi: sed
tristicia vr̄a vtet̄ in gaudiū. Pa
eni ī hac valle lacimaꝝ: mltiplice
sūt lugēdi mat̄ia. Vn̄ iacobꝫ ait. iiij

Miseri estote et lugete. Luget enim pro
peccatis suis. Hoc modo lugebat propheta
dicens. Lauabo per singulas noctes
lectum meum. Et iterum. Fuerunt michi lacrime
mee panes die ac nocte. Hee sunt
lacrime contritionis. Luget pro peccatis
9 alienis. Vnde ieremias ait. Quis dabit capiti
meo aquam. et oculis meis fontem
lacrimarum? vt plorem interfectos populi mei.
2 Et in trenis ait. Deduc quasi torrentem
lacrimas per diem et noctem. Hee sunt
lacrime compassionis. quibus dominus fleuit
super ciuitatem iherusalem. Luget pro incola
ec 7 tu huius miseri exilii. Cor enim sapien
tis ubi tristicia. Et melius est ire
ad domum luctus: quam ad domum conui
uij. In illa enim finis cunctorum admonetur
hominum: et viuens cogitat quod futurum
sit. Propter quod in ecclesiastico dicitur. Hee sunt lacrime peregri
nationis: quibus lugebat dauid dicens. Heu
michi quia incolatus meus prolongatus est. Lu
get lacrimis deuotionis orando cum
lacrimis: sicut ad thobiam angelus ait.
12 Quando orabas cum lacrimis. et sepelie
bas mortuos: ego obtuli orationem
tuam domino. Hee autem lacrime pondera
vocis habent: quia impetrant non supplicant.
Oratio enim deum lenit lacrima cogit: hec
vngit. illa pungit. Luget lacrimis
pietatis. et affectionis. in recordati
one passionis christi. Hoc modo luge
io 20 bat maria ad monumentum: cui
dominus ait. Mulier quid ploras? Et apostoli:
de quibus dicitur. Ad vesperum demorabitur
fletus. id est in passione: et ad matutinum
leticia. id est in resurrectione. De hoc fle
tu potest intelligi quod in ecclesiastico dicitur.
22

Pungens oculum: et producit lacrimam. Pun
ge enim et clauis vel pungitur corda sanctorum
vsque ad productionem lacrimarum: vt reddat
dat christo aquam pro sanguine. Aquam ploratio
nis pro sanguine redemptionis: dum compassiuo
paciuntur super contritione ioseph. Luget
propterea sancta lacrimis timoris. Nescit enim
vtrum sit dignus odio vel amore. Nescit
si aliquid in se habeat: quod displiceat
oculis domini. Iuxta illud. Delicta quis intel
ligit? Ab occultis meis munda me.
Nescit quid crastina pariat dies.
Vnde in ecclesiastico. In die bonorum non sis imme
mor malorum. Nescit quando fine dies
suos clausuri sint. Incerti sunt de
fine belli. Vnde dominus in iob. Memento
belli: et vltra non addas loqui. id est mi
murare de flagellis. Lacrimis etiam in
bonis indigemus: quia quo fine consu
mare debeamus ignoramus. Timet
etiam in temptationibus suis ne cadat. Vnde
et vento temptationum resoluitur in la
crimas lacrimarum. propterea iob ait. In a
maritudinibus moratur oculus meus.
Et ezechiel ait. Vidi in visione dei. et
ecce ventus turbinis veniebat ab aqui
lone. Ventus iste debet a nobis la
crimas extorquere. Terribile et vehemens
qui ventus validus extorquet lacri
mas ab oculis suorum. Sic enim ventus o
culos in lacrimis soluit: multo fortius
memoria illius venti terribilis. qui omnes
paleas exsufflabit in infernum. Vnde
osee ait. Consolatio abscondita est
ab oculis meis: quia ipse. id est in filios dei quia
plus loquitur. inter fratres diuidet. vnum
secum apprehendo. et alium relinquendo. Inter

mt 24 luc 17 duo ĩ lecto vno͂: duo ĩ agro. duo
ĩ pistrino: vn9 assumet᷑ et ali9
relinquetur. Luget ꝑtea sp̃a lacrimis
affectionis et viduitatis ꝑ absentia
sponsi. Vir nõ est vir ĩ domo sua.
abijt via longiqua. sacculũ pecunie
secũ detulit: in die plene lune re
uẽsurus. sic ĩ parabol' salõn ait. Nõ vij
ẽ vir. i. xp̃s ĩ domo sua. i. ĩ p̃nti
ecc̃a: q̃ corpalẽ et visibile ꝑsẽtiã
suã ab oculis nr̃is subtraxit. Abijt
via longinq̃: qñ de terris ad celos
ascendit. Sacculũ pecunie secum tu
lit. i. humanitatẽ: in q̃ reposita fuer͂
col 2 oẽs thesauri sapie. et oĩa dona
karismatũ. In die plene lune re
disurus. s. ĩ fine mũdi: qñ plena et
ꝑfc̃a erit ecc̃a. Cotidie ei nouos
gen 49 filios ꝑpit ecc̃a. Filius accrescẽs
ioseph: cotidie sibi incorporat credẽ
tes. In fine aũt sc̃li natis oĩbz filijs.
eph 4 oĩbz mẽbris ꝑfectis occurret ĩ virũ
ꝑfectũ. ĩ mensurã etatis plenitudis
xp̃i. Et tũc nõ erit filius accrescẽs
ioseph: q̃ nõ erit ĩ quo crescat il
la ꝑfc̃o. Interim at gemit turtur
i. ecc̃a: et tristiciã ht̃ amisso ma
rito. i. ꝑ corpalẽ p̃ntiã sibi subtrac
mt ix to. Vñ dñs ĩ eu͂° ait. Nõ p̃nt filij
luc v sponsi lugẽ: q̃diu sponsus ẽ cũ illis.
Venient at dies qñ subtrahet᷑ sponsa
ab eis: et tũc ieiunabũt. ieiunio
s. merorĩs. ¶ Luget insup aliquã
sp̃a pre gaudio: lacrimis. s. dilcõis
⁊ exultacõis. ut lacrimis nãlis
gen 29 pietatis. Vñ9 lacrimis iacob cũ
vidisset rachel cognatã suã ad pu

teũ osculatus eã fleuit. Et ioseph gen 45
visis fr̃ibz. eleuauit vocẽ cũ fletu
quã audierũt egipcij. et oĩs do
mus pharaonis. Et filij isrl̃ sic in 1 iij
esdre legit᷑ in reedificacõe templi
fleuerũt. Hec s' lacime gaudij.
gr̃aꝝ actiõis ⁊ laudis: flũis im
petus letificans ciuitatẽ dei. De q̃bz
ps̃ ait. Ploremus corã dño q̃ fecit
nos: agentes sc̃z illi gr̃as. q̃ ipe
fecit nos et nõ ipi nos. Luget
ꝑtea sp̃a pre desiderio etne btitudis
Hec s' lacime desiderij: de q̃bz dicit᷑.
Sup flumina babilonis illic sedimus ⁊
fleuimus: dũ recordaremur syõ. Hoc iudicum 1
ẽ irriguũ supius: qd' pecijt a pre
suo axa filia caleph. ¶ Patz igit᷑
q̃ multiplex sit materia lugẽdi sc̃is in
hoc sc̃lo. Ꝓptea dñs ait. Bti q̃ lu mt v
gent: qm̃ ipi ꝯsolabunt᷑. Et dd
ait. Sacrificiũ deo sp̃s ꝯtribulatus.
Qui ei seminat ĩ lacimis: ĩ gaudio
metẽt. Vñ dd ait. Potũ meũ cũ ps ci
fletu miscebã. In tra ei eiulatus
i. lugẽciũ: nascit᷑ aurũ optimũ.
Qui em addit sciaz: addit et dolo eccl 1
rẽ. ysaias ei vidit dñm: ⁊ domus ys vi
ĩpleta est fumo. Domus cordis. fu
mo ꝯpuctiõis. Vñ ezechiel ait ꝑ
ꝯtricia ait. In aq̃ nõ es lota in sa xvi
lutẽ. Et micheas ait. Infirmata ẽ 1
ĩ bonũ q̃ hitat ĩ marath. i. q̃ ẽ ĩ
amaritudinibz. Et btũs iob ait. Añ 3
q̃ comedã suspiro: et tanq̃ ĩundãtes
aq̃ sic rugitus meus. Et ezech dcm̃ ẽ. 12
Panẽ tuũ in ꝑturbatione comede:
⁊ aq̃ tuã cũ festinacõe ⁊ merore bibe.

17

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Je° Et iohel ait. Plange quasi virgo accincta
sacco super virum pubertatis tue. Iusti
enim cantant lamentationes in via:
carmen in patria. Mali autem cantant de
in pena eterna. Unde ieronimus ait. Non minus
laudandus est vir fortis luctu: quam in
ys° bello. Et ysa. ait. Omne caput languidum:
et omne cor merens. Unde sic planctus
quidam dirigit cor propter affectum dilectionis:
quod pro subditis lugere debet. ut dicatur
cum propheta. Exitus aquarum deduxerunt oculi
mei: quia non custodierunt legem tuam.
r° 1 Lacrime enim eius in maxillis eius. id est in planctis.
gen 21 Lacrime agar potum sibi et puero
suo impetrauerunt. Lacrime filiorum israel
eos a pharaonis seruitute liberauerunt.
32 Lacrime moysi veniam filiis
israel in deserto a domino obtinuerunt.
iud° 7 Lacrime filiorum israel iudices sibi a
domino et liberationem ab hostibus impetrauerunt.
1 r° 1 Lacrime anne samuelis ortum
promeruerunt. Lacrime dauid iram sevientis
2 r° 4 et ferientis angeli placauerunt. Lacrime
iud° xx filiorum israel victoriam de beniamitis
obtinuerunt. Lacrime ezechie
ysa 38 vitam eius annis quindecim protraxerunt. Lacrime
dan° 13 susanne ipsam a falso crimine
et a mortis condempnatione liberauerunt.
x1 3 Lacrime thobiam illuminauerunt: demonium
a sara filia raguelis expulerunt:
mt 15 mr° 7 filiam chananee sanauerunt:
lu 7 marie magdalene crimina abluerunt:
jo 11 plorantibus eius sororibus lazarum a
monumento suscitauerunt. Aliaque
alia contulerunt beneficia: que longum est
enarrare. Lacrime enim date sunt: ut
sordes abluantur. humide ut tamen cor-

dis irrigando fructificare faciant:
calide. ut in corpore remoto. corda
lugentium calefaciant. Amare
sunt: ut noxie delectationis dulcedinem
perimant. Salse. ut a putredine
animam conseruent: et humores prauos
desiccare valeant. Ubi enim lacrime
habundant: ibi sordide cogitationes
non habitant. Propterea dominus ait. Plorabitis
et flebitis vos. Et psalmista ait.
Renuit consolari anima mea. Quicumque
recolit quod a bonis eternis cecidit: consolationes
de bonis temporalibus non admittit.
Hec autem sanctorum tristicia non
est sine gaudio spirituali et consolatione
spei. In hac enim desiderii parturitione.
non sunt gaudio tristes
sunt: sed spe gaudentes in tribulatione
patientes. Nam ipsa parturiens
plus gaudet de mox futura prole:
quam tristis sit de presenti dolore. Dominus
enim in hoc seculo luctum sanctorum in gaudium
conuertit: dum eos lugendo gaudere
facit: et in deserto afflictionis confert
manna spiritualis consolationis. In
tristicia enim tribulationis: lucra animarum
suarum attendentes gratias agunt et
exultant in domino. Crescit enim sapientia
eorum dum verbis exercetur: et paciencia
eorum dum gladiis attemptatur. Unde
apostolus ait. Quasi tristes: semper autem gaudentes.
Tristes de exilio: gaudentes
de premio. Tristes compaciendo malis:
gaudentes congratulando bonis. Flentes
cum flentibus: gaudentes cum gaudentibus.
Tristatur in afflictionibus
homo exterior: letatur in consolationibus

hō m̄ tīor. Dn̄s em̄ dat, sicera m̄ (m̄t 9°)
meretibꝫ: ⁊ vinū hn̄s q̄ amaro
sūt aīo. sꝫ sc̄ptū est. Dn̄m multi
tudinē dolor᷑ meor᷑ ī corde meo:
ꝯsolacōes tue letificauert aīaꝫ
meā. Et ī iob dr̄. Qui ponit hūiles (v)
ī sublimi: et merētes erigit sospi
tate. Iacīne eī scōr᷑ st̄ eis panes
refectiōis ⁊ cōsolacōis. Tristi eī (m̄t v)
sp̄s ē caritas et gaudiū ī sp̄u scō.
Exultāt em̄ in spe p̄mii: ⁊ puri
tate consc̄ie. Vn̄ apls. Glā nr̄a hᷓ (i cor 1)
ē testiōꝫ ꝯsc̄ie nr̄e. Plus em̄ gau
dēt sc̄i de mor futā ple: q̄ꝫ tristes
sint de p̄nti dolore. Gemūt in
p̄ti: sed letant᷑ de fitū. More
p̄turiētis. q̄ in dolore p̄tunt fi
lios nō sine gaudio ꝯsistant᷑:
spe gaudētes. Ī tribulacōe paciē
tes. Letant᷑ eī hic ī spe oēs q̄ spe
rant ī te dn̄e: q̄ ī etnū exultabūt
⁊ h̄itabis ī eis. q̄n vox exultacō
nis cor᷑ ī tab'naculꝫ iustor᷑. Bti (ps̄ cxvii)
q̄t p̄ls q̄ sit iubilacōꝫ. i. q̄ nō
uit de eo qᵈ vox exp̄mi nō pt̄.
gaudendū eē in p̄nti p spem: ut
tandē gaudeam᷒ p experiencia. Ver
tit igit᷑ tristicia scōr᷑ ī gaudiū ī p̄nti.
Cōuertet᷑ at᷑ in gaudiū pfectū ī
futō: q̄n gaudiū eor᷑ neō tollet
ab eis: q̄n absterget ds̄ oēꝫ lacri (apo ʌ)
mā ab oclis scōr᷑: q̄n fugiet dolor
⁊ gemit᷒. sꝫ ysa᷒ ait. Tūc eī vino (G)
meo īebriabūt᷑: q̄ gaudiū dolo (y)
ri nō miscebi. q̄n letabūt᷑ corā (m̄t 14)
dn̄o sic q̄ letant᷑ ī messe. q̄ venie
tes veniēt cū exultacōe portan᷑

mānipulos suos. Amodo eī iā dicit (apoc 14)
sp̄s: ut reqescāt a laboribꝫ suis.
Consurget eī in glā. p̄q̄ sederit:
q̄ nūc mādicāt panē doloris.
Momētanea em̄ huiꝰ sc̄li tribl̄aco (ij cor 4)
etnū gl̄e podus opabr̄ ī nob. Mē (lu 6)
suā eī bona ⁊ ꝯferta. supefflueñ
⁊ coagitata ꝑpondera bit merita
nr̄a: q̄n de carcē educet aīaꝫ nr̄as
et fugiet oīs dolor et gemit᷒. ⁊ nō (ysa 6)
audiet᷑ vltra vox flet᷒ ⁊ ~~doloris~~. (ysa 65)
clamoris. Cū auditui nr̄o dabit
gaudiū et leticiā: et exultabūt
ossa humiliata. Letificabit eī nos
ī gaudio cū vultu suo: ⁊ letabūt᷑ (ysa 4)
corā dn̄o. sꝫ q̄ letant᷑ ī messe. Erit
em̄ ī die illa exultacō hn̄s q̄ sal
uati fuerīt ex isr̄l. Psentē ꝉ tri
ciā scōr᷑. finalis leticia ꝯsequet᷑.
Qd dn̄s exᵒ mulieris parturiētis
ostēdit. d. mlr̄ cū parit tristiciā hꝫ:
q̄ venit hora ei᷒. Cū at᷑ peperit
pueꝝ. iā nō memīit p̄ssure ꝑpt᷑
gaudiū. q̄ nat᷒ ē hō in mūdū.
Ad liāꝫ mulier ī partu c̄stat᷑ ex an
xietate: ī fitū at᷑ letat᷑ ex fecūdi
tate. Mistice mlr̄. dr̄ eccīa: de q̄ ī
pabol' salon ait. Mulierē fortē q̄s (31)
īueniet. Hec ē mlr̄ que alabastr᷑ (m̄t 26 m̄ 14)
vnguētī sup caput xp̄ effudit: dū
fidē ꝯ imitatis suscepit. Que dicit᷑
mulier ꝑpt᷑ ꝯpassiōꝫ ⁊ begnitatē.
ꝑpt᷑ fecūditatē. ꝑpter nutritiuā.
et ꝑpt᷑ vbera duor᷑ testor᷑. Hec at᷑
mlr̄ parit hic filios sp̄uales in
baptismo p grāꝫ. Vn̄ ysaias ait.
Nūq̄d pariet tr̄a in die illa. Et (66)

iterum ait. Quos genuit michi istos? P-
lati enim dicuntur parere filios per doctrinam.
gal 4 Unde apostolus. Filioli mei quos iterum par-
1 cor 4 turio. Et iterum. In christo ihesu per euan-
gelium ego vos genui. Quelibet
etiam fidelis anima parit quando bonum quod
concepit in lucem operis producit. Unde in
12 apocalypsi dicitur. Clamabat parturiens et
cruciabatur ut pariat, id est ut non sit in-
fructuosa. Mali etiam parere dicuntur
dum prauam cogitationem in opus produ-
cunt. Sic scriptum est. Parturit iniusti-
tiam et concepit dolorem et peperit in-
iquitatem. Nichilominus tamen steriles et
infructuosi dicuntur: quia peccatum quod pariunt
nichil est. Et ex tali partu nullum fructum
vel commodum assequuntur. Unde osee
os 9 ait. Da eis domine. Quid dabis eis?
Vuluam sine liberis: et ubera are-
ntia. Christus etiam dicitur mulier propter man-
suetudinem et compassionem. Hec est mu-
lu 15 lier illa que illuminauit se: et lucernam
accendit. ac domum euertit. ut drag-
mam perditam reperiret. Hec mulier tristi-
ciam habuit cum salutem nostram in cruce pe-
perit: sed tristiciam illam in resurrectione
euacuauit. Sed et pater parere dicitur: Sic
ysa lxvi in ysaia legitur. Numquid ego qui alios pa-
rere facio non pariam? Dicitur autem etiam
vel quelibet fidelis anima parere puerum
id est masculum non feminam. Actiones enim
et sanctorum opera masculina sunt et virilia.
Jo 16 Femine autem reseruantur pharaoni. P-
ostea dicitur natus est homo in mundo. Filius sci-
licet non filia: que male torquetur a demo-
nio. Filia enim dicitur: quam carnalis vo-
luptas effeminat. Id has autem filias

hilarem vultum non ostendamus: sed eas
ut timeant castigemus. Parit mas-
culum non feminam vel mulierem. De qua in
parabolis dicitur. Circulus aureus in naribus
suis: mulier pulchra et fatua. Pul-
chra in verbis: fatua sententiis. Sic
heretica. Neque mulierem illam de qua
idem ait. Melior est iniquitas viri
quam catholica: quam mulier benefaciens, id est
paterinus ieiunans. Non parit mu-
lierem illam: de qua zacharias ait. Mu-
lier una sedens in medio ampho-
re. Hec est impietas. que sedet super ta-
lentum plumbi: quia semper trahit homines ad
deteriora. Neque mulierem carnalis
concupiscentie: de qua dicitur in iob. Quasi una ex
stultis mulieribus locuta es michi.
Huiusmodi enim mulier infatuauit salomonem.
Parit igitur masculum. De quo partu
dicitur in apocalypsi quod draco persecutus est mulie-
rem que peperit masculum. Dyabol-
us enim ecclesiam dei persequitur et insidiatur suis:
dum bona opera pariunt. Specialiter autem
intelligitur de christo hoc quod dicitur mulier
peperisse masculum. Unde iohannes ait.
Peperit masculum filium: qui recturus
erat omnes gentes in virga ferrea. Intelligitur
de christo principaliter melius hoc quod
ait euangelista. Iam non meminit pres-
sure: quia natus est homo in mundo. christus scilicet
incarnatus: qui lenit et mitigat omnes
dolores. De quo apostolus ait. Primus
homo de terra terrenus: secundus de celo celes-
tis. Non solum autem de christo. sed de quo-
libet fideli verum est quod dicitur. Mulier cum
parit tristitiam habet. Hec est tristicia com-
passionis: quam habent sancti de peccatoribus.

anc(?) currunt ad xpm. Cerue enim
currunt ad fontes: sicut dicitur in iob.
Hij sunt qui per passiones currunt:
et affliguntur per tristiciam. Peccatorum ma
lorum: sicut sunt iustorum. Hec est sar
tago frixa: quam posuit propheta inter se
et ierusalem. In sartagine enim frigitur
caro saginata arescit et exsiccatur:
ut dicere possit sanctus. zelus domus tue
comedit me. Unde apostolus ait. Quis scan
dalizatur: et ego non uror. Et psalmista ait.
Vidi preuaricantes et tabescebam. Hec
sartago est multum feruens cum caritate.
ut non inde coram domino subiectus
accusare possit platam(?). Parturit quasi
mulier. i. ecclesia. fideles currendo ad dominum:
et tristiciam habet compaciendo. et de peccatis eorum
dolendo. Habet eciam angustias laboris pre
dicando. Parit mulier. i. anima fidelis
filios bonorum operum: et tristiciam contri
cionis habet. de peccatis suis dolendo. Habet
et angustias laboris penitenciam agendo.
Parit mulier. i. sensualitas ex racione
tamquam marito suo: et tristiciam habet. fomi
te peccati seu lege membrorum ei repug
nante. Angustias et laboris habet
difficultates superando: atque primis
motibus et prauis consuetudinibus resisten
do. De quibus hanc mulierem verum est
quod dominus ait. In dolore paries filios
Omnis enim talis tristicia meritoria est:
siue sit tristicia compassionis. siue tristi
cia contricionis. siue sit tristicia pug
ne et laboris. Nemo enim coronabitur:
nisi qui legittime certauerit. Via enim na
uis in medio maris: id est via eminentis(?)
laborantis inter fluctus huius seculi.

valde est difficilis. Unde contristantur
et lugent sancti in variis periculis et confu
sionibus: donec veniant ad portum et
ne quietis: et tunc tristicia eorum vertetur
in gaudium. Interim autem turbati sunt et
moti sunt sicut ebrius. Qui descendunt
mare in nauibus. facientes operationem in
aquis multis. variarum tribulacionum.
Anima autem eorum in malis tabescebat: in
malis. scilicet pene cruciatur. et si non in
malis criminalis culpe. Tremor enim
frequenter apprehendit eos in periculis
vite fragilis: et dolores ut partu
rientis. Unde paulus ait. Supra modum
grauati sumus: ita ut tederet nos viuere.
Et iterum. Infelix homo. quis me liberabit
de corpore mortis huius. Et iterum ait.
Mundus in maligno positus est: in corpora que
mundus amat cruciat(?) et tormentum sunt
ei(?). Iustus enim vix. i. cum difficultate
saluabitur. Et propheta david ait. Laboraui
in gemitu meo: rugiebam a gemitu
cordis mei. Et ezechiel ait. Qui
emit non letetur. et qui vendit non lu
geat: quia qui vendit. ad id quod ven
didit non reuertetur. Et dicit. Qui e
mit vitam eternam bonis operibus: non
letetur in seculo. In hac enim profunda
lacrimarum valle. non multum leticias
indulgendum est. sed lacrimis: ut facia
mus fructum [illegible]. Legimus
enim xpm fleuisse: sed nusquam legimus
eum risisse. Qui autem videt bona opera
pro vita eterna. non lugeat luctu se
culi: quia tristicia seculi mortem operatur.
Unde de anna matre samuelis legimus.
quod fleuit largiter. Largus enim est ille

q̄ dat danda. Sicut lauigit flet. q̄
tum flet pro flendis et non pro temporalibus
sicut reprobi. de quibus dicitur in Iob. Ecce giga
2 t
tes gemunt sub aquis. Et ysa. ait. Lux
it et defluunt terra. i. terrenorum amatores.
Sicut ergo luctus iustorum committit habens
leticiam et consolacionem spiritualem: ita
gaudium reproborum committit luctum eter
nam. dum mordet et affligunt per ma
lam consciencie. Quanto autem magis gau
det de possessione temporalium: tanto
magis constant de amissione con
Sicut autem gaudium bonorum de spiritualibus
verum est. sed semiplenum. gaudium vero
de eternis. verum plenum et perfectum: i
ta gaudium malorum falsum et vanum.
Miseri vero sunt in lugendo: miseri in
gaudendo. Nam sicut tristicia bonorum
vertetur in gaudium: ita gaudium ma
lorum convertetur in tristiciam. Unde salon
p'u 14 ait. Extrema gaudii luctus occu
lu 6 pat. Et dominus ait. Ve vobis qui ridetis:
quia plorabitis. Dolor eius est illius in
crementi: honor in transitu: pudor in co
spectu magni dei. Magno autem dolo
re cruciantur dites: quando uno mome
to amittunt quod tanto tempore et dolore
congregaverunt. Hunc autem dolorem se
quitur eternus cruciatus. Non enim candentis
ferri. sed ardentis incendii feret iu
dicium: qui nunc ridet et se iudicare
noluit. Postea ieronimus ait. Si qua
est presentis temporis leticia. ita agenda est.
ut numquam amaritudo sequentis iudicii
a memoria recedat. Et basilius ait.
Nullum habebit accessum cordis con
punctio: ubi fuerit immoderatus risus

aut iocus. De quo risu salon ait.
Risum reputavi errorem: et gau
dio dixi. quid frustra deciperis. Et
iob iam ait. Ubi tympana sonant. ti
bia clamitat. lira garrit. cimba
lum crepat. passim in contumeliis
glatur: quia ibi timor dei. Plorant
ergo boni in excursionibus huius seculi: sed
mundi amatores gaudent. Unde gregorius
ait. Ne admirentur reprobi de eorum
elevatione et iustorum depressione:
cum iusti per iter asperum ad salutis
patriam. illi per amena prata ten
dant ad foveam. Mactandi vituli
liberis pascuis relinquuntur: egris
desperatis quod desiderant non ne
gatur. Et rursus ait. Taurum qui ser
vatur ad victimam dimittitur spaciari
per prata: qui vero servatur ad a
ratrum ligatur sub custodia. Sicut
autem omnia flumina cadunt in mare: ita
omnis dulcedo secularis ad amaritu
dinem pervenit. Gaudium autem divitis:
est gaudium sompniantis. Que enim sop
nus fuit divitis: evigilacio fuit
pauperis. Sicut scriptum est. Dormierunt
sompnum suum: et nichil invenerunt om
nes viri diviciarum in manibus suis. Postea
salon ait. Ve terre cuius principes ma
ne comedunt. Teste enim gregorio. qui de
mundi huius prosperitatibus extolluntur:
dum presencia vehementer amant. futura
in vespere mundi non cogitant. Gaudium
ergo mundus iste. i. mundi amatores mul
tiplicant. et exultat inaniter: dum gla
tur in vanis vel vane glatur in soli
dis. scilicet de virtutibus et bonis operibus.

quibus laudari appetunt hypocrite. Hec
confringet dominus cedros libani. illos scilicet
qui de candore virtutum attollunt. Prop-
terea ait ieremias. Diem hominis non desi-
deravi. id est gloriam humanam. seu prosperi-
tatem mundanam. Gaudent reprobi
in nichilo. Teste enim ieronimo. mundus et omnis
flos eius et delectatio est quasi lenticula
tussa. Gaudent improbi de felicitate
temporali. Teste enim augustino. nichil infe-
licius felicitate peccantium: qua nu-
tritur fetalis impunitas. et mala vo-
luntas velut hostis interior roboratur.
Gaudent de temporalium affluentia: sicut
ille qui dicebat. Anima mea habes mul-
ta bona reposita in annos plurimos
Requiesce. comede. epulare. et bibe
Gaudent in malicia sua: scilicet in ma-
lorum perpetratione. Unde salomon ait. Quasi
per risum stultus operatur scelus. Gau-
dent de superba dominatione. et subditorum
oppressione: amantes primos recubi-
tus in cenis. et primas cathedras in sy-
nagogis. Exultatio eorum sicut eius qui
devorat pauperem in abscondito. Unde
dominus ait. Nolite gaudere. quia demonia
vobis subiciuntur. Gaudent de ruina
et depressione hostium: sicut scriptum est
Qui tribulant me exultabunt si
motus fuero. Gaudent de humana lau-
de. Unde in iob dicitur. Gaudium hypocrite
ad instar puncti. Propterea dominus ait. Mun-
dus gaudebit. vos autem contristabimini:
sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Unde
salomon ait. Malum est malum est. dicit
omnis emptor: in fine autem gloriabitur.
Et apostolus ait. Id quod in presenti est mo-
mentaneum et leve tribulacionis nostre. supra
modum in sublimitate eternum glorie pon-
dus operatur in nobis. Et dominus per ysaiam
Ad punctum in modico dereliqui te: et in
miseracionibus magnis congregabo te.
Postquam enim peperit mulier. iam non meminit
pressure. Presentis enim exilii tristicia: su-
perabitur finali leticia. Non meminit
per experienciam. recolet tamen ad dei lau-
dem et gratiarum actionem. Sicut sanati dolo-
re sine dolore recordamur: ita utinam
plus propter hoc medico gratias agimus.
Mulier autem parturit etiam: quam in futuro pa-
riet. quando premium eternum recipiet.
Tunc autem evacuabitur omnis dolor et an-
gustia. Postquam enim mulier peperit. iam
non meminit pressure. quia natus est homo in
mundum. id est plenus virtutum in mundiciam
mentis per graciam. vel plenus filiorum quos
generat in lucem mundi. Sic autem nascetur
homo in mundum. id est in mundiciam et vitam eter-
nam: quando absterget deus omnem lacrimam
ab oculis sanctorum suorum. et mulier quam nunc
cum tristicia parturit in sinu ventris sui
exultabit: et gaudium eius nemo tollet
ab illa. Exultabit enim sine fine in
gloria. Quam nobis prestare dignetur dominus
noster ihesus christus qui vivit et regnat per omnia
secula seculorum amen. Dominica quarta
thema sumptum de introitu misse.

Cantate domino
canticum novum: quia mira-
bilia fecit. ante conspectum
gentium revelavit iusti-
ciam suam. Adhuc perseverat ecclesia
in cantico exultacionis. et gaudium de
resurrectione. Adhuc in eodem loco cum

torum permanet. Neque enim castra mo
uebuntur: donec columpna nubis
et ignis eleuetur in die ascensionis. Tunc
enim nouo gaudio perfruetur: et quasi
alio ferculo cibi eius saginabitur.
Ascendet enim dominus in iubilacione: et
cordis illius exultacione. Interim autem
non cessat laudare. et filios suos
ad laudandum incitare dicens. Can
tate domino canticum nouum: quia mirabi
lia fecit. Nunc dicat. Reddite domino
osee 14 vitulos labiorum vestrorum: hostiam vo
ciferacionis. Laudate et inuocate
dominum: quia sacrificium laudis honorifica
psa 49 bit dominum. Hoc est sabbatum delicatum.
et reliquie cogitacionum. quae diem festum
agunt domino: dum exhilarat faciem suam
in oleo. ut offeramus holocaustum cum
Levit 1 libamento secundum mandatum legis. id est o
pus bonum cum exultacione mentis. Pro
Eccl 37 scriptum est in ecclesiastico. In omni dato hy
larem fac vultum tuum: et in exultacione
2 cor 9 sanctifica decimas tuas. Hylarem enim da
Cant 7 torem diligit deus. Unde in canticis dicitur. Quid
videbis in sunamite nisi choros cas
trorum. In choris voces consonant: in
castris manus dimicant. Ita enim deum
in spiritu laudamus: quod contra spirituales
nequicias gaudio mentis inuicti sumus. Di
micamus. Perfectius autem est deum laudare
quam rogare. Ille namque qui laudat iam adep
tus est quod optabat. Magis autem recte
viuentes. et perfecte deum diligentes. quamdiu in
mentis excessu et gaudio contemplaci
onis permanent. non necesse est eis deum
rogare. sed magis laudare. In hac
enim exultacione et desiderii ardore deo

illi apostolus dicit: quod ipse spiritus in
audientes postulare. In die enim illa.
in illa meridie claritatis et ardore
karitatis: non rogabitis me quicquam
Ioh 16 dicit dominus. Utrum autem in illa cum ebrieta
te et mentis alienacione. in illa sui
ipsius obliuione. in illo suauitatis
amplexu. dum raro absorbetur a spiritu.
mentis radios uel ad modicum pos
set reflectere. vel de alio quam de deo co
gitare. ut orare posset et a laude
diuina cessare plenius nouit. qui per
experienciam gustauerunt et viderunt quam
suauis est dominus in hoc ostio omnis su
per hac parte quae exsuperat omnem sensum.
Non solum autem orare nequit: sed nec etiam
ad plenum verba potest formare: quamdiu
enim in hac mentis ebrietate. Sicut
enim quidam homo qui multum ebrius sit. multum
loqui gestiunt: sed quia nimio vino ma
det. plene et integre verba formare non
valet. Posset vero quis putare quod sit viole
cia huius quam loquimur ebrietatis. quae
tollit copiam sermonis: primo quia non
sufficiat ad inchoacionem dictionis. Ex
eo enim quod agit extrinsecus: innuitur quid
sit quod sentit interius. Apte igitur do
cemur per iubilum oris: quid sencien
dum est de iubilo cordis. Teste autem beato
gregorio. si interna volumus contemplari:
necesse est ut ab externa occupacione
dormiamus. Autem enim cordis ter
narum cogitacionum turbam dum perstre
pit claudit. Cui igitur quiescat quiescat
sed quiescit corporaliter: quiescat spiritualiter.
Apoc 8 Factum est silencium vix hora vel dimidia fere in
celo huiusmodi silencium. in diui in hoc

desiderio fragilitas humana pmit
tit spiritum quiescere. iterum sunt preces neces
sarie. laudibus enim preces succedunt.
et orationibus laudes pmiscentur. Can
tando enim columba gemit: sic sole
lucente quandoque pluit. In hymnis autem lau
dibus non tam vocis dulcedo exterius:
quam mentis affectus interius a deo exigitur.
Cantico enim oris sine cantico cordis
non delectatur. Nichil enim prodest strepitus
oris: ubi cor mutum est a laude dei.
Unde beatus gregorius ait. Si vitam eternam
ore petimus. nec tamen corde desidera
mus: clamantes tacemus. Si vero
desideramus: etiam cum ore tacemus
tacentes clamamus. Non solum autem
corde et ore. sed insuper opere cantare
debemus domino: bona pro eternis
cum mentis exultacione operando. Unde
in genesi dixerunt egiptii ioseph.
Respiciat nos tantum dominus noster: et leti
serviemus regi. Et in psalmo. Flumina
plaudent manu simul: montes exulta
bunt. Flumina dulcis aque id est minores
plaudunt: dum opera bona cum mentis
exultacione faciunt. Montes exultant
id est maiores: altitudine contemplacio
nis aliis preminentes deo serviunt:
cum mentis devocione et spirituali ex
ultacione. Cantemus igitur lingua: can
temus et vita. Alioquin calamus
quassatus per malam vitam: non potest
dulcem explicare melodiam. Si quis
autem male vivat: quantumlibet lau
des lingua resonat. vita blasphe
mat. Unde gregorius ait. Cum tenere
nature amore vincitur: in deo

nitatem delectatur. Quanto enim magis
in studio exercetur ad infima: tan
to maiori fastidio torpescit ad
summa. Quicumque male vivunt: de
o cantare non possunt. Quod enim canta
bunt qui suffocati sunt vel laqueo
circa collo stricto strangulati?
Ebrietas etiam spiritualium non sinit
formare vocem. Unde non possunt domino
cantare: qui ebrii sunt terrenorum amore.
De qua ebrietate ieremias ait. Inebriavit Tren. iii
me absinthio. Teste enim beato gregorio.
absinthio ebrius est: qui pro amore
seculi a sensu rectitudinis alienus est. Et in
psalmo dicitur. Turbati sunt et moti sunt sicut
ebrius. Teste enim salomone conturbat pu 17
domum suam: qui sectatur avariciam.
Et ysaias ait. Verum hii pre vino nescie 28
runt: et pre ebrietate erraverunt.
Sed et inmutatas vocis et instrumen
torum corrupcio. lingue scilicet et dentium
et labiorum. palati et gutturis. in
tencionem suavitatis impedivit. Tamen
est cuius pectus unctione spiritus sancti et pin
guedine spirituali caret. Lingua cor
rumpitur: dum verbum malum profertur.
Labia corrumpuntur: dum custodia ori
et ostium circumstancie labiis non appo
nitur. Dentes corrumpuntur: dum pro
comestione uve acerbe obstupes
cunt: et panem masticare non possunt.
Palatum inficitur: dum dulcedo spiritu
alis in amaritudine peccatorum quasi
febricitanti sentitur. Guttur autem cor
rumpitur et constringitur: dum peccator cri
mina sua non confitetur. Non igitur bene
cantare possunt: quorum predictorum instrumentorum

corrupcio; inuenerunt. Cor autem hz
dilatatum per caritatem. et contritum per
humilitatem. pectus suaue per passionem.
guttur lene per afflictorum consolacionem.
palatum sanum per celestis saporis
delectationem. dentes sanos ut mas
ticare valeat cibum spiritualem. labia
munda et circumcisa per circumspectam locu
tionem. linguam sanam per bonam doctri
nam: hic perfecto absque ullo instru
mentorum impedimento cantare potest coram
domino. Dominus autem vult quod bene et sepe can
23 temus. Unde per ysaiam ait. Bene canta:
frequenta canticum. Bene cantare est corde
ore et opere deum laudare. Cantemus
igitur domino corde per caritatem dilatato.
cantemus ore ad laudem eius apto: cante
mus opere manus aperiendo. et eas ad pau
peres extendendo. Triplex vero canticum
cantare debemus. Canticum scilicet Domino.
~~Canticum nouum homini~~. Cor cantare. Can
ticum. Canticum nouum. Quia. Quia mi
rabilia fecit. Cum quibus autem instrumentis
psalmus ostendit ~~dicens~~ in eodem psalmo cum ait.
in cythara Psallite domino in cythara et voce psalmi
in tubis ductilibus et voce tube cornee.
Domino vero cantemus. non mundo: sic scriptum
seu est. Omnis adeps domini erit iure perpetuo.
Adipe vero cordis. id est cantico caritatis
et gaudio spirituali ad dominum refici de
bemus. Postea psalmus ait. Iubilate in
conspectu regis domini: commoueatur mare
et plenitudo eius. In conspectu dei ad eius
honorem et ad proximorum utilitatem. ut
scilicet mare id est mundus ex nostro et predicati
one conuertatur. et ad penitentiam moueatur.
Cantemus vero deo. omnia bona nostra ipsi

tribuendo: sic in canticis scriptum est. Omnia
poma noua et vetera seruaui tibi
dilecte mi. Tibi autem non domino cantauit: qui
propriam laudem. non dei gloriam querunt iac
tando opera sua. Qui dicunt. Manus
nostra excelsa: et non dominus fecit hec omnia.
Labia nostra a nobis sunt. Unde sicut que noui
sua voluerunt in eis. Postea moysi
dominus ait. Sanctifica mihi omne primogenitum
et mihi tribue colibz boni operis in manu.
Et item. Omne primogenitum adape
riens vuluam: sanctum domino vocabitur.
Per primogenitum bone operacionis sig
natur initium. Quod ideo sanctum domino voca
bitur: quia illud diuine gratie attribuere de
bemus. Hoc est quod propheta ait. Exul
tate iusti in domino. non in mundo. sic ip
si: quorum exultacio finitur cum seculo.
Rectos decet collaudacio. quorum scilicet inten
cio ad deum dirigitur: a quibus tam in aduer
sis quam in prosperis deus laudatur. Cuius
autem et non recta est: qui laudat in prosperis
et blasphemat in aduersis. Decet autem
rectos scilicet: qui secundum regulam voluntatis
diuine. suam dirigunt voluntatem. dicentes.
Non sic ego volo: sed sicut tu vis. Can
tare vero debemus deo. et non solum deo
sed in deo et a deo. In deo cantat: qui
in caritate permanet. Hic scriptum est.
In te cantacio mea semper. A deo cantat:
qui diuina gratia inspiratur ad cantandum
et gaudendum per ethnis. Unde scriptum est.
Inmisit in os meum canticum nouum: car
men deo nostro. Quidam autem cantant
de deo. sed non in deo: quorum magis ori
non consonat. Unde sunt velut es sonans
et cymbalum tinniens. Patet ex predictis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quod domino cantare debemus. Quod autem exul-
tare debeamus videamus. Canti-
cum scilicet vel spirituale. Est autem spiritualis laus dei
cum cantico. Canticum autem proprie dicitur exultatio
mentis habita de eternis: in vocem prorumpens.
Cumque tamen dicitur canticum sola cordis exul-
tatio: quando scilicet corde exultamus in domino.
licet ore taceamus. Sic scriptum est. Exul-
cor. 4 tatur: in domino glorietur. Gaudent enim
sancti multipliciter in domino. Quandoque de spe glo-
ro. 12 rie eterne: unde apostolus ait. Spe gaudentes.
lu. x Et iterum dicit. In hoc autem gaudete: quod no-
mina vestra scripta sunt in celis. Gaudent
cor. 1 de nitore conscientie: unde idem apostolus ait. Glo-
ria nostra hec est. testimonium conscientie nostre. Gaudent
act. v de tribulatione: sic scriptum est. Ibant apostoli
gaudentes a conspectu concilii. quoniam digni
habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati. Gau-
lu. xv dent de peccatoris conversione: sic dominus ait.
Congratulamini michi: quia inveni ovem meam
quam perdideram. Gaudent de temporali fes-
14 tivitate. Unde in esdra dicitur. Comedite
pinguia et bibite mulsum. Tacete. quia
dies sanctus est: et nolite dolere. Et in zacha-
8 ria dicitur. Ieiunium quarti et ieiunium quinti
et ieiunium septimi et ieiunium decimi
erit domui iuda in gaudium et in leti-
ciam et in sollempnitates preclaras. Gau-
Ā dent de bonis spiritualibus: sic ~~psalmista~~ Ā ait.
Signatum est super nos lumen vultus tui
domine: dedisti leticiam in corde meo. Vul-
tus dei dicitur ratio: qua cognoscimus deum.
Lumen autem huius vultus est gratia dei: qua
ratio illuminatur. et reformatur ymago dei in
nobis. Et propter hoc datur leticia in cordi-
bus nostris: dum exultamus pro bonis spiritua-
iij libus. De quo gaudio in apocalipsi dominus ait.

gal. v Ā sicut apostolus ait fructus spiritus gaudium et pax. Et
psalmista ait

Si quis audierit vocem meam et aperuerit
mihi ianuam: intrabo ad illum. et cenabo
cum illo et ipse mecum. De hac cena spiritua-
li dicitur in psalmo. In voce exultationis et con-
fessionis: sonus epulantis. In hoc convi-
vio fides apponit panem. id est bonum opus
in recta intentione. Spes devotionis [illegible]
in oratione. Karitas dulcedinem morum
in cordis puritate. Vinum autem est com-
punctio cordis: oleum devotio amoris.
Vinum pungit: et aliud ~~lenit~~ ungit.
¶ Gaudent preterea sancti de eterna beatitudine.
De quo gaudio dicitur. Iterum videbo vos Io. xvi
et gaudebit cor vestrum: et gaudium ves-
trum nemo tollet a vobis. Stulti autem gau-
dent in hoc seculo. de temporali prosperitate:
et transitoriis bonis. Unde in ecclesiastico dicitur. 21
Fatuus in risu exaltat vocem suam. In
risu scilicet prosperitatis exaltat vocem suam
per iactantiam et inanem gloriam. Sancti vero
tot cantica cantant: quot modis exul-
tant in veris et eternis bonis. Est et mul-
tiplex canticum sanctorum: quorum quodlibet dicitur
novum. Propterea in hodierno officio psalmista
ait. Cantate domino canticum novum. Et
dicitur. Vos qui novi estis in christo in no-
vitate per gratiam. olim veteres in adam: canta-
te domino canticum novum. exuentes veterem ephes. iiij
hominem cum actibus suis et induentes col. iij
novum. Dicitur autem vetus canticum cantat
cupiditas: ita canticum novum cantat
karitas: dum renovatur homo spiritu men-
tis sue. Unde beatus gregorius ait. [illegible]
[illegible] per corpore veterascere: quo studio
semper per desiderium in homine. Cupidi-
tas autem cantat canticum vetus: dum tempora-
lia desiderat. et in rebus transitoriis

Lu. vi exultat. Unde dominus in luca ait. Ve vobis
divitibus: qui habetis hic consolacionem vestram.
Et propheta ait. Renuit consolari anima me-
a gaudere in bonis transitoriis. Teste enim
gregorio. qui luget quod ab eternis gaudiis
cecidit: consolacionem de temporalibus non
admittit. Canticum igitur novum cantat
qui amat quia spiritum rectum innovat deus in
Eph. iiii visceribus suis. et induit novum hominem
qui secundum deum creatus est. Novum igitur can-
ticum nemo cantare potest: nisi fuerit innova-
tus caritate. Hinc scriptum est. Numquid nar-
rabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam?
et veritatem tuam in perditione. Corpus ho-
minis in mortali peccato dicitur sepulchrum. cor-
pus scilicet fetidum vas perditum. carcer te-
nebrosus. terra oblivionis. Testatur
beatus gregorius. tanto amplius rubigo peccati
consumitur: quanto peccantis cor magno
caritatis igne crematur. Sicut enim ignis
consumit stuppas: ita carnis desi-
deria consumit caritas. Unde augustinus ait.
Regnat carnalis cupiditas: ubi
non est dei caritas. Si enim linguis
1 cor. 13 hominum canat et angelorum. caritatem autem
non habeat: nec hominibus prodest nec deo placet.
Teste enim augustino tanta est vis caritatis.
quod si desit frustra habentur cetera: si as-
sit tota habentur universa. Et item ait. Hec
tamen caritatem dulce est et salubre ci-
bum: sine qua dives pauper est. et in qua
pauper dives est. Et beatus gregorius ait.
Huic dabitur: et habundabit. Etiam quisque
caritatem habet: etiam bona alia percipit.
Quisquis caritatem non habet: bona alia que
percepisse videbatur amittit. Canticum
igitur vetustatis cantatur in miseria pecca-

canticum novitatis in gaudio spei et
fervore desiderii et suavitate caritatis.
Canticum autem iubilacionis cantabimus
in visione speciei. In cantico autem can-
tatis quatuor sunt principales notule.
Prima ut diligamus id quod est supra nos
id est deum. Secunda quod intra nos est. i. spiritum nostrum.
Tercia quod iuxta nos est. i. ~~cor~~ proximum. Quarta
quod infra nos est. id est corpus proprium.
Prima autem nota intensio est. et can-
tor sonat: quia caritas super omnia deum
amat. Unde dominus ter dixit petro. Pe- Jo. 21
tre amas me? Ac si diceret. Amas
me super te. amas me supra tuos.
amas me super tua? Est igitur canticum
novum quod a novo homine cantatur. et
specialiter de novo homine. id est de christo qui
mundum renovavit. Hinc scriptum est.
Ecce nova facio omnia. Canticum no- Apoc. 21
vum dicitur de christi incarnatione et resur-
rectione. et hominis redemptione: quia
nil tale mundus audivit. Novus
autem dicitur christus: quia novo modo conceptus:
sicut scriptum est. Novum faciet dominus super Jer. 31
terram: mulier circumdabit virum. No-
vo modo natus: sicut scriptum est. Vir- Ysa. 7
go concipiet: et pariet filium. Novo
modo locutus: propter scriptum est. Numquam sic lo- Jo. 7
cutus est homo. Novo modo operatus. sic
scriptum est. Si opera non fecissem que nemo Jo. 15
alius fecit: peccatum non haberent. Nova
etiam signa dedit. in passione. in resur-
rectione. in ascensione? innovans signa
et immutans mirabilia: novus rex
nova lex. renovans omnia. Novum
igitur canticum dicitur novum testamentum:
sicut canticum vetus dicitur vetus testamentum.

ad li. 2 o

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad hāz obseruatiū. Lex autē euāge
lica noui testamēti appellat̄:
qr̄ gr̄am īnouantē. lex em̄ per
moysen data ē: grā aūt et veritas
p ihm xpm facta est. Dr̄ et nouū (Io. 1)
testm̄ qr̄ sacmētoꝝ īnouatione:
sic sc̄ptū est. Nouis supueniētibꝫ (…a 26)
vetā piectis. Et qr̄ p̄cepta īno
uata: iux̄ id. P̄ceptū nouū do vob̄. (…xxij)
In lege em̄ dr̄. Diliges amicū tuū (…19 deut)
z odio h̄bebis ĩimicū tuū. In euā
vo dicit̄. Diligite ĩimicos vr̄os.
Et qr̄ p̄missa noua. In lege eī
tpalia p̄mittebant̄: ĩ eu° vero p̄
mittūt̄ etna. Cantici ē noui
dn̄o cantāt: q̄ nouū testamentū
ad honorē dei obseruāt. Cātici
āt nouū cātare dn̄o admonem̄:
q̄a noua et mirabilia fecit. Mira
bilia in īcarnatione: dū hūanā
nāz coniūxit diue. simul ĩ vnū di
ues et paup. sim̄ et cōpositꝰ. ĩ
mēsus z puulus. etnꝰ et tēpalis.
passibil' z ĩpassibilis. mōrtal' z ĩ
mortalis. Q̄s audiuit vnq̄ tale? (…66)
Mirabilit' cōceptꝰ absq̄ virili semie.
mirabilit' natus absq̄ mr̄is ūgīs
dolore uel corruptiōe: mirabil' in
mūdo cōusatꝰ. q̄ pc̄m nō fecit nec (…yxa lij)
īuentꝰ ē dolus ĩ ore eiꝰ. mirabili
opatus. dū solo v̄bo cecos illūiā
uit. surdis auditū reddidit. clau
dis gressū. mutis loq̄lā. leprosos
curauit. mortuos corpe suscitauit.
et q̄d mirabilius ē mortuis ĩ aīa
vitā reddidit. Mirabilia fecit z
dixit ĩ p̄dicatione. Nisi mq̄s re

nūciauit oībꝫ q̄ possidꝫ: nō pt̄ (lu 14)
meꝰ ēē discipls. Qui voluit aīaꝫ (Io xxj)
suā saluā facē pdet eā. Mirabili
a fecit ĩ cruce: dū manū cū affixā
eīas ptātes debellauit: mirabīa
ĩ morte. dū sole obscurato celis te
nebras īduxit. mirabilia p' mor
tē. dū ĩ fin claustra cōfregit. tcia
die surrexit. mirabilia p' resurrecti
onē. dū pp̄a v̄tute ĩ celos ascēdit.
mirabīa post ascensiōē. dū spūm (Act ij)
scm̄ in aplos ĩ die penthecostes effu
dit: mirabilia p' penthecosten.
dū discipłos suos ĩ vniūsū mūdū
misit. Quibꝫ p̄dicantibꝫ mūdū il
luīauit p fidē: et ĩ conspcu gēciū
reuelauit iusticiā suā. Iusticiā scꝫ
fidei gētibꝫ reuelauit: de qua dr̄.
Pmū q̄rite regnū dei et iusticiā eiꝰ. (m̄ 6)
qua. s. iustificat' hō. qr̄ iustꝰ ex fide
viuit. Vel xp̄m xp̄m. q̄ ut ait apꝰ
fcꝰ ē nob̄ sapiā. iusticia. scīficatio (1 co 41)
z redēptio. Ad nos eīi veniēs qui e
lumē ĩ carnē: p'mo oīm ignorācie
tenebras depulit luce sapīe sue.
Deinde p iusticiā que ex fide ē pec
cata remittēs z nos iustificans. sol
uit vincla pctoꝝ nr̄oꝝ. sanctificans
nos ĩ suo corpe. et redimēs ĩ corpis
passione. Notū g̃ fecit dn̄s saluta
re suū: ĩ conspcu gēciū reuelauit
iusticiā suā: id ē xp̄m. q̄ dr̄ salu
tis. qr̄ saluat. iusticia q̄a iustifi
cat. Viderūt ē oculi fidei oēs fines
seu t̄mini t̄re. in q̄bꝫ scꝫ finita ē
et t̄minata t̄renitas: salutare dei
nr̄i. Recordatꝰ ē eni mīe sue. qua

pmisit: et virtutis sue q̄ pmissa
reddidit et cōpleuit. Nubz re
cordata ē. Domui isrl'. i. videtibz deū p fide. Saluauit eni si
bi. i. ad honore suu: dextra ei9 & b'
chiū scm̄ e9. id ē xp̄s saluauit o
be terr. Qui dr̄ dextra: p qua pr̄
opatr. Qui ecia ppt' fortitudine
brachiū pr̄is dr̄. Dicit' ptra dex
tera ppt' suor̄ ptectione: sicut scptu
psal. 43 est. Dextra man9 tua ptexit me.
Et ppter hostiū ipugnacoē: sic
exo 15 scptū ē. Dextra dm̄ fecit virtute.
dextra tua dn̄e pcussit inimicū.
Ptea l' cantica nouū cātate eā.
laudāb deū et ānūcaāb de die i die
salutare e9. i. vtriusq3 testamēti aucto
ritate vtit' in saluatoris ānūciati
one grās agens de sua salvatione.
de tepli sc3 spūalis reedificatione
q̄ sigta ē p teplū matiale. Sic em̄
matiale templū pmus edificatū ē
a salone. et pmodū a babilonijs
destructū. deīde reedificatū ab his
q̄ reūsi st' a babilonica captiuitate.
postea vō pphanatū ē et pollutū
a rege anthiocho. tande scificatū
a iuda machabeo: ita teplū quod
sum9 nos pmo ad ymagine sua ver9
salon edificauit et creauit. Postea
p originale pcīm rex babilonis.
i. dyal9 dn̄o pmittēte nos destruxit.
Vn̄ ps alt. Ds repulisti nos & des
truxisti nos. i. destrui pmisisti.
Deinde p baptismū reedificatū ē
hoc templū. Iux' illd. Iratus es &
misertus es nob. Deinde p mortale

pcīm post baptismū pollutū ē
templū hoc et violatū. Vn̄ aps.
Si q̄s templū dei violauit: disp
1 cor 3 det illū ds. Tande vō p pniam
scificam': et p xp̄i grām renoua
m' iter3. Renouati aūt tantam9
dn̄o. q̄ mirabilia fecit: et mira
bilit' gen9 huānū repauit. et ad
fidē vocauit. In cospcū ei gentiū
reuelauit iusticiā suā. i. xp̄m q̄
pus absconditus erat. et i figuris
& occultis mistijs latebat. Vn̄ ysa
ait. Vere tu es ds absconditus. Latu
it em̄ in adā: dū de latē ei9 dor
mientis formata ē eua. Reuelat9
ē. dū de xp̄i latē dormientis ecclie.
formata ē eccīa. Latuit i abel: q̄
i nocēs virgo et pastor oviū. a
frē occidit'. Reuelat9 ē: dū a iudeis
ipe xp̄s virgo et i nocēs. et pastor
aiar̄ occidit' i cruce figit'. Latuit in
noe: q̄ p lignū arche et aq̄s fami
liā suā libauit. Reuelat9 est:
dū p crucis lignū et aquā baptis
mi mūdū saluauit. Pari mō
sub alijs multiplicibz figuris. et
occultis mistijs latebat. Sz tēpe
grē reuelat9 ē: dū ea que de se
scpta erat. ipleuit'. atq3 sensu
discipul' suis apuit ut itellige
rēt scpturas: sic scptū ē. Incerta
et occulta sapie tue maifestasti
m'. Reuelauit g' iusticiā suā. id
ē xp̄m. p incarnacoē: q̄ in terris
visus ē. et cū hoibz cūsatus est.
Reuelauit p miraculor̄ opatione.
Vn̄ ipse ait. Si m' nō creditis opi

bz tradite. Reuelauit p aplorum p
dicacionem: qr in omnem terram exiuit so
nus eorum: et in fines orbis terre uba eorum.
Vn ipe p septem designatur: q ape
riens mt. Apit enim mentis oculos
ad vitatem illustrando. Apit qz de se
scripta sunt adimplendo. Aperit extri
secus instruendo. Apit p visiones
et reuelationes. Aperit et non est
apoc 3 q claudat. Et claudit non est q
aperiat. Ipse enim solus dignus
apoc v inuentus est apire librum et soluere
signacula septem. Eduxit igitur tamqz lu
men iusticiam suam: quam reuelauit
Ro 10 in conspectu gencium. Iudei enim suam
volentes constituere iusticiam. iusticie
2 cor 3 dei non sunt subiecti. Velamen ei
positum est sup corda eorum vsqz
in hodiernum diem. Reuelauit in
sup dns iusticiam suam. i. doctrinam
et precepta: q obseruata iustifi
cant hominem. Vn ps ait. Doce
me iustificationes tuas. Et iterum.
Iustificationes tuas custodiam. Re
uelauit preterea dns iusticiam suam:
vt reddet homo vnicuiqz qd suum est.
Deo. s. timorem tamqz oipotenti dno:
Luc 12 sic scriptum est. Illum timete q pt
corpus et animam mittere in gehennam.
Et amorem tamqz patri. ipm sup oia
diligendo. Deinde anime sue reddet
qd suum est: ipius misendo: sicut
Eccli 30 scriptum est. Miserere anime tue placens
deo. Corpori etiam suo qd suum est red
deret: pabulum ne deficiet: onus
ne lasciuiat. virgam vt iumentum im
posito sessorem suum vehat: opus

etiam ne torpeat ocio. Sed vtile sit
dno suo. Primo insup suo quod
suum est reddet. vt scz neminem fa
ciat miserum. vel relinquat miserum
p posse suo. Mundo etiam qd suum est
reddere nos docuit. i. odium et contemp
tum. Nolite inquit apls iohes dilige 1 Io 2
mundum: neqz ea q in eo sunt. Dya
bolo etiam qd suum est reddamus: vt
oibz pompis renunciemus. ne forte di
catur de nobis. mutuabitur pctor et non
soluet. Et ideo scrutabitur fenerator
infernalis oem substanciam eius. Reue
lauit preterea dns iusticiam suam. i.
pctorum iustificationem. Ad quam qua
tuor principaliter exiguntur. Primum est
gratie infusio: sicut scriptum est. Gratis Ro 3
iustificati estis. Motus surgens ex
gratia et libero arbitrio. Tercium est con
tricio: quartum est pctorum remissio. Pri
mum facit deus in nobis sine nobis. Vn Ys
ysa. ait. Sicut profert terra semen suum
et sicut ortus germen suum germinat:
sic dns germinabit iusticiam. Terra
enim excolitur vt semen pferat. Arbor
plantatur et irrigatur vt germinet.
Non tamen p se fructificat. sed excolentium
labore: ita homo non a se. sed a deo hz
quod iustificatur. Sicut enim non pt se cre
are: ita nec recreare vel iustifica
re. Alia autem tria facit dns nobiscum.
ppter meritum nrm: et nos cum ipso.
Vn et nobis reputantur ~~[struck]~~ ad
meritum. Preterea dicit dns. Qui cre
dit in me opa q ego facio et ipe fa
ciet: et maiora horum faciet. Maio
ra est iustificare impium. quam creare ce

liu et terra. Reuelauit p̄ t̄rā gentib; dn̄s iusticiā suā: qua genus hūanū a dya° liberauit. Deus eī iusticia magis q̄ potēcia voluit homine liberare. Quetalis fuit. Cū dya° iā potēcia quā habuit ī hoīe iniuste vsus sit. dū īnocentē īterficeret ī quo nichil iuris habuit: iusto iudicio q̄cq̄d iuris huit amisit. Vn̄ ysa. ait. Triturabit moab

27 sub eo. sic triturant palee ī plaustro: et extendet sub eo manus sicut extēdit natās ad natandū. Dyabolū eī xp̄s crucifixus crucifixit. Fortius eī crucifigebat̄ visibilit̄: ā hostis m̄ iterius crucifixus ē īuisibilit̄. Hāc aūt eā uirtutē dn̄s gentib; reuelauit. Videbat̄ eīn īfirmitas ī īpotēcia q̄ dn̄s crucifixus fuit: nec tn̄ debilis fuit ī cruce. q̄ oēs infirmitates nr̄as portauit.

ysa 73 Qd̄ eīn videbat̄ infirmū deo: fortius ē hoīb;. Ipe nāq; more grani synapis attritꝫ magnā ex se reddidit uirtutē: et tāq̄ herba fullonū conculcatꝫ emūdauit delicta nr̄a. ī nos in sanḡ suo lauit. Reuelauit īsup gētib; dn̄s iusticiā suā. i. iustū iudiciū: ī quo p̄miū etnū retribuet iustis. penā vero eternā reddet īpijs. Vn̄ ī ecclastē

1 cor 1

mt 13

apoc 1

Fl dī. Cuncta q̄ fiūt adducꝫ ī iudiciū pro oī errato. Et ap̄ls ad hebreos

ait. Horrēdū est īcidē ī man̄ dei

30 uiuētis. Et ysa° ait. Iudiciū faciet dn̄s gl'āz vocis sue: et terrorē brachij sui ondet. ¶ Pro hijs ūr mirabilib; q̄ dn̄s fecit. p hac mirabili iusticia. quā dn̄s in cōspectu gentiū reuelauit: grās deo agere ī canticū nouū illi cātare debem̄. Cū qb; īstrumētis. Psallite in q̄t psalmista dn̄o ī cythārā ī cythārā et voce psalmi: ī tubis ductilib; ī voce tube cornee. In cythara dn̄o cānim̄: dū ad ipīꝯ honorē carnē nr̄āz mortificam̄ ī extēpamus et discrete: vt p̄nīa nō sit nimis arta nec sit nimis lata. Oīa eīn in lege pōderabant̄ ad pondus sctuarij. Corda eī in cythārā si min̄ tendit̄ nō sonat: si nimis tendit̄ rauca sonat vl' rūpit̄. Digito g° discretiōis singlās cordas tāgam̄: vt sapiēt̄ psallam̄ ī sit rōnabile obsequiū nostrū. Psallā inq̄t sp̄ū ī ītelligā. i. cū discretione psallā. Carnis g° mortificatio cordas desiccat et tendit̄. Discretio moderat̄ ī tēperat. Karitas canticū nouū cātat. Caput' colūbe et turtis ī sacrificio mortificatiōis carnis ad collū retorq̄tur: qd̄ ex p̄te rūpit̄. s; nō penitꝰ abscīndit̄. Digiti eī in ple in debēt ēē mira p̄batissiā: ut discrete fiat mortificatio carnis et p̄nīa. Vn̄ ap̄ls ad tymotheū. Noli adhuc aquā bibē: s; modico vino vtere ꝓpt̄ stomachū et frequētas tuas īfirmitates. Et in libro sapiē dī. Diligite iusticiā qui iudicatis t̄rā. i. q' t̄rrā carnis v̄re affligitis. qd̄ iustū est ei exhi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

beatus. Unde in exodo dicitur. Non urge-
bis sicut tortor usuris .i. non iniunges ei
plus quam sustinere possit. Postea beatus
gregorius ait. Sic nimirum est ut arte quasi
continentie teneat: quatenus non carnem sed
vitia carnis occidat. Sepe enim dum
in nobis hostem insequimur: civem trucida-
mus. Nam plerumque dum plus iusto cor-
pus restringitur: ab exercitatione boni operis
enervatur: ut ad orationem vel predi-
cationem non sufficiat: dum incentiva
viciorum in se funditus suffocare festinat.
Sepe etiam dum cohiberi parcimus: ad pre-
lium hostem nutrimus: et dum nimium alitur
plerumque vires vitiis augentur. In cy-
thara preterea canimus. dum christi crucem
mundo abrenunciando et nosmetipsos
abnegando tollimus. Per cytharam eti-
am crux christi intelligitur: quia inter duo lig-
na corde tenduntur. Cythara etiam dicitur
divina scriptura. Cuius corde sunt precepta
et verba sacra. Huius manus applicantur:
dum ad bene operandum aptantur. Manus
superior opera contemplationum: manus
inferior opus spectans ad subsidia pro-
ximorum. In hac autem cythara sunt decem
corde principales .i. decem mandata de-
calogi. Unde beatus augustinus ait. Decalogus
legis decem precepta habet. Que sic sunt distri-
buta. ut tria pertineant ad deum: septem
pertineant ad hominem. Est enim bellum
quod secum agit homo. comminans contra concu-
piscentias malas: frenans avariciam. eli-
dens superbiam. suffocans ambitionem.
trucidans libidinem. Has pugnas
facit in occulto: et non vincens in aperto.
Ad hoc docentur manus nostre ad prelium.

Non enim hoc in spectaculis nostris vena-
tor quasi cytharista. Aliud agit venator:
aliud cytharista. In spectaculo dei
unum est. Tangis decem per cordas: et
occidis decem feras. Tangis primam cordam:
qua unus colitur deus: et cadit bestia
superstitionis. Tangis secundam cordam. quia
non accipis nomen dei tui in vanum: et
cadit bestia erroris. et nephandarum
heresum. Tangis terciam cordam. ubi pro
spe future quietis facis quicquid facis: et in-
terficitur crudelior ceteris bestiis amor se-
culi. Tangis quartam cordam. ut honorem
parentibus deferas: et cadit bestia
impietatis. Tangis quintam cordam. non
mechaberis: et cadit bestia libi-
dinis. Tangis sextam cordam. non occi-
des: et cadit bestia crudelitatis. Tan-
gis septimam cordam. non furtum facies:
et cadit bestia rapacitatis. Tangis
octavam cordam. non falsum testimonium
dices: et cadit bestia falsitatis.
Tangis cordam nonam. non concupisces uxo-
rem proximi tui: et cadit bestia ad-
ulterine cogitationis. Tangis deci-
mam cordam. non concupisces rem proxi-
mi tui: et cadit bestia cupiditatis. Ita
cadentibus omnibus bestiis securus et inno-
cens in dei dilectione et humana socie-
tate versaris. Hec sunt verba beati augustini:
quomodo aliter in cythara psallendum sit osten-
dit. Debemus preterea psallere in vo-
ce psalmi bene operando pro ceteris.
Psalterium enim a superiori parte dum tan-
gitur manu: sonum reddit. Unde per psal-
mum qui cum tali instrumento canitur.
bonum opus quod fit pro remuneracione

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

etiam intelligitur. In tubis autem ductili-
bus psallimus: dum per predicatores prom-
mos nostros instruimus. Predicatores autem
tubis ductilibus argenteis et ereis com-
parantur. propter dilatationem: quia sub mal-
leo tribulationum perficiuntur. et per carita-
tem in tribulationibus dilatantur. Et propter
sonoritatem. iuxta id. In omnem terram exivit
sonus eorum. Et propter puritatem eloqui-
i et claritatem. Unde in psalmo. Igne me exa-
minasti: sicut examinatur argentum. Et propter
formam compositionis. Tuba enim stric-
tior est ex parte oris. et latior ex parte
manus atque amplior: quia plus debet
facere quam dicere qui predicat. Maiora enim
debet operari. et minora subditis prepo-
nere prelati quia ad maiorem tenentur perfectionem.
Comparantur preterea sancti predicatores tu-
be cornee multiplici ratione. scilicet propter
Ro 8 durationem: sicut scriptum est. Neque mors
neque vita poterit me separare a cari-
tate dei etc. Et propter acumen: quia verbum
He 3 dei penetrabilius est omni gladio anci-
piti. Et propter eminentiam: sicut scriptum
1 pe 2. est. Vos estis genus electum. regale
sacerdotium. Propter directionem ad super-
phil 3 na: sicut scriptum est. Conversatio nostra in
celis est. Et propter fortitudinem: sicut
scriptum est. Estote fortes in bello. Di-
cuntur etiam cornua habere. propter gemi-
Lu 10 nam dilectionem. Unde et dominus misit eos
binos ante faciem suam. ¶ Et propter duo
testamenta: quibus velut duobus cor-
nibus christi inimicos ventilat. Iudei
veteri testamento tantum utuntur: et he-
retici novo. Unde tam hii quam illi dicuntur
unicornes. Dicuntur preterea sancti

cornibus vel seu cornuti. propter stoli-
ditatem. Fatui enim reputantur a secula-
ribus. Stulti sunt mundo: ut sapientes
sint christo. Unde in libro sapientie dicitur. Nos
insensati vitam eorum reputabamus
insaniam. Et propter originem. Cornu
enim ex carne nascitur. et non est caro:
sic sancti in carne positi non car-
naliter vivunt. sed carnem excedunt.
¶ Et propter lucididatem: sicut scriptum est.
Luceant opera vestra coram hominibus: ut
honorificent patrem vestrum. Et propter per-
fectionis rotunditatem. Unde per specu-
las rotundas et volubiles in cande-
labro designantur. Cum autem psallite
domino in cythara. est carnis morti-
ficatio per abstinentiam. autem in voce psal-
mi. est bona opera propter vitam eter-
nam: in tubis. est per in instructio
per predicationem. ductilibus. est tol-
lerantia tribulationum per patientiam:
in voce tube cornee. est fortitudo
et amor et horum. Psallamus igitur fratres
domino in cythara: carnem propter christum mor-
tificando. crucem nostram tollendo. pre-
cepta decalogi observando. Psal-
lamus in voce psalmi: opera sine
intuitu divine remunerationis exercen-
do. In tubis ductilibus: ut in tribu-
latione perficiamur et dilatemur.
Talis enim tuba fuit beatus Iob: cum ait.
Dominus dedit. dominus abstulit: sit nomen
domini benedictum. Psallamus in tubis
corneis carnales affectus a nobis
relegando: ut que dei sunt. et non que sunt
carnis sapiamus. ¶ Psallamus pre-
terea domino in tympano et choro. in cor-

dis et organo. ī cymbal' bn̄sona-
tib3. ī cymbalis. ī iubilacōis. oīs
sp̄s laudet dn̄z. Cantem⁹ igit' ei
in tympano. ut sim⁹ macerule tym
pani sine p carnis afflictiōez. Ty- ps 3
panū ei fit ex corio aīalis ex̄so
desiccato et extenso int' duo lig̃.
q̄ significant spē ꝫ timore. Cantem⁹
ei ī choro p fraterna ɔcordiā. Ca
ps 1z tem⁹ ei ī cordis. logos faciētes si-
miculos int's: et ɔsilia p̄ceptis ad-
dendo. ut ad meliora nos semp
extendam⁹. Cantem⁹ ei ī orga-
no p v̄tutū consonanciā: et ī diui-
sionib3 gr̄az a nob' ī uice nō dis-
sonem⁹. Cātem⁹ ei ī cymbalis
bn̄sonātib3: q̄ sūt duo testameta
sese ī uice tangencia p ɔcordiā. Ro
ta eīm est ī medio rote: ꝫ duo che-
rubin sese ī uice respiciūt versis
vultib3 ī p̄piciatoriū. Vel cymba-
la bn̄sonācia sūt dei et p̄ximi di-
lectio. vel labia nr̄a cordi ɔtinu-
a et deū laudācia. Cymbala aute
enea st̄ et se ī uice tangēcia vt so-
nare valeāt. ɔbinata p concor-
diā. enea p sonoritate ꝫ durabili-
tate. Cū hijs ꝫ' ī strumētis cātem⁹
dn̄o canticū nouū. ī hac via inē
peg̃nacōis: vt tandē sn̄ fine iubi-
lem⁹ ei ī patria claritatis eterne.
Bti eīm q̄ h̄itāt in domo tua dn̄e:
ī scl̄a scl̄oz laudabūt te. Amen. 2°.
Eadē dō thē supti ex epl'a can^m
O mne Jacobi capl'o j°
datū optim. et oē do-
nū p̄fectū desursū est

descendens a p̄re lum̄inū: apd' quē nō
est t̄nsmutacio. nec vicissitudinis
obūbracio. Ds supbis resistit: hu- ps 3
milib3 at dat grāz. Supbia at cordis
que d' elacio. q̄nto ocul⁹ mente
decipit ꝫ corrūpit ītn̄secus: tanto
diligēcius con̄ ipsa vigilare debem⁹.
et eā a nob' longi⁹ relegare. Que
p̄ncipalit' q̄tuor modis h̄t fieri.
Primo mō qn̄ ho bonū illz qd' h̄t
a deo. siu bonū sit nate. qd' dī datū
siu sit bonū grē quod dicit donū.
sibi asscribit. et a se estimat illud
h̄re. Cuiusmoi st̄ illi q̄ dicūt: labia
nr̄a a nob' st̄. q̄s n̄r dn̄s ē. Manus
nr̄a excelsa: et nō dn̄s fecit hec oīa.
Cont' quos bt̄s iacob3 ī hodierna
epl'a ait. Omne datū optim. ꝫ oē
donū p̄fectū desursū est. Vbi ei re-
colume p̄stet. nō sibi. s3 illūināti
p̄t attribuē: et nō inde glaz p̄pria
sed magis gloriā ei⁹ q̄ lumē p̄sti-
tit querē. Hoc mō tn̄ bona nate
ꝫ boā grē soli deo debem⁹ attribuē.
Vn̄ apl's ait. Qd habes qd' nō ac- 1 cor 4
cepisti? Si at accepisti: qd glariaris
q̄si nō accepis? Scdō mō supbia
h̄t fieri qn̄ homo a deo se h̄re esti-
mat: s3 pro meritis suis datū pu-
tat. Sic ille q̄ dicebat. Grās ago t'
ds. q2 nō sū sicut ceti hoim' rapto-
res iniusti. adulteri. Et q̄si pro meri-
tis suis hec habet a deo. cepit iac-
tare merita sua dicens. Ieiuno bis
ī sabbō: decimas do oīm q̄ possideo.
Cont' hm̄oi p̄sūptuosos homies
idē apl's ī epl'a ait. Voluntarie

Eadē dō thē supti ex epl'a can^m Jac c 1

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nos genuit ubo veritatis. i. gnauos sm
meritis nris. Tercio mo hab3 sis
qn no a se. no pro meritis suis: sed
plus ceteris hre putat. Vn despicis
aliis: nullu pare sibi estimat.
47 Vn ysa. ait. Dixisti i corde tuo ego
su. et pret me no est altera. Con
hmoi vnicornes et singlaires hoi
nes ait iacob3 i pnti epla. Sit ai
ois ho velox ad audiendu: ? tar
dus ad loquedu. Qd spalit diat
con illos. q se aliis doctores i pu
tutes: festinabat ee mgri. cu debe
ret adhuc ee discipli. Hoc et con
illos dicebat: q se iactabat de sca
qua no habebat. vel etia qua ha
bat p iactancia ondere volebat. Hec
est ei qrta spes supbie. s. iactacie.
qn ho iactat se hre qd no hab3. s
lu 4 ille q dicebat. Hec oia tibi dabo.
si pcidens adoraueris me: q mi tra
dita st. et cui volo do illa. Vel et
qn iactat se de hiis q h3: qrens glaz
pu 27 ppria. Con hmoi salon ait. No te
laudet os tuu. Instruit g pfecte
iacob3 i hodierna epla discipulos
sumi mgri q ait. Discite a me qa
mitis su et humilis corde. Pmo ve
vitet supbia: et sapiaz sua non
sibi. s ingio suo ascribat. Omis
ei sapia a dno deo e. Ome datu
optim et oe donu pfcm desursu e.
Scdo ondit qlis sit sumi magist
doctia: certa sc3 et imariabilis.
no in opione. s i certitudie. Ipe ei
imariabilis. et ea doctina stabilis:
q apd eu no est trasmutacio. nec

vicissitudis obumbracio. Tcio oste
dit utilitate et efficacia doctine celes
tis: vbi ait. Voluntarie genuit nos
ubo veritatis. i. p doctina euagelica
p ubu sciptu. qd pt saluare aias
~~nras~~ auditoru: dumo i cordibus eo
ru plantet et iserat atq firmit
radicet. Qrto ondit q pus debet
audire q doce. pus ee discipli q
mgri: et magis pmi ad audiedu
q ad docendu. vbi ait. Sit at ois
homo velox ad audiendu: ? tar
dus ad loqndu. Qnto ondit qles
debet ee discipli. vt i doctina celesti
pficiat: pacifici sc3 et sine ira ac p
turbacoe animi. vbi ait. Et tar
dus ad ira. Et alibi ipe ait. Sapia
q de sursu est: pmu qde pudica e.
deinde pacifica. Sexto ondit. q
mudi i corpe et sine malicia i corde
dz ee: vbi ait. Ppt qd abicientes o
ne imudicia ? habudancia malicie.
Vn in lro de sapie. In maliuola
aiaz no introibit sapia: nec habita
bit i corpe subdito pccis. Septio
ostendit. q cu masuetudie recipe
debet doctina sine disceptacione ?
ztradictoe. Discente eni crede op
tet: no se oppone uel contradicere.
Vn i eccastico di. Esto masuetus
ad audiendu verbu dei: ut itelli
gas. Hoc at docet nos cu ait. In
masuetudie suscipientes isitu ver
bu: qd pt saluare aias vras. V
bi pter ondit q firmit xpi scho
lares debet lcone sua retine. p
hoc qd ait. insitu vbu. i. i cordibus

plantatū et radicatū. Etenim quo
fine audire debea[mus] lectio[n]e[m]. s[cilicet] p[ro]pt[er] et[er]na[m]
salute[m]. Vn[de] p[ost] inq[ui]t saluare a[n]i[m]as
v[est]ras. Deinde ostendit q[uo]d v[er]ba audien
da sunt in op[er]a: ut q[uo]d audimus.
op[er]e impleam[us]. vbi ait. Estote facto
res v[er]bi: no[n] t[antu]m auditores. De hor
[ta]tio[n]e dante d[omi]no i[n] templo altius din[...]
re p[ro]sequimur. Nu[n]c a[utem] de aliis s[ecundu]m
q[uod] p[ro]cesserut diligenti[us] et plenius
p[ro]sequamur. Omne datu[m] optimu[m] et
om[n]e donu[m] p[er]fectu[m] desursu[m] e[st]. Da
tu[m] dicit q[uan]tu[m] ad n[atur]alia. donu[m] q[uan]tu[m]
ad gratuita: que a deo sunt. et deo
no[n] nob[is] h[ec] et ascribe[re]. et ad ip[su]m ref
re debem[us]. Data a[utem] optima i[d est] val
de bona dicit n[atur]alia bona a[nim]e.
Naturalia enim et exteriora p[ossu]nt dici i[n]
gradu positiuo. bona corporis me
liora i[n] g[ra]du co[m]parat[iuo]: b[on]a a[nim]e optima
in g[ra]du sup[er]latiuo. Donu[m] aute[m] i[d est]
donu[m] gratuitu[m] p[er]fectu[m] dicit r[e]spe[ct]u
n[atur]aliu[m]. que q[uasi] inchoat a[nim]a[m]. Bona
v[er]o g[ra]tuita p[er]ficiu[n]t. i[d est] p[er]fecta[m] reddu[n]t.
Q[ua]m q[ui]a enim caritate l[...] et ceteris
v[ir]tutes p[er]fecta est p[er]fectio[n]e sufficie[n]tie.
P[otes]t t[ame]n datu[m] optimu[m] referri ad v[ir]tutes
et bona g[ra]tuita. s[ecundu]m q[uod] h[abe]nt[ur] in af
fectu: donu[m] v[er]o p[er]fectu[m] ad v[ir]tutu[m]
exercitione[m] i[n] actu. Virtutes si q[ui]de[m]
et alia data g[ra]tuita optima dicu[n]t[ur]:
r[e]spe[ct]u n[atur]aliu[m] donoru[m]. Dona aut[em]
p[er]fecta d[icu]nt[ur] v[ir]tutu[m] exercitiones. uel
ipsa vita eterna. que p[er]fecta est
nullo i[n]digens: vbi plena e[st] suffi
cie[n]tia. et sufficie[n]s plenitudo. Datu[m]
etia[m] optimu[m] est gr[ati]a qua[m] suscepim[us]

in baptismo. Donu[m] p[er]fectu[m] ipse
sp[iritu]s s[an]c[tu]s: q[ui] nob[is] a p[at]re et filio co[n]fert[ur].
Om[n]ia a[utem] bona t[ame]n data q[uam] dona
descendu[n]t a p[at]re lu[mi]nu[m]. i[d est] ab ipso
deo. qui e[st] lux in se. alios illumi
na[n]s. et luce[m] h[ab]itans i[n]accessibile[m]:
q[ui] illu[m]i[n]at o[mne]m ho[m]i[n]e[m] venie[n]te[m] in
hu[n]c mu[n]du[m]. a quo t[anqu]a[m] a fo[n]te lu[mi]n[i]s.
lu[mi]nosa op[er]a p[ro]cedu[n]t. Dona a[utem]
sp[iritu]s s[an]c[t]i sp[eci]alit[er] d[icu]nt[ur] lu[m]i[n]a: que
nos illu[m]i[n]a[n]t. De[us] a[utem] p[ate]r lu[mi]nu[m]
d[icitu]r: q[ui]a ab illo dona sp[iritu]s s[an]c[t]i p[ro]cedu[n]t.
t[anqu]a[m] radii a sole. Vn[de] i[n] ps[almo] d[icitu]r. Illu[m]i
na[n]s tu mirabilit[er] a mo[n]tib[us] et[er]nis. i[d est]
ab ap[osto]lis. q[ui] radios lu[m]i[n]is p[ri]mi
susceperu[n]t. Est e[ti]a[m] de[us] p[ate]r lu[mi]nu[m]. — 1 Thi v · 10 p°
amictus lu[m]i[n]e sic[ut] vestime[n]to. In lu[mine] ei[us]
lu[m]i[n]e videbim[us] lume[n]. Qui a[utem] seq[ui]t[ur]
eu[m] no[n] ambulat i[n] tenebris: s[ed] lume[n]
vite h[abe]bit. Ipse e[ni]m e[st] p[ate]r lu[mi]nu[m]: — Jo viij.
fons et origo totius boni. Vn[de] ip[s]e
d[icitu]r flos: q[ui]a p[ri]ncipiu[m] est cui[us]libet
fructus. Ab eo e[ni]m s[un]t t[ame]n data q[uam] dona:
t[ame]n n[atur]alia q[uam] gratuita. Sic e[ni]m ho[mo]
bona n[atur]e h[ab]et a deo: ita bona g[rati]e.
Sicut no[n] potuit se creare: ita n[on]
recreare. ue[l] iustificare. Ipse fecit
nos: et no[n] ipsi nos. Ipse iustifica
uit nos: et no[n] ipsi nos. Sicut e[ni]m
gratis creauit nos: ita gratis re
demit nos. et sine meritis iustifi
cauit. Multa t[ame]n q[uan]tu[m] ad ip[su]m i[n]
creando differe[n]tia fuit. Quia e[ni]m mu[n]
du[m] fecit sine labore: et refecit eu[m]
cu[m] labore. Laborare me fe
cistis i[n] iniq[ui]tatib[us] v[est]ris. Ipse e[ni]m
attingit a fine vsq[ue] ad fine[m] fortit[er].

A fine inchoationis ad finem con-
summationis: quia dixit [et] facta sunt. [mandavit]
Disposuit etiam omnia suaviter. Non
laboravit in disponendo: sicut non
laboravit in creando. Laboravit
gen 6 autem in recreando. Unde ipse ait. Peni-
tet me fecisse hominem: quia et fratris
offendit. et dum reficitur cruci affigitur.
Sunt igitur sunt opera creationis. de qui-
bus dicitur. in principio creavit deus celum et terram.
Sunt opera recreationis. de quibus dicitur.
exibit homo .i. christus ad opus suum.
et ad operationem suam usque ad vespe-
rum. Sunt opera propagationis. de quibus
jo viii dicit. pater meus usque modo operatur. et
ego operor. Sunt opera extreme
rō xi retributionis. de quibus dicitur. qui reddet
unicuique secundum opera sua: omnia a deo
sunt. Et si homo in quibusdam tamen minister
operatur sicut in arando et seminando:
sibi soli retinuit deus auctoritatem
creandi omnia. Neque enim qui plantat
1 cor 3 est aliquid neque qui rigat quantum ad crea-
tionem: sed qui incrementum dat deus.
jo p° Per ipsum enim omnia facta sunt. materia. et
et forma. et connexio forme ad ma-
teriam. Sine ipso autem factum est nichil:
quia solum peccatum quod nichil est sed tamen est
boni privatio et debiti finis indi-
ij cor iij rectio. sine ipso factum est. Sed enim non
possumus cogitare aliquid ex nobis
quasi a nobis. cogitatio nostra a deo est
per creationem et non a nobis. Similiter et
quilibet alia actio nostra. Malitia
autem actionis procedit ab homine est vel
a diabolo. quia non est aliquid creatum.
sed tamen deformitatis et debiti finis

privatio. Sicut autem liberum arbitrium licet
corruptum sit a deo est: ita quilibet mo-
tus eius a deo est per creationem. Et sic
hoc genus actio vel hoc universale
a deo est. ita quodlibet eius contentum.
Ex ipso enim et per ipsum et in ipso sunt
omnia. Unde augustinus ait. Deus omnium que
sunt. auctor est: que in quantum sunt in tantum
sunt bona. Et item. Omne autem quod est.
in quantum est. bonum est. Patet ergo quod
voluntas mala. vel actio prava. in
quantum est. a deo est: quia solus est princi-
pium et creator omnium rerum. Inquantum
autem inordinate fit. et debito fine pri-
vatur. ut ad illum a quo est non refe-
ratur: peccatum est. Inquantum autem peccatum est
nichil est: quia privationes non sunt.
Sicut nuditas. paupertas. et silen-
tium nichil sunt: teste augustino. Privant
enim: sed non ponunt. Similiter peccatum
sive malum nichil est. Teste enim augustino
totum nomen mali a speciei privatione
receptum est. Et item ait. Sic absti-
nere a cibo non est aliqua substantia.
tamen substantia corporis si abstineatur a ci-
bo languescit et frangitur: sic non est sub-
stantia peccatum. eo tamen natura anime corrumpitur.
Non ergo ponimus diversa rerum principia sicut
manichei: sed ab uno principio et a bo-
na suprema causa omnia esse dicimus. Cum
autem causa et origo boni est: ipsum quod
bonum est. secundum quod est a bono. Unde idem
augustinus ait. Nec sunt nisi ab illo esse non
possunt; et in tantum bona sunt. in quantum acce-
perunt ut sint. Peccatum autem ab homine est
vel diabolo. Ab aquilone enim pandetur 12
omne malum culpe. non malum pene.

…us 3 Illud eē a deo ē. nec ē malū iniqui
tate q̄d nō faciat d̄s. Malū ācul
…o 1 pe .i. peccm̄ nō facit. Oīa eñ p̄ ip̄z
f̄ca s̄t: et s̄n ip̄o f̄cm̄ ē nichil. S̄z
exponēs aug̃ ait. Factū ē nichil
.i. peccatū. q2 nichil ē. et nichil fi
unt hoīes cū peccāt. Cū aūt oīs
pena a deo sit: peccm̄ ꝓp̄e nō ē pena.
Dr̄ tn̄ īp̄ue pena p̄ īgs dr̄ pena
gehēne .i. causa uel īstrumentū
pene q̄ est ī ip̄o peccāte. Silr̄ cū
dicit̄ crimīa crimib3 iudicant̄. et
peccm̄ ē pena pecti .i. p̄ peccm̄ gra
s̄btrahit̄: quia s̄btracta hō ī pecc3
labit̄. Cū ēt oīs res a deo f̄ca sit
vt deū laudet. ut sit materia lau
dis diuine: incep̄tū ad hūc finē ī fert̄
bona ē. Potest tn̄ res boā male
uti. Sic cultello p̄t hō ī adiu ꝓpe
tiare; et medicina p̄t se ip̄m ne
care. Silr̄ et actione q̄ a deo est
ī bona ē. incep̄tū a bono p̄ncipio ē
abutit̄: dū p̄uat eā debito fine.
Res ēt uiciosa a deo ē: s̄ nō est a
deo viciosa. s̄ ab hoīe. q̄ res que
bone s̄t p̄ nāz. male vtēdo dedi
nat ad culpā. Vn̄ et cayphas
a sp̄u s̄co ꝓphauit. et eius actio
a deo fuit: sed ītentiōis eī p̄uitas
vel actiōis eī deformitas. a deo
nō fuit. Silr̄ et comedē pomū
ī se nō fuit malū: et comestio a
de ī eo q̄ a deo fuit bona fuit: ī
eo autē q̄ cont̄ mādatū cōedit.
ī actionē illā ad deū nō direxit.
comestio illa viciosa fuit. et eius
viciū seu deformitas nō fuit aliq̄

creatura. s̄ debiti finis p̄uatio.
Sicut ēḡ aīa a deo creat̄ munda. s̄ a
vase in q̄ infudit̄ trahit īmūdiciā:
ita actio lic3 sit hoīs ministrio ē tn̄
auctore deo. Mala aūt efficit̄ per
abusū homīs: qn̄ p̄uat̄ debito
fine .i. caritate vel ip̄o deo. qui est
alpha et o. p̄ncipiū et finis oīm
reꝝ. Sicut tn̄ videat̄ q̄ actio ma
la ab hoīe est ul' drā. vnusq̄sq3 ī
suo sensu habūdet: dū ab errore
manicheoꝝ sibi caueat et pater
noꝝ nr̄i tp̄is: q̄ occasione eī q̄ ait
iacob3. oē datū optim. et oē donū
p̄fectū desursū est d̄scēdēs a p̄re lu
mi. asserūt bona īf̄ra q̄ nō sūt
optīa neq3 ꝑfcā eē a p̄ncipe tene
braꝝ. et nō a p̄re lumī. Necesā
bona s̄t vt dicūt ista visibilia: s̄
mala ī vana. ī transitoria ī caduca.
Et ideo ponūt duo p̄ncipia. V
nū lucis .i. deū sūmū et bonū: q̄
creauit aīas et īuisibilia bona.
Aliud malū p̄ncipiū: a q̄ mūdū
istū visibile ī oīa visibilia dicūt
eē creata. Hic ē p̄nceps hu mūdi:
quidā minor creator reꝝ visibi
liū vt asserūt īpi manichei. Vn̄
dicūt q̄ sine ip̄o .i. sine sūmo ī bo
no p̄ncipio f̄cm̄ est n̄r .i. mūdus iste
vanus. et q̄i nullius momēti: q̄a
vanitas vanitatū et oīa vanitas.
Cont̄ hāc hēsim iohēs ait. In mū
do erat. et mūdus p̄ ip̄m f̄cs ē. Et
ī apoc̄ ait. Iurauit p̄ viuentē ī s̄cla apoc̄ 22
s̄cloꝝ. q̄ creauit celū et ea q̄ in eo
s̄t. et terrā et ea que ī ea s̄t. ī mare

In et ea que in eo sunt. Et in actibus apostolorum
petrus ait. Domine tu qui fecisti celum et
terram. mare et omnia que in eis sunt. Et
in eisdem paulus ait. Deus qui fecit mun-
dum et omnia que in eo sunt: hic celi et ter-
re cum sit dominus non in manufactis templis
habitat. Audent tamen calumniari pater-
nus et dicere quod mundus per ipsum factus sit
id est mundi anime. Celum vero creavit deus id est
animas eorum celestes et celatas virtutibus.
Et terram id est terrenas adhuc animas sui
eorum credencium: quorum conversacio nondum
est in celo. Mare id est eorum animas que aquis
doctrine habundant. Et omnia que in eis
sunt id est bona spiritualia que sunt in animabus
eorum. Ecce quomodo impiissimi homines
sanctas scripturas corrumpunt: et pro libito ex-
ponunt. Quos tamen manifeste confutat
apostolus paulus ad colocenses dicens de christo.
po Qui est ymago dei invisibilis primogenitus
omnis creature: quia in ipso condita sunt
universa. que sunt in celo et in terra. visibi-
lia et invisibilia. Ecce manifeste
asserit quod visibilium rerum creator est
po deus. Et ad hebreos ait. Et tu in prin-
^ tuam cipio domine ^ fundasti: et opera manuum
tuarum sunt celi. Et dixerunt paterini
quod per terram anime credencium. que adhuc in-
perfecti sunt. et per celum anime perfectorum intelli-
guntur. sed paulus confringit. Ipsi peri-
bunt. tu autem permanes. Igitur anime pa-
terinorum peribunt. Restat igitur quod deus cre-
ator omnium: tam invisibilia quam visibili-
a creavit in gloriam et laudem nominis sui.
Unde serpentes et nociva atque ferocia
animalia ab ipso sunt creata: et sunt di-
da 3 vine laudis materia. sicut scriptum est.

Benedicite omnes bestie et pecora domino.
Et iterum. Laudate dominum de terra: dracones
nes et omnes abyssi. Bestie et universa
pecora: serpentes et volucres penna-
te. Licet enim hec animalia sint venenata
et turbida. et plerumque hominibus nociva:
habent tamen locum et ordinem suum. et pro
modo suo implent universitatis decorem.
Ad laborem enim et exercicium hominis
creata sunt. et in peccatorum iustam ulcionem:
sicut spinam et tribulos creavit deus
in penam et vindictam peccati ade. Unde di-
xit ei. Maledicta terra in opere tuo: spi-
nas et tribulos germinabit tibi. Ha-
bent preterea aliquam utilitatem. Nam tribu-
lis et spinis incendimus ignem: ser-
pentum natura ad usum mortalitatis
recto: quamvis. Muscas et et pulices
ad exercicium et utilitatem nostram creavit
deus. Valde enim humiliari debet homo qui fuit
forcius angelorum: et factus est spacio universi.
Et qui omni creature visibili sibi sub-
iecte ante peccatum imperavit: eciam in mus-
cas et pulices dominium post peccatum
amisit. Non solum ergo optima. et per-
fecta bona a deo sunt: sed media et in-
fima omnia. scilicet tam visibilia quam invisibi-
lia. Non solummodo pater est luminum: sed
et tenebrarum. quia tam luminosa quam tenebro-
sa corpora creavit: et insuper corporum
umbras et aeris obscuritatem quas te-
nebras appellamus. Non solum enim
carenciam luminis tenebras dicimus:
sed predictam aeris qualitatem. Unde in luce
divisit deus a tenebris: et inter alias
creaturas posuit tenebras. cum di-
Benedicite lux et tenebre domino. Sic

em̄ vos de supnis ondit. ita ^oē datū
optim̄ et oē donū pfc̄m de sursū
ē. Licet a minora ꝫ inferiora. id ē
tpalia sūt dei dona: q̄ pluit sup
iustos et iniustos pcōres. Tpalia ei̅
bona cōfert deus tā boīs q̄m mal.
Dant em̄ bonis. ne putēt ēē ma
la: datur malis. ne putent op
tima uł pfc̄a. Auferūt bonis vt
pbent: malis vt tīment. Si at
solis bonis daret illa: putaret mal⁹
deū ēē colendū ꝓpt̄ ista. Si solis
malis daret: infirmi ad deū ouia
timerēt. Dat g̅ boīs ut ꝯsolet i
titātes: dat malis. ut discāt boī
querē alia nō cōmunia cū istis.
Aufert a boīs. ne ꝑ hec allicīant
ꝫ a veris bonis retrahant. Aufert
a malis. ne infirmi cōuīti timeāt:
q̄ et ipi forte sī i malicia rema
nerēt nichilomi⁹ hec amittent.
Ome ꝛ datū. nō solū optimū.
ꝫ mīn⁹ bonū: oē donū. nō solū
pfectū. ꝫ i pfectū desursū ē. Oīa
bona. nō solū spūalia et etna;
sed et tpalia ꝫ trāsitoria a deo sūt.
Solū pctm̄ q̄ nichil ē a deo nō
est: ꝫ a dyabolo ē uł hoīe. Homo
enī pt ꝑ se peccare: ꝫ ꝑ se nō pt
bonū face. P se pt cadē: ꝫ non
ꝑ se resurgē. Est ei̅ spūs vadens
ꝫ nō rediens: pronus ad malū.
difficilis ad bonū. Dicit piscis
ꝑ se pt i rethia piscatoris intrare:
sed ꝑ se postq̄ captus ē non pt
euadē. Terra ꝑ se malas et iv
tiles herbas fructificat: ꝫ sn̄ laboē

ñ ab alio excolat et semīet. nō
fert triticū vel aliud semē bonū.
Cū ꝛ oīa bona sīt a deo: bō eis
sp sūt lux ī eo apd̄ quē nō ē trāns
mutacio vel vicissitudīs obum
bracio. In nob at nō semp sūt
lux: dū ꝑ pctā mōrlia amittūt.
vel ꝑ veīalia obscurant. et q̄dā
obumbrant. Est g̅ ī nob vicissi
tudīs obūbracio: q̄ aliqn̄ ī boīs
opibꝫ lucidi. aliqn̄ obscuri sum.
Apd̄ deū nō est vicissitudīs obū
bracio. i. interpolacio uł aliq̄ obscu
ritas. Eius ei̅ lumē nulla nocte i
terpolat: nec hn̄t ea bona vm
brā pcī. i. aliquā spēm mali ad
iunctā. Sīc ea bona pure sūt boā.
Nrā at mala teste greg. sūt pure
mala: sed bō nrā nō sūt pure bō.
Iusticie nrē tm̄ pānis menstruate.
Vix em̄ aliqs bona facit qn̄ vbra
admisceat: dū saltē p̄mis mota
bꝫ mouet. Nō est ꝛ in deo vicis
situdīs obūbracio: q̄ nulla ē in eo
trāsmutacio. Vbi ei̅ est mutacio
ibi vicissitudo: dū vna forma re
cedit. et alia succedit. Hoc aūt ī
deo fieri neqt. q̄ sūme simplex ē.
ī supmo gradu simplicitatis. ca
rens oī genē ꝯposicionis. Neq̄ ei̅
ptes integrales hēt pt more corpo
rū: cū oīs ps nalit̄ pōr sit suo to
to. Nichil at nā uel itellcū pius
ē suo pncipio. i. deo. Caret ptea
cōposicione q̄ fit ex mā ꝫ fonali
forma. Deū at nichil cōducit
ad ēē: cū ipē ^ p̄ma oīm causa. i. ^ sit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

musa causalissiā. Licz nec a mode
talis forma pt̄ i esse deo. ut sim
a mudēia fiat i illo mutacio. ut
vnū expellat ab eo et recedat. et
aliud loco eius succedat. In deo
eī nulla ē diuisitas ul cōtrarietas.
Mutacio eī sn̄ aliq̄ cōtrietate uel
opposicōe fieri neq̄t. Vnū em ex
similibz. suū silē nō expellit. In
deo āt nichil ē cui fiat opposicio.
neq3 opponit deo. Opposita sut
sil' natā: d's āt oīā p̄cedit tanq̄
p̄ncipiū et sup̄ma cā. Est g̃ m
uariabilis d's: et absq3 vlla trās
mutacōe. Ipē em etn⁹ sn̄ tpe.
imēsus sine q̄ntitate. vbiq3 sine
loco. sup̄ oīā nō elat⁹. īfra oīā
nō depressus. īt'a oīā nō īclusus.
ex' oīā nō exclus⁹: stabilis q3
manēs dat cūcta moueri. Nichil
āt est ī ipso q'd nō sit d's. Licz āt
dicat' bonus. iust⁹. misericors: di
u'sis nōibz eadē diuina sb̄stancia
sigtur. Ipē em est sua bonitas.
ipse sua iusticia. ipē sua misc'dia.
Bonitas ei⁹ ē iusticia ip'i⁹. Si eī
aliud eēt d's. et aliud ei⁹ bonitas
ul iusticia: cū ei⁹ iusticia sit sūme
bona et d's sūme bon⁹ duo eent
sūme bona. Teste āt boecio. si
duo st' sūme bō vtrūq3 ē supfluū.
et vtrūq3 diminutū: ergo neutr̄
eēt sūme bonū. Illud eī sūme
bonū dicim⁹ q'd p̄fectissimū ē. si
bi p'oīā sufficiēs. et nullo alio
īdigens. Deus r' cū sit sūme bon⁹
seipso iustus ē: nec indigz iusticia

a q̄ nō sit d's ad hoc q̄ sit iustus.
Sicut eni albedo efficit albū. et ra
cō por ē nālit' albedo q̄ albū.
ita si iusticia alia a deo faceret ip
sū iustū. pot eēt nā iusticia dei
deo iusto: q'd nefas ē dice de su
mo pn̄o. Deus r' nō indigz aliq̄
iusticia que nō sit d's ad hoc q̄ s'
iust⁹. Nullo eni indiget. cū sit
sibi p'oīā sufficiens: et p̄fect⁹ et
ī nullo diminut⁹. Illud eī deū
appellam⁹: q'd ita sūme bonū ē.
vt aliud maius ul eque bonū
excogitari nō possit. Aliquid eī
excogitabile est: quo melius ex
cogitari nō p̄t. Illud ē aut nō
est. Si dicis illud nō ē. s3 melius
ē eē q̄ nō esse: igit' aliq' meli⁹
illo excogitari p̄t. Si āt dicens
illud est: q̄cq' illud sit deū appel
lo. P'oīā igit' sibi sufficiēs ē. Vn
nullo alio indiget ad hoc q̄ sit ius
tus uel bonus. uel potens. uel sa
piēs. Et ita nichil est ī eo q'd nō
sit d's. Ex quo aptissime liquet
q̄ nullo genē mot⁹ mouet': nec a
liquo mō mutat'. Et hoc est q'd
ait iacobz apls. Apd' quē nō ē
trāsmutacio: nec vicissitudinis
obūbracio. Vn̄ ipē p p̄pham ait.
Ego sū d's et nō mutor. Et dauid
ait. Mutabis eos et mutabūt':
tu āt idē ipē es. i. īmutabilis.
Et apls. Qui solus ht' īmorta
litatē. i. īcōmutabilitatē. Cū g̃
ipē sit sūmū bonū. et ab eo sit
omē bonū: ad ipm oīā bō'nitā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

debemus ascribere. et non nobis tribuere.
Non enim meritis nostris vocati sumus
non nos eum elegimus sed ipse elegit jac
nos: neque meritis nostris ad eum ac
cessimus. Voluntarie enim genuit nos
verbo veritatis. id est gratuita voluntate
regenuit nos in baptismo per
filium suum verbum patris. verbum scilicet veri
tatis. Vel verbo veritatis. id est per doctri
nam evangelicam genuit nos. ut
essemus filii dei: qui eramus fi joh i
lii tenebrarum. Ut simus initium a
liquod creature eius. Aliquod initium
modicum scilicet vel tenue. Hic enim in
cipimus per fidem: sed tandem consummabi
mur et perficiemur in vita eterna. quando
conveniemus omnes in virum perfectum. Hic joh +
autem ratio incipit reformari. et ex
parte reformatur: in futuro autem plene
reformabitur. Vel simus aliquod ini
tium. id est in adoptione filiorum simus pri
mitie et quasi primi pueri creature
id est recreationis eius. Initium enim crea
ture eius dicitur. quia per hanc spiritualem
genituram inchoati sunt. id est dedicati
et consecrati deo in novam scilicet creaturam:
et in filios adoptionis. In alia trans
latione habetur. ut simus primitie
creaturarum eius. id est primati quemadmodum
habentes inter creaturas: eo quod nos
in filios adoptavit. Generat igitur deus
filios verbo veritatis. Generavit
dyabolus filios verbo falsitatis: quibus
primis parentibus ait. Eritis sicut dii. io 3
Quicumque enim persuasioni dyabolice
acquiescit: filius dyaboli efficitur. Unde
in evangelio dicitur. Vos ex patre dyabolo estis. io viii

Generant etiam heretici filios perdicio
nis. Unde scribitur generatio prava atque per deut 32
versa. et infideles filii: qui matrem suam
ecclesiam lacerant more viperarum. Unde
in evangelio dicitur. Genimina viperarum quis osten lu 3
dit vobis fugere a ventura ira. Genera
tur autem homo in utero per conceptionem
Unde in evangelio. In peccatis natus es totus. ps l
Et david ait. In peccatis concepit me ma
ter mea. Generatur in utero in mundum per
naturam. Unde in evangelio dicitur. Cum autem pepe io xvi
rit iam non meminit pressure. quia natus est
homo in mundum. Generatur in baptismo
per gratiam. Unde in evangelio. Nisi quis renatus io iii
fuerit ex aqua et spiritu sancto. non potest
introire in regnum celorum. Generatur
etiam a sanctis doctoribus per predicationem.
Unde apostolus. In christo ego vos genui. i cor iv
Et de onesimo dicit: quem genui phi i
in vinculis. Generatur per penitentiam et cordis
contritionem. Unde in psalmo. Hec est generatio
querentium dominum. Et item. Ut cognos
cat generatio altera. Generabitur
in fine per resurrectionem. Unde in evangelio. In mt xix
regeneratione cum sederit filius hominis
sedebitis et vos iudicantes duode
cim tribus israel. Hec est generatio glorie:
qui reformabit corpus humilitatis phil iii
nostre configuratum corpori claritatis sue.
Cum igitur multiplex sit generatio. de
generatione gratie vel doctrine intelligitur
quod ait apostolus. Voluntarie genuit
nos verbo veritatis. Ut autem initium
creature dei in homine perseveret. et veri
tatem et dona in se conservet: sit omnis
homo velox ad audiendum. verbum scilicet dei.
Nam sicut per verbum dei homo generatur

ita per uerbum dei gratiam in ipso conseruatur
et multiplicatur. Cum ergo sapientiam diligat
primo illam a deo postulet. a quo omne
datum et donum est: et postmodum ma
38 gistrum audiat. magistrum ueritatis. Fru
mentum enim desiderat nubes sicut dicitur in
iob: id est mentes sapiencium predicato
res. Ualent enim audire quam audiri.
Ueloces igitur debemus esse ad audiendum:
et tardi et non precipites ad loquendum
uel ad predicandum. Unde iacobus ait.
iu Nolite plures magistri fieri fratres mei.
Uitas enim tuas auditur: quam predicatur.
apoc 22 Et quoniam scriptum est. qui audit dicat
ueni. prius debet audire disciplinam
suscipiendo: et postmodum dicere
18 ueni predicando. Unde in tetrastico dicitur.
ecc 3 Priusquam loquaris disce. Tempus est
tacendi et tempus loquendi. Nam prius
debemus esse concha quam canale. pri
us irrigari quam irrigare. prius esse
discipuli quam magistri. Unde theodulus ait.
Caue ne ante sis magister quam discipulus.
ante miles uelis esse quam tiro. Et in
tercio. Nulla ars absque magistro dis
citur: multo tempore ante disce quam doce
as. Ne credas laudatoribus tu
is: primo irrisoribus tuis aurem ne
accomodes. Non appetas maio
ra uiribus tuis. Nam melius est in
humilioribus pergere: quam pendulo gra
du in altioribus fluctuare. Unde dominus
Deut 1A per moysen ait. Audi israel et tace.
mt 13 Prius ergo sit homo doctus in regno
celorum: qui proferat de thesauro su
o noua et uetera. Dictum est ei.
mt x lu 22 Nos in aure auditis: predicate super

tecta. Quomodo ergo predicabit: qui non
audiuit. Unde in tetrastico dicitur. Au
ris bona audiet cum omni concupiscentia 3
sapientiam. Et iterum. Homo sapiens
tacebit usque ad tempus. Et rursum. xx
Audi tacens: et pro reuerencia acce 32
det tibi bona gratia. Et ysidorus ait.
Plus dilige audire quam dicere: plus
auscultare quam loqui. Ante autem quam e
zechiel predicaret dictum est ei. Uenter 4
tuus comedet: et uiscera tua com
plebuntur uolumine isto. Non sit homo
prius ad loquendum seu docendum:
sed dicat cum ieremia. A a a domine 1
deus: ecce nescio loqui. quia puer ego
sum. Hic igitur notantur tria impedimen
ta predicandi. scilicet indignitas uite. in
sufficiencia sciencie. impotencia eloquen
cie. Dicat ei sicut in ysaia dicitur. Non 3
sum medicus et in domo mea non est panis
neque uestimentum: nolite me consti
tuere ducem populi. Non sum medicus. id est
linguam medicinalem non habeo per
sapientiam. In domo mea non est
panis doctrine per eloquenciam: neque
uestimentum. id est ornamenta uirtutum.
per bonam uitam. Prius ergo ardeat
quam luceat. Unde autem erit tanquam sol cla
rus sciencia. fulgidus doctrina. calidus
uita: tunc pronus sit ad loquendum
et predicandum. Neophitus ergo non
festinet predicare: nam a ciuis presi
mant in primogenito bonis. Ioseph
autem triginta annorum erat: quando consti
tutus erat super egiptum. Ezechiel
tricesimo anno etatis sue cepit prophe 1
tare. Et christus ante annos triginta

non legitur predicasse. Et in libro numeri
dicitur quod leuite quinquagenarii conserua-
bant vasa tabernaculi. Propterea in
ecclesiastico dicitur. Ve terre cuius rex puer
est. Et dominus per ysaiam. Dabo pueros
principes eorum. De moyse autem le-
ex° 3 gimus quod trepidauit dicens. Quis
sum ego vt eam ad pharaonem. Vnde
gregorius ait. Moyses suadente domino
trepidat. et isti miseri quique ad ho-
noris onus anhelant. Et seneca
ait. Vitam tumultuosam sapiens
feret: non eliget. Tardi ergo simus
ad loquendum. dicentes cum sponsa.
Laui pedes meos. quomodo inquinabo
eos. Puluis enim contrahitur in
predicando. et quamuis lutum mortalis
peccati: dum predicat quis propter iam gloriam
et fauore humano. Teste autem beato
gregorio. qui caritatem ad proximum non habet:
predicationis officium assumere non debet.
In ezechiele enim legimus quod ale a-
nimalium extente erant altera ad
alteram. Audiat ergo primus pastor: et
ro 15 faciat antequam doceat. Paulus non
audet aliquid eorum loqui: que per eum non
facit christus. Multi enim assumunt tes-
tamentum dei per os suum. qui oderunt
disciplinam. et proiecerunt sermones
eius retrorsum. Docent alios qui retro
phil 3 sunt obliuiscentes. et in anteriora se exten-
dere: cum ipsi semper more cancri retro-
cedant. Messis quidem multa: opera-
rii pauci. Multi qui loquuntur: pauci qui
operantur. Habeat ergo pastor ligu-
las pontificalis infule super humeros.
vt faciat quod doceat: ne sit diues

medat. aliud habens in ore. aliud in
corde uel opere. Prius reliquit pal- gen 39
lium cum ioseph. ydriam cum samarita- io 4
na. sindonem cum iohanne: quam presu- mr 14
mat predicare. Propterea beatus gregorius ait.
Admonendi sunt qui minime apti predi-
care appetunt: vt considerent quod pulli
auium si ante pennarum perfectionem volare
appetunt. vnde in alta tendere cupiunt. inde
in yma merguntur. Nam si structuris
recentibus nondum solidatis lignorum
pondus superponatur: non habitaculum
sed ruina fabricatur. Vani autem homines
et ambitiosi prius volunt instruere quam in-
strui. prius docere quam doceri: prius eru-
dire quam erudiri. Antequam discant ordi-
nes sillabarum: volunt philosophari.
Numquam fuerunt discipuli: et volunt esse
magistri. Numquam subiecti voluerunt: et pre-
lectos habere cupiunt. Prudentes vero
tardi sunt ad loquendum. non precipites.
vel inconsiderati ad predicandum: atten-
dentes tempus predicandi. Iuxta illud. Tempus
tacendi et tempus loquendi. Attendentes
insuper locum: quia non in omni loco. sed oppor-
tuno est loquendum. Vnde in ecclesiastico dicitur. 32
In medio senatorum non audeas loqui.
Attendunt et qualitatem personarum: quia
non omnibus eadem dicenda sunt. Vnde apostolus
ait. Sapientiam loquimur inter perfectos. At- i cor 2
tendunt quantitatem verborum: ne nimie-
tate in fastidium vertantur. vel retinere
non possint. Vnde in ecclesiastico dicitur. Qui xx
multis vtitur verbis ledit animam suam.
Et ysidorus ait. Vir linguosus imperitus est:
sapiens verbis paucis vtitur. Et iterum
ait. Sit in verbo mensura: in sermone

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

statera. Dissipedit eam sapientes predicatione quamquam propter indignitatem auditorum. qui immundi sunt. et nolunt
mt 7 spargere margaritas ante porcos: eo
pr 1 quod in corpore subdito peccatis non introeat
sapientia. Vel quia oblatrant et obstinati
mt 7 sunt. unde noluit sanctum dare canibus.
Teste autem cassiodoro genus obstinationis est obstinatus predicare. Vel
propter eorum insufficientiam. Unde dominus ait.
Jo 16 Multa habeo vobis dicere: que non potestis
portare modo. Vel propter maiorem parcendo
malis: ne deteriores fiant. Unde dominus.
mt 22 Si dixero vobis. non credetis. Vel ne
vilescat predicatio nimia assiduitate: sicut scriptum est. Ut detur illis esca:
non semper. sed quando vidit expedire. Non
solum autem de predicatoribus intelligitur
quod tardi ad loquendum esse debemus.
sed quilibet ammonet iacobus. ut
custodiat os suum. et caute loquatur.
ut ubi plus veniat ad linguam quam ad
linguam. ut plura audiamus et pauciora loquimur. Debemus enim multa
loqui nobiscum: pauca autem et rationabilia ad proximum. Duas enim aures deus
nobis dedit. os unum: ut plura
audiamus. et pauciora loquamur.
pu 20 Teste enim salomone in multiloquio non deerit peccatum. Postea in ecclesiastico dicit. Verba
21 iustorum statera ponderabuntur. Et in
28 eodem dicit. Argentum tuum et aurum tuum
confla: et verbis tuis facito stateram.
1 r 3 Et de samuele dicitur quod nullum verbum
eius cecidit in terram. De hac loquendi
cautela gregorius ait. Plerumque dictorum
virtus perditur: si intempestive proferatur.

Ille enim scit recte dicere: qui ordinate
novit tacere. Et ideo ait. Discat reticere. qui numquam didicit loqui: qui loquacitatem facundiam putat. Et item. Nichil est impudencius arrogancia insipientium. qui garrulitatem auctoritatem
putant: et parati semper ad lites insubiectum sibi gregem tumidis sermonibus
intonant. Et quoniam lingua in udo posita est. et facile labitur: ponere debemus
custodiam ori nostro. et ostium circumstancie labiis nostris. Ne forte dicatur nobis.
Tu galileus es. id est ad loquendum
preceps. et volubilis. Nam et loquela mt
tua manifestum te facit. Vanus enim
sermo: vane conscientie est index. Qualis
sermo egreditur: talis anima comprobatur.
Si enim ociosa verba non reprimuntur:
ad noxia cito transitur. Et dum parva
non cavemus: in magnis prolabimur.
Unde salomon ait. Propter peccata labiorum
ruina proximat malo. Et ysidorus
ait. Discerne quid loquaris. vel quid taceas: lingua tua non te prodat. Et idem
ait. Incauta locucio in errorem protrahit. Indiscretum silencio: hos qui
erudire poterat in errore derelinquit.
Teste autem salomone qui inconsideratus est ad pr
loquendum. senciet mala. Et item
ait. Lingua placabilis lignum vite:
que autem immoderata est conteret spiritum.
Et quoniam ira auditum et loquendi modum perturbat: subdit apostolus Et tardi
ad iram. Ira enim viri: iusticiam dei non
operatur. Maturitas siquidem et perfectio
sapientie: non nisi tranquilla mente paratur.
Impedit enim ira animum: ne possit

carne vero. Sic scriptum est. Super
adit igitur 1 no viderit sole. Super
dit ignis ire: et no viderunt sole
iustitie. Et si enim irata aliquis ius
tum iudicat. non tamen iuste: quia dimi ex
animis iustitiam in qua turbatio non
iudicit non imitat. Si quis tamen iura
iudicat quod debet. non eo affectu quo
debet iudicat: et ideo in debito mo
iudicat. Ira autem est quasi tempestas
vastans arce vinea; et quasi ignis edi
ficium virtutum consumens. Vnde ysa
33 ait. Concipietis ardorem: parietis
stipulam: spiritus vester tamquam ignis consumet
vos. Iracundus autem iratus non habet domi
lu 21 nium sui ipsius. Vnde dominus ait. In pa
tientia vestra possidebitis animas vestras.
Et salomon ait. Melior est patiens vi
ro forti: et qui dominatur animo suo ex
pugnatore urbium. Non simus igitur
proni et veloces ad irascendum.
Sicut enim in aqua turbida hominis
ymago non cernitur: ita in mente tur
bida non relucet dei ymago. Nec ipse
deus in tali mente commoratur: quia in
pace factus est locus eius. Teste enim sa
lomone. ira in sinu stulti requiescat.
Iracundia igitur velut equus edo
mita. freno discretionis et uerbe
ribus divini sermonis cohibeatur. Sicut
autem ventus validus in mari: ita
ira in corde fatui excitat tempesta
pro 11 tem. Vnde salomon ait. Vir iracundus
provocat rixas: qui autem patiens est
2 mitigat suscitatas. Et iterum ait.
Fatuus statim indicat iram suam:
qui autem dissimulat callidus est. Si autem

ira insurgat. non permittat procedere:
neque sol occidat super iracundiam no
stram. Sicut enim acetum corrumpit vas:
ita ira cor hominis. si duret usque
ad aliud diem. Ignis igitur ire sit tibi
sicut ignis fulgurinus: non te inflammeat
ne te comburat: sed statim ubi oritur
moriatur. Ignis autem caritatis sit tibi
quasi ignis solaris: qui numquam moritur
sed semper vivit. Irascimini inquit
propheta et nolite peccare. Sicut enim usque
ad nimiam perturbationem ira pervene
rit: peccatum mortale facile succubu
dus incurrit. Sicut quidem ira furor bre
uis est: animum rege. qui nisi paret imperat.
Cui enim non moderabitur in effectu
volet esse ~~fornax~~ furor quod suasit
et ira. Cui autem facilis est ad iram fe
ciet iram dominam. Sic scriptum est. In
me transierunt ire tue. Et ira enim o
riuntur discordie. rixe et homicidia.
Vir enim iracundus provocat rixas:
sic salomon ait. Sicut autem nichil peccato
suus est deo virtute dilectionis: ita
nichil desiderabilius est dyabolo
extinctione caritatis. Est autem du
plex ira. Vna per zelum: alia per vicium.
Per zelum dum aliquis peccatis suis et a
lienis irascitur. et proximis de illis
quibus non livore videtur. sed ze
lo iustitie et correptionis amore:
sic petrus contra symonem magum Act 8
et moyses contra illos qui fecerant exo 32
vitulum conflatile. et phinees contra num 25
fornicantes. et dominus noster contra vende Io 2
tes et ementes in templo: qui men
sas nummulariorum evertit. Irascat

p̲ zelū ad tēpus oculū turbat. vt
postmodū hō limpidius videat. Hu-
modi aūt ira mitoria ē. licz ardor ꝛ
ꝑturbacio q̄dā cōcomitat hmōi i-
rā sit veiale pc̄tm̄. Nec tn̄ pmittē-
da ē ꝓcedē vsq̄ ad nimie ꝑturba-
tiōis excessū: ne forte icurrat hō
mortale pc̄tm̄. Sz zelū hēat cū discre-
tione: et tēpet motū ire. ne sol. i.
rōis occidat i eo sup iracūdiā. i. tpe
iracūdie i moderatā ꝑturbatione.
Irascimini inq̄t ꝓpheta. Irascimini et
pc̄tā: ꝫ nolite peccare. i. nō pmit-
tatis ire ꝑturbaciōi sup modū ex-
crescē: ne colliriū si minus acuat
extinguat ocl̄m. Bona ē igit ira p̲
zelū: mala est illa q̄ trāsit in odiū.
Vn̄ btūs greg̃ ait. Nc̄ce est aūt vt an-
oīa q̄ zelo rc̄titudīs mouet. atten-
dat. ne ire q̄. p istrumēto ūtitur as-
sumit. cor mētis dn̄ari trāscat: sed
i vltione pc̄ti tēpus modūq̄ consi-
derās. surgentē aī ꝑturbacōi restringat.
Et itez ait. Ira p̲ zelū bona ē. vn̄
salon. Melior ē ira risu: qz p̲ tris-
ticiā vultus corrigit aīmus delinq̄n-
tis. Ira q̄dē p̲ viciū mētis ocl̄m
excecat. Ira aūt p̲ zelū turbat: qz
inq̄etudīe mentē agitat ꝛ ad tē-
pus aciē obscurat. vt altiora i
cōmotione nō videat. Sz inde sb-
tilius ad alta reducat. vn̄ ad tē-
pus ne videat reuberat. Sic i-
firmāti ocl̄s colliriū mittit: sz
inde lucē post paululū verat
recipit. vn̄ hāc ad tēpus aim-
sit. Ad irā p̲ zelū tardius fuit

hely. q̄ filios zelo quo debuit
nō correxit: et idcirco peccauit.
Ad irā aūt p̲ viciū tardi ee dēm9:
q̄ est furor mētis turbide. Et ē
q̄i gladius dyaboli. cui vix pt resis-
ti. Sic scp̄tū est. Spm̄ ad irascen-
dū facilē. q̄s potit sustinē.
Hoc gladio armatus lamech īter-
fecit puez suū. absalon fr̄atrē
suū: tyrānī chorū militū. De hac
ira dn̄s ait. Oīs q̄ irascit frī suo
reus erit iudicio. Nō dicit de p̲-
mo motu: de quo greg. Quidā
acius ire flāmā sēciūt: sed p-
cius i fauillā frigescūt. Sed de
ira cōsensus. q̄ odiū ꝯcepit. si op-
tunitas adeēt vellet adimplē.
De furore et ꝑturbacōe hmōi
iracū idē greg̃ ait. Ire sue stimu-
lis accensū cor palpitat. corpus
tremit. lingua se īpedit. facies
ignescit. exasꝑant ocli. ore q̄dē
clamorē format: sz sensus q̄d
loq̄tur ignorat. In quo iracūdis
te ab arreptitiis longe est. qui
actionis sue cōscius nō ē. Aliqñ
aūt manus nō exerit. sz i male-
dictionis iaculo linguā vertit.
frīs nāq̄ in titui precibz expostulat.
Et hoc deū ꝓpetrē expetit: quod
ipse hō vel facē metuit uel eru-
bescit. Aliqñ vt voto ꝛ p̲ce homi-
cidiū ꝑagat: etiā aī a lesione pxi-
mi manus cessat. Aliqñ aūt ira
ꝓdit ad cōtumelias vbōs. uel
ad iniurias opis: tūc maius ē
pc̄tm̄. Vn̄ ꝓpheta ait. Turbatus

sũ et nõ sũ locut⁹. Nunq̃ tñ pro
dest vt ignẽ ire ĩ iuriã nrãz expo
nendo q̃ euaporat et exire p
mittam⁹. Vñ bt̃s greg⁹ ait. Ali
q̃n ira pturbato aiõ q̃i ex iudi
cio silentiũ indicat: et quo se foris
p linguã nõ expmit ĩtus ĩtẽa
ignescat: vt irato q̃sq̃ colloqui
onẽ suã proxĩo subtrahat: ⁊ nil
dicendo q̃ sit auẽsus dicat. P si
lentiũ enĩ clausa int᷑ mentẽ estu
at vehementi⁹: et clamosas taci
ta voces format. Verba sibi q̃bi
exaspat obicit: et q̃i ĩ cause exa
mine positu durius exaspata
videt. Vñ bñ quidã sapiẽs an
nos dixit. Cogitaciones iracũdi
vipere sũt: q̃ꝝ generacioes mentẽ
comedũt matrẽ suã. Debem⁹ c̃
vitare hm̃oi malã irã: q̃ fit per
viciũ. Ira aũt p zelũ boniũ ẽ hẽc:
lz nõ posset fieri ĩ puro hoĩe sñ
aliq̃ntula pturbacõe. In xp̃o
aũt fuit ira p zelũ: s; nõ fuit ĩ il
lo hm̃oi pturbacio. Sic scp̃tũ ẽ.
Nõ erit tristis nec turbulẽtus. Dĩ
ĩsup ira signũ ire: s̃m q̃ deus dĩ
irasci. Aliq̃n ira ĩdignacõis: de
qua dĩ. Imisit ĩ eos irã ĩdignacõis
sue. Anguisti oẽs irã tuã. Cẽt
ira correptiõis: de q̃ scriptũ est.
Flagellat dñs oẽ filiũ quẽ recipit.
Nunq̃ ira ꝯsũpciõis uel ꝯsuma
tionis: de q̃ dĩ. Dies illa dies ire.
Vt g̃ vitem⁹ irã dĩnã tardi sim⁹
ad ire pturbacõez: vt mites ⁊ mã
sueti sim⁹. Et abiicientes omnẽ ĩ

mũdiciã ⁊ hn̄dãciã malicie: cũ
mãsuetudĩe suscipiam⁹ ĩsitũ ver
bũ. qd̃ pt̃ saluare aĩas nr̃as. Imu
diciã in ercio:ibus maliciã in mĩ
oribus: que ĩ nequicia cordis et in fa
ciendo malũ primis ꝯsistit. Ostẽ
dit igit᷑ quales dñt suscipe u̇bũ dei
s; qui ꝯcti st̄ sine ira. q̃ mũdi sũt
sine luxuria: qui simplices sũt et
mites sine malicia. Ostẽdit etiã
q̃lit᷑ suscipi debeat: s; sine ĩpug
nãcia ⁊ contradictione. i. cũ mãsue
tudine. Vñ lucas ait. Qui non
acceperit regnũ dei ut puer: nõ ĩt
bit in illud. Regnũ dei. i. scp̃turã
scãz: vt puer. cũ oĩ hũilitate et
mãsuetudine. Nõ enĩ reuelat᷑ nĩ
pvulis et mãsuetis: q̃ nõ oppo
nũt se dictis doctoꝝ. nec eis cont
dicũt. Vñ ph̃etic̃: q̃ aq̃s siloe q̃ fluũt
cũ silencio ꝯtẽnit in aq̃s contradictio
nis. Ondit ꝯtrã quo fine suscipi
debeat u̇bũ dei: vt s; p illud sa
lutẽ aĩaꝝ ꝯseq̃mur. Pt enĩ sal
uare aĩas nr̃as. Hoc aũt qd̃ ait.
insitũ. dictũ est p similitudine ab ĩ
sicione arboꝝ: que ĩ truncos silues
tribus aptus ĩseruntur. et cũ quadã
lanugine q̃ cortici arboꝝ adhẽt.
trũco ligant᷑. p quẽ mãsuetudinẽ
ĩtelligim⁹. Lz aũt truncus siluest
sit arbor: tñ insita nõ fert fructũ
siluestre. s; nãle. Virga eĩ insita.
truncũ q̃i in nãz suã ꝯuertit: vt
ferat fructũ boniũ. Ita cor peccãtis
qd̃ est siluestre dũ a deo recedit.
q̃n ad dei u̇bũ apit᷑. et illd̃ ĩsa

18

m^t xi

f1

recipit bonū frm̄ facē incipit· ꝛ
ēst ad aliā naā trahit· dū ūbo
Act' xx. dei cōformat· Vn̄ aplšait· Co
mēdo vos deo· ꝛ ūbo grē eī· Ver
bū at dei arbori cpat· cui' ra
dix ē in corde iusti· ꝛ usqꝫ ī celū
porrigit· Vel ūbū īsitū dr̄ xº·
Qui p īcarnacioꝫ īsitꝰ fuit et
plātatꝰ· tāq̄ lignū scām decursꝰ
aquaꝝ· Accipiamꝰ ḡ cor mīm· et
suscipiamꝰ ūbū doctīne· vt īse
rat' et plātet· et firmit' ī cordibꝫ
nr̄is radicet'· ne forte nob' illud
īpperet· ūbū dei hētis ī cordi
bꝫ: nō ī cordibꝫ· De hac diuini
ūbi plātacioē dicat apls· Ego
1 cor 3 plātaui apollo rigauit: deꝰ at
31 īcrementū dedit· Et iterū ait· Plā
tabitis vineas ī mōtibꝫ samarie·
plātātes plātabūt· et donec ve
niat tēpꝰ nō vindemiabūt· Sa
maria int'ptat' custodia· In pasto
rali siqdē custodia nō debet eē
modꝰ vnꝰ· s; plures· vt habeat
pastores vitā bonā ꝛ sufficientē
sciāꝫ· Doctrinā sinceā· opacioꝫ
sedulā: ꝛ curā diligentē· In his
mōtibꝫ boni plāti vineā plātāt:
i· fideles aīas ūbo dei radicant·
Dū eīn verbū dei ī cordibꝫ audi
toꝝ īserit': ī hꝫ mōtibꝫ fideles
plātant'· Plantātes plantāt:
id ē plātantes bono ūbo· plan
tāt bono exēplo· nō p t'reno lucro·
vel aliq̄ tpali cōmodo· Nō eni
vindemiare volut· donec veiat
tēpus· i· eterne retribucōis autūpn̄·

In quo regnabūt cū xpo· et xps cū
eis ī scl'a sclo4· Amē· Eadē dn̄ica
thē̄ suptū ex euāº Ioīs capitl'o
Vado ad eū· decīo sexto Io xvi
q̄ me misit ꝛ neō ex
vob' interrogat me quo
vadis· Dn̄s dicat ī euº· Qui hꝫ m' xi
aures audiendi audiat· Et quo
p cōseqns dedit ītelligi· vt q̄ hꝫ os
sīl linguā loq̄di loq̄tur· Alioqn
muta ē eloquēcia: quā egra rep
hendit cōsciā· Maīe cū ī leui 13
tico p'ceptū sit vt os lepsi veste
cōtegat'· ne noxio ahelitu vicina
corrūpat· i· q̄ sp̄uali lep' labōat·
docē nō p̄sumat· Cui eī dicat ī nō
facit· ē velut fatuꝰ medicꝰ· qui
ūbis et nō opibꝫ vult egrotū sa
nare· Frustra at iactat legis no
ticiā: q̄ opibꝫ destruit doctrinā·
Qui eī bene docet et male viuit:
ꝛ si lingua videat' offerre deo· a
nimā offert dyaº· Teste at ysi
doro· qui bene docet et male vi
uit: seip̄m occidit· Qui eī recta Ozee
dicat et nō agit: tāq̄ arcus pra
uus ꝛ dolosius sagittas ī se retor
quēdo iacit· Melius siqdē doc̄
vita q̄ lrā: melꝰ docent opa
q̄m verba: melius fama q̄ lin
gua· Cuiꝰ eī vita despicat': res
tat vt eiꝰ p̄dicacio cōtēpnat'· V
trūqꝫ eīn necessariū ē doctori· bo
na· s· vita et sana doctrīa: vt Exo
tintinabulū cōiugat malogra
natis· Scptū est eī in ecclastico· 31
Splendidū in panibꝫ bn̄dicet

Eadē dn̄ica thē suptū ex euāº Ioīs ca xvi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

labia miltoꝝ: illũ .s. q̃ doctrinã
suã splẽdidã reddit p bonã vitã.
Et ideo nõ ĩmito m̃ timeo. qui
nũ sim pctõr ⁊ loq̃ de deo pſumo.
⁊ testamentũ dei p os meũ pollu
tũ assumo. de dĩna clemẽcia. ⁊
de v̾ris mitis ⁊ oronib; magis q̃
de vita mea cõfido. vel de sciã.
quã modicã ĩ me ẽẽ nõ ignoro.
Si enĩ apls q̃ spũ sc̃o erat ĩple
tus p se orare fr̃es rogat dicẽs ad colo
ceses. Orate p me. vt d̾s apiat m̃
ostiũ sermõis ad loquẽdũ mis
teriũ xpi; multo magis ego. qui
nichil sũ respcũ illius v̾ris indi
geo oronib;. Teste eñ salone cu
obsecrationib; loq̃tur paup. Vn̄
cũ ego tã vita q̃ sciã paup sim:
v̾ris indigeo oronib; ⁊ obsecra
tionib;. Orate ꝑ deũ vt peccatis
meis nõ ĩpedientib;. v̾bũ ei9
hodie fructificet ĩ cordib; v̾ris:
ad ip̃ius laudẽ et gl̃iã. et aĩarũ
v̾rarũ salutẽ. Vado ad eũ qui
misit me ⁊c̃. Dñs nr̃ ihs xps
iminẽte sua passiõe. vt suos cõ
solaret̾ discipl̃os. ne nimia ab
sorbẽnt̾ tristicia. hec v̾ba dixit
eis: q̃s monerat de absẽcia magi
stri fore cõturbãdos. Quãto eñ magis
diligebãt pñsentẽ: tãto de ei9 ab
sencia magis dolebãt. pñsertim
cũ nondũ aliũ cõsolatorẽ hẽrent.
Neq; eñ aliũ paclitũ dedit illis:
q̃diu visibilit̾ fuit cũ ill'. Nul
lã aũt iã hẽbant hui9 sc̃li cõso
lacõe. q̃ oĩa p xpo reliquerãt.

pres ⁊ mr̃es filios ⁊ vxores. cog
natos et amicos suos et terrenas
possessiones suas. Et q̃m q̃i pu
li a nutrice relinq̃bant̾. agni no
uelli int̾ lupos. colũba ĩter acci
pitres. q̃ nondũ sps cõsolacõis cor
da eoꝝ repleuãt. cõstabãt̾. matre
recedẽte puuli. licz ꝑt̾ eoꝝ cõmo
dũ recedet̾. vt scz filius abũ et hos
piciũ ꝑparet. Dolebãt ipm̃ odis
corpalib; exteri9 sb̃trahi: cũ tñ
ip̃m meli9 ĩteri9 ẽẽnt visuri.
Sic aũt in actib; aploꝝ legim9. di
cẽte paulo discip̃l̾ suis. q̃ ãpli9 faciẽ
eius nõ ẽẽnt visuri cõtristati st̾
valde ⁊ fleuerũt: ita et apostoli
dicente xpo. vado ad eũ qui me
misit. doluerũt. et tristicia ĩple
uit corda eoꝝ. Nondũ sciebãt fu
tura. quos delectabãt pñcia: nec
multũ curabãt spũalia. qui tñ
attẽdebãt carnalia. Verbo eñ me
facto q̃i lacte cõtenti erãt̾. et soli
dũ cibũ dĩnitatis nõ multũ atte
debãt: more ĩfanciũ lac sine pa
ne desideranciũ. Lacte eñ hũanita
tis. et dulcedĩe corpalis cõuisacio
nis ita allecti erant: q̃ de dĩni
tate nõ multũ curabãt. Et ideo
cũ dicet̾ dñs eis. vado ad eũ q̃ me
misit: cõtristati st̾ valde. Vado
ad eũ q̃ me misit. i. ĩ proxĩo va
dã moriẽdo. et p resurrectiõẽ ad pa
trẽ ĩmortalitatẽ cõsceñdo: ⁊ pau
lo post ad celos ascendã. Ita aũt
apte ascendã ĩ celũ corã oculis
v̾ris. q̃ nulli ex vob opus erit int̾

rogare quo vadis. Nō eī verbis
q̄siuerūt quo vadis cū ascendit
dn̄s ī celū corā ipsis: s᷑ eū oculis de
duxerūt. donec nubes excepit eū
ab oculis eorū. Cū aūt de passiōe
sua loquer̄. et dixisset. quo ego
vado nō potestis venire mō: pe
tro q̄rēti dn̄e quo vadis. r̄ndit
Quo ego vado nō potes me seq̄
mō. seq̄ris aūt postea. Ita passi
onis mortisq3 eius misteriū non
dū intelligere potāt vel imitari.
Maiestatē vō ascēsiōis stati vt
viderūt cognouerūt: totisq3 aīi
votis vt sequi possent optabant.
24 Vn̄ et lucas ait. Et ipsi adorātes
regressi sūt in ihr̄lm cū gaudio
magno. In eius igit̄ ascensiōe ga
uisi sūt. Imminēte aūt passione
q̄a tristicia adimpleuit corda eorū
et dolebāt de prima passiōe. con
solat̄ eos de sp̄s sc̄i missiōe: q̄ pa
raclitus dr̄. i. cōsolator. Et qr nōdū
sp̄s sc̄i cōsolaciōe3 hebant ne contri
Io xvi starent̄. sic et ceteri q̄ spem nō h̄nt
cōsolat̄ eos dn̄s dicēs. Expedit
vobis vt ego vadā. Ac si diceret. Gau
dere debetis de recessu meo: q̄a ad
vtilitatē vr̄am ego recedo. vt sic
sp̄ualit̄ iā me noscatis. et carna
liter iā me noscere desistatis. Visio
melior em̄ meliorē qua eos cōsolatus fue
rat sp̄s sc̄s. Et ap̄ls ait. Et si no
uimus s᷑m carnē xp̄m: s᷑ nunc iā
nō nouimus. Teste aūt aug° eciā
ipsa carnē xp̄i nō s᷑m carnē no
uit: q̄ vbi s᷑m carnē sp̄ualit̄ no

uit. Quādiu igit̄ carnē videbant
xp̄m carnali affcū diligebāt et
carnalit̄ cognoscebāt. Vn̄ expedi
ens fuit vt ipse ab eis carnē sub
traheret: et ascēdendo ī celū deside
ria eorū sursū traheret et a carnali
ad sp̄uale affectū eos pduceret.
Pr̄ hoc em̄ q̄bidā dicētibꝫ. mr̄
tua et fr̄es tui stāt foris volētes
te vidē: r̄ndit. Mater mea et fr̄es Lu. 8
mei hij st̄. q̄ verbū dei audiūt:
sic dr̄ in luca. Sic eī ondit sp̄u
ale affectū pponēdū ee mater
no vel fraterno affectui q̄ est s᷑dm
carnē: et religiosiores ee copu
las mentiū q̄ corporū. Idē eciā
ipse exemplo mōstrauit: qn̄ mari
a et ioseph ignorātibꝫ. ipse cū
ānorū eēt duodecī remāsit ī te
plo ī ihr̄lm: vbi doctores legis Lu. ii
de scripturis sac̄s disserebāt. Et ī
libro regū legimus q̄ due vacce 1° R°
reclusis vitulis eaꝝ. ibāt in di
rectū trahētes archā p viā duce
bāt bethsamis. Mugiebāt q̄dē:
sed colla nō reflectebāt. et nō
declinabāt ad dexterā vel si
nistrā. Bethsamis domus sol
int̄. Si igr̄ ad eterni solis hita
tionē tendimus: licz mugiam⁹
p cōpassionē: nō tn̄ deuiare
debem⁹ p carnale affcōē. Tes
te eīn theod° facile rūpit hec vi
cula amor xp̄i: et timor gehēne.
Et iterū ait. Nū a mōchi dū
pū et mī misererent̄: aīas sui
as pdiderūt. Ptea dn̄s ait ī

hodierno eius. Si nō abiero pa
clitus nō veniet ad vos. i. si hāc
carnalē dilcōnē a vob̄ abire
nō fecero: nō eritis digni. vt pa
clitus ī tanta effusione et habū
dācia veniat ad vos. Poterꝫ enī
erat manēs in t'ra spm̄ dare. ſꝫ
illi nō erāt ydonei capere. quo
usqꝫ magis essent affecti in cōm
plexanda eius diuinitate: et eū ſm̄
carnē desineret nosse. Dicat ergo.
Si nō abiero nō veniet ad voſ.
Ac si dicat. Si carni quo alui et
educaui vos tanq̄ puulos carna
lit' adheseritis. vt nō desinatis
de me carnalit' sentire: capa
ces spūs nō eritis. Nolo vt lac
te carnis mee contenti: spūīfantes
esse cupiatis. Si alimēta tenera
quib; vos alui nō ſb̄traxero:
solidū cibū nō esurietis. Si aūt
abiero mittā eū ad vos. Id est
si mētes vr̄as a carnalitate abi
re fecero ſb̄tractione huanitatis
mee. vt amor meus arcius cordi
bꝫ vr̄is ī primat'. tūc mentibꝫ
vr̄is anhelātibꝫ et raptis ad cele
stia aderit spūs sc̄us: et momē
taneos fletꝫ vr̄os etho gaudio
cōsolabor. et efficiemī spūales.
Nō enī oculꝫ carnalibꝫ. ſꝫ credē
ciū pectoribꝫ seipm̄ erat infu
surꝫ. Nō solū aūt spūs sc̄s. ſꝫ et
tota trinitas cōdescēdet eos plenꝫ
ī habitās: sic scriptū est. Ad eū
veniemꝰ: et mansionē apd̄ eū
faciemꝰ. Eo g̃ ascendēte totū

desideriū ad eū sursū transtulerūt.
Vbi enī amor: ibi ocl's. Vbi thesau
rus tuus: ibi et cor tuū. Et ita ad
percipiendā grām̄ aptiores et capa
ciores facti sūt. Nō enī sine spūali
cōsolatione et gaudio sc̄i spūs. ad
expugnādū principē huiꝰ mūdi
pgere debuerūt: sicut cū tristicia et
pusillaīmitate. Cū enī duo sūt
pugiles. et vnꝰ aduersariū suū tris
tē et pusillāimē videt: minꝰ ti
met. Nos aūt exēplo discipulorꝫ
xp̄i. toto mētis desidio pa xp̄m
suspirare debemꝰ: et spe pmis
sionū xp̄i cōsolacioī ī hac pn̄ti
miseria tempe. Et qm̄ scriptū est.
btūs hō qui semp ē pauidus: me
spem et tīore semp ābulemꝰ.
Teste enī bt̄o greg' si qua ē lenia
pn̄tis tpīs. sic ē agenda. vt nū
q̄ amaritudo sequētis iudicii rece
dat a memoria. Et ysidorus ait.
Sic spes indulgēcie erigat: vt
metus gehēne sp̄ affligat. Ex v
na g̃ parte desolacioē ī timorē
nob' incuciūt iudicis seueritas.
ppria singulitas. redeūdi ad pat'
am difficultas. diuine iusticie dis
tricio. dei oīpotētis terribilis cō
minacio. pccōꝝ morꝝ magtu
do et multitudo. Ex alia pte mul
tiplex est cōsolacio: sic scriptū ē.
Consolacioēs tue letificauerūt
aīām meā. Consolacioē enī pbet
nobis xp̄i passio. dei mīa. et
multiplex eiꝰ pmissio. suscepta
pn̄ia pagenda uel pacta. lacīe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cū cordis ɔtriōne. sc̄oꝝ orōnes.
⁊ ecc̄ie sc̄e suffr̄gia. vb̄a sacrame
toꝝ et opa bona. Consolatur
nos xp̄i passio. Nō eīn facile
nos deserit: q̄ tanto p̄cio aīas
nr̄as emit. Dei mīa: qr̄ misei
cors ⁊ misator dn̄s. paciēs et
m̄ltū misicors. Multiplex pro
ezech 18 missio. Ipse eīn ait. In quacūq̄
hora īgemuerit pctōr: oīm īnq̄
1 cor x tatū eā nō recordabor. Et qr̄ nō
p̄mittet nos tēptari sup̄ id qd̄
possum⁹. Suscepta pn̄ia: q̄a
pit' placet deo pn̄ia pctōꝝ:
et forcia opa iustoꝝ. Lacrime et
cordis cōtricio: qr̄ cor ɔtritū et
humiliatū d̄s nō despiciet. Sc̄oꝝ
Jo xv orōnes. Scriptū est eīn. Petite
⁊ accipietis. Suffragia ecc̄e. S
pu 18 Scriptū est eīn. Frater fr̄ēz adiu
uās q̄i ciuitas firma. Sacrame
ta ecc̄ie. Nā samaritan⁹ nost'
vulnib3 sauciatoꝝ īfudit vi
nū et oleū. Opa bona. Scriptū
est eīn in daniele. Redime elee
4 sinis pctā tua. Et ī apoc. Opa
14 illoꝝ sequūtur eos. Int' spem g̃
et timorē. īter desolacōēz ⁊ cōso
lationē q̄i media et secura via
semp̄ gradiam̄. Ne igit' desperet
mūdus dicit dn̄s spm̄ sc̄m semis
surū in mūdū. Sz rursus vt
nō p̄sumat mūdus vl' securitate
torpeat: ait q̄ arguet mūdū. i.
īcrepabit et reprehendet. Cū ve
nerit inq̄t ille. i. sp̄s sc̄s arguet
mūdū de pctō. ⁊ de iusticia et de

iudicio. Arguet sz p̄ vos. q̄ mō
timidi estis: mūdū. i. mūdi ama
tores. Vn̄ et post missiōēz sp̄s sc̄i
dixerūt apl̄i. Nō possum⁹ nō e act 4
loqui q̄ audiuim⁹ et vidimus.
Arguit mūdū p̄ eos: qr̄ diffudit
karitatē in cordib3 eoꝝ: ut timo
re depulso. arguēdi habent liber
tatē. Vbi eīn sp̄s dei: ibi libertas.
Nō phibebūt gladios suos a sā
guine: s̄ ponet vir gladiū sup̄
femr̄ suū. trāsēūdo de porta ad por
tā. Vn̄ dn̄s p̄ iheremiā. Nolite ta
cē sup̄ iniq̄tate babilonis: qr̄ tē
pus vlcōnis dn̄o. Et apl̄s ait.
Argue. īcrepa. obsecra. Arguebāt
igit' mūdū apl̄i cū oī fiducia ex
celsa voce dicētes malediccōēs
sic' in deutronomio p̄ceptū ē leui
tis. Vn̄ et canes dn̄i. sc̄. latrātes
cōtra pctā. et arguētes pctōres: s̄
scriptū est. Lingua canū tuoꝝ ex i
imicis. Econ̄ āt ī deutronomio
p̄cipi' ne formidolosi ad bellū
p̄cedēnt. Arguet i' sp̄s sc̄s mū
dū p̄ apostolos. Quos aūt vult
argui: vult corrigi. Arguet mū
dū. vt deficiāt pctōres a terra:
⁊ iniq' ita vt nō sit. Spū eīn o
ris sui īterficiet ipiū: sic' scriptū
est. Verte ipiū ⁊ nō erit. Qr̄ si
verti vl' ɔuti ipij noluerit: ar
guet ɔdēpnādo. Vn̄ ppheta
ait. Dn̄e ne ī furore tuo arguas
me. Arguit eīn dn̄s ī furore nō
parcendo. Arguit ī mīa. q̄d ar
guit castigando: sic' scriptū est.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ap^o 1 Ergo quos amo arguo et castigo.
Arguit preterea dicendo: p^d scrip
tu est. Arguam te et statuam contra fa
ciē tuā. Quidā autē arguunt
et corrigunt. In quorum psona ppha
ait. Corripiet me iustus in mia.
xi Et salon ait. Argue sapientē et
diliget te. Quidā aūt arguunt et
contra stimulum recalcitrando bis
pungunt. et deteriores efficiunt. Vn̄
ix salon ait. Plus pficit correptio
apd' prudentē: q̄ centum plage
apud stultū. Cum eīn cognoscit
q̄ in offendit: tāto cū maiori
paciēcia reprehensionē suā tolera
bit. Teste eīn greg^o. tanto q̄sq̄ fer
rum medici patitur: quanto putridū
cōspicat ee qd secat. Ergo q̄ me
minit illicita se comisisse. studi
eat a licitis abstinere: et quando ar
guitur cū oī humilitate sustinē. Vn̄
dns p naū ait. Increpās mare
et mūdans. et exsiccans illud a nor
ns. s. hucrib^z et amaritudine
pcti ad eos q̄ dn̄ arguūtur emen
dant. Arguit 1° spūs scs mūd^o.
Vn̄ in eccūstico dr̄. De lapide lu
teo lapidatus ē piger. i. de cordis
diuicia et vite imūdicia ē dure
arguendus. Et ps ait. Increpas
ti supbos. Et iterū. Increpasti ge
tes et perijt impius. i. ab impietate
se cūtit: et ita ī eo q̄ impius erat
perijt. Et qm̄ scptū est si pecca
uerit ī te frater tuus corripe il
lum? quō spm̄ dei habz. q̄ arguē
nō audet? Fuit hodie abhoīa

bilia ī dei eccīa: et phinees dor
miit. q̄ male coeūtes pugione
increpacōis trāsfigē debuit. Cū di
cat aplus. Peccantē corā oībz ar
gue. Et iterū ait. Corripite inq̄e
tos. cōsolamī pusillanimes. Et ī
leuitico dr̄. Nō oderis frē tuū ī
corde tuo. Sz publice argue eū:
ne habeas sup illo pcām. Et in
exo. dr̄. Nō coques hedū ī lacte
m̄ris sue. i. nō mollibz v̄bis pec
catorē mulcebis: s; aspeis ītre
pabis. Qd' tñ fieri dz modeste
Vn̄ in eccūstico. Qz bonū est ar
guere q̄ irasti. Legim^9 eīn in pla
gis egipti: q̄ grādo et ignis pit
mixta ferebant. Grādo eīn mac
pacōis debz ee cū igne caritatis.
Arguit g^o spūs scs mūdū p apos
tolos. Vn̄ ī apoc' iohēs ait. q̄
accepit angls thuribulū. et ī
pleuit illud de igne altaris: et
misit ī terrā. Et fcā sūt tonitrua
et voces et fulgura et terremotus
magnus. Hic ē angls magni
cōsilij. q̄ accepit thuribulū. i.
chorū aplorū. quē acceptabilē ha
buit. Ipsi aūt thuribla cōpantur
pp ter ignē caritatis et thus orōnū.
Plem eīn fuerūt igne spūs scī:
et orōnes eorū tāq̄ īcensū supius
ascenderūt. Impleuit aūt eos
xp̄us de igne altaris. i. de eodem
spū quo ipse repletus fuit: qui dr̄
altare. Oīa eīn sacrificia nr̄a
sup ipm debem^9 offere: et ad ipm
refere. Et misit in trā: q̄a ad pdi

mat 27
1 tim v
1 tes v
xx
24
xv
viii

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ij cor ij
apoc 8

mūdū in omnē terrā clrō4 aplo
rū dixerit. Quibz p̄dicantibz
frā sūt tonitrua cōminationū.
dū mūdū de pc̄tō ⁊ de iusticia ⁊
de iudicio argueret. Facte st̄ eciā
voces exhortacionū ⁊ p̄missio
nū. Et fulgura .i. chorusca͡cōes
miraclou. Et t̄rmotꝰ. dū alij
moti st̄ ad pn̄iaz. alij vō ad i
racūdiā et ptubacōēz: alij mo
ti sūt ad credendū. alij ad pse
quēdū. Odor siquidē thuribuli
frīs est alijs odor vite ī vitā: a
lijs odor mortis ī mortē. Vn̄ ⁊
idē iohēs subiūgit qꝫ p̄mo de
septē angelis tuba canēte fcā ē
grando et ignis mixta ī sanguinē.
et missū est ī terrā. et t̄cia ps t̄re
ɔbusta ē. ⁊ t̄cia ps arbou concre
mata ē. et oē fenū viride cōbus
tū est. P septē āgelos vniūsitā
p̄dicatou ītelligit̄. P p̄ma āglē
.i. p̄ma p̄dicatou ordo tuba cecī
nit: dū sona p̄dicacōis aplou
ī vniūsū mūdū exijt. Et fcā est
grādo ɔmīnacionū: dū mūdū ar
gueret et increparet. Et ignis. eciā
ignitꝰ eloqꝰ mūdū inflāmabat.
⁊ pc̄tā ɔsumebāt. Facta ē predi
cacio aplou alijs grādo cōtundēs
⁊ ɔterens. qbz videbat̄ grauis:
alijs ignis succēdēs qbz videbat̄
suauis. Grando āt et ignis ī san
guine mixta dr̄. ꝓpt̄ flagellū p
secucōis. ⁊ crudelitatē occisiōis.
dū sāguis scōu ab ipīs funderet̄.
Et missū est ī t̄rā. Grādo .s. ⁊ ignis

id ē scōu p̄dicacio ī vniūsā terrā p
uenit. Vel in t̄rā .i. ī reprobis t̄rā sa
pientibz: qꝛ p̄dicacio ul' psecucionū
nocet bonis sed malis. Vnde et t̄r
cia ps t̄re cōbusta ēē dr̄ .i. a deo exe
crata. et ab eiꝰ ministris pluribz si
cꝰ grādine ⁊ igne cōsupta. Due
ptes hoīm ī t̄rā st̄. actiui et ɔte
platiui. vel pfcī et ipfcī. maio
res .s. et minores. qs dēs sibi assu
mit: qꝛ pusillis cū maioibz bn̄
dixit. In t̄cia ītelligit̄ oēs repro
bi: qui nō sūt pfcī ul' ipfcī. P
terciā pte arbou ītelligūt̄ maio
res ī mūdo tēpou: q se vsqꝫ ad ce
los erigē videbant̄. P fenū vo
viride oēs in flore ⁊ psp̄itate mū
di qescētes designāt̄. Multi eīq
fructificare videbant̄: igne īextin
guibili ɔbiurent̄. Dicit̄ xp̄s suis
postqꝫ in aplos dixit. mūdū .i.
mūdi amatores p ipsos aplos ar
guit. Qui eī diligit mūdū teste
aplo iohe. nō ē caritas pris ī eo.
~~Et ī euā dn̄s ait.~~ De q mūdo idē
iohēs ait. Mūdꝰ ī maligno po
situs ē. Et ī eu' dn̄s ait. Regnū
meū nō est de hoc mūdo. Et itēz.
p̄nceps hꝰ mūdi eiciet foras. Vocāt
de quibz sp̄s scūs mūdū arguit vi
deamꝰ. Cū venit ille arguet
mūdū de pc̄tō. de iusticia. et de
iudicio. De pc̄tō .s. qd' habz: de
iusticia quā nō habz: de iudi
cio qd' nō timet. Hoc est eīm qd'
sp̄s sās. exigit a mūdo. ut pc̄tā
nō faciat. et iusticiā exerceat.

id ẽ vt declinet a malo ⁊ faciat
bonũ. Sz qm̃ tioz. oĩm virtutũ
est custos. optet nõ solũ q̃ iustꝯ
sit hõ: ꝫ insup q̃ sit timoratus.
Hec est bona tẽpantia. et cõpe
tens aĩe cõplexio: vt scꝫ sit homo
iustꝯ et timoratꝯ. Alioqñ argui
tur a spũ sc̃o de pc̃o qḋ vitare
negligit / et de iusticia quã fa
cẽ cõtẽpsit: et de iudicio qḋ nõ
16 metuit. De pc̃o siq̃dẽ mltomũ
dus arguit: q̃ marie paȝ nos xp̃s
redemit. et grãz remissiõis pc̃oꝝ
oĩbꝫ obtulit. Postq̃m sub gñali
16 edicto damnatũ est: qui cre
didit et baptizatꝯ fuit saluus
erit. Merito g̃ arguit q̃ vere mẽ
cõtẽpsit: q̃ pro vili ⁊ modica vo
27 luptate vitã eternã amittit. Et
p lenticula rufa. i. pro vana mũ
di glã dignitatẽ suã more esau
vendit. Btũs aũt cui nõ iputauit dñs
pc̃m: vt de pc̃o a dño nõ argu
at. Mũdus aũt vniũsalĩr de tri
plici pc̃o arguit. Teste enĩ bto
Iohãne oẽ qḋ est ĩ mũdo ẽ concu
piscẽtia carnis. ẽ cõcupia oculoꝝ.
⁊ supbia vite. Sub hijs ei tribꝫ
oĩa pc̃a cõtinent: id ẽ luxuria
auaricia. supbia. Vñ de decima
plaga egipti dr̃ ĩ exodo. q̃ pcus
sit dñs oẽ pmogenitũ in terra
egipti. a pmogenito pharaonis q̃
sedebat ĩ solio eiꝰ. Ecce supbia.
Vsqꝫ ad pmogenitũ captiue que
erat ĩ carcẽ. Ecce auaricia. Et oẽ
pmogenitũ iumentoꝝ. Ecce luxuria.

Et hijs tribꝫ pmogenitis tanq̃ princi
palibꝫ oĩa alia pc̃a generant. Et ĩ
vase qḋ vidit petrus. sc̃ ĩ actibꝫ
aplorꝝ dr̃ erat vol~~~~~ animalia. ecce supbia. x
⁊ q̃drupedia. ecce auaricia. ⁊ rep
tilia. ecce luxuria. que velut ser
pẽs lubricꝰ hoĩnẽ ĩuoluit. Et in 22
exodo dr̃. Nõ facies sculptile. ne
omnẽ silitudinẽ que ĩ celo est de
sup. ecce supbia: et q̃ in tra est de
orsũ. ecce auaricia: nec eoꝝ q̃ sũt
sub aq̃s. ecce luxuria. Id ẽ nõ assi
milabis hmõi: nec sequeris imitã
do. Et ĩ apoc vidit iohẽs tres spũ 16
tus ĩ mũdos exire de ore draconis
ĩ modũ ranaꝝ. Rane aũt garriũt
et saliũt. ecce supbia: quietẽ tol
lũt. ecce auaricia: ĩ lutosis locis
cõmorant. ⁊ molles hñt ventres.
ecce luxuria. Et ĩ iob dr̃ q̃ leuiathã pl
sub vmbra dormit. ecce auaricia /
q̃ in rebꝫ trãsitorijs q̃escit / dormit
eciã in secreto calami. ecce supbia
superꝰ nitens. ꝫ ĩterius vacua:
⁊ in locis humẽtibꝫ. ecce luxuria.
Arguit g̃ spũs sc̃s p aplos mũdũ
de hoc triplici pc̃o. Nã hijs ei tribꝫ
pestibꝫ totus erat occupatꝰ miser
mũdus. Cõuersi sũt aũt ad dñm
supbi. auari. ⁊ luxuriosi: sicut p
p osee dicebat. In illa die per +
cuã fedus cũ bestia agri. ⁊ cũ vo
lucre celi. ⁊ cũ reptili tre. P bes
tiã agri ĩtelligit luxuria q̃ red
dit hoĩnẽ bestialẽ: p volucrẽ ce
li supbia: p reptili tre auaricia.
Nũ aũt hmõi sũt. et si ore deũ cõfi

ad rom[anos]

tentur operibus negant: et pro infidelibus reputantur. Unde spiritualiter ad peccatum infidelitatis refertur illud quod dominus subiungit. De peccato quidem quia non crediderunt in me. De hoc generaliter peccato specialem fecit mentionem: quia hoc manente cetera manent, hoc discedente cetera discedunt. Sicut enim fides mater est et fundamentum omnium virtutum: ita infidelitas omnium vitiorum. Non solum autem de maioribus peccatis, sed etiam de minoribus spiritus sanctus mundum arguit. Sicut enim solis radius athomos manifestat: ita gratia spiritus sancti minuta etiam peccata latere non sinit. Arguit preterea mundum de iustitia. Non de iustitia sua quam habuit: sed de iustitia quam habere debuit et non habuit. De iustitia etiam credentium arguit: sicut arguuntur a luce tenebre. Omnia enim que arguuntur ut ait apostolus a lumine manifestantur. (ephe v) Manifestum enim sit malum eorum qui non credunt non solum per seipsos, sed etiam ex bono eorum qui credunt manifestius apparet. Contraria enim se iuxta comparata amplius innotescunt. Hoc modo arguit pusillanimes, qui penitentiam agere noluerunt, vel sanguinem pro Christo fundere: iustitia agathe et aliarum virginum, que in sexu fragili viriliter martirium sustinuerunt. Arguitur etiam mundus de iustitia apostolica exuberante: quam imitari contempnit. Ipsa enim sanctorum comparatio: reproborum est vituperatio. Unde beatus iob ait. Instauras testes tuos contra me. Bona

r

enim que ipsi facere negligimus. Hec ad correptionem nimirum ab aliis fieri demonstrat: ut qui preceptis non accendimur, saltem exemplis excitemur. Omnipotens enim deus ubique ostendit nobis quos imitari debemus obiciat. In fide lapsus aliquis: aspiciat petrum. Alius contra proximum malicia crudelitatis exarsit: aspiciat latronem qui in mortis articulo ad vite premia penitendo pervenit. Alius avaricie estibus anhelans aliena diripuit: aspiciat zacheum. qui si alicui quid abstulit quadruplum reddidit. (luc 19) Alius libidinis igne succensus, carnis munditiam perdidit: aspiciat mariam. que in se amorem carnis igne divini amoris extinxit. Ubique igitur nobis occurrit superna medicina: quia et dedit deus homini precepta ne peccaret: et tamen peccanti dedit remedia ne desperet. Cura si peccatum perpetratum lugeat, et sanctorum iustitiam imitetur: adhuc in maxilla leviathan fo (iob 40) tamen invenit ut evadat. Summa magis exemplum a sanctis qui totum mundum pedibus suis supponentes, qui per scalam elevati sunt: primo seipsos sub pedibus calcantes. corpus prius uti celum ascenderent, anime substraverunt. Hii sunt quorum iustitie oblivioni (ecc[lesiastes]) non tepuerunt. Omnis enim iustitia tepida, omnis transitoria, omnis vendita erit in oblivione coram domino. De tepida dicitur. Quia tepidus es incipiam (apo[calypsis] 3) te evomere de ore meo. De transitoria dicitur. Si averterit se iustus a (ezech)

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iusticia sua: oes iusticie sue quas
fecit no recordabu't. De vedita
diat. Ame dico vob: recepe'ut
merce'de sua. De qualibz aut' is
tan dr. Ego iusticias iudicabo.
Hmoi em iusticie arguent' et co
dep'nabunt' cora dno. De iustici
a aut falsa arguit' is cui p salo
mone dr. Noli ee iustus multu.
Sic tn no arguit' iusticia sapie
tis: sed supbia psumetis. Cui
ei est multu iustus: ipo nimio
fit iniustus. Multu em se facit ius
tu. q' dicat se no he'e pcti: aut
qui putat se sola volutate sua
sine gra effici iustu. Hec a't ius
ticia i q'nq3 pncipalit' consistit.
Primu est vt reddam9 deo qd
suu est. i. amore tm pri. timore
z reuerencia tm dno. nos et nra
tanq' creatori et redeptori nro.
q' a bona tpalia nob' tribuit. cor
pus at et aia3 nra3 redemit. Se
cundu est q' reddam9 p'ximo qd
suu est. i. vt nemini facam9
misez. vel relinqmus miseru.
q'ntu in nob' est. Terciu vt reddi
mus nob'metipis qd nostru e:
corpus min' onus ne lasciuiat.
stimulu ne accidia torpeat. o
pus vt sit vtile dno suo. pabu
lu ne deficiat. Sil'r et aie nostre
reddam9 qd suu: vt corpa ei sbi
ciam9. et pabulo sibi dei illa re
ficiam9: z saluti eis diligent' in
tendam9. Q'rtu vt reddamus
mdo qd suu et despectu. Q'ntu

e. vt demo

vt reddam9 dyabolo qd suu est:
Ipse em exactor durus et fenera
tor pessim9. moneta pctoz nob'
accomodauit. Reddam9 ei pctm
suu: ne forte dicat' nob'. Mutua
bit' pctor et no soluet. Si g' hoc
mo iusti fuerim9: de iusticia no
arguem'. Mundus at de iusticia
mto arguit': q' ad regna ethere
fectionis. et ad nupcias sponsi
vocata ire negligit. Cu ia pla
na sit via. aperta et certa. et in
tot scoz milibz ia pcedentibz sepe
sepa ostenit. Arguit at spalit'
de iusticia fidei p dilcoz opantis.
Fides em tocius iusticie mater est:
z stabile fudametu. Qua ad iusti
cia fidei spalit' refert pt qd dns
ait. De iusticia vo: q' ad patre
vado. et ia no videbitis me. ta
le sez quale me nc videtis. Ste
phanus ei paulus postea ipsu
viderut: s; passibile z mortale
no viderut. Hec est em iusticia
fidei aplos: vt credat i eu que
no vident. Fides ei est de no ap
parentibz. Sa g' vox ifideliu e
quomo credem9 que no videm9?
ideo credencu iusticia diffiniens
ait. Ad patre vado: et ia no vi
debitis me. Credetis tn i me: z
p hac fidei vre iusticia mudus
arguit': q' iusticia vra3 no imi
tat'. Potest tn hec arguicio ge
nalit' de qualibz pte iusticie apo
stoloz itelligi sb hoc sensu. De
iusticia vo. i. de iusticia mudi ar

guet. q2 ad patrē vado. et iā nō
videbitis me. Id ē carnis p̄senciā
a vobis subtraho: et spm̄ cōsola
tionis vob̄ mitto. quo ap̄lis i me
credētis spūalit̄: atq3 magis ar
dent me diligētis. et spū scō con
firmati. exeplū bone vite mūdo
ostendētis: et corā ipo miracula
facietis. Et tamē iusticiā vrām
mūdus cōtēpnet imitari: et idē
co de iusticia vrā mito arguet̄.
¶ Nō solū aūt de pctō z de iusticia
a. s3 insup de iudicio sps scs mū
dū arguet. De iudicio scz q2 nō
timet: cū videat dyabolū iam
dāpnatū. Et p hoc cōplices eius
dāpnādos ēē intelligē debuit:
z de sua dāpnacōe timē. Vn̄ z
dn̄s ait. De iudicio aūt: q2 pn̄
ceps huiꝰ mūdi iudicatꝰ ē. iudi
cio sc3 cōdēpnacōis. i. foras mis
sus. et iudicio ignis eterni reser
uatꝰ. P hoc g̃ arguit sps scs
mūdū: terreēs illū supplicio dya
bl̄i dicat. Si illū secuti fueritis
i culpa: sequemī i pena. Bīus
aūt q̄ manus suas lauat i san
gne pctōris. Est igit̄ dyaꝰ iudi
catus. i. ex toto cōdēpnatꝰ. Alit̄
aūt accipit̄ verbū iudicādi. cū dr̄.
p iij qui nō credit iā iudicatꝰ ē. id ē
causā sue bīt condēpnacōis. in
fidelitatē. Nō eni cū illo aget̄
z disceptabi̇: sicut cū illo q̄ xpi
caractere hab3. Nondū tn̄ infi
deles penitꝰ iudicati st̄ iudicio
cōdēpnacōis. De ventīe ei̇ scdm̄

ē in via despandū est. Merito i̇
arguit̄. qui nō timet dūa attēdit
dīne iusticie seueritatē: qui teste
petro peccātibꝫ āgelis nō pepcit
sed rudentibꝫ inferni detractos in
tartarū tradidit. i iudiciū cruciā
dos reseruari. Et originali mūdo
nō pepcit: diluuiū mūdo ipiorū
iducens. Et ciuitates sodomorū
z gomorreorū i cinerē redigens.
euersione dāpnauit: exemplū
eorū q̄ impie acturi sūt ponēs. Et
re qualit̄ p os petri sps scūs ar
guit mūdū de iudicio q2 nō me
tuit. Si aūtē leo timet. dū corā
ipō catulus vberat̄! q̄to magis
timebit catulus dū corā ipō leo
p̄mit̄. Quid ei̇ fiet v̄gula desē
ti! vbi cōtrarit̄ p̄mo expellit̄. et
cōdēpnat̄ cedrus padisi. Nūqd
seruus ignobilis a rege captiuus
valde trepidaret! si viūi nobi
lē a rege torq̄ri videt! Cū aūt lu
cifero nobilior. q̄ pro vno elacio
nis pctō eiectus ē a regno. Pesti
lente aūt flagellato: sapiēs astu
cior erit. Ergo teste sapiēte i cōn̄
tico cor neq̄ indurabi dolorībꝫ:
z adiciet ad peccādū. Si em̄ int̄
fectis p̄mogenitis. coegerūt egip
cij filios isrl̄ de egipto exire! q̄
to magis interfecto illo p̄mogē
ti et digniori int̄ alios āgelos
a morte potenciū huiꝰ scli cōpel
lere nos debet vt timeamus: z de
hoc scl̄o exeamꝰ. Vn̄ i ecclastico
dr̄. De peccato pctōrū noli ēē sine

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

metu: et non adiicias peccatum super
peccatum et dicas. Miseratio dei ma
gna est. multitudinis peccatorum meorum
miserebitur. Quanto magis autem dif
fertur iudicium reproborum: tanto
grauius in fine punientur. Quan
to enim arcus plus tenditur: et
corda diutius trahitur: tanto cum
maiori ictu sagitta emittitur.
Unde greg. ait. Plerique iniqua se
tacentes in peccatis suis a deo videri
non credunt inulti peccauerunt.
Quibus per quendam sapientem dicitur.
Ne dicas. peccaui et quid acci
dit mihi triste. Districtus enim iudex
quo tardius venit: eo seuerius
punit. Nichil autem difficile est
ad tolerandum in hoc seculo: si
ex corde attenderemus et timeremus
eternos cruciatus. Quidquid autem acci
dit aliis de pena propter prosperitate totum
amarescere debet ex ignis eterni
16 consideratione. Propterea sic dicitur in apoc.
angelus in eufraten phialam fudit et
et predicator dicitur hiis seculi.
iram dei ut timeant nunciauit.
Unius ergo timorati et non securi in
peccatis mors: sic legitur in quodam propheta
8 ysaias ait. Percussimus fedus
cum morte: et cum inferno fecimus pa
ctum. Flagellum inundans cum tran
sierit non veniet super nos. Isti sunt
homines desperati qui dicunt se habere
longos annos: et gloriantur in ma
11 licia. De quibus in ecclesiastico dicitur. Ha
bundabit in malicia denotabitur.
v Cum enim dixerint pax et securitas:

tunc repentinus interitus eis superueniet
et non effugient. Unde psalmista huiusmodi se
curis peccatoribus ait. Audi delicata et
que habitas confidenter. que dicis in cor
de tuo. ego sum. et non est preter me al
tera. Amplius non sedebo vidua. 41
et ignorabo sterilitatem. Veniet tibi
subito hec duo in die una: sterilitas
et viduitas. Et beatus greg. ait. Cum
ab auctore relinquimur: destitucionis
nostre dampna non sentimus. Quo enim
longius nos conditor deserit: eo mens
nostra insensibilius obdurescit: et quam
nimium lugenda sit misera non agnoscit.
Qui ergo inueniuntur et securi peccant:
similes sunt leonibus qui non timent. Sed
uulpes autem timens. et tamen manum cohi
bens: filius est lupo timenti tamen et
tamen concupiscenti predam. Beatus autem homo pu 28
qui semper est pauidus. Timenti enim p°
deum bene erit in extremis: sicut in
ecclesiastico dicitur. Et iterum. Timor dei ex
pellit peccatum. Nam qui sine timore est
non potest iustificari. Teste enim greg.
deum timere est nulla bona que facien
da sunt preterire. Et ysidorus ait. Ti
mor semper emendat. timor ex
pellit peccatum. timor reprimit vicium.
timor cautum et sollicitum facit homi
nem. Et iterum ait. Cum mens secura
redditur. in torpore anima laxatur.
Quanto ergo sumus securi de preterito: tan
to simus solliciti de futuris. Unius m x
prudentes et cauti sicut serpentes: vel
more aspidis cauda i. timore fi
nis nostri. in temptatoris modum draconis au
res cordis obturemus. Teste enim

gress in via dñi a timore incipit:
vt ad fortitudinē veniat. Vn̄ sa
pu 14 lamō ait. In timōe dñi fiducia
fortitudis. Sic enī in via sc̄li
audacia fortitudinē: ita in via
dei audacia debilitatē parit. Et
sicut ī via sc̄li timor debilitatē:
ita ī via dñi timor fortitudinē
gignit. Et itez ait. Prauamēs
si nō pius p timorē auertit: ab
assuetis vicijs nō emēdat. Ti
ec 21 meam9 g deū. timeam9 dei iu
diciū: et mādata e9 obseruem:
hoc est oīs hō. Timeam9 ⁊ dili
gam9 deū. vt exultem9 ei cū tre
more: q2 ipe timētes eū salutā
33 re ipius. Teste eī ysaia. timor
dñi ipse ē thesaurū salutis. Ti
mor enī oēs virtutes custodit. Vn̄
iiij thobias filio suo ait. Habebis
multa bona: si timueris deū. Et
ix iob ait. Verebar oīa opa m̄: sciēs
26 q2 nō pceēs delinqēti. Teste eī ysa-
a tiōre dñi cōcepim9 vt pariam9
.. 7 spm̄ salutis. Tīa eī cordis huāi
vltro fructificat. p̄mū herbā. dei
de spicā. deīde frumētū plenū
ī spica: sc̄d in eu° dr̄. Per herbā tīō
re. p spicā cordis ɔtriciō. p fru
mentū caritatē ⁊ opa bō intelli
gim9. Beatū g semp timet: ⁊ q̄
in serenitate gr̄e. tēpestatē iudi
cij cū tremore expectat. Ama
tores aūt huius mūdi q̄ nō timēt:
de iudicio arguūt. vt timeāt.
Arguit igit sps̄ scs̄ mūdū de p
ccato qd̄ hab. de pccō sc̄z īfideli
tas specialiter exēplo fideliū: de
iusticia quā nō hēt. ex° iustoꝝ:
de iudicio qd̄ nō timet exemplo
dāpnatoꝝ. Credam9 i'n in xp̄m
fide q̄ p dilccōz opat ei adherētes:
ne de īfidelitate arguam̄ et cō
dēpnem̄. Timeam9 ī ɔsorciū
iustoꝝ: ne de iusticia coꝝ argu
am̄. quos iustificatos nō imita
mur. Timeam9 futuꝝ iudiciū:
ne cū prīcipe mūdi iudicem̄. si
iudicatū imitem̄. Dī sps̄ scs̄
p aplos nos arguit nō celare
m9: sic hm̄ de q̄b9 ī ecclēsiāco dr̄.
Pctōr hō vitabit correptionē. 3
Et cū dei tīōre coꝝ disciplinā
humilit' suscipiam9. et eis cōfi
dent' acqescam9: q2 fides fir
ma et doctrina vera. Vn̄ dñs ī
hodierno eu° ait. Cū venit ille
sps̄ veritatis: docebit vos omnē
veritatē. Credam9 g spiritui ve
ritatis: ne nos decipiat sps̄ fal
sitatis ⁊ vanitatis. Sps̄ siquidē
veritatis a veritate pcedēs. et veri
tatē docens ī aplos descēdit: vt
mūdū p ipos argueēt. sicut ex
supdc̄is patet. Descēdit eciā vt
oēm veritatē aplos doceēt: quia p
us nō poterāt capē p' infirmita
te capacitatis huāne. pp̄ q̄d dñs
illis ait. Adhuc habeo vob' multa
dicē: s3 nō potestis portare mō
q2 nullus sc̄z explicarē sufficit nisi
ego. Hec sūt dīne sapīe archana.
que xp̄s post spūs scī missiōē ex
pte docuit et reuelauit. Tn̄ via: ple

nius ãt reuelabit ĩ patria. Om̃
aute v̈itate docuit. ut ꝯphendãt
genia singloꝝ. nõ singla generaliã.
V̈itatẽ scʒ vie: et v̈itatẽ patrie.
V̈itatẽ cordis ĩ rũ intentiõe. v̈itatẽ
oris ĩ rcã locutiõe: v̈itatẽ opis abs
vā quo gla et iniqtate. Omnẽ at v̈ita
tẽ saluti necessariã docuit ĩ via:
1 Io sic in epla canonica ait iohẽs. Vn
cio eꝯ docet de oĩbꝫ. Nõ qa apli ul
illi q̄ vnctionẽ spũs hñt oĩa sciãt:
sed de oĩbꝫ doce dr̃ que necc̃ia sũt
credẽtibꝫ ad salutẽ. Om̃ eciã v̈i
tatẽ doce dicitur. qr nulla n̄ ꝑ ipm̃
docet. Sicut xp̃s illũiare dr̃ om̃
Io 1 hominẽ veniẽtẽ in huc mũdũ:
qa nemo illũiat. n̄ ꝑ ipm̃ illũiet
Missus ẽ ꝑterea spũs scõ ut ãnũ
ciaret futã. Vñ dñs ait. Que ve
tura sũt ãnũciabit vob. Nec tñ
oĩa ventura ãnũciabit vob: sed
illa que scire expedit. Licʒ em̃ de
aduentu antixp̃i. et de signis iu
dicij. ꝛ de fine sc̃li. et de quibʒdã
aliĩs ãnũciauit: qñ tñ hec cotin
gent nõ expressit. Sic de morte
nr̃a sum᷒ certi. ꝫ nõ de mortꝭ ho
ra: ut semꝑ nob timeam᷒ ꝛ sim᷒
Act 1 pati. Vñ ipe ait. Nõ est vestrũ
nosse tp̃a uel momẽta. que pat
posuit in sua ptãte: id ẽ nõ expe
dit vobis: ut sep̃ vigilem᷒. qꝛ q̄
hora ventura sit ignoram᷒. Nõ
solũ aut que ventura erãt ĩ tp̃e
spũs scũs reuelauit: ꝫ magis que
ventura erãt ĩ etna btitudie. Mis
sus ẽ pretea spũs scõ ut xp̃o testioꝫ

ꝑhibẽt: vñ ipse ait. Ille me clari
ficabit: qr de meo accipiet. et an
nũciabit vob. Clarificatꝰ ẽ xp̃s
ꝑ spm̃ scm̃: qr ꝑ ipm̃ mõo ĩno
tuit. ut vbiqꝫ ꝯgnosceñt xp̃m ꝑ
aploꝝ pdicacõꝫ. ꝑ internã ispira
cionẽ. ꝑ miraclõꝝ opacõꝫ. ꝑ visi
ones. sopnia ꝛ reuelaciones. per
meditacionẽ. lectionẽ et oracõꝫ.
Hĩs em̃ et aliĩs modis spũs scũs
nobis loqtur: et ꝑ ipm̃ xp̃s. et ĩ
v̈itas mõo nũciat. Dr̃ at spũs
scõ spũs v̈itatis. i. xp̃i q̄ ẽ v̈itas.
Ex quo patet qꝛ a xp̃o ꝓcedit:
qd tamẽ negãt greci. Id est aut
spũitu scõ loq̄: qd est ꝓcedẽ. Vñ
sicut nõ ꝓcedit a se: ita nõ loqt
a se. Et hoc ẽ qd dñs ĩ hodierno
euꝰ ait. Nõ em̃ loqtur a semetipõ:
ꝫ q̄cũqꝫ audiet loquet. Audire
illiꝰ id est qd scire. Id aute ẽ
illi scire qd ẽẽ. A quo est illi ẽẽñ
cia: ab illo ẽ illi sciã ꝛ audiẽcia.
Ꝑpterea dñs ait. Nõ loqtur a set
ipo: sed q̄cũqꝫ audiet loquet.
Audit at a p̃re et filio. et loqtur
a p̃re et filio: qr ꝓcedit a p̃re ꝛ
filio. Ꝓcessũ at eius a p̃re exp
mit xp̃s cũ ait. De meo accipiet
Et iteꝝ qd dicãt. plem᷒ exponẽs
ait. Oĩa quecũqꝫ hꝫ p̃r. mea sũt:
ꝓpterea dixi. qr de meo accipiet ꝛ
annũciabit vob. Qd em̃ accipit
spũs a p̃re: accipit et a filio. Ni
chil em̃ habꝫ p̃r: qd nõ hꝫ filiꝰ.
Eadẽ est ẽẽñcia p̃ris et filij: ea
dẽ natã: eadẽ bõitas: eadẽ iusticia.

Et sic de omnibus aliis que substancialiter
dicuntur de deo. Sicut autem est sit iusticia
quam bonitas. quod divina natura. dicuntur
tamen omnia proprie per nominum pluralitatem. non
propter rerum diversitatem. Omnia enim mundana que sunt in celo et in terra sicut
sunt patris ita sunt filii. sicut et spiritus sancti.
Dicit igitur christus. Ille me clarificabit.
quia de meo accipiet. et annunciabit
vobis. Quasi dicat. Ille me clarificabit in vobis. quoniam equalitatem meam
cum patre vobis revelabit: et per vos aliis nunciabit. De meo accipiet.
id est de patre meo. a quo ego sum. De
patre enim accipit spiritus: a quo accipit
et filius. Gloriam igitur refert filius
ad patrem. propter principii auctoritatem. Ipse enim pater est principium filii
et spiritus sancti. Ipse principium sine principio: filius principium de principio.
Apoc 22 alpha et o principium et finis. a quo
nos sumus: et ad quem nos tendimus. Ad quem ipso duce pervenire
valeamus. ut cum ipso et per ipsum et
in ipso regnemus in secula seculorum amen.

Dominica quinta thema sumptum ex prophetia ysaie capitulo xlviii°.

Ysa 48 Vocem iocunditatis annunciate et audiatur alleluia. annunciate usque ad extremum terre. liberavit dominus populum suum.
Ec° 3 Tempus flendi et tempus ridendi. tempus plangendi et tempus saltandi. Verba sunt salomonis in ecclesiaste. Unde cum a principio septuagesime usque ad gaudium resurrectionis dominice in luctu continuo fuit ecclesia nostra mater. quia adhuc peregrina

in terris. recolendo lamentaciones
et ve. reducens ad memoriam ve c[ap]e
q lamentaciones laboris et pene: hic
paschali tempore usque ad diem ascensionis carmen cantat recolendo gaudium magne liberacionis et ubique annunciando. Dies septimi est. Confitebor
tibi in populis domine: et psallam tibi
in nacionibus. Et item. Labia mea
non prohibebo: domine tu scisti. Circa
hec tria continue vicissim occupatur
tota vita christiana. In libro enim
memorie nostre perditas lectiones deberemus
semper legere: et firmiter retinere. Unde
coram ezechiele expansus est liber ii
iste: in quo scripta erant lamentaciones. carmen et ve. Et ideo cum omni
diligencia et studio debemus in lege
domini meditari die ac nocte recolendo lamentaciones preteritis miserie.
carmen iocunditatis eterne. ve dampnacionis sine fine. Ut in die bonorum
non simus immemores malorum. Et
rursus in die peregrinacionis memores bona etiam habeamus in mente. Recolendo lamentaciones provocamur
ad compunctionem: ne cor nostrum per obstinacionem obduretur. Carmen meditando roboramur ad spem et consolacionem: ne desperemus. Ve autem ad
memoriam revocando incutitur nobis timor: ne presumamus vel securitate
torpeamus. Lamentaciones recolebat propheta david cum dicebat. Heu
mihi quia incolatus meus prolongatus est. 13
Et apostolus ait. Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis huius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Carmē recolebat dauid cū dicit.
Transibo in locū tabernaculi admi-
rabilis. vsq̄ ad domū dei. Et apl̄s
phil. 1 cū ait. Cupio dissolui et eē cū x̄.
2 tim. 4 Et itēm. Bonū certamē certaui
cursū cōsūmaui. fidē seruaui.
De reliquo reposita est michi coro-
na iusticie. quā reddet m̄ in illa
die iustus iudex. Ve meditabatur
ppha cū dicebat. Iniquitates mee
supgresse sunt caput meū: et sicut on⁹
graue grauate sunt sup me. Hoc ē ve
culpe. Similiter et ve pene eterne
cū dicebat. Circūdederūt me ge-
mitus mortis: pericula inferni inue-
nerūt me. Sic et apl̄s ve culpe
1 cor 15 recolebat dicēs. Nō sū dignus
vocari apl̄us: quia psecutus sū
ecclīam dei. Et ve pene eterne cū di-
1 cor 9 cebat. Castigo corpus meū et in ser-
uitutē redigo: ne forte cū aliis
pdicauerī ipse reprobus efficiar.
Nō solū autē sancti carmē lame-
tacionēs et ve meditādo cōmemo-
rant: sed et aliis ānūciant. In his
eīm tribus tota fere dīna scriptura
cōsistit. Annūciāt siquidem lamentaci-
ix ones. Vn̄ ieremias ait. Docete
filias vestras lamentū. Contrariū
autē faciūt quedā mulieres que libe-
rius docēt filias suas cātilenas
lasciuie ad vanitatē et luxuriā
ptinentes. Annūciāt sancti car-
men: vt incitent desideriū et ac-
cendāt caritatē p pmissiones.
Annūciant ve doloris et pene
gehennalis: vt timore incutiāt p

cōminaciones. Propterea pr̄ ait. fi-
liis qui nascent exurgēt: et narra-
bunt filiis suis. Et itēm. Deus au-
ribus nr̄is audiuimus: patres nr̄i an-
nūciauerūt nob. Et dn̄s p ysaiā. 18
Clama ne cesses. Cui dicit. Annū-
cia ppl̄o meo vocē lamētacionis:
vt peniteat. Annūcia carmē siue
vocē iocūditatis: vt cōsolacionē
recipiāt. et spūaliter exultet. An-
nūcia ve: vt timeat et peccare de-
sistāt. Lamētaciones ānūciat ysa-
ias cū ait. Sume cytharā circu- 32
iuitatē. meretrix obliuioni tradita.
Loquitur ad aīam peccatricē āmo-
nēdo vt sumat cytharā cōfessio-
nis. et plangat pccā sua. circueūdo
ciuitatē aīe sue: ne remaneat nulla
aliqd pcc̄m. qd nō cōfiteatur et lu-
geat. Carmē annūciat cū ait.
In terra sua duplicia possidebunt. 61
id ē duplicē stolā corporis et aīe.
Et leticia sempiterna erit eis. Ve
ānūciat cū ait. Vermis eorū nō 66
morietur: et ignis eorū nō extin-
guetur. Vermis male cōsciēcie remor-
dētis: ignis flāme succēdentis. et
cōcremātis reprobos sine fine. La-
mētaciones annūciat ieremias.
cū ait. Statue tibi speculā: po- 31
ne tibi amaritudines: dirige cor
tuū in viā rectā. Hec ē via in q
lugēs sit amaritudine pccā tua:
et qui a specula circūspectionis insi-
dias dyaboli vitare. Quod in
baruch ait. Aīa que tristis ē sup 3
magnitudinē sui iniquitatis. et incedit

auria et ĩ firma et ocli defitien
tes et aĩa esuriẽs dabit gloriã
⁊ iusticiã dñs. Ocl̃os deficietes
sũt. q̃ de se nõ p̃sumũt: quoꝝ
nõ sũt ocli elati p̄ supbiã. s̄ ĩ se
debiles sũt. ut fortes sint ĩ dño.
Aĩa esuriẽs ẽ: q̃ bona spũalia
desidãt. Gloriã dat dñs: q̃ oĩa
bona sua attribuit deo. Iusticiã
dat dñs: qui cont̃ flagella nõ
m̃murat. ⁊ se iuste affligi cõfitet̃.
Ie 31 Carmẽ annũciat cũ ait. Erũt eis
in deũ: et ipi erũt m̃ ĩ p̃plm: et
nõ docebit ultra vir p̃xim suũ
dicẽs. Cognosce dñm. Omẽs ẽñ
cognoscẽt me a minimo usq; ad
maximũ ait dñs. Et ĩ baruch
4 ait. Exue te ih̃rlm stola luctus
ⁿ vexacõis tue: et indue te deco
re et honore. Ve ãnũciat: cũ
Ie 19 ait. Sic cõterã p̃p̃lm istũ et ciui
tatẽ istã: sicut cõterit̃ vas figu
li. qđ nõ p̃t ultra restaurari. R̃
erit ĩ iudicio. q̃n ciuitas repro
boꝝ cõteret̃. ⁊ nõ poterit ĩstaurari.
q̃ nõ poterit a tormẽtis liberari.
3 Lamẽtacones ãnũciat iob cũ ait
Anteq̃ comedã suspiro: et q̃si ĩ
undãtis aq̃ rugitus meus. Co
medẽ teste gregorio ẽ contẽplaci
onis luce pasci. Q̃d nõ hab; ĩ
p̃ns ĩ hoc exilio q̃ ubi nõ sũt
bona gemit ⁊ suspirat ex desi
derio. Rugitus ãt penitẽtis, a
que ĩundãcia cõpatur: que sicut
trahit obstacula corpoꝝ. ita lac̃
me penitenciũ expellũt obstacu

la viciorꝝ. Carmẽ annũciat p̄ 5
cũ ait. In sex tribulacõib; libe
berabit te: et ĩ septiã nõ tan
get te malũ. P̄ senariũ p̃ns in
telligit̃ vita: que sex etatib; ab
sicio distĩguit̃. P̄ septenariũ e
tas q̃escenciũ. p̄ hac vitã desig
nat̃. In sex g̃ tribl'acõib; deus
nos liberat. ne in septima ma
lũ tãgat̃. q̃a in p̃nti vita uere
tudiat flagellis ⁊ tribl'acõib;
nos atterit: s̄ ĩ die iudicii ab
oĩ verbe et tribl'acione nos li
berabit. Tũ absterget d̃s oem̃ Apo
lacrimã ab ocul' s̃coꝝ: ⁊ mors
ultra nõ erit. neq; luct' neq; cla
mor neq; dolor erit ul̃t.q̃ p̃ma
abierũt. Ve ãnũciat iob. cũ
ait. Fugiet arma ferrea: ⁊ irruet 20
ĩ arcũ ereũ. Arma ferrea teste
gregorio s̃t necitates vite p̃ntis:
q̃ dure premũt. ⁊ vitã inopis
ĩsequũt̃. Ferro g̃ necitas trãsi
toria cõpat̃: q̃ ferrũ erugo cõsu
mit. Ere qđ difficilius cõsumi
~~cõsueuit~~ solet: sentencia eterna de
signat̃. Reprobi g̃ dũ p̃sentes
necitates metuẽdo fugiũt: eter̃
dapnacoẽ ĩcurrũt. Annũciat
igit̃ sancti lamẽtacões carmẽ ⁊ ve.
Et in hiis q̃ tribus lectoib; me
ditant̃ die ac nocte. Attenden
tes carmẽ qđ cantãt b̃ti in pa
tria. lamẽtaciones q̃s cantãt
exules ĩ via: ve quod cãtãt
dapnati ĩ pena etna. In pre
senti etiã s̃clo carmẽ canũt: q̃

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ex° 3
pctõꝝ lapsu nõ senserũt. Lame
ntationes cantãt: q̃ ꝑ pͥmã ꝫ sur
rexerũt. Ve cantãt: qui peccãt ⁊
penitẽ ꝯtẽpnũt. Ve cantãt ꝑtõ
res in egipto: lamentationes cã
tant laborãtes in deserto: car ex° 3
mẽ cantãt ꝑfecti et cõtẽplatiui
viri in t'ra ꝓmissiõis. que fluit
lacte et melle. Ipi em̃ lactei st̃ e° 3
ꝓ cãdidi ꝑ ĩnocẽciã ⁊ vite mũ
diciã: melliflui aũt ꝑ spũale io
cũditatẽ. Ve cantauit mũdus ab
ĩicio postq̃ peccauerũt pͥmi pa
rẽtes usq ad legẽ mosaycã. Ex
tũc vsq ad xp̄i ĩcarnationẽ, can
tauit lamẽtatiões ĩ hiis q̃ cũ
lacrimis et desiderio aduentũ
expectabãt saluatoris. Vñ et
fideles ĩ q̃dragesiã cãtãt in sig
nũ doloris. Qui em̃ dolet voce
ꝯtrahẽ solet. Adueniẽte aũt sal
uatore cepit carmen cantare
grãs agẽs ⁊ laudãs de sua re
ꝺẽptione. Vñ a pͥncipio septua
gesime ĩchoauit eccl'ia cantare
sui q̃i a dolore ⁊ ve pc̃ĩ pͥmi
parẽtis recolẽdo ⁊ mũdi dãpna
tionẽ in diluuio: postmodũ
subsecute st̃ lamẽtatiões. dũ
legim⁹ ĩ eccl'ia ĩ exitu filioꝝ isrl'
de egipto ⁊ labores ĩ deserto ⁊
ea que ꝑtinẽt ad pn̄iaꝫ: ⁊ ĩsup
dñi recitam⁹ xp̄i passionẽ. Nũc aũt
ĩ hoc paschali gaudio tẽpus ẽ
vt ãnũciem⁹ carmẽ ⁊ voce io
cũditatis recolendo gaudiũ dñi
ce resurrectiõis. ⁊ bñficia nre libe

rationis. Cristus em̃ ꝑ carnẽ ⁊ mor
tẽ suã. mortẽ nrãꝫ destruxit: ⁊
a morte resurgendo vitã nrãꝫ re
ꝑauit. Vñ grãs illi agẽ debem⁹
⁊ alios ad laudãdũ ĩuitare. vt lu 12
audiat' symphonia ⁊ chorus in
filii ꝓdigi reuersione: vt sit vox
exultationis ⁊ ꝯfessiõis ĩ tabernacu
lis iustoꝝ. Nã et in aure cordis ap° lu 12
ꝑ ĩspirationẽ audiuim⁹: sup tec
ta. apte. s. et publice aliis annũ
ciare debem⁹. Venite inq̃t ꝓpheta
audite. ⁊ narrabo oẽs q̃ timetis
deũ. Et iteꝝ ait. Quis loq̃tur po
tencias dñi: auditas faciet õnes
laudes eius. Et ĩ thobia dr̃. Opa ps
dei reuelare et confiteri honori
ficũ est. Nõ ḡo talentũ tanti bñ mt xx lu 1
ficii debem⁹ abscondere: ne nob' au
ferat' p're ĩgratitudinẽ. Vñ apl's
ait. Spm̃ nolite extinguere. i. spi i te s v
s'ti benignitatẽ: et dona q̃ ab illo
habetis nolite supprimere. Vñ simi
liter alia ~~inflacõis~~ literãꝫ ibi habetur
grãs nolite celare. Teste em̃ sa xxx
piẽte ĩ eccl'iastico bona abscõdita
ĩ ore clauso: q̃i appositiões epu
laꝝ circũposite ĩ sepulchro. Hmõi
em̃ epule mortuis nõ ꝓsũt.
ꝓpterea dñs ait. Quod dico vobis ĩ mt x lu 12
tenebris. i. ĩ archano cordis: di
cite ĩ lumine. i. apte aliis annũci
ate. Canite tuba ĩ syon. i. apte Ioel 2
ĩ eccl'ia ꝑdicate. Nichil sit occul mt x lu 12
tũ q̃d nõ reueletur: neq̃ manna exo 16
reseruatũ cõputrescat. Vñ in
ducit' moyses ait. Letare ꝫabu 33

lon ĩ exitu tuo: et ysachar ĩ tab
naculis tuis. Populos vocabũt ad
montẽ. Ibi ĩmolabũt victimas
iusticie. Qui ĩundacões maris q̃si
lac sugẽt. et thesauros abscon
ditos arenaꝝ. Zabulon int̃
tabernaculũ fortitudĩs. ꝛ sigñfi
cat fortes ĩ mẽte. Ysachar asinꝰ
fortis: et sigñficat fortes ĩ mẽte.
ope. letant̃ at sancti viri ĩ exitu
suo. i. ĩ opis exĩano: dũ ea que
hñt ĩ mẽte. exitus ondũt ĩ ope.
vel voce. vt p̃ eos deꝰ glorificet̃.
letant̃ g̃ in exitu. ꝛ ĩ tabnaculis
suis: letant̃ ĩ actiua. letãt̃ in cõ
teplatiuã. Populos aũt vocãt ad mõ
tẽ. i. ad xpm̃ ꝛ ad vite p̃minenciã.
4 vñ psaꝰ ait. Venite ascẽdamꝰ ad
montẽ dñi. Ibi victiãs iusticie
ĩmolãt: dũ fideles ad g̃raciõꝝ
ꝛ vt deo reddãt qđ suũ est ĩuitãt.
Inundaciões maris q̃si lac sugũt̃
dũ multitudinẽ gencũ cũ magno
desidio xpo ĩcorpant. Thesauros
etiã arenaꝝ absconditos. i. p̃destina
tos et electos in thesauros ecclesie
ĩtulerũt. Qui et p̃us ĩfructuosi: pꝰ
modũ pciosi facti sũt. Non solũ v̇
sancti salutẽ suã procurauerũt: s̃
de alioꝝ salute solliciti. alñs voce
iocunditatis ꝛ salutis ãnũciauert̃.
Sicut specialit̃ de aplis scriptũ ẽ.
4 Annũciauerũt opa dei: et fcã eiꝰ
ĩtellexerũt. De hñs et ĩcanticis di
cit̃. Fauces tua decora: et eloq̃ũ tuũ
dulce. Alit̃ em̃ eloquiũ nõ placet
xpo. nec p̃t ẽẽ dulce: ñ decora sit

fauces aĩe. Amaꝝ em̃ os mel spũ
nõ p̃t: nec ẽ speciosa laus ĩ ore
pctõꝝ. Scriptũ est eĩ in liᵒ iudicũ.
De comedẽte exĩt dulcedo. Quod fit.
q̃ñ is qui p̃us bñ opat̃. alios ad
bene opandũ ĩuitat: vt cortina
cortinã trahat. Vñ et p psalmu
dñs ait. Laude mea ĩfrenabo te ne
ĩtereas. Qui em̃ deũ laudãe vult
ad salutẽ aĩe sue. nõ c̃ãt passim
p cãpos licẽt̃e: s̃ sicut gallus p̃ius
se ipm̃ alis v̇berat q̃ cantet vel a
lios excitet. Ita q̃ aliñs voce iocũ
ditatis digne ãnũciare desiderat:
q̃cq̃d in se corrigendũ est p̃ius cor
rigat. et tũc aliñs ãnũciet. Qui
em̃ q̃ seminãt sup aq̃s multas.
Na aiã que bñdicit benedicet̃: ꝛ
q̃ inebriat ipe q̃q ĩebriabit̃. Vñ
p̃s ait. Os meũ annũciabit iusti
ciã tuã: tota die salutare tuũ. i.
xpm̃: qui iusticia ẽ et salus oĩ
credẽti. Celi em̃. i. viri spũales
enarrãt gl̃am dei: narrãtes laude
dñi et v̇tutes eiꝰ. ꝛ mirabilia eius
que fecit. Annũciauerũt em̃ celi
iusticiã eiꝰ: p̃plo q̃ nascet̃. Sana
to siquidẽ demoniaco: dixit ei xps.
Vade et tu annũcia q̃nta tibi fe
cit dñs. Vñ mlĩer samaritana
currit in ciuitatẽ verba xp̃i ãnũ
ciare: et alios ad xpm̃ adducere.
Et de andrea legimꝰ q̃ adduxit
petrũ ad xpm̃: et philippus na
thanaelẽ. Paulus etiã in carcẽ
reclusus p̃dicabat. Quid g̃ de illis
qui cũ liberi sint v̇itatẽ dei ĩiust

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cana detinet. et alios docere non au
dent: neque cum apostolica dicere valet. docere
bo iniquos vias tuas. et impii ad te con
uertentur. Quid autem prodest clauis au
rea si aperire non reserat? Quid obest
clauis lignea si aperiat? Dum tamen
ita deum habeamus in sermonibus: quod
mt 12 mr 2 / lu 6 ipsum habeamus in moribus. De dis
cipulis autem transeuntibus per sata legi
mus quod spinas euellebant in sabbato.
confricabant et manducabant. Spinas
a terra euellunt: qui mentes audientium
verbum dei nunciando ab amore terre
norum diuidunt. Spicas fricant: quando
eas a palea vite veteris spo
liant. Grana manducant: dum ea ore
incorporant. Et hoc in sabbato faciunt.
dum a terrenis vacantes spiritualibus in
mt v mr + tendunt. lucerna enim verbi dei non de
lu xi bet sub modio abscondi. Unde et in
xv actibus apostolorum apostolus discipulis suis ait.
Contestor vos hodierna die: quia
mundus sum a sanguine omnium vestrum. Non
enim subterfugi quominus annunciarem
31 vobis omne consilium dei. Et ieremias
ait. Exultate in leticia iacob: et hin
nite contra caput gentium. id est audacter
annunciate. Non metuatis capita po
pulorum. id est huiusmodi potentes. Et
v beatus iacobus ait. Qui conuerti fecerit
peccatorem ab errore vie sue. saluabit
animam eius a morte: et operit multi
4 tudinem peccatorum. Unde dominus ezechieli
ait. Sume tibi laterem et pones
coram te: et describes in ea ciuitatem
ierusalem. id est gaudia ciuitatis superne.
Hec est ciuitas filiis vitro mundo: sic

dicit in apocalipsi. Omnia enim pura 21
sunt visui: ubi una videt conscientiam
alterius. Hanc ciuitatem in cordibus au
ditorum iheremias scribere intendebat:
cum ait. Recordamini procul dominum: et ihe ps
rusalem ascendat super cor vestrum. Et y
saias cum ait. Letamini cum ierusalem: quia lxo
declinaui super eam fluuium pacis. Non
solum autem apostoli et prophete sic laudant.
et voce iocunditatis annunciant: sed mt 11 supra
dominus multum amauit. et os asine a mr 22
peruit. Tanta gentilitas laudat: et aliis
voce iocunditatis annunciat. laudemus
et nos dominum ad imitationem sanctorum: et
aliis voce iocunditatis annunciemus.
Tempus enim abiit et recessit. tempus ca 4
scilicet corporis. infidelitatis. erroris et
horroris. Flores iterum apparuerunt in
terra nostra. domino a mortuis resurgente:
et austro per uniuersum mundum flante.
Audiatur et vox turturis in terra nostra:
vox autem exultationis et laudationis. gra ysa 61
tiarum actio et vox laudis. liberauit
enim dominus populum suum. liberauit do
cendo et predicando. liberauit ex
empla sancte conuersationis prebendo. li
berauit miracula faciendo. libera
uit patiendo. et in cruce morien
do. liberauit portas inferni confrin
gendo. liberauit a morte resurgen
do. liberauit spiritum sanctum tribuendo.
liberauit apostolos in omnem terram mit
tendo. Liberat cotidie inspirando.
peccata remittendo. ad penitentiam conuer
tendo. Liberat a temporali pena: sic
scriptum est. Si filius vos libera jo 8
uerit: vere liberi eritis. Liberat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a pena inferni: sicut scriptum est. Laq-
ueus contritus est: et nos liberati sumus.
Uoce quasi iocunditatis annunciemus:
ier 31 tanta est beneficia enarret omnibus ec-
eze 18 clesia sanctorum. Uox iocunditatis. Quo-
tiens cumque ingemuerit peccator: omnium
iniquitatum eius non recordabor. Uox
ez 33 iocunditatis. Nolo mortem peccatoris:
sed ut convertatur et vivat. Uox iocun-
lu 23 ditatis. Hodie mecum eris in paradiso.
Uox iocunditatis. Pro nichilo sal-
uos facies illos. Uox iocunditatis.
mr 16 Qui crediderit et baptizatus fuerit:
mt xj saluus erit. Uox iocunditatis. Veni-
te ad me qui laboratis et onera-
ti estis: et ego reficiam vos. Uox io-
io vj cunditatis. Eum qui venit ad me non
ysa 9 & lu ij eiciam foras. Uox iocunditatis. Puer
natus est nobis: et filius datus est nobis.
Uox iocunditatis. Christo nato gloria in
lu ij excelsis deo: et in terra pax hominibus
bone voluntatis. Uox iocunditatis.
Resurrexi et adhuc tecum sum. Uox io-
io xx cunditatis. Pax vobis ego sum. Uox io-
io xiiij cunditatis. Vado parare vobis locum.
io xvj Uox iocunditatis. Petite et accipi-
io 12 etis. Uox iocunditatis. Ubi ego sum
io xvj illic et minister meus erit. Uox iocun-
ditatis. Mittam vobis spiritum paraclitum.
lu 21 Uox iocunditatis. Levate capita
vestra: quoniam appropinquat redemptio
mt 25 vestra. Uox iocunditatis. Venite bene-
dicti patris mei percipite regnum: quod
paratum est vobis. Ecce quanta habundancia
benedictionis: quanta copia exulta-
ysa 62 cionis et laudis. Igitur qui tenui sanati
apoc 22 domini ne taceatis. Et qui audit dicat

verum. et cortina cortinam trahat.
Miseri enim et exules valde gau-
dent. et magnam consolationem re-
cipiunt: quando de liberatione sua io-
cundos rumores audiunt. Gau-
dendum quia nos oportet hiis diebus nostre
liberationis: ut holocaustum nostrum
pingue fiat. Sicut scriptum est. Holo-
causta medullata offeram tibi: id est
meipsum cum medulla intime dilec-
tionis. Gaudeamus igitur in domino:
mala nostra in quibus fuimus. et a quibus
liberati sumus recolendo. Teste gre-
gorio. plerumque incolumitatis tempore
ad memoriam dolores preteritos sine do-
lore reducimus: et quo egros nos
fuisse recolimus. eo de incolumitate
plus deum laudamus. Dum autem do-
loris sui animus sine dolore reminis-
citur: et debitorem se medico veraciter
intelligit. et magnam acceptam sa-
lutem diligit. Annunciemus igitur ex
corde iocundo voce iocunditatis: que
tonantes annunciamus voce prosperita-
tis. et sanctitatis veritatis. Tunc enim apoc
infernus reddit mortuos suos. quando
quasi animas peccatrices conversas ad deum ali-
os converterit: et dampnum domino restitu-
it. Uoce iocunditatis annunciate:
et audiat. Infelix est miser et mi-
serabilis. qui vocem tante iocunditatis
audire contempnit: cui dyabolus
aures cordis obturat et claudit.
Furor illi secundum similitudinem serpentis.
obturantis aures suas cauda car-
nalis voluptatis. et terra munda-
ne cupiditatis: ne audiat vocem

tante suauitatis. Sicut autem qui percussus
est paralisi nichil sentit: ita qui ab
sorptus est luto libidinis. aut fouea ter
rene cupiditatis. vocem iocunditatis
cordis auribus non percipit. De hiis
vij autem dominus per zachariam ait. Sicut non
audierunt: sic clamabunt et non ex
p° audiam. Et per ysaiam. Si volueritis
et audieritis me: bona terre comedetis.
De hiis autem qui audire noluerunt psalmista ait.
Noluit intelligere ut bene ageret. Et ieremias
6 ait. Ecce incircumcise aures eorum: et
audire non possunt. Et apostolus ait. A
ij ti 4 veritate quidem auditum auertent: et ad
fabulas conuertentur. Et dominus in euangelio.
Jo viij Quare loquelam meam non cognoscitis?
quia non potestis audire sermonem
Jo x meum. Et iterum. Oues mee vocem meam
28 audiunt. Et in parabolis dicitur. Qui obtu
rat aurem suam ne audiat legem: oratio
eius erit execrabilis. Timeat igitur
iste ne post multas vocationes et ci
tationes: dies eius peremptoria as
signetur. in quo in corpore et in anima peri
hester p° mant. Vasti enim regina repudiata
est et regnum amisit: quia ad conuiuium
magni regis assueri venire contempsit.
Lu 15 Frater maior qui erat in agro audi
ta voce symphonie intrare renuit:
sed magis hedum cupiens cum amicis
suis deonibus foras manducare vo
luit. Audiamus igitur auribus cordis:
mt xi de quibus dominus ait. Qui habet aures au
diendi audiat. Et propheta ait. Au
ps 8 diam quid loquatur in me dominus deus. Qui
enim ex deo est. verba dei audit. Unde sa
8 piens in ecclesiastico ait. Ne despicias

narrationem presbiterorum sapientium: et
in prouerbiis illorum conuersare. Et dominus per
prophetam. Audi filia et vide et inclina
aurem tuam. scilicet cordis inclina per obedi ps xliiij
entiam. Teste enim sapiente in ecclesiastico
qui obedit patri. id est deo placet et re
frigerat matrem suam. scilicet ecclesiam. Populus
quem non cognoui ait dominus seruiuit
michi: in auditu auris obediuit michi.
Hic est populus gentilium. cuius dominus re ps 17
uelauit aurem cordis: dum surdos facit
audire et mutos loqui. Eadem
dominica thema sumptum ex epistola Jacobi.

Estote factores capitulo primo
verbi. et non auditores Jac p°
tantum: fallentes vosmetip
sos. In duobus principaliter consistit
christiana religio. In audiendo scilicet et
operando. Fides enim teste apostolo est ex ro x
auditu. Fides autem sine operibus mor Jac ij
tua est. Oportet enim christianum credere: et
bona opera facere. Et ita auditum ex quo
fides est. et bonum opus exigunt
ad hoc quod aliquis sit vere religiosus.
Unde in prima parte hodierne epistole
ostendit beatus iacobus quod audire et non
operari: non sufficit ad salutem. Pro
pterea ipse ait. Estote factores ver
bi. et non auditores tantum: fallentes
vosmetipsos. Tandem ostendit in quibus
consistat religio: scilicet in declinando a
malo et in faciendo bonum. A malo
autem declinat homo: dum custodit se im
maculatum ab hoc seculo. Bonum autem
specialiter agit. misericordie opera exer
cendo: dum visitat pupillos et vi
duas in necessitatibus eorum. Et hac opus

Eadem dominica thema sumptum ex epistola Jacobi

religionē ondit in fine ep̄le: ubi
ait. Religio mūda et imaculata a
pud deū et p̄rē hec ē: visitare pu
pillos ⁊ viduas i tribulacōe eoꝝ.
⁊ imaculatū se custodire ab hoc s̄clo.
In audiendo ꝯ et ꝑ opando: reli
giosus efficit hō. Ad hoc tn̄ q̄ sit
pfecte religiosus oportet q̄ cautus
sit in loquēdo: et cū omi modera
mine et circūspectione studeat os
p̄rū 13 suū custodire. Quia q̄ custodit os
suū: custodit aīam suā. Si quis enī
putat se religiosū eē nō refrenās
linguā suā. huius vana ē religio.
Pmo q̄ ondit q̄ nō sufficiat audi
re: ꝯ bn̄ opari studeamus. Estote
inquit factores v̄bi. et nō audito
res tm̄ fallentes vosmetipsos: si
putatis s̄ ꝑ solū auditū vos sal
ro̅ ij uos eē. Teste enī aplō paulo nō
auditores legis iusti sūt apd deū:
lu 11 s̄ factores legis iustificabūtur. Bti
enī q̄ audiūt v̄bū dei: ⁊ custodiūt
illd. Audiūt autē cordis itellige
do: custodiūt retinēdo ⁊ opando.
ut memores sīt mādatoꝝ eius ad fa
ciendū ea. Aliter enī nō pdest bo
nū in memoria retinere: ymo magis
lu 12. obest. Qa seruus sciēs voluntatē
dn̄i ⁊ nō faciēs: vapulabit plagis
2 pe 2. multis. Melius ei est viā dn̄i nō
agnouisse: q̄ post agnitā retro
ire. Intellēs enī legis bonū est:
oībus facientibus eū. Vn̄ de dn̄o di
act 1 cepit ihc̄ facere ⁊ docere. Et salomo
p̄u 11 ait. Circulus aureus i naribus su
is: mulier pulchra et fatua. Et

pulchra docendo uel audiendo: fa
tua male viuendo. Cui enī nō sit
qd̄ audit vel pdicat: ieiunus fert
quod aliis mādicat. Sicut enī fa
uus mellis dulcior ē comedēti q̄
intuenti: sic s̄mo diuina dulcior ē
opanti q̄ audienti. Vn̄ btūs iob
ait. Nōne auris v̄ba diiudicat
et fauces comedentis saporē? Ali 12
ud enī est aliqd̄ de deo audire:
aliud ē id qd̄ audit ope adimplen
do gustare. Vn̄ btūs gregorius ait.
Si ui mādata eius memoria retinet.
sed nequaq̄ facit: hic i doctrine
v̄bis sentencias qbus dāpnet tenet.
Vn̄ in zacharia dr̄. Video volu
men volans. Et dixit angls ad
me. Hec est maledictio que egre
dr̄ sup vniusā faciē terre. Volumē
volans ē sacra scriptura: que mē
tem ad supiora leuat. Et quia
sacra eloq̄a ad dāpnacionē s̄t eis.
q̄ illa scire nolūt. ut cognita con
tēpnūt: recte dr̄. Hec ē maledictio
que egredit sup vniusā faciē ter-
re. Sicut autē cribrū in aqua plenū
videt. postq̄ at̄ extractū fuerit.
vacuū repitur: ita cor fatui. dū
verbū dei audit plenū videtur:
ipo aut̄ recedente vacuū appare:
qa nec opatur. nec v̄bū audi
tū retinet. Est enī velut asinus
ad lirā qui v̄bū dei audit et au
scultat libent̄: s̄ postmodū ma
le viuendo sub pedibus conculcat.
Vn̄ ezechiel ait. Audiūt s̄mones 33
tuos et nō faciūt. In cātici oris

sui vertiit illos. Et ecce eius qui carmine
musicum: quod suavi dulcique sono ca-
p° nitur. Et Sophonias ait. Disperi-
erunt omnes involuti argento. Unde sacra
eloquia divinis non interiori refectione
se replent: sed exteriori ostensione se
Jer 48 vestiunt. Maledictus autem qui gladium
suum prohibet a sanguine. Id est qui per
verbum dei sanguinem peccatorum suorum con-
tempnunt effundere: vel carnem suam ma-
cerare. Cum enim verbum dei audiunt
et non faciunt. similes sunt illi qui gesta pro-
borum militum libenter auscultant. il-
los tamen imitari non curant. Teste enim
beato iacobo. si quis est auditor verbi
et non factor. hic comparabitur viro con-
sideranti vultum nativitatis sue in spe-
culo. Consideravit enim se. et abiit:
Iac. 1 et statim oblitus est qualis fuit. In
speculo siquidem materiali non ipsa
res. sed rei umbram vel ymaginem in-
tuemur. Pari modo qui speculum divi-
ne scripture inspicit. et operari neg-
ligit: umbram tantum habet verborum. sed non
corpus operum. Divina autem scriptura
speculo comparatur. in qua contemplari de-
bemus vultum nativitatis sue. quem scilicet
habemus a natura: statum scilicet miserie et fra-
gilitatis humane. Cuius conceptio cul-
pa. nasci pena. labor vita. neces-
se mori. Cum pronus est ad lapsum:
Iob 14 difficilis ad resurgendum. Natus
de muliere brevi vivens tempore: reple-
tur multis miseriis. Qui quasi flos e-
greditur et conteritur: et numquam in eodem
statu permanet. Non solum autem in-
spicere debemus in speculo scripturarum

vultum nativitatis nostre secundum carnem:
sed qualiter sumus nati prima nativitate
in paradiso in adam. quem fecit deus ad
ymaginem et similitudinem suam. Qua-
liter etiam nati sumus per gratiam in baptis-
mo. et qualiter nascituri sumus in celo.
in regeneratione cum sederit filius hominis. mt 19 — in sede maiestatis sue:
et reformabit corpus humilitatis phil 3
nostre configuratum corpori claritatis sue.
Hoc igitur speculum id est divina scriptura est ysa 30
ob hoc datum quod semper interrogare debemus
ut sciamus qualiter ambulare debeamus:
qualiter debemus operari: qua via ten-
dere: que sint pericula et impedimenta
huius vie: quam districte puniemur si ne-
gligimus bene operari: quam beati e-
rimus si bona agentes usque in fine
perseveremus: et alia que ad salutem
animarum nostrarum sunt necessaria. Dicitur autem
mulier prospiciat in speculo ut ornet
se et placeat viro suo: sic in speculo
isto intueri debemus. ut bonis spiri-
tualibus exornati christo placeamus. Et si
quam autem maculam reperiamus: statim
abluamus. Non solum autem divina 2m
scriptura speculum dicitur: sed et fides etiam.
Unde apostolus. Videmus nunc per speculum in 1 cor 13
enigmate. Et exempla sanctorum dicuntur 3m
speculum: in quo consideramus for-
mam cui conformemur. Unde iheremias 6
ait. State super vias. et videte et
interrogate de semitis antiquis que
sit via bona: et ambulate in ea.
Speculum etiam dicitur mundus iste. vel crea- 4m
ture huius mundi: in quibus consideramus
potentiam et sapientiam et bonitatem cre-
atoris. Unde apostolus ad romanos ait. Invi- 3o

sibilia vel a creatura mundi per ea que
facta sunt intellecta conspiciuntur. Speculum
etiam dicitur sepulchra mortuorum:
que frequenter debemus inspicere.
vii Unde in ecclesiaste salomon ait. Cor sapientum
ubi tristicia. Et iterum. Melius
est ire ad domum luctus: quam ad
domum convivii. In illa enim finis cunctorum
admonet hominem: et vivens cogitat
quid futurum sit. Speculum
etiam dicitur humane fragilitatis miseria:
in quo frequenter debemus inspicere.
18 Unde iheremie dictum est. Surge
et descende in domum figuli id est humilie
humana fragilitatem intuendo. Et iterum.
19 Vade et accipe languculam figuli
testeam. et de senioribus populi et de
senioribus sacerdotum: et egredere
ad vallem filii ennon. que est iuxta
introitum porte fictilis. Hoc est in nobis
perfice. Accipe lagunculam figuli testeam
est considerare humane fragilitatis
conditionem. Que bene apparet in morte
seniorum populi: et principum huius seculi.
et seniorum sacerdotum id est maiorum prelatorum.
Ennon interpretatur fons
tristicie. Unde et filius ennon dicitur
homo variis incommodis et tribulationibus
repletus in hoc seculo. Vallis
autem filii ennon. est mundus iste.
Vallis sed silvestris: in qua sunt
multi putei bituminis. Ad hanc vallem
egredimur: dum a tumultu malarum
cogitationum seniorum: mala
huius mundi consideramus. Introitus
porte fictilis est ingressus nostre miserie
nativitatis. Iuxta quem est

vallis ennon: quia cum homine nascente
nascitur miseria illius. et ingressum
eius in hunc mundum multiplex
miseria comitatur. In hiis igitur
specialis vultum nostre nativitatis. statum
scilicet et modum conditionis humane
diligenter debemus considerare: et inprimis
memoriae nostre. Homo enim sanctus in sapientia
permanet sicut sol: stultus ut luna mutatur. Consideravit enim
se et abiit: et statim oblitus est qualis
fuit. Huiusmodi autem viro stulto et instabili
comparatur teste iacobo auditor
verbi et non factor: qui ad tempus credit.
et in tempore temptationis recedit.
Quando dei verbum audit compungitur:
sed cito compunctionis obliviscitur. Hic
est qui libenter audit et facere negligit:
asinus ad lyram. obliviosus et
brutalis ad doctrinam. Hiis autem
per os loquitur dicens. Intelligite qui
obliviscimini deum. Et de se ipso idem
propheta ait. Non obliviscar sermones
tuos. Et iterum. In eternum non obliviscar
iustificationes tuas: quia in ipsis
vivificasti me. De hiis autem qui
ad tempus audiunt. et in tempore temptationis
recedunt dicitur in parabolis. Quasi
tempestas transiens: non erit impius.
Et in euangelio dominus ait. Omnis qui audit
verba mea. et non facit ea. similis erit
viro stulto: qui edificavit domum
suam super arenam. Et descendit
pluvia. venerunt flumina: et flaverunt
venti. et irruerunt in domum
illam. et cecidit. Per pluviam carnis
temptatio. per flumina mundana per

sertio. per ventum dyabolica sug-
gestio intelligitur. Econtra autem beatus
Iob de se ait. Donec deficiam non
31 recedam ab innocentia mea: et iusti-
ficationem quam cepi non deseram.
Et iterum. Quis mihi tribuat adiu-
torem, ut desiderium meum omnipotens au-
diat. et librum scribat ipse qui iudi-
cat: ut in humero meo portem il-
lum. et circumdem illum quasi coronam mihi.
per singulos gradus meos pronun-
ciabo illum: et quasi principi offeram
illum. Librum in humeris portare est:
scripturam sacram operando perficere. Et
autem bene portat in opere: postmodum
corona victorie exhibebitur nobis
in remuneratione. Et qui viribus su-
is ad hoc homo non sufficit: ipsum
adiutorem querit. Qui in corde suo
librum scribat. et in memoria imprimat:
ut mandata diligendo illa im-
plere valeat. Redemptor autem noster
qui nunc erit auctor iudicii. quasi nunc
est conditor libri: ut exigat dis-
tricte. quod nunc iubet mansuetus.
Per singulos autem gradus librum pro-
nunciat. qui per singula instituta in-
crementa libri sententiam se percepis-
se non tantum verbis quam operibus demons-
trat. Principi autem suo librum offert:
qui ad Christum tam sententiam suam quam
operationem refert. Vel secundum Gregorium quasi
quod offerimus manu tenemus. venien-
ti ad iudicium librum offerre est: ver-
ba preceptorum ex in actione tenuisse.
De hiis igitur qui librum in humeris por-
tant et quod audiunt operibus implent:

scribit igitur beatus Iacobus. Qui autem per-
spexerit in lege perfecte libertatis.
et permanserit in ea. non auditor ob-
liviosus factus. sed factor operis: hic
beatus in facto suo erit. Legem perfecte
libertatis appellat euangelium Christi:
quod perfecte liberos facit a timore
servitutis. et perfecte liberat a servi-
tute timoris. que lex mosayca in-
cutiebat. Caritas autem euangelii
huiusmodi timorem foras mittit. Qui 1 Jo iiii
igitur in hac lege perspexerit. id est tota di-
lectione cognoscere studuerit. et per-
manserit in ea adimplendo et in bono
perseverando. hic beatus in facto suo
erit. id est pro facto et non pro auditu
solo. Unde psalmista ait. Tunc non confun-
dar: cum perspexero in omnibus mandatis
tuis. Et iterum. In custodiendis illis
retributio multa. Debemus igitur
esse factores legis. et non audi-
tores tantum: quia implere non valemus
neque veri religiosi esse nisi linguam
nostram refrenemus. abstinendo scilicet
ab omni prava et inutili locutione.
Quia corrumpunt bonos mores col- 1 cor 15
loquia prava. Propterea idem apostolus
ait. Si quis autem putat se religio-
sum esse non refrenans linguam suam
sed seducens cor suum. huius vana
est religio. Id est si quis propter fidem. et
propter opera bona que agit. se esse reli-
giosum estimat non refrenans lin-
guam suam a vaniloquio. turpiloquio
stultiloquio. et multiloquio. a men-
daciis. detractionibus. maledictio-
nibus et contumeliis et adulationi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bus. irrisionibus et blasphemiis. et
aliis huiusmodi. Sed seducens cor suum.
dum pro vitio lingue putat se non
esse puniendum: huiusmodi vana est reli
gio. id est inutilis sed et infructuosa. non
placens deo. Linguam ergo nostram re
frenare debemus. ad hoc quod veri re
ligiosi simus. Quid enim prodest si to
ta civitas custodiatur: et unum fora
men per quod hostes intrent relinquitur.
pu 27
Sicut autem urbs patens absque mu
rorum ambitu: ita homo qui non potest co
hibere in loquendo spiritum suum. Talis e
Job 32
rat helyu: qui dicebat. Plenus sum
sermonibus: et coartat me spiritus u
teri mei. En venter meus quasi mus
tum absque spiraculo: quod lagunculas
novas disrumpit. Prohibere ergo debe
mus linguam nostram a malo: et la
bia nostra ne loquantur dolum. Nam
sicut aer corruptus assiduo fla
tu tractus corpus corrumpit: ita pra
va locutio assidue prolata animam in
4
ficit. Unde in ecclesiastico dicitur. Noli esse
citatus in lingua tua: et inutilis
atque remissus in operibus tuis. Et
col 4
apostolus ait. Sit sermo vester in gratia
sale conditus: ut sciatis quemadmo
dum oporteat vos unicuique respondere.
Linguam igitur nostram refrenemus: et ver
ecc 28 ...
bis nostris stateram faciamus. Sit
digitus noster super os nostrum: ne capia
mur in verbo indisciplinato. Unde sa
21
piens in ecclesiastico ait. Quis dabit
ori meo custodiam: et signaculum
certum super labia mea ne cadam in ipsis.
7
Et osee ait. Cadent in gladio

principes eorum: a furore lingue sue.
Dives autem epulo quia linguosus in
epulas fuit: cruciabatur in lingua.
Vir quidem linguosus non dirigetur
in terra. Teste autem gregorio. lingua cum
non restringitur. nequaquam ubi ceciderit
iacet: sed semper ad deteriora labitur.
Et rursum ait. Depe dum ab otiosis
verbis nequaquam lingua compescitur: ad
temeritatem stulte locutionis effre
natur. Nam qui dimittit aquam: ca pu 17
put est iurgiorum. Totum ergo se insidi
antibus vulneribus detegit: qui nulla
se silentii censura concludit. Et in
ecclesiastico dicitur. In ore fatuorum cor il 21
lorum est: et in corde sapientium os illorum.
Et beatus iacobus ait. Si quis in verbo 3
non offendit: hic perfectus est vir. Po
test enim freno circumducere totum cor
pus. Hoc tamen non intelligimus
de quolibet verbo. quia nemo est qui
in aliquo verbo non offendat: sed de
illo intelligimus in quo gravior est of
fensio. Qui igitur linguam potest co
primere. facilius poterit cetera membra
a pravis actibus revocare: et ad
recta opera dirigere. et circumducere
corpus freno. ne divertat a recto itinere.
Teste autem eodem iacobo sic frena 3
mittimus in ora equorum ad consen
tiendum nobis. et omne corpus illorum
circumferimus. et sicut naves cum
magne sint. et a ventis validis
minantur. et impelluntur: modico
gubernaculo diriguntur. ubi impetus
id est voluntas dirigentis voluerit:
ita et lingua cum sit modicum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mēbrū magna exaltat. i. mag
na pmia acqrit. homine exaltā
do si bene eā regit. Et si male:
magna ꝛ alta supplicia ɔsequūr.
Mors enī et vita ī manibꝫ lingue.
lingua .i. licet sit modicū mēbꝝ.
magnā tamē hȝ efficaciā: tā ī
bono qȝ in malo. Multū ei no
cere pt: nisi refrenet. Et ostē
dit iacobꝫ p similitudinē igīs dicēs.
Ecce qntus ignis .i. qȝ puus. qȝ
3 magnā siluā īcendit. Et ligua
nrā ignis ē. vniūsitas īiqtatis.
lingua ɔstituit in mēbris nrīs
que maculat totū corpus. et ī
flāmat totā natiuitatis nrē. in
flamata a gehēna. Hec sūt uba
iacobi: quibꝫ ondit q lingua ho
minis ē qsi ignis siluā uirtutū ī
flāmans. et oīa bona hoīs
qsi in cinerē et ad nichilū redigēs.
Dicit eciā vniūsitas īiqtatis: q2
artifex ē oīm fere maloꝝ ꝛ vicio
rū. et p eā oīa mala fieri hnt. vt
furta. stupra. homicidia. lites. et
plia. dolositates. adinuentiones.
praue suggestiones. piuria. gar
rulitates. et silia. Est aūt famuli
aris īimicus. q2 ɔstituit ī mēbꝭ.
i. de mēbris corpis ē: que macu
lat totū corpus. i. opa nroꝝ vni
ūsitatē. Sicut modicū fermētū to
tā massā corrupit. Et īflāmat to
tam natiuitatis nrē. i. volubilē
atqȝ īstabilē vitā nrām: et decur
su hui vite mortalis. q nuqȝm
ī eodē statu pmanet. que ab in

fancia vsqȝ ad seniū labit ꝛ decur
rit. Et cū de puluē simus: volubi
litate nrā in puluerē reuertim: et
qsi ad idē pūctū redimus. Inflā
mat q lingua. i. corrūpit totam
natiuitatis nrē. i. īstabilitatē nrē
natē. īflāmata a gehēna. i. sug
gestione dyabolica. Adhuc aūt a
liud attendit ī lingua detrimētū.
Cū enī in hūido posita sit facile
labit. nec penitꝫ eā domare va
lemus: qn aliqñ in ligua saltē ve
nialit peccemus. Postea idē iacobꝫ
ait. Omīs natā bestiaꝝ et volu
crū et serpentū et ceteroꝝ doma
tur et domita sūt a natā hūana:
linguā aūtē nullus hoīm doma
re potest. Est enī inqetū malū:
plena veneno mortifero. Oste
dit linguā malā esse bestiaꝝ cō
3 patione. q domari pnt a natā
hūana. i. ab hoīe. Legimus enī
ī plinio vt ait augustinus. īma
nissimā aspidē in egipto a quo
dā prefamilias domitā cotidie
a cauerna sua egressā a mensa
eius anonā pcipe. Legimus pretēa
ī marcellino tigridē factā ma
suetā ab india anastasio pm
cipi missā. Cū oīm igit cautela
refrenāda est: que bestias ferocī
tate. volucres leuitate. serpētes
virulēcia excedit. Compat aūt
linguā bestijs. volucribꝫ. et ser
pentibꝫ. Bestie sūt detractores
alios lacerātes: q lingua exa
cuūt sicut gladiū. et lingua eoꝝ

gladius acutus. Volucres sunt homines superbi. leues et instabiles. qui posuerunt in celum os suum: quorum os locutum est vanitatem. qui de magnis maiora loquuntur. Serpentes autem venenosi et dolosi atque maliciosi homines: de quibus dicitur. Venenum aspidum sub labiis eorum. linguis suis dolose agebant. Est enim lingua plena veneno mortifero more serpentium. i. ubis venenosis: inquietum malum sicut bestie et volucres inquiete sunt. Nunquam enim cessat. sed de uno malo ad aliud malum transit. de ociosis ad lascivia et scurrilia. de scurrilibus ad detractiones: deinde ad contumelias et malediciones. Cum igitur tanta sit lingue malicia: cum omni studio et diligencia niti et laborare debemus ut ipsam refrenare valeamus. Alioquin quicquid boni faciamus: vana est religio nostra. Postquam autem linguam nostram refrenauerimus. tunc vere religiosi erimus: si a malo abstinentes opera bona faciamus. Et hoc est quod ait iacobus in fine hodierne epistole. Religio munda et immaculata apud deum et patrem hec est: visitare pupillos et viduas in tribulacione eorum. et immaculatum se custodire ab hoc seculo. Ostenderat prius quod sit vana religio: nunc autem ostendit que sit vera religio. Dixerat enim factorem operis beatum esse: nunc autem que opera magis placent deo ostendit. maxime scilicet et innocencia

Per hoc autem quod ait visitare pupillos et viduas. quia hec opera precipue ad misericordiam pertinent: omnia alia misericordie opera intelligi voluit. Huiusmodi enim persone miserabiles sunt. patrum et maritorum carentes presidio: et facile ab hominibus opprimuntur. Unde et illas precipue visitare debemus multiplici beneficio: consolando. subueniendo. et defendendo. et eis compaciendo tribulacionibus. et necessitatibus condescendendo. Unde per ysaiam dominus ait. Subuenite oppresso: iudicate pupillo: defendite viduam. Et in psalmo conqueritur dominus de hiis qui huiusmodi miserabiles personas opprimunt: ubi ait. Viduam et aduenam interfecerunt: et pupillos occiderunt. Religio ergo munda in cordis intencione. et immaculata in operis execucione. apud deum et patrem qui nouit opera et intenciones. et non fallitur sicut homines. hec est: visitare scilicet pupillos et viduas. id est miserabilibus personis succurrere. famelicum pascendo. potum sicienti dando. vestiendo nudum. visitando infirmum. pauperes et peregrinos recipiendo in hospicio. hiis qui in carcere detinentur subueniendo. mortuis eciam exhibendo sepulturam. Et immaculatum se custodire ab hoc seculo. ut misericors sit ad proximum: et innocens ad seipsum. Non solum autem corporaliter. sed et spiritualiter pupillos et viduas visitare debemus: orando pro peccatoribus. et eos

salutaribus monitis a malo retra
hendo. Hinc enim orphanum dicimus
qui deum patrem peccatis suis amiserunt.
Vidue etiam sunt peccatorum anime: a Christo
sponso viduate. Et quoniam scriptum est
mt v Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam conse
Iac ii quentur. et iterum. Iudicium sine misericordia
ei qui non fecit misericordiam: pre omnibus operi
bus aliis bonis misericordie operibus ha
bundare debemus. Beatus enim qui intel
ligit super egenum et pauperem. Exer
citatio autem corporis licet sit utilis:
ad modicum tamen valet respectu
pietatis. Sicut enim oleum supernatat:
ita miserationes hominis super omnia
prov 22 opera eius. Propterea salomon ait. Qui pronus
est ad misericordiam benedicetur. Et iterum.
19 Feneratur domino: qui miseretur pau
peris: et vicissitudinem suam reddet
ei. Et rursum ait. Qui despicit pro
14 ximum suum peccat: qui autem miseretur
pauperi beatus erit. Et thobias a
4 it. Panem tuum cum esurientibus et ege
nis manduca: et de vestimentis tu
29 is nudos tege. Et beatus iob ait. O
culus fui ceco. et pes claudo: pa
31 ter eram pauperum. Et iterum. Si negaui
quod volebant pauperibus: et oculos vi
due expectare feci. Si comedi buc
cellam meam solus: et non comedit
pupillus ex ea. Quia ab infantia
creuit mecum miseratio. Et ysaias
28 ait. Carnem tuam ne despexeris.
Carnem suam despicit: qui priorum
necessitatibus non condescendit. Vnde
v beatus iob ait. Visitans speciem tuam non
v peccabis. Et iterum ysaias ait.

Cythara et vinum in conuiuiis vestris:
et opus domini non respicitis. Opus
domini specialiter pauperes appellat:
qui expresse Christo pauperi assimilantur.
Similes illi in paupertate sunt quo ad ho
minem ad eius ymaginem facti sunt quo ad deum.
Visitemus igitur pupillos et vidu
as: de quibus dominus ait. Quamdiu fe
mt 25 cistis uni de his fratribus meis mi
13 nimis: mihi fecistis. Et in deutrono
mio ait. Anno tertio separabis decima
ex omnibus que nascuntur tibi eo tempore:
venietque leuites qui non habet aliam
partem. et peregrinus et pupillus et
vidua. et comedent et saturabuntur.
Anno tertio designatur: quod corde.
ore et opere debemus bene facere. Vnde
ciprianus ait. Neque enim mereri
dei misericordiam poterit: si misericors ipse
non fuerit. nec impetrabit a diuina
pietate aliquid in precibus: qui ad pre
ces pauperis non fuerit humanus.
Hec est igitur vera religio. visita
re pupillos et viduas. vt patrem
nostrum in hoc imitemur: de quo dicitur.
Pupillum et viduam suscipiet. Et
iterum. Tibi derelictus est pauper: pu
pillo tu eris adiutor. Propterea propheta
ait. Domine quis similis tibi? Et tradet
in persona domini. Eripiens inopem de
manu fortiorum eius: egenum et pau
perem a diripientibus eum. Hic scilicet qui
talis est similis erit mihi. Et quoniam
scriptum est. Miserere anime tue placens
deo. antequam aliorum misereamur. pro
nobis misereri debemus: vt scilicet inno
centes et mundi simus. et ab hoc seculo
ecc 31

nos custodiamus immaculatos: id est
a peccatis huius seculi: que sunt concupiscentia
carnis. i. castrimargia et luxuria.
et concupiscentia oculorum. i. avaricia. et
superbia vite. Per seculum igitur vicia
intelligimus. Unde et peccatores seculares
Ro 12 dicuntur. Propterea paulus ait. Nolite
conformari huic seculo. i. peccatis huius
seculi. Et in psalmo dicitur. Seculum nostrum in il
luminacione vultus tui: id est pecca
ta nostra tibi sunt manifesta. Qui autem
diligit mundum et amplectatur: quia
maculatus est mundus. necesse est ut
Levi 11 maculetur. Qui enim morticinum te
eccli 13 tigerit: inmundus erit. Et qui tetige
rit picem: coinquinabitur ab ea. Unde
quia mundus iste cadaveribus plenus
est. cum omni cautela periculum timeamus:
ne forte morticinum contingamus alio
rum peccatis consenciendo. Plenus est in
super mundus iste luto et variis in
exo 12 mundiciis. Unde necesse est calciamen
ta in pedibus habere. et vestimenta de
curtare: ut absque inquinamento va
leamus pertransire. et immaculatos ab
hoc seculo nos custodire. Pedes
calciatos habemus: dum divinis scrip
turis et sanctorum exemplis affectus men
tis communimus. Vestimenta constrin
gimus et decurtamus. id est sublevamus
mus. dum omnem superfluitatem a nobis
exo 12 resecamus. Renes quod attingunt: quando
mundus mundum transire et agnum
exo 28 paschale manducare desiderat. Ves
timentis autem de bisso retorta indua
mur: ut duplicem continentiam. cordis
Eze scilicet et corporis habeamus. Ezechiel
enim vidit virum ad renes accinctum:
hec est mundicia corporis. Et iterum Apo
vidit virum cinctum ad mamillas:
hec est mundicia cordis. Et in ta quo 1
bernaculo domini erant cortine interius:
esse cordis mundiciam. et saga ci
licina exterius: esse mundiciam cor
poris per afflictionem carnis. Teste enim
ieronimo. nichil prodest carnem habere
virgineam: si nupserit quis mente.
Et iterum. Nichil prodest ceterorum
membrorum sanctificacio: si in uno solo
inveniatur corrupcio. Simus igitur
immaculati corde pariter et corpore.
Offeramus ligna cethym. i. cor exo 27
pora munda et imputribilia. sine cor
rupcione luxurie ad constructionem
tabernaculi. Accingamus autem forti prov
tudine non solum lumbos corporis:
sed et lumbos mentis. Jacob enim bene gen
dictionem non recepit: donec ner
vus femoris emarcuit. Unde apostolus
ad hebreos ait. Pacem sequimini et 12
sanctimoniam: sine qua nemo deum
videbit. Separare igitur debemus pre 12
ciosum a vili. i. carnem a sordibus et
inquinamentis huius seculi. Aliter enim
veram religionem non habemus: nec
immaculatos ab hoc seculo nos cus
todiamus: nisi omnia membra nostra
constringamus et religemus. et ab
omni inquinamento mentis et cor
poris arceamus. Religio enim a re
ligando dicitur: et est proprie membrorum.
Per peccatum enim primi parentis mem
bra nostra in motus inmoderatos pro
ruperunt: que nisi sub timore dei reli

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gentur in ruinam turpitudinis fe
runt. Propterea propheta ait. Confige
timore tuo carnes meas. Caro
enim primi hominis post peccatum per car
nalem concupiscentiam corrupta fuit: et
quasi furiosa in precipicium fertur. nisi
religetur et refrenetur. Dominus autem va
riis infirmitatibus et afflictionibus
illam ligavit: nec tamen sic ab impe
tu et furore suo retinere potuit.
Non solum autem ligatur infirmita
tibus: sed timore domini et funibus man
datorum eius. in hiis qui deo serviunt
religatur. Unde et religiosi dicuntur.
Et specialiter monachi et alii regu
lares. qui arcius sub regula et
institutis primi astringuntur. ligantur
et religantur: religiosi dicuntur. Non
solum etiam vinculis mandatorum ligan
tur: sed preceptis consilia addiderunt.
In vase vero electionis ut firmiter
religetur: tres circuli apponuntur.
Circulus superior. medius et in
ferior. id est circa fauces. circa pectus.
et circa renes: ne effluat per
malam locutionem. vel cogitationem
vel operationem. Omnis autem christianus
qui non solum compedibus penalitatis
ligatur. sed insuper compedibus gratie
et preceptorum dei. ne ad malum pro
cedat religatur: religiosus dicitur.
Unde et christiane religionis similiter
tres partes. sive tres status assig
nantur. Status incipientium. qui
egrediuntur de egipto. proficientium
in deserto: pervenientium in terra
promissionis. id est perfectorum. qui per longius

temptacionis pugnas requiescunt in
pace pectoris. et gaudio contem
placionis. Hii tres status notantur a
domino: ubi ipse ait in evangelio. Ecce demo Lu 13
nia eicio et sanitates perficio hodie
et cras: et tertia die consummor. Demo
nia eicit in exitu de egipto. sani
tates perficit in proficientibus. qui dicuntur
esse in deserto: tertia die consummatur.
quantum ad statum perfectorum. qui in terra pro
missionis esse dicuntur. Designantur et
hii tres status per triplex pascha. quod
filii israel in tribus locis celebraverunt.
primum in exitu de egipto. secundum Exo 12 Num 9
in deserto: tertium in terra promissionis. Josue 5
Designantur preterea in canticis: ubi G
dicitur. Descendi in ortum nucum. id est eccle
siam. In nuce autem est amaritudo cor
ticis exterioris. ecce status incipientium
seu penitentium. et contritorum spirituum. du
ricia teste. ecce status proficientium:
dulcedo nuclei. ecce status perfectorum.
Significantur et per hoc. quod dominus in evangelio
ait. Ultro enim terra fructificat. primo Mr 4
herbam. ecce status incipientium: dein
de spicam. ecce status proficientium:
deinde plenum frumentum in spica.
ecce status perfectorum. Hos tres status
designat apostolus: cum ait. Ut probetis Ro 12
que sit voluntas dei bona. ecce
status incipientium: beneplacens: ecce
status proficientium: et perfecta. ecce sta
tus perfectorum. Salomon etiam iuxta hos
tres status: tres libros composuit.
Quorum primus dicitur parabole. sive pro
verbia salomonis: in quo instruit inci
pientes. Secundus ecclesiastes. id est contiona

tor: i[n] quo p[er]ficit p[er]ficientes. Ter-
ciu[m] cantica canticoru[m]: q[ui] p[er]tinet ad p[er]-
fectos. In p[ri]mo amonet vicia r[e]-
linq[ue]re. In sc[un]do mundu[m] [con]tempne[n]du[m]
o[mn]ia caduca e[ss]e demonstrat. In t[er]cio
sponsa[m] ad sponsi amplexus i[n]uitat.
Vnde et i[n] trib[us] no[m]i[ni]b[us] nu[n]cupat[ur]: q[ui]
trib[us] p[re]d[i]c[t]is statib[us]. et trib[us] libris
aptant[ur]. Dicit[ur] e[n]i[m] ydithida. i. dilect[us]
d[omi]ni: du[m] paruulos quos eciam filios
vocat. blande allicit. et q[uas]i p[er]
timore[m] i[n]struit. Dictus e[st] ecclastes.
i. co[n]cionator: du[m] diuersoru[m] p[ro]po-
nes opiniones. tande[m] ve[re] vi-
te aperit dicens. Deu[m] time et ma[n]- eccl[esiastes] xii
data eius obserua. Dicit[ur] salomon.
i. pacificus. q[uo]d p[er]tinet ad p[er]f[ect]os:
qui i[n] tranq[ui]llitate pectoris spon-
si stringitur amplexib[us]. Designat[ur]
p[re]terea tres stat[us] x[ri]stiane religi-
onis no[n] solu[m] s[ecundu]m via[m]. s[ed] s[ecundu]m pa-
tria[m] sil[iter] et via[m]: ut et duo p[er]tine-
ant ad eccl[esi]am militante[m]. terciu[m]
ad eccl[esi]am triu[m]phante[m]. Ut sit p[ri]-
mus stat[us] penitencie. sc[un]d[u]s ius-
toru[m]: t[er]cius beatoru[m]. P[ri]mus pe[niten]cie.
sc[un]d[u]s iusticie: terci[us] glorie. Quoru[m]
exempla late patent in scripturis.
Ih[e]r[usa]l[e]m en[im] hos tres status i[n] t[alibus]
trib[us] no[m]i[ni]b[us] appellat[ur]. Dicit[ur] e[n]i[m]
iebus. i. conculcata: ecce status
pe[niten]cie. Dicit[ur] salem. i. pax. ecce
status iusticie p[ost] flagella. et co[n]-
gen 32 culcationes pe[niten]cie: dicit[ur] iheru-
sale[m]. i. visio pacis. ecce stat[us] glorie.
I cor 13 i[n] qua facie ad facie[m] deu[m] videbi[mus].
et ordo me[n]tis p[er] experiencia[m] vide-

bim[us] pace[m] tranq[ui]llitatis eterne.
Legim[us] p[re]terea i[n] eu[angeli]o q[uod] samari- Luc 10
tan[us] sauciato i[n]fudit vinu[m] et o-
leu[m] et sanat[us] e[st]. In vino austeritas
et feruor pe[niten]cie. in oleo lenitas iusti-
cie. i[n] eo q[uod] sanat[us] est i[n]nuit[ur] co[n]su-
macio glorificac[i]o[n]is eterne. Et i[n] ps[alm]o
dicit[ur]. Dedit eos i[n] mi[sericordi]as: i[n] conspe[ctu]
o[mn]i[u]m qui ceperant eos. Ecce stat[us]
p[ri]mus pe[niten]cie. quo notat[ur] liberacio
a captiuitate. Saluos fac nos
d[omi]ne deus n[oste]r. Ecce sc[un]d[u]s status q[ui]
notat[ur] salus iusticie. Et congre-
ga nos de nac[i]o[n]ib[us]. Ecce t[er]cius
stat[us] glorie: q[ui]a colliget nos ad se
ut simus cu[m] illo i[n] eterna io[c]undita-
te. Hos tres status significant p[er]
pascha. penthecosten. et ceno-
phegia[m]. in lege. In pascha ag- exo 12
nu[m] i[m]molabant. et cu[m] lactucis
agrestib[us] illu[m] comedebant. et spi- levi 23
tis igne torrebant: p[er] q[uod] carnis
mortificacio. et penitencie amari-
tudo designat[ur]. In penthecoste
panes calidi et recentes de nouis
frugib[us] offerebant[ur]. Ecce stat[us]
iusticie: p[er] qua[m] i[n] nouitate vite ro 6
ambulam[us]. In cenophegia q[ue] levi 23
dicit[ur] fictio tab[er]naculoru[m] de cunc-
tis fructib[us] a[n]ni offerebant. Ecce
status future glorie: q[ui]a p[ost] huius seculi
via[m] tabernacula. i. ma[n]siones immo-
biles figem[us] i[n] celis. portantes
manipulos n[ost]ros cu[m] exultac[i]o[n]e.
dicente d[omi]no. Ecce homo et opera Is 1
eius cu[m] eo. Hos eciam tres stat[us] p[er]
cruce[m] et sepulchru[m] et resurrectione[m]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dominum designat. In cruce labor peni
tentie: in sepulchro quies iustorum:
in resurrectione gloria beatorum designatur.
Propterea et tres psalmorum quinqua
genae distinguuntur. Prima significat
statum penitentie. et terminatur in miserere:
ibi miserere mei deus. Secunda signifi
cat statum iustitie. et terminatur in
glorificatione. ibi. Misericordiam et iudi
cium cantabo tibi domine. Tertia sig
nificat statum glorie. et terminatur ibi. Omnis
spiritus laudet dominum. Hoc est quod osee
6 dicit. Vivificabit nos post duos
dies: et tertia die suscitabit nos.
45 Et in ecclesiastico dicitur. Amavit eum dominus
convertendo scilicet per gratiam infundendo.
per penitentiam: et ornavit eum per iusti
tiam: stola glorie induit eum per beati
tudinem eternam. Et iterum psalmista ait.
Tenuisti manum dexteram meam.
quantum ad statum penitentie: et in volun
tate tua deduxisti me quantum ad
statum iustitie: et cum gloria suscepis
ti me. quantum ad statum glorie. Et rursum
ait. Domine deus virtutum converte nos. con
vertendo scilicet per penitentiam: et
ostende faciem tuam illuminando per
gratiam et iustitiam: et salvi erimus.
Et ita perveniemus ad gloriam. Et in
12 genesi dicitur. Benedicam tibi. Ecce pri
mus status. Et magnificabo nomen
tuum. Ecce secundus status. Et eris bene
dictus. Ecce tertius. In primo
statu pascit nos penitentes quin
10 vi que panibus ordeaceis: per penitentie as
peritatem. In secundo pascit iustos
mc 8 septem panibus triticeis: per spiritum

septiformem. In tertio carne sua et mt 26
sanguine discipulos reficit ad sanc
titatem. Unde et dominus moriturus ait. Fa apo 19
ciam pascha hodie et cetera. Ecce
status primus sanctificationis penitentie:
et secundus sanctificationis iustitie. Et
sunt pares in die tertia. Ecce tertius
status glorie. Hec etiam tres status apo 26
designantur per tabernaculum. In quo
erat atrium penitentie: et sancta
idest status iustorum: et sancta sanctorum idest
status beatorum. Hoc etiam in appa
ratu ecclesie in iustitie designatur. Et
primo mundatur ecclesia penitentie:
secundo cortinis exornatur ecclesia status
iustorum: tertio pannis sericis precio
sis decoratur ecclesia status beatorum.
Propterea etiam in psalmo dicitur. Confessio et
magnificentia opus eius. Confessio
quo ad statum penitentie: magnificentia
quo ad statum iustitie. Et iustitia eius
idest merces iustitie manet in seculum
seculi. quo ad statum glorie. Et in canticis vi
dicitur. Que est ista que ascendit tamquam auro
ra consurgens. Ecce status penitentie. Pul
chra ut luna. Ecce status iustitie.
electa ut sol. Ecce status glorie. In
Ia 1 quolibet istorum statuum. sive sit inci
pientium sive proficientium sive perfectorum
religio munda et immaculata apud
deum et patrem hec est. visitare pupil
los et viduas in tribulatione eorum:
et immaculatum se custodire ab hoc
seculo. Huiusmodi autem religio perducit
non solum ad statum penitentie. et ad sta
tum iustitie: sed insuper ad statum
glorie. Facti enim in eterna beatitudine

nos visitant orationibus suis. et ne
gotia nostra apud deum promovent.
quia sordibus huius seculi iam non possunt in
Apoc 4 quinari. Sunt enim sine macula ante
thronum dei: laudantes et benedi
centes xpm in secula seculorum. Amen.
Eadem dominica thema sumptum de euangelio secundo
Jo xvi Amen amen Joh. capitulo
dico vobis. si quid xvi°
petieritis patrem in nomine
meo dabit vobis. ¶ Dominus noster ter
ribiliter loquitur prelatis et predica
33 toribus per ezechielem dicens. Si spe
culator viderit gladium venientem
et non insonuerit buccina. et po
pulus se non custodierit. Vene
ritque gladius et tulerit de eis a
nimam. ille quidem in iniquitate sua
captus est: animam autem eius de manu
speculatoris requiram. Speculato
res debent esse. quicumque animas ad cu
randum et custodiendum receperunt.
Ysa xl Statuere enim debent speculam in mon
tem excelsum ascendentes. per sancte con
versationis preeminentiam ut euangeliza
31 rent Syon. Unde per Jeremiam dominus ait.
Statue tibi speculam: pone tibi
Job 11 amaritudines. In amaritudi
nibus enim morari debet oculus pre
lati: ut non solum lugeat pro peccatis
suis. sed pro peccatis totius populi. sic
Tre 1 scriptum est. Et lacrime eius in maxil
lis eius. i. in prelatis. Et dominus ad
3 ezechielem ait. Fili hominis specula
torem dedi te domui israel. Ascen
dere igitur debet prelatus speculam. ut
1 R x aliis preemineat: sicut de saule

legimus. quod altior fuit universo
populo ab humero et sursum. Tan
tum enim precedere debet vita prelati vitam
inferioris populi: quantum distat nomen
pastoris a nomine gregis. Debent enim Luc 2
vigilare super gregem domini. et un
dique circumspicere. et diligenter consi
derare insidias inimici: ut atten Act 20
dat sibi et universo gregi. sicut
scriptum est. Nam pestis in sollicitu Jo 10
dine. Si enim viderit gladium ve
nientem. i. periculum peccati mortalis.
vel dyabolicam suggestionem immi
nentem. vel iram divinam: et non
insonuerit buccina apte predica
tionis ut populus sibi caveat: san
guis animarum de manu pastoris ipsius
requiretur. Id est peccata omnium imputa
buntur illi: quia quod precio mundare
mare neglexit. Unde ysaias ait. vj
Ve mihi quia tacui. presertim cum dominus ysa 58
dicat. Clama ne cesses: annun
cia populo meo scelera eorum. Et per Tre 2
iheremiam ait. Prophete tui non ape
ruerunt tibi iniquitatem tuam: ut te
ad penitentiam provocarent. Et apostolus Act
ait. Contestor vos hodierna die:
quia mundus sum a sanguine omni
um. Non enim subterfugi quominus
annunciarem vobis omne consilium dei.
Et per ysaiam dominus ait. Super muros 62
tuos iherusalem constitui custodes: to
ta die et tota nocte in perpetuum non
tacebunt. Non enim nocte adversi
tatis vel die prosperitatis silere de
bent. quia custodes sunt ecclesie. et in ex
cubiis vigilant. Valde igitur me

tuendum est nobis. quia licet in propria
persona ipso actu non peccaremus
pro peccatis vestris ex negligentia et
tacturnitate condempnari possemus.
1 reg 4 Sicut de hely sacerdote legimus quod
peccata filiorum suorum imputata sunt illi.
ad condempnacionem et mortem: quia filios
suos sicut debuit corrigere contemp-
sit. Et ideo divina ultione decel-
la cadens confractis cervicibus ex-
spiravit. et morte subitanea inter-
iit. licet de peccatis que in propria persona
commiserit: nulla fiat mentio in
scriptura. Teste enim iheronimo innocens
et absque sermone conversatio: quantum pro-
dest exemplo. tantum nocet silencio.
Qui enim non arguit cum possit: con-
sentit. Et non teste ysidoro dum unus
corripitur: plurimi emendantur. O
vitate igitur fratres dilectissimi. quatinus ad soni-
tum buccine divini sermonis. vobis
a gladio dyaboli ita praecaveatis: quod
animabus vestris non noceat. et sanguis
de manu mea dominus non requirat.
Amen amen dico vobis etc. Dominus meus
ihesus christus a discipulis suis recessurus
4 cor 4 ne nimia absorbeantur tristicia
substractione eius corporali presencia sciens
quod noverat eorum infirmitatem mul-
tiplicem confert eis consolacionem. In
hodierno autem ewangelio inter alia que dicit
quadruplicis solacii remedio do-
lores cordis eorum voluit mitiga-
re. Prima consolacio est magna
valde: cum ait illis. Si quid petie-
ritis patrem in nomine meo: dabit vo-
bis. Et dicat. Confidenter et secure

postuletis. Non timeatis repulsam:
quia petita a patre meo obtinebitis.
Ipse enim promptior est ad dandum: quam
vos ad petendum vel accipiendum.
Secundo modo consolatur eos promittens eis
perfectam sapienciam et archanorum reve-
lacionem: ut iam decipi non queant
per ignoranciam: nec oporteat eos la-
borare ad cognoscendum veritatem quam
agnituri sunt per inspiracionem divinam.
ubi ait. Hec in proverbiis locutus sum
vobis. Venit hora cum iam non in pro-
verbiis loquar vobis: sed palam de patre an-
nunciabo vobis. Docendo enim discipu-
los: multa obscura interposuerat.
Unde ne ob hoc moverentur promittit
se eis in primo missu spiritus sancti:
quod omnia que eis videbantur enigma-
ta et obscura aperiat. Et ita non vi-
debuntur eis proverbia et obscura:
sed palam ^ istis in aure cordis. Prover- ^ annunciabit
bia autem dicta sunt brevia et obscura:
aliud in superficie verborum. aliud in vir-
tute sentencie habencia. Unde prover-
bia in hoc loco dicuntur obscure locu-
ciones. et parabole. in quibus dominus eis
loquebatur: ut secreta misteria abscon-
deret indignis. que seorsum parabo-
las edisserebat discipulis. In
parabolis enim .i. per similitudines locu-
tus fuerat adhuc carnalibus: ut
melius intelligerent. Unde matheus 14
ait. loquebatur ihesus in parabolis disci-
pulis: et sine parabolis non loque-
batur illis. Postquam vero facti sunt
spirituales. sine exterioribus similitudinibus
palam revelavit eis spiritus sanctus veri-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tate. Tercio mo͞ ɔsolat͞ eos asse-
re͞s q͞ a pr͞e diligu͞t. et ī t͞m accep-
ti su͞t illi. et gr͞ai ip͞ius h͞nt. q͞ no͞
ē necesse vt p͞r p͞ ip͞is roget: qui
absq͞ vlla p͞ce parat͞ ē. quicq͞d
nc͞e fu͞it illis dare. vbi ait. Et
no͞ dico vob͞: q͞ rogabo p͞re͞ de
vobis. Ip͞e eni͞ amat vos: q͞ vos
me amastis. Alia t͞n locus iste
q͞ difficilis ē. h͞t exposicio͞z: sic
patebit ī ferius. Quarta͞ et s͞b-
iungit ɔsolacio͞z. oste͞de͞s eos de re-
cessu suo no͞ debe͞ ɔtristari: q͞ de
labore t͞nsit ad requie͞. de maris
te͞pestate ad portu͞ tra͞qllitate͞.
de m͞ido ad patre͞. vbi ait. Exiui
a pr͞e: et veni ī mu͞du͞. Itez re-
linquo mu͞du͞: et vado ad patre͞.
Exiuit a secreto ɂ īuisibilitate
p͞ris assu͞pta carne: et ve͞it fc͞us
visibilis. Iuit aū͞ ad p͞ris īuisi-
bilitate͞: q͞ ecia͞ s͞m q͞ ho͞ fc͞us est ī-
uisibilis nob͞. Hijs aū͞ v͞bis du-
plice͞ in se natura͞ o͞ndit. Sicut
au͞t no͞ relinq͞t p͞re͞ cu͞ ī mu͞du͞ ve-
nit: sic no͞ relinq͞t electos cu͞ ad
patre͞ vadit. Manēs g͞ cu͞ pr͞e
p͞ diuinitate͞. ve͞it ī mu͞du͞ p͞ huā-
tate͞: et redie͞s ad patre͞ per hu-
manitate͞. ma͞sit cu͞ elc͞is p͞ diui-
nitate͞. Licz aū͞ obscure loq͞retur:
visu͞ est t͞n discipul͞ q͞ loqretur
ap͞te. Vn͞ et dixeru͞t. Ecce n͞c pa-
la͞ loq͞ris: et p͞ubiu͞ nullu͞ dicis.
Vn͞ sup hu͞c augu͞ ait. Pala͞ lo-
qui existimā͞: cu͞ dicto͞z ei͞ nec͞-
ant ītellig͞e mist͞ia. Adeo eni͞ aīa-

les erant. q͞ nescieru͞t se no͞ ītelli-
ge͞ dicta a dn͞o: v͞mo que no͞ ītel-
ligebant se ītellig͞e putabant. ide-
o͞z magis apcora iudicabant.
Nichil eni͞ magis obscuri͞ sup͞ra
dixerat eis. q͞ q͞d in p͞rio dixit:
sc͞z no͞ dico vob͞. q͞ rogabo p͞re͞
de vobis. Postmodu͞ v͞o ap͞li
subiu͞xeru͞t. Nu͞c scimus q͞ scis
o͞ia: et no͞ opus tibi ut q͞s te in͞t-
roget. In hoc credimus: q͞a a deo
existi. Oste͞dit hijs v͞bis eua͞ge-
lista. q͞ loque͞s ad eos de hijs ma-
xime agebat. que illos magis
delectabat audire: et q͞ ipsi in͞t-
rogare volebant. hec ip͞e p͞uicie͞s
vl͞tro p͞ferebat. Et io͞ illu͞. q͞a co-
gitaciones nouerat confitebu͞-
tur o͞ia. No͞ est opus ī quiu͞t
vt q͞s te in͞trogget. Sciat ei͞ quid
velit et cogitet vnusq͞sq͞. no͞ e-
rat opus illi. vt q͞s eu͞ ītrogaret:
vel q͞ introgaret aliq͞me a quo
aliq͞d sciret vel addisceret. cu͞ ip͞e
cogitaco͞es o͞im p͞ueniret. sicut
sc͞ptu͞ est. Intellexisti cogitacio-
nes meas delonge. Si aū͞ aliq͞n
īterrogauit. ul͞ introgat͞ fuit:
no͞ ei. sed alijs opus fuit. Cu͞
aū͞ dn͞s ait. si q͞d pecieritis pa-
tre͞ in no͞ie meo dabit vobis:
paucis v͞bis sufficient͞ nos ī-
struit. quid et q͞liter a quo et
q͞bz debeant postulare. et quales
ee͞ debeant. vt mereant͞ accipe.
Quid pete͞ debeant. s. bo͞a sp͞ua-
lia et et͞na īnuit dice͞s. Si q͞d

petieritis. i. si petieritis aliquam rem
scilicet alicuius momenti. Temporalia enim
caduca sunt transitoria que nichil
reputantur respectu eternorum. Sub hoc
sensu dicitur in genesi. Dedit abraham
cuncta que possederat ysaac. Filiis autem
concubinarum largitus est munera. id est
mobilia: que scilicet nulla reputantur re-
spectu hereditatis quam dedit ysaac.
Unde dicitur quod dedit illi omnia que habebat.
In aliis autem facultatibus tres modi-
ce et parvi precii: nichil dicitur.
Iuvenalis. Nil habuit codrus: quis
enim neget et tamen illud perdidit infe-
lix totum nichil. Propter hoc etiam quod
dominus ait. si quid petieritis in nomine
meo. dedit intelligi que bona pe-
tenda sunt: scilicet bona ad salutem per-
tinentia. In nomine siquidem ihesu pe-
tit. i. salvatoris: qui salutem et vi-
tam eternam petit. vel ea que faciunt
ad salutem. ut virtutes. In nomine autem
christi petit. qui unctionem spiritualium.
i. virtutes et dona carismatum pe-
tit. Christus enim unctus interpretatur. Terrena
autem que nulla sunt respectu eter-
norum petere solebant apostoli. cum ad-
Io xiiii huc carnales essent. Unde philip-
pus cum diceret. domine ostende nobis pa-
trem et sufficit nobis: visionem cor-
poralem videtur petisse. Cum dominus de
visione spirituali innuit. Qui videt
me. videt et patrem. Nam qui cre-
dit filium ut filium: credit. i. oculo
fidei videt patrem ut patrem. Sic
et discipuli corporalem liberationem
Mt 4 petierunt a domino dicentes. Domine

salva nos. perimus. Similiter et petrus Mt 17 Mr 9 Luc 9
cum ait. Faciamus hic tria tabernacula: ta-
bernacula celeste. sed terrena habitacionem pe-
tebat. Pari modo et filii zebedei Mt xx Mr x
cum peterent quod unus a dextris et a-
lius a sinistris sederet: non videntur
illud intellexisse de sessione glorie
in regno celesti. Unde responsum est
eis. Nescitis quid petatis. Adhuc
enim animales erant: et terrena sapie-
bant. Unde et dominus in hodierno euangelio
ait. Usque modo non petistis quicquam
in nomine meo. Quicquam scilicet quod sit ali-
quid respectu rei permanentis. et eterne.
Et rursus ait. In die illo. in nomine
meo petetis. Quasi diceret. Postquam
ita vos contempnere terrena fecero: ut
solummodo que ad salutem animarum per-
tinent petatis. et petenda intelligatis.
In nomine meo quod est ihesus petit:
qui rem huius nominis petit. i. salutem.
Nam ihesus salvator vel salutaris interpretatur.
Secundum hoc igitur videtur quod
in oratione dominica cum dicimus orantes
adveniat regnum tuum: non intelli- Mt 6 Luc 11
gent de regno eterno. sed de materia-
li. De quo etiam interrogaverunt di-
centes. Domine si in tempore hoc restitues Act 1
regnum israel. Confisi enim de presentia
christi hominis: non multum cogitabant
de bonis invisibilibus et eternis.
Potest tamen aliter videri quod aliquando li-
citum petissent etiam bona: nichilo-
minus verum est. quod dominus ait. Usque
modo non petistis quicquam in nomine
meo. i. in nomine divinitatis mee: quam
non cognovistis. postea cognoscenda est.

Magis enim intuebantur humanitati quam
diuinitati eius. Unde et dominus subtraxit e-
is humanitatem: ut apostolus ad eius
aspiraret diuinitatis excellenciam.
Propterea ipse superius ait. Expedit vobis
ut ego vadam. Secundum hoc illud quod
dominus ait. in illo die in nomine meo pe-
tetis: ita intelligendum est. In me
deum spiritualiter credentes. et limpidam
cognicionem de deitate mea habentes:
cognoscendo me equalem patri. et omnia
dare me posse cum patre credentes. Et
ideo in nomine meo. i. deitatis mee.
petetis: et petita impetrabitis. Non-
dum autem plenam habebant cognicionem
de eius diuinitate: sicut habuerunt post-
quam a spiritu sancto illuminati sunt in die pen-
thecostes. nec firmiter credebant ipsum
esse patri equalem. Ante passionem eius
modicam fidem habuerunt: in passione
vero nullam. Unde in morte eius ab eo
recesserunt. Et discipuli euntes in
lu 24 emaus dixerunt. Nos putabamus
Jo 20 quod ipse esset redempturus israel. Et marie
magdalene dictum est. Noli me tangere. Nondum ascen-
di ad patrem meum: id est in corde tuo
ad patris equalitatem non ascendi:
quia nondum me esse equalem patri cre-
dis. Ostendit vero dominus quod petendum sit
et qualiter cum ait. Si quid petieritis pa-
trem in nomine meo dabit vobis. Id est
si quid petieritis saluti necessa-
rium in nomine meo. habentes scilicet cordis
oculos ad diuinitatem meam. et creden-
tes me esse patri equalem. et bona om-
nia dare posse cum patre meo: dabit
vobis. Et secundum hoc intelligi potest

quod dominus ait. Non dico vobis. quia ego
rogabo patrem de vobis. i. dico vo-
bis quod non tantum rogabo patrem de vobis:
verum eciam ut deus idem cum patre vos ex-
audiam. Quod tamen ipse prius faciebat:
sed ipsi nondum hoc plene credebant.
Vel non dico quod rogabo patrem de vo-
bis. scilicet secundum diuinitatem: quia secundum illam
omnipotens est et equalis patri. et omnia
postulata dat cum patre. Rogat tamen
filius patrem pro nobis secundum quod homo:
dat autem quecumque pater tribuit et exau-
dit secundum quod deus. Quod autem subdit. Ipse
enim pater amat vos. quia vos me a-
mastis et credidistis quia a deo exi-
ui: ad hoc refertur quod de eorum exal-
tacione predixerat. scilicet quod quecumque peterent
obtinerent. et quod palam annunciaret
eis de patre. Et si dicat. Ideo sic exal-
tabimini. quia pater amat vos. quia vos
amastis me. i. quod inde patet. quia
vos me amastis. Non enim notat
causam sed signum: et adiunctiue non
causaliter ponitur hec diccio quia. cum
dicit quia vos me amastis. Dilectio
enim patris meam precedit ~~dilec~~ liba-
cionem. Ipse enim amat vos spon-
tanee. Similiter et fidem meam precedit.
Cum igitur ait. ipse pater amat vos quia
vos me amastis et credidistis.
quia a deo exiui. i. a patre siue per gene-
racionem secundum quod deus. et ab eo per cre-
acionem secundum quod homo: non causam sed sig-
num dilectionis patris designat. Potest ose[?]
eciam aliter intelligi quod prius ait.
Non dico vobis. quia ego rogabo pa-
trem de vobis. i. dico quod non rogabo

ut referatur ad tempus glorificationis aliquando
vel ad diem iudicii. Tunc enim superflua
esset petitio: ubi nulla erit negli-
gentia. Nisi dicat. Non rogabo patrem
de vobis. licet non rogem eum homo; ut et
etiam se deum rogat secundum quod homo. Osten-
dit tamen quod ad tantam beatitudinem ven-
turi sunt ut nullius auxilio vel
prece indigeant. Cum autem in mundo
fuerunt: christus rogavit pro eis. Unde
Lu. 22 et ipse ait. Ego rogavi pro te petre:
ut non deficiat fides tua. Nunc
etiam intercedit pro nobis apud patrem.
vii Unde et ad hebreos apostolus ait quod christus
sempiternum habet sacerdotium. unde et
salvare in perpetuum potest. accedens per
semetipsum ad deum semper vivens ad inter-
pellandum pro nobis. Interpellat
autem pro nobis. ut ait beatus gregorius.
non voce. sed miseratione. Teste enim eo-
dem gregorio. christum pro humana natura ro-
gare est: apud patrem seipsum hominem
demonstrare. eandemque naturam in
divinitatis sue celsitudine suscepis-
se. Christus enim pro nobis orat: dum
affectu humanitatis salutem nostram
desiderat: dum merita passionis sue
quam pro nobis pertulit patri represen-
tat. Unde et cicatrices vulnerum re-
tinuit: quas patri representat pro nobis.
I Io. ii Advocatum igitur habemus apud
patrem ihesum christum pro nobis. qui cica-
trices. id est signa passionis. et hu-
manitatem quam pro nobis accepit
patri ostendit. Unde et nos dicimus patri.
Respice in faciem christi tui. Sanguis
He. 12 etiam eius pro nobis dicitur orare. et me-

lius quam sanguis abel pro nobis cla-
mare: quia ille clamabat vindictam.
iste clamat misericordiam. Licet autem christi ora-
tiones super modum necessarie sint nobis:
ecclesia tamen non rogat ipsum. ut ipse ro-
get pro nobis. Dicimus enim. Sancta
maria. ora pro nobis: sancte petre ora
pro nobis. Quod facimus propter ipsius reve-
rentiam. Rogamus enim ipsum tamquam
omnipotentem. et patri coequalem. ut nos
adiuvet: nec tamen ut pro nobis oret
tamquam homo et patre minor. Sic propter reve-
rentiam non consuevimus sacerdotem
appellare subdiaconum. licet subdia-
conus sit. neque episcopum sacerdotem. neque
abbatem monachum: sed a digniori of-
ficio ipsos nominamus. Similiter et de christo
facimus. Dignius enim est illi iuvare nos
ex divinitate: quam orare pro nobis ex
humanitate. Ostendit autem dominus non
solum quid et qualiter. sed insuper a quo
petere debeamus: scilicet a deo patre. Ait enim.
Si quid petieritis patrem in nomine meo:
dabit vobis. Licet enim sciat quid nobis
necessarium sit: vult tamen ut petamus
ut sua gratuita dona faciat esse
merita nostra. et ut ab illo omnia bona
esse fateamur: et ad ipsum gloriam refe-
ramus. Unde et christus cum orabat. o- Io. xvi
culos in celum levabat: ut omne bonum
a deo ostenderet esse petendum. et ut nos
ad petenda celestia informaret.
Vult igitur christus nos orare: ut scia-
mus quod non meritis nostris. sed gratia
et precibus ab ipso bona cuncta
obtinemus. Licet autem dominus cogitati-
ones nostras non ignoret. voce tamen

dn̄o supplicādo illas exp̄mim⁹
⁊ vocalit᷑ oram⁹: ut lingue nostre
obsequiū exhibeam⁹ deo. Et istu
ꝑ pro excitāda deuotōe. ne tor
peamus ī orōne. et ꝑ īstructiōe
primoꝝ q̄bꝫ exēplū orandi ꝑ
bemus: et pro rei petēde ꝯmeo
ratione. Ꝑ hoc aūt q̄ dn̄s ait. si
q̄d petieritis patrē ī noīe meo da
bit vobis. īsinuat: q̄ q̄nq̄ sc̄s
petiūt pro alijs. et nō exaudiūt
ꝑ illis. Et tn̄ fructū orōnis reuertit᷑
ad petentē. Vn̄ et samuel ora
uit ꝑ saule. Cui⁹ malitia obsis
tente nō est exauditus. Ꝑpterea
ihēmie dn̄s ait. Tu vero noli
orare pro ꝑplō hoc: q̄a nō exau
diā te. Et iteꝝ. Si steterit moyses
⁊ samuel corā me: nō est aīa
mea ad ꝑplm istū. Non tn̄ a
fructū orōnis ꝑuam᷑: licꝫ pro ini
q̄s orātes exaudiri nō merem᷑.
Grā et si illi nō sint digni acci
pe: nob᷑ tamē merces reddit᷑
pro bona ītentione. Vn̄ non
dicit simplr̄. si q̄d petieritis da
bit: s̄ dabit vobis. Ac si diceret.
Et si illi nō merent᷑ accipe. vob᷑
tn̄ pro affectū caritatis merces ret
buet᷑: et orō vrā in sinū vrm̄ re
uertet᷑. ⁊ ad vos redībit. Quales
aūt esse debeāt. quibꝫ dr̄. si quid
petieritis patrē ī noīe meo dabit
vobis: ondit cū ait. patrē. Opor
tet enī q̄ sint filij. i. q̄ careāt pctō
mortali. Pctōres enī nō exaudit
deus: maxīe q̄n vita eoꝝ contīua ē

eoꝝ petitiōi. Vn̄ si dicat fenator.
dn̄e da m̄ vitā eternā: nichilo q̄
tn̄ comodat ad vsurā. Vel si di
cat aliq̄s. dn̄e ignosce m̄ q̄ int᷑
feci filiū tuū: et stati occidit aliū.
Vlt si dicat mlr. dn̄e da m̄ vtfa
tiā mūdū cuscū: et stati cōspurat
ī lacte suo. Sit igr̄ filius dei p̄ns
q̄ orat et vult exaudiri: non fi
lius dyaboli. nꝫ seruus pcti. Vn̄ btūs
gregori⁹ ait. Qui admissa plan
gūt. nec tn̄ deserūt: an districti
iudicis oclos se ec̄ silet. agnoscūt hijs
q̄ venientes ad faciē cuiusdā hoīm
magna eis submissione blandiū
tur: recedentes aūt īimicitias atq̄ dāp
na q̄ valent atrocit᷑ inferūt. Itaq̄
ec̄ plerūq̄ mali ītulit᷑ ꝯpūgunt᷑
ad iusticiā: sic plerūq̄ boni ī motīe
temptant᷑ ad culpā. Patꝫ igr̄ quales
ec̄ debeāt q̄bꝫ dr̄: petite et accipie
tis. Oportet enī q̄ tales sint: ut di
gni sint exaudiri. Vnde salomon
ait. Longe ē dn̄s ab īpijs: ⁊ orō
nes iustoꝝ exaudiet. Et ī trenis
ihēmias ait. Opposuisti nubem
ne trāseat orō. Nubes ē pctm̄
orōnē ad dn̄m ꝑuenire nō sinit.
Et dn̄s ꝑ ysaiā. Cū multiplicaue
ritis orōnes nō exaudiā: manꝰ
enī vre plene sr̄ sanguie. Et iteꝝ
ysaias ait. Nō est abbreuiata
man⁹ dn̄i. vt saluare neq̄at᷑
sed iniq̄tates vre diuiserūt int᷑
vos et deū vrm̄: et pctā vestra
absconderūt faciē eī a vob. Dis
cedat igit᷑ ab iniq̄tate: oīs qui

īuocat nomē dn̄i. Inanis ſiq̄ de
est orō: vbi praua ē actio. Teste
enī greg°. vox om̄i xpiā clamat:
ſ vita om̄ nō clamat. Plerique
deū vocib; ſeq̄ūt: ſ morib' fu
p° giūt. hīc ad titū apl's ait. Cū
ſitent' ſe noſſe deū: factis aūt ne
gāt. hec ſūt v̄ba gregorij. Et q̄
b; apte oñdit'. q nō oīs q̄ dicit
mt vi dn̄e dn̄e: īntroibit ī regnū celoꝝ.
Nā et ethnici hoc faciūt. q̄ tn̄
ſimt ethna igne gehēnali ardēte
ſz p̄ptoꝝ ſuccēſi ſt. Vn̄ et ab eth
na ethnici n̄i̅to nūcupant'. Et
mt xx Dn̄s aūt in eu°ait. Oīa q̄cūq̄
petieritis ī orōne credētes acci
pietis. Optet g̃ q̄ q̄ exaudiri
vult a dn̄o: hēat fidē opantē p
dilectiōz hēat. Si enī fecerimus
dei volūtatē. et ipē nr̄az faciet
volūtatē: et erim9 de numero
illoꝝ. q̄bus dictū est. Siq̄d pe
tieritis prēz ī noīe meo. dabit
vob'. Id ē ſi tales ſitis q deus
ſit pr̄ vr̄. et vos eius filij p adop
tionē: exaudiemi. Si enī alit'
petimus. nō petim9 pie: q̄z oſ
dns dicim9 ope. Cū enī ait. ſi quid
petieritis patrē in noīe meo.
dabit vobis ītelligit' pie ⁊ ad
ſalutē. pro nob'. ⁊ pſeuerāter.
Pie. vt petam9 ſicut filij: deuo
te ſc̄a et ex caritate. Qd' dat' ītel
ligi p hoc q ait. patrē. Ad ſa
lutē. qd' datur ītelligi p hoc q
ait ī noīe meo. Pro nob': qd' dat'
ītelligi p hoc q ait dabit vob'.

Qz aūt pſeuerant' petendū ſit
ex alio loco ſc̄ipture habem9 ma
nifeſte expreſſū: et marie vbi
dn̄s ait. Pulſate et apiet' vob'. mt x lu xi
Non ſufficit nobis petere oran
do: et querē bn̄ opando: n̄i pul
ſem9 pſeuerādo. Pt' īprobita lu xi
tē enī ſurget amicus: et dabit
nob' panes quotq̄t habem9 ne
ceſſarios. Oportet enī ſp orare: lu 18
⁊ nō defice. Vn̄ iacob'. Multū v
valet deprecatio iuſti aſſidua.
Et ī eu° dn̄s ait. Vigilate om̄i lu 21
tpe orātes: vt digni habeamini
fugē oīa que ventura ſt. Et pau 4
lus ad coloceſes ait. Orōni īſta
te: vigilātes ī ea. Pſeuerare ī
debem9 ī orōne. Nichil enī p
deſt īcipe: et nō ſūmare. Vn̄
ſalōn ait. Melior ē finis orōis ec° x
q̄ p̄ncipiū. Et ī eccliſtico dī. Ne 18
īpediaris orare ſep. Martinus
ſiquidē oculis ac māib; ī celū
ſemp īntentꝰ: īuictū ab orōne
ſpm̄ nō relaxabat. Et dd' ait.
Bn̄dictꝰ dn̄s: qui nō amouit o
ratiōz meā. et miaz ſuā a me.
Qui ſcz nō p̄us amouebit: n̄i orō
ne amota. Luctari ī debe9 ſic
iacob cū angelo magni cōſilij: gen 32
⁊ nō defice: donec bn̄dictiōz acci
piam9. Moyſes eciā ad p̄ceptū
dn̄i p̄mo pcuſſit lapidē: ⁊ tn̄ nu xx
aque nō exierūt. Scd'o pcuſſit:
⁊ exierūt. Sic helyſeus pallio
helye p̄mo pcuſſit flumū ior 4 reg 2
danis. ⁊ tn̄ nō est diuiſus: ſcd'o

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

multiplicacōe dif ds dare postulata

paciscit. et dimissus ē. Deus em
nō ~~solū~~ vult audire statī: sed
differt dare postulata multipli
ca cōne. Vn btus greg ait. Dis
simulat ds audire dolenciū vo
cē. ut augeat vtilitatē. vt pur
get vitā p penā. et qeta tran
quillitas que hic iueniri nō pt
v alibi qrat. Et i canticis spōsa
ait. Quesiui: et nō iueni eum.
Aliqn eni qrentibz se abscōdit.
vt forcius qrat: et a tenētibz
videt declinare. vt forcius tene
atur. Vn greg ait. Abscondit
se spōsus cū querit. ut nō iuē
tus ardēcius qrat: et differtur
qrens spōsa ne iueniat. ut tar
ditate sua capacior reddita. mul
tiplicius qnq iueniat. qd quere
bat. Tardius i exaudiuit quo
rundā orōnes: vt dū differunt
maioribz premiis cumulentur.
Plerumq eni qnto tardius semia
excreuit: tāto ad fruges cumula
cius excrescit. Vehemencius eciā
accēdit desideriū orandi: p diffi
cultatē obtinēdi. Nonnūq aut scōs
dns nō exaudit: qn sc; igno
ranter talia petit que sibi nō
expediunt. Nō eni i noīe ihū
petit: q ea q saluti sue nō expe
ij cor 12 diunt orando reqrit. Sic pau
lus stimulū sathane. q datus
erat sibi ad ɔseruacōz humilita
tis a se remoueri petiit. Ait eni
ysidorus. Sepe eni multos nō ex
audit dns ad voluntatē: ut ex

audiat ad salutē. Credim' tn q
paulus nō siplicat orauit stimulū
amoueri: s; pia cōdicōz subintelle
xit. scz si ds sciret illd sibi expedire
Et tn in hoc redarguitr: qr magis
īclinabat eius animus ad hoc q tol
leret stimuls. qd tn ei nō expedie
bat. De hiis g de qbz ignoram'
vtrū expediāt nob vel nō expe
diant: nunq simplr debem' ora
re. s; pia ɔdicōz apponē. Nescim'
eni in huiusmoi quid orem' sic opor
tet. i. quā pte in orōne petē debe
am'. Bona aut spūalia et etna
simplr a deo postulare debem'.
Sz nunq orat simplr eccā p peste
amouēda. pro pluuia īpetrāda.
pro terre fructibz. et p ifirmis. ut
ds illis restituat sanitatē. Dicend
q i talibz. lica nō apponat. subi
telligit condicio: sc; sicut vis et
scis. ita dne tribuas nob. Raro
tn et nō sine necitate magna pe
ti debet. ista tpalia: maxime cū
dns dicat. Primū qrite regnū dei
et iusticiā eius: et hec oīa adicient
vobis. Ista eni adiecta s; que sn
sbstātiuo i cōtractiōe p se nō dz
venire. Cū igit deus sit spūs: illos
qui adorāt eū in spū et veritate.
oportz adorare. i. pro veris et spi
ritualibz bonis: nō simplr pro tpa
libz et caducis: nō pro lucro tpa
li uel sanitate corpali. vl habū
dancia frugū: qr nescim' vtrū
magis expediat nobis ut ege
amus. qm vt victualibz habū

demus. Nondo tamen necessaria huius
vite generaliter possimus. et susten
tamentum corporis. sine quo deo ser
uire non valemus. sicut cum dicimus
mt vi luc xi panem nostrum cotidianum da nobis ho
die: videtur quod sine aliqua condicione
illa pie petere valeamus: dummodo
ad dei peticionem maxime referamus.
Sicut dicimus da nobis domine necessa
ria corporis nostri. victum scilicet et vestitum:
ut tibi seruiamus. Panem nostrum co
pr 4 medemus. vestimentis nostris operie
1 thi 6 mur: habentes alimenta et quibus te
gamur hiis contenti simus. Quoniam
igitur temporalia ad eciam adipiscenda
sunt necessaria possumus illa genera
liter et simpliciter petere: dummodo princi
paliter ordinem habeamus ad dei ser
uicium. et bona eciam promerenda
Rogare enim possumus. que ad pacem
sunt ierusalem: siue sint bona visibilia
et corporalia. siue sint bona inuisibi
lia et spiritualia. Possunt igitur peti
temporalia. ut non finem constituamus in
eis: sed ne mens humana solli
citudine distrahatur. Unde salomon
pr xxx ait. Diuicias et paupertates ne de
deris mihi: sed tantum victui meo tribue
necessaria. Econtra teste augustino. qui
deum petit. ut aliquid assequatur: non
deum querit. sed quod adipisci concupis
cit. Beda autem ait. Non prohibentur
ciues patrie celestis in terra pere
grinantes. pro pace temporum. pro sa
lute corporum. pro ubertate frugum. pro
serenitate aerum. pro ceteris huius
vite necessariis deum petere: si ob id

solum petant. ut habundante viatico
in presenti liberius ad futura bona ten
dant. Non tamen credimus quod ista spe
cialiter peti debeant. sine condicione
expressa uel intellecta. Generaliter tamen
et simpliciter peti possunt: non ut in hiis
finem constituamus. sed ut ea ad dei ser
uicium referamus. Quidam autem temporalem
prosperitatem a suo creatore querunt: non
ut eidem creatori deuocionibus ani
mis obediant. sed ut habundancius
commessacionibus et ebrietatibus vacent.
Huiusmodi petitores accipere non merentur.
eo quod male petant. Plerumque enim in
rerum opulencia regnat carnis culpa:
et valde difficile inter epulas serua
tur pudicicia. Ex supradictis igitur
manifestum est. quod boni aliquando bona
petunt. et non exaudiuntur: aliis pro
quibus petunt. effectum oracionis impedi
entibus. Unde et samuel non est exau
ditus pro saule. Aliquando petunt bona
et exaudiri differuntur: ut crescat de
siderium. et desiderantis meritum.
Aliquando petunt bona. et eorum peticio
in presenti non impletur: sicut cum dicitur adue
niat regnum tuum. Quod regnum post
vniuersale iudicium creditur affuturum.
Aliquando petunt boni non bona. vel si
bi non expedientia. et non exaudiuntur:
sicut paulus carnis stimulum a se
remouendum petijt et non est exau
ditus. Sic filij zebedei non sunt ex mt xx mr x
auditi: quia prius volebant regnare
quam pati. Delectabant culmine ho
noris: quos nondum exercuerat via la
boris. Et petrus qui prius volebat mt [illegible] lu xv

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

desīc q̄ laborā̄e · pus hīc p̄mīu
q̄ meritū · nō est exauditꝰ cū ait.
fañ am᷒ hic trā tabnacłā · Filĳ
iacobi nō est exauditꝰ cū ait. Dn̄e
si vis dicim᷒ vt dn̄dat ign̄s de ce
lo: et cōsumat eos · Quotiēs aūt
boni bona vera petūt · pie et
pseuerant · et ad salutē · et pro se:
nūq̄ repulsā patiūt · Pari mō
mali q̄nq̄ bona petūt · et nō ex
audiūt: q̄ exaudiri nō merent
Supflue q̄ppe se a dn̄o exaudiri
petūt ī suis orōnibꝫ: qui eū au
dire cōtēpnūt ī suis sermōibꝫ: sa
lomone attestāte · q̄ ait · Qui ob
turat aures suas ne audiat legē:
orō eiꝰ erit execrabilis · Scriptū ē
eīn · Subditꝰ esto dn̄o: et ora eū.
Nisi eīn deo bene viuēdo s̄biti
simꝰ: quomō ab eo audiem̄ · ?
Vn̄ greg̃ ait · Esau nō īuenit pe
nitencie locū · q̄m̄q̄ cū lacrimis
inq̄sisset eū: q̄ fructū nō h̄nt la
menta · q̄ studet cū gemitu desid̄a
re peritura · Aliq̄n eīn mali pe
tūt mala · et nō exaudiūt · De q̄
bꝫ ait · Petitis et non accipitis:
eo q̄ male petatis · ut ī cōcupis
cēntĳs vr̄is cōsumatis · Aliq̄n ma
li petūt mala · et exaudiūnt ad
volūtatē suā · s̄ nō ad salutē:
sicut dyabolus pecijt vt lederet
s̄bstanciā iob · et exauditꝰ est:
sed inde detior fcūs est · Filĳ is
rael gulosi petierūt et venit cotur
nix: s̄ ad malū ipoꝝ · Adhuc
eīn esce erāt ī ore ipsoꝝ: et ira

dei ascendit sup eos · Respecit
dn̄s ī orōne: s̄ nō in orante · Et
cōtrario sc̄o aliq̄n respicit ī o
rantē: et nō in orōne · Quēad
modū dictū est de btō paulo.
¶ Nos ig̃ fr̄es k̄mi et vera bona
ita petam᷒ · vt exaudiri mere
am᷒: q̄admodū dn̄s determīat
dicēs · Primū q̄rite regnū dei
iusticiā eiꝰ · Teste eīn beda regnū
dei et iusticiā eiꝰ q̄rere ē · celestis
patrie dona desid̄are: et quibꝫ
iusticie meritis ad illā p̄ueñire de
beam᷒ ī desinent̄ querē · Et ysi
dorus ait · Primū est q̄rere deū ·
Deinde honestatē vite cū īnocē
cia opis · bona scīa eterna · et bona
spūalia · Et dn̄s ī hodierno eu̇
ait · Petite et accipietis: vt gau
diū vr̄m sit plenū · Id est petite
plenū et veꝝ gaudiū: et accipie
tis · Gaudiū eīn mūdi nō plenū
est: s̄ vacuū · Nisi forte dicat̄ ple
nū vento: sic gaudiū carnis ple
nū est luto · Gaudiū aūt eoꝝ q̄
glāt̄ in malicia: plenū ē ve
neno · Gaudiū aūt eternū plenū
est oīm bono · Hic aūt īchoat̄
spūale gaudiū · s̄ est q̄ ī se ple
nū: ī plebit aūtē ī p̄ficiet in fu
turo · In t̄palibꝫ aūt bonis nō ē
plenū neq̄ veꝝ gaudiū · Subi
to eīn leticia a tristicia absorbet̄ ·
gaudiū in dolore v̄tit̄ · sani
tas in īfirmitate ledit̄ · cōpla pos
sessio paupertate tenuat̄ · prosp̄i
tas adūsitate t̄rmīt̄ · iuuentus

tendit ad senectutē. vita ad mor
tē. Hāc autē vitā miserā et cadu
cā dolores extenuāt. labores exas
perāt. humores tumidāt. afflicti
ones extenuāt. ardores exsiccant.
aeris corruptiones morbidāt. es
ce īflant. ieiunia macerāt. gau
dia dissoluūt. tristicie cōsumūt.
sollicitudo coartat. securitas he
betat. diuiciarū copia auarū ꝛ su
pbū fac̄. paupertas deicit. iuuētus
extollit. senectꝰ īcuruat. frangit
īfirmitas. meror cōsumit. Et p͛
her oiā mors succedit. Et ita vni
uersis gaudiis carnalibꝫ finē
ponit: ut cū esse desierit. nec fuis
se putent̄. Pro nichilo enī reputa
bitur: quicq̄d fine claudit̄. Et
qm̄ magnā tribuit nob̄ fiduciā
dn̄s petendi. cū ait. siq̄d petieritꝭ
patrem ī noīe meo dabit vobis:
adeamꝰ cū fiducia thronū grē eiꝰ
vt miām ɔseq̄mur. et grāꝫ īueni
amꝰ ī auxilio opꝑtuno. atqꝫ ipsā
suppliceꝭ exoremꝰ. ut det nobis
grāciā in p̄nti. et glāꝫ ī futo. ut
gaudiū nr̄ꝫ q̄d hic īchoat̄ in p̄o
letcia bt̄itudīe plenū efficiat̄. et
pficiat̄ ab ip̄o. Q͛ viuit et regn̄t.
ꝑ īfinita sc̄la sc̄loꝝ. Amē. .lxis.

In maior letn̄ī. f. sc̄ī marti
thē de istiꝰ misse suptū ex p̄s.

Exaudiuit de templo
sc̄o suo vocē meā: ꝛ
clamor meꝰ in con
spectu eiꝰ. Qui om̄ tp̄e rogādus
sit deus. sicut sc̄ptū est. sine intmis

sione orate: maxīe orādus ēst in
tp̄e tribulacōis. īminēte aliculo
necc̄itatis. Vn̄ et ꝓpheta ait. Ad
dn̄m cū tribularer clamaui: et ex
audiuit me. Et dn̄s ad īstructio
nē nr̄āꝫ īminēte passione sua ī
agonia plixius orabat. Pt̄ea ī
ecc̄astico d̄r. Fili ī infirmitate tua
ne despicias teipm̄: sed ora deū ꝛ
curabit te. Et p̄s ait. Pro eo vt
me diligerēt detrahebāt m̄: ego
aūt orabā. Et̄ dicit̄. In oī tribu
lacōe mea cōfugi ad orōꝫ. Sicut
enī in leticia et gaudio sp̄uali de
bemꝰ deū laudare: ita ī tribula
cione et tristicia ad orōnis ī mediū
semꝑ debemꝰ cōfugē. Inuocabis
me ait dn̄s in die tribulacōis. et
eruiā te. et hōrificabis me. Id ē ī
tribulacione īuocabis orādo. Pa
q̄ vō libatꝰ fuis hōrificabis me
laudando ꝛ grās referēdo. Apteā
licꝫ diebꝫ paschalibꝫ vsqꝫ ad diē
ascensiōis de dn̄ica resurrectione
gaudeat vniu̇salis ecclīa: hodie
tn̄ orōnes et ieiunia. luctū ꝛ sup
plicationes gaudiis paschalibꝫ
īterponit. ut ī die bonoꝝ nō sit
īmeor maloꝝ. Eue q̄ndā hiis
diebꝫ pecc̄īs exigētibꝫ dn̄s īmisit
specialit̄ romanis. Et sic͛ hiis die
bus paschalibꝫ. hiis q̄ indigne
corpus xp̄i ī pascha susceperūt.
vel post suscepcōꝫ ad pc̄ā redie
rūt. mortē subitaneā. et alia ī
comōdie siue flagella dn̄s īmittit.
q̄admodū ap̄ls ait. de īdigne

ten precibus. Ideo multi infirmi
sunt inter vos: et dormiunt multi.
Propterea constitutum est in ecclesia dei: ut
hoc tempore paschali imponatur omnibus
ȳnis. paucis exceptis usus isto-
Quesumus auctor omnium in hoc pas-
chali gaudio ab omni mortis impetu
tuum defendas populum. Legimus autem
in hystoriis romanorum attestante pau-
lo monacho cassiani monacho longobar-
dorum hystoriographo: quod tempore pelagii
pape immisit dominus triplicem pestem
romanis. Prima fuit diluvium aqua-
rum. quod tantum dicitur exaruisse. quod us-
que ad superiores fenestras templi
zenonis quod erat in urbe ascendisset.
Cuiusmodi diluvium a diebus noe
non est auditum. Secunda fuit pestis
quia per fluvium tyberim magna ser-
pentum multitudo civitatem invasit.
Inter quos draco magnus valde dicitur
advenisse. Ex horum autem serpentium
venenosis flatibus corruptus est aer:
et inde pestis tertia exorta est. quam in-
guinariam appellant: eo quod ex aeris
corruptione apostema in inguine
subito oriebatur: et statim diebus duo-
bus vel tribus tam subito homines mori-
ebantur. Contra hanc pestem papa pela-
gius indixit omnibus ieiunium: et pro-
cessionem fieri precepit. In qua etiam
processione ipse papa et septuaginta
alii expiraverunt. Postmodum beatus
gregorius qui predicto pelagio succes-
sit. cum ~~etiam in processione vidit an-
geli domini~~ iterum processionem fieri pre-
cepisset. cum esset in processione vidit an-

geli domini gladium sanguine infectum
extergentem. et in vagina ipsum repo-
nentem. Ex quo signo intellexit quod
ira dei placata esset: et ulterius divi-
na cessaret. Et instituit hanc proces-
sionem singulis annis fieri in ecclesia dei:
et ubique tridui ieiunium observari.
Et quia cum orationibus hec processio fieri
habet letania appellatur. id est suppli-
catio vel rogatio: eo quod hodie spe-
cialiter deo supplicamus. ut a mor-
te subitanea. et ab omni adversita-
te nos defendat. Dicitur autem hec
letania maior respectu aliarum. quia
fuit ante ascensionem. tum quia ab ipso
papa instituta est. tum quia ubique fir-
miter observatur. Et insuper ratione loci:
quia instituta est in ecclesia romana. que
caput est aliarum ecclesiarum. A quibus-
dam et quedam alie letanie que dicuntur
minores institute sunt. loco et tempo-
re suo domino concedente sunt dicte. Quod in
hac autem processione non debemus uti
veste sollempni. vel ornatu seculari:
sed cum omni humilitate incedere. Mu-
lieres autem non debent choreas du-
cere. nec cantare cantilenas ad las-
civiam pertinentes: sed cum silentio domino
supplicare. vel kyrieleyson can-
tare. Hec enim processio alicubi nigra
appellatur. et etiam nigre cruces dicuntur:
eo quod cum nigris vestibus. et etiam dis-
calciatis pedibus ubique solebant
incedere. sicut adhuc incedunt rome
et propter tristitiam ac mortem subita-
neam. quam in memoria deinceps habemus
et domino supplicamus. ut deus a nobis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

illam curat. Et non solum a peste in-
guinaria corporali, sed insuper a pes-
te inguinaria spirituali nos defen-
dat: ne moriamur in inguine per-
cussi per luxuriam. Sic interfectus est
ii r. iiii ab abner percussus in inguine asael.
impetuose currens. Per quem design-
antur illi qui impetum libidinis minime
reprimunt procedere. et retinere contemp-
nunt. Unde naum propheta ait. Intra
3 in lutum calca subigens tene laterem.
Intrare enim debemus in lutum. cogitan-
do nos esse vas stercorum. et calcare
carnalem concupiscentiam. et tenere
laterem. id est aridos mentis habere
motus. Secundum flagilitatem. vel tenere id est reti-
nere latera carnis nostre: ne frangamur
ii r. 4 per luxuriam. Similiter et ysboseth inter-
fectus est a duobus latronibus. ac per-
cussus in inguine in meridie obdor-
miente ostiaria. Per quem designantur
illi qui per habundantiam et securitatem leti-
ciam tamquam per duos latrones et homi-
cidas in meridie id est in temptationibus ar-
dore corruunt per libidinem: dum osti-
aria purgans triticum id est racio cuius
officium est purgare virtutes a viciis
obdormit. errore ignorantie de-
tempore cepta. vel ~~tempore~~ negligentie depressa
dum non bene mentis ostium custodit.
Luxuria autem pestis inguinaria dicitur:
que fere omne genus hominum occu-
pat. et tamquam pestis corpus enervat.
et debilitat: bona fortuita prorsus
tollit. naturalia autem corrumpit. pe-
cuniam emungit. famam denigrat.
personam hominis maculat. Que etiam

specialiter inguinaria dici potest nun-
cupari. quia relicto naturali usu sodo-
mitico vitio masculi in viros vel femi-
ne ignominiose polluuntur. Aliena-
ti sunt enim huiusmodi peccatores a vulva.
erraverunt ab utero. semen propa-
ginis humane extra vas debitum ef-
fundentes. et tamquam falsi monetarii
cuneum abhominationis sue ad fa-
bricam alienam ducentes. ex qua nul-
lus moneta procedere non potest. Et quo-
tiens inguinarii isti pessimi semen
turpiter fundunt: toties quantum in se
est hominem perdunt. Unde non sunt so-
domite: sed homicide sunt. De quibus
psalmus ait. Percussit eos in posteriora: ob-
probrium sempiternum dedit illis.
In posteriora percussi sunt id est in secretiori
parte nature. sicut philistei. Non ii r. v
solum autem in inguine est eorum conversa-
tio: sed habitant in extremis maris.
id est in posterioribus masculorum. De quibus
ysaias ait. Qui sanctificabantur et mun- 66
dos se putabant in ortis post ianuam
intrinsecus. Hodie etiam sarraceni
post immundicias et abhominationes
suas. aquis abluentes corpora
sua: se mundari estimant a peccatis.
Similiter et hii in ortis et in locis ame-
nis luxuriabuntur. non solum cum mu-
lieribus. sed insuper cum masculis post
ianuam intrinsecus. id est retro quod turpe
est dicere. sed turpius est facere. Unde ad
confusionem istorum ista dicuntur: quia hec
facere non erubescunt in quo etiam ca-
nes in immundicia excedunt. Bruta
animalia cum sexu consimili non coeunt.

Unde isti multo plus quam canes et iu-
menta peccatores nominari possunt. In
38 genesi autem dicitur quod onam, qui funde-
bat semen in terram, dominus interfecit.
quia nequam erat, id est non quasi homo.
Et isti abusiones non solum inter
homines, sed inter pecudes a domino
reputantur. Unde et sodoma interpre-
tatur mutus: quia sodomite
legem loquendi inter homines non
habent. Gomorra autem aspera in-
terpretatur. Hec enim abhominatio su-
pra alias deum exasperat. Unde
augustinus ait quod deus fere incarnari
renuit: quia tam nephandum fla-
gitium vidit in humana natura esse
xx perpetrandum. Unde in levitico dicit:
Cum masculo non miscearis coi-
tu femineo: quia abhominatio est. Et
22 in exodo dominus ait: Qui coierit cum
iumento morte moriatur. Unde et in
iure civili iustinianus ait: Cum
vir nubit in virum insurgant leges,
armentur iura, ultore gladio feri-
antur qui aliquo huius criminis sunt vel
fuerint rei. Alexander et huiusmodi
si fuerit clericus deponi precipit
et in monasterio ad agendam penitentiam re-
trudi. Hoc est enim de exceptis cri-
minibus, crimen scilicet lese maiestatis.
Unde arcet ab omni placatione. Preterea
4 sicut in iohel dicit dominus assignans
causas sue disceptationis in valle
iosaphat dicit: Posuerunt puerum
in prostibulo: et puellam vendide-
runt pro vino ut biberent. Et in la-
c 4 mentationibus suis ihermias ait:

Adolescentibus impudice abusi sunt.
Et ysaias ait: Proiecisti populum tuum 2
domum iacob: quia pueris alienis
adheserunt. Hoc autem vicio dominus
videtur quasi amisisse patientiam suam.
Post iudicium enim aque iudicium i-
gnis reservavit in fine mundi
futurum. Sed non expectans finem mun-
di ait: Clamor sodomorum et go- gen 18
morre multiplicatus est: et peccatum
eorum aggravatum est nimis. De-
scendam et videbo quasi incredibile et
admirabile videretur homines
tantum flagitium posse perpetrasse.
Et pluit super sodomam et gomor- gen 19
ram ignem et sulphur propter ardorem
peccati et fetorem. De quo apostolus ait:
Dedit deus eos in passiones igno- ro 1
minie. Nam femine eorum mutave-
runt naturalem usum in eum qui est contra
naturam. Similiter et masculi relic-
to naturali usu femine exarserunt in
desideriis suis in invicem masculi in
masculos turpitudinem operantes et
mercedem quam oportuit in semet
ipsis recipientes, id est fetorem et com-
dampnationem. In detestandam autem et
memoriam tanti criminis postquam do-
minus subvertit sodomam et gomor-
ram et omnem circa regionem id est quinque
civitates, remanet usque hodie
in eodem loco mare mortuum, id est stag-
num quoddam in quo nichil potest vi-
vere: neque navem aliquam ut dicitur
potest sustinere. Si quis autem in eo pa-
num aliquid immiserit statim putres-
cit: et quasi in pulverem redigitur. Hu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ripā ei dicunt̄ eē arbores poma
portātes. ī cortice nitēcia. s̄ ītꝰ
plena sīt cinē ꝛ fauilla. Dn̄s aūt
masculū ꝛ feminā creauit. ad
gen̄ i multiplicādos homīes. Masculū
enī ꝛ feminā creauit eos: non
masculū ꝛ masculū. uł feminā
ꝛ feīnā. Sodomite aūt q̄ ꝯtͣ ī re
ē illos destruxīt: tq̄ hostes dei
ꝛ gn̄is huāi. Vn̄ et ī epl̄a cano
iu^o nica iudas ait. Sic sodoma et
gomorra ꝛ finitime ciuitates. ~~et~~
sili mō exfornicate: et abeūtes
p^o carnē alterā. fc̄e sūt exēplū
ignis eṫni. Exfornicate dicit: quia ex
omnē fornicationē pcesserūt. Vel
exfornicate .i. ex nalē loci forni
cate abierūt p^o carnē alterā: q̄
nō pōt fieri una caro. sic vir et
mulier. Asserūt aūt plerīq; thēom
mū dixisse ī scriptis suis. q̄ noc
te illa et eadē hora qua dn̄s natꝰ
est. q̄ oēs sodomite pcussi a dn̄o
gen̄ 19 morte subitanea pierūt. Post solo
aūt aspectū retro ad sodomā uxor
loth versa est ī statuā salis. ut no
bis dn̄s daret exēplū. q̄ nec cogi
tacōe debemꝰ respice ad tā detes
tabile viciū. Rogare .i. debemꝰ
deū et ieiunaē con̄ hāc peste in
mr̄ 9 guinariā. Hoc enī genꝰ demōn̄
nō nisi ī orōne et ieiunio eicit^r.
16 Causa eī pctī sodomoꝝ sicͭ ī eze
chiele dr̄: fuit hūdancia panis et
supbia. Habūdātie opponit^r ie
iuniū: supbie orō. Tertiā eē cau
sā assignat: q̄ manū egeno nō

porrigebāt. Cui vicio oppōit^r eleo
sina. Debemꝰ i^r hodie ieiunare ꝛ
orare et eleosinas paupib; ero
gare: ut d's a nob' p̄dictā peste
ꝛ alias tā corpis q̄ aīe auertat. Pro
ter hoc enī īstituta ē hodierna le
tania .i. supplicatio. Vn̄ de modo
orandi et supplicādi. ꝛ de spe et
fiducia exaudiēdi īstituit^r ī offi
cio misse: ubi dicit^r. Exaudiuit Sept^o sic
de teplo scō suo vocē meā. ꝛ cla
mor meꝰ ī conspcū eiꝰ introiuit ī
aures eiꝰ. Si enī teplū dei sumꝰ
ut ipm̄ intꝰ ī corde habeamꝰ: tūc
possumꝰ hrē fiduciā. q̄ nos exau
diet dn̄s. Alioqn̄ si p pctm̄ a no
bis deū eiciamꝰ. et templū dei de
struxerimꝰ: nō exaudiet. sed des
truet nos dn̄s. Sicut scriptū est.
Iniq̄tatē si aspexi ī corde meo. nō
exaudiet dn̄s. Dicimꝰ eī q̄ pctō 10 ...
res nō exaudit d's. Vn̄ ppheta
ait. Quoniā ad te orabo dn̄e.
mane .i. expulsis vicioꝝ tenebris
exaudies vocē meā. Aliter enī nō
exaudires: sicut idē ait. Introi
bo ī domū tuā: adorabo ad te
plū scm̄ tuū. Prius enī in domū
dei ītroire debemꝰ: ut de numero
fideliū simꝰ. Et tūc ad teplū dei
adorare debemꝰ: ut ad vera et
etēna bona mētis oculū habeamꝰ.
vel ad ipm̄ xpm̄. cuiꝰ mētis exa
dim^r. Postea item ps̄ ait. Exaudi
dn̄e iusticiā meā. Iusticia enī
vocē hz apd deū: et penetrat ius
q̄ ad celū. Iniq̄tas aūt nos īpe

Ex. dit: et orationem maiorem in celum ascendere
non sinit. Igitur an oratio preparet ho-
animam suam: ut a peccatis purgetur et ex-
audiri mereatur. Teste enim gregorio
virtus orationis est celsitudo caritatis.
Lev. 24 In mensa enim propositionis super pate-
nam auream thus ponebatur. Tunc
enim incensum orationis in conspectu dei
ascendit: quando ex patena aurea
id est ex corde per caritatem dilatato
procedit. Sine igne caritatis non
ascendit ex hoc thure fumus sua-
ja° vitatis. Unde iacobus ait. Postu-
let in fide nichil hesitans. id est
sic credat et vivat. ut dignus
sit exaudiri: ne remordeat eum
conscientia. nec propter immundam conscientiam
de premiis celestibus hesitet: et se
exaudiri diffidat. Teste enim ysi-
doro inaniter oramus: si spei fidu-
ciam non habemus. Si enim voce ora-
mus et opere contrarii sumus videt
ys. 1 dominus. Incensum tuum abhominatio
pv. 17 est mihi. Unde salomon ait. Longe est
dominus ab impiis: et orationes iustorum
ja° exaudiet. Et iacobus ait. Peti-
tis et non accipitis: eo quod male
petatis. Male quidem petunt: qui
perseverantes in peccatis. ut sibi a domino
dimittantur impudenter orant. Ma-
le petunt: qui voce domini iubentis au-
dire obtemperando contempnunt: et ni-
chilominus voce sua deum exaudi-
pv. 28 re deposcunt. Qui enim declinat
aurem suam ne audiat legem: oratio
Lu. 6 eius erit execrabilis. Unde dominus in
euangelio ait. Quid vocatis me domine domine.

et non facitis que dico. Et psalmista ait. Sub-
ditus esto domino. faciendo scilicet quod pre-
cipit. et tunc ora eum. Exaudit igitur
dominus de templo: id est orationem illam re-
cipit. que de templo procedit. id est de cor-
de puro et mundo. quod est templum dei.
Vel de templo exaudit nos dominus. id est
de christi corpore. Christo enim incarnato: con-
secuti sunt sancti effectum orationis sue.
Et hii precipue qui in limbo inferni
tenebantur captivi. De templo enim
id est de celo dicitur exaudire: quia ma-
gis apparet ibi effectus potencie
sue. et quia ibi precipue quiescit et se-
dem habet in sanctis celestibus. qui nunquam
illum offenderunt. nec in aliquo illi con-
tradicunt. ¶ Exaudit dominus non so-
lum vocem: verum eciam cor et opera bona.
Unde et moyses tacente ore. sed clama-
te corde. dominus ait. Quid clamas ad Exo. 14
me. Et susanna tacens exaudita est Da. 13
a deo. Erat enim cor eius fiduciam habens
in domino. Similiter opera bona cornelii Act.
dominus exaudivit: et elemosine eius
commemorate sunt in conspectu dei. Propterea
psalmista ait. Auribus percipe lacrimas me-
as. Lacrime enim pondera vocis
habent. Aures autem dei dicuntur audien-
cie clemencie: vel maiestatis ipsius
presencia. Unde in psalmo. Verba mea au-
ribus percipe domine. id est presencia maiesta-
tis tue. Est igitur triplex oratio: cor-
dis scilicet et oris et operis. Oratio cordis
dicitur cordis affectus: de qua psalmista ait. A-
pud me in corde oratio deo vite
mee. Os enim sapientis in corde ip- ecc°
sius. Et item de oratione cordis propheta

ait. Ibi dixit cor meum: exquisiuit
te facies mea. Et paulus ait. Ora
1 cor 14 bo spiritu: orabo et mente. Et ysidorus
ait. Si tacite quis orat et vox sile
at: quamuis hominibus lateat. deo late
re non potest. cui conscientia presens est. Internum
enim videns: mentem potius quam verba con
siderat. Et sanctus benedictus ait. Non in
multiloquio: sed in puritate cordis et
compunctione lacrimarum nos exau
diri sciamus. De oratione cordis est de qua
psalmista ait. Voce mea ad dominum cla
maui. Licet enim dominus cogitationes
nostras non ignoret: exigit tamen oris
deprecationem: vt linguam nostram in eius
obsequium dicitamus. etiam propter de
uotionem excitandam. Sicut enim flatum
ignem accendit: sic pronunciacio de
uotionem. Quod enim flatus facit car
boni: hoc facit pronunciacio deuo
tioni. Et quoniam vis est non solum
in herbis et lapidibus: sed etiam in ver
bis: quedam sunt orationes vocales. quibus
dominus virtutem dedit et efficaciam spe
cialem. sicut credimus de oratione domini
ca. et de quibusdam aliis. Vnde et versi
ficate. dirupisti domine vincula mea
tibi sacrificabo hostiam laudis.
Considerat imminente morte multum
dicit prodesse. Vnde tales orationes plus
ardunt valere si vocaliter proferantur:
quam si tantum mente cogitentur. Licet enim
virtutes verborum speciales ignoremus:
dominus illas agnoscit. et diabolus
virtutem verborum contra se sentit.
Sicut serpentes virtutem verborum effi
caciam patiuntur dum proferuntur ab in

cantatore: et potestatem nocendi amit
tunt. licet incantator efficaciam verborum
non agnoscat. Quidam tamen virtutem
verborum habundantia malicie in se im
pediunt: sicut impeditur virtus medi
cine ex vi morbi preualente. Vnde dominus
y 41 in iob ait. Non parcam illi verbis po
tentibus: et ad deprecandum compositis.
Quod de membris behemoth id est diaboli
quis intelligit. Oratio autem operis
est de qua apostolus ait. Sine intermis
1 thes v sione orate. Non enim desinit ora
re: qui non desinit bene agere. Hoc
nu 27 modo phinees orauit: qui accensus
zelo iram diuinam placauit. Hoc
modo christi merita pro nobis intercedunt:
heb 7 et ipse sacerdos semper viuens ad inter
cedendum pro nobis. Sicut igitur omne
opus misericordie large dicitur elemosina:
sic omne opus bonum large oracio
nuncupatur. Sed orationibus est effectum:
et impetrat quod mens desiderat. Vnde
beda ait. Odoramenta plena lacrimis:
sunt orationes sanctorum. Sed quicquid boni
operantur aut dicunt. quod simplici inten
cione deo seruiunt: totum perfecto sibi
vice orationis implet pro eis. Neque a
liter posset impleri illud apostoli:
sine intermissione orate. Et in eccle
siastico dicitur. Ne impediaris semper
lc 18 orare. Bona enim vita est continua
oratio. Semper etiam dicitur orare qui
horas debitas et statutas obser
uat: et non pretermittit ex neglige
ncia. Vnde psalmista ait. Benedictus deus qui
non amouit orationem suam a me: id est
qui me perseuerantem facit orare. Et

37 i ecclesiastico dicitur. Qui conseruat verbum
multiplicat orationem. Ergo verbum
seu legem seruare idem est quod orare.
Unde ibidem dicitur. Deprecatio pro peccatis est
recedere ab iniusticia. Et de moyse
gregorius ait. Utrobique legatus fortis.
utrobique mediator admirabilis:
causam populi aput deum precibus. causam
dei aput populum gladiis allegauit.
Exo. 32 Patet igitur quod moyses ipso facto ora
uit. et veniam populo impetrauit: dum
quosdam ex malefactoribus interfecit.
Exaudit igitur deus vocem cordis. vocem
oris. vocem operis. Clamamus enim ad
dominum. corde. ore et opere. Unde in introi
tu hodierne misse dicitur: et clamor
meus in conspectu eius introiuit in au
res eius. Clamor dicitur deuota oratio:
cum cordis desiderio. Unde psalmista ait. Ad
te domine clamabo. ne sileas a me
id est responde mihi exaudiendo me. Inten
sum autem desiderium: clamor est apud
16 deum. Unde in leuitico dicitur. Nebula
et vapor operiat oraculum quod est
super testimonium: ut non moriatur. scilicet
offensus. Super oraculum seu propicia
torium diuine misericordie oportet ascen
dere nebulam et vaporem: ut feruor
desiderii et deuotio orationis ascendat
ad dominum. Tanto magis ascendit
fumus: quanto vi ignis sursum pellitur.
Sic oratio tanto magis ascendit: quanto
maiori feruore caritatis impellitur.
Sit igitur oratio nostra deuota: ut cla
mor noster ascendat ad deum. Qui
enim indeuote orat: iudicium sibi po
1e +3 stulat. maledictus enim omnis. qui opus

dei facit fraudulenter et desidiose.
Unde ieronimus. Malo unum psalmum cum
deuotione cantare: quam totum psalte
rium cum fastidio et torpore. Et propheta
ait. Delectare in domino. mentis scilicet de
uotione: et dabit tibi petitiones cor
dis tui. Et iterum ait. Ad ipsum ore
meo clamaui: et exultaui sub lin
gua mea. id est in corde per deuotionis
suauitatem. Et in ecclesiastico dicitur. Qui 31
adorat deum in oblectatione suscia
pietur. In oblectatione. id est cum mentis
hylaritate et deuotione. Caueamus
igitur ne orando negligentes et indeuo
te: oratio nostra fiat nobis in peccatum.
Qua enim fronte dicere audemus deo.
fiant aures tue intendentes in vocem
deprecationis mee. orando ut deus in
tendat. cum nos intendere non velimus.
Timendum est ne dominus dicat de nobis.
Populus hic labiis me honorat: cor Ysa 29
autem eius longe est a me. Mons enim ho
minis qui thuribulum dum orat sit
clausum inferius ad terrena: apertum
autem superius. ut deuote cogitet celes
tia. Unde in ecclesiastico dicitur. Ante oratio 18
nem prepara animam tuam: id est attende
quantus sit. cui supplicare velis. et
excita animam tuam ad deuotionem et sup
plicationem intentam. Ne torpeas in
oratione: quia intenta supplicatio dor
mire cor mundum vetat. Econtra qui
negligenter et corde frigido oramus: 4
multe sunt moriencies perdunt suauita
tem vnguenti. id est importune cogita
tiones sibiinuicem succedentes tol
lunt deuotionem orationis. Propterea

mt 26 dominus ait. Vigilate et orate. i. vigilanter orate: ut abigamus muscas. i. aves importunas cum abraham a sacrificio nostro. [gen 15] et auertamus oculos nostros ne videant vanitatem. Si quis autem cum rege vel imperatore loquens non curaret quid diceret. sed tantum labiis oris et non cordis loqueretur: nonne ridiculus seu fatuus haberetur? Sic dominus orationem tam ridiculosam contempnit: que de summitate labiorum tantum procedit. Sicut autem illa pars orationis que subest deuotioni deuota est: ita illa que subiacet vane cogitationi vana est. Si tamen homo non negligat. licet vanas cogitationes sentiat. et ipse illas non admittat. sed expellere studeat: meritoriam dicimus orationem: licet minus commouentes perdat deuotionis suauitatem. Unde gregorius ait. Quanto grauiori tumultu carnalium cogitationum premimur. tanto orationi insistere ardentius debemus. Non enim possumus vanis cogitationibus prorsus carere. [3 re 17] Helyas enim qui clausit celum oratione: non prorsus potuit claudere animum a vana cogitatione: ut facilius posset celum obserare quam animum. Non tamen ob hoc debemus in oratione torpere. Teste enim gregorio cogitatio immunda non coinquinat cum pulsat: sed cum mentem sibi per delectationem subiugat. Licet autem turba cogitationum nos interpellet ut taceamus: debemus [lu 13] semper magis ac magis clamare ut non sinamus deum pre torpore in cordibus nostris dormire. sed cum intenso desiderio clamare. Exurge quare obdormis domine? Et ita clamor mentis in conspectu eius introibit in aures eius.

¶ Diligenter autem attendendum est. quod ait propheta. in conspectu eius. id est clamor quem intus habeo in conscientia. non coram hominibus. ut non sit oratio vana. Postea ipse alibi ait. Adorabunt in conspectu eius vniuerse familie gentium: id est in conscientiis. ubi veri [jo iiij] adoratores adorant patrem in spiritu et veritate. et non in vanitate. sicut pharisei. qui orabant in angulis [mt 6] platearum. ubi diuerse platee coniunguntur. ut a pluribus videantur. Orant in angulis ut absconditi videantur: et tamen in plateis ut a multis videantur. Sic poeta quidam ait. Et fugit ad salices: et se cupit ante videri. Fugit ad salices ut in umbraculo latere velle videatur. Et dum tamen fugit: videri appetit. Labia igitur dolosa habet qui sic orat. in vanitate non in veritate. Unde psalmista ait. Auribus percipe orationem meam: non in labiis dolosis. supple prolatam. Unde ysidorus ait. Qui laudem appetendo iactanter orat. non solum eius oratio non delet peccatum: sed ipsa vertitur in peccatum. Sic scriptum est. Et oratio eius fiat in peccatum. Talis igitur non potest dicere cum propheta: Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Non enim orat in conspectu dei: sed in conspectu seculi. Clamor igitur

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nostrum sit in conspectu eius. ut intro-
eat in aures eius. i. in consciencia in-
terius. ubi conspicit deus. Sit
in conspectu eius. ut ad ipsum non
ad mundum respectum habeamus:
ut sit intencio recta. et ad ipsum
cor nostrum sursum levemus. Legimus
Ex enim in exodo quod moyse orante.
hur et aaron manus eius sus-
tentabant. Hur interpretatur ignis. aa-
ron montanus. Ignis enim caritatis
et vita et perennes in tencio manus
nostras in oratione debet sustentare.
mt 14 Ob hoc enim dominus in monte orare
voluit. et dum oraret oculos sur-
sum elevare: ut nos dum oramus
doceret cor sursum habere. Ascendat in-
ca 3 quam oratio nostra sicut virgula fumi ex
aromatibus: ut sit recta. subti-
lis. odorifera. Recta per inten-
tionem. subtilis per discretionem et
contemplationem: odorifera per devo-
Hebr. vi tionem. Ut in hora incensi introea-
mus usque ad interiora velaminis in-
tra sancta sanctorum. Teste enim gregorio dum con-
ditori omnium mens iungitur p̄tāte quan-
dam super omnia sublevatur. Levemus igitur
corda nostra cum manibus ad deum. Rec-
tos enim decet collaudatio: sur-
rectos decet oratio. Ideo enim erecti et
manibus elevatis plerumque oramus:
ut ostendamus quod celestia debemus
petere et sursum cor habere. Aliquando tamen
flexis genibus oramus propter humili-
tatem et propter devotionem excitandam.
Dicitur enim quod puer super genua fa-
ciem habeat in utero matris. Unde et

a genis genua dicuntur. Et ideo ut
fragilitatis et conditionis nostre memo-
res simus genua in oratione versus
genua inclinamus. Dicitur etiam quod
flexis genibus oculi naturaliter provo-
cantur ad lacrimas tamquam collectaneis
naturali rn̄ dētes affectione: eo quod in
utero matris puer oculos super ge-
nua habeat. Aliquando autem prostrati
oramus. scilicet in profestis diebus: ut per
hoc adhuc magis humiliemur. infir-
mitatem corporis ostendentes. quia
pulvis sumus et in pulverem rever- gen 3
temur. Et insuper infirmitatem animi:
quod per nos cadimus. sed per nos insur-
gere non valemus. Et propter peccatorum
erubescentiam: quia oculos ad celum
erigere non audemus. Et in signum
cautele: quia qui cadit ante faciem vi-
det quo cadat. Boni autem ca-
dunt per humilitatem et cautelam: ma-
li autem retro corruunt per indiscreti-
onem. nec videt ubi cadat. Dum
autem prostrati oramus: significamus
statum penitencium. quando autem flexis ge-
nibus oramus. reliquo corpore eleva-
to. significamus statum proficientium:
orantes autem stando significamus sta-
tum perficientium. Qui etiam in terram pro-
stratus orat. gerit figuram illius qui
dicebat. Memento quaeso quod sicut lutum Job
feceris me: et in pulverem reduces
me. Qui in flexis genibus et expansis
manibus orat: gerit figuram illius qui
dicebat. Trahe me post te: curremus ca
in odorem unguentorum tuorum. Qui autem
stando orat. gerit figuram illius

qui dicebat. letatus sum in hijs q̄
dc̄a s̄t m̄: in domū dn̄i ibim⁹.
Stātes erāt pedes n̄ri: in atrijs
tuis ihr̄lm. ¶ Aliud ēsup miste
riū ex hac t̄plici corpis disposici
one ītelligim⁹. Nā osculū ad
pedes rep̄sentat cōiā: dū orat
p̄strata. osculū ad man⁹. dū o
[osculū ad caput] rat flexis genib᷒: dū orat erecta.
Quidā aūt orāt supini p̄ sup
[Lu 18] biā. sicut phariseus. dicēs. Grās
tibi ago deus: q̄ nō sū sic̄ ceteri
hōim. Quidā curui p̄ auariciā.
sicut mercatores: qui orat̄ sibi
pecuniā m̄ltiplicari. Quidā dis
torti p̄ malā ītencionē: qui nō
p̄pt̄ deū. s̄z p̄pter nūmū legunt
psalteriū. Tales erāt hij de q̄b᷒
[Mt 23] leit̄ legit̄ q̄ deuorabāt domos
viduaꝝ sub obtētu p̄lixe orōis.
Distorti etiā s̄t in orādo: q̄ volu
tatē suā volūtati diuine volūt p̄
ponē. Dic̄ ~~[illegible]~~ petrus cū ait.
[Lu 22] Absit hoc a te dn̄e. Econ̄ dn̄s ad
[Mt 26] p̄rē ait. Nō sicut ego volo: sed
sic̄ tu vis. De situ aūt et disposi
tione corpis ī orādo: diūsi diu̾
sa senciūt. Johēs cassian⁹ ma
gis approbat. ut orem⁹ erecti:
dicēs. Diuini p̄hibētes nō solū
cogitacōibus: sed etiā sopno grā
ui ipugnant. De hijs tamē nō
possum⁹ generale dare doctrinā.
Vnusq̄sq̄ ī suo sensu habūdet:
s̄m q̄ vidit sibi magis expedire.
ut cōpetē. Quidā aūt dū orant
seipos affligūt: ponētes genua

nuda sup lapides uel sup t̄rā.
Alij aūt sedē volūt suauit̄: vt nul
lā senciāt corpalē lesionē. Per
quā a suauitate sp̄s retrahant̄
vel a deuociōe retardent̄. ¶ Moy [2 Re 19]
ses aūt cū orabat: man⁹ leua
bat. Maria magdalena ī dīna [10 pp]
uit se ad pedes ihū: et dn̄s tam
huit q̄ illā exaudiuit. Sū ḡ ali
q̄s vult orare. eo mō se adaptet.
quo deuoci⁹ possit orare. siue se
dendo siū stando. siū flectēdo genu
a. uel etiā humi sese p̄sternendo.
salua tamē institucōe ecclīe. ī pub
licis orōmbus. Sacerdos eī ī mis
sa stare debet erectus: et discoper
to capite. De q̄ orōne ītelligit̄
q̄d ait ap̄ls. Vir nō debz velarē [1 Cor 11]
caput suū: q̄m ymago et glā
dei ē. In p̄festis aūt diebz p̄stra
ti solem⁹ orare: dū p̄ces dicunt̄
ī fine horaꝝ. In p̄uatis aūt ora
nibus q̄libet aptet se s̄m q̄ sibi vi
derit expedire: dūmō īnt̄ cubi
culū cōsciē sue clauso ostio cordis [Mt 6]
a q̄nq̄ sensuū cont̄ vanas cogita
ciones. aīm erigat ad dn̄m: ut
clamor eius p̄dicto mō sit ī cspai
dn̄i. Et ita īcroibit ī aures eius.
penetrādo vsq̄ ad maiestatē dei.
ī excelsis. ad silitudinē fidelis
nūcij. Turba enī fantasmatū.
seu ī amui cogitacionū dn̄m co
primit̄. sed sola illū deuota orō
tangit: et vsq̄ ad tribunal eius
ascendit. Orō enī iusti q̄si cun
cula ē. que virtutū plumis dis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ficta. ieiunio et elemosina elata ce-
Tr 3 los penetrat. Unde Ieremias ait. Le-
uemus corda nostra cum manibus ad deum
id est bonis operibus tam aliis: ieiunando
scilicet elemosinas erogando. Et psalmista
ait. Intret oratio mea in conspectu
tuo. quod scilicet quasi quedam persona ad
deum intrat et mandatum peragit: quo
caro peruenire non potest. Unde in ecclesiasti-
37 co dicitur. Oratio humiliantis se nubes pe-
netrabit. et donec propinquet non con-
solabitur: et non discedet donec al-
tissimus aspiciat. Non consolabitur
orans vel oratio. de qua loquitur tamquam
Ec 14 de legato. Hec enim est pacis lega-
tus: quam premittere debemus. prius-
quam cum rege longe potentiore nobis
ineamus congressum. Unde enim iudica-
turus aduenit: unum pro mille
Job 9 non valemus respondere. Quanto autem
a profundo cordis oratio emittitur:
tanto magis ascendit et sublimius
eleuatur. Sicut sagitta tanto lon-
gius mittitur: quanto arcus fortius
tenditur. et magis corda trahitur.
Procedat igitur facie nostra pura oratio.
Job 39 que velut aquila in altum se eleuat.
et radiis increate ueritatis solem iusti-
cie intuetur. Aliquando tamen visum ad
proxima reflectit et declinat: dum
cadauera peccatorum nostrorum orando re-
spicimus: et ea que rostro confessio-
nis et orationis laceramus. Breuis
autem oratio celos penetrat. id est humilis.
qui eius scilicet qui se breuem et nullum esti-
mat. dum se peccatorem agnoscit. Co-
mmunis autem in hoc aere caliginoso

habitant aeree potestates. et orationes
impedire nituntur. atque per regionem suam
transitum negant: necesse est nobis ut
per angelos sanctos ante tribunal
iudicis deuehantur. Unde et in Thobi- Tb 12
a angelus ait. Cum orabas cum
lacrimis: ego obtuli orationem tuam
domino. Non hoc ideo dicit quod ora-
tiones nostre domino per angelos innotescant:
sed dicuntur angeli orationes nostras
domino offerre. id est diuinum super orationibus
nostris consulere. et nobis orantibus. ut
bene agamus. et ad diuinum orationes
nostras referamus suggerere. Dicuntur et
pro nobis tam angeli quam sancti. qui
sunt in patria orare deum dicuntur:
dum vota nostra cupiunt impleri. Que
tamen non faciunt nisi in voluntate
dei implenda cognouerint. Quod
enim cognoscunt esse in dei voluntate:
illud solum volunt. Ideo addicti
sunt voluntati diuine: ut nichil preter
voluntatem eius possint velle. Interce-
dere etiam dicuntur pro nobis in his
suis: dum eorum merita nobis suffra-
gantur. Oramus ergo sanctos ut inter-
cedant pro nobis. id est ut merita eorum
nobis suffragentur: ut et ipsi velint
bonum nostrum. Quia ipsis volentibus
deus vult: et ita fiet. Ipsis igitur
cooperantibus et adiuuantibus exau-
dit dominus de templo sancto suo vocem
nostram: et clamor noster in conspectu
eius intrat in aures eius. Et ita patet
quanta sit virtus et efficacia pure
orationis. Orante enim moyse in mon- Ex 17
te. et manus ad dominum leuante vinc-

Act° 12 sūt a malachite. Orāte petro in
cenaculo. dimissus ē discus de ce
lo cū reptilib3 mactādis. et rpō
īcorporādis. Orāte emā: rupti
12 Reg 18 sūt petri vincula. Orāte ezechia:
plōgata ē ei vita. Orāte rpō: a
3 Re 1A perti sūt celi ī baptismo. Orante
helya: missus ē ignis de celo. Ad
eius eciā orōnes clausū est celū:
et postmodū apertū. Orāte dauid
spectata ē ꝑplō vmiso venia pec
Dan 13 catorꝫ. Orōnib3 libāta ē susana:
Num 21 et orāte moyse ignis cōsumens
extremā parte castrorꝫ extincta ē.
Audierat aūt balach ꝙ filii isrl'
nō vincebāt armis. sꝫ orōnib3:
vn̄ ait. Ita delebit hic ꝑpls omnes
q̄ in finib3 nr̄is morant'. q̄mō
solet bos herbā carpere vsq3 ad
radices. Sicut aūt nebula fugit
et dissipat' cū sole: sic dyabolꝰ
cū orōne. Orōnib3 eī sīcꝰ dracꝰ
ꝯfundit'. et ꝑdit vires: ac velut ig
ne succendit'. Serpens eī tortuosa
vtute orōnis īcantat': et nocendi
Jac 4 potenciā amittat. Pessimū eīm
genꝰ demō. ieiunio et abstinēcia a
malo et orōne eicit'. Alioqn n̄ a
malo abstineamꝰ: ūtutē orōnis
amittimꝰ. Et ideo sicꝰ abstinē
a pcc̄is debemꝰ. vt dn̄s orōnes nr̄as
exaudiat: et letanias atq3 ꝓcessi
ones nr̄as gratas hēat. et a creptūs:
et flagella iracūdie sue a nob' amo
ueat. Nisi enī peccare desierimꝰ
nō solū in pn̄ti. sꝫ ī eternū qd' deꝰ
1A auertat flagellabim'. Vn̄ ī ieremia
legimꝰ ꝙ ꝓpheta ꝯqueritur et dicēti.
vsq3 quo cōtideris mucro dn̄i: vs
q3 quo nō q̄escis: īgredere ī vagina
tuā. refrigerare et sile: respondet.
Quomō q̄escet cū dn̄s ꝑcepit ei ad
ūsus ascalonē: et adūsus mari
timas regiones. Mucro dn̄i dicit'
flagellū diuine vlcionis. Qd' nō q̄
escit: n̄ quiescamꝰ nos a pcc̄is.
Nō refrigerat': nisi ignis pcc̄i ī nob'
refrigeret. Et ideo dn̄s ꝑcepit illi
adūsus ascalonē que ignobilis
intꝑretat': et aduersꝰ maritimas
regiones. Ira ꝓpt' ignē luxurie et
auaricie. et ꝓpter ire et īuidie et
alior̄ pctōr̄ amaritudines dn̄s ī
fatsat' ꝑplō xpiano: īmittendo ei
morte subitaneā. peste inguina
riā. et varias afflictiones. Ignis Deut° 31
eī succensus est ī furore suo: et arde
bit vsq3 ad īfernū nouissimū. nisi
ꝑ graciā suā et ꝑissimā miam
deꝰ illū extinguat ī nob'. prestante
dn̄o nr̄o ihū rpō. q̄ viuit et regnat ꝑ ī
finita scl'a scl'or̄ amē. **Feria 2ª
ī letania maiore siue ī rogationib'
thē sūptū de ep'la iacobi. v° c°.**
Confitemini alterutrū pcc̄a Jac° 5
vr̄a: et orate pro īuicē
vt saluemini. Dies isti
dicunt' rogationes siue rogationū
dies. q2 scōs rogamꝰ specialit'
hiis diebz: ut pro nob' ad dn̄m
īterc̄edant. Dicit' aūt hodierna le
tania minor. respectu p̄cedentis
que fit ī festo scī marci: q2 a mi
nore fuit īstituta. sꝫ a beato ma

merto viennēsi epō. et vienne-
pmo fuit celebrata. nec adeo ge
neralit' celebrat' cū ieiunio ī yta
lia: s; tm̄ cita mōtes ī occidētali
puīcia. Alia aūt dr̄ maior letania.
q̄a a sūmo pōtifice fuit īstituta:
ī urbe romana. et celebrat' tā
citra mōtes q̄ ultra. De minori
aūt letania que hijs trib; die
b; an̄ ascensionē celebrat' dicit
gregor' turonēsis archieps q' tpe
bt̄i mamerti. viēne. et cita fines
eius crebri terremota fiebāt. adeo q'
magna edificia tā domoꝝ q̄m
ecclesiaꝝ corruerēt. et mltos oppri
merēt. Que tēpestas p̄ annū ī
tegrū durauit. Sabbō ēi pasca
li dū bt̄s mamerti diuinū celeb'
ret officiū. igne de celo misso. re
gale palaciū qd' erat ī ciuitate cō
bustū est. Terciū eciā flagellū ad
didit illis dn̄s. Nā bestie crude
les. lupi sc; apri et cerui a ncon
bus exeūtes. et ciuitatē intrātes.
nō solū puulos ⁊ femīas. s; ⁊ vi
ros deuorabāt. Attendēs aūt
bt̄s mamerti hmōi trinā pes
te pro pct̄is ppl'i a dn̄o fuisse ī
missā. triduanū īdixit ieiuniū:
vt qui tn̄u deū trib; modis
s. corde ore et ope offenderūt.
trib; dieb; ipm placarēt. Ad
silitudinē eciā niniuitaꝝ. q̄n
subūsionē cū ionas p̄dicaret.
q' humiliauerūt ī ieiunio aīas
suā. vestiti saccis. et abstinētes
a cibis: misertꝰ est illis dn̄s.

Jone 4

Quāto magis miseret' dn̄s hijs:
q' in fide et caritate penitent. Homi
nes eni niniuite gētiles erant
ignorātes vitatē dei: nesciētes
quid eēt int' dexterā et sinistrā
suā. Vile de achab legim' q' cū
dn̄s cōminatꝰ ei fuiss; p' helyā:
scidit vestimeta sua. ieiunauit
⁊ dormiuit ī sacco. ⁊ ābulauit
demisso capite. Et ait dn̄s ad he
lyam. Nōne vidisti achab hu
liatū corā me? Quā g' humiliatꝰ
est mei cā. nō inducā malū in
dieb; eius. Si tantū fecit dn̄s ppt'
pniaꝫ fictā hōis reprobi. qui ei
displicebat: qd' faciet ppt' pniā
iusti. qui placet illi? Nō solū
aūt triduanū ieiuniū indixit
bt̄s mamertꝰ: sed ⁊ p̄cessioēs
triduanas cū letaniis fieri p̄cepit.
Et ita pestis cessauit. Vn̄ et libe
rius pp̄a ad peticiōꝫ sc̄i mamerti
cōcessit q' ānis singlis hmōi fiert
p̄cessiones ī ecc'a occidētali ecc'al
pia: nō solū pro p̄dictis pestib;
amouēdis. s; insup pro alijs adu
sitatib;. Vn̄ hoc tpe precipue ha
bent fieri. quo bella frequēcius so
lēt emergē. et fructꝰ ter' q' adhuc
ī uiriditate st' facile solēt corrūpi
p' nebulā et tēpestatē. et alijs
modis. et p̄cipue ante festū ascē
sionis. Vt sicut an̄ pascha ppa
mus aīas nr̄as ieiunio q̄drage
sime. et ante natale dn̄i p' ad
uentū. et an̄ penthecosten ieiuni
o qd' dr̄ aplōꝝ: ita an̄ ascēsiōis

iij reg. 21

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sollēpnitate. ieiunijs et orōnibȝ
aīās nrās pparem⁹. Rogaciones
ḡ has letanias. vt dn̄s hec a nob̄
oīā auferat. defendendo nos a pes
te et fame. ab intemperie aeris.
a beluis. et ab hostibȝ xpiane re
ligionis. In hijs aūt letanijs ieiu
nare solebāt in principio in quad
gesimalibȝ cibis: nec aūt pauci
ieiunat̄ p̄mis duobȝ diebȝ nisi
in caseo et ouis. Oēs aūt debēt ab
opibȝ mūdanis cessare. sicut in die
bȝ festis. donec fcā sit processio qui
debēt interesse. Draco aūt in plur
bȝ locis. p̄mis duobȝ diebȝ depor
tat̄. et crucē p̄cedit cū cauda lon
ga et inflata. Tercia aūt die retro
vadit: cauda euacuata et demissa.
Qd nō vacat a mistio. Per dracō
nē dyabl̄s designat̄. Per tres dies
tā tpa signficant̄: tps scȝ ante le
gē. sub lege et sub grā. Duobȝ p̄
mis tpibȝ p̄nceps h⁹ mūdi tp̄
dn̄s p̄cedebat: et fere oēs ad se
trahebat. Tpe aūt grē conculcatus ē
a xpō: nec iā audet ita apte se
uire. latent̄ tamē p suggestiōes
et fraudes hoīes seducit. precī
pue illos quos inuenit pigros
et qi in posteriori pte cārn fessos
remanētes: sic hoīes infirmi et
debiles. q̄ vltimi remanet ab in
sidiātibȝ interfici solēt. Patet g̃
a p̄dc̄is q̄ huiōi processiones pric
palit̄ instituite fuerūt: q̄ p̄e lupos
et bestias crudeles. Et insup vt
dn̄s flagella trina a nob̄ amo

ueat. Nā ante legē p diluuiū. et
sub lege in deserto. et intra p̄missi
onis. et etiā in tpe grē p̄plm suū mlt
tiplicat̄ legit̄ afflixisse. Nos enī
nō tā lupos visibiles. qm̄ lupos
infernales timē debem⁹: et dn̄o
supplicare. vt malas bestias. id ē
malignos spūs a nob̄ ppellat:
et ab illorū infestacione nos defen
dat. Ferus enī singularis bestia
crudelis q̄ deuorat ioseph. tanq̄
leo circuit ouile x̄i. q̄rens quē de
uoret: cui⁹ fames saciari nō pt.
Auidius enī aīās deuorat. tpe fa
mis famelicus frustū panis. Lupi enī
lupi infernales rapaces et voraces
sanguinolēti et crudeles. absenciā
canū et pastorū cōsiderāt. oui
bus insidiant̄. Oues sup dorsū
suauit̄ fere solent. timētes ne si
dētes eorū sentiret oues mtent̄
vt euaderēt. et cursū eorū retar
daret: et a pastoribȝ uel canibȝ
subsequētibȝ cicius posset appre
hendi. Quādo vō securi sūt de p
da: confestim dentibȝ illā lacerāt.
et deuorāt. Sic dyabolus rapax
et crudelis q̄ suauit̄ aīās mise
ras p delectacionē carnis. uel mū
di hui⁹ vana blādimēta ad se
trahit et seducit. Quando vero
securus est de preda scȝ in morte
pctōris. nec iā pastores eccīe me
tuit. miserā aīāz dilaniās in in
fernū ptrahit. Dicit̄ aūt q̄ lup⁹
p̄mo visus nō nocet. p̄m⁹ autē
videns hoīe. vocē aufert et tau

Io 12

Gen 37

1 pe v

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

teste sunt. Et nos p(ri)us dyabolum
inspirite debemus: ut eius p(er)trauctes
insidias vocem orationis. confessionis
et laudis presenti ab ipso non amittamus.
Tandem de hiis lupis quod de membris eorum dicat sophonias.
3 Iudices eius lupi vespe: non relinquebant in mane. Dedones enim lupi
vesptini dicuntur: in vespera tenebrarum commorantes. Non relinquentes
in mane: quia ab omnibus bonis animam spoliant. Ut non habeat quid
comedat in mane vere lucis.
22 De hiis etiam lupis ezechiel ait. principes eius in medio illius quasi lupi rapientes predam ad effundendum
sanguinem. et ad perdendas animas: et auare sectandum lucra. Supplices
igitur domino debemus. ut nos ab hiis lupis custodiat: et alias
pestes tam corporis quam anime a nobis auertat. Et spiritualiter illas quatuor
de quibus per ezechielem dominus comminatus est iudeis. quod mittet in eos
quatuor iudicia sua pessima. gladium et famem ac bestias malas
et pestilentiam. Ad litteram dominus gladium inmittit populo: dum contra eos
bella et occisiones insurgere permittit. Sicut et famem corporalem.
dum victualia ab inimicis tolluntur: et bona terre ab hostibus vastantur
vel a locustis. vel per tempestatem vel per aurugine seu auram noxiam:
vel propter defectum pluuie terra non dat fructum suum. Bestias autem
malas. sicut lupos vrsos et apros
quandoque in homines seuire permittit: et ut peccatores puniat rabiem in eis
inmittit. Pestilentiam insuper ex aeris corruptione vel aliquo morbo ingruente et homines occupante
inmittit peccatoribus. sicut egiptiis vesicas turgentes: et philisteos
qui archam domini detinebant in posteriora percussit. Exo 9
Spiritualiter autem dominus 1 Re 5
inmittit famem. id est defectum verbi
dei. et aliorum bonorum spiritualium. subtrahendo gratiam suam. Bestias in
mittit: dum demones in nos seuire permittit. Bestie etiam peccata dicuntur:
quibus anima deuastatur. leo. scilicet superbie. aper ire. vulpes fraudis
et malicie. Et generaliter quot viciis anima peccatoris occupatur: quasi tot
bestiis vastatur et laniatur. Per gladium autem peccati defensionem. vel
demonum inpugnationem intelligere possumus: vel etiam detractionis
peccatum. De quo dicitur. Filii hominum dentes eorum arma et sagitte: et lingua eorum gladius acutus. Famem
vero solet pestilentia sequi. que dicitur morbus late peruagatus. Et famem
autem et defectum verbi dei sequitur mors animarum: sicut scriptum est. Ubi
non est gubernator: corruet populus. Psal.
Pestilentiam etiam exempli mali corruptione. vel peccati persuasione vel verbo noxio intelligimus: sicut pestilentia prouenit
ex aere corrupto. Contra huiusmodi pestes hiis diebus fiunt letanie
et processiones. Unde et iacobus in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hodierna epistola ad letanias. id
est supplicationes nos amonens
Iac v ait. Confitemini alterutrum peccata vestra
ypocritis et orate pro inuicem vt saluemini. Alt
utrum .i. coequalibus peccata cotidiana
et leuia confiteri possumus. que ex
ignorantia vel infirmitate huma
na committuntur: que facile dimit
tuntur. Huiusmodi enim peccata leuia: socijs
nostris sufficit confiteri. Unde et mo
nachi in ecclesijs conuentualibus mutuo
confessionem suam facere solent dicentes.
Confiteor deo etc. Grauiora autem
peccata que ex deliberatione fiunt. sac
Io v erdotibus tenemur confiteri. Unde ioha
nes ait. Est peccatum ad mortem. non
pro illo dico vt oret quis .i. quis vius.
quod soli sacerdoti confitendum est peccatum
mortale si copiam sacerdotis possumus
habere: et ille debet nos absoluere
et pro nobis orare. Absoluendo enim
orat: et orando absoluit. Venialia
enim peccata tunc est confiteri sacerdoti:
si paratum illum habeamus. Et quia fre
quenter peccamus venialiter. et huiusmodi
peccata retinere in corde diu non vale
mus: concedit nobis. vt ea socijs confi
teamur. Confiteri autem ante orationem peccata
debemus. vt puram orationem ad deum
habeamus: et ante orationem animam
nostram per confessionem et compunctionem
preparemus. Teste enim beato gregorio
sine macula fame in oratione leua
mur. cum nos nec prohibita ma
la committimus: nec ea que in nobis
pu 18 commissa sunt retinemus. Iustus in
principio sermonis accusator sit

sui: ut qui magnam miseriam deprecatur.
magnam miseriam confiteatur. Nam
propter hoc pectus tundimus dum ora
mus: ut per pectus contritio. per so
num confessio. per manum designetur o
peratio. Teste enim ysidoro qui a
preceptis dei auertitur: quod in oratione
postulat non merebitur obtinere.
Si autem id quod deus precipit facimus:
id quod petimus sine dubio obti
3 R 8 nebimus. Et in libro regum dicitur. Si
quis cognouit plagam cordis sui. et
expandit manus suas ad deum in
loco isto: tu propitiaberis ei. Multi
plagas cordis non cognoscunt: vnde
medicinam confessionis non querunt
manus autem expandimus: dum pro ec
clesia ~~orando~~ orando bene operamur.
Confiteamur igitur peccata nostra: vt sit
oratio pura. De peccatis nostris conteramur
vt contriti et compuncti ad orationem acce
Jo iiij damus: vt oremus in spiritu et veritate
.i. in spiritus contritione et pro veris bonis.
Teste enim augustino. qui non habet con
punctionem: non habet mundam orationem.
Et iterum ait. Lacrime que in oratione com
punguntur: valde illi proficiunt ad salutem.
Et basilius ait. Ubi fuerit lacri
me: ibi spiritualis ignis accenditur.
qui secreta mentis illuminat. ysidorus
quoque ait. Ubi lacrime habundant:
ibi cogitationes sordide non appro
pinquant. Nam compunctio orationis est il
luminatio. Et beatus gregorius ait. Quia post
baptismum inquinauimus vitam nos
tram: baptisemus lacrimis conscien
tiam. Sicque de cordis compunctione: ex

citat puru͂ orõis affectu͂. Sicut
aut͂ du͂ nubes ve͂tis agitat͂. si
resoluat͂ in pluuiã sedant͂ ve͂ti:
sic homo cogitacoĩbꝫ malis ĩ
pulsus. si in lacrimas resoluat͂
te͂ptacio citius sedat͂. Parua ei͂
aqua lacrimar͂: mitigat mag
nu͂ ventu͂ te͂ptacionu͂. Ꝓpterea
31 dñs ꝑ ihemiã ait. In fletu ve
nient. et ĩ misc͂dia reducã eos.
ꝗ adducã eos ꝑ torre͂tes aquaꝝ ĩ
viã rectã: et nõ ĩpingent ĩ ea.
Et greg͂ ait. Tanto co͂punctionis
bibat lacrimas: q͂nto a deo mei
nit se ~~etiam~~ aruisse per culpas. Et
iteꝝ ait. Si freq͂nter lacrimis irri
gam͂: v͂tutes ĩ nobis nõ siccant͂.
Et effrem ait. Lacrime fiduciã dei
acq͂rut: et sordidas cogitacõe͂s
Iob 12 expellunt. Du͂ eni͂ dñs aq̃s emit
tit subu͂tit terrã. i. terenas cogita
ciones. sic͂ d͂r in iob. Vn͂ dic͂e de
16 bem9 sicut ide͂ iob ait. Verbosi a
mici mei: ad deu͂ stillat ocl͂s m͂s.
Verbosi sunt et garruli sensus
nr͂i. nisi custodiant͂. Vn͂ ar͂ per
cordis ꝯpu͂ctione͂ ad deu͂ stillat o
culus nr͂: ne v͂bositate sua nos
in q͂etet co͂primu͂t͂. Confiteri i͂
debem9 pctã nr͂a. et affligẽ hꝯs
diebꝫ aĩas nr͂as: ut sit oro͂ pu
ra et co͂puncta. ne forte dñs dicat
22 nob͂. sicut ꝑ ysaiã reprobis iu
deis ait. Vocabit dñs in die illa
ad fletu͂ et ad planctu͂. et ad ca
luiciu͂ sacci: et ecce gaudiu͂ et leti
cia. occidere vitulos et iugulare
arietes: comede͂ carnes et bibẽ vi
nu͂. Pus i͂ ꝯfiteri debem9 pcta
nr͂a: et purgare aĩas nr͂as. Ca
qui peccatis suis premit͂: aliã
nõ diluit. Postq̃ aut͂ purgati
fuerim9 ꝑ co͂fessiõe. et ad co͂pu͂c
tione͂ ꝑparauerim9 aĩas nr͂as.
orare debem9 nõ solu͂ pro nob:
s͂ orare ꝑ ĩuice͂ ut saluem͂. id e͂
alter ꝑ altero dñõ supplicare
debem9. Vn͂ btũs greg͂ ait. Plꝰ
pro se valẽ suas p͂ces efficit: q
has aliis ĩpendit. Libencius q
pe sacrificiu͂ orõis accipit͂: q
in co͂spcu͂ misc͂ordis iudicis
proximi dilectiõe co͂ditur. Q͂
dã aut͂ oro͂ fit ex caritate. quã
d͂s approbat͂: quedã ex ĩfirmi
tate quã tolerat: q͂dã ex cupidi
tate. quã reprobat. Ex caritate
fit: du͂ oram9 pro salute proxi
moꝝ. Ex ĩfirmitate paul9 orau͂:
q͂n stimulu͂ carnis a se amoue
ri petijt. Ex ĩfirmitate etiã xp͂s
orauit: q͂n calice͂ a se transferri pos
tulauit. Ex cupiditate orant
mercatores: du͂ pro lucro te͂pa
li deo supplica͂t. Ex carnali et
cupiditate orauer͂ut iudei: q͂n
petieru͂t et ven͂t coturnix. Du͂
aute͂ ꝑ ĩuice͂ oram9. ut salue
mur͂: q͂ ex caritate oram9 faci
le a dñõ q͂d petim9 obtinebim9.
Vn͂ dñs de btõ iob ait. Iob ser
uus meus orabit pro vobis͂. faci
e͂ eius suscipiã: ut nõ vobis ĩ
putet͂ stulticia. Magna i͂ h͂t

mt 15 effi̅cacia̅ aliena orō. Un̄ et chana
nea exaudita ē pro filia sua.
Et p paraliticis exaudit9 ē. qui p
luc v tegulas ip̄m ad pedes x̄ in gra
bato submiserūt. Et ī marco dr̄
mr 7 q̄ surdus et mutus ad p̄ces alior
cu̅ratus ē. Et de orōne moysi
ps̄ ait. Dixit ut disp̄deret eos. si
nō moyses electus ei9 stetisset in
cōfractione ī cōspectu ei9. Et ieremia
12 dō dn̄s ait. Si minor ē numerus
q̄ nō sufficere possit ad vescendū
agnū: assumet vicinū qui cō
iunct9 ē domui ei9. Jd ē si min9
sufficiens est attende ad corp9 xp̄i:
rogabit primū q̄ten9 oret pro
1 eo. Pene enī aialiū que vidit e
zechiel iuncte erāt alti9 ad alter9.
pu 18 Frater ēi adiuuāt8 fiet: q̄si ciuitas
17 firma. Un̄ ap̄ls ad romanos ait.
Obsecro vos fr̄es p dn̄m ihesū
xp̄m. et p caritatē sp̄us sc̄i. ut ad
iuuetis in orōnibȝ ad deū. Ro
gat aūt ap̄lus minores se: ut
orent pro se. Multi enī minimi
dū congregantur in unū fiūt mag
ni. Et multor9 preces īpossibile
est: ut non īpetrent. Un̄ iterū
3 ad colocenses ait. Orate p nobis
ut deus aperiat nb̄ ostiū sermo
nis ad loquendū misteriū xp̄i. i.
ad exponendū illud q̄d secretū est
4 de xp̄o. Et ad thymotheū ait.
Obsecro p̄mo oīm fieri obsecra
tiones. orōnes. postulationes
gr̄ꝝactiones. pro oībȝ hoībȝ.
p regibȝ. et oībȝ qui ī sublimitate

constituti sūt. Obsecrationes sūt
adiurationes pro rebȝ difficilibȝ:
ut pro cōuersione ip̄ꝝ. et p malis
remouendis. Orōnes ī hoc loco
dicunt. quādo iā cōuersis. vir
tutes et bona opa petunt. Postu
lationes sūt: q̄n iustis gloria ce
lestis postulat. Gr̄ꝝ at̄ actiōes
sūt de beneficiis pceptis. Obse
cratio igit̄ et oratio atqȝ postu
latio sūt de futuris: gr̄ꝝactio
de preteritis. Quāqȝ tamē orō lar
ge sumit̄: pro qualibȝ supplica
tione. Aliq̄n aūtē int̄ orōnē et
deprecatiōē distīgui solet: sicut
dicit̄ in psalmo. Exaudi d̄s orōē
meā: et ne despexeris depreca
tionē meā. Est enī orō de bonis
adipiscendis: dep̄catio de mal'
amouendis. Int̄ orationē aūt
et adoratiōē differentia est. Oroni
bus enī petim9: adorationibȝ
reuerentiā exhibem9. Orōnes fine
habebūt: adorationes p̄pe erūt.
Collecta autē p̄prie dicit̄ oratio
dn̄ica: que colligit ea que ad sa
lutē sūt necessaria. et ea que imi
tanda sūt vel declināda. Quali
ter at̄ orare debem9 p̄ iuncte oste
dit iacobȝ cū ait. Multū valet
deprecatio iusti assidua. Iustus
igit̄ debet esse qui exaudiri vult
in orōne. Teste igit̄ gregorio.
cū is qui displicet ad intercedē
dū mittitur: irati aīm9 ad dete
ora prouocat̄. Et iterū ait. Qua
mente apud deū intercessionis locū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pro populo arripit? que familiarem
se eius gratie esse per vite meritum ne
scit? Aut quomodo ab eo aliis
veniam postulat? qui utrum sit
sibi placatus ignorat? Generales
les tamen orationes que in persona
ecclesie fiunt: et si a malis pronun
ciantur prosunt. Speciales autem que
in persona propria fiunt a malis. nec
illis prosunt nec aliis: quando vita
mala eorum petitionibus contradicit.
iiij Unde micheas propheta ait. Clama
bunt ad dominum. et non exaudiet eos:
et abscondet faciem suam ab eis. Ex
communicatis autem non prosunt
hore canonice. vel generales ora
tiones ecclesie: quia dum ab ecclesia exclu
duntur. ab omni ecclesie subsidio pri
vantur. In secreto tamen speciales ora
tiones pro illis fieri possunt. et illis
aliquando prosunt. Multum autem valet
deprecatio iusti si assidua: sive sit
specialis in persona sui: sive generalis
f° in persona ecclesie. Unde per ysaiam dominus
ait. Iudicate pupillo. defendite
viduam. subvenite oppresso: et veni
te et arguite me. supple si dedero
22 quod pecieritis. Et in ecclesiastico di
citur. Oratio iusti impinguat altare. id est
mentem per devotionem. Econtrario oratio
iniusti sterilis est et macilenta. Si
igitur exaudiri volumus: oportet quod
iusti simus. Primum enim debemus
querere regnum dei et iusticiam eius: ut
cetera nobis adiciantur. De hiis autem
qui male vivunt et iusti sunt gregorius
ait. Mundo in amore mundant: qui ne

quiter vivendo se inquinant. Et ideo
eo se lacrimis lavant ut mundi ad
sordes redeant: et qui lutosa aqua
semetipsos voluunt. quia dum fletibus
suis vite munditiam subtrahunt. ante
dei oculos sordidas ipsas lacrimas
faciunt. Valet igitur multum depreca
tio iusti: presertim quando est assidua.
Non solum enim pura. sed assidua
debet esse oratio. Unde apostolus ait. Ora re
tionibus instantes. Et iterum. Sine i ths v
intermissione orate. Et beatus gregorius
ait. Citius animus in oratione lassatur:
cum deus in ea non querit. Et in euan
gelio dicitur quod dominus in oratione pernoctavit. luc 6
Et de anna prophetissa dicitur. quod non luc 2
discedebat de templo orationibus et
ieiuniis serviens deo die ac nocte.
Et ad thymotheum apostolus ait. Que i ti v
vere vidua est speret in domino. et in
stet orationibus. Vage autem mentis
et instabilis est non posse diu in ora
tione subsistere. Unde gregorius ait. Qui
dam in terreno iudicio etiam toto die as
sistere fortes sunt: in oratione vero
coram domino. etiam unius hore momen
to lassantur. Et in luca dominus ait. 18
Oportet semper orare: et non deficere.
De sancto autem iacobo dicitur. quod ex
assiduitate orandi duritiam inge
nibus contraxit. habens genua cal
losa sicut camelus. De sancto etiam bar
tholomeo legimus quod centies in
die et centies in nocte genua flec
tebat. Et de daniele legimus quod ter 6
in die dominum rogabat. nec timore
mortis. nec regis edicto iudici

ab oratione spiritum relaxabat. De assiduitate autem sine desistencia orationis iheronimus ait. Sicut militi inermi ad bellum exire non convenit: ita homini christiano non licet quolibet procedere sine oratione. Et gregorius ait. Quanto graviori tumultu cogitacionum carnalium premimur: tanto orationi ardencius insistere debemus. Si igitur turba increpat nos ut taceamus. sicut de ceco in euangelio legimus: tanto amplius clamemus. Teste enim gregorio. cum vehementer orationi insistimus stat ihesus vel lucem restituat: quia deus in corde figitur. ut lux amissa reparetur. Unde in ecclesiastico dicitur. Fili in tua infirmitate ne despicias teipsum: sed ora deum et curabit te. Et ysidorus ait. Dei servus quociens quolibet vicio tangitur: tociens ad orationem se subdat. Quia frequens oratio viciorum inpugnacionem extinguit. Quando autem oramus importunas cogitaciones patimur: et demones ut orationes tollant acrius nobis infestant. Plerumque autem dormientes nequaquam et immundus nos non pulsat cum in domo sedeamus. vel in lecto iacemus. Venimus ad orationem mille cogitacionum stimulis perturbamur. Nos autem deficere uel cessare ab oratione non debemus: sed clamare ad dominum cum chananea. Miserere mei domine. filia mea id est anima male a demonio torquetur. Fatuus enim est qui in maris tempestate. navi pene dissoluta non clamat ad dominum. Cum enim rex babylonis fornacem incendit. ut ore lacrimarum et orationum extinguatur: ne scilicet eos temptacionis turbet vinum compunctionis. Flumina autem lacrimarum tempestatibus et procellis temptacionum augmentantur. Instanter igitur orare debemus: quia teste beato augustino orationibus mundamur. lectionibus instruimur. Utrumque bonum est si liceat. Si non liceat melius est orare quam legere. Quia in lectione cognoscimus quid facere debeamus: in oratione que postulamus accipimus. Non solum autem frequens et assidua: sed devota debet esse oratio. Unde vigilare debemus in oratione: ne muscе morientes perdant suavitatem unguenti. Oratio siquidem dicitur unguentum: quia sanat vulnera animarum. sicut unguentum lenit dolores corporum. Cum igitur oramus debemus intrare cubiculum. id est cordis archanum. Cubiculum enim intrare est. totum interiorem hominem colligendo consensum levare. Clauso autem ostio orare debemus: id est clausis sensibus. per quos hec exteriora improbe se ingerunt. et turbe fantasmatum orantibus obstrepunt. Vel clauso ostio: id est christo qui est ostium in corde nostro incluso. Pura quidem et devota est oratio: quam suo tempore seculi cura non interrumpit. Debemus igitur seculares curas a nobis abicere dum oramus. Unde de domino scriptum est. quod facies eius dum oraret facta est altera. Omnis

ergo carnalis cogitatio absis
tat. Intencio cordis sincera de
um. nō tā sono vocis q̄m sen
su animi oret. Pptea ps ait.
Os iusti meditabit̄ sapienciā.
Os attribuit q̄d est cordis. q̄
os debet coniungi cordi: et ex
m̄t 12 lu 6 cordis habundancia debet os
21 loqui. Vn̄ in ecclastico dr̄. Os
sapientis in corde ipsius: cor
autē stultor̄ ī ore eorū est. Et
1 pe 4 petrus ait. Vigilate ī oracionib;
ne scz animus cogitet aliqd p̄t
id quod ī orōne petitis. Neq
dem orātes. sed mente foris
vagantes ōm orōnis fructu
priuant̄: putātes a deo p̄ces
exaudiri. quas nec ipsi qui
fundūt audiūt. Os enī orat:
et cor peccunias numerat. Po
suerūt in celū os suū: et lin
gua cordis eor̄ transijt in t̄ra.
Pptterea psalmista ait. Eruc
tauit cor meū verbū bonū.
Non enī de labior̄ summita
te: sed de cordis pfunditate
debet oracio pcedere. loquat̄
igit̄ cor: et lingua meditet̄.
Sic scriptū est. Bz et lingua
mea meditabit̄ iusticiā tuā.
4 Et ad colocēses aplūs ait. Insta
te orōni. vigilātes ī ea: abea
a 5 7 scz que dormit ī sinu tuo. custodie
do claustra oris tui. Dū enī
oram⁹ inimici hominis domesti
ci ei⁹. i. sensualitatis motus
Pptterea ps ait. Vacate et vide

te. Multitudo enī curar̄ et ī
utiliū cogitacionū cordis odos
claudit. Vn̄ in reblatha. que 1 re 25
ītterpretat̄ multa hec. excecatus
est sedechias. Non enī tā soli
do loci q̄ pectoris in orōne re
quirit̄. Multi siquidē in soli
tudine tumultuant̄: ī claust̄o
foris īueniūt: ī diu sorio qua
driuiū. Ppter hoc ps ait. Psal
lā et ītelligā. Etenī plurimi
q̄ multa dicūt attendūt: sed q̄
liter dicant nō ~~attendūt~~ ppen
dūt. Cū nō melius sit ei. q̄ vnū 21
panē hab; ī manib; et illo vesc
citur: q̄ asino q̄ centū forsitan
portat. et nullo reficit̄. Vn̄ in
ecclastico dr̄. Ne iteres verbū vij
ī orōne. i. ne ita negligent̄ o
res: vt te oporteat iterare. Et ps
ait. Orō mea ī sinu meo cōu
tetur. i. nō foris vagabit̄. Spi 10 iiij
tus enī est deus: et eos qui ado
rant eū in spū et veritate opor
tet adorare. i. spūalit̄ in corde.
nō tm̄ ore. Teste enī ysidoro.
longe est a deo anim⁹: qui ī orō
ne curis seculi fuit occupat⁹.
Tūc ergo veraciť oram⁹: qn̄
aliude nō cogitam⁹. Qui enī
curis sctī se īplicant: adeo se
separant. et requiē mentis nō
habet. Quale enī cōuiuiū in
corde paueris: tales cōuiuas
hrē mereberis. Sicut aūt nō
potest aliqs videre faciē suā
ī aqua turbida: sic aīā nisi

nisi a vanis cogitationibus purga-
ta fuerit. deum videre non potest. Ipse enim
amor est: et non sentitur nisi pa-
lato puri cordis. Sicut autem ligna
dispersa non facile accenduntur: sic
cogitationes disperse. et non in unum
collecte. igne devocionis accendi
Io nequeunt. De quibus iob ait. Co-
gitationes mee dissipate sunt: tor-
quentes cor meum. Sicut autem lac fri-
gidum muscas attrahit. calidum
autem fugat eas et expellit: sic quando
torpet in oratione. muscas inutilium
cogitationum infestatur. Fervor autem
orationis: muscas pravarum cogi-
tationum abigit. Propterea gregorius ait.
Si interna contemplari volumus:
necesse est ut a terrena occupacione
dormiamus. Auris enim cordis ter-
renarum cogitationum turba. dum
perstrepit claudit. Quomodo enim
devote orare possunt. qui amore
huius mundi quasi in inferno submersi
sunt? Qui non cogitant nisi de mun-
danis: sicut illi qui in inferno sunt
non possunt nisi de tormentis cogitare.
gen iiij Cayn egressus a facie domini habita-
vit in naym. quod interpretatur fluc-
tuacio: quia recedentes a deo necesse
est fluctuare. Non simus igitur vagi
ec 26 cogitatione: ne aperiamus pha-
retram nostram contra omnem sagittam:
ec 16 nec omni transeunti divaricemus
pedes nostros. Qui enim loquitur de
formica: cogitat de ea. Qui vero
deum orat: non cogitabit de illo?
Dum enim oramus loquimur cum deo:
sicut cum legimus nobis loquitur deus.
Quomodo enim exaudiet te deus: si
tecum fueris cum oravis. Si enim ami-
cum tuum invitares. et ipso veniente in
domum tuam tu fugeres: quomodo
ipse intraret? Si igitur cum oratione
tua deum presentem vis habere. cave
ne vanis cogitationibus cor tuum
discedat a te: neque dividas illud
in numeris cogitationibus. Sic bal-
thasar patrem suum divisit in terre
tas partes: et dedit illas contra vul-
turibus. Propterea in ecclesiastico dicitur. Cor G
fatui quasi vas confractum: omnem
sapientiam non retinebit. More enim
vasis confracti magnum retinet lutum
versando in mente obscena et vania
dum orat: quam aquam limpidam pure co-
gitacionis et devote orationis. Huiusmodi
enim homines non sursum corda habent
ad dominum sicut promiserunt in missa:
sed magis habent illa in bursa per
cupiditatem. vel in coquina per gulo-
sitatem. vel in renibus per luxuriam.
Propterea gregorius ait. Qui terrenarum
rerum amore vincitur: in deo nullatenus
delectatur. Quanto enim maiori
studio exercet ad infima: tanto
maiori fastidio torpescit ad sum-
ma. In quorum persona dicitur in iob. xxx
Qui me comedunt non dormiunt:
quia maligni spiritus qui carnales
consumunt: tanto magis quiescere ne-
sciunt. quanto illos carnis pondere gra-
vantur. Huiusmodi autem mens divisa
non impetrat. Dum enim exteriora au-
ditum aperit: interius obsurdescit.

071

1 pe v Quid enim prodest strepitus oris:
ubi cor mutum est a laude dei? Vi
gen 17 gilare igitur debemus in oratione: et mus
cas sordidas et importunas abicere.
pu p° Dicit scriptum est. Fili si te lactaue
rint peccatores. i. demones prauas co
gitationes immittendo: ne acquies
cas eis. scilicet consentiendo. sed statim abi
ciendo. Musca enim praue cogita
tionis non multum ledit. si cito ab
iciatur: corrumpit autem et coinqui
nat. si diutius commoretur. Retine
igitur intimum cor nostrum: quod mobi
le est velut viuum argentum.
Corde enim hominis nichil fugacius.
Fugit per oculos: dum vana libenter
intuetur. Fugit per aures dum fabu
losis et otiosis libenter delectatur.
Fugit per quoslibet sensus: dum
ad exteriora foris euagatur. Cor
dauid visa bethsabee fugit:
ij re xi sed rediit. quando penituit. Porro
uero in secundo regum ipse ait. Inuenit
seruus tuus cor suum: ut oraret
te. Non solum autem deuota et fer
uens: sed etiam fidelis debet esse
Ia i oratio. Unde iacobus ait. Postu
let in fide nichil hesitans: id
est firmus et constans. non in fide
dubitans. Fundamentum debet esse
stabile. Unde non debemus hesitare
m^r xi in fide. Propterea dominus in euangelio ait.
Omnia quecumque petieritis in oratio
ne credentes accipietis. Potest
etiam hoc modo intelligi. Postulet
in fide. i. fiducialiter: nichil hesi
tans. scilicet tale habeat fiduciam.

ut confidat se esse de numero illorum
de quibus dicitur. Quicquid petieritis
patrem in nomine meo: fiet vobis.
Si igitur postulet. mortali peccato
non remordeatur eius conscientia: sed
confidenter petat. quia timida oratio
ad aures dei non ascendit. Unde in
marco dominus ait. Videte. vigila Mar
te et orate. Videte per fidem: vigi
late per spem: orate per caritatem.
Postulet preterea nichil hesitans.
quin deus peccata possit dimittere.
Nec duos fines sibi constituat:
quia homo duplex mente diuisa
non impetrat. Unde apostolus ait. Sic 1 cor 9
curro non quasi in incertum. Hinc est quod
iacobus ait. Qui hesitat similis est Ia i
fluctui maris; qui a vento mo
uetur et circumfertur. Non ergo estimet
homo ille: quod accipiat aliquid a domino.
Non igitur hesitemus in fide: uel de
eius misericordia. Ipse enim timori
nostro fiduciam dat: quod per prophetam eze 18
clamat. Nolo mortem peccatoris:
sed ut conuertatur et viuat. Uel gregorius.
Ipse deus noster sibi testis est
qui ammonet ut inuocetur: quia inuo
cantibus misereri desiderat. Dicit
per psalmistam dominus. Inuocabis me
in die tribulationis. et eruam te
et honorificabis me. Non igitur
hesitemus: neque duplices simus.
Teste enim iacobo vir duplex animo: Ia i
inconstans est in omnibus viis suis.
Duplex est qui genu ad precem flec
tit: et mordente conscientia de impe
tratione diffidit. Duplex est: qui

vult regnare cum Christo: et gaudere
cum seculo. Duplex est qui de bonis
que agit non dei amore, sed hu
manum favorem querit. Non ergo
hesitemus fluctuando: sed firmi
et constantes simus orando. Un
28 de de domino Job ait. Qui fecit ventis
pondus. Superna enim sapientia ani
mas quas replet et inhabitat: ma
turitate et constantia graves red
dit. Econtra de reprobis et incon
Job 26 stantibus ait. Qui extendit aqui
lonem super vacuum. Illa enim corda
possidet dyabolus: que divini
amoris gratia non replentur. ¶ De
bet preterea oratio iusta esse et discreta:
ut tantum quod petendum est petamus.
Discrete autem petit qui ait. Domine sicut
scis et vis miserere mei. Quidam
aliud petunt quam debeant: sicut
Mt 20 mater filiorum zebedei. Similiter
et milites qui petunt a domino: ut pos
sint inimicos suos conculcare. Et
plerumque dum ad torneamenta pergunt.
missas cantari faciunt. ut victo
riam vanitatis obtineant. Qui postquam
cum redierint, cappam sacerdotis qui
missam celebravit libenter rapent
Jf ij si valent. Recedat ergo vetera de
Jo iiij ore vestro: ut oremus in spiritu et ve
ritate. id est pro veris et spiritualibus
bonis. Aliqui autem homines repro
bi dum orant inimicis suis mala
postulant. De quibus gregorius ait.
Qui maledictionibus inimicum appe
tunt. quid aliud in illo deum facere
voluerunt. nisi quod ipsi facere aut ne

queunt aut erubescunt? Quid est
ergo deo dicere. occide quem odio: nisi
apertis vocibus clamare. hoc fac
meo adversario. quod me in illum fa
cere nec pudore decet? Et quoniam
oratio dicitur oris ratio. discrete ore
mus. et os cordi coniungamus: ut
ea que petere debemus postulemus.
¶ Sit preterea huius oratio. Scrip
tum enim est. Respexit in orationem hu
milium. Non scilicet iactemus merita
nostra dum oramus: sicut phariseus Lu 18
dives. Ieiuno bis in sabbato. Sed
more pauperum: qui dum elemosi
nam mendicando petit. infirmo
ria sua ostendunt. Ostendamus et
exponamus miserias nostras in con
spectu domini: ut dicamus cum david.
Miserere mei domine quoniam infirmus sum.
Si igitur predictis modis oraverimus.
ut scilicet iusti simus. et iusta ac iusto
modo petamus. et orando non defici
amus: tunc implebitur in nobis. quod in
hodierna epistola iacobus ait. Mul
tum valet deprecatio iusti assidua.
Quod etiam exemplo helye ostendit 3 R 18
dicens. Helyas homo erat similis
nobis passibilis. et oratione oravit.
ut non plueret super terram: et non
pluit annos tres et menses sex.
Et rursum oravit: et celum dedit
pluviam. et terra dedit fructum suum.
Si ergo unus homo helyas una oratione
tantum impetravit: multi fideles per
multis orationibus assidue orando
quantum impetrabunt? Erat enim
helyas homo mortalis et fra

gilis filiis nobis passibilis: filiis origine carnis. fragilitate corporis. Mente etiam aliquando fragilis fuit: quando mulierem expauit licet magnus esset. et nulli hominum virtute secundus. Ne igitur trepidaret nimia fragilitas, reputantes se non posse facere similia tanto prophete. qui curru igneo rapi meruit ad celos: consulte de eius oratione locuturus ab humilitate inchoauit dicens. Filiis nobis passibilis. Carne enim infirmus: a vidua pascitur. Mente infirmus: vnius muliercule minis exterrita per loca deserta fugit. De quo beatus gregorius ait. Cum sic potens helyas fuit: vt tot virtutes faceret. Cum sic infirmus: vt feminam pertimesceret. In virtutibus quid a deo accepisset: in infirmitatibus quid de se posset agnoscebat. Miraculis monstrabatur: infirmitatibus custodiebatur. Orauit igitur helyas ut non plueret super terram: ad comitendam maliciam regis achab et gentis ydolatre duriciam. Postquam autem tabe longe inedie cor superbi regis et gentis ydolatre ad penitentiam flexum vidit: vna oratione iterum orauit: et aquas et fructus quos negauerat terra restituit. Per tres autem annos et dimidium siccitas fuit. Et postmodum nubecula parua apparente quasi in similitudinem vestigii hominis celum pluuiam. et terra fructum suum dedit. Mistice autem per tres annos et

dimidium tempora illa que ante christi incarnationem fuerunt intelligimus. Primus annus siccitatis ab adam vsque ad noe fuit. Secundus a noe vsque ad abraham. Tercius ab illo tempore vsque ad moysen. Et tunc autem vsque ad christum qui dimidius annus fuit. Postmodum vero nubecula parua. id est christi caro de mari. id est de mundo ascendit. quasi vestigium hominis: quia quicquid est hominis preter peccatum habuit. Et ita christo incarnato et ascendente in celum de mundo: irrigata est terra pluuia doctrine et gratie et copiose benedictionibus. Dicitur autem in libro regum quod puer helye sex vicibus prius contemplatus est contra mare. Septima autem vice predictam nubeculam vidit ascendentem de mari quasi vestigium hominis. Quia non nisi per septiformem spiritum potest quis agnoscere misterium dominice incarnationis: et gloriam ascensionis eius in celum. Post cuius ascensionem missus est spiritus sanctus: et pluuia doctrine per vniuersum mundum. Nos autem septiformi spiritu cordis nostri respiciamus amaritudinem: donec deus nobis conferat pluuiam lacrimarum. Potest etiam per tres annos siccitatis et dimidium annum intelligi tempus illud quod erit in diebus antichristi. Ipse enim seducet homines per tempus et tempora et dimidium temporis: id est per annum et annos et dimidium anni. sicut dicitur

achab

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

apocalipsi. Et tūc erit siccitas
magna: cessante xpī doctrina.
Postmodū vero ī tēfecto anti
xpō multi agent penitentiā: et
reliquie isrl' cōuertent ad dnm.
Et tūc tīa ecclie dabit fructū suū.
Quicquid aūt de siccitate predcā
& de vbertate reddita. & de alijs
que helyas egit. pmo celū pre
cibus claudendo. & postmodū a
periendo ī libro regū scpta sūt.
et ad nostrā doctrinā scripta sūt.
17 & ad nrāz īstructionē cōuertūt.
Helyas enī in spū libertatis
audacť respōdit regi isrl': nō
metuens eos qui corpus occidūt
18 aīas autē occidē nō possūt. Ego
inqt non cōturbo isrl': sed tu &
domus pris tui. qui dereliqstis
mādata dnī. et secuti estis baa
lim. Postmodū aūt nō timu
it reprehendē mltitudinē ppli
ydolatrie deditī dicēs. Vsqz quo
claudicatis in duas ptes. Si
dns est deus sequimini eū: si aūt
baal. sequimini illū. Ipsi eī duo
bus dnīs seruire volebāt; & nūc
dnō nūc baal sacrificabāt. Ba
al interpretat' superior. Hij ī baal
seruiūt: qui magni ī hoc sclō
videri appetūt. Hij aūt in duas
partes claudicāt: q volūt reg
nare cū xpō: et magni eē ap
18 petūt in hoc sclō. Postmodū
helyas ait. Dentur nobis duo bo
ues. pphete baal eligāt bouē
vnū: et ī frusta cedentes super

ligna ponāt. ignē autē nō sup
ponāt. Ego aūt faciā bouē alte
rū: et īponā ligna. ignēqz non
supponā. Inuocate nomina deorū
vrorū: et ego īuocabo nomē dei
mei. Et deus qui exaudierit per
ignē: ipse sit deus. Deus habet
victimā suā: et dyabolus suā.
Qui carnē macerāt et labores sus
tinent. vt efficiantur superiores in
hoc sclō: sūt victima dyaboli.
& bos qui a pphetis baal īterfici
tur. Qui vero pro deo carnē suā
macerāt. et semetipsos deo im
molant; bouē ab helya mactato
designantur. Per ignē autē exau
diuit deus in die penthecostes.
Per ignē etiā exaudit quociēs
per spm scm nos exaudit. Cū aūt
pphete baal bouē īmolassent:
īuocabāt nomē baal de mane
vsqz ad meridiē dicētes. Baal
exaudi nos. Et nō erat vox que
respondēt. Helyas aūt illude
bat illis dicens. Clamate voce
magna. Deus enī est, vt. et forsi
tan loquitur. aut ē in diuisorio. vt
sic purget ventrē. aut in itinē. aut
certe dormit vt excitetur. Clama
bāt ergo voce magna: et incide
bant se cultris et lanceolis: do
nec pfunderentur sanguine. Cla
māt seculares. qui semp sūt in
tumultu: et īcidunt. dū cor corū
varijs curis distrahitur. Baal
autē nō respōdebat; nec eos iu
uare valebat. Quādo eī maior

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

necessitas īstabit. s. ī articlō mor
tis relinquet nos glā mūdi. Vn̄
ezechiel ait. Argentū eorꝫ ꝛ aurū
eorꝫ nō valebit libare eos in die
furoris dn̄i. Tūc helyas altare
curauit q̄d destructū fuerat. Et
de lapidibꝫ duodecī illud reedi
ficauit. Et fecit aq̄ductū in cir
cuitu altaris et cōposuit ligna.
diuisitq̄ꝫ bouē per mēbra. ꝛ ipo
suit sup ligna. Et q̄tuor ydrias
īplerī aqua iussit. et tribꝫ vic
bus sup holocaustū aquā fudit:
ꝛ fossa aqueductꝰ circa altare re
pleta est aquis. Cecidit aūt ignis
dn̄i et vorauit holocaustū. et
ligna et lapides; puluerē quoq̄ꝫ
ꝛ aquā que erat ī aqueductu. Et
postea zelo dei accensus helyas.
quadringētos et q̄nquaginta
ꝓphetas baal occidit. Tūc verus
helyas curat altare: q̄n purgat
dꝫ cor ab iniq̄tate. Duodecim la
pides tulit: q̄ꝛ in fide apostolica
altare dn̄o construit. Vt aūt deus
holocaustū nostrū īcendat. fac
debemꝰ fossas ꝑ hūilitatē: ꝛ aq̄
ductū infudentes aq̄ lacrimarꝫ.
Vn̄ in trenis ieremias ait. Deduc
q̄si torrentē lacrimas. In circuitu
autē altaris fossā et aq̄ductū fa
cimꝰ: dū hūilitate ꝛ lacrimarꝫ
effusione mentē nostrā munimꝰ.
ligna aūt. i. scorꝫ exempla ī al
tari mētis ordinare debemꝰ: vt
iuxta scorꝫ exēpla dn̄o īmole
mus. Bouē ꝑ mēbra diuidimꝰ:

dū particulari opa nr̄a discu
timꝰ. Quatuor ydrie que aq̄s
īplentur. quatuor sunt genera flet'.
pro peccatis scꝫ ꝓprijs ꝑ cōtricōꝫ:
ꝛ pro peccatis proximorꝫ per cō
passionē. ꝓ īcolatus nr̄i pro
longatione: et pro celesti pa
trie recordacōē. Triplex aūt
holocausti īfusio. triplex est
mortificatio cogitacōis scꝫ.
locutionis et operationis. Ceci
dit ignis de celo. et vorauit ho
locaustū et ligna et lapides.
puluerē atq̄ꝫ aquā; q̄ꝛ splēs
scīs bonis opibꝫ nr̄is delectat'.
Quod enī vorāmꝰ cū delecta
tione sumimꝰ. ꝑ holocaus
tū. mortificacio carnis. ꝑ lig
na exempla boni opis. per la
pides cōstācia mentis. ꝑ pul
uerē hūilitas cordis. ꝑ aquā
fletus ꝯpunctionis intelligitur.
Cū hec predcā in nobis fuit:
acceptū est sacrificiū nrꝫ deo.
ꝓphetas aūt baal occidimꝰ:
dū maleficos viuē nō sinimꝰ.
dū scꝫ ī eis maliciā destruimꝰ.
Vn̄ petro dictū ē. Macta ꝛ mā
duca. Hmōi enī sacrificiū val
de est deo gratū et acceptū.
Vn̄ iacobꝫ hodiernā epistolā
ī hmōi sacrificiū cōcludens
ait. Si q̄s ex vob' errauit a vi
tate. et cōuertit q̄s eū scīe de
bet. quoniā qui cōuerti fecerit
peccatorē ab errore vie sue. sal
uabit aīaꝫ eiꝰ a morte: et o

perit multitudinem peccatorum. Osten
dit quanti sit meriti peccatores con
uertere: orando pro ipsis. uel ip
sos amonendo. uel exemplum bo
num ostendendo. Si enim magni
meriti est a morte eripere corpus
iterum quandoque moriturum: quanti me
riti est liberare spiritum sine fine vic
turum. Qui enim hoc agit. ab as
pectu interni iudicis suppositio
ne vite melioris. multitudinem
peccatorum abscondit: sicut scriptum est.
Beati quorum remisse sunt iniquita
tes: et quorum tecta sunt peccata. Que
dam autem codices habent. saluabit
animam suam a morte: animam scilicet
propriam. quam incurreret. si proximorum
salutem negligeret. Si igitur predicto
modo ad imitacionem helye deo in
molauerimus: secure christum depre
cari poterimus. Sicut enim qui
a preceptis dei auertitur. quod in
oratione postulat non meretur: ita
si preceptis dei obedimus pos
tulata sine dubio obtinebimus.
Non enim negabit se petentibus:
qui sponte obtulit se non peten
tibus. Et querentes eum inuenient. (lu xi)
qui non querentibus dedit ut ipsum in
uenirent. Et pulsantibus aperiet
celum. ut tunc det fructum suum: qui cla
mat. ego sto ad ostium et pulso. (apoc 3)
Ipse enim prior dilexit nos. multa (Jo iiij)
nimis preueniens dominus noster ihesus christus. qui
cum patre et spiritu sancto viuit et regnat per infinita secula.
amen. Feria 2a in rogacionibus thema
sumptum de euangelio hodierno luce xi° cum v.

Quis vestrum habebit amicum (lu xi)
et ibit ad illum media no
cte. Dicet illi. Amice com
moda mihi tres panes. Fratres
teste sapiente. multitudo sapien (mt 6)
cium. sanitas est orbis terrarum. Unde qui
vult recipere sanitatem: audiat sa
pienciam doctrinam. Sapiens autem
dicitur qui bonum quod cognoscit. do
cet et operatur. Hec enim tria exigit
deus districte a quolibet predicato
re: scienciam scilicet. doctrinam et bonam
operationem. seu bonam vitam. Unde (ij)
ezechieli dictum est. Surge et sta:
et comede librum. Surge vita: sta
doctrina: et comede librum sciencie.
Et in euangelio dominus ait. Quis putas (mt 24)
est fidelis seruus. Ecce vita. Et pru
dens. ecce sciencia. ut det illis escam
in tempore. Ecce doctrina. Unde ysaias (3)
ait. Non sum medicus. habens
scilicet linguam medicinalem per scienciam: et
et in domo mea non est panis do
ctrine scilicet: neque vestimentum bone
vite. Hec ergo tria exiguntur a pre
lato. Unde idem propheta subiungit.
Nolite me constituere principem po
puli. Hoc est quod in ecclesiastico dicitur. (2A)
homo sapiens permanet in sapiencia
sicut sol. Calidus scilicet vita. clarus
sciencia. splendidus doctrina. Ex
claritate procedit splendor: sic
ex sciencia doctrina procedit. Qui autem
scienciam habet. et bene loquitur:
sed non bene operantur. sunt sicut tibi
cines. qui in apparatu belli ti
bias tenentes pugnantes excitant.

3a in rogacionibus thema de euangelio luce post ... xvj

sed semp alijs pugnātib; vitam
remanet. Sic hystrio pugnātes
imitat. et ociosus laborātes. et
vigilātes sōpnolentes. Et q̄m a
p̄dicta tria ī me nō habeo. diui
na indigeo misericordia. et oroīb;
vr̄is: vt vires quas ī pericia
denegat. dn̄s p̄ orōnes vestras
m̄ ministret. Et q̄m scriptū est. pv 10
cū obseruacōib; loquitur paup̄.
ego paup̄ scīa. doctrina. et virtu.
vr̄is orōnib; et obseruacōib;
adiutus. loqui vobis incipiā
ī noīe dn̄i. Ipse aūte ubi cū ei⁹
cōuertat ad ipsius honorē ꝛ ves
trā edificationē. ¶ Ros vim
habebit annuū ꝛc. legim⁹ in
3 re 18 lu 4 1 re 1 hodierna ep̄la q̄ tpe helye mag
na fuit siccitas in terra. et defec
tus bonoꝝ tp̄aliū exigētib; pec
catis p̄ploꝝ. Nostris aūt tp̄ib;
magis lugē debem⁹ p̄ defectu
bonoꝝ sp̄ualiū: q̄ pro penu
ria sp̄ualiū tp̄aliū. Peccatis
aūt nr̄is hodie videt celū clausū.
Arida eni sūt corda hoīm: plu
uia grē nob̄ subtracta. Pluui
a eciā doctrine ad fecūditatē irri
gati nō sum⁹: q̄ v̄ba dei in o
pera nō cōuertim⁹. Et ideo t̄
in steriles ꝛ maledc̄a. sicut ī sic
citate et defectu pluuie fieri so
let: hyatu magno apitur ꝛ nō
ps v potest ipleri. Auarus eni nō
īplebit pecunia: et qui diligit
diuicias fructū nō capiet ex ip
osee 4 sis. Et vt v̄bis vtar p̄phetis

nō est veritas. nō est misericordia.
non ē sciencia dei in terra. Maledi
ctū et mendaciū et homicidiū
ꝛ furtū et adulteriū īundaue
runt: et sanguis sāguinē teti
git: q̄ frater frēz ad peccandū ī
ducit. Ex quo patet q̄tiam in
stant tēpa illa: de quib; ad thi 2 thi
motheū ap̄ls ait. In nouissi
dieb; īstabūt tempa piculosa:
ꝛ erūt homies seipsos amātes:
cupidi. elati. sup̄bi. blasphemi.
parētib; nō obediētes. igrati.
scelesti. sine affectione. sine pace.
criminatores. īcontinētes. imi
tes. sine benignitate. p̄ditores. p̄
terui. tumidi. voluptatū ama
tores. magis q̄ dei: habentes
speciē quidē pietatis: virtutē
autē eius abnegātes. Erūt ho
mines amātes seipsos nō deū:
ex qua radice oriūtur oīa ma
la que sequūtur. Erūt eni cupi
di pecunie. elati ad deū. sup̄bi
de honorib; sibi īpensis a sub
ditis. blasphemi in deū p̄ here
ses. nō obediētes parētib; car
nalib; ꝑ sp̄ualib;. igrati de be
neficiis sibi īpensis. scelesti in
gratiib; p̄peccandis. et modū
peccādi excedētes. sine affectiōe
nō cōpaciendo īfirmis. sine pa
ce alios inquietantes. criminato
res. crimina sc̄a alijs īponētes.
ꝛ detractores famā sc̄a bonoꝝ ma
culare conātes. īcontinētes gu
lā vel renes nō refrenātes. im

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tes .i. crudeles excercendo lites. si
ne benignitate .i. largitate. du
noluit alijs subuenire. proditores
alio[rum] secreta reuelantes. proterui
vel p[ro]caces habitu vel v[er]bis pudo
re no[n] seruantes. [contra] hu[m]ana[m] vere[cu]n
dia[m] i[n]uerecu[n]de agitantes. tumidi
i[n]flato corde .s. no[n] i[n]telligentes que
loquu[n]t[ur] neq[ue] de quib[us] agu[n]t: vo
luptatu[m] amatores magis q[uam] dei
id e[st] carnales delicias sp[irit]ualib[us]
p[re]ponentes. spe[cie]m quide[m] pietatis
.i. religionis. q[ui]a eade[m] h[abe]nt sac[ra]m[en]ta
ta cu[m] p[ro]bis: virtute[m] a[u]t[em] eius abnega[n]
tes factis. Confitent[ur] eni[m] se e[ss]e [christ]i
anos: sed op[er]ibus [christu]m negant.
Virtus aute[m] religionis e[st] caritas.
de corde puro. et co[n]sciencia bona.
et fide non ficta. Hec o[mn]ia ia[m] vide
mus i[m]pleta. Ex quo manifestu[m]
est q[uod] ad illa deuenimus tempora:
de quib[us] i[n] euan[gelio] ait. Q[uonia]m habun
dauit iniq[ui]tas: refrigescet caritas
multo[rum]. Et ite[rum]. Putas cu[m] venit filius
ho[min]is i[n]ueniet fide[m] in t[er]ra? Et in
deuteronomio d[omi]n[u]s ait. Sit celum
quod supra te est eneu[m]. et terra
qua[m] calcas ferrea. Det d[omi]n[u]s ym
bre[m] terre tue puluere[m]: et de celo de
scendat sup[er] te cinis donec co[n]tera
ris. Hodie peccatis exigentib[us]
celu[m] illud q[uo]d extendit d[omi]n[u]s sicut
pelle[m]: factu[m] est nobis eneu[m]. Ho
mi[n]u[m] di[ui]ne scripture ta[n]tu[m] audiuimus:
sed no[n] fructificat i[n] cordib[us] n[ost]ris.
Celu[m] eciam eneu[m] est .i. predicatores
et prelati eccl[es]ia[rum]: q[ui]a verba habe[n]t

et no[n] opera: sonori sunt [et] aridi.
Terra au[tem] ferrea est .i. subditi du
ri et obstinati. Celu[m] eciam eneu[m] est.
q[ua]n[do] transgressores ma[n]dato[rum] dei
nulla[m] a sanctis merent[ur] clemencia[m]:
nec rore doctrine infundunt[ur] homines
duri. Dicit scriptu[m] est. Ma[n]dabo ysa v
nubib[us] ne pluant sup[er] illa[m]. Ostiu[m]
eni[m] clausu[m] est .i. i[n]telligencia scriptura[rum]:
et pueri iam sunt in cubili cu[m] pre
sto .i. sancti. qui terra[m] solebant irri
gare p[re]dicando ia[m] sunt i[n] eterna q[ui]
ete. Dat eciam d[omi]n[u]s nob[is] pro ymbre
puluere[m] .i. pro fecunditate virtutu[m]
sterilitate[m] vicio[rum]. Et cinis co[m]bus
tionis eterne de celo descendit: du[m]
diuina vlcio peccatores eternaliter
punit. Quid ergo restat nobis mi
seris nisi lugere. orare et ieiunare.
his diebus. si forte co[n]uertat[ur] et ignos Ioel ij
cat d[eu]s. et relinquat post se benedi
ctione[m]? Et sicut i[n] iona d[icitu]r reuer +
tat[ur] a furore ire sue et no[n] p[er]ibim[us]?
D[omi]n[u]s eni[m] nobis i[m]mittit tribulaci
ones. vt humiliem[ur] sub potenti ma 1 pe v
nu eius: et clamemus ad ip[su]m. q[ui]
adiutor est i[n] oportunitatib[us] i[n] tribu
latione. Dicit eni[m] accepta e[st] plu eccl[esiastic]i 37
uia in t[em]p[or]e siccitatis: ita gracior e[st]
misericordia in tempore tribulationis.
Quemadmodu[m] scriptu[m] est. Inuoca
me in die tribulacionis: et eruam te.
Inuocemus ergo deu[m] in tribulacione.
Vbi eni[m] saluator ponit[ur] murus et ysa 26
antemurale: et si i[m]pellat[ur] ciuitas.
no[n] tame[n] subuertit[ur]. Media aute[m]
nocte surge[re] debemus: vt i[n] tenebris

tribulacionis amicum nostrum extitemus. Non enim
obliviscetur misereri deus: nec conti-
nebit in ira sua misericordias suas.
Unde psalmista ait. Ego autem cum mihi mo-
lesti essent: induebar cilicio. Humi-
liabam in ieiunio animam meam: et
oratio mea in sinu meo convertetur.
Nam scilicet armatus omnibus temptacioni-
bus resistere potest christianus. Cum autem
tria mala principaliter nos impug-
nent. superbia scilicet luxuria et ava-
ricia: oratio medicamentum est
contra superbiam. ieiunium contra lux-
uriam. elemosina contra cupidi-
12 tatem. Unde ad thobiam angelus ait.
Bona est oratio cum ieiunio et ele-
mosina: magis quam thesauros
auri condere. Oratio enim quasi hiis
duabus alis sursum fertur. Sicut
enim christus oravit in cruce. ita et nos
in cruce orare debemus: ut oratio co-
mites habeat elemosinam per com-
passionem et carnis afflictionem.
Illa enim oratio in conspectu dei pin-
guescit: quam carnis maceratio
Numeri 22 pascit. Affligatur igitur asina per ie-
iunium: ut balaam videre mereatur
gladium angelicum. Teste enim gregorio
ea que prestitutam in nobismetipsis
plenius nitimur: sepe verius orando
quam investigando penetramus. Et
igitur ieiunium coniungit orationem: quasi
Eccli 24 mirra electa dat suavitatem odo-
ris. Frustra quidem manus suas
in oratione expandit ad deum: qui
pro posse suo eas ad pauperes non
extendit. Hiis igitur diebus rogaci-

onum elemosine pro nobis rogent:
sicut elemosine cornelii pro ipso o- Act 10
raverunt. Qui enim tantum orat vel ie-
iunat: quasi per se pugnat. Quot
autem pauperibus elemosinas da-
mus: tot adiutores in pugna ha-
bemus. Oratio autem sine elemosi-
na: est quasi lucerna sine oleo.
Preterea in parabolis salomon ait. 4
Qui obturat aurem suam ad clamo-
rem pauperis: ipse clamabit et non
exaudietur. Et iheremias ait. Leve- Tre 3
mus corda nostra cum manibus ad
deum. Teste autem gregorio corda cum
manibus ad deum levat: qui orationem
suam bonis operibus roborat. De-
bemus igitur hiis diebus orare ie-
iunare. et elemosinas paupe-
ribus dare: ut deus avertat a no-
bis pestilenciam animarum: quam
longe magis timere debemus: quam
pestem seu afflictionem corporum. Pro
peccatis enim amovendis. et pro
bonis spiritualibus conferendis sim-
pliciter debemus orare; pro flagellis
autem et tribulacionibus huius vite
removendis. et pro bonis temporali-
bus conferendis non simpliciter sed sub
condicione expressa vel subintel-
lecta. De hiis enim utrum nobis ex-
pediant. ignoramus. Aliquando enim
deus confert nobis ista temporalia
ad consolacionem ne deficiamus in m 8
via: aliquando autem nobis subtra-
hit illa ad utilitatem nostram. Per-
mittit enim nos affligi transito-
riis tribulacionibus. ut magis

desiderem(us) eterna. Macilentus
e(ni)m accipiter magis desiderat p(re)-
dam: et homo fessus magis ap-
petit requie(m). Temporalia e(ni)m no(n)
nisi raro et i(n) necessitate petenda
sunt: sicut pluuia in siccitate.
Et tame(n) sub co(n)ditione: si d(omi)n(u)s
nobis nouerit expedire. Spiritua-
lia aute(m) assidue petenda s(un)t: et
absq(ue) ulla condic(i)o(n)e. Cuiusmodi
su(n)t panis ouu(m) et piscis. De q(ui)b(us)
postula(n)dis d(omi)n(u)s i(n) hodierno eua(n)-
ca. 8 gelio nos instruit. ut sciam(us) ora-
re sicut oportet. Vn(de) in marco
mr 13 d(omi)n(u)s ait. Videte. ~~orate~~. vigilate
(et) orate. Videte s(cilicet) quid pete(n)de-
beatis: ut oretis sicut oportet.
Vigilate. ne s(cilicet) i(n) or(aci)one torpeatis:
et ita debito mo(do) orare poteritis.
Instruit eci(am) nos d(omi)n(u)s de instan-
cia orandi: ut no(n) sit or(aci)o mome(n)-
tanea. Quod facit p(er) similitudi-
ne(m) amici ad ostiu(m) pulsantis: q(ui)
i(m)portune pulsat: et sic p(er) i(n)stan-
cia(m) i(m)petrat. Multo magis ali(qu)is
a pio et benigno d(omi)no q(uo)d pete-
rit i(m)petrabit: si p(er)seuera(n)t(er) (et) q(uas)i
lu 11 oportuna i(m)portunitate ab eo
postulau(er)it. Dat igit(ur) fiducia(m):
ut no(n) hesitantes petam(us). Et docu-
mente(m) insta(n)ter exorem(us): et ex
humana cura amicos beniuo-
lencia. paterna(m) diligencia(m) q(u)a(m)
nos custodiat co(m)mendat. Si e(ni)m
amicus homo surgit et dat non
amicicia. s(ed) tedio co(m)pulsus. q(uan)-
to magis dat deus. qui sine tedio

p(re)bet largissime quod petitur.
Vn(de) iacobus ait. Si q(ui)s v(est)r(u)m indi-
get sapi(enti)a postulet a deo: q(ui) dat
omnib(us) affluenter et no(n) i(m)properat.
Si igit(ur) amicus audit amicu(m): q(uan)-
to magis p(ate)r audiet filiu(m). Que
est mater si posset egrota(n)ti filio
redde(re) sanitate(m): que no(n) libente(r)
audiret filiu(m) ad se clamante(m).
D(omi)n(u)s aute(m) de se ait. Et si mater ysa 49
oblita fuit i(n)fantis sui: ego ta(men)
no(n) obliuiscar tui. Que e(ni)m mat(er)
tantu(m) pro puero i(n) partu labora-
uit: q(ua)ntu(m) xp(istu)s i(n) cruce cruciat(us)
est pro nobis. Non i(gitur) libenter
amittet animas: quas tanto p(re)-
cio redemit. Posito aut(em) licet i(m)-
possibile sit. q(uod) deus misericors no(n)
esset. si q(ui)s rogaret eu(m) de honore
suo. et de eo q(uo)d desiderat nu(n)q(ua)m
negaret. Ipse aute(m) salute(m) n(ost)ra(m)
(et) moru(m) honestate(m): sui(m) reputat
honore(m). Filius e(ni)m bene facie(n)s: pro 7
honorat patre(m). Erua(m) te inquit
(et) honorificabis me. Vn(de) et ip(s)e lu 18
i(n) euangelio. ut nob(is) fiducia(m) ora(n)di
tribuer(et). exemplu(m) ponit de iudi-
ce iniquo. qui deu(m) no(n) timebat. n(ec)
homine(m) reuerebat(ur): et tame(n) p(ro) i(n)-
stancia(m) petendi vidua(m) exaudiuit.
Accedam(us) igit(ur) cu(m) fiducia ad thro- he 4
nu(m) maiestatis eius: pulsemus
i(n)stanter ad ianua(m) mis(eri)cordie [illegible]
Animus ab errore co(n)uersus: spi(ri)tu-
ali i(n)opia diucius no(n) tabescat.
Querat amicu(m) veru(m) qui prom-
cior est ad dandu(m). q(ua)m nos ad

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

accipiendū. Magnā enī spem tri
buit. qui nos rogare āmonet: et
exaudire pmittit. et ī promitte
do nō decipit. Quis inq̄t vm̄
habebit amicū. et ibit ad illū
media nocte. et dicet illi. ami
ce cōmoda m̄ tres panes. quo
niā amicus meus venit ad me
de via. et nō habeo qd' ponam
ante illū. Mistice aute de xpō
hec possūt intelligi sub hoc sen
su. Si quis vestrū hēbit ami
cū xpm. s. qui dilectionē qua
nulla maior est nobis exhibu
11o1 it. cū pro nob' animā posuit.
Et ibit ad eū. s. passib; fidei.
gre. v pdilectionē opantis: media
nocte. i. ī medio hui⁹ vite in a̅
sum⁹ in tribulacōib;. et q̄si
tenebris ignorācie circūdam̄.
Et dicat potius ītencione devo
cionis cordis q̄ clamore oris: a
mice cōmoda michi tres panes.
Id est inspira m̄ ītelligenciam
scte trinitatis. Vel tres panes.
fidei. spei. et caritatis. vel pa
nem gracie. panē scptur̄e. et
panē eukaristie. Vel ip̄m xp̄m
Io. xiiii qui est via. veritas et vita. Q̄o
niā amicus me⁹ venit de via
ad me. id ē anima qui extra
ad tpalia euagando recesserat
redijt ad me. id ē ad cōtēplan
da supna. Vn̄ et david ait.
ii re Invenit servus tuus cor suū:
vt oraret. Amicus igit' qui de via
venit. ipse nr̄ est anim⁹. qui

quociens ad tpalia appetenda
euagat': tociens a nob' recedit.
Redit ergo cū supna meditat'
et celesti alimonia refici deside
rat. Non habeo quod ponā
ante illū: q' anime post tene
bras hui⁹ vite ad deū suspirāti
nichil pret' ipm̄ cogitare ul' lo
qui vel ītueri libet. Solis spū
alib; delectatur: que nō habet.
nisi ab amico illi dent'. Et ille
deītus respondēs dicat. Noli
michi molestus esse. Iā ostiū
meū clausū est. et pueri mei
mecū sūt ī cubili: non possū
surgē et dare tibi. Et ille id ē xp̄s
deintus dicat ī spū tīmdo. Noli
michi molestus ee. Ipse enī mo
lestias mēās reputat suas. Di
stuli non īpleo peticionē tuā:
q'a si differo. nō aufero. Nō eī
aufert spem īpetrandi. sed ve
hemēcius accendit desideriū o
randi p difficultatē obtinendi.
Iā ostiū meū clausū est. id est ī
telligēcia scptur̄ar;: et nō est q̊
aperiat pp̄ter peccata populor;.
Hoc est ostiū quod paulus in e Col. iiii
pistola ad colocēses sibi aperiri
petit ad loquēdū misteriū xpi.
Et quod iohānes sibi apti vidit. Apoc
hoc est ītelligēcia divini sermo
nis: que clausa est tpe sitītatis
et famis. Ostiū etiā dn̄e misei
cordie claudit' nobis tempe tri
bulacōis pro peccātis nr̄is. Pueri
mei mecū sūt in cubili. id ē illi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qui euāgelicā sapientiā p or
bem terrarum pdicauerūt. merū et
na ǵete fruūtur. Et iā in terra
parua. et quasi nulli respc̄u illo
rū remāserūt. Non possū sur
gere et dare tibi. i. nolo stati ex
audire. Iacēt ul dormire dicit
xp̄s. qn̄ differt dare qd̄ petim⁹.
vel quia indigni sum⁹. vel q̄a
nō expedit aīe nostre. vel ut
magis ad petendū accendamur.
Amicꝰ igit̄ amici orat. et non
vult surge. quia de⁹ oratīs aīe
īstanciā vult expectare. et con
stanciā probare. Vn̄ in ecclīaste
dicit. Melior est finis orōnis:
mt 7 ꝗ̄ pn̄cipiū. Q̄a qui pseuerau
erit saluus erit. Vel finis. id est
premiū vite. melior est ꝗ̄ pnci
piū. i. adeptio grē. Sequitur. Et
si pulsans pseuerauit. dico
vobis ꝛ si non dabit illi surgēs
eo ꝙ amicus e⁹ sit. ꝓpter īpro
bitatē tamē eius surget. ꝛ da
bit illi quotqt̄ habꝫ necessarios.
Et si ille pseuerauit non defi
ciens tedio. ul pusillaīmitate.
nō diffidens de misc̄dia timore:
sed quasi cōpulsus necc̄itate.
attendēs illud qd̄ ait dn̄s. Reg
mt 11 nū celoꝝ vim patit̄: et violē
ti diripiūt illud. Dico vobis
ꝛ si ille. i. xp̄us. surgēs ad dan
dū. nō dabit illi eo ꝙ amicus
eius sit. id ē ita cito et sine di
lacione. sicut amicus amico so
let dare: ꝓpter īprobitatē ta
mē eius. i. ꝓpter īstanciā et o 7 th 3
portunā īportunitatē dabit
illi vel p se īspirando. ul docto
rē mittendo. Et si nō quātū ille
voluerit. qt̄quot tamē habꝫ ne
cessarios sīm ꝙ viderit saluti e⁹
expedire. His igit̄ verbis insi
nuat dn̄s. ꝙ nocte. i. in tribula
cione nō debem⁹ deficē: sed in
cessant̄ orare. Nocte eciā ad lit
terā orare debem⁹: iuxta illud.
Media nocte surgebā ad confi
tendū tibi. Et itē. De die mā
dauit dn̄s misc̄ordiā suā: et
nocte canticū ei⁹ sibi. Nocte eī exo 12
dn̄s pmogenita egipti pcussit:
ꝛ filios israhel ab angelo exter luc 2
minatore liberauit. Nocte
xp̄us nasci voluit: de quo eciā
legim⁹ ꝙ ī orōnibꝫ pnoctauit. lu 6
Nocte iudas eū tradidit: nocte mt 26
cōsputꝰ est et illusus a iudeis.
Nocte petrus petrus ipsū nega
uit. Nocte cū adhuc tenebre es 20 jo
sent resurrexit: nocte eciā ven
turꝰ ē ad iudiciū. iuxta illud. Me
dia nocte clamor factus est: ecce
sponsus venit. Vel nocte ventu
rus dr̄: q̄a tūc veniet qn̄do nō
sperabit̄. Iudeis aūt mos erat
tribꝫ vicibꝫ orare de die. Hora
scꝫ tercia: q̄a tūc gest eis ī mōte sy dan 6
nay decalogus. Et nos eadem
hora oram⁹: q2 tūc missus est act 2
nobis de celo sp̄us scūs. Hora
eciā sexta orabāt: q2 tali hora
erectus est in palo serpēs eneus num 21

P1

in deserto. Et nos eadē hora o
ram⁹: q̄a tūc in cruce eleuat⁹ ē
dn̄s. Hora insup̄ nona iudeo
rabant: q̄z tali hora dn̄s ī eadē
aquā de petra dedit illis. Et
nos oramus eadē hora: q̄z tūc
de xp̄i latere fluxerūt sanguis
et aqua. Hora eciā prima orat
eccl̄ia: quia hora illa an̄ pilatū
xp̄us est flagellat⁹ et iudicatus.
Vespe eciā oram⁹. q̄a illa hora
fuit sepultus. Oramus eciā in
cōpletorio: quia illa hora xp̄s
in cena cū discipulis agnū pasca
lem cōmedit. pedes discipulorū
lauit. sacramentū eukaristie
cōfecit. surgēs de cena trans tor
rentē cedron vbi captus ē abijt.
Que aūt īstant et pseuerant
orare debem⁹. ostn̄dit itez dn̄s
in hodierno euāgel̄. vbi ait.
Et ego dico vobis. petite et da
bitur vob̄: querite et īuenietis:
pulsate et aperietur vob̄. Petite
orando: q̄rite recte viuēdo: pl̄
sate pseuerando. Sic enī notat̄
orōnis et bone opacōīs conti
nuacio. Vel petite fide: quer
te spe: pulsate caritate. Petite
et dabi̇ vobis: illud sc̄z sine quo nō
est salus. Regnū aūt celorū nō
ociosis et torpentibꝫ: s̄ petenti
bꝫ et q̄rentibꝫ atq̄ pulsantibꝰ.
datur. īuenit et aperit̄. Pete
dū est ergo orando: querēdū ē
recte viuendo: pulsanda ē ia
nua pseuerādo. Non sufficit

petere n̄ queram⁹. Non enī oīs mt
qui dicit michi dn̄e dn̄e: īta
bit in regnū celorū. Sed itez
nō prodest querē uel bn̄ icho
are. nisi quisq̄ studeat ea q̄
bene ichoauit vsq̄ ad finē
pducere. Vn̄ ps̄ ait. Querite
dn̄m et confirmamī: querite
faciē eius semp̄. Quasi dicat,
Non desistat donec de miserie
p̄sentis exilij erepti: portū ce
lestis patrie mereamī ītroire.
Nemo igit̄ securus sit. uel de ī
nocēcia sua sibi blandiat̄. ut
cesset a precibꝫ: sed sp̄ clamet
cū ꝓpheta. Non ītres ī iudiciū
cū seruo tuo dn̄e: quia nō iusti
ficabit̄ in conspcū tuo oīs viues.
Et cū beato iob. Si iustificare iob
me voluero: os meū condēpna
bit me. Si īnocentē ostendero:
prauū me cōprobabit. Et io 1 io
hānes ait. Si dixerim⁹ quia
pccm̄ nō habem⁹: nosmetip
sos seducim⁹. Teste enī iacobi ia
multis offendim⁹ oēs. Et io
circo cōtinue clamādū est. di mt
mitte nob̄ debita nr̄a. Ergo cū
nō datur. et qui nō īuenit. et
cui nō aperit̄. manifestū est q̄
nō bene peciit. q̄siuit et pul
sauit. Qui autē put debꝫ pe
ciit. quesiuit et pulsauit:
accipiet. īueniet. et apiet̄ illi.
Potersa dn̄s subiugit. Oīs enī
qui petit accipit: et qui querit
īuenit: et pulsāti apietur. In

iusta autem petitio non reputatur apud deum oratio. Non enim omnis qui ~~[illegible]~~ coram hominibus orare videtur: in conspectu eterni iudicis petere vel querere vel celestis regni aditum pulsare iudicatur. Neque enim propheta diceret. prope est dominus omnibus invocantibus eum in veritate: si non aliquos deum invocare. non in veritate. sed ficte cognosceret. Deum autem in veritate invocant: qui suas illi preces oblaturi. primo iussa eius implere student. Voluntatem enim timentium se faciet: et deprecationem illorum exaudiet. Illi igitur in veritate deum invocant: qui illum timentes a peccato abstinent. Propterea sixtus ait. Qualis vis esse cum oras: talis semper esto. In veritate autem et bene petit. qui ea que deus iussit orando querit: et quales nos esse docuit. tales ad orandum procedunt. et intenti precibus donec impetrent insistunt. Male autem et non in veritate petunt: qui non intuitu mercedis superne. sed ad imitationem phariseorum humane laudis gratia. longius incumbant precibus: vel qui causa cupiditatis orantes. sub obtentu prolixe orationis domos devorant viduarum. Male etiam petunt. qui mortem inimicorum postulant: et quos non possunt gladio. lingua persequuntur. Male petit qui magna et sibi non competentia petit ex presumptione: vel nimis parva et

etiam nulla ex pusillanimitate. Nimia et supra merita sua petierunt filii zebedei: ad dexteram scilicet et ad sinistram christi sedere in regno dei. Sicut presumptuose peteret miles. si regi diceret: da mihi dimidium regni tui. Fatue autem et tamquam pusillanimis peteret. qui a rege postularet nummum: cum paratus sit dare castrum. Ita quidam a deo petunt transitoria: cum paratus sit dare eterna. Unde non exaudit eos: sed pro fatuis habet illos. De rege autem alexandro dicitur. quod cum militi cuidam vellet dare civitatem. et diceret miles. non sum dignus tantum accipere: respondit rex. Non attendo quid te oporteat accipere: sed quid me deceat dare. Cum igitur a summo rege munera postulamus. non palea temporalium. sed eterna. et tanto regi competentia postulare debemus: ut cum beato iob dicere valeamus. Lux vultus mei non cadebat in terram. Lux vultus eius non cecidit in terram: quia que terrena erant in oratione non aspexit. Unde dominus ait. Primum querite regnum dei: et omnia adicientur vobis. Regnum autem dei non esca et potus: sed iustitia. pax et gaudium in spiritu sancto. Ista sunt que petere debemus. Illud autem principaliter et primo petendum est a quo sunt omnia bona. et in quo omnia alia possidebimus: id est summum bonum. quod est substantivum. Alia adiectiva sunt: et adicientur nobis.

mt 20 mr 10

mt 23
mr 12

20

mt 6

ro 14

Quicquid igitur petimus propter ipsum
petere debemus. et ad ipsum referre:
ut ipse sit finis et principium peti
cionum nostrarum. Hec est enim voluntas
eius. ut ipsum principaliter. et alia
propter ipsum petamus: et ita obtine
1 Io v bimus. Unde iohannes ait. Quicquid
pecierimus secundum voluntatem eius: au
dit nos. Ipse enim dat spiritum bonum
petentibus se. Si igitur predicto modo
in veritate et vera bona petamus:
profecto accipiemus. Propterea dominus ait.
Omnis qui petit accipit: id est.
qui pie et ad salutem. et perseueranter
et pro se petit: accipit. Quod dominus
per diuersis verbis innuit. Pie enim petit:
qui deum bonis operibus querit. Propterea
ipse ait. Querite et inuenietis. Pul
sando autem accipietis: qui perseuerante pe
tant innuit. Multi enim pie et ad
salutem. et perseueranter pro aliis pe
tunt. et non exaudiuntur pro illis: quia
1 R 17 forte reprobi sunt et indigni. Sicut
samuel pro saule non est exauditus.
Propterea non ait dominus. petite et ac
cipient hii pro quibus petitis: sed
ait. petite et accipietis. Et si enim
illi indigni sunt: fructus tamen oro
nis ad pie petentem reuertitur. Qui
enim pro alio orat: pro seipso la
borat. Quod autem perseueranter petere
debemus. innuit ubi ait. Pulsate
et aperietur vobis. Pulsare enim di
cimur. cum perseueranter oramus. nec
petendo deficimus. licet non statim
accipiamus: quia instando et perse
uerando magis meremur. Unde in

caritas sponsa ait. Quesiui et
non inueni eum. Nunquam enim querit a
per fidem et bonam operacionem. et non
inuenit statim per dulcedinis expe
experienciam: ut ex dilacione cres
cat desiderium. et ex desiderio meri
tum. et cumuletur premium. Quod
ad salutem petere debeamus. ostendit
cum subiungit. Quis autem ex vobis
patrem petit panem? numquid lapidem
dabit illi? Aut si piscem? numquid
pro pisce serpentem dabit illi? Aut
si pecierit ouum? numquid porriget
illi scorpionem? Docet igitur nos per
hec tria petere bona spiritualia: scilicet
fidem. spem et caritatem. Unde propheta
ta ait. Rogate que ad pacem sunt
iherusalem. Diuicie non sunt ad pa
cem: sed magis ad sollicitudinem
et mentis turbacionem. Qui enim 1 Thi
volunt diuites fieri. incidunt in
temptacionem. et in laqueum dyaboli.
et desideria multa inutilia et no
ciua. Fiduciam autem bona impe
trandi a deo ostendit supra simili
tudine ex hominibus. Et per ipsam si
militudinem docet tria misterio
se petere. que precipue ducunt ad reg
num dei quod est petendum. panem. scilicet
piscem et ouum. Per panem caritas
designatur: propter maiorem appe
titum. et usum necessarium. Sine pa
ne autem omnis mensa inops est:
quantumcumque aliis fercul is videatur
habundare. Ita sine caritate a
lie virtutes nullius momenti re
putantur: nec sunt vere virtutes

que nõ sũt informate caritate.
Nulla etiã bona opa sine cari
tate sufficiũt ad salutẽ. Huic ac
ptrariũ est odiũ. seu cordis duri
cia, que lapidi compat̃. Qui ei
alijs nõ vult dimittẽ. et a rigo
re duricie nequit flecti: lapidẽ
habet. nõ panẽ. Sicut igit̃ fi
lius cũ a patre postulat panẽ.
nõ dat illi lapidẽ: multo fortius
qui recte petit a deo que peten
da sunt. nõ dat que danda nõ
sũt. ¶ Per panẽ etiã xp̃us intel
ligit̃. Ipse enĩ verus ẽ panis:
qui de celo descendit. Petentib;
autẽ xp̃m fide recta et ĩtencio
ne sincera: nõ dabit̃ lapis of
fensionis. uel duricia cordis. P
piscem aũt fides designat̃: q;
fides in aquis baptismi nascit̃:
et aquis sc̃i sp̃us gignit̃. 7 ĩ corde
nutrit̃ ne deficiat. Sicut aũt pi
scis crebris fluctib; maris tundi
tur. nec perimit̃: ita fides adu
sitatib; nõ frangit̃. Cui contra
ria est infidelitas. Que cõpa
rat serpenti: pter infidelitatis
venenũ. quod serpens ĩ p̃mos
parẽtes euomuit. Dicit̃ prete
a pisces fides ĩuisibiliũ: quia
latet sub aquis scripturaꝝ. Pi
scis sine aqua morit̃: et fides
sine gracia et dilectione mortua
reputat̃. Petentib; igit̃ piscẽ
fidei hũiliter et ĩstãter: 7 non
ficte nõ dabit̃ serpens. i. vene
nũ pfidie. ¶ Per ouũ aũt spei

nũe certitudo figurat̃. Quia si
cut ĩ ouo nondũ pfectus fetus
cernit̃. sed futurus auis pullus
sperat̃: ita in spe est expectaci
o future btitudinis. Vñ aplus.
Si autẽ quod nõ videmus spe
ramus: p paciencia expectamus.
Huius aut contrariũ. id ẽ despera
cio p scorpionẽ designat̃. Cuius
venenatus aculeus retro in cau
da metuẽdus est. Sicut aũt spes
ĩ anteriora ad futurã gloriã se
extendit: ita despacio retro ad
tempalia respicit. Cum igit̃ in
veritate v̾tus spei. vel ipius v̾tu
tis augmentũ petit̃ a pio p̾re:
desperacio nõ dabit̃. Quod ostẽ
ditur p locũ a minori. Vñ et sub
iũgens ait. Si ergo vos cũ sitis
mali. nostis bona data dare fi
lijs v̾ris: q̃nto magis pr̃ vester
de celo. dabit sp̃itũ bonũ peten
tib; se. Mali dicunt̃ non solũ
amatores huius sc̃li: s; etiã apli.
et quicũq; alij q̃ntũcũq; sint sc̃i
vel iusti. mali sũt respectu diuine
bonitatis. Nemo eĩ bonus n̄
solus deus: sicut in eu̾o xp̃s ait.
Homines autẽ et si in se. nõ tñ
ex se habent bonitatẽ: s; magis
corrupcionẽ. Omnes etiã pcõres
sumus. Et si eñ a maiorib; pec
catis ĩmunes sint facti homines.
nõ tamẽ venialib; carent: nã et
puluis pedib; aploꝝ adhesit.
Est igit̃ sensus. Quãdoque pres
carnales mali. id est peccatores

q̃ro

rõ 8

p9.7 3

m 19 m x lu 18

p 3

vel quicumque alii singuli car-
ne gravati. petentibus filiis tri-
buunt bona data. que scilicet bona
sunt in rerum natura. et ad vitam
istam utilia. Nec tamen de suo tri-
buunt. quia a deo illis data sunt.
Multo magis pater vester celestis
qui incomparabiliter bonus est
petentibus filiis dabit spiritum
bonum. id est spiritum sanctum. in quo
obtinebimus panem. piscem et ovum.
Non enim dabit nisi bona. qua-
mt 8 liacumque nobis videantur. Omnia
enim in filiis in bonum cooperantur.
Ecce quantam fiduciam petendi tri-
buit nobis. et quantam spem
obtinendi: si tamen iuste et de-
bito modo petamus. Ipse enim fi-
liis non canibus panem. piscem. et
ovum se promittit daturum. In-
tremus igitur cubiculum nostrum. scru-
tando diligenter conscientiam nostram:
et ante orationem preparemus animam
nostram ad humilitatem. compuncti-
onem. et devotionem. Attendamus
multitudinem. magnitudinem et
turpitudinem peccatorum in nobis.
In iudice vero potentiam quam non
possumus effugere. sapientiam a qua
nequimus nos abscondere: iusti-
ciam quam non possumus corrumpere.
Compungamur igitur et humiliemus
1 pe v animas nostras in conspectu tanti
iudicis: ut sit oratio humilis lacri-
mosa. affectuosa seu devota.
pura. iusta. discreta. fidelis. mo-
Qualis debet esse oratio rosa. frequens. intenta. Sit humi-

lis. Oratio enim humiliantis se pe- ecc 35
netrat nubes: sicut in ecclesiastico
dicitur. Sit lacrimosa et compunc-
ta. quia ~~cor~~ cor contritum et humilia-
tum in oratione deus non despiciet.
Unde propheta ait. Auribus percipe
lacrimas meas. Sit affectuo-
sa seu devota. Quia qui inde-
votus orat: iudicium sibi postu-
lat. Unde psalmista ait. Clamavi in to-
to corde meo: exaudi me domine.
Sit pura et munda. Aliter enim
feteret in conspectu dei: et diceret
dominus. Incensum tuum abhominati- ys 1
o est michi. Unde per ysaiam is 1
ait. Cum oraveritis non exaudiam:
manus enim vestre plene sunt san-
guine. Sit pia: ne petat alte-
rius lesionem. Sicut sathanas qui
petiit. ut traderetur iob in manus Job 1
suas. Sit iusta: ut petat ea
que sunt ad salutem. Sicut scrip-
tum est. Rogate que ad pacem sunt
ierusalem. Sit discreta: ut sapi-
enter oremus. exemplo christi dicentis.
Non sicut ego volo: sed sicut tu mt 26
vis. Non dicamus sicut petrus. Exi lu v
a me domine: quia peccator sum. Egroti
enim non debent abicere medicum.
Sit fidelis: ut speret se accep-
turum in fide nichil hesitans. Sit Ja 1
morosa. Nam de apostolis legimus Act 1
quod perseverabant in orationibus. Et lu 22
christus factus in agonia prolixius
oravit. Sit frequens. iuxta il-
lud. Sine intermissione orate. 1 ts v
Et frequenti enim collocutione

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cū deo: familiares ipius effici
mur. Ipē enī dn̄s ad istructio
nē nostrā frequent̄ orauit. In
mt 26 nocte autē qua captus ē ter le
gitur orasse. In quo etiā īstru
it nos orare pro venia preteri
toꝝ. pro tutela p̄sentiū. ⁊ pro
cautela futuroꝝ. Et orōnes nos
tras ad trinitatē dirigē. ⁊ contr̄
triplicē tēptationē carnis mū
di et dyaboli orōni īsistē. Et ī
sup contr̄ triplex pctīn sup̄bie
auaricie et luxurie. Sit orō
Lu v ītenta: iuxta illud. Vigilate
in orōnibꝫ. Qua fronte eī neg
ligentes audent dicere deo. deus
ī adiutoriū meū ītende ⁊c. Quo
mō enī intendat? ñ tu ītendas.
Teste enī gregorio sepe īmunda
quedā vel illicita animo versa
mꝰ: quociēs a precibꝫ vacamꝰ.
Sꝫ cū mens se ad studia orōnis
excitat. eaꝝ iterū ymagines re
uerberata patit̄: quibꝫ libent̄
prius ociosa premebat̄. Et id
circo vt ītenta sit oracio debemꝰ
vigilare: et cū omī custodia cor
nostrū custodire. ¶ Querē pre
terea debemꝰ: ita vt īueniamꝰ.
Multi enī querūt qui non īue
niūt: quia indebito mō q̄runt.
Vn̄ dn̄s iudeis reprobis p̄ ozee
ait. In gregibꝫ suis querūt me.
Iudei enī nō petebāt corde: sed
sacrificando aīalia. putabant
deū īuenire. Dicit feneratores
qui restituere nolūt. ⁊ elemosi
nas conferūt: in bursa sua deū
īuenire credūt. Heretici etiā ie
iunando et orando deū querūt:
sed non īueniūt. Quā certū viā
sūt: et illū vbi est. i. ī bethleem
seu in ecclīa catholica nō q̄runt.
In corde autē nrō ipsū debemus
querere: si illū volumꝰ īuenirē.
Dicit in deutronomio scriptū ē. 30
Prope est verbū in corde tuo: ⁊
in ore tuo. Et in euangeº dicit.
Regnū dei intra vos est. Qui Lu 17
dam igitur querūt: et non īue
niūt. Alij īueniūt: sed non q̄
runt: sicut paruuli qui post bap
tismū decedūt. nulla tamē bona
opera fecerūt. Alij nec querūt nec
īueniūt. Hij sūt qui nulla bona
opa facē volūt: ꝯ gloriant̄ ī ma
licia sua. et letant̄ cū malefece
rint. exultātes in rebus pessimis. pū 2
Alij autē querūt et īueniūt. Hij
sūt qui bona opa in caritate. et
p̄seuerant̄ faciūt. ¶ Pulsare p̄
terea debemꝰ: ita ut aperiat̄ no
bis. Pulsemus manu bene ope
rando: pulsemꝰ pede. i. mentis
affectu diligendo. et omī bono
ꝯsenciendo: pulsemꝰ humeris
iugū xp̄i ferendo. et eius crucē ba
iulando. Et quoniā regnū celoꝝ Lu 14 mt xi
vim patitur. pulsemꝰ demū fust̄
te vel lapide: dura et aspera p̄
xp̄o sustinendo. Festinemꝰ autē
pulsare ad ianuā. ne expectemꝰ
cū fatuis virginibꝫ. donec spon mt 27
so ingresso. cū hijs quas paratas

Lu 11 ait. Queretis me ⁊ nō īueīetis Et p̄pliāt

inueniet claudat^r ianua diuine
misericordie. ita q numq de cetero ape
riatur. Pulsemus igitur ad ostium
xpi: nam ipse pulsat ad ostium cor
Apoc 3 dis nostri. Dicit scriptum est. Ego sto
ad ostium: et pulso. Si enim aperia
mus illi ostium nostrum: ipse nobis
aperiet suum. Ipse enim ad ostium
nostrum clamat: parat. et pulsat.
Pulsat manu. beneficia nobis
exhibendo. pulsat lapide tribu
lationes et infirmitates nobis immit
tendo. Si autem illi qui dominus est ape
rire nolumus: ipse tandem ostium
destruet et confringet. et ianuas
igni inextinguibili comburet. Ut
igitur ipse nobis pulsantibus aperiat.
ianuas regni sui: aperiamus nos
illi pulsanti ianuas cordis nostri.
Ipse enim stat ad ostium et pulsat:
et clamat ad nos. Si quis audierit
vocem meam et aperuerit michi ia
nuam: intrabo ad illum et cenabo cum
illo. et ipse mecum. Hec est cena re
fectionis eterne: et beatitudinis eterne.
Ad quam nos perducere dignetur dominus
noster ihesus xpistus. Qui cum patre et spiritu
sancto viuit et regnat per omnia secula seculorum. Amen.

In vigilia ascensionis thema sumptum de ewangelio secundum Johannem capitulo xvij.

Jo 17 Subleuatis ihesus ocu
lis in celum dixit. pater
venit hora. clarifica
filium tuum: ut filius tuus clarifica
pu^a 7 te. Salomon in prabolis. Noli ve
dere sapientiam: et doctrinam et intelli
gentiam. Sapientiam et doctrinam

vendit: qui pro inani gloria. vel
pro lucro temporali verbum dei dicit.
Quidam autem vanam gloriam ab ini
cio non appetunt. quam tamen oblatam
non respuunt: sed ad laudes hominum
exultant. dum eorum predicationem au
ditores laudant. Unde in ecclesiastico 21
dicitur. Fatuus in risu exaltat vocem
suam. Cum enim homines applau
dunt ei et laudant: nititur grandia et
profunda ad ostentationem sapientie
sue loqui nititur. Unde valde timen
dum est hijs qui verbum dei in con
gregatione hominum predicant: ne pro
laude humana predicationem suam
vendant: unde vitam eternam si pro
lucro animarum predicarent emere po
tuissent. Multa enim sunt pericula in
loquendo. Unde longe tucius est
audire: quam loqui. Melior est hu
milis auditor: quam superbus vel
incautus predicator. Et ideo fratres
karissimi valde timere debemus: dum
verbum dei vobis predicamus. Pri
mum enim periculum in predicando est.
quod difficile potest homo modera
re oris sui molendinum: ne loqua
tur homo plus quam oportet. Unde
in prabolis salomon ait. In multi x
loquio non deerit peccatum. Qui
autem moderatur labia sua pruden
tissimus est. Et in ecclesiastico dicitur. x
Qui multis utitur verbis: ledit
animam suam. Multis .i. superfluis.
Paulus enim aliquando protraxit ser Act 20
monem usque ad mediam noctem:
et multa locutus est. sed utilia.

In vi^a ascen^s thema sumptum de ew^o s^m Jo^m c 17

Quod agendum est. ubi cum deside
rio verbum dei ab auditoribus reci
pitur. fastidientibus autem pauca di
cenda sunt. Aliud est periculum in pre
dicando: dum tempus loquendi non
observatur. Unde in euangelio dominus
Lu 12 ait. Fidelis servus et prudens
quem constituit dominus super familiam
suam: ut det illis in tempore tritici
mensuram. Ideo dicit mensuram:
quia predicandum est secundum capacita
tem auditorum. Ideo dicit in tempore:
quia tempus tacendi et tempus loquendi.
Ec 3 In festis enim diebus quando plus ad
ecclesiam congregatur loqui debent
qui verbo edificationis ex officio
populum dei instruere tenentur. maxime
quando populus vult audire. Alio
Mt 7 quin tantis. et hiis qui conculcant
margaritas non est predicandum.
Unde in ecclesiastico sapiens ait. Ubi
non est auditus: non effundas
32 sermonem. Et in parabolis dicitur. Qui
erudit derisorem: ipse sibi iniuriam
facit. Aliud periculum est in pre
dicando. et maius ceteris. quando
opera contraria sunt predicationi.
18 Qui enim male operatur et bene
dicit: ex verbis suis seipsum iudi
cat. Illaqueatus est verbis oris sui
et captus propriis sermonibus. Unde
32 in ecclesiastico dicitur. Noli citatus esse
in lingua tua: et inutilis ac re
missus in operibus tuis. Plus enim
debet operari et minus loqui. Tu
ba enim predicationis lacior debet esse
ex parte manus: et strictior ex

parte oris. Preterea in ecclesiastico
sapiens ait. Musicam ne impedias.
Cui enim vox vitam non remordet dulcis
est armonia. Et beatus gregorius
ait. Sunt nonnulli qui sollerti
cura spiritualia precepta perscrutantur:
sed que intelligendo penetrant vi
uendo conculcant. Repente docent
quod non opere sed meditatione di
dicerunt. et quod verbis predicant
operibus impugnant. Propter predicta
pericula: et multa alia timeo lo
qui. Sed ex alia parte austeri
illius hominis timeo sententiam: si
talentum michi creditum abscondam.
Unde loqui vereor. et tacere non au
deo. cum ad me ex iniuncto pertinet
officio latrantibus predicationis ab
ouili christi lupos arcere: ne obiciatur
michi. Canis mutus non valens ysa 76
latrare. Scio enim quid scriptum sit
in parabolis. Erue eos qui ducuntur 24
ad mortem: et qui trahuntur ad in
teritum liberare non cesses. Et in eccle 20
siastico dicitur. Sapientia abscondi
ta. et thesaurus inuisus: que u
tilitas in utrisque. Quid igitur in
hoc ambiguo faciendum est michi:
nisi ad dei misericordiam. et ad oratio
nes vestras recurrere. Novi enim quod
sapiens dicat in parabolis. Noli 3
inniti prudentie tue. Et item dicitur.
Cor hominis disponit viam suam: sed
dei est dirigere gressus illius. O
rate ergo fratres pro me. ut deus hodie
gressus intentionis mee ad ipsum
dirigat: et predicationis gressus.

atq; verbū dei vsq; ad maiora
cordiū vro4 pducat. ad ipsius
honorē. et instructionē vestrā.
¶ Sublevatis oclis ihs ī celū dr̄.
Pridie et heri cū ieiunijs et pro
cessionibꝫ et letanijs dn̄o sup
plicantes pro nobismetipsis o
rauimꝰ: hodie autē in hodier
no euāgelio xp̄s pro nob̄ orat.
Nichil enī orōnes nr̄e nobis
pdēē possent: nisi eiꝰ orōnibꝫ
fulcirent. Et virtute enī oratio
nū xp̄i. orōnes nostre ꝓpriā v̄
tutē sortiunt: sine quibꝫ nullā
habent efficaciā. Et idcirco in
hodierno euāgelio ad consolaci
onē spei nostre. recitat eius dul
cissima et deuotissiā orō. quā
patri obtulit in odorē suauita
tis. et spiritu dilectionis et ardo
ris: cōmendās prī suo discipu
los. quos relicturos erat ī mor
te. et in triduo sepulture sue.
Et postmodū tanq̄ oues inter
lupos corpalit̄ relicturus erat
ī ascensione. Vn̄ int̄ cetera dū
oraret ait. Iam nō sū ī mūdo.
Et hij ī mūdo sūt: et ego ad te
venio. Q̄si dicat. P̄e futurū ē
vt nō sim ī mūdo: corpali sc̄
et visibili p̄sencia. Et ego ad te
venio. i. in proximo veniā as
cendendo ad dexterā tuā. Et
hij id ē discipuli mei in mūdo
sunt. i. corpaliter remanēt in
mūdo. Et quia tardius exitu
ri sunt: ideo cōmendo tibi. q̄s

corporalit̄ relinquo. Et iterū in
orōne sua melliflua cuiꝰ pma
pars hodie recitat̄. ait. Pater
sancte serua eos ī nomīe tuo. q̄s
dedisti michi: id ē ad honorē
tuū custodi illos. Vel in noīe
tuo. id est diuina potencia. Et
rursus cōmendās eos prī inter
cessu suo ait. Cū essem cū eis. e
go seruabā eos ī noīe tuo quos
dedisti michi. ego custodiui. ꝛ
nemo ex hijs perijt nisi filius
pdicionis. vt scriptura īpleret.
Quasi dicat. Pater. mō serua
eos ī nomīe tuo: in quo eos ser
uabā. nō tamē sine te. Cū enī
essem cū eis pn̄cialit̄. et presē
cia mea magnā cōsolacoēm ha
bebāt. Et in hoc apparet q̄ bn̄
seruaui eos: quia nemo ex hijs
perijt nisi filius pdicionis. id ē
iudas. qui p̄destinatꝰ erat et
p̄sciꝰ pdicioni. Et sic de eo
prenūciatū erat in scripturis.
Et iter tanq̄ fidelis aduocatꝰ
pro eis allegans et supplicans
ait. Ego dedi eis sermonē tuū.
ꝛ mūdus eos odio habuit: et
nō sūt de mūdo. sicut et ego
non sū de mūdo. Quasi dicat.
Cōmendo eos tibi. et v̄bo grē
tue: relinquēs eis in custodiā
sermonē tuū. Solet enī p̄tes
filijs cariora. ꝛ magis necessa
ria relinquere. Dedi inq̄t eis
sermonē tuū. Et q̄ veritas o
diū parit. mūdus eos odio

habuit. i. in proximo habebit odio.
Amatores enim seculi: detestantur
dissimiles sibi. Unde oderunt eos qui
non sunt de mundo: id est de numero
eorum qui diligunt mundum. i. huius
mundi vanitatem. De mundo enim
non erant: et si in mundo erant. Prima
ma generatio facit esse de mundo.
et in mundo: quia omnes nascimur filii eph 2
ire. Secunda tollit de mundo. id est
de mundanorum amore: sed non tol
lit esse in mundo. Tercia generatio
de qua dicitur. in regeneratione cum mt 19
sederit filius hominis etc. tollit nos
de mundo. et de esse in mundo: et fa
ciet nos esse supra mundum. Item
ante ait. Sicut tu me misisti in
mundum: et ego misi eos in mundum.
Et ego pro eis sanctifico meipsum:
ut sint et ipsi sanctificati in veri
tate. Quasi dicat. Sicut ad tri
bulaciones et flagella misisti me:
ita ego mitto eos tanquam oves inter
lupos qui eos trucidabunt. Unde eo
plus eos sanctificari et confirmari
oportet. Pro eis enim id est pro
eorum sanctificatione sanctifico me
ipsum: id est sanctum ostendo. Vel
ut eis prosit ego me hominem
sanctifico in me verbo. quod fuit
ab inicio concepcionis sue: quando
verbum factum est caro. Ab ipsa enim
concepcione sanctificauit se hominem
per se verbum: ut sanctificarentur in veri
tate. id est in ipso membra sua fi
deles scilicet ei adherentes. Non est
igitur negligenter pretereunda. sed

diligenter attendenda hec tam
sancta et suauis et saluberrima
Christi oracio. in qua pro discipu
lis suis patrem deuotissime orauit:
et fideliter pro ipsis allegauit.
atque patri commendauit. Est autem
ipsius oracio tripertita. In parte
enim prima pro se orauit secundum quod
homo: ubi ait. Pater venit ho
ra. clarifica filium tuum. Secundo
orauit pro discipulis presentibus:
ubi ait. Non pro mundo rogo: sed
pro eis quos dedisti mihi. Tercio
orat pro hiis qui credituri sunt
usque in finem mundi: ubi ait. Non
pro eis autem rogo tantum. sed pro eis.
qui credituri sunt per verbum eorum in me.
Cristus autem dicitur multipliciter o
rasse pro nobis. Orauit enim ore.
predicta verba proferendo. orauit
corde. salutem nostram desiderando:
orauit opere. pro nobis moriendo.
Quecumque enim ipse fecit. pro oracione
nobis reputantur. Unde et sanguis
eius melius clamare dicitur quam san hebr 12
guis abel. Omnia igitur eius merita
et opera. reales sunt oraciones pro
salute nostra. Orat etiam nunc pro nobis
semper viuens ad interpellandum pro he 7
nobis. dum humanitatem suam illi re
presentat: et vulnerum vestigia.
id est cycatrices quas in corpore
suo ad hoc specialiter retinuit.
Orauit autem cristus aliquando pro se quandoque
membris suis. sicut ex predicta
hodierni euangelii oracione ap
paret. Quandoque etiam pro inimicis

lu 23 orauit dicens. Pater dimitte
illis: q2 nesciunt quid faciunt.
In quo etiā formā et exemplū
nobis reliquit orandi pro ini
micis. Vn̄ clemēs ait. Disci
plina nobis est orare pro inter
fectoribz et persecutoribz nr̄is.
Hm̄oi autē oracio fieri habz
amplo affectu: que vsqz ad ini
micos protendit᷑. Quādoqz at
fit orō verecūdo affectu: quādo
sc3 peccator nō audet tangere
mt xx dnm̄ per se: sed quasi fimbriā
tangit. attendēs ad deū per aliū.
quē rogat vt oret pro ipō. Que
dā aūt oratio fit puro. et īme
diato affectu: qn̄do pro se et si
ne medio aliquis deū exorat.
Quedā at̄ fit intenso et grato
affectu: qn̄ quis orat cū grāx
actione. sicut orauit xp̄s dicēs
Jo xi Pater grās ago tibi. qm̄ exau
disti me. Hec est orō pfectoꝝ
in quibz sicitatis et humor car
nalis concupiscētie. Et idcirco
sine fumo pturbacōis ardet:
et suis orōnibz laudes et grāx
actiones admiscēt. Xristꝰ at̄
licet omps sit. et pr̄i coequal
s2m diuīitatē: qa tamē s2dm
qr homo ē minor est prē. ut
exemplū nobis hūilitatis oste
deret. et in omībz prī reuerē
ciā et honorē exhibēt: suble
uatis oclis in celū orauit pri
mo p se dicens. Pater venit
hora. clarifica filiū tuū: vt fi
lius tuus clarificet te. i. notā
faciat claritatē tuā. qn̄tū ad
hoīm cognitionē. Patris eñ
claritas qn̄tū in se est: augeri
nō potest. Orauit ergo xp̄us hō
pro clarificatione īmortalitatis
que data est ei ī resurrectiōe:
p clarificatiōe glorie et hōris
que data ē ei in ascensione et
in cōsessu ad dexterā prīs: pro
clarificacione iudiciarie potes
tatis. que cūctis manifestabi
ī iudicio. Clarificauit eñ pr̄
filiū in resurrectione. in ascen
sione. ī sancti spūs missione:
clarificaturꝰ ī iudicio. quādo
veniet in potētia et maiestate.
Nō solū autē clarificatus ē s2m
qr homo. sed etiā s2m qr deꝰ. nō
qn̄tū in se. s2 qn̄tū ad cognicioē
nostrā. Pro cuiusmodi clari
ficacione. ipse subsequēter orat:
vbi ait. Et nūc clarifica me
tu pater apud temetipm̄. cla
tate quā habui anteqm̄ mūdꝰ
fieret apud te. Rogat vt clari
tas quā habuit ab eterno s2m
diuinitatē: manifestetur hominibus.
Quod tamē de claritate huāi
tatis potest intelligi: quā ab
eterno ī predestinatiōe habuit.
Quasi diceret. Clarifica me a
pud temetipm̄: id ē ad dexterā
tuā. in potioribz bonis tuis col
locando. Xp̄s autē oclos orā
do subleuauit. vt orōnes nos
tras ad deū dirigendas ēē oste

deret: et bona celestia a deo pe
tenda ee monstraret: et vt me
tes ordos ad deū dirigam⁹. ꝛ no
cogitem⁹ īania dū oramus.
Ꝓpter hoc etiā ipse aliqn̄ ī mō
te orare voluit: vt nos ī emine
tia virtutū oculos mētis sinsū
leuādo docet orare. Orat i°. xp̄s
pro se. vt clarificet. Orat etiā
ꝓ nobis. vt tā ipse qm̄ pater
clarificet in nobis: vt scꝫ co
gnoscamus tā patrē qm̄ filiū
in p̄senti ꝑ fidē. et in futuro ꝑ
speciē. Beata enī vita. est cog
nitio diuinitatis. Ꝓpterea ipse
ī hodierna orōne ait. Sicut de
disti ei potestatē omis carnis:
vt omē quod dedisti ei det eis
vitā eternā. Quasi dicet. Sic
dedisti ei scḋm humanitatē potes
tatē ōnis carnis. i. sup omnē
hominē: sic dedisti ei vt ōmbꝫ
quos ei dedisti det vitā eternā:
que scꝫ habet᷑ per pr̄is et filij
clarificationē. Vn̄ ipse subiū
git. Hec est vita eterna. vt cog
noscāt te solū verū deū: et quē
misisti ihesū xp̄m. In duobꝫ
autē terciꝰ ītelligitur: qui ē
nexus et amor amboꝝ. Qualit
pater filiū clarificare debeat.
ostendit dicens. Ego te clarifi
caui sup terrā: opus cōsūma
ui qd̄ dedisti michi vt faciā.
Qui dicet. Rogo ꝙ me clarifi
ces. et debes: q̄a ego clarifica
ui te super terrā. predicādo et

miracula ī nomīe tuo facien
do. et multiplex opus. quod
michi īiunxisti cōsūmando.
Vn̄ michil restat: nisi vt meā
remuneres obedienciā. Hoc
est quod ap̄lus ait. Xp̄s fuis
ē obediens p̄ri: vsqꝫ ad mortē.
Ꝓpter qd̄ et deus exaltauit illū.
Potest tamē de futuro intelli
gi quod ait: ego te clarificaui
sup terrā. id ē in proximo te cla
rificabo. cōsūmando in breui
opus tocius generis humani. et
sp̄m scm̄ mittendo. atqꝫ ꝑ p̄di
catione ap̄loꝝ. terp̄m ꝑ vniū
sū mūdū anūciando. Igit᷑ clari
fica me: vt clarificem te. Po
qm̄ aūt xp̄us orauit pro se. scꝫ
ꝓ sua clarificatione: accedit ad
orandū pro discipulis. Orat
moyses noster ī monte cū dn̄o
ad p̄ris dexterā. orans sine int
missione pro ꝑplo quē redemit.
Prius autē more boni oratoris
ostendit tales esse disciplōs. ꝓ
quibꝫ orandū sit: et pro quibꝫ
debeat exaudiri. Vn̄ sic ait. Ma
nifestaui nomē tuū hominibus:
quos dedisti michi de mūdo.
Tui erant. et m̄ eos dedisti: et
sermonē meū seruauerᷓ. Et nc̄
cognouerūt. q2 omīa q̄ dedisti
michi abs te sūt: q2 v̄ba que
dedisti m̄ dedi eis. Et ipsi acce
perūt ꝛ cognouerūt vere quia
a te exiui: et crediderūt. q̄a tu
me misisti. Quasi dicet. Mani

festaui iam ex parte. et plenius
manifestabo nomen tuum. illud
scilicet quo diceris pater meus.
quia pauci prius cognoscebant. Ma
nifestaui scilicet hominibus. id est apostolis.
et aliis credentibus: quos dedisti
michi instruendos et saluandos:
de mundo scilicet. quia iam de mundo non
sunt. et si sint in mundo. Tui erant
in presciencia seu predestinacione: et
dedisti michi homini eos ad docen
dum. Et boni scolares fuerunt: quia
sermonem meum seruauerunt. sermo
nem scilicet doctrine et fidei. et adhuc
plenius seruabunt. Et in tantum
profecerunt in fide: quia iam cognoue
runt. quia omnia que dedisti michi
abs te sunt. Id est quicquid habeo:
a te tanquam a primo et supremo
principio habeo. Credunt enim quod ego
habens omnia a te sum per eternam ge
nerationem: id est quod genuisti me
tecum omnia habentem. Per hoc autem
hec predicta cognouerunt: quia
verba que dedisti michi dedi eis.
Interius scilicet inspirando. et exterius
docendo. Et ipsi acceperunt et cog
nouerunt vere. id est intellexerunt per
fidem: et tenuerunt. quia a te exiui per
generationem. vel ab inuisibilitate
tua factus homo. et quia tu me
misisti. id est mundo visibilem ex
hibuisti. ¶ Postquam autem ostendit
quod tales sunt discipuli. pro quibus
debeat exaudiri: orat pro ipsis
dicens. Ego pro eis rogo. non
pro mundo. sed pro hiis quos de

disti michi quia tui sunt. Et omnia mea
tua sunt: et tua mea sunt. Quasi
dicat. Rogo pro eis qui non sunt
de mundo: quia dedisti eos michi.
et per hoc non sunt in mundo. Non
rogo autem pro mundo. id est pro hiis
qui in presciencia tua deditи sunt mundo.
Multi autem in presenti dediti sunt
mundo: qui tamen predestinati sunt
ad vitam. Et in dei predestinatione non sunt
finaliter de mundo: pro quibus etiam
christum orare intelligimus. quia nouit
deus qui sunt eius. Omnia mea tu
a sunt. Non dicat. Dedisti eos michi.
et michi boni tui sunt. sicut sunt
mei: quia omnia mea tua sunt. tam
ipsi sancti. quam naturalia atque gratui
ta que in eis sunt. tua sunt. similiter
et mea sunt. Eadem enim est possessio
patris et filii. Unigenitus enim filius sunt
omnia que sunt patris: per hoc quod ipse
est deus. et de patre natus equa
lis patri ¶ Ostendit adhuc aliam
rationem fidelis aduocatus noster:
quod pro discipulis debeat exaudiri.
Dum subiungit. Et clarificatus sum in
eis: et iam non sum in mundo. et hii
in mundo sunt. et ego ad te venio.
Non dicat. Exaudire me debes.
pro eis. quia clarificatus sum in eis.
id est per eos: et adhuc amplius
manifestabor. Ipsi propterea indi
gent. vt exaudiar pro eis. quia
corporaliter recedo ab ipsis: et ad te
venio. id est in primo veniam in
celum ascensum. et ad dexteram tuam
collocandus. Reliqua autem que in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

orōne dn̄i subsequit̄: q̄a in ho
dierno euāgelio nō continent̄.
nec hodie in ecc̄ia recitant̄. ptˀ
mittim⁹ exponē. Jta at obscure
dc̄a sunt ad ītelligendū: ītelligē
tib; tamē dulciora sut̄ sup mel [et 24]
⁊ fauū. et sp̄ualī c̄solatione fe
cunda. ¶ Non solū aut̄ xp̄s p
nobis orare voluit̄: s; exemplū
orandi tribuit: et qualit̄ orare
debem⁹ ostēdit. Cū vero teste
aplō nescim⁹ quid orem⁹ sicut [Ro 8]
oportet: diligent̄ nos instruit
tam de rebus petendis. q̄ de cir
cūstancijs orōnis. i. de loco. de
tempe. de modo. de fine. De lo
co. vbi ait. Cum oraueris intra
cubiculū tuū: et clauso ostio ora
patrē tuū in abscondito. Loca
enī secreta et pacifica ad lr̄am
apciora sut̄ orōni q̄m loca tu
multuosa. cuiusmodi st̄ angu
li platearū. vbi plures vie con
curūt. Jn biuijs enī vel in tri
uijs nō est locus aptus oratiōi:
sed in locis pacificis. et secretis.
et maxime deo consecratis. Jn
quib; ex virtute c̄secrationis.
sp̄us nequā nō potest adeo impe
dire nos ī orōnib; n̄r̄is. Pptea
dn̄s ait. Domus mea domus [Ysa 56]
orōnis vocabit̄. Et psal^ta ait.
Adorate dn̄m in aula sc̄a eius.
Jn templis enī deo dicatis ē fre
quēcia angelorū: qui orationes
n̄r̄as deo offerūt. et ab īmūdis
spiritib; nos defendūt. Sācti

ecc̄ia quorū reliquie in templis
requiescūt. suis precib; nostras
adiuuāt orōnes ¶ Jn om̄i tamē
loco deū orare digne possum⁹:
dūmodo sollicitudine pectoris
nō careamus. Vn̄ apostolus ait. [1 Thy 2]
Volo viros orare in om̄i loco le
uātes puras manus sine ira et
disceptatione. Quod eciā dn̄s ī
nuit in euangelio: vbi ait. Mu [Jo 4]
lier crede m̄i. quia venit hora. q̄n
do nec ī monte hoc. nec in ihero
solimis adorabitis patrē. S; veri
adoratores adorabūt patrē ī spū
et v̄itate. Videt̄ igit̄ velle q̄
nō multū curandū sit de loco ma
teriali. q̄ntū ptinet ad naturā
loci: sed magis in domo īteriori
id est ī corde adorandus ē deus.
in spiritu et veritate. i. pro sp̄ua
libus et veris bonis. vel spiri
tuali et vera orōne. Sp̄us enī
hominis templū dei est: in quo
vult adorari. Deus enī sp̄us est. [Jo 4]
Vn̄ magis requirit loci spiritua
lē: q̄ materialē. Et ideo intra [ad 6]
cubiculū. id est ī cordis archano.
clauso ostio sensuū contra vanas
cogitationes debem⁹ orare. Q̄
a tamē loci materialis solitu
do et consecracio ad pacē pecto
ris cooperant̄. q̄ntū ad hoc v
nus locus materialis preferē
dus est aliquādo alij loco ma
teriali. Similiter et sitū loci atte
dit ecc̄lia in publicis orōnib;.
pter misteriū: q̄r v̄sus oriētē

[ysa. l] adorat. ut nobis orantibus vera
lux oriatur in cordibus nostris. et illu
[Lu. i / 76] minet nos oriens ex alto. Unde
in libro sapientie dicitur. Ad ortum lucis
oportet adorare. Tempus etiam
orandi observat ecclesia. in ho
ris canonicis. id est primam ho
ram. terciam. sextam. nonam. vespe
tinam. id est undecimam: et in fi
ne diei que est hora duodecima
dicere consuevit completorium. Hu
ius autem observacionis racionem
in precedenti sermone assignavi
mus. In privatis autem oracioni
bus: non multum attenditur tem
pus. Ubique enim et in omni tem
pore orandum est ore. corde vel
opere. Unde apostolus ait. Sine
[i tes. v / 17] intermissione orate. Et in luca
dominus ait. Oportet semper orare
et non deficere. Et subiungit exem
plum de iudice iniquo: qui deum
non timebat. et hominem non
reverebatur. Et de vidua. que
per instanciam oracionis iusticiam
obtinuit de adversario suo.
Multo magis deus faciet vin
dictam electorum suorum clamancium
ad se die ac nocte: sicut in eodem
loco dicitur. De modo etiam o
randi nos instruit: ubi ait.
[mt. 6] Orantes nolite multum loqui.
sicut ethnici faciunt. Putant enim
quia in multiloquio suo exaudi
antur. Deus enim non tam in bonorum
multitudine. quam cordis devo
cione delectatur. Non multi

loquio. vel polita oracione flecti
tur: sed lacrimis et cordis de
vocione ac puritate. Unde in iob
dominus de behemoth ait. Non par [41]
cam ei verbis potentibus: et ad depre
candum compositis. Quod sic ex
ponit gregorius. Hoc de eius cor
pore. id est iniquis omnibus intelli
gitur. Sunt namque nonnulli in
tra ecclesiam. qui prolixius ad deum
preces habent: sed vitam deprecan
cium non habent. Veraciter namque
orare est: amaros in compunc
cione gemitus. et non composi
ta verba resonare. Qui igitur flo
res verborum in composicione ora
cionis colligunt. et excerpunt: cave
ant sibi ne fructum amittant. Non
tamen simpliciter dominus prohibet
multiloquium in oracione. Nam et
ipse in oracione pernoctabat: et [Lu.]
factus in agonia prolixius orabat. [Lu. 2]
Sed prohibet ne in multitudine ver
borum confidamus. si in oracione cor
non apponamus: et ne multiloquio
utamur in oracione. eo fine quo
utebantur gentiles ydolatre.
Que triplici de causa multi
loquio et oracione vocali uteban
tur. Prima causa quia demones
quos invocabant. secreta cordis
humani penetrare non valent.
et nescirent quid illi peterent. nisi
verbis et signis exterioribus in
structi essent. Secunda causa. quia
putabant demonibus sicut hominibus
multiloquio et verbis persuasi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bilibꝫ quod ītendebāt ꝑsuadē.
Tercia causa: q̄a deos eos quos
īuocabāt: absentes ee̅ putabāt.
3 R 18 Vn̄ helyas sacerdotibꝫ baal ī ir
risione dicebat. Clamate voce
maiore. Deus eī vester forsitan
loq̄tur: aut in diuersorio est aut
ī itinere. Non ḡ simplr̄ ꝓhi
bet deus multiloquiū. vel voca
lem oratione̅. Licet em̄ cogitati
ones nr̄as nō ignoret. vult tn̄
vocalit̄ nos orare pro excitan
da deuocione. pro proximi in
structione. ꝓ lingue obsequio.
ꝓ rei petende co̅memoratione.
pro diligenciori custodia rei ī pe
tinēte. ¶ De fine eciā orationis
Mt 6 nos instruit dn̄s: vbi ait. Cū
oratis nō eritis sicut ypocrite.
qui amāt in synagogis et in
angulis platearꝫ orare. vt vi
deant̄ ab hominibꝫ. Non est ḡ
orandū pro vana glā. vel pro
fauore hominū. Non aūt sim
pliciter prohibet. ne videamur.
sed ne videri appetamꝰ. Sit
igit̄ oratio pura: ut nichil ab
ipso preter ipsū queramꝰ. Sit
deuota: vt in pinguedine spūs
eā protendamꝰ. Sit ampla:
vt tam ad īimicos q̄ȝ ad ami
cos eā extendamus. Sit discre
ta: ne dicat̄ nobis. nescitis q̄d
petatis. sicut dictū est filijs zebe
dei qui delectabant̄ culmine hō
ris quos nōdū exercuerat via
laboris. Sit co̅tinua: ne inter
missione fiat remissior. Sit
pluralis vt non solū sibi soli
petat. ſꝫ pro co̅muni hoīm salu
te orō fiat. Quāto em̄ pro plu
ribus effundit̄: tanto deo gracio
or habet̄. q̄a caritatis amplitudi
ne condit̄. Sit parata. ut leue 1 Thi 2
mus manus puras sine ira ꝛ dis
ceptacione ad deū: et vanis co
gitationibꝫ animꝰ noster nō co
turbetur. Sit verecunda. vt eru
bescamꝰ peccata nr̄a in co̅spectu
dei nostri: et tante maiestati
reuerēciā deferamꝰ. De rebus
eciā petendis īstruit nos dn̄s.
Vn̄ oratione̅ dn̄icā nobis co̅po
suit. et eam nob̄ specialit̄ tradi
dit ī qua plenarie et sufficie̅
ter nos docuit: que sint a patre
celesti postulanda. Vn̄ speciali
priuilegio dicit̄ orō dn̄ica: q̄a
a dn̄o est instituta: et q̄a domi
nū nobis vite eterne per eā ac
quirit̄: si pura ītencione ꝛ mū
do corde dn̄o offerat̄: et quia ī
ter alias orōnes dominicū obti
nere co̅probat̄. Verba em̄ hꝰ
excellentissime orōnis. pondere
grauitate sunt plena. sensuū ma
iestate fecunda. ꝑ singulos articu
los dictionū continet pondera
senteciarꝫ. Vn̄ et ceteris orōni
bus precellit misteriorꝫ ꝓfundi
tate: sermonis breuitate: ꝛ auc
toris dignitate: peticionū suffi
ciencia et vtilitate. Est em̄ mis
terijs fecunda: q̄a diuina et pro

vpa 28

fūda continet in se misteria
breuitate sermonis compendi
osa. Hec est em̄ verbū abbre
uiatū qđ fecit dn̄s in tr̄a. Vt
nulli eā liceat ignorare. et ip
sam memoriter valeamꝰ reti
nere: vt nullus ignorāciae sue
excusationē. nec multiloquio ī
currat̄ tediū vel accidiā. Di
gnitatē habet ab auctore: q̄a
edita est et prolata ab ipso sal
uatore. Pertinet insuꝑ vtili
tatē petitionū et sufficiencia:
quia vtriusq; vite cōtinet ne
cessaria. Dum em̄ dn̄icā oro
nem dicimꝰ: eterna et sp̄ualia
atq; tempalia petimus. Eter
na ī premiū: sp̄italia ī me
ritū: tp̄alia in sustentamētū.
Eterna petimꝰ in premiū. q̄n
dicimꝰ sanctificet̄ nomē tuū.
adueniat regnū tuū. Sp̄ua
lia ī meritū poscimꝰ. vbi di
cimus: fiat volūtas tua sicut
ī celo et in tr̄a. Tempalia pe
timꝰ in sustentamentū. vbi
dicimus: panē nostrū cotidi
anū da nobis hodie. ſm vnū
huiꝰ petitionis ītellectū. No
solū autē pro p̄dictis bonis
glorie. gr̄acie ⁊ sustentacōis
nostre oramꝰ: sed insuꝑ pro
malis remouēdis. Quoꝝ q̄
dam sūt preterita. P quibꝫ re
mouēdis oramus. vbi dicimꝰ
dimitte nob̄ debita nr̄a. Alia
futura. pro quibꝫ p̄cauendis

oramus vbi dicimꝰ: et ne nos
inducas in tēptationē. Alia sūt
p̄sencia. P q̄bus vitendis ora
mus cū dicimꝰ: sed libera nos
a malo. Sunt aūt in hac orō
ne septē petitiones. Quaꝝ tres
prime ꝑtinet ad patriā: qua
tuor vltime ad viā. Media
tamē que est. panē nostrū co
tidianū da nob̄ hodie ſm diu
sas eius expositiones parti ꝑ
tinet ad patriā. parti ad viā
Tres priores ad patriā ꝑtinē
tes ꝓponunt̄ rōne dignitatis.
licꝫ quatuor subsequētes prio
res sint rōne tempis. Ponū
tur igit̄ in hac oratione septē
petitiones. vt septē dona sp̄s
sancti obtineamꝰ. quibꝫ recipi
amꝰ septē virtutes. q̄bus a
septē p̄ncipalibꝫ viciis libera
ti. ad septē ꝑueniamus beati
tudines. Dona em̄ petitiōibꝫ.
virtutes donis. beatitudines
virtutibꝫ obtinent̄. Homo em̄
est quasi egrotus. deus medi
cus. vicia sunt egritudines. pe
ticiones sūt planctꝯ. dona sūt
antidota. virtutes sanitates
bt̄itudines vero sūt gaudia
⁊ felicitates. Septē dona sp̄s
sc̄i sūt illa. de quibꝫ ysaias a
it. Requiescet suꝑ eū sp̄s sapiē
et ītellectus. sp̄us cōsilij ⁊ for
titudinis. sp̄s sciēcie ⁊ pietatis.
⁊ replebit eū sp̄s timoris dn̄i.
Septē aūt virtutes. et totidē cf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

beatitudines dns i euangelio co
mt v uitam ponit ubi ait. Bti pau
pes spiritu: qm ipsorum est regnum
celorum. Bti mites: quoniam ipi
possidebunt terram. Beati qui lu
gent: qm ipsi consolabuntur. Bea
ti misericordes: qm ipsi miseri
cordiam consequentur. Bti mundo
corde: qm ipsi deum videbunt. Be
ati qui esuriunt et siciunt iusticiam: qm
ipi saturabuntur. Bti pacifici: qm
filii dei vocabuntur. Septem autem
capitalia vicia sunt. superbia. iracun
dia. ira. accidia. avaricia. casti
mergia. et luxuria. Cum aut ex
discipulis unus diceret xpo. Dne
doce nos orare. sicut iohannes do
cuit discipulos suos: dns sub com
pendio verborum formam orandi tra
dens discipulis. comprehendens suffi
cienciam omnium petendorum tm donorum
qm virtutum et beatitudinum. et om
nium ad presentem et futuram vitam
pertinencium. ait illis. Cum oratis
dicite. Pater nr qui es in celis. sancti
ficetur nomen tuum. et cetera que sequun
tur. Hinc autem orationi sue brevem
prologum premittit dns: scilicet pater
nr qui es in celis. Quia ita est
preparacio eius. ut per primum ver
bum quod est pater corda orancium
confortet per fiduciam. per secundum quod
est noster dilatet per fraternita
tis amorem: per tercium. quod est qui
es in celis. elevet a terrenis per
ii thi ii supernorum inspectionem. Pater se
ipsum negare non potest. Dicit

enim si mater est diligit: ita mul
to forcius de illo qui pater est. non
solum per creationem. sed insuper per adop
tionem verum est. si pater est diligit.
Unde ipse per ysaiam ait. Et si mater 49
oblita fuerit pueri uteri sui: ego
tamen non obliviscar tui. Ad hunc
igitur patrem fiducialiter accede cum in
censo arietum. et cum ordone dilicta.
quam deus principaliter arietibus.
gregis dnia ductoribus tribuit.
Accede et confide: etiam si de lon lu 17
ginqua regione male consumpta
substancia tua reversus fueris. cum
choro et simphonia recipieris.
Ut igitur daret fiduciam impetra
tionis: noluit dicere dne. cui ser
vitur timore. sed pater cui ser
vitur amore. Per hoc etiam quod dicitur
pater exhortatur nos ad servan
dam graciam adopcionis: ne degene
neres simus. neque nos tanto pre
indignos reddamus: sed cum omni
honore et reverencia tamquam re
gis filii honeste nos habeamus.
Per hoc etiam quod ipsum recognos
cimus patrem: provocamur ad eius
dilectionem. Si enim pater nr est:
a nobis diligendus est. Qui autem
ipsum non diligit: a patre diabolo
est. Qua fronte vel audet eum pa
trem nominare. Dns enim nugatur
vel mentitur patri ei respondere. Si
igitur filius patrem carnalem dili
git. qui tamen corpus eius vel
ipsius animam non fecit. sed tantum semen
fetidum proiecit: quanto magis di

ligere debemus patrem spiritualem. qui
nobis tribuit corpus et animam.
Si quis tibi manum abscinderet. vel o
culum erueret: ipsum forsan odio ha
beres. Cur igitur non diligis illum. qui
tibi non solum manum. aut oculum. sed
omnia membra dedit. Qui non so
lum corpus et animam creavit: sed in
super te perditum recreavit et redemit.
Dicitur autem deus pater omnium genera
liter per creationem. specialiter vero
deus pater iustorum per adoptionem:
singulariter autem dicitur pater christi per
eternam generationem. Accipitur tamen
pater essentialiter et non personaliter
in hac oratione. Dirigimus enim ser
monem ad totam trinitatem. Qui autem
dicitur noster: ad effusionem carita
tis erga omnes provocamur. Si enim
pater noster est: omnes fratres sumus.
Si ergo dicendo pater provocamur
ad dilectionem dei: ita dicendo noster
incitamur ad fraternam unitatem et ad
dilectionem proximi. Nisi enim
dilectionem dei et proximi habeamus:
exaudiri non meremur. Qui pater
est omnium per creationem: noster est
per adoptionem. Propter hoc etiam quod plu
raliter noster dicimus: presumptio
nis et singularitatis vicium vitamus.
ne scilicet quod commune est proprium re
putemus. Soli enim christo competit
dicere. pater mi: qui est filius per
naturam. Aliis autem. pater noster:
qui filii sunt per gratiam. Hinc est
quod ipse ait. Vado ad patrem meum
Io 20
et patrem vestrum: meum per naturam.

vestrum per adoptionis gratiam. Cum igitur
Mal
omnes eodem carnali precio. id est adam pro
cesserimus. et de eodem limo forma
ti simus. atque ab eodem patre deo
plasmati. non elati esse debemus.
tanquam alii aliis clarioribus orti
sint natalibus. neque de generosi
tate super alios attolli: sed socia
liter vivere. et omnes fratres equa
les reputare. Dicitur autem. qui es
in celis. licet ubique sit deus: quia
ibi plenius cum suis gloriatur
ubi facie ad faciem mirabiliter
inspicitur. In celum igitur christum co
gitare debemus: ne si ubique cogi
tetur. affectus noster nimis dif
fundatur. et mens nostra qui nusquam
sit. si ubique sit. In celis igitur co
gitetur: ut ubi est thesaurus tuus
Mt 6
ibi sit et cor tuum. Illuc anhe
les et aspires. et cum omni deside
rio tendas: ubi est pater tuus.
ubi patria tua. ubi patrimonium
tuum. ut ibi fixa sint corda nostra.
ubi vera sunt gaudia. In celis
etiam dicitur. id est in angelis celestibus
et in sanctis animabus. per gratiam: que
celate sunt virtutibus. et secreta
dei in se celant. Hec autem fidu
ciam prestat: ut si fuerit in nobis
sanctos nos efficiat. Vel in celis esse
dicitur. id est in secreto divine maies
tatis. per quod spes nobis tribuitur
habendi bonum occultum. quod
oculus non vidit. nec auris audi
Ysa 64
vit. nec in cor hominis ascendit.
Propter hoc igitur ammonemur et scos

imitari in conuersacione: et sen-
tis celestibus imitare. In hoc igitur
breui prohemio captatur beniuolen-
cia a persona cognitoris. cum dicitur
pater. a persona petitoris. cum dicitur
noster: a persona assessoris. cum
dicitur qui es in celis. i. in angelis
et in animabus sanctis. ¶ Premisso
compendioso prohemio. subiungitur
diuina oracio. Que principaliter
instituta est contra septem criminalia
peccata: ut deus a nobis auer-
tat illa. Vnde septem continet pe-
ticiones. Instituta est eciam contra
leuia et cotidiana peccata: quibus
in hac vita carere non valemus. Vnde
ad abluendas sordes cotidianas
hac oracione tanquam aqua dei cotidi-
e indigemus: sicut aqua materia-
li manus nostras singulis diebus
abluimus. Valet insuper contra
omnia corporis et anime pericula:
et contra omnia huius vite impedimen-
ta et infortunia. Prodest non so-
lum viuis: sed et mortuis. Prodest
in omni articulo necessitatis. Que
enim a domino specialiter instituta fu-
it. et ipsius ore prolata ac sanc-
tificata inestimabilem habet efficaciam:
tam ad impetrandum que expedi-
unt. quam ad vitandum que impediunt.
Vnde pro qualibet re impetranda
vel amouenda generaliter dici
solet. et cuiuslibet negocio adap-
tari potest. sicut cera mollis et
tenera cuilibet sigillo adaptatur.
Sap. 16 Et sicut manna secundum vniuscuiusque

appetitum varios sapores habebat.
Similiter et campane sonus com-
munis varias adaptaciones re-
cipit: et ad diuersa conuertitur secundum
intencionem et voluntatem adaptantis.
Pari modo diuina oracio communis
et quelibet ipsius peticio variis
cordis affectionibus valet applica-
ri: id est secundum diuersas animi inten-
ciones. et varias exposiciones.
Vnde non debet integra transgluciri:
sed dentibus meditacionis deuo-
te masticari. et quasi paulatim
diuidi. Quanto enim magis in cor-
de attrita fuerit: tanto maiorem
reddet suauitatem odoris. De hac
enim oracione spiritualiter intelligitur.
quod salomon ait. Vnguentis Pro. 27
et variis odoribus delectatur cor.
Hec est enim vnguentum suauita-
tis. tot ex se emittens odores:
quot habet adaptaciones. Vnde
et quelibet eius peticio: varias
recipit exposiciones. Nos tamen
propter certitudinis compendium sin-
gulas peticiones tantum tribus modis
exponemus: ut digne illas in con-
spectu domini masticemus: pro quali-
bet illarum tam principaliter postule-
mus. ¶ Prima igitur ex septem peti-
cionibus est. sanctificetur nomen tuum.
Per quam tria a domino petimus. dum
illam in mente triplicando tribus
vicibus repetimus. Sanctum est quod
est stabile et firmum. Sancire enim
est confirmari: et sancitum idem est
quod stabiliter firmatum. Primo ergo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

petim9 nomē pris sanctificari in
filijs. id ē confirmari: ut ī gratia
filiationis seu adoptionis perse
ueremus. et nūq̄ filij ēē desinam9.
nec amittam9 nomē pris facti
filij dyaboli. Hec aut̄ sc̄ificatio
in p̄senti ichoatur: sed ī futuro
cōsūmabit̄. Tūc enī a grā filia
tionis nullo mō poterim9 sepa
rari. In pn̄ti autē quasi mobi
le manet nomē pris in filijs.
Quāto aūt magis ī bono pro
ficim9: tanto sc̄ificatio ī nobis
magis auget̄. In futuro autē
plenā obtinebim9 sactificatiōē.
id est cōfirmaciōis plenitudine:
vt iam nomē istud amittē neq̄
amus. Et et nomē patris ita
ī cordibȝ nr̄is confirmabit̄. q̄
semꝑ cogitabim9 de illo. ꝛ nūq̄
a nostra euadet meōria: sed in
delebilit̄ mentibȝ nr̄is adhere
bit. In p̄senti at̄ varijs necessi
tatibȝ abstracti: nō valem9 cō
tinue de deo cogitare. ¶ Sanctū
autē scdō modo dicit̄: qd̄ est a
cōmuni hoīm vsu sequestratū.
et diuino seruicio mācipatū.
Hoc em̄ mō vasa deo cōsecrata
sancta dicim9. Petim9 ꝛ̄ nom̄
patris sc̄ificari ī nobis: ut sac
tificatiōis effectū in nob̄ operet̄.
Neq̄ em̄ ipsū in se sc̄ificari pe
timus. q̄a sūme sanctū est. et
āplius sc̄ificari nō potest. sed
petim9 vt in illis in quibȝ ē. sc̄i
ficationis augmentū operetur.

vt amplius sc̄ificent̄. et illis ī
q̄bus nō est sactificatio conferat̄.
Sanctificat̄ i̅ nomē pris ī nob̄
quādo scē et honeste viuimus:
ꝛ tanto prē dignos nos ēē osten
dimus. Pater enī honorat̄ in   ec. 3
filijs honestis. Qui at̄ inhones
te se habent: quātū in se est no
men pris blasphemat̄. Vn̄ dn̄s
conq̄rit̄ per ꝑpheta dicēs. Ꝑter   ysa. 52
vos nomē meū blasphemat̄ ī
gentibȝ. Nomē igit̄ pris sācti
ficat̄. dū pater ī filijs sanctifica
tionē opatur: et ꝑ hac sc̄ificati
onē pater ī filijs honorat̄. ꝛ no
men ipius sanctū habet̄. Et ita
clarificatur in filijs: et blasphe
matur ī malis seruis. ꝛ ī honestis
filijs. Et ita filij sanctificatur ī
p̄ie effectiue: pater autē in filijs
ostensiue. Vn̄ filius ait. Mani   Jo. xvii
festaui nomē tuū hominibȝ quos
dedisti michi. Non solū in p̄di
catione. sed honesta cōuersacōē
nomē pris sanctificare debem9:
id est sanctū predicare. sanctū
ostendē. Et ita nomē patris in
nobis sc̄ificatur. dū sicut ē sac
tū in nobis ostendit̄. Huius
autē sactificatio ichoatur hic ī
via: sed ꝑficiet̄ in patria. Tūc
em̄ ꝑfecte sancti erim9: et in
nobis pris nomē sanctū om̄
bus apparebit. Tunc em̄ mai
festi erūt. qui mō sūt occulti:
quādo reprobi dicturi sūt. nos   sap. 5
īsensati vitā illoꝝ reputabam9

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

infamiā. et fine illoꝝ sine ho
nore. Quomō ergo cōputati
sūt int̄ filios dei? et int̄ scōs
sors illoꝝ est. ⁊ Hic igit̄ est sen
sus huiꝰ peticōis. Sanctificet̄
nomē tuū: id ē sctitatē operet̄
ī nobis. et scā appareat ī no
bis ⁊ ex nob̄ p̄ predicatione ⁊
bonā cōuersacōꝫ nostrā. Ter
cio modo sctificari idē est quod
glorificari et laudari. Vñ et
nomē dei sanctificat̄: dū a nob̄
glorificat̄ et laudat̄. Dū glāꝫ
nostrā nō querim⁹: sed ad ip̄ꝫ
omnē gloriā reportam⁹. ⁊ no
mini eius laudē dicim⁹. Nomē
eius nō sctificauerūt philosofi
cōquisitores huiꝰ scli: qui cū
ro 1 cognouissent deū teste apostolo.
nō sicut deū glorificauerūt. aut
gr̄as egerūt. sed euanuerūt ī
cogitacōib; suis. Nomē autē
eius. i. filiū p̄ quē pater mūdo
īnotuit. sanctificam⁹: dū illi de
salute nr̄a gr̄as agim⁹. Nomē
istud nos sanctificat: dū nos a
peccatis purgat. et mentē nos
trā illuīat. vt ip̄m timeam⁹
venerem̄ et laudem⁹. ⁊ ad ip̄m
2a petio ōmia bona referam⁹. De
cūda peticio est. Adueniat re
gnū tuū. Per quā similit̄ tria
petim⁹. dū eam diligent̄ mas
ticando. et ī corde reuoluendo
q̄si in tres p̄tes diuidim⁹. Reg
nū enī dei dicit̄ ecclia militās:
ī qua deus regnat. et que regit̄
a deo. De quo dicit̄. Colligent
de regno eius oīa scādala. Reg mt 13
nū etiā dei dr̄ ecclia triūphans:
que regnat cū deo. De quo dicit̄.
q̄ multi ab oriente et occidente mt 8
venient et recumbent cū abrahā.
ysaac et iacob in regno celoꝝ.
Primo igit̄ petim⁹ cū dicim⁹
adueniat regnū tuū: vt regnū
veniat ad regnū. Regnū mili
tantis eccl̄ie ad regnū triūphā
tis: vt sit vnū ouile et vnus lo 10
pastor. Et regnū fidei de quo
dicit̄. regnū dei intra vos ē. tn̄ lu 1A
seat ī regnū spe̅cie̅i: de quo dicit̄.
Venite benedicti p̄ris mei. pa mt 27
pite regnū. Hec enī erit vita e
terna: vt qui nūc vident deū
p̄ fidem. videant ipsū facie ad q̄ 24
faciē. Oramus g̊ dicentes. ad
ueniat regnū tuū. i. ad videndū
te veniat. Huiꝰ aūt peticōnis ef
fectus ī presenti īchoat̄: dum
scōꝝ aīme post hanc vitā ad
eterne b̄titudinis regnū cotidie
trāsferūt̄. Sed ī futuro p̄ficiet̄
ī carnis resurrectione: quādo
mortale hoc induerit ī morta 1 cor 17
litatē. et omēs sancti cū dupli ps 31
a stola recipient̄ in glā. cū tra
diderit filius regnū deo et p̄ri. 1 cor 17
Tunc enī solus deus manifes
te regnabit: cū euacuauerit ō
nem p̄ncipatū et potestatē et
virtutē. nec āplius angl's an
gelo. uel homo homi. uel demō
demoni p̄erit vel imperabit.

Huius autem regni adventum
quod erit post finem seculi sancti
desiderant: ut recipiant du-
plicem stolam. et plene reciperent
Apoc. 6 hereditatem suam. Interim autem sub
altari dei anime sanctorum voce mag-
na clamant. Usquequo domine non
vindicas sanguinem nostrum etc. De-
siderant enim ut deus de malis
plenam faciat iusticiam: et sanctis
suis plenam reddat retribucionem.
Quod erit in fine seculi: postquam
regnum militans perfecte venerit
ad regnum triumphans. Unde respon-
sum est eis sicut in apocalipsi dicitur.
ut requiescant tempus adhuc modi-
cum: donec impleatur numerus fra-
trum eorum. Interim autem sub altari
dei. id est in secreto eterne quietis
in quo sub Christo requiescunt. date
sunt eis singule stole. id est simplex
glorificacio. Postquam autem reg-
num venit ad regnum: omnes sancti
duplicem corporis et anime recipient
stolam. Cum igitur regnum dei perfici-
at salus sanctorum: cum magno desi-
derio desiderare debemus. et dicere
adveniat regnum tuum. Repeta-
mus autem et peccatoribus compacien-
tes. adveniat regnum tuum. ut re-
gnes in illis per graciam: in quibus
nunc dyabolus regnat per culpam.
Regnum igitur tuum adveniat. id est
ad illos veniat. qui sub dyaboli
tyrannide deprimuntur: ut minima
potestatem in illis destruas. et
eos de manu contrarie potesta-

tis eripias. Regnum gracie dyaboli
ad deum convertatur: et veniat ad
regnum. Hoc autem specialiter fiet
quando reliquie israel in fine ym p
ad deum convertentur: et sinago-
ga ecclesie coniungetur. Repetamus
tercio et dicamus. adveniat reg-
num tuum. id est regnum triumphans
ad regnum militans: quod mul-
tipliciter habet fieri. Adveniunt
enim sancti cum Christo regnantes ad
nos: nobis compaciendo. pro nobis
orando. et nos in hoc exilio
visitando. Veniat ad nos re-
gnum triumphans. id est prelibacio et
pregustacio dulcedinis patrie
celestis: ut gustata illa dulce-
dine desipiat omnis caro: ut com-
prehendamus per fidem. et gustemus
per caritatem. quod in regno celesti
comprehendemus per experienciam.
Adveniat tercio modo regnum trium-
phans ad regnum militans: reg-
num superne potencie corroborando
nos contra infirmitatem: regnum
sapiencie illuminando nos contra
ignoranciam: regnum benignitatis
et suavitatis. perfundendo nos le-
ticia contra huius exilij tristiciam.
Adveniat igitur ad nos regnum sancte
trinitatis: regnum potencie ad
infirmos: regnum sapiencie ad igno-
rantes. et minus prudentes: reg-
num benignitatis ad flebiles et mi-
seros. Hec igitur tribus modis exposita
secunda peticio. Prima implebitur
in patria. secunda et tercia in via.

Tercia peti°

¶ Tercia petitio est. Fiat volu
tas tua sicut in celo et in terra. Vo
luntas dei dicitur beneplacitum. Et hec
voluntas est ipse deus: et semper imple
tur. sicut scriptum est. Voluntati

hest 14

eius quis resistet? Voluntas dei quin
doque dicitur signum voluntatis divine.
Sunt autem signa divine voluntatis.
preceptio. prohibitio. consilium.
amonitio et permissio. Hec autem
voluntas non semper impletur. Vn
oramus ut impleatur. Primo autem
modo sic intelligitur. ut eius impletio
inchoetur in via. et perficiatur in
patria: sub hoc sensu. Fiat vo
luntas tua. id est opere impleatur quod pre
cipis. quod amones. quod consu
lis: sicut in celo. id est in angelis et in
animabus sanctis qui regnant cum
Christo. ita et in terra. id est in hiis
qui adhuc sunt in via. Vel sicut
~~fit in Christo cuius anima celum est~~ illi qui
in celo sunt tue obediunt voluntati:
ita qui in terra sunt tue per omnia subdi
ti sint et assenciant voluntati. Vel
sicut fit in Christo cuius anima celum est et
principalis thronus dei: ita fiat vo
luntas tua in terra. id est in ecclesia. Vel
sicut fit in mente. ita fiat in carne:

gal. v

ut caro non concupiscat adversus spiritum
sed carnis et spiritus omnimoda sit con
cordia. Hec autem predicta in via in
choantur: sed in patria consumma
buntur. ubi nil poterimus velle.
nisi quod sciemus deum velle. Ubi
et caro in nullo repugnabit ad
versus spiritui: sed implebitur scrip

tura que dicit. Cor meum et caro
mea exultaverunt in deum vivum.
Secundo autem modo intelligitur ita quod
in via inchoatur et perficiatur. ut per
celos perfectos intelligamus quorum
conversatio est in celis: per terram in per
fectos. et etiam peccatores. sicut a di
ligentes. Pro quorum conversione ora
mus: et similiter pro imperfectorum perfec
tione. sub hoc sensu. Fiat volu
tas tua in terra. id est in imperfectis
iam conversis. et in peccatoribus conver
tendis? sicut fit in celo. id est in viris
celestibus et perfectis: ut sicut isti
ita et illi obediant tue voluntati.
¶ Repetamus tertio: et iterantes
dicamus. Fiat voluntas tua sic
in celo et in terra. ut per terram omnes
adhuc commorantes in terra. tam
perfectos quam imperfectos. et etiam pec
catores intelligamus: per celos vero
sanctos angelos. et sanctorum animas que
cum Christo regnant designemus? et
oremus dominum. ut sicut sancti ange
li secundum statum patrie. et gratiam sibi
a deo collatam divinam implent
voluntatem: ita homines in hoc se
culo viventes secundum statum vie divi
na mandata perficiant. Et secundum
modum istum petitio ista inchoari
potest. et consummari in via. Re
ergo petitioni nostre contra dicamus
consenciamus in omnibus voluntati
divine: ut quicquid nobis acci
dat dicamus. Fiat domini volun
tas. Fiat domine voluntas tua: si
cut in celo et in terra. Qui enim sic

orat isinuare videtur: sibi pla
cere quicquid placet divine volun
tati. Caveat igitur sibi ne mens
eius ori suo contradicat: et con
dei flagella murmurare non pre
sumat: sed seipsum prorsus vo
luntati divine subiciat. Dei autem
voluntas per se fit. Unde non laborat:
nisi qui propriam vult facere volun
tatem. Hec igitur tres prime petitio
nes triplicat explicite. tria que
deo debentur continet implicite.
Ubi namque dicitur. sanctificetur nomen
tuum. ecce timor. ubi dicitur adveni
at regnum tuum. ecce honor: ubi
dicitur. fiat voluntas tua. ecce a
mor. In sanctificatione namque ti
1 pe 3 mor est: iuxta illud. Timorem
eorum ne timueritis: deum autem ves
trum sanctificate. Sic in regno
splendet honor: et in voluntate
4a petitio. fervet amor. ¶ Quarta et me
dia petitio est: panem nostrum coti
dianum da nobis hodie. In hac
petitione. sicut in precedentibus tria
principaliter petimus. In tripli
ci enim die. triplici pane indigemus.
Prima dies vita carnalis: que
indiget pane temporalis suste
tationis. Qui etiam cotidianus dicitur:
quia diebus singulis illo indigemus.
Propter hoc autem quod hodie dicitur: de
mt 6 crastino cogitare prohibemur.
Sufficit enim cuilibet parti diei
malicia sua. ¶ Secunda dies vi
ta spiritualis. que indiget pane
spiritualis refectionis. id est pane

penitencie. ad obtinendam veniam.
De quo dicitur. Fuerunt michi la
crime mee panes die ac nocte.
Pane operationis bone: ad pro
merendam vitam eternam. De quo
dicitur. Operamini cibum qui non Io vi
perit. Pane doctrine ad eru
ditionem. De quo dicitur. Parvuli re 4
pecierunt panem: et non erat qui
frangeret eis. Pane eucaristie
ad expiationem et anime confortati
onem. De quo dicitur. Qui mandu I cor xi
cavit panem hunc indigne reus e
rit corporis domini. Pane gracie
ad informationem. De quo dicitur.
Numquid commoda michi tres pa Gen xl
nes. Hii sunt fides spes et trinitatis.
Vel per tres panes. fides spes
et caritas designantur. Omnes hii
predicti panes: cotidiani dicuntur.
Cotidie enim spiritualiter refici in
digemus. Homo enim duarum est
naturarum: corporalis et spiritualis.
Unde quamdiu est in hac vita: du
plici indiget refectione. ¶ Ter
cia dies est vita celestis: que sus
tentatur pane beatitudinis eterne.
Hic est panis supersubstancialis.
Unde et matheus ait. Panem 6
nostrum supersubstancialem da nobis
hodie. Per quem specialiter christus
intelligitur: qui est super omnes sub
stancias. Qui etiam dicitur cotidia
nus: quia singulis diebus illo
indigemus. nec sine illo vivere
valemus. Hic est panis pulcher
et candidus. panis semper recens

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Levit. 24 que calidus in sabbato . nunquam mu
tandus pro altero . Dicat cum dicitur
supsubstancialem duabus dictiones
intelligimus : is est sensus . Da
nobis panem . id est xpm super
substancialem . id est preter panem
substancialem et corporalem . Vel si
dicet . Da nobis utrumque panem :
anime scilicet et corporis . Matheus
autem in hebreo dicit sogolla :
quod equivocum est ad egregium
et peculiarem . Pro egregio posu
it grecus interpres mathei epi
usion . id est supsubstancialem . Lucas
autem pro peculiari posuit coti
dianum . Xpus autem panis est e
gregius . id est super omnes substan
cias : et extra gregem omnium crea
turarum . Est etiam panis peculia
ris . id est proprius : quia cotidie ne
5a peticio cessarius . Quinta peticio est
dimitte nobis debita nostra : sicut
et nos dimittimus debitoribus nostris.
Hanc autem orationem sicut aliis pre
dictis tria petere debemus . secundum
quod tribus modis intelligitur . Primo
modo ut debita appellemus pec
cata mortalia : que per consensum
hic fecimus nostra . Non enim agitur de
debito pecuniarum licet sed de debito
offensarum . quibus debitores pene
apud deum constituimur : et debito
res satisfactionis penes eum in quem
peccavimus . Preterea etiam debito
res dyabolo constituimur a quo
peccata mutuata sunt nobis . Ipse
enim fenerator pessimus scrutabitur

omnem substanciam nostram : et
repetet cum usura quicquid nobis
commodavit . nisi a deo absol
vamur . De reprobis autem qui
de peccatis conteri nolunt psal
mista ait . Mutuabitur peccator
et non solvet . Hoc autem pacto
peccata nobis dimittuntur : si
nos debitoribus nostris . i . peccan
tibus in nos dimittamus . Alioquin
etiam dimissa prius in debitum
revocantur . Unde de servo nequam mt 18
dicitur . quia noluit misereri conser
vi sui . nec illi debita dimittere :
per omnia etiam sibi dimissa redderet
usque ad ultimum quadrantem . Ea mt 5 lu 12 mt 7 lu 6
dem quippe mensura qua mensi
fuerimus : remecietur nobis . Dimit
tite inquit dominus : et dimittetur vobis .
Nullus igitur est totius orationis
fructus : nisi debitoribus nostris
dimittamus . Qui enim odio fratrem
non laborat : magis videtur hac
oratione gravari . quam iuvari . Ex quo
enim non dimittit : videtur pro conse
quens petere . ut sibi non dimittatur .
Et ideo in ipso impletur quod scrip
tum est : et oratio eius fiat in peccatum .
Et iterum . Ore suo benedicebant :
et corde suo maledicebant . Per hoc
igitur dominus ostendit : quantum fraternum
odium detestetur . Unde et condiciona
liter nobis peccata dimittit : id est
si aliis dimiserimus . Alioquin iu
dicium sine misericordia ei : qui noluit Ia 4
facere misericordiam . Quidam autem que
rentes in peccatis excusationes .

vnam dictionem hanc sic: in duas
diuidunt dicentes hunc esse sensum.
Dimitte nobis debita nostra. sic
id est hoc modo. vt et nos dimit
timus. id est dimittamus ~~dimit~~
~~tamus~~ debitoribus nostris. Sed hanc
exposicionem friuolam reputamus.
Nam dominus finita oratione expo
mt 6 se subiungit. Si enim dimiseritis
hominibus peccata eorum: dimittet
vobis pater vester celestis delic
ta vestra. Si autem non dimiseritis
hominibus: nec pater vester dimit
tet vobis peccata vestra. Qui igitur in
fraterno odio peccata sibi dimit
ti postulat: contra id quod agit
orat. Et ita indeuote orans:
ec 28 iudicium sibi postulat. Non enim
ante oracionem preparat animam
suam: dum non dimittit. cum ~~ha~~
habeat aliquid aduersus fratrem.
Et ita quicumque dicit orationem do
minicam in fraterno odio non
prodest illi: sed magis obest.
Nisi forte dicatur sicut aliquibus
videtur: quod non orat in persona sua:
sed in persona vniuersalis ecclesie.
Et idcirco non obest illi qui sic
orat: iuxta illud gregorii. In
Fac terim quicquid boni potes fac vt
deus cor tuum illustret ad peni
tenciam. Nulli enim dubium. quin
rancorem animi quilibet fratri
suo debeat dimittere: siue per
fectus sit siue imperfectus: siue ve
niam postulet qui offendit. siue
veniam petere contempnat. Imper

fectus quidem si petatur ab ipso
veniam: non solum odium interius. sed
signa rancoris exterius dimittere
debet. et dicere aue veniam postu
lanti. Perfectus autem et si veniam
non petat ab eo. debet tamen
dimittere: et rancorem interius et
signa rancoris exterius. et cum
aduersario suo loqui. atque illum
ad bonum inuitare. Item aut pec
catum in se. et quantum ad rancorem
et quantum ad satisfactionem. perfectus
debeat dimittere: peccatum tamen in deum
et peccatum in proximum debet in
alio punire. Quamuis autem pec
cata mortalia nobis dimissa sint
quantum ad maculam et quantum ad re
atum. id est quantum ad obligaci
onem eterne pene: nichilominus
tamen debemus orare. vt nobis
amplius dimittantur. quantum ad
pene purgatorii et pene tempora
lis diminucionem. Et quia venia
libus peccatis et cotidianis carere
non valemus. sedule repetere debe
mus ac dicere. dimitte nobis de
bita nostra: id est. qui nos a maio
ribus liberasti. emunda nos a
minoribus. ne fenum. lignum. et
stipulam nobiscum deferamus.
¶ Tercio etiam debemus orare et
dicere. dimitte nobis debita no
stra. id est dimitte debitorum o
missiones: dimitte nobis quod
non fecimus. id quod facere debui
mus. Dimitte quod debita non
persoluimus. Tria siquidem debemus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

deo: totidemque proximo. Deo debe
mus reverentiam: obedientiam et di
lectionem. Reverentiam maiestati:
obedientiam veritati: dilectionem
benignitati. Proximo autem de
bemus posse nostrum. nosse nos
trum. velle nostrum. Posse nostrum in
subsidiis: nosse nostrum in consiliis:
velle nostrum in desideriis. In sub
sidiis mendico: in consiliis in
discreto: in desideriis perverso.
Diligendo proximum nostrum be
neficio. verbo et voto. In benefi
cio est opus bonum: in verbo
sanum consilium: in voto pium de
siderium. Et quia hec debita non
solvimus: ut nobis debita nos
tra dimittantur. frequenter orare
6a petitio debemus. Sexta petitio est: et
ne nos inducas in temptationem.
Que tripliciter intelligitur. Pri
mo quidem oramus: ut tempta
tionibus non succumbamus. Non enim
non temptari petimus: sed ne temp
tationibus succumbere permittamur.
Cum enim duplex sit temptatio.
interior a carne. exterior ab hos
te. id est a mundo vel a dyabolo:
interior parum obest. et multum
prodest. si non consentiamus: quia
pugnando contra carnem. et si pri
mis motibus venialiter peccemus:
resistendo tamen meremur. Cum
igitur primis motibus carere non
valemus. nec possumus: non
temptari interius numquam petere de
bemus. ut temptatione interiori non
temptemur. In temptatione quidem
ducimur: quando primis motibus
movemur. Quando autem consentimus
tunc in temptationem inducimur.
Non est igitur petendum. ne in temp
tationem ducamur: sed ne indu
camur. id est ne victi temptationi
succumbamus. Exterius autem temp
tatio si resistamus non obest: sed
multum prodest. Beatus enim qui Iac. 1
suffert temptationem: quia cum pro
batus fuerit. accipiet coronam vi
te. Non igitur orare debemus ne
temptatione exteriori careamus:
sed ne cadere permittamur. ne
nos permittat induci. quod est
omnino seduci. Tripliciter autem temp
tationem brevibus verbis psalmis
ta exprimit: ubi ait. Non me
demergat tempestas aque. Ecce
violenta in adversis tribulatio.
Neque absorbeat me profundum.
Ecce fraudulenta in prosperis de
lectatio. Neque urgeat super me
puteus os suum. Ecce periculosior
ceteris desperatio. Prima temp
tatio petrum impulit ad [illegible] christum
negandum: secunda david allexit [illegible]
ad mechandum: tertia iudam traxit
ad laqueum. Prima temptatio
vincens in adversis: secunda de
mulcens in prosperis: tertia pute
us desperationis urgens super mi
serum os suum. ne aperiat ad confes
sionem os proprium. Masticemus
iterando. et repetamus orando:
et ne nos inducas in temptationem.

id est ne pmittas nos temptari
supra id qd possum⁹. Refrena
aduersariū ne seuiat q̄ntū de
siderat: ne sit nimis violenta
tēptacio. Tu em̄ nouisti fragi
litatē nostrā et figmentū nrm̄.
Repetam⁹ tercio et dicamus:
et ne nos inducas in tēptacōem:
id ē. et si temptati cadam⁹. et
tēptacioni succubam⁹: ne p
mittas nos diu ī peccato tenei:
s; cito resuscita ad penitenciā.
vt in breui reuersi. nō discef
sisse videam̄. sed forciores re
grediamus. ¶ Sequitur septima
et vltima peticio: sed libera
nos a malo. Nō est aduersa
tiua diiunctio: sed subiunctiua.
Quasi dicat. Non tm̄ predcā
facias: sed id quod sequitur ad
iūgas. Libera nos a triplici
malo. A malo scz qd inquinat.
id est a pctō: a malo quod in
quietat. id ē a dyabolo: a ma
lo quod deuorat. id ē ab īferno.
Hec ē triplex miseria: culpe.
pugne et pene. Repetamus
et dicamus: libera nos a malo:
a triplici scz incōmodo. A ma
lo scz ī nato siue cōtracto. id ē ab
originali: a malo addito seu
cōmisso. i. ab actuali: a malo
īflicto. id ē penali. Vn̄ dicat.
Libera me a malo puerso. et
a malo aduerso. ¶ Repetam⁹
et dicam⁹. Libera nos a malo.
id est a piculis q̄ nob̄ īminent.

in hoc seclo. Ab hoste scz visibili
et inuisibili: id ē ab hoste tplici.
mūdo carne et dyabolo. Hec
autē peticio. pma est ordine te
poris: s; dn̄s secūda est ordine
dignitatis: primo ponēs illas
tres. que pncipalit ptinet ad
vitā eternā: postmodū subiū
gens q̄tuor. que ptinēt ad hac
vitā. Inter quas primū est ro
ne tpis: vt homo tendens ad
patriā liberet a malis hui⁹ mū
di. Varijs eni malis homo cir
cūdatus: īpeditur ī via. Vn̄ p
cedere nō potest: nisi fuerit ex
peditus. Postq̄ aut liberat⁹
fuit a malis q̄si de captiuitate
pharaonis: occurrūt tempta
tiones in deserto. Vn̄ petit ne
tēptacionib; vincat. Et q̄a dū
est in hac via. semp est aliquo
saltē veniali pctō: nā si dixeri
mus qz pctm̄ nō habem⁹ nos 110
metipsos seducim⁹: petit vt
debita dimittant. Cū aūt fue
rit liberat⁹ a malo. cū vicerit
tēptaciones. cū debita fuerint
dimissa. q̄a p se stare nō potest:
ne diu expectando deficiat in
via: petit vt panis cotidian⁹
sibi detur. p quē in bonis robo
retur. Deinde cū fuerit libera
tus a malis. et roboratus in
bonis. ac pane cotidiano ad
bene agendū confortatus: petit
vt scdm volūtatē dei bona ope
tur. vt volūtati dei in omib⁹

consenciat. vt fiat dei voluntas
sicut in celo et in terra. Que quia
in hac vita pfecte fieri nō potest:
petit cōsequenter. vt regnū dei ad
ueniat. Et ita assequetur illud
quod mox petitur: scilicet nominis
sanctificatione. In illo enim regno
nomē patris sanctificabitur in filijs:
vt nūquam de cetero possint a sancti
ficationis gratia separari. Quod si
eciam pfecte nō potest: nisi adue
nerit dei regnū. Ad quod puenī
re nō valemus. nisi eius volun
tate faciamus: quā implere neq
mus. nisi pane celesti cōfortati
simus. Quo pane indigni sumus:
nisi nobis peccata dimittantur. Et
nobis ~~nob~~ nō dimittuntur: si a
temptationibus superemur.. Quas
vincere nō valemus: nisi a ma
lis liberemur. Hee sunt igitur septem
petitiones orationis dominice: que
predicto ordine adimplentur. In
quarum tribus primis principaliter
petuntur eterna: in quatuor au
tem vltimis petitur temporalia seu spi
ritualia. que tamen propter eterna
adipiscenda sunt necessaria. A
Amen a sanctis subiungitur tanquam
subscriptio ad omnium predictorum cō
firmatione. Quasi dicat. Ita
fiat domine: sicut preceptis salutari
bus moniti. et diuina institutio
ne informati. te admonente. et
fiducia prestante ausi sumus pos
tulare. Nunquam enim te rogare p
cepisses: nisi exaudire velles.

qui das omnibus affluenter. et nō
improperas. virtutes confers et
merita remuneras. Quantumcum
que enim nobis augeatur: nichil ti
bi minuitur. Quoniam apud te
est fons vite indeficiens: plenitu
do cunctis sufficiens: perfectio si
ne diminucione: vita sine fine.

In die ascensionis thesus sermo de textu

Viri galilei quid admiramini
aspicientes in celum. Act. p°
Quemadmodum vidistis eum ascē
dentem in celum: ita veniet. Hec
est preclara dominice ascensionis fes
tiuitas. omnium aliarum festiuitatum
finis est et conclusio. Ad hoc
enim incarnatus est xpus. ad hoc
natus et passus. ad hoc sur
rexit vt ascenderet in celum: vt
nos cum ipso et per ipsum ascendē
mus ad requiem et gloriam sem
piternam. Sicut scriptum est. Cum Io 12
exaltatus fuero a terra: omnia
traham ad meipsum. Hoc ergo
fuit premium passionis sue: et
omnium que operatus est in terra. Vn
apostolus ait. Cristus factus est obe ph'l 2
diens patri vsque ad mortem: propter
quod et deus exaltauit illum.
De torrente enim mortis in via
bibit: propterea exaltauit caput.
Et nos cum ipso exaltati sumus:
vt membrorum humilitas capi
tis sublimitatem subsequeretur.
Cassa igitur et inutilis esset eius
natiuitas. et infructuosa passio

atq3 resurrectio: nisi eet eius in
celū ascensio. Dicit ante morte
sua morte nostrā destruxit. et
resurrectione sua vitā nostrā
reparauit: ita ascensione sua
aditū in celū nobis patefecit.
& celestes mansiones nob̄ p̄pa
Io xiiij rauit. Vado inquit enī vob̄ pre
parare locū. Et ad patrē ait.
Io 17 Volo pater vt vbi ego sū: illic
sit et minister meus. In hac igit̄
admirabili et venerabili sol
lempnitate. xpi peregrinacio cō
summata est: dū reuersus ē ad
patriā suā. Et post varios la
bores et multas tribulaciones
ad dexterā p̄ris residens in glo
ria sua requiescat. Dixit enī do
minus meus p̄r. dn̄o meo filio:
sede a dextris meis. Scd̄m con
suetudinē nostrā loq̄tur. Illi
enī consessus offert̄: qui ope
cōsūmato. et hostib3 superatis
victor adueniēs. honoris grām
p̄meretur. Ita et filio suo post
q̄m de mūdo et dyabolo fortit̄
triūphauit. p̄r. throni sui glori
osū et sublimē offert cōsessū: &
ad dexterā suā. id est ī pociorib3
suis bonis. illū in eterna sede cō
stituit. Gloria enī et honore co
ronasti eū dn̄e. Glā resurrectio
nis: et honore ascensionis. Vn̄
& ipse pater ait. Sede a dextris
meis: donec ponā inimicos tuos
scabellū pedū tuoꝝ. Quasi dicat.
ps 47 Subiciā tibi gentes. et regna:

tibi q3 flectet̄ omē genu. celestiū. phil 2
terrestriū et īfernoꝝ. Ostendit
igit̄ dn̄s hodie in se: q̄d p̄pheta
de ipso testificatus erat. Deus v ps 8
niuersoꝝ tu es. Ipse fecerat mi
racula in t̄ra: īfirmos sanando.
& mortuos suscitando. Fecerat m 8
miracula ī mari: fluctus eius cō 14
pescendo & siccis pedib3 super il
lud ambulando. Fecerat etiā m 6
miracla in īferno: portas eius
cōfringendo. et educendo capti
uos. Qui igit̄ ostenderat se eē
dn̄m terre et maris atq3 īferni:
hodie osn̄dit se esse dn̄m celi.
et celi. attingendo a fine vsque ps 8
ad finē fortit̄: dū virtute p̄pria
vsq3 ad celū ascendit. Vn̄ & ps
ait. Eleuata ē magnificencia
tua: sup celos deus. Et ysaias
dn̄s ait. Ecce puer meus exal ys 52
tabit̄. et eleuabit̄. et sublimis
erit valde. Et iterū ysaias a 4
it. In die illa erit germen dn̄i
ī magnificētia et gloria: & fru
ctus terre sublimis. In hac igit̄
festiuitate magnificauit dn̄s
facere nobiscū: facti sumus le
tantes. Natura enī hūana.
cui dictū est. terra es. & ī terrā gen 3
ibis: hodie mutata sentencia
sup omnes celos est exaltata:
vt terra celo p̄mineret. et hu
manitas glorificata celos exor
naret. Magnificauit igit̄ dn̄s
face nobiscū. Qui enī prius fu
it nobiscū in hūilitate. et pau

tricepe nature nostre? hodie soci
etatē istā magnificauit: vt sic
socius fuit infirmitatis nr̄e. ita
nos faciat socios glorie sue. Abs
tulit enī a nobis obprobriū et
ↄtemptū? dū naturā nostrā. q
vilis erat et abiecta nimis. ad
antiquā dignitatē restaurauit:
ymo longe facta est excellēcior
q̄m ab initio fuit. Prius enī
fuerat īmortalis. id est potens
nō mori: nūc autē īmortalis
facta est. id ē. non potēs mori.
Prius erat in paradiso terrestri:
nūc autē sup omēs angelorū cho
ros collocata ē in excelso throno
ad dexterā pr̄is. Hec est illa
gloriosa festiuitas: ī qua restau
rata est ruina angelorū. in qua
celestis milicia letata est consor
cio hominū. Teste enī gregorio
tanta illuc ascensura hoīm mul
titudo creditur: q̄nta angelorū
multitudo remāsit. Sicut scriptū
Deut. 32 est. Statuit terminū populorū:
iuxta numerū filiorū israel. Hic
enī in alia translatione habet.
Hec est illa gloriosa solempnitas:
in qua xp̄us ascendēs in altū.
captiuā duxit captiuitatē. Ip
sam enī carnē. quā a triꝰ assump
sit: quasi peregrinā in celū de
duxit. Vel captiuitatē appellat
illos quos ab inferis extraxe
rat. Non enī solus ascendit:
sed illos hodierna die secū ad
duxit. Nichilominꝰ tamē verū ē

quod ipse ait. Nemo ascendit ī Io 3
celū nisi qui de celo descendit.
filius hoīs qui ē in celo. Hic
enī mēbra eius nō excludunt.
Cristus enī cū mēbris suis ascē
dit: et tamē solus xp̄s ascēdit.
Simili modo cū dicit. vnus ho
mo est in hac domo: vestimēta
eius nō excludunt. Sancti autē
vestimēta sunt xp̄i: sic in ysaia 49
scriptū est. Viuo ego dicit dn̄s
omnibꝫ hijs tanq̄ vestimēto in
dueris. Hic igit notat vnitas
capitis et mēbrorū. Nemo enī
ascendit in celū in se vel in mē
bris: nisi qui de celo descendit.
Potest tamē ītelligi de solo xp̄o.
exclusis oībus scīs: sub hoc sen
su. Nemo ascendit ī celū hoc
modo scꝫ sicut ego: qui existens
ī celo de celo descendi. Descēdit
enī sm̄ huānitatē. id ē mūdo
visibilis apparuit: et tamē in
celo remāsit sm̄ diuinitatē.
Et idcirco dicit: filius hoīs q
est in celo. Nemo enī hoc mo
id est ppria virtute ascendit ī
celū: nisi qui de celo descendit.
Sancti enī virtute xp̄i: et non
ppria ūtute ascenderūt. Vnde
tracti dicunt ab ipso xp̄o: sic
scp̄tū est. Cū exaltatus fuero Io xii
a terra: oīa traham ad meipsū.
Et de beata virgine dicim⁹: q
assumpta est in celū. Ita et sol
lepnitas illa dicit festū assump
cionis: nō ascensiōis. De xp̄o

igit[ur] legim[us] ascensione[m]: de ma
tre eius assu[m]ptione[m]. Ille ascen
dit p[ro]pria virtute: hec filii sui g[ra]
tia subleuate. Possum[us] aute[m]
per celu[m] intellige[re] sublimitate[m]
diuinitatis: de quo celo lucifer
ysa 14 ait. Ascenda[m] in celu[m]: pona[m] sede[m]
mea[m] ad aquilone[m]. Ipse eni[m] in
celo empireo erat: nec erat sup[er]
se aliud celu[m] materiale. S[ed] ipse
ad diuinitatis celsitudine[m] asce[n]
dere voluit: ut e[ss]et similis al
tissimo. Solus aute[m] xp[istu]s ad
celsitudine[m] diuinitatis ascendit.
qui de celo descendit. id e[st] de cel
situdine diuinitatis: du[m] minora
tus est paulomin[us] ab angelis
et factus homo. Et ita descendit
de celo filius ho[mi]nis fact[us] homo:
qui tame[n] semp[er] est i[n] celo. Vn[de] a
eph 4 postolus ait. Qui descendit ip[s]e
est qui et ascendit. A su[m]mo eni[m]
celo egressio eius: et occurs[us] e[ius]
vij vsq[ue] ad su[m]mu[m] eius. Vn[de] daniel
de ipso ait. Ecce i[n] nubibus celi
filius ho[mi]nis veniebat. et usq[ue]
ad antiquu[m] dieru[m] p[er]uenit: id e[st]
vsq[ue] ad celsitudine[m] eterni p[at]ris.
Et dedit ei potestate[m] et regnu[m]:
et o[mn]is p[o]p[u]lus et trib[us] et lingue
ipsi seruie[n]t. Hec est igit[ur] festiui
tas illa in qua d[omi]n[u]s ascendit su
per cherubin: et volauit sup[er]
pe[n]nas vento[rum]. Ascendit e[ni]m sup[er]
choros angelo[rum]: et excessit om
nes virtutes anima[rum]. Vn[de] psal
mista ait. Psallite d[omi]no qui asce[n]

dit sup[er] celu[m] celi ad oriente[m]: id e[st]
sup[er] omnes celos. et sup[er] o[mn]es crea
turas: vt nichil supra se haberet.
nisi illu[m] qui creauit eu[m]. Ascendit
aute[m] ad oriente[m]: id e[st] in oriente.
na[m] ih[e]r[usa]l[e]m sita est i[n] parte orientis.
Vel ascendit ad oriente[m]. id e[st] v[ir]
tute orientis. verbi s[cilicet] a patre
geniti. Xristus eni[m] homo v[ir]tute
diuinitatis ascendit: et a diuinita
te assu[m]ptus est i[n] celu[m]. Hec aut[em]
solle[m]pnitas significata est per
festu[m] cenophegie: quod d[omi]n[u]s iu
deis celebrare precepit. Ceno Lev 23
phegia eni[m] fixio tabernaculo[rum]
interpretat[ur]. Xpo aut[em] ascendente
et reside[n]te ad p[at]ris dextera[m]: p[er]
q[ue]m currit huius peregrinationis
via. fixu[m] est tabernaculu[m] cor
poris ei[us]. De quo ps. In sole
posuit tabernaculu[m] suu[m]. Tpe
aute[m] siluestri pape in honore
ascensionis d[omi]nice. q[ui]nta feria p[er]
singulas ebdomadas celebra
batur: sicut dies d[omi]nica in ho
nore resurrectionis singulis
ebdomadis celebrat[ur]. Vn[de] in
oleuit co[n]suetudo vt iouis dies duos
d[omi]nice frater uel cognat[us] e[ss]e di
cat[ur]. Hec aute[m] festiuitas ante
lege[m] et sub lege prenu[n]ciata est
et prefigurata. Enoch e[ni]m tra[n]s Gen 5
latus de mu[n]do. et helyas in ce 4 reg 2
lu[m] aereu[m] subleuatus: ascensio
nis d[omi]nice gloria[m] significauerit.
Ascensionis igit[ur] sue duos testes
habere voluit: enoch ante lege[m]

et helyam sub lege. Helyas ta
men nō supra celos: sȝ in celū
aereū. quod est terre ꝓpinquū
eleuatꝰ est: xp̄us aūt ūtute
ꝓpria ascendit ī celū empireū.
Helyas curru igneo tanq̄ hō
purus. qui p se ascendere non
poterat sublatus est: xp̄us
virtute ꝓpria ascendit. angelo
rū comitatus obsequio. nō fuļ
tus auxilio: q̄a gradiens ī mul
titudine ~~fortitudinis~~ sue ūtutis.
4. R. 2 Legimꝰ q̄ helyas. cū sublatum
eū esset dn̄s. venit ad iordanē:
et euictus pallio suo percussit a
quas ac diuisit. Et xp̄s anteq̄
in celū ascenderet. venit ad flu
uiū mortis: quo genus huma
nū mergi consueuerat. Et exuēs
se ad tēpus habitu carnis. id ē
carnē ab anima sep̄ans morte
moriendo ꝑcussit: ac vite nob
iter resurgendo patefecit. Iorda
nis autē huius descensus inter
p̄tatur: p quē mors significat.
Vel per palliū helye xp̄i incar
natio designatur. Per aquas ior
danis. decursus huius morta
litatis. Aque ꝑcusse pallio q̄
helye diuise sunt: et prebue
runt meatū transeuti. Et dn̄s
noster per carnē suā quā as
sumpsit transitū nobis p fluuiū
huiꝰ vite mortalis ꝑparauit.
Transito iordane helyas de
dit optionē helizeo postulan
di que vellet. Et dn̄s īpleta

resurrectionis gloria: ait. Quod
cūq̄ petieritis patrē in nomine
meo: hoc faciā. Helyzeo autē
respondente. obsecro ut fiat sp̄s
tuus duplex ī me: ait helyas
Rem difficilē postulasti. Attamē
si videris me quādo tollar a te:
erit quod petisti. Si autē non
videris: nō erit. Per helyam
xp̄us designatur. per helyzeum
cristi discipuli. Qui gratiā sac
ti sp̄us acceperūt: qua nō tan
genti iudeoꝝ quā xp̄s presens
ī carne donauit. sed cūctis nacio
nibus sufficerent predicare. Vel p
helisey in hoc loco eccl̄ia accipit.
Sp̄us quidē simplex fuit in xp̄o
ad plenitudinē donoꝝ. nō ad
remissionē peccātoꝝ: quibus xp̄s
prorsus caruit. Eccl̄ia vero indi
get sp̄u sc̄o ad duo: scȝ ad remis
sionē culpe. et collacionē gratie.
vel ad declinādū a malo resis
tendo temptacionibꝰ: et faciendū
bonū. Xp̄us autē habuit sp̄m
sc̄m ad faciendū bonū: nec in
digebat sp̄u sc̄o ad motus ali
quos reprimēdos: q̄a motus
carnalis concupiscencie nō sensit.
Potest tamē intelligi q̄ helyas
spiritū duplicē habuerit sub h̄
sensu. Obsecro ut spiritus tuus
qui est duplex: fiat ī me. Du
plex autē fuit: q̄a ad collacioꝫ
graciaꝝ. et ad miracula facien
da utrumq̄ sp̄m sc̄m habuit. Du
plex fuit: quia illūinās ītellec

tū. et purgans atq; calefaciens af
fectū. Rem difficilē petebat he
lizeus. Pauci enī sūt in terra:
qui hmōi duplicē spiritū ha
beant. Nam et aplī quādo a
Lu 24 peruit eis sensū dn̄s. ut intelli
gerent scripturas: et si illuminatū
habuerīt intellectū. nondū tamē
usq; in diē penthecosten purga
tū habuerūt affectū. Illis autē
datur spūs helye: qui videt ipm̄
ascendentē. id est. qui pre oculis
hūt xpī ascensionē: Qui videt
eū non solū oculo cognitionis:
sed etiā dilectionis. Palliū aūt
helye. quod sublatus in celū re
liquit helizeo. sacramentū cor
poris xpī designat: quod xpūs
corporaliter ascendens reliquit
helizeo ecclie sue. Unde in exodo
33 dn̄s ait moysi. Est locus apud
me: et stabis supra petrā. Cū
q; transibit gloria mea. ponā
te in foramine petre. et protegā
te dextera mea. donec transeā:
tollāq; manū meā. et videbis
posteriora mea. Faciē aūt meā
videre nō poteris. Locus iste ē
ecclia. Extra hunc locū deū vide
nō possumus. Stabis supra pe
trā .i. sup fidei soliditatē: vel
supra xpm̄ q est ecclie funda
mentū. Cūq; transierit gloria
Jo xvij mea. id ē filius ascendendo de
mūdo ad patrē. ponā te in fo
ramine petre. id est in fide pas
sionis filij mei. Quia sine fide

passionis deū non videbimus.
Protegā te dextera mea: quia
sine filij mei protectione: non
est nisi casus et ruina. Tollāq;
manū meā. id est exaltabo
filiū meū in ascensione: et vi
debis posteriora mea. Christū
enī incarnatū. et ipsius huma
nitatē videre possumus: faciē aūt
diuinitatis eius in hac carne mor
tali videre nō valemus. Dicit
scriptū est. Non videbit me Ex 33
homo et viuet. Deū enī nemo Jo 1
vidit umq̄. Ipse enī rigat mō
tes id est angelos de superiorib;
suis diuinitatis sue: terrā aūt
irrigat de inferiorib; humani
tatis sue. Non solū autē in
enoch et helya. et in hac ma
nus patris exaltatione prefi
gurata est xpī ascensio: sed in
super in sampsone. Qui cū dan Jud 16
sus esset in gaza ciuitate philis
tinorū. nocte consurgēs. portas
ciuitatis tulit: et in montis ver
ticem ascendit. Et dn̄s noster
non solū de inferno liberauit.
sed infernū claustra destruxit: et
in montis supaliū. id est in al
titudinē celi conscendit. Legim⁹
autē in numeri. quod cū ablata 9
fuisset nubes que tabernacu
lū protegebat: tūc proficiscebāt
filij israel. Et in loco ubi stetis
set nubes: ibi castrametabant.
Columpna nubis. id est xpūs.
ablata est et eleuata in ascen

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sione. Tabernaculū autē ē
presens ecclia. Vn̄ ā ecclē
siastica. dn̄i xpi ascensiō
in corde aspiciāt proficis
cant de v̄tute in virtute.
Locus autē ubi stetit hec
nubes id est xp̄s fuerūt o
pera hūilitatis et peniten
cie. Et nos in hijs stare debe
1 max' mus: et in ~~hijs~~ circa ubi ste
tit et ~~finis~~ cōfitens fuit tab'
nacula nr̄a debem9 figere.
De hac igit' nube in eodē li
r bro numeri dicit'. Eleuata ē
nubes de tabernacl'o federis:
pfectiq3 sūt filii isrl' per tur
mas suas de deserto synai.
7 recubuit nubes in solitudi
ne pharan. Nubes est hūa
nitas seu caro xpi: de qua y
14 saias ait. Ascendet domin9
sup nubē leuem. Hec nubes
hodie eleuata ē de taberna
culo. id ē de ecclia: et illi visi
biliter subtracta. Filii isrl'
nubē sequētes sunt fideles
xp̄m imitātes. pficiscent' de
virtute in virtutē. De deser
to aut' synai debet proficisci:
q'a debent deserē mūdū. 7 de
serti esse a mūdo. Synai int'
pretat' rubus: in quo asperi
tas vite eoꝝ designat'. Si hoc
modo proficiscam' post xp̄m t
de xp̄us recūbet ī solitudine
pharan. In solitudīe enī me
tis quiete. et a mūdi strepitu
remote dn̄s quiescit. pharan
autē interpretat' onagrus. Hij
vero onagris cōparant': q'a por
tant onera penitēcie. Onager
aūt est asinus siluester. De
quo iob ait. Quis dimisit ona 31
grū liberū: et vincla eius q's
soluit. Dn̄s enī a cunctis 7 stre
pitu mūdi scōs suos liberat.
7 maxime contēplatiuos atq3
solitarios: et vincula mūdi. at
q3 peccatoꝝ dissoluit ī illis. Ec
ce quot figuris et enigmatib3
atq3 occultis misteriis presig
nata est ascensio saluatoris
Vn̄ et nos nō negligent' de
bem9 pertransire: sed diligēter
intueri et īuestigare tēpus. lo
cū. et modū et alias circūstan
cias ascensiōis dn̄ice. Noluit
autē statim post resurrectionē
suā ascendē. sed q'draginta di
ebus cōuersata est in t'ra cum
discipulis suis: ut eos ī fide mul
tis argumētis 7 ostencionib3
roboraret. et eis cōsolacionē
prebēret. Sicut enī quadraginta
horis in sepulchro iacens eis
tristiciā intulit: ita q'dragin
ta diebz eos letificare voluit.
Quadraginta aūt diebz se viuē
cōfirmat: qui quadraginta die
bz horis mortuus fuerat. Per
numeꝝ enī quadragenariū
insinuauit q' hij q' decalogū
et quatuor euāgelia adimplet:
post ipsū ascensuri sūt in celū.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

A monte oliueti ascendere vo
luit dns: vt illos qui in preeminē
cia sce conuersationis commorantur.
et opibus misericordie habundant. in
celū ascensuros esse monstraret.
Per montē enim. virtutū pmi
nencia: p oliuas misericordie opa
designantur. Mons autem oliuarum
mons trium luminum vocabatur. lu
terne scilicet de templo resplendentis.
solis ex altera parte orientis:
et olei ad lumē accomodi. Que
tria sce ecclesie conueniunt. propter
diuini verbi lucē de ecclesia ful
gentē. propter solis iusticie ferno
rem: propter pure consciencie nitorem.
A monte igitur oliueti. per quē sca
ecclesia designatur. xpm in celū
sequi debemus. Vn et rabanus
ait. De mōte oliueti ascendit
xpus: vbi antixpi morte sathanas est casurus. Mons iste ty
pū gerens ecclesie doloris et reme
diū: et veri luminis solaciū. Si
cut autē misericordia precipua virtus
est. que xpm de celo ad terrā
adduxit: ita nā de terra in ce
lū principaliter animā duxit. Et
ideo de monte oliueti dns ascē
dere voluit. ¶ Nunc autem de mo
ascendendi videamus. Ascēdit
deus in iubilacione: et dns in
voce tube. Letantibus enim de exul
tacione eius discipulis: celū penetravit.
24 Vn lucas ait quod reuersi sunt in
ihrlm. cū gaudio magno. In
voce eciā tube ascendere dicitur:

quia precinentibus angelis reditū
eius ad iudiciū. sursū ascendit.
Terribilis autem est ipsius vox illa:
qua ipm venturū ad iudicandū
mundū angeli dixerūt. Et ideo
voce tube. que terribilis est de
signatur. Eleuatis autem manibus
ferebatur in celū. Quia quasi manus
bonorum operum sursū leuant. bene
operantes pro eternis: hm pfec
to in celū ascendet. Vn iheremias Ez.
ait. Leuemus corda nra cū ma
nibus ad deū. Per manus enim ac
tiue vite: ad celsitudinē conte
placionis attollimur. Actiua enim
contemplatiuā precedit. Si igitur
xpm sequi volumus: oīa bona
que agimus pro eternis faciamus.
Scriptū est enim. Quis ascendet
in montē dni. aut quis stabit
in loco sco eius: Et subiungit p
pheta. Innocens manibus. et
mundo corde. qui nō accepit in
vano animā suā: nec iurauit
in dolo proximo suo. Hic notatur
triplex gradus. Primus innocen
cia. secundus munditia: tercius
dilectio et beniuolencia. Ma
nus enim leuamus. si innocentes
et mundi sumus: et per caritatem
bona operemur. Cū autē disci
puli intuerentur euntē illū: appa
ruerūt eis duo angeli. qui et
dixerūt. Viri galilei quid ad
miramini aspicientes in celū: Que
admodū vidistis eū ascēdentē
in celū: ita veniet. Discipuli enim

qui huiusque secuti fuerant eum in
terra. et in mare. libenter in aere
Sap. 9 et in celo sequerentur: nisi corpus quod
corrumpitur eos aggrauaret. ut non
possent ascendere. Dicit scriptum est.
Jo viii. Quo ego vado: vos non potestis
venire. Licet autem gauderent de ma
gistri exaltatione: non poterant
Mt 9 tamen non lugere ablato sibi spon
Lu 24 so: quia nondum induti erant virtute
ex alto. Faciebant igitur quod po
terant: oculis et corde quantum pote
Mt 6 Lu 12 rant illum conducebant. Ubi enim
thesaurus eorum: ibi erat et cor eo
rum. Ubi amor: ibi oculus. Cum
nubes assumpsisset eum. et occultas
set ab oculis eorum: adhuc tamen
admirantes stabant sursum aspicien
tes: et quasi subito reuersurum spe
Lu 24 rantes. Et quoniam preceptum erat
eis. ut reuerterentur. et sederent in ci
uitate: donec induerentur virtute
ex alto: dixerunt angeli eis. Vi
ri galylei. quid statis. vel quid
admirantes aspicientes in celum?
Galilei autem transmigrantes inter
pretantur. Quasi dicerent. Non de
betis stare. vel attoniti esse: cum
predicatio euangelica sit vobis com
missa. et ad diuersas mundi partes
transmigrare debeatis. Quid ergo
1 Cor 10 statis? Sic currite ut comprehen
datis. Vel secundum quod galilea rota
interpretatur. vocant eos angeli ga
lileos ad eorum correptionem. id est
volubiles et inconstantes: quasi
cito oblitos verbi quod dixerat eis

dominus. ut reuerterentur et sederent in
in ciuitate. Quemadmodum inquiunt
vidistis eum ascendentem in celum: ita
veniet. In eadem scilicet forma et car
nis substantia. cum nubibus. apte
et presentibus tam angelis quam homi
nibus: ad iudicium reuertetur. Pri
mo autem descendit occultus:
nunc autem ascendit manifestus.
Descendit humilis: ascendit
sublimis. Descendit iudican
dus: ascendit iudicaturus. De
scendit ad miseriam: ascendit
ad gloriam. Dicit autem ascendit: Lu 24
ita venturus est ad iudicandum
mundum. Ascendit benedicens eos.
ita venturus est cum benedictione:
quando electis suis dicturus est. Ve Mt 25
nite benedicti patris mei. Ve
niet autem non solum in iubilati
one quantum ad bonos: sed insuper
in voce tube terribilis valde quantum
ad reprobos. Quanto enim gla
dius magis est eleuatus: tanto
vehementius percutit. Gladius domini
est filius: cui pater omne iudi
cium dedit. Ita quidem eleuatus est:
quod amplius eleuari non potest. Un
ictus eius valde timendus est.
Nisi enim conuersi fueritis gla
dium suum vibrauit: arcum suum te
tendit. et parauit illum. Quanto
autem corda arcus diuinus et am
plius tenditur: tanto percutit
vehementius. Propterea deus pa Deut 32
per prophetam ait. Leuabo ad celum
manum meam. id est filium. qui dicit

Io 1 manus p̄ris : quia pater omīa
creauit per illū. Et dictū vino e
go inceṗtū. Hoc est p̄ris incame
tū. Quasi dicēt. Dicit verū ē
q̄ vino incternū : ita verū est
quod dicturus sū. scz. si acuero
vt fulgur gladiū meū. et arri
puerit iudiciū manus mea. i.
filius subito vētura. reddā ꝑ
eū vlcōnē hostibꝫ meis. Qua
si dicat. Dicit vidistis eū ascē
dentē in celū. ita veniet iudica
re mūdū manifeste : ita q̄ oēs
videant eū cū angeloꝝ multi
13 tudine et nube. Vñ in apoca
lipsi iohānes ait. Vidi ⁊ ecce
nubes candida : et sup̄ nubē
sedentē similē filio hominis.
Vos igitur frēs karissimi es
tote viri galylei. stantes. id ē
in bono cōstātes : et corde a
spicientes in celū. Estote viri
virentes scz et virtuosi : et vi
res ī dei seruicio habētes. Ste
tis in culmine v̄tutū erecti. ⁊
in bono ꝑseuerātes : aspicien
tes ī celum. ꝓ cōtemplacionē
⁊ desideriū. Et si adhuc tenea
mur īfirmitate corpis : sequa
mr̄ eū passibꝫ amoris. Dicit
Gen 3 enī carnalibꝫ dictū est. tn̄ es
et in terrā ibis : ita sp̄ualibꝫ
dicit. celū es. et in celū ibis Ex
eamus a tabernaculis. ⁊ stātes
Exo 33 ī ostio. ītueam̄ moysen nostꝝ
ingredientē tabernaculū celo
rū. quod nūq̄ transferet. Si
mus p̄terea galilei, trāsmigrā
tes : nā galilea trāsmigracio
facta intp̄retat. Trāsmigrāē
ergo debem⁹ de vicijs ad virtu
tes. de malo in bonū. de bono
ī melius. et in optimū tenden
do semp̄ et ascendendo de virtu
te in virtutē. Vñ sūt boni ga
lilei : qui nō habēt hic manen Heb 13
tē ciuitatē. sed futurā inq̄runt.
Vñ de moab ihēmias ait. Nō Ier 48
est trāsfusus de vase in vas : nec
abijt in trāsmigracionē. Nō enī
migrauit de vase cōtumelie :
ī vas glorie. Sūt mali galilei :
qui volubiles et īconstantes.
⁊ in rota positi in circuitu am
bulat. Galilea enī similiā in
temp̄tacionē rota vel volubilis
intp̄retat. De hijs autē dauid
ait. Dn̄e pone illos vt rotā :
et sicut stipulā ante faciē vēti.
Impij enī in circuitu ambulāt.
⁊ ponūtur ut rota ; q̄a in circui
laboris missi. dū ea que desc
cenda sūt sequūtur. ex posīto
ribꝫ eleuātur. et ī anterioibꝫ
cadūt. Sicut sc̄ptū est. Deiecis
sti eos dū alleuarent. Iustic
te vero aura tēptacōis. dum
nulla subinei sūt cōtione g̃
uitatis : q̄ stipula eleuat vt
corruant. Tollunt in altū :
vt lapsu grauiore ruant. De
hijs btūs iob ait. Eleuati sūt
ad modicū : et non subsistet.
Sup̄ hoc beatꝰ greg. ait. Car

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ps v mis gloria domini nitet: cadit. Sic
enim aurarum flatu in altum stipu
la rapitur: sed casu concito ad yma
revocatur. Sic ad nubila fumus
attollitur: sed repente in nichilum
tumescendo dissipatur. Sic ab in
fimis nebula se erigit: sed ex
ortus solis radius. hanc ac si non
fuerit extergit. Sic in herbarum
superficie nocturni roris humor
aspergitur: sed diurni luminis
subito calore siccatur. Sic spumo
sarum aquarum bulle inchoantibus plu
viis ex siccitate ab ymis certatim
prodeunt: sed eo celerius dirupte
depereunt: quo inflate alterius
extenduntur. Cumque crescunt ut ap
pareant: crescendo pergunt ne
subsistant. Volvuntur igitur im
pii in rota dyaboli: quos super
bia attollit. luxuria deprimit.
cupiditas circumvolvit. Unde in li
1 R 25 bro regum mulier dixit ad david.
Erit anima domini mei custodita: quasi
in fasciculo viventium. Porro au
tem anima inimicorum tuorum rotabitur quasi
impetu in circulo funde. Funda au
tem propter calorem temptacionis discin
gitur se laxantes fasciculum: et tunc
dyabolus apponit manum suam.
quod non poterat quamdiu erat strictum.
Quos autem in manu sua tenet.
Ys 19 rotando circumvolvit inmittendo
Jdc 16 spiritum vertiginis. Et sicut allo
phili sampsonem ad molam posue
runt: ita miseros homines ad mo
lam circumvolvunt. Dum circuitum mun

danorum sequi faciunt. Cum enim ter
renorum volubilitati adherent: cum
volubilibus volvuntur. et innumeris
sceleribus involvuntur. et multipli
ci circuitu per exteriora vagantur.
Unde in parabolis salomon ait. Ven Prv 20
tilator impiorum rex sapiens et inmit
tit illis rotam malorum. id est ambi
tum temporalium. que tamquam rota
volvitur. et numquam in eodem statu Job 14
permanet. In hac autem mundi mi
seria triplex nos circumvolvit ro
ta. Prima est condicionis humane.
secunda varietatis mundane: tercia
illusionis dyabolice. Prima
rota ad idem punctum revolvitur:
dum pulvis in pulverem revertitur. Gen 3
Secunda autem rota volvitur homo vicis
situdine temporalium: et ad idem pun
ctum. post multas revoluciones re
dit. Nudus ingressus est: et nudus Job 1
egreditur. Nichil inquit apostolus intu 1 Thi 6
limus in hunc mundum: haut du
bium quia nec auferre quid possi
mus. Tercia rota est suggestio
dyabolica. que a cogitacione ma
la in pravam locucionem. et a locu
cione inutili ad opus perversum.
ab opere malo in consuetudinem pec
cati miserorum volvit hominem. Pec
catum autem quasi in rota ad idem pun
ctum revertitur: dum sepius iteratur.
Ad idem etiam punctum redit: dum
ab amaritudine incipit. et in
amaritudine revertitur. Amari
tudo anxietatis est in appetitu:
et amaritudo male consciencie

in pacis consummacione. Tunc et
miseris galileis dicitur. Quid sta-
tis aspicientes in celum. Qui enim
de celestibus loquitur. et pedem
affectus sui in terra imprimit: hic ce-
lum stando aspiciat. Stare enim
dicitur. qui de suis meritis con-
fidens ocio torpescat: et ad am-
phil 3 pliora non tendit. Cum autem pau-
lus posteriorum oblitus in anteri-
ora se semper extenderet: fatuus
est. qui tamquam emeritus stat.
et procedere atque proficere non curat.
Qui autem bona que percepit. et
mala que reddidit diligenter
3 re 19 pensare voluerit: grande si-
bi restare viam non dubitabit.
Non ergo simus volubiles in
malo. et stacionarii in bono: sed
progressivi simus. et post odorem
can 1 unguentorum christi ascendentis
curramus. Ipse enim bonus ga-
lileus fuit. et est in circuitu am-
bulans regressus unde venerat
ad celos ascendit. Preterea in
ec° ecclesiaste salomon ait. Oritur sol
et occidit. et ad locum suum reverti-
tur: ibique renascens girat per
meridiem. et flectitur ad aqui-
lonem. lustrans universa in cir-
cuitu pergit spiritus. et in circu-
los suos revertitur. Sol id est christus
oritur in nativitate: oritur et
in cordibus iustorum. sicut propheta
mal 3 ait. Vobis timentibus deum orietur
sol iusticie. Occidit in morte.
Ad locum suum revertitur in ascen-

sione. Girat per meridiem: dum
in die penthecostes per spiritum
sanctum apostolos ferventes reddidit
karitate. et splendidos sa-
piencie claritate. Postea flex-
us est ad aquilonem. id est ad gen-
tes: quas per predicacionem apostolorum
convertit ad fidem. Universa cir-
lustrans in circuitu pergit spiritus:
quia in omnem terram exivit sonus
eorum. Per apostolos siquidem univer-
sas regiones lustravit: et il-
lustravit. In circulos autem suos
revertitur: quando reliquie israel rom 11
ad deum in fine convertentur. Post-
quam igitur sol verus quasi in meri-
die summe elevatus est: contrac-
te sunt umbre. nec fuit qui se
absconderet a calore eius. Uni-
versum enim calefaciens illumi- ps 18
navit. Preterea apostolus ait. Qui eph 4
descendit. ipse est qui ascendit
super omnes celos: ut adimpleret
omnia. Id est omnes in universo
gracia sua repleret. Qui igitur non
impletur. sed vacuus et inanis
remanet. nichil est: quia a vero
esse alienus est. Cum igitur caput
precessit. qui membra ipsius sunt
et illi adherent: post ipsum tra-
hentur. Sicut scriptum est. Cum ex- io 12
altatus fuero a terra: omnia traham
ad meipsum. Adhereamus igitur
capiti nostro: ut ipsum sequi mere- can 2
amur. Sit dilectus noster in nobis
similis capree. hinnuloque cer-
vorum. Similis capree: ut faci-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

at premium celeste acute conside
rare. Filiis hynnulo: ut ad illud
comprehendendum faciat nos hylari
ter currere. Ut post cursum presen
tis vite. postquam completi fuerint
[Luc ii] dies purgationis nostre: in tem
plo eius representemur illi in civi
tate sancta iherusalem. In illo felici reg
no. cuius rex veritas. cuius lex
karitas. Ad quod nos perducere
dignetur dominus noster ihesus christus: qui pre
[Io xiiii] cessit. ut nobis locum pararet. et
ascenderet membrorum humilitas. quo
precedente precessit capitis subli
mitas. Ipso prestante. qui vivit
et regnat per omnia secula seculorum amen. Eodem
die thema sumptum de libro actuum apostolorum
capitulo primo.

[Act i] Primum quidem sermonem feci de omnibus o
theophile que cepit ihesus facere et
docere. etc. que sequuntur. Dominus noster
[Iob v] ihesus christus homo natus ad la
borem. et avis ad volandum. na
tus scilicet ad laborem super terram. et
[Eze i] avis ad volandum super celum. Homo
in nativitate. vitulus in passione.
leo in resurrectione. hodie factus
est aquila in ascensione. Relicta
enim mortalitatis sarcinula. ho
dierna die super omnes celos eleva
ta est eius magnificentia. Hodie
obtulit se patri in celo: qui prius
obtulerat se in templo. Secundo obtulit
se in crucis patibulo. Cotidie autem
offertur in altaris sacramento.
Quinta autem eius erit oblatio:
[Cor xv] quando offeret regnum deo et patri.

Cuius regni non erit finis. Sicut [Ysa 9]
autem multiplex est ipsius oblatio:
ita multiplex legitur ipsius ascen
sio: Ascendit enim supra carnem
humanam in incarnatione: sicut
scriptum est. Ascendet deus super nu [Ysa 19]
bem levem: id est super carnem ab omni
peccato inmunem. Ascendit super
crucem in passione: sicut scriptum est.
Ascendam in palmam: et apprehen [Cant 7]
dam fructus eius. Ascendit super mor
tem in resurrectione: sic scriptum est.
Qui ascendit super occasum: dominus
nomen illi. Ascendit super celos
hodierna die: sicut scriptum est. As [Io xx]
cendo ad patrem meum et patrem ve
strum: deum meum et deum vestrum. Pri
mo ascendit ingrediendo: secundo
egrediendo. tercio regrediendo:
quarto ad patris dexteram residendo.
De quo ascensu psalmista ait. Exaltare
super celos deus: et super omnem ter
ram gloria tua. Propheta enim qui pri
us dixerat. Domine inclina celos tuos
et descende: visis innumeris in iu
riis et obprobriis que christus in terra
sustinuit. ex compassione ad christum
et ex indignatione ad iudeos. ait.
Exaltare super celos deus. Quasi
diceret. Domine revertere ad gloriam tuam:
relinque canes inpudicos. qui te [ysa lxi]
dilaniare desiderant. Eodem spiritu
sponsa in canticis ait. Fuge dilecte [viii]
mi: assimilare capree. hinnu
loque cervorum. super montes aroma
tum. Fuge super montes aromatum.
id est super ordines et omnem altitu

Eodem die thema sumptum de libro actuum apostolorum c 1

dine angelorum. virtutibus redolē-
cium. fuge inimicos et persecutores.
fuge fictos amicos et illusores.
fuge herodis insidias. fuge po-
Jo vi pulum te regem facturum. fuge a iu-
mt 23 deis ad gentes. fuge a terris in
celum. Assimilare capree que uer-
sum habet oculum: ut videas quo
fugias. et quo fugias. Per ca-
pream autem nata diuinitas expri-
hebr 4 mitur in xpo: cui omnibus omnia sunt
apoc ii aperta qui scrutatur corda et renes deus.
In hynnulo alacritas saltus et
celeritas cursus intelligitur. Cele-
riter enim ab indignis fugit: et
celeriter ad penitentes currit.
Non solum autem comparando. sed
aggratulando ait. Fuge dilecte
mi. Quasi dicat. Fugies ad celos
Jo xvi ascendendo. Expedit enim ut re-
das a nobis secundum carnalem presen-
ciam: ut magis desideremus te secundum
gloriosam deitatem. et ut sursum
ascendendo: desideria nostra sur-
sum trahas. Ut autem fugias assi-
milare capree. in qua est perspi-
cacitas visus: ut oculis miseri-
cordie tue nos videas. Assimi-
lare hynnulo ceruorum. in quo
est alacritas saltus: ut sepe re-
4 reg 2 deundo nos visites. Fuge ut vi-
deam quando tollaris a ~~nob~~ me:
et duplicetur spiritus tuus in me. Dum
enim meus exinanitur: tuus cres-
cit. Quanto autem te magis nobis
exhibes. magis fugis: dum ex ip-
sa experiencia immensitas tua in-
magis innotescat. Ascendete enim
homine ad cor altum: exaltabitur
deus. Fuge dilecte mi in nobis:
ut fugere nos facias. Assimilare
capree in nobis: ut autem nos vi-
dere facias quo fugere debeamus.
Assimilare hynnulo. ut celeriter
nos fugere facias. Ut non sit fuga mt 24 mr 13
nostra hyeme id est pigritia: sed festi- Lu 21
nanter fugiamus de medio babi- Je v
lonis. Partes siquidem omnium que
plus mouentur sanitores sunt: et
esui aptiores. Unde in ecclesiastico
dicitur. In omnibus operibus tuis esto
velox: et non occurret tibi infir-
mitas. Assimilatur autem xpus ca-
pree hynnuloque ceruorum: dum venit
saliens in montibus. et transiliens ca ii
colles. Saltus enim fecit primo de
celo in uterum virginis: secundo de utero
in presepio. Tertius saltus in cruce.
quartus in inferno: quintus de inferno
ad terram in resurrectione. sextus
de terra in celum in ascensione: septi-
mus autem erit de celo in aere. quando
rapiemur cum ipso obuiam xpo in aera i thess iiii
et sic semper cum domino erimus in eterna
beatitudine. Venit saliens in mon-
tibus. i. imprimens vestigia conuer-
sationis et passionis sue sanctis
maioribus: aliquando tangens eos per
contemplacionem. aliquando recedens:
dum ad se redeunt per ~~contemplacionem~~.
infirmitate. Colles autem transilit:
dum sanctis minoribus quasi desuper
volitando umbram refrigerii tri-
buit. De hac igitur xpi ascensio-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

exp(osi)c(i)o ne lucas euangelista in hodierna
ep(isto)la seu lectione plene agit s(ecundu)m
historiam scribens theophilo de
(christ)i ascensione. et de actib(us) apos
tolorum. et p(er) sp(iritu)m cui(us) dei ami
co ad exemplum et fidei confirma
tionem ista p(ro)ponit. Theophilus
quidem dei amicus interpretatur.
P(ri)mo aut(em) ipsi theophilo scripse
rat (christ)i euangelium. Vn(de) et ipse a
it. Primum quidem sermonem feci de
omnib(us) o theophile: que cepit
ih(esu)s facere et docere. Primum sermo
nem appellat euangelium propter dig
nitatem: et quia prius scripsit euange
lium quam act(us) ap(osto)lorum. Scripsit
autem in euangelio de o(mn)ib(us): lic(et)
non omnia scripsit. Sed scripsit de o(mn)i
bus: id est de factis et miraculis
(et) predicatione. De o(mn)ib(us) s(cilicet) que
iudicauit ydonea informationi
n(ost)re: que cepit ih(esu)s facere (et) docere.
Hic est enim ordo rectus. Vn(de) et
ro 15 paulus ait se non audere aliquid
loqui de hiis que p(er) ip(su)m non o
perat(ur) (christu)s. Et psalmista ait.
michi aut(em) adherere deo bonum est:
p(er) dilectionem s(cilicet) et bona operatio
nem: ut annunciem omnes predica
tiones tuas in portis filie syon.
Sermonem igit(ur) fecit de o(mn)ib(us) que
fecit ih(esu)s et docuit. vsq(ue) in diem
qua s(cilicet) assumptus est a diuinitate
vel a nube: in qua die p(re)cipiens
ap(osto)lis. id est precepta dans p(er) sp(iritu)m
s(an)c(tu)m. vel p(re)cipiens p(re)dicare s(cilicet) p(er)
sp(iritu)m s(an)c(tu)m. vel quos elegit p(er) sp(iritu)m

s(an)c(tu)m: quia quod facit filius facit
sp(iritu)s s(an)c(tu)s. Indiuisa s(un)t enim trini opa
tatis. Dicit(ur) aut(em) electi esse per
spiritum s(an)c(tu)m: cui gratia et benignitas
attribuit(ur). Electio tamen fuit tot(ius)
trinitatis. Quib(us) discipulis pre
buit seipsum viuum. id est ostendit q(uod)
viueret. Corpus ostendit viuum non
fantasma: sicut metuunt heretici.
In multis argumentis. id est oste
sionib(us) et probationib(us). p(er) quadra
ginta dies apparens eis. Non q(uod)
quolib(et) die apparuisset: sed quia
tanto spacio pluries apparuit lu 24
comedens cum eis. (et) se palpabilem
p(re)bens. et signa passionis sue i(d est)
cicatrices eis ostendens. Et ita mul
tis argumentis resurrectionem suam.
et se vere viuere comprobauit. P(er)
dies aut(em) quadragita tempus pre
sentis vite vsq(ue) ad finem mundi in
telligim(us): quo (christu)s se viuere co(n)
firmat. et ardentes consolat(ur). (et) e(st)
nobiscum vsq(ue) ad consummatione(m) s(e)c(u)li. mt 28
Apparuit igit(ur) eis loquens de reg
no dei. id est de ecclesia regenda.
(et) de euangelio et de regno celesti.
Et conuescens precepit eis ne
discederent ab iherosolimis. Re mr 16
cumbentib(us) enim vndecim in cenaculo
montis syon. d(omi)n(u)s ad eorum conso
lationem. et ad probationem vere
humanitatis (et) resurrectionis cum
eis comedit. Et postmodum vt a
it lucas eduxit eos foras in be 24
thaniam. Vn(de) intelligit(ur) q(uod) circa
horam sextam in celum ascendit. Et

1-7

precepit eis. ut sedēnt in ciuita
te quousque induti essent uirtute
ex alto: id est donec recepissent
spiritum sanctū. in die penthecostes
Corroborandi enī erāt uirtute
spūs sci: sicut vasa limosa ig
deut° xx ne consolidant. Debiles enī
et pusillanimes: nō expedit pro
gere ad preliū. Sedeat igitur
homo qui diu debilis est: et an
teque alas habeat volare non
presumat. Sedeat et lateat:
Jo xi donec dicat ei dns. lazare veni
exi foras. Vn̄ propheta ait. Ecce
elongaui fugiēs: et mansi in so
litudine. Expectabā eū qui sal
uū me fecit: a pusillanimita
lu 24 te spūs et tēpestate. Sedete i
quit dns in ciuitate: quousque
induamini uirtute ex alto. Id ē
Jo 13 donec perfecte induamini ihm cri
i cor 1 stū: qui ē dei uirtus et dei sapiā.
Virtus ut adiuuet: sapiēcia ut
erudiat et informet. Infirmitas
auxilio: ignorancia indiget e
rudicione et cōsilio. Precepit t
dominus eis a iherosolimis ne
lu 24 discederēt: sed expectarēt promis
sionē patris. Promiserat eis
Jo xiiii filius. quod precedēt passione eis
locū: et quod mitteret eis spm scm.
Dicitur aūt hec promissio patris:
quia in eius verbo promittitur. Vn̄
subiungit. Quā audistis per os
meū. Promiserat eciā dns lo
\+ ge ante per iohelem prophetā. quod
effunderet de spū suo super omnē

carnē. Et per ezechielē prophetā pro 36
dixerat. quod auferret ab eis cor la
pideū. et daret illis cor carneū
molle scz et ad bonū flexibile.
Non statī autē post ascensionē
missus est spūs scūs: sed volu
it expectare ad probacionē fi
dei eorū. et paciencie et obediencie:
quia voluit eos preparari ut essent
ydonei. tantū donū accipere.
Vn̄ lucas in actibus apostolorū ait. 1
quod post ascensionē reuersi sunt i
ihrlm: et ascendentes in cenacu
lū perseuerabāt vnanimiter in
oracione. Et in euāgelio dicit. quod 24
regressi sunt in ihrlm. cū gaudio
magno: et erāt semper i tēplo.
laudātes et benedicētes deū.
De die igitur erant i templo: et
in vespere reuertebantur in cenacu
lo montis syon. Et nos in cena
culo sublimis et celestis cōuersa
cionis. aduentū scī spūs orando
et ieiunando debemus expectare.
Licet autē non sit expressū in scrip
tura apostolos hiis diebus ieiunasse:
ex hoc tamē conici potest. quod
in euangelio dns ait. Venient mt ix / lu v
tēpus quod auferetur sponsus ab eis:
et tunc ieiunabunt. Vn̄ et mul
ti ex deuocione hiis diebus usque
ad penthecosten solent ieiunare.
Et appellatur a plerisque hominibus
abstinencia ieiuniū apostolorū.
Precepit igitur illis dns: quod expe
actus i ctarent promissionem patris. Cuiusmodi aūt
sit promissio illa ostendit cū ait.

Quia iohãnes quidẽ baptiza
uit aqua: vos autẽ baptizabi
mini spiritu sc̃o. non post multos
hos dies. Baptismũ appellat
purgacionẽ: quia ap̃li ius puri
ficati sunt adueniẽte sp̃u sancto.
Baptismũ quidẽ aque iam re
ceperãt: ĩ remissionẽ pc̃c̃oꝝ. Io
ueniens quidẽ erat illos bapti
satos esse: qui alios baptizabãt.
Baptismũ aũt unctionis. ad
maius robur. et maiorẽ pugna
tionẽ in die penthecostes receperũt.
pugiles enĩ vngi solent. Vñ et
dñs vnxit eos: ut apciores es
sent ad pugnandũ. Primus igit̃
sp̃m sanctũ receperãt in baptis
mo ante xp̃i passionẽ. Vñ et
Io xiiij dñs dixit eis. Qui loti sunt nõ
indigent: nisi vt pedes lauẽt.
Et scd̃o post resurrectionẽ:
Io xx quãdo dñs insufflauit ĩ eis. di
cens. Accipite sp̃m sc̃m. Tercio
autẽ in die penthecostes ad con
firmacionẽ sp̃itũ sc̃m acceperũt.
In baptismo aũt iohãnis nõ
tradebat̃ sp̃us sc̃us: q̃a tm̃ in a
qua baptizabat. ut homines
ad xp̃i baptismũ p̃pararet. Et
Actuũ quoniã regnabãt alienigene
et potestate romanoꝝ deprime
bãtur iudei. et tributa soluebãt
cesari: discipuli qui cõuenerãt
ĩterrogabãt eũ dicentes. Dñe si
in tẽpore hoc restitues regnũ is
rahel. p̃ p̃plo israhelitico? De
carnali regno iudeoꝝ adhuc car
nales querebant. an illud
statim reducturꝰ eẽt ad statũ
priorẽ. sicut fuit in tp̃e dauid:
ut sc̃z a seruitute. et tributorũ
exactione liberarent̃. Dominꝰ
autẽ respondit eis de regno
sp̃uali dicens. Nõ est vr̃m
nosse tempora vel momẽta: que
pater posuit ĩ sua p̃tate. id ẽ.
nõ expedit vobis scire quãdo
venturus sim ad iudiciũ: ut sẽ
per timeatis et parati sitis.
Hac enĩ ratione dñs incertũ
nobis esse voluit diẽ mortis
nostre. Vel quia adhuc carna
les erant. nõ expediebat eis
nosse archana misterii. donec
essent sp̃uales. De hijs autẽ
que magis expediebant eis
subiũgit. Sed accipietis uirtu
tem superuenientis sp̃us sancti
in vos. Hoc enĩ expediebat
carnalibꝫ et ĩfirmis. p̃serti
quia futuri erãt testes dn̄ice
resurrectionis: et p̃dicatores
fidei xp̃i. ⁊ multociens habituri e
rant cõtradictores in factis. et
calumpniatores ĩ verbis. Vñ
et dñs ait. Et eritis michi tes
tes in iherusalẽ. et in om̃i iu
dea et samaria: et vsq; ad vl
timũ terre. Primo dicit ĩ ihe
rusalẽ: q̃a de syon exiuit lex ysa ij Mich' 4
⁊ verbũ dñi de ihr̃lm. Sp̃ua
liter aũt in visione pacis. et in
cõfessione vere fidei. et ĩ sama
ria. id est in custodia preceptoꝝ

dei: et usq ad extremū t're. id
ē in hiis q alienos se fecerunt a
fidelitate illos ꝑdicaturos esse
ꝑdicat. Et cū hec dixisset viden
tibꝫ eleuatꝰ est. Cū autē dixis
set predicta verba eis in cena
culo ī quo recūbebat. eduxit
eos foras ī bethaniā: q erat ī
monte oliueti. Et tūc videnti
bus illis eleuatꝰ est. Qd ma
24 nifestū est ex euāgelio luce:
vbi ait. Vos autē estis testes
hoꝝ. Et ego mitto promissū
pr̄is mei ī vos. Vos aūt sede
te ī ciuitate. quousq īduami
virtute ex alto. Et postea sub
iūgit. Eduxit aūt eos in betha
niā. Et eleuatis manibꝫ suis
bn̄dixit eis. Et factū est cum
benediceret illis: recessit ab eis
et ferebatᷣ in celū. A bethania
autē. id est a domo obedientie
ascensus est nobis ī celū: et
p obedientiā ascendē debemꝰ
post xp̄m. Deus enī excelsus:
nō suꝑbia. sed hūilitate et o
bediētia attingitᷣ. Victo aūt
p̄ncipe tenebraꝝ. saluator
noster in locū pacis et lumi
nis fideles adducat: et mon
tē oliueti ascendit. spiritū sc̄m
missuꝝ. cuiꝰ vnctio docꝫ nos
de omibꝫ. Eduxit ī bethaniā
110 14 et benedixit. Sicut enī cō tep
tus et suꝑbia meruit male
dictionē: ita obediā bn̄dic
tionē ꝓmereretᷣ. Videntibꝫ aūt

illis eleuatus est: ut sicut fu
erat testes resurgentis essent tes
tes ascendentis. Videntibꝫ illis
eleuatꝰ ē. Sicut scriptū est. Vi
derūt ingressus tuos deus.
Nubes autē suscepit eū ab
oculis eoꝝ. Quia ascendentē
in celū incessu sequi nō pote
rant: oculis et corde seq̄bantᷣ.
Oculi xp̄m deducūt vsq ad
nubē: sed vsq ad celos et sy
dera deuotio cordis deducat.
Nubes ad litꝫ xp̄m ascendē
tē suscepit. Magnificētia eiꝰ
et virtus eius ī nubibꝫ. Crea ps 16
tura enī vbiq obsequitur crea
tori. Stella īdicat nascentē: nu 1
sol cōpatitᷣ patienti: ascendē lu xxi
tē nubes suscepit: redeuntē
ad iudiciū comitabitᷣ. Vn̄ da vij
niel ait. Aspiciebā in visione
noctis: et ecce cū nubibꝫ celi
q̄si filius hominis veniebat.
Et dauid ait. Qui ponis nu
bem ascensū tuū: qui ambu
las sup pennas ventoꝝ. In
nube enī ascendit xp̄s. Sic et 1 ths v
sc̄i rapientᷣ in nubibꝫ obuiā
xp̄o in aera. Mistice aūt nu
bē posuit ascensū suū: quia
post ascensionē dedit sp̄s sc̄i
refrigeriū. Sicut aūt ascensus
nebule pluuiā parit: sic xp̄s
post ascensionē gratiā sp̄s sc̄i
ī mūdū misit. Ventus autē
dicatᷣ motus aeris: cuiꝰ velo
citas p pennas signatᷣ. Sed

deus hanc velocitatem superat:
quia ubique presens est. Unde in psal
mo. Velociter currit sermo eius.
id est filius. Mistice autem in ven
tis sunt anime sancte: pene virtutes. que
sunt in duabus alis: id est in duo
bus preceptis caritatis. Sed cari
tatem omnium superat caritas christi.
Ambulat ergo super pennas ven
torum: quia excedit sagacitatem cog
nitionis vel caritatis sanctorum.
In nube etiam christus ascendit.
id est in humana carne: quia secundum di
vinitatem ascendere non potuit. Si
ysa 19 cut enim ascendit super nubem levem
ut ingrederetur egyptum. i. mundum
istum: ita ascendit super nubem le
vem ut ingrederetur celum. Mistice
autem nubes suscepit eum: dum per
obumbrando illi prestitit refri
gerium. Cum autem discipuli intuere
tur in celum euntem illum: ecce duo
viri astiterunt iuxta illos in vesti
bus albis. Duo viri id est an
geli in specie hominum: apparuerunt
in vestibus albis propter gaudium
ascensionis. Unde in iubilatione
deus ascendisse dicitur: quia ineffa
biliter apostoli exultabant. quando
ipsum euntem in celum aspiciebant.
Duabus autem de causis angeli sunt
apparuerunt: ut scilicet discipulos
regredi in ierusalem. et spiritus sancti
adventum amonerent expecta
re. et ut christum vere in celum ire
et ad iudicandum mundum reversu
rum esse ostenderent. Ne forte cre
derent christum sicut helyam qui in celum
sublatum esse: et non vere in celum
ascendisse. Dicit autem sulpicius
quod loco illi unde christus ascendit im
pressa sunt vestigia eius: et quia
pavimento continuari non potuerunt.
adhuc impressa cernuntur. Apparue
runt ergo duo viri: qui et dixerunt.
Viri galilei quid statis aspicientes
in celum? Hic ihesus qui assumptus est
est a vobis in celum. sic veniet quem
admodum vidistis eum euntem in ce
lum. Teste enim propheta. dominus in celo
paravit sedem suam: et regnum ipsius
omnibus dominabitur. Hoc erit in iudi
cio: quando posuerit deus pater omnes
inimicos christi scabellum pedum ipsius.
Et rursus ait. Regnabit deus super
gentes: deus sedet super sedem sanc
tam suam. Qui enim prius in una gen
te regnabat: postquam ascendit in ce
lum super omnes gentes regnavit. et da mt 28
ta est ei omnis potestas in celo et
in terra: et pater omne iudicium de Io v
dit filio. Sicut igitur aperte ascen
dit: ita aperte veniet ad iudicium:
quemadmodum in parabolis salomon vij
ait. Non est vir in domo sua:
abiit via longissima. Sacculum pe
cunie secum detulit: in die plene
lune reversurus. Vir. id est christus.
non est in domo sua. id est in mi
litante ecclesia iam non apparet.
Abiit via longissima: id est a
ita in celum profecit. Hic est enim ho
mo. qui peregre proficiscens vo mt 25 lu 19
cavit servos suos. et tradidit illis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bona sua. Abiit enim in longin-
quam regionem capere regnum et re-
verti. Saculum pecunie seu tu-
lit: id est humanitatem suam. Que
dicitur sacculus pecunie. quia in ea
col. ij reposita fuerunt omnes thesauri sa-
pientie et scientie dei. In die autem plene
lune: quando perfecta erit ecclesia
ex omnibus membris suis. scilicet in fine
46 mundi revertetur. De hac autem terra
longinqua dominus per ysaiam ait. Vo-
cans ab oriente avem: et de terra
longinqua virum voluntatis sue.
Ab oriente enim. id est a patribus iudeis
que sita est in oriente. vocavit avem
id est christum: et de terra longinqua
id est de mundo revocavit eum in ascen-
sione. Postquam autem locuti sunt
angeli reversi sunt discipuli in ihe-
Act. 1 rusalem. ut ait lucas: in cenaculo scilicet
in quo commorabantur apostoli. Et erant
perseverantes unanimiter in oratione
cum mulieribus. et maria matre ihesu.
Principium enim nascentis ecclesie flo-
re virginitatis. id est matre christi exor-
natur. Quoniam autem dominus prece-
pit discipulis ut egrederentur in be-
Lu. 24 thaniam. et iterum regrederentur in ihe-
rusalem. quousque induerentur vir-
tute ex alto: hodie consuevit
ecclesia sollempnem facere processionem.
In processione duo attenduntur.
egressus scilicet et regressus. Pre-
cipue autem felix illa et gloriosa pro-
cessio representatur: qua christo ascen-
dente et captivam captivitatem se-
cum ducente. multitudo angelorum

obviam ei occurrit. Ubi enim fuit Mt. 24 Lu. 17
corpus: illuc congregate sunt aqui-
le. Ipso autem cum exercitu sanctorum quos
ab inferno deduxerat. ascendente:
angeli sancti qui ipsum comitabantur.
aliis angelis in celo residentibus
dixerunt. Attollite portas princi-
pes vestras: et elevamini porte eter-
nales: et introibit rex glorie. Quasi
dicerent. O principes celi reserate
celestes aditus domino venienti: et
vos porte eternales. que hacte-
nus hominibus clause extitistis. id est
aditus celi. et ingressus paradisi
elevamini. id est aperiamini: et intro-
bit rex glorie in celum. ut sedeat a [illegible]
dextera dei patris in excelsis. Ipse
autem virtutes angelice novo mi-
raculo quasi stupefacte: querunt cum
admiratione. Quis est iste rex
glorie? Quibus respondet angeli
qui cum christo veniebant in hac pro-
cessione. Dominus virtutum. id est an-
gelorum spirituum. vel virtutum. id est
graciarum quarum est distributor: ipse
est rex glorie. Eodem modo legi-
mus in ysaia. quod quidam angeli 61
non plene cognoscentes misterium in-
carnationis. passionis et resur-
rectionis. videntes cum multitudine
angelorum christum ascendentem ad celum.
non tamen eorum auxilio sicut alie-
sanctorum ab angelis feruntur in celum.
sed virtute propria animabantur.
dicentes. Quis est iste qui venit
de edom. tinctis vestibus de bosra?
Iste formosus in stola sua. gra-

diens i multitudine virtutis sue.
Edom terrenus uel sanguineus in
terpretatur: et significat mundum is
tum. De quo xpus in celum cum mul
titudine exercitus vehebat. Bos
ra autem munita vel firma inter
pretatur. per quam infernus designatur.
in quo sub multis custodibus anime de
tinebantur. De mundo enim sagui
neo. et de inferno spoliato xpus
redibat cum signo seu vexillo sue
passionis: quia tunc etiam apparebat
vulnerum cycatrices. Unde tinctis
vestibus: id est membris corporeis
venire dicebatur. Vel tinctis prius
in cruce vestibus corporis sanguine
passionis. Formosus autem dicitur
in stola sua: id est in habitu hu
manitatis. quia speciosus forma
pre filiis hominum. Gradiens in mul
titudine virtutis sue. id est nullo
indigens auxilio: ita potens ut
sibi et aliis aperiat regnum celorum.
Gradiebatur autem non solum in for
titudine. sed in multitudine forti
tudinis sue: quia nulla fortitu
do fortior est. quam dyabolum vincere.
mortem superare. genus humanum
redimere. et terram super celos collo
care. et ad dexteram patris in gloria
Angel' residere. Angelis autem tacentibus:
ipse respondet. Ego qui loquor
iusticiam: et propugnator sum ad sal
vandum. Iusticiam loquitur. non so
lum ore. sed opere: reddens uni
[?] cuique iuxta opera sua. Et propug
nator fuit ad saluandum: pug

nans contra demones. ut salua
ret genus humanum. Rursus at
querunt angeli. Quare ergo rubrum
est indumentum tuum: et vestime
menta tua sicut calcantium in tor
culari. Quasi dicant. Si talibus
per loqueris iusticiam. et salus om
nium in tuo est arbitrio: quare vesti
menta tua sunt velut musto tinc
ta. Et tunica tua. que ab utero
virginali tantum candore habuit
quantum fullo non potest facere su
per terram: quare sanguine cruen
tatur. Hoc dicunt propter signa
passionis: que in eius corpore ap
parebant. Vel tinctura sanguinis
dicunt rubicundie signa. Ac si dicerent.
Cum tu clemens et pius sis. cur
in veste corporis rubicundie signa pre
tendis. Dominus autem respondet di
cens. Torcular calcaui solus:
et de gentibus non est vir mecum.
Torcular appellat passionis
pressuras: quas sustinuit. Licet
autem calcatus sit in pressura crucis.
dicit tamen torcular passionis. id
est pressuram passionis a se cal
catum. i. pressuram passionis a se
superatam. Qui enim mortem mo
riendo superauit: calcatus a mor
te mortem calcauit. Solus autem
calcauit: quia nullum habuit in
pugna adiutorem. recedentibus
cunctis discipulis. Et de gentibus
non est vir mecum. Quod dicit preci
pue ad illorum confusionem. qui pas
sionem eius noluerunt imitari. Cum

m̄t 9

tanti videatur quod omnes angeli de
misterio redemptionis nostre. et
de christi persona non dubitaret: le
guntur admiratiue. non dubitati
ue. quod dicit angeli. Quis est iste
qui venit de edom. id est quam potens
quam formosus quam admirabilis.
Unde et dauid hanc christi gloriosam
exultacionem admirans ait. Domine
dominus noster. quam admirabile est no
men tuum in vniuersa terra. Et rursum
ait. Exaltare domine in virtute tua.
id est in altum ascende virtute propria:
et tuam cantabimus ore laudando.
et psallemus opere imitando. vir
tutes tuas. Et iterum ait. Exalta
bo te domine quoniam suscepisti me.
et altitudinem tuam laudabo: qui
causam meam suscepisti. ut assiste
res in conspectu patris aduocatus pro
me. ¶ Nos igitur fratres cum christo ascen
dente ascendamus. et de presenti
valle lacrimarum disponamus ascen
siones in corde nostro. et illuc semper
tendat humilitas gregis: quo pre
cessit sublimitas pastoris. Que
sursum sunt queramus: vbi christus est
in dextera dei sedens. Queramus
faciem eius semper: et sursum corda
habeamus ad dominum. Leuemus cor
da nostra cum manibus ad deum.
Ponderosum est quidem cor hominis:
quia corpus quod corrumpitur ag
grauat animam. Unde manibus bo
norum operum niti debemus. et sanctos
coadiutores inuocare: ut cor nos
trum sursum leuantes domino illud of
feramus. Descendamus cum rebec
ca a tortuositate cameli. ut nobis
verus ysaac occurrat. et trahat
nos post se: ut curramus in odo
rem vnguentorum ipsius. qui ait.
Cum exaltatus fuero a terra: omnia
traham ad meipsum. Et iterum ait.
Nemo venit ad me: nisi pater
meus traxerit eum. Postquam autem
tempus fuit. ut reuerteretur ad eum qui
misit illum: non est reuersus va
cuus. fidelis iste legatus. Reuer
sus est iacob a domo laban in pa
triam suam. cum duabus turmis. acti
uorum scilicet et contemplatiuorum. Reuer
sus est raphael angelus sanita
tis liberata sara a demonio et to
bia a cecitate. Reuersus est dauid
percusso philisteo. Porrigamus
illi manus. et cum ipso eleuatis
manibus bonorum operum feramur in
celum. Venite igitur et ascendamus
in montem domini: et ad domum dei ia
cob. Festinemus ingredi in illam
requiem. et adeamus cum fiducia
ad thronum gratie eius. Habemus
enim fiduciam ut ait apostolus in introi
tu sanctorum in sanguine christi. id est quod
introibimus in sancta sanctorum per san
guinem christi. Et subiungit apostolus.
quod initiauit nobis viam nouam
et viuentem per velamen. id est carnem
suam: et sacerdotem magnum super
domum dei. Initiauit viam nouam:
quia primus ascendit. et nullus
ante illum intrauit. Et viuentem
id est permanentem et perpetuam: qua

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nulli fidelium postea clausa sunt.
Cuius autem eius dicitur velamen:
quia velabat et celabat diuinita
He 4 tem. Habentes igitur pontificem
magnum. qui penetrauit celos.
6 ihesum filium dei. Introeamus ad
ipsum usque ad interiora velaminis:
ubi precursor noster pro nobis
introiuit. ihesus secundum carnem secundum
ordinem melchisedech pontifex
6 factus in eternum. Unde et saluare
in perpetuum potest. accedens per semet-
ipsum semper viuens ad interpellan
dum pro nobis. Talis enim decebat
ut nobis esset pontifex sanctus.
innocens. impollutus. segregatus
a peccatoribus: et excelsior celis fac
He 8 tus. Talem enim pontificem habemus
qui consedet in dextera sedis mag
nitudinis in celis sanctorum minis
ter et tabernaculi veri quod fixit
He 9 deus et non homo. Cristus enim as
sistens pontifex futurorum bonorum.
per sanguinem proprium introiuit se
mel in sancta: eterna redemptione
inuenta. Non autem in ~~manifesto~~
manufactis sanctis ihesus introiuit:
sed in ipsum celum. ut appareat nunc
vultui dei pro nobis. Si autem ma
ter sine pietate filii sui vulnera
non potest intueri: quanto magis
pater misericordiarum et fons totius pie
tatis cicatrices filii sui non potest
aspicere. quin erga nos moueatur
4 Re 1 pietate. Stat helyas noster in
vertice montis. et mittitur ad eum
quinquagenarius primus: qui igne

consumptus est. et secundus similiter. Ter
cius vero merito deuotionis et
humilitatis reseruatus est. Helyas
stans in monte est dominus noster ihesus
cristus: qui sursum assistit vultui pa
tris ad interpellandum pro nobis. He vii
Qui misit ignem in terram. et vult Lu 12
ut accendat et deuoret quinqua
genarium. id est veterem hominem. cum Col 3
actibus suis. Hic ignis spiritus sanctus
deuorat peccatum consumendo: et ab
ope seruili facit quiescere. Secundus
quinquagenarius est vita actiua:
in qua per opera misericordie remittitur
non solum peccatum. sed et pena peccatis
debita. Hec quoque vita consumitur.
et finem habet: et eam in holocau
stum diuinus ignis assumit. In pri
mo quinquagenario hircus immolatur. Leuit 16
et cremature. In secundo aries in
cenditur. Tercius vero qui est con
templationis finem non habet: sicut
helyas superuixit. et in eternum reser
uatur. Intrauit autem hodie sum
mus pontifex noster intra velum in
sancta. ut posuit super ignem aro
matibus. Nebula eorum et vapor o
periat oraculum: sicut in leuitico
de sacerdote dicitur. Cristus autem
ascendens in celum. posuit aroma
ta orationum. et diuersorum caris
matum super ignea corda apostolorum:
ut oraculum operiatur. id est mens eorum
protegatur. et ipso ascendente sur
sum trahatur. Unde iob ait. Ecce 16
testis meus in celo et conscius meus
in excelsis. Ipsius enim me infir-

mitatis consciis sublenatus est
in celū: et testis est nostre sub
Io xij levationis. Vn̄ ipse ait. Cum
exaltatus fuero a trā omnia
traham ad meipsū. Et quomā
peccatorꝝ pondere gravati p9
ipm ascendē nō valemus. re
iectis peccatorꝝ sarcinulis. ut
ascendere valeam9. carnem
mūdū et dyabolū pedibus
judicum 1 nostris substernam9. Ascenda
mus asinā cū axa filia caleph.
apoc 12 Ponam9 lunā. id est mūdi
varietatē sub pedibꝫ nostris.
cū muliere amicta sole. Con
culcemus etiā leonem et dra
conē: et cōteramus sathanā
lc 15 sub pedibus nr̄is. Divicias
autē calcando: et ipsas pau
peribꝫ erogando. scalā nobis
in celo pparemus. Est autē
quadruplex ascensus sanctorꝝ.
Primus. de malo in bonū:
secūdus de bono ī melius.
tercius de meliori ī optimū.
q̄tū ad pfectionē vie: q̄rt9
de via in patriā. q̄ntū ad glo
riā vite eterne. Ascendam9
igit̄. et ī altū elevem̄ sicut a
mt 24 quila: ut ubicūq3 fuit corp9
xpi glorificatū. illuc cōgre
gent̄ aquile. i. scī spūales.
act 1 Ascendam9 ī cenaculo cū pet.
4 re 2 in bethel cū helya. ī sichomo
luc 19 ro cū zacheo. ī montana cū
luc 1 maria. in palmā cum xpo.
ct 4
gen 28 Ascēdamus in scalā iacob:

ī qua ipse nobis vidit ange
los ascendētes et descendētes.
In ascensu eīn et descensu q̄d
aliud ītelligim9. nisi exalta
cione descendē. et humilitate
ascendē. Omīs eīn qui se ex iac 4 luc 1
altat hūiliabit̄: et qui se hū
liat exaltabit̄. Humiliem̄ g̃ 1 pe 5
sub potenti manu dei. ut nos
exaltet in die visitacionis. Nō
efficiam̄ similes lucifero. qui
pius voluit ascendē q̄m desce
dere: et ideirco miserabiliter
corruit. Sicut scriptū est. Vi luc 10
debā sathanā tanq̄ fulgur
de celo cadentē. Ante siquidē pu 16
ruinā exaltat̄ cor. Similiter
adā prius ascendē voluit q̄
descendē. Et ideirco cōparatus est
iumētis insipientibꝫ: de orto
deliciarꝝ proiectus ē in sterqui
liniū. De ipō eīn et eius mi
sera uxore psalmista ait. De
iecisti eos dū allevarent̄. Des ps 4
cendam9 i. ut ascendam9. Qui
eīn descendit. ipse ē qui z ascē
dit. Sedeam9 in civitate p hu luc 24
militatē. quousq3 induti vir
tute ex alto surgam9 postq̄
sederim9: ascendēdo de virtute
in virtutē. donec videam̄ deū
deorꝝ in syon. Ipso pstante q̄
vivit z r. p oīa s. s. Amē. Eodē
die thēa sūptū de ewā° fr'° iij.
Recūbentibꝫ xi ruptio
undecī discipul' ē xvi. mt 16
apparuit illis ihesus.

et exprobravit incredulitatem eorum
et duritiam cordis: quia hiis qui
viderant eum resurrexisse non cre
mt. 9 diderunt. ¶ Messis multa opera
rii pauci. Unde rogandus est do
minus messis, ut mittat ope
rarios in messem suam. Vos siqui
dem messis domini estis. Ipse enim
crucis aratro terram ecclesie exco
luit. et sanguine proprio rigavit:
ut inde fructum colliget. salutem a
nimarum. Operarii autem sive mes
sores sunt doctores ecclesie: de quibus
ps. psalmus ait. Letabuntur coram te:
sicut qui letantur in messe. Unde et
messores inclinari debent ad mes
sem colligendam per humilitatem et
compassionem: et tenere falcem in manu
id est verbum dei in opere. ut quod
alios docent facere. ipsi prius fa
ciant. Debent igitur messores isti
messem dei a terra levare. i. cor
da auditorum verbo predicationis
et bono exemplo a terrenorum amore
mt. & mr. ij lu. 6 sursum attollere. Nam et discipu
los domini legimus spicas a terra
avulsisse. Debent divisas spicas
insimul in unum constringere per
karitatem et fraternam concordiam:
et in horreum domini. quod est sancta
ecclesia recondere. donec variis fla
gellis grana a paleis purgata.
in eterna beatitudine reponantur. Cum
autem multa sit messis in univer
so mundo: dominus de paucitate ope
rariorum conqueritur. Operarii in quantum
pauci sunt. Multi enim sunt qui

loquuntur: sed pauci qui iuxta
id quod predicant operentur. Cum ta
men dicat apostolus. quod non audet io. 17
loqui aliquid eorum. que per se non o
peratur dominus. Multi sunt predi
catores: et pauci sunt predicatores.
Multi numero: pauci merito.
Et ideo messis domini in terra compu
trescit: et a bestiis conculcatur.
Quia pauci sunt qui velint se in
clinare per compassionem: et corda
peccatorum sursum attollere. Qui autem
in terra iacent: quomodo alios a
terra sursum elevare poterunt? Unde
dominus ait petro. Duc in altum: et lu. v
laxate retia vestra in capturam. A ter
ra igitur removere debet predicator. id est
a terrenorum amore: ut laxet retia
sua in capturam animarum. Sicut scrip
tum est. Statuit supra petram pedes
meos: et tunc immisit in os meum
canticum novum scilicet predicationis.
Sit prius sal terre. carnem suam mor
tificando: et postmodum lux mun
di. alios docendo. Quemadmodum
apostolis dominus ait. Vos estis sal terre: mt. v
vos estis lux mundi. Petram autem
salis brutis animalibus opponit:
ut illam lambendo melioretur.
In ecclesiastico autem sapiens ait. Omni vi
qui arat: et qui seminat attende
ad sapientiam. Prius enim debemus
arare in nobis carnem nostram affli
gendo: et postmodum seminare
aliis predicando. Prius gallus
seipsum alis ter percutit: et postea a
lius excitando vocem emittit. Gallus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

est predicator: quemadmodum in iob
dominus ait. Quis dedit gallo intelli
gentiam. id est predicatori. Qui sti
mulos habet seu calcaria. ut pun
gat comminando: et gallinas. i. a
nimas sibi commissas defendere va
leat. Predicator igitur more gal
li nocte debet cantare. id est in tene
bris huius seculi: et dormientes atque
pigros excitare. Prius tamen quam
alijs predicet seipsum debet purgare. ter
id est cordis contritione. oris confessione
et operis satisfactione. Pauci sunt
autem hodie huiusmodi galli: sed facti
plures sunt galli gallinacei: ut tamen
non audeant pugnare. nec galli
nas valeant fecundare. De quibus
22 dominus per ysaiam ait. Asportabit te sicut
gallus gallinaceus. Demones e
nim tales asportant in infernum per
trahendo. Pauci sunt hodie fideles
operarii in agro domini. Et ideo ro
gare debetis dominum messis. ut inter
operarios suos et messores me re
putare dignetur: vel saltem inter il
los. qui spicas colligunt post mes
sores. Ut si non possum plenos ma
nipulos in horreum domini mei repo
nere: saltem paucas spicas illi va
leam presentare. Si enim vel unam a
nimam deo lucrari possem in vita
mea: magnum esset. putarem me
mt 25 talentum michi commissum duplicare.
Non enim habeo nisi animam unam.
Unam cum illa per divinam misericordiam
et merita vestra unam aliam tanquam
minister. et non auctor salutis lu
crari possem. Recumbentibus
undecim discipulis etc. Salva
tor noster fratres karissimi ad hoc incli
navit celos et descendit. ut iacen
tes erigeret: ad hoc in celum ascen
dit. ut ereptos secum traheret. Descen
dit igitur et ascendit: quia non ha
beret altissimus quo ascenderet.
nisi prius descendisset humilimus.
In descensu quatuor fuerunt gradus:
similiter et in ascensu quatuor.
Primus descendendi gradus a
summo celo usque ad carnem: secundus
usque ad crucem: tercius ad mortem:
quartus usque ad infernum et mor
tis auctorem. In carne exercuit
sapientiam: in cruce pacientiam:
in morte caritatis benivolentiam:
in inferno potentiam. Primus eius
ascensus fuit super montem. in pre
minentia sancte conversationis: se
cundus supra mortem in gloria resur
rectionis: tercius supra celos in
consessu ad dexteram maiestatis:
quartus supra thronum iudiciarie
potestatis. Ipse enim attingit a sap 8
fine usque ad finem fortiter: et dis
ponit omnia suaviter. A fine us
que ad finem. id est a terra usque ad ce
lum. Vel a fine meritorum: usque ad fi
nem premiorum. Disponit autem omnia
suaviter: id est cogitationes. verba
et opera. Cogitationes puritate:
verba veritate: opera honesta
te. De hoc autem multiplici ascen 33
su dominus per ysaiam ait. Nunc exur
gam. nunc exaltabor. nunc subli

iv mabor ait dominus. Et amos ait. Qui
edificauit in celo ascensionem suam:
et fasciculum suum super terram fundauit.
Christus enim ascensione in celo ~~fundauit~~
edificauit: dum ipse in
celum ascendendo alios ascendere fe-
cit. Super terram vero multipliciter
fasciculum fundauit. Fasciculum scilicet
fidelium: quos vinculo caritatis li-
gat et astringit. Qui enim trium-
phantem ecclesiam ascendere facit.
gregem fidelium in ecclesia militante
ligat indissolubili vinculo cari-
tatis. Fasciculum preceptorum in ter-
ra edificauit: que fidelibus suis
portandum commisit. Et insuper
fasciculum tribulationum quas ipse
in terra sustinuit. In terra enim
habuit dolorem: in excelso gloriam.
Unde non dicitur gloria in terra: sed
luc ii gloria in excelsis deo. Ascensione
igitur in celum edificauit precedens:
et fidelibus suis viam preparans. Unde
act i et micheas ait. Ascendit pan-
dens iter ante eos. Nos autem in
baptismo secuturos promisimus:
et frequenter in ecclesia cantamus. Le-
tatus sum in his que dicta sunt michi:
in domum domini ibimus. Ex quo
patet quantum ipsum contempnimus:
dum post ipsum ascendere recusamus.
Io xiiii Vado inquit dominus vobis parare
locum. Si autem tu aliquem premit-
teres ut hospicium tibi prepararet:
magnam illi faceres iniuriam: si ad
locum alterum diuerteres. preparatum
hospicium contempnendo. Inimi-

cam igitur et dedecus illi faciunt: qui
terram celo preponunt. Unde beatus
gregorius ait. Quecumque mens dum
delectatione creature se subdit:
a creatoris se societate disiungit.
Unde sunt velut heretici. pomis sil-
uestribus onerati: id est malo sa-
pore mundi aggrauati. ut non pos-
sint ascendere. nec saporem celes-
tium gustare. Si autem cum Christo sur-
rexissent: que sursum sunt saperent. col iii
et gustarent ubi Christus est in dexte-
ra dei sedens. Delectationes autem
in dextera eius usque in finem. Per-
uersi autem homines has delecta-
tiones non percipiunt: nec tantum in-
tuentur claritatem. Si autem cecus est
qui solis claritatem non percipit:
quanto magis est cecus. qui eiusdem cla-
ritatem non intuetur. a quo sol il-
luminatur. Unde de synagoga re-
proba beatus iob ait. Semitam ig- 38
norauit auis: nec intuitus est eam
oculus vulturis. Teste beato gre-
gorio. auis nomine ille significatur:
qui corpus carneum quod acceperat
ascendendo ad ethera librauit.
Iudea autem semitam ignorauit a-
uis: quia humilitatis Christi vias. qui-
bus nos in altum subleuamur con-
siderare noluit. Nec intuita est o-
culos vulturis. id est Christi. Ait enim
idem gregorius. redemptor noster
vulturis appellatione significa-
tur. qui manens in altitudine dei-
tatis sue. quasi quodam volatu
sublimi. cadauer nostre morta-

litatis conspexit in infirma
et se de celestibus ad yma demi
sit. Et dum animal mortuum pe
rijt: mortem apud nos inuenit.
Huius vultus oculus fuit. In
tencio nostre irrigationis. Po
pulus ergo iudaicus vultu
rem quidem conspexit: sed ocu
los vulturis non aspexit.
Unde et predicatores eius repu
lit. Propterea psalmista ait. Ne
scierunt neque intellexerunt. Et
vj ysaias ait. Incrassatum est cor
populi huius. Istius ergo auis
semitam ignorat: qui xpistum
in celum ascendisse negat vel
x dubitat. Unde ad romanos apostolus
ait. Ne dixeris in corde tuo
quis ascendit in celum. id est
xpistum deducere. Aut quis descen
dit in abyssum. hoc est xpistum a mor
tuis reuocare. Quasi dicat.
Cum audieris predicare xpistum
ascendisse in celum. noli dicere
in corde tuo. mendacium. quis enim
ascendit in celum. Hoc autem
dicere: xpistum deducere est de celo
ad terram. id est negare xpistum ascen
disse. Et similiter cum audis pre
dicari quod xpistus ad infernum de
scendit. noli dicere. mendacium
est. Quis enim descendit in abis
sum. Hoc autem dicere est xpistum re
uocare a mortuis. quantum in te
est. id est credere quod xpistus non de
scendit in infernum. Hec autem ver
ba adhuc hodie dicunt iudei.

qui non credunt xpistum in celum a
scendisse. neque descendisse in
infernum: cum tamen ex lege contra
istud possent aduertere. Ipsi autem
duri ad credendum usque hodie
remanent in cordis duricia et
in infidelitate sua. De qua cordis
duricia et tarditate ad creden
dum. dominus ascensurus in celum.
discipulos suos redarguit:
sicut in euangelio marcus ait quod
hodierno recumbentibus undecim
discipulis apparuit illis ihesus
et exprobrauit incredulitatem eorum
et duriciam cordis: quia hijs qui
viderant eum resurrexisse non cre
diderunt. Non enim mendaces de
buerunt estimare: quorum sincer
itatem agnoscebant. Sed nec eos
deceptos fuisse putare debue
runt. cum omnem deceptionis suspi
cionem xpistus amouerit. qui coram lu xx
ipsis manducauit. et cicatrices lu 22
ostendit. atque seipsum palpabi
lem prebuit. Presertim cum ipsi
ex scripturis de xpisti resurrectione
possent certificari ex verbis sal
uatoris. qui ante mortem dix mt xx
it se tercia die resurrecturum a mor mr x
tuis. Cum igitur gentes quibus pre lu 18
dicaturi erant apostoli in au
ditu auris credituri essent. in
ipso die ascensionis cum recum
berent apostoli in cenaculo mon
tis syon: exprobrauit eis cor
dis duriciam. Unde statim subiun
xit. Euntes in mundum uniuersum:

predicate euangeliu omi crea
ture. Qui crediderit et baptiza
tus fuit: saluus erit. Qui vo
no crediderit: condepnabitur.
Ecce quantu est fidei meritu:
et quantu viciu infidelitatis. Et
idcirco de duricia cordis: et de
xvi tarditate credendi eos dns ar
guit. Teste enim marco. cu mari
a magdalene nunciasset eis. q
vidisset dnm: illi audientes q
viueret. et visus esset ab ea non
lu 24 crediderunt. Post hec duobz am
bulantibz in emaus apparuit.
At illi euntes nunciauerunt ceteris:
nec illis crediderunt. Magnu est
autem infidelitatis viciu: bonis
viris fidem no adhibere. Similiter
et petrus viderat xpm viuentem.
Et postqua nunciauit alijs: illi no
crediderunt. Postqua enim in ipo
die resurrectionis apparuisset
marie magdalene. et petro et
duobz euntibz in emaus. et au
dissent ab eis q xps resurrexis
set. in ipso vespere. cu stetisset
ihs in medio eorum no credebant:
sed ut ait lucas estimabant se
21 spiritu videre. Teste autem ma
theo cu dns postqua appareret
eis in monte galylee: videntes
eum adorauerunt. Quidam aut
eorum dubitauerunt. Illorum autem
tarditas et duricia cordis nobis
utilis fuit. Vn beatus gregorius
ait. Ad resurrectionem dnicam
discipuli tarde crediderunt: no

tam illorum infirmitas: q nostra
ut ita dicam futura firmitas fu
it. Ipsa namq3 resurrectio. illis
dubitantibz per multa argume
ta monstrata est. Que dum nos
legentes agnoscimus: quid ali
ud qm de eorum dubitatione soli
damur. Minus enim michi ma
ria magdalena prestitit. que
cicius credidit: qm thomas qui
diu dubitauit. Ille enim dubita
do vulnerum cicatrices tetigit: et
de nostro pectore. dubietatis vul
nus amputauit. Increpata au
eorum duricia: ait dns. Euntes
in mundu vniuersu: predicate
euangeliu omni creature. id est
omni generi nacionum. Omni enim
creature euangeliu predicatur: cu
soli homini predicatur. Quia ille do
cetur: propter quem cuncta creata
sunt in terra: et qui aliquid ha
bet comune cu omni creatura.
Vn et microcosmus dicitur homo.
id est minor mundus: quia multi
plicem habz cu mundo conueni
enciam. Et maxime quia ex quatuor
constat elementis: sicut maior
mundus. Quod autem dns subiun
git. qui crediderit et baptizatus
fuerit. saluus erit: intelligitur
de fide illa. que per dilectionem opa gal v
tur. Dilectio enim est anima fi
dei. Vn sicut homo mortuus
no est homo: ita fides mortua
non reputatur fides. Non enim
vere credunt: qui opibz negant.

hic I

quia baptismale pactu non
obseruat. Tunc enim veraciter
fideles sumus: si quod verbis
promittimus. ope adimplemus.
Fides enim cum baptismo exigitur
ad salutem: ubi baptismus po
test haberi. Alioquin quando bap
tismum non excludit contemptus
religionis. sed necessitas articuli:
si desiderat homo baptizari licet
non baptizetur. ob hoc salutem non
priuatur. Fides enim cum tali volun
tate pro baptismo reputatur. Un
dominus ait. Qui non crediderit con
dempnabitur. Non dicit qui bap
tizatus non fuerit: condempnabitur.
Multi enim martires sine baptis
mo aque obierunt: quibus vnda
sanguinis cum voluntate baptizandi
reputata est pro baptismo. Par
uuli autem in baptismo fidem ca
piunt in habitu. sicut et alias
virtutes: licet nondum in actu.

^ credat

Baptizantur autem in fide ecclesie:
que reputatur eis ad salutem cum
baptismo. Per alios enim paruuli
credunt: sicut per alios peccatum
originale contraxerunt. Si cui ta
men videatur quod paruuli bapti
sati non credant: vniuersitas illa
restringenda est ad adultos. Et
tantum intelligenda est de illis qui
bus euangelium predicatur. De quibus
dixerat. Predicate euangelium omni
creature. Paruulis enim euan
gelium non predicatur. sed adultis:
quibus solis credere conuenit prius quam

fides dicitur voluntaria certitudo:

Diffinitio fidei

supra opinionem. et infra scientiam.
Voluntaria dicitur: ut fides ha
beat meritum. Certitudo: quia non
dubitat. qui non credit. Profi
de enim paratus est mori: prius quam
a fide recedat. Firmius autem cre
dimus traditioni ecclesie et sanctorum
auctoritatibus: quam sensibus nostris.
Supra opinionem dicitur: quia plus
est credere quam opinari. Infra scie
ntiam. quia minus est credere quam scire.
Fides enim non habet meritum. si
per causas probaretur: vel si racio
humana daret nobis experimen
tum. Immo iam non esset fides: sed
potius sciencia. Quomodo autem fi
deles ab infidelibus discernantur:
ostendit subiungens. Signa autem
eos qui crediderint. hec sequentur.
In nomine meo demonia eiicient.
linguis loquentur nouis. serpen
tes tollent. Et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Super
egros manus imponent. et bene ha
bebunt. Si de signis visibilibus
predicta miracula intelliguntur. vniuer
sitas ad tempora primitiue ecclesie
restringitur: sub hoc sensu. Sig
na autem eos qui crediderint hec
sequentur: quando scilicet necessarium e
rit ut sequantur. Hec siquidem
necessaria fuerunt in exordio ecclesie.
Ut enim eam ad fidem accresceret: mi
raculis fuerat nutrienda. Na
m nos cum arbusta plantamus. tam
diu eis aquam fundimus. quousque

ca[...]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ea in terra convaluisse videamus.
At si semel tradite fuerint: mi-
raculo cessabit. Ad hoc quippe visi-
bilia miracula chorruscant: ut
corda videncium ad fidem invisi-
bilium trahant: ut per hoc quod
foris agitur. hoc quod intus est
longe mirabilius esse senciatur.
Unde nunc quoque cum fidelium nu-
merus ita excrevit. intra sanctam
ecclesiam multi sunt qui vitam vir-
tutum tenent. et signa virtutum non
habent. Quia frustra miracu-
lum foris ostenditur: si deest quod
intus operetur. Nam iuxta mag-
Cor 14 ni doctoris gencium vocem lingue
in signum sunt non fidelibus. sed in-
fidelibus. Unde cum apostolus multos
infideles verbo sanaret. thymo-
theum iam credentem et infirmita-
te stomachi laborantem. verbo
sanare non voluit: sed arte me-
dicinali uti amonet. dicens ei.
1 Thi 5 Modico utere vino propter sto-
machum: et frequentes tuas infir-
mitates. Spiritualiter autem sancta
ecclesia cotidie facit: quod tunc per
apostolos visibiliter faciebat. In
exorcismo enim et baptismo in
nomine christi demonia eiciuntur.
Quando eciam ad predicatorum exhor-
tacionem peccatores convertuntur. dum
criminalia peccata deserunt ab eis
demonia exeunt. Linguis autem
novis loquuntur: dum secularia
verba. que ad vitam veterem per-
tinent relinquunt. Serpentes tol-

lunt: dum bonis exhortacionibus
virus malicie ex eorum cordibus
auferunt. Hoc autem ad litteram
paulus implevit. dum a manu
sua viperam illesus excussit. Et Act 28
si mortiferum quid biberint. non
eis nocebit. Quod spiritualiter
habet fieri. dum mortiferas per-
suasiones audiunt: nec usque ad o-
peraciones producunt. Ad litteram
autem iohannes venenum hausit: nec
ei aliquid nocuit. Super egros
manus imponimus: ut bene ha-
beant. dum fragiles et imperfectos
exemplo bone operacionis con-
firmamus. In extrema eciam unc-
tione manus super egros impo-
nimus: ut non solum a peccatis al-
leviantur. vel a pena peccatorum: sed
ex virtute unctionis corporaliter
eciam melius habeat. si placuerit
domino. et ut ab illa infirmitate e-
vadant. Unde iacobus apostolus ait. v.
Infirmatur quis ex vobis inducat
presbiteros ecclesie. et orent super eum.
ungentes eum oleo sancto in nomine
domini: et oratio fidei salvabit infir-
mum. et alleviabit eum dominus. Et si
in peccatis sit: dimittentur ei. Hec
autem miracula tanto maiora sunt:
quanto spiritualia. Per hec enim anime
non corpora suscitantur. Predicta
autem verba dixit dominus in cenacu-
lo montis syon. ubi undecim
apostoli recumbebant: et alii plures
cum eis erant. Sed de hiis quia
maiores erant specialiter mencio

Mundom

onē facit euāgelista marcus. De
inde eduxit eos foras in betha
24 nia. sicut habetur in luca. id est
ī monte oliueti versus betha
niā. Et tunc factū est quod ī ho
dierno euāgelio marcus asse
rit. dicens. Et dn̄s quidē ih̄s
postq̄ locutus est eis: assump
tus est in celū. et sedet a dextris
dei. Id est in pociorbus bonis
patris q̄escens sc̄m q̄ homo. et
ei sc̄m q̄ deus conregnās. Illi aūt
profecti predicauerūt vbiq̄: do
mino cooperante. et sermonē cō
firmante sequētibus signis. No
statim pfecti sūt: sed sederunt
ī ciuitate. donec in die penthe
costes confirmati essent virtute
ex alto. Recepto autē spū scō.
tpe cōpetēti pfecti p̄dicauerūt.
Cristus aūt assūptus dr̄ a nube.
vel a diuinitate. Qui p̄prie di
citur ascendisse: q̄a virtute p
g̃ v pria ascendit. Enoch autē dr̄
4 r̄ ij translatus. et helyas subuec
tus. Ascendit igitur dn̄s ī altū.
captiuā ducēs captiuitatē. id
est eos qui ī inferno captiuii p̄
us tenebantur. secū ducēs. Et
postmodū dona spūs sancti
dedit hominibus. nō solū in die
penthecostes: sed postmodū
in vniūso mūdo ad fidē con
ūtendo īnumeras gentes. O
Abacuc 3 peruit enī celos gloria eius in
ascensione: et postmodū lau
dis eius plena est terra. in ge

nū īuersione. Vn̄ in genesi ia 41
cob ait. Neptalim ceruus e
missus. dans eloq̄a pulchri
tudinis. Neptali īterpretatur
dilatacio. et significat xpm̄:
cuius fides dilatata est in vni
uerso mūdo. Ipse autē ceruus
transiliens lutosa et spinosa hu
ius scli. Qui hodie saltū fecit vs
q̄ ad celū: qui missus fuerat
a pr̄e in mūdū. Post ascen
sionē vero vbiq̄ p aplos de
dit eloq̄a pulchritudis. et
veritatis. Et in exodo dicitur. 8
Ascende ī montē. et esto ibi:
daboq̄ tibi duas tabulas la
pideas. et legē et mādata q̄
scripsi. Qn̄ dicet pater filio,
Ascende ī celū et sede a dextris
meis. et dabo tibi ī discipul
cius legē scriptā firmiter ī cor
dibus eorum. et mādata scrip
ta ī tabulis lapideis. i. ī mē
tibus p spm̄ scm̄ corroborat.
Vn̄ dauid ait. Exaltare sup
celos deus: et ita sr̄ omnē
terrā erit glā tua. id ē predi
cātibus vbiq̄ aplis oībus ma
nifestabitur glā tua. In natiui
tate enī apparuit eius hūani
tas. in passiōe paciencia. in
resurrectione victoria. ī ascē
sione et spūs scī missiōe ap
paruit atq̄ aplorum p̄dicatiōe
apparuit ī piūs glā. Lignū
enī qd plantatū est secus de
cursus aquarum germinauit in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

natiuitate. ī(n) cruce plātatū est
ī passione. floruit in resurrecti
one. fructificauit ī ascensiōe.
Fructū autē cōmunicauit in
die penthecostes. et ī generatiōe
dilsione. De hoc ait ligno bt̄s
14 iob ait. Lignū habet spem. et
si p̄cisū fuerit rursū virescet.
et rami ei9 pullulāt. Si se
nuerit in t(er)ra radix e9. et in
puluere emortuus fuīt trun
cus eius: ad odorē aque ger
minabit. et faciet comā sic(ut)
cū primū plantatū est. Lig
nū dn̄i corp(or)is p̄cisū fuit in
cruce. Spem habuit. q(ui)a caro
eius requieuit in spe: virorem
habuit ī resurrectiōe. Postq(uam)
autē in celū ascendit. rami
eius pullulauerūt: id est fide
les ī vniu(er)so mūdo creuerūt.
Radix ei9. i. p̄dicacio in t(er)ra
senuit: q(ui)a in perfidis viluit.
In puluere autē truncus e9 mo
ritur: q(ui)a int(er) manus p(er)sequē
ciū corpus e9 exanimat(ur). Ad
odorē aūt aque germinauit:
q(ui)a per v(ir)tutē dei carō ad vitā
rediit. Fecit etiā comā quasi
p(ri)us. q(ui)a ap(osto)li qui (pri)mi crediderant
ad fidē ut p(ri)us viruerūt. et
capiti suo adheserūt reuerte
tes. De huius autē ligni plan
22 taciōe dn̄s p(er) ezechielem ait
Sumā de medulla cedri sub
limis. et ponā de vertice ra
mor(um) e9 tener(um) distringā. ~~ipla~~
et plantabo sup(er) montē excelsū
et eminentē. ī monte sublimi
isr(ae)l plantabo illud: et erūpet
in germē. et faciet fructū. et erit
ī cedrū magnā. et habitabūt
sub ea ōnes volucres. vniuersū
volatile sub vmbra frondiū eius
nidificabit. Et scient oīa ligna
regionis: q(ui)a ego dn̄s humiliaui
lignū sublime. et exaltaui lig
nū humile. siccaui lignū viri
de: et frondē feci lignū aridū.
Humanū gen9 in p(ar)adiso plā
tatū cedro sublimi cōparatur:
propt(er) excellenciā r(aci)onalis na
ture. Sed auulsa est arbor ista
ad ventū suggestionis dyaboli
ce. Vn̄ iob ait. Dixi perij. et 19
tanq(uam) auulse arbori abstulit
spem meā. Plātata erat arbor
ista in firma terra. id ē soliditate
status p(ri)me ī mortalitatis.
A quo statu est auulsa: dū mor
talitati est addicta. Auulsa ta
mē arbor ista tot ramos protu
lit: quot homines procreauit.
In vertice autē ramor(um) tener(um)
habuit ramū: ihesū xp̄m mor
tali carne indutū. Ramus te
nellus hūore est plenus. Et
ipse grā plenus fuit: in quo
nulla v(ir)tus emarcuit. Crauit
ait. tener(um) distringā. hoc ē va
riis tribulacōibz exponā: ut
humorē grē copiose emittat.
Vel distringā. i. ab aliis abrū
pam et discerpā: et a massa

pdiconis seorsu assumam. Qui
bene dicitur assumptus esse de me
dulla cedri: in quo veritas huma
ne nature in xpo ostendit. In
medulla cor est arboris: quasi
vera ipsius substancia. Deus autem
non ex parte radicis hanc arborem
replantauit. Adam enim huius arbo
ris radix fuit: per quem in statum
pristinum genus humanum non
poterat reparari. Sed a cacumi
ne. et a ramo superiori replan
tatum est et reparatum genus hu
manum. non in paradiso terrestri.
sed longe elegancius in paradiso
celesti: dum hodie super choros an
gelorum exaltata est gloriosa ca
ro xpi. Super montem excelsum et
eminentem. plantata est arbor is
ta: et germen dedit. atque in vniuer
so mundo post ascensionem fructum
fecit. Fuit enim in cedrum magnam:
dum vniuersam terram impleuit. Et
habitauerunt sub eius proteccione
omnes sancti. Et nouerunt omnia
ligna regionis. id est omnes fideles
populi. quod dominus humiliauit lig
num sublime. i. iudeos: et exal
tauit lignum humile. i. gentiles.
et exsiccauit lignum viride. idest
iudeos florentes in lege: et fron
dere fecit lignum aridum. i. gentilium
nacionum. Vel lignum sublime hu
liatum ~~est~~ ad passionem saluatoris
refertur: humile autem exaltatum ad
resurreccionem et ascensionem. Quod
autem prius virens fuit. siccatum est
in morte: et postea reuiuiscens
pristinum recepit viuorem. Prop
terea psalmista tanta conside
rans beneficia: ait. Cantate domino.
psalmum dicite nomini eius. iter
facite illi qui ascendit super occasum:
dominus nomen illi. Cantate domino:
eciam gaudium spirituale. et graciarum acci
o. Psalmum dicite nomini eius: ecce
operacio bona ad honorem ipsius.
Iter facite ei: ecce mundacio con
sciencie. et intencio pura. quibus do
mino aperiunt corda nostra. Qui
ascendit super occasum. idest super
mortem in resurreccione. illam destru
endo. Et in ascensione super occasum
idest super mundana omnia. et occidu
a ascendit. Super occasum viciorum
insuper ascendit: dum per apostolos
vbique vicia destruxit. Dominus
nomen illi: quia omnis potestas mt 28
in celo et in terra data est ei. De
hac autem xpi ascensione. et gracie
multiplicacione abacuc ait. Ele 3 q ...
uatus est sol in loco suo. et luna
stetit in ordine suo: inter spem sci
licet timorem immobiliter perseuerans.
Eleuato enim sole iusticie in ascen
sione. postea missus est spiritus sanctus
rigans montes de superioribus su
is. et facta distribucio carisma
tum: et ita luna. id est ecclesia mili
tans ordinata est secundum diuisio
nes graciarum et distincciones perso
narum: vt sicut in vno corpore di
uersa sunt membra. ita in sancta ec
clesia. Quidam enim sunt oculi. a

lijs videntes: atque alios deducē
do regentes. Hij sunt ecclie pre
lati. atque animarum pastores. A
lij sunt manus: alios defenden
tes. Hij sunt reges et principes.
Alij pedes: alios sustentantes.
Hij sunt simplices layci et pau
peres: laboribus alios suis susti
nentes. Ordinata est etiā ecclia
militans. vt sint alij quasi in
īferiori mansione. hij sunt coniu
gati: alij ī media mansione.
hij sunt continētes et vidue:
alij in superiori mansione. hij sunt
gen 6 contemplatiui et virgines. Est igitur
archa noe tricamerata. id est sancta
3 re 6 dei ecclesia. Tria enim sunt tabu
lata ī templo veri salomonis:
id est in ecclia militāte. Possunt
tamē predicta verba intelligi de
ecclia triūphante. Sole enim ele
uato in loco suo: luna que illu
minatur a sole stetit in ordine su
o. Quia decimū ordinē in sanctis
recuperauit: quē in angelis cor
ruentibus amisit. Vnde psalmista
ait. Thronus eius sicut sol in
conspectu meo. quantū ad cristi
humanitatē: et sicut luna perfec
ta in eternū. quantū ad eccliam
triūphantē. que perfecta est. et
nullā habet diminutionem vel
mutabilitatē. Vbi autem in alia
translatione habetur eleuatus est
sol in loco suo. et luna stetit ī
ordine suo: ī nostra translatio
ne dicitur. sol et luna steterunt in

habitaculo suo. id est cristus et eccia aba 3
Cristus enim stetit in ascensione
ad dexterā patris: et eccia locū
suum recuperauit. Passer enim. i.
cristus īuenit sibi domū in celis.
Quia dominus in templo sancto suo: do
minus ī celo sedes eius. Et turtur
id est eccla nidū fidei per dilectionem psal v
operātis: vbi reponat pullos
bonorum operum. Vel sol diuinita
tis. et luna huānitatis cristi. cristo
ascendete ī celū in habitaculo su
o steterunt. Habitaculū huma
nitatis est ad dexterā patris: id
est in potioribus eius bonis. Di
uinitas autem in seipsa cōsistit.
De hac igitur cristi ascensione. et
gratie multiplicatione dominus in
iob ait. Nūquid per sapientiā 34
tuā plumescit accipiter: expā
dens alas suas ad austrū? Nū
quid ad preceptū tuū eleuabitur
aquila: et in arduis ponet ni
dū suū? Accipiter dicitur cristus. qui
de celo aduolauit. ut aues sil
uestres caperet: id est peccatores fu
gitiuos. et alienatos a deo. Cap
ta autem preda more nobiliū vo
lucrū: cristus cor sibi dari desiderat.
Nisi enim cor nostrū dederimus
ei per dilectionē: totū residuū nō
curat. Accipiter iste pennas ve
teres exuit. et nouas assūpsit:
dū proiectis iudeis. gentes ad
se cōuertit. In cruce autem totus
deplumatus fuit. Vna sola plu
ma illi adhesit. Latro enim qui

lu 23 prius fuerat pluma strucionis:
factus est pluma accipitris. P
sapientiā autē diuinā cotidie
plumescat accipiter iste: quia p
predicationē scōꝝ nouas plu
mas recuperat. donec omibꝫ plu
mis in fine sibi adherētibꝫ auis
pulcherrimā circumdata varietate
1 reg 17 predā suā offerat deo prī. Hic
autē accipiter nouē mensibus
fuit ī mutatorio vteri virginalis
supra virgā rectissimā. virgam
ysa 11 scilicꝫ de radice yesse. Exiens aūt
a mutatorio multā predā ce
pit: et tandē in die ascensionis
in celū aduolauit. Alas autē
suas accipiter iste ad austrū ex
pandit: dū diligentibꝫ se sen
lu 24 sum aperuit. vt intelligerent
scripturas. Duo enim testamen
ta dicuntur ale xpi: de quibꝫ dr.
Sub vmbra alarū tuarū spera
bo: donec transeat iniquitas.
Nos autē ad austrū spūs scī.
alas cogitacionū expandam9:
ꝛ nouas virtutū pennas. ab
iecta cōuersacione vetusta assu
mamus. Non solū aūt acci
piter: sed ꝛ aquila dicitur xps.
Omnibus enim scīs sublimius
volauit: sicut aquila cunctis
aliis auibꝫ alcius volat. Aq
la etiā vt dicitur magis diligit
deut 32 pullos suos aliis auibꝫ. Vnde
ad volandū prouocat. et sup
eos volitat: expandes corā eis
alas suas. Sic dns ex immen
sa dilectione qua diligit nos
prouocat nos ad volandū: et in
uitat vt sequamur eū ascendentē
in celū. Aquila pullos suos
radio solis obicit: et quos vi
derit tenē immobilē oculoꝝ aciē
contra solē. velut dignos genē
cōseruat. Quos autē viderit
flectere oculos: tanquā degenes
abiciat. Et dns nr̄ eos indignos
se iudicat. qui ad solē iusticie
mentis oculos nō dirigunt: sed
cū vxore loth oculos ad terram re gen 19
flectentes retro aspiciunt. Hec aūt
aquila. id ē xpus ad patris pre
ceptū hodie est eleuata. ponens iob 39
nidū suū in arduis: quia illos
in quibꝫ residet in sublime at
tollit. Vnde aplus ait. Qui con eph 1
sedere nos fecit in celestibꝫ in
xpo. In terra adhuc ambulans
iam in celo sedere se gloriatur: quia
suspendium elegerat aīa ipsius: ꝛ iob 7
cōuersacio eius erat in celis. Vbi phil 3
enim caput: ibi membra sunt spe
ꝛ desiderio. Vbi thesaurus eoꝝ: mt 6 lu 12
ibi corda ipsoꝝ. Propterea per pro r°
phetā amos dns dicit. Conte
rā vectes damasci. et transfe
retur populus syrie cyrenen. Pri
mus parens propter peccatū eiec
tus est in agrū damascenū. Sed
hodie atteruntur vectes damasci:
et datur spes in transferendo in cy
renen. quod sonat hereditas. id est in
eternā hereditatem. Syria interpretatur
ala. per quā carnis immolacio et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

macerato designatur. Damas-
cus autem saccus sanguineus inter-
pretatur. Hec est caro nostra peccatrix.
que quasi duobus vectibus concluditur.
infirmitate scilicet et immundicia peccati.
Hos vectes xpus in nobis contrivit:
et secum in celestibus nos residere fa-
Ysa xl cit. Assumamus igitur pennas ut
Iob 39 aquile: et in arduis ponamus
Ier 48 nidum nostrum. Nidificemus in sum-
mo ore foraminis. ubi male bes-
Ca 2 tie non attingunt: in foraminibus
petre. id est in fide passionis xpi.
more columbe habitemus. Qui
ps enim sperant in domino sicut ysaias
ait mutabunt fortitudinem: assu-
ment pennas sicut aquile. Cur-
rent et non laborabunt: ambu-
labunt et non deficient. Mutemus
fortitudinem seculi. in fortitudinem
dei. fortitudinem carnis. in for-
titudinem spiritus: ut sicut fortes
fuimus in malo. simus fortes in
bono. Assumamus pennas sicut
aquile. pennas scilicet dilectionis
dei et proximi. quibus sursum
volare valeamus. Aquila cum
senuerit gravantur ale eius: et
obducuntur oculi eius caligine.
Tunc querit fontem aque. et super
illum in altum volat. et incendit
alas suas ardore solis. et cali-
ginem oculorum radiis solaribus con-
burit. Tunc demum descendens
ad fontem. ter se immergit. et con-
tinuo renovata. lumen oculo-
rum. et alarum velocitatem recuperat.

Et nos in altum volantes. solem
iusticie intueamur. et fonte divine
gracie in nomine sancte trinitatis
abluamur: et ita renovabitur
sicut aquile iuventus nostra. Ut autem
in altum volare valeamus. cave-
amus ne ale nostre vento super-
bie elidantur. visco luxurie constrin-
gantur: pondere avaricie aggra-
ventur. Temporalium rerum sarcina
non deprimantur: neque impedia-
tur gressus noster superfluitate
vestium. non distendamur nimie-
tate ciborum: ut curramus post
xpistum. et non deficiamus. Equus
ergo grano pastus licet macilen-
tus melius ascendit et velocius
currit: quam equus pinguis fur-
fure plenus. Ponamus mundum
sub pedibus nostris. et de ipso sca-
lam faciamus: ut omnibus tempora-
libus conculcatis facilius ascendere
valeamus. Xpo adherendo facile
sursum feremur. Qui enim adheret
veritati: nullo modo succumbit va-
nitati. Adhereat vestis corpori:
ne refrigescat. Vestis enim ita a
corpore calorem contrahit: quod cor-
pori calorem reddit. Nos xpi ve-
stis sumus. Adhereamus illi. ne
refrigescamus: et ad ipsum calorem
nostrum reportemus. Ut autem
ascendere valeamus: prius descen-
dere nos oportet. Quoniam qui mt 23
se humiliat exaltabitur. Scriptum
est enim. Superbum sequitur humili- pu 29
tas: et humilem spiritu suscipiet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gloria. Descendamus per subiec-
tionem. per compassionem. per abiec-
tionem. De primo descensu pe-
1 pe 2 trus ait. Subiecti estote omni
humane creature propter deum. De
2 cor 11 secundo dicit apostolus. Quis infir-
matur. et ego non infirmor.
mt 16 De tercio dicit dominus. Qui vult ve-
nire post me: abneget semet
ipsum. Et apostolus de mundi abiec-
gal 6 tione ait. Michi mundus cruci-
fixus est: et ego mundo. Non
solum enim debet homo descendere
per abiectionem sui: sed etiam per ab-
iectionem mundi. Qui autem sic
1 re 2 descendit. sublevabitur: quia dominus
pauperem facit et ditat. humiliat
et sublevat. Qui autem non hic
humiliat se: hunc sequens
gloria non exaltat. Superbi autem
ascendere volunt: sed non descen-
dere. Sursum corda habent: sed non
ad dominum. De quibus dicitur. Acce-
det homo ad cor altum: et exal-
tabitur deus. elongando se scilicet
ab eo. Iuxta illud. Et alta a lon-
ge cognoscit. In maiori autem dig-
nitatum secularium exaltatione:
maius est periculum. Alta enim
arbor: ventis forcius agitatur.
Excelse turres: graviori casu
procumbunt. Cum autem facile sit
descendere per humilitatem. dif-
ficile autem ascendere per mundi
huius gloriam: pauci sunt qui descen-
dere velint ut exaltentur: sed
magis appetunt et nituntur ascen-

dere cum labore. De quibus sanctus
bernardus ait. Age nunc: seque- lc 4
re ducem tuum. Oculi tui sublime
videant: multiplica prebendas:
hinc ad archidyaconatum advo-
la: deinde aspira ad episcopa-
tum. Paulatim ascendis: sed non
paulatim descendes: primo
tamquam fulgur in spiritu vehementi.
Videbam inquit dominus sathan: tamquam lu x
fulgur de celo cadentem. Caduca
autem et fragilis est potencia
secularis. Qui hic modo ascen-
dere festinant: tolluntur in altum.
ut lapsu graviore ruant. De
capite autem superborum dicit iohannes 13
in apocalipsi. Vidi bestiam de
mari ascendentem. De mari autem
ascendere dicitur: quicumque in hoc
mundo inaniter attollitur. Unde et
de filio perdicionis apostolus ait. qui 2 ts 2
extollitur super omne quod dicitur
aut quod colitur deus. Propter
huiusmodi elacionis volatum dya-
bolus aliquando aquila dicitur. Unde
et iob ait. Pulli aquile lam- 39
bunt sanguinem. id est imitato-
res dyaboli peccati sanguinem cum
aviditate bibunt. Hec est aqui- ezech 17
la grandis magnarum alarum:
de qua salomon ait. Quam diffi- 30 pv
cilis est via aquile in celo. id est
suggestio dyaboli in viro sancto.
De hoc ascensu reproborum dicitur
in zacharia. quod due mulieres v
levaverunt amphoram. scilicet super-
bia et vana gloria. que levant

supbos et attollūt ambitiosos
Spiritus autē erat in alis eaꝝ.
Elatio enī erat in actibꝫ super
boꝝ: et vana supstitio in acti
bus ypocritaꝝ. Vn̄ iob ait. Sū
tēpus venit in altū alas eriget.
id est opa sua ostendet. In me
dio aūt amphore sedebat mu
lier. hec est ipietas. Massa
autē plūbi in os eius mittit.
qꝛ̄ impietas auaricie peccati
sui pondē grauat. Fide am
phore edificatur domus in terra
sennaar. Quodlibꝫ enī malū
per auariciā gignit. Vn̄ dig
nū est vt domus auaricie in
fetore construat. Sennaar enī
fetor inpretat. Qui aūt ma
le ascendūt p aues imundas
que in lege reprobant designatur.
Et specialit̄ male con
tēplatiui et heretici. qꝛ̄ nimia
iquisitione archanoꝝ dei. in
foueā heresis prolabunt. Si
cut autē mali male ascendūt:
ita boni bene ascendunt. Ali
quādo p desideriū eternoꝝ iux
illud. Ad te leuaui animā me
am deus meus. Aliqn̄ p bonā
opationē: iuxta illud. Leuem
corda nr̄a cū manibꝫ ad deū.
Ascendūt p cognitionē. Vn̄ i
ezechiele dicit. Cū eleuarent
aīalia: eleuabant pariter et
rote. Ascendūt p predicatioē:
et p sctē conuersationis eminenciā.
Sicut scriptū est. Sup montē
excelsū ascende tu. qui euāge
lisas syon. Ascendūt p contem
placionē. Vn̄ apls ait. Siue ii cor. v
mēte excedimus deo: siue sobrij
sumus vob. Ipse enī erat velut
aquila. que dū in altū eleuat
acumine oculoꝝ pisces intuetur
in mari: et descendēs ad yma
pisces rapit. atqꝫ ad litus tra
hit. Et ideo ait. Siue sobrij su
mus vobis condescendēdo p cō
passionē. Ascendūt et sancti
leuādo se supra se p continē
ciā. Dū enī in carne pret̄ car
nē viuūt: ad statū angeloꝝ
accedūt. Predictis ergo modis
debemus post xp̄m ascendere:
ꝫ nō tanqꝫ reptilia terris ad
herē. De quibꝫ salomon ait.
Oculi stultoꝝ i finibꝫ tre. Nā
hoc solū tota cordis itencione
cōspiciāt. p quod ad finē terre
ni desiderij deducatur. Repro
bi enī de peccato i pctm̄ ruen
tes. ad vallē obstinacōis cū
magno ipetu descendūt. Ha
bent enī pondus pccōꝝ qua
si collo appensū. Dyabolus at̄
retro ipellit: vallis autē ad
iuuat ad descensū. Nos igi
fres ad supiora semp cū omi
cautela nitam. In hoc enī ca
liginoso aere habitat aeree
potestates. et animabꝫ i celū
trāsire volētibꝫ modis quibꝫ
possūt resistūt: trāsitū negat.
p regione sua. Nos autē ca

57

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pitaneo nostro quia tam sit ma-
num porrigamus. Ipse enim qui iam
pontem transit non vult sequenti-
bus se pontem destruere: sed ma-
gis ut transeant iuvare. Et quo-
niam homo a laboriosa peregri-
natione reversus: postquam in do-
mo in pace quiescit. facile miscere-
tur peregrinorum: rogemus ipsum qui
in hoc exilio nostro plurimum labo-
ravit: quatenus miseriis nostris
compatiatur. et ab hac presenti mise-
ria ad regna celestia perducere
nos dignetur: dominus noster ihesus christus.
qui vivit et regnat deus per omnia secula
seculorum. Amen. Dominica post as-
censionem domini thema sumpti ex
introitu misse. Exaudi
domine vocem meam qua
clamavi ad te: tibi
dixit cor meum. que-
sivi vultum tuum. vultum tuum domine
requiram: ne avertas faciem tuam a
me. Filiis israel legem a domino
suscepturis preceptum est ut se pre-
pararent et sanctificarent: et sic ydo-
neos redderent. Vade ad po-
Exo 19 pulum ait dominus moysi. et sancti-
fica eos hodie et cras: laventque
vestimenta sua. et sint parati
in die tercium. Sanctifica ipsos.
id est precipe ut sanctificent ab-
luendo vestimenta corporum ab
omni sorde peccatorum. iuxta illud Sa-
Ecc 9 lomonis. Omni tempore vestimen-
ta tua sint candida. Hodie
autem et nos mundari debemus.

id est in presenti et in futuro tempore.
vel in statu penitentie et in statu
iustitie: ut in die tercium glorie
parati recipiamur. habentes vestem Lu 14
nuptialem. ne cum rubore et con-
fusione ab eterni regis convivio
eiciamur. Dicit ille cui sponsus Mt 22
ait. Amice quomodo huc intra-
sti non habens vestem nuptialem?
Si igitur legem mosaicam recepturi
sanctificari et mundari iube-
bantur: quanto magis legem gratie
suscepturi. que digito dei id est spiritu
sancto. non in lapideis tabulis. sed 2 cor 3
in corde puro scribitur. sanctificari
debent. et tanto hospiti ydo-
neum preparare hospicium. Ut pos-
simus dicere cum propheta: paratum cor
meum deus. paratum cor meum.
Parare enim vasa debemus: ut
verus heliseus infundat oleum. 4 R 4
Sic scriptum est. Os meum ape-
rui et attraxi spiritum. Os enim cor-
dis per desiderium. maxime hiis
diebus aperire debemus: ut spiritu-
alium donorum magis capaces ef-
ficiamur. et pessulum ostii mei aperi- Cant 5
amus dilecto. Propterea precep-
tum est apostolis quatenus sedent in
civitate. orationibus scilicet vacando. et
corda sua preparando. quousque in- Lu 24
duerentur virtute ex alto. Vinum Mt 9 Mr 2 Luc 5
enim novum in utres veteres infun-
di non debuit. ne rumperentur: sed
innovari debuerunt. ut tanto mu-
nere ydonei reperirentur. Inve-
nit enim ignis divinus corda disp

pulo℞ receptacula mūda: et
tribuit eis carismatū dona. In
ueit celesti desiderio corda sursū
aperta: ut copiosā bndictioꝫ
de supnis acciperent. et de rore
celi cōpluerent. Ad hoc enī ip
sis uidentibꝫ sursū ascenderat:
ut eo℞ desideria secū traheret.
Et ita ore cordis dilatato: va
sa discipulo℞ celesti nectare adi
pleret. A die ꝗ ascensionis usqꝫ
Act. 1 ad diem pēthecostes erant in
in orōne pseuerātes. pparantes
se: et pr̄is promissioꝫ cū mag
Lu. 24 no desiderio expectantes. Tes
te enī luca. regressi sūt in ihe
rusalē cū gaudio magno: et
erant semp ī templo laudan
1 tes et bndicentes deū. Et ī ac
tibꝫ aplo℞ ait. ꝙ regressi sunt
ī ihrl̄m. a monte qui vocatur
oliueti: et erāt omēs pseuerā
tes unanimit̄ in orōne cū mu
lieribꝫ. et maria matre ihesu
ꝛ fratribꝫ eius. Hos ꝗ dies orō
nis. et pparacōis hoc tempe.
repsentat ecclīa: ut nos exem
plo aplo℞ sedeam⁹ in ciuitate
ecclie p penitenciā et humilitatē:
orōibꝫ et bonis opibꝫ contra
spūs sci aduentū. corda nostra
pparando. ¶ Vn̄ et ab oratione
īcipit officiū pn̄tis dn̄ice: ubi
in psona aplo℞. ꝛ etiā totius
ecclie dicit. Exaudi dn̄e vocem
1 Pe. 4 meā: quia clamaui ad te. Et
in epl̄a dicit. Estote prudētes
ꝛ vigilate in orōnibꝫ. Lic꞉ igitur
corda discipulo℞ iā purgata es
sent. et receptacula mūda: ad
huc tamē erant īfirma. Vn̄ de
ipis sub statū illū in canticis dr̄.
Soror nr̄a puula est: et ubera Ca. 8
nō habꝫ. Puulus fuit petrus:
qn̄ ad vocē ancille expauit. U
bera nō habebāt: ꝗa adhuc si
plices et ydeote erāt. Nondū eī Lu. 24
erāt adulti. neqꝫ induti vtute
ex alto: nec fortes predicatores
hebant. qui īfirmis lac doctrine 1 Co. 3
pbere possent. Quales autē in
primo fuit ecclīa subiungit̄ in ca 8
ticis. ubi dicit ex psona patrū
āntiquo℞ et pphetar℞. Quid facia
emus sorori nostre in die qn̄do
alloquēda est. i. in die penthe
costes. quādo data ē ei lingua℞
sciencia. Et statī subdr̄. Si murus
est: edificem⁹ sup eū ppugna
cula argentea. Si ostiū est. con
pingam⁹ illud tabulis cedri
nis. Murus fuit etiā p̄mitiua
in die pēthecostes p fortitudinē
ꝛ cōstanciā. Murus scꝫ ex uiuis
lapidibꝫ. cū cemēto caritatis cō
structus. Vn̄ et dn̄s sup murū
istū edificauit ppugnacula ar
gentea: id ē. inābiles sentencias
diuino eloq̄o splendētes: quib⁹
ecclesiā dei posset defendē. Os
tiū autē fuit. alios ad xpm̄ īro
ducendo. claudendo et aperien
do. i. ligando ꝛ soluendo. Com
pactū aūt et cōmunitū fuit os

tuū istud tabulis cedrinis. id
vel tabul' cedrinis ē sctōꝝ exemplis: quib; decor
virtutis et odor bonus .i. caris
matū domus. Fuit igitur murus:
ut quos retinēt non pderet.
Fuit ostiū: ut quos oporteret
recipet. Unde et ipā de se ait.
Ego murus. et ubera mea sicut
turris: ex quo fcā sū corā eo
qsi pacē repiens. Quia fuit
glutino caritatis cōpacta: et
calce .i. virtutū candore dealba
tus. Ubera autē eius .i. predi
catores sicut turres fuerunt
doctrina et exēplis aliis pree
minēdo: et minorib; refugiū
atq; ptectionē prebendo. Et
maxiē in die pētheostes cōse
cuta ē hāc graciā: ex quo facta
est corā dnō pacē repiens: ut
tantā pectoris pacē habēt. ꝗ
inimicos nō formidaret. nec ali
qua psecucione turbaretur: s;
io 12 magis in tribulacione gaudēt.
Unde igitur puuli adhuc erāt dis
cipuli. et ubera nō habēnt. se
lu 24 dentes ī ciuitate. quousq; īdue
rentur virtute ex alto: unanimit
act 1 in oraciōne pseuerabāt. In quoꝝ
psona ītelligi pnt hec pdicta
verba. scz exaudi dnē vocē me
am interiorē. scz quia clamaui
ad te. ītenso scz cordis desidio.
et forti ītencione. Hec enim p
clamorē designantur. Quia autē
de ītimo cordis clamore ītelli
gatur. ondit pphā: cū ait. Tibi

dixit cor meū .i. cordis mei de
siderium tibi supplicat. et tecū
confabulatur. Loquimur enim cū
deo. nō solū ore: sed corde atq;
opere. Unde aplus ait. Nemo
potest dicere dns ihs nisi ī spū
sctō: id ē corde. ore. et ope cōfi 1 cor 12
teri. Alioqn multi solo ore di
cunt dns ihesus. nō tamē ī spū
sctō: qa nō omīs q dicit michi mt 7
dnē dnē. intrabit in regnū
celoꝝ. Confabulamur g cū deo
corde: sicut scptū est. Que dici
tis ī cordib; vrīs: et in cubili
bus vrīs cōpungimini. Id ē. de
hiis que tractatis ī corde vrō
et de malis cogitacōib;. q uol
uitis ī cubilib; vrīs. id est de
carnalib; cogitacōib;. quas
ītus in aīa habetis: per peni
tenciā cōpungimini. Loquimur
enim deo ore: sicut scptū est. Si
dicebā motus est pes meus. mīa
tua dnē adiuuabat me. Loq
mur opere. Unde dns in euangelio
ait. Quid ē facilius dicere remit mt 9
tuntur tibi pctā: an dicere tolle Io v
grabatū et ambula. Ope enim
tollere grabatū dixit. dum ip
so facto illud ondit. Et paulus
ait. Confitentur se nosse deum:
factis autē negant. Qui aūt so
lo ore deo loquitur. et nō corde
vel ope. hic pfecto dicere nō pt.
deo: tibi dixit cor meū. exquisi
uit te facies mea. Qui enim ore
tm. et nō facie querit deū. id ē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

presentia sua sua. ille deo non ad
heret: sed ab eo elongatur. Ratio e
tiam et intellectus atque liberum arbi
trium dicuntur facies anime interior: qui
bus quando deum meditando con
templando et bonis assentiendo.
De qua facie propheta ait. Emitte
spiritum tuum et creabuntur: et reno
uabis faciem terre. Quando enim dominus
ps. l. inspirat in faciem nostram spiraculum
vite. tunc renouatur in nobis per
spiritum sanctum facies terre. id est liberum
arbitrium: ut virtute repleatur.
et bono consentiendo firmum fiat.
Renouatur etiam facies terre. id est
conscientia mentis humane. Renoua
tur insuper in nobis ratio et intel
lectus. Per has enim virtutes. que
dicuntur dona spiritus sancti naturalia
bona reformantur in nobis atque
innouantur. Verbi gratia. Intellectus na
turalis peccato obtenebratus. per virtutem
illam et gratiam que dicitur spiritus intel
ligentie reformatur et innouatur: et
ad celestia intelligenda sursum ele
uatur. Similiter per donum illud quod
dicitur sapientie spiritus illuminatur
ratio innouatur et erigitur ad contem
plationem et dilectionem veritatis
ij cor. iij eterne. Propterea apostolus ait. Nos
omnes reuelata facie gloriam domini
speculantes in eandem ymaginem
transformamur a claritate in clari
tatem tamquam a domini spiritu. Reuelata
facie. amoto velamine. et expedi
ta ratione. Speculantes per ratio
nis speculum intuentes: gloriam domini
deum scilicet gloriosum. in eandem ymagi
nem transformamur. id est in ymaginem dei
ut illa in nobis reparetur. De for
ma enim in formam mutamur. De for
ma scilicet obscura in lucidam. de for
ma deformi in formosam. tendentes scilicet
de virtute in virtutem. a claritate
in claritatem. A claritate creatio
nis: in claritatem iustificationis.
A claritate in claritatem speciei. [illegible]
Cum autem perfecte fuerit ymago repa
rata in nobis. et facies terre inno
uata: tunc plene deo assimilabi
mur. Vnde iohannes ait. Scimus quia i Io. iij
cum apparuerit: similes ei erimus.
Hec autem transmutatio. et faciei ter
re renouatio: a spiritu domini nobis
datur. Et hoc est quod petit propheta
cum ait. Emitte spiritum tuum et crea
buntur. Liberum enim arbitrium. quod est
per peccatum deformatum. et si velle ro. vij
illi adiaceat: perficere tamen non in
uenit. nisi spiritu sancto adiuuetur.
quia non est volentis efficere velle ro. vij
sine ipso. Renouat igitur dominus per
spiritum sanctum faciem terre: ymaginem scilicet
naturalem. que deformata fuerat
in adam. Emittit spiritum suum et
creantur: creatione gratie in bonis
operibus. et nouitate vite. Vnde et
idem propheta iterum orat dicens. Cor
mundum crea in me deus: et spiritum
rectum innoua in visceribus meis. id est
cordis munditiam crea in me. et spiri
tum meum innoua. faciendo ipsum re
ctum: qui tortuosus fuit. et ad ter
rena inclinatus. Spiritus autem mundi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

curius est: spūs dei rectus et recti
ficans spm̄ hominis. vt fiat hō
q̄si vitulus nouellus cornua p̄
ducens et vngulas. Nouellus
p spm̄ scm̄ innouatus: pducens
cornua duorum testamentorum. q̄bus
se defendat: et vngulas quibus
terrena conculcare valeat. Hoc igitur
modo facies hominis innouata deū
exquirit: et nichil extra eū que
rit. Sicut scriptū est. Vnā peti
a dnō hanc requirā. Et hoc ē
quod ꝓpheta ait. Exquisiuit
te facies mea. Et rursū ait. Fa
ciem tuā dne requirā. Vel sicut
in alia trāslacione habetur. Que
siui vultū tuū. vultū tuū dnē
requiram. Q.si dicat. Quesiui
vultū presencie tue: vt illā va
leā contēplari: et in illo delec
tari. Et in hac inq̄sitione pse
uerabo. donec illū inueniā:
gen 22 et te facie ad faciē videā. Et hoc
est q̄d ait. Quesiui vultū tuū:
vultū tuū dnē requiram. Quesi
ui et adhuc querā faciem tuā.
Vn̄ et psalmista ait. Querite
faciē eius semp. Faciē siquidē
diuinitatis semp querē debemus:
vt illā aliquā inuenire et videre
valeamus. In hac enī vita p
Exo 33 fecte videri nō potest. Propter
q̄d dns ait. Non videbit me
homo et viuet. i. in hac vita
p̄senti. Cū ante dicēt ei moyses
ostende m̄ faciē tuā. dns ait
illi. q posteriora eius videt. id ē

ipsius hūanitatē: sed diuinitatis
vide faciē in hac vita nō posset. Vi
demus tamē illā oculo fidei q̄si
in speculo et in enigmate: more 1 cor 13
viatoris. nō more cōprehesoris.
Vn̄ et iacob ait. Vidi dnm̄ fa gen 32
cie ad faciē: et salua facta est
aīa mea. Facies etiā dnī siue
vultus dicitur filius: p quē pr̄
agnoscitur. Hac faciē semp que
rere debemus. meditādo. oran
do. bene opando: ut tandē ip
sam plene inuenire mereamur.
Vn̄ ꝓpheta ait. Si queritis. q ysa 21
rite. Si q̄ritis ore: querite ope.
Si queritis in adūsitate: q̄rite in
psperitate. Facies etiā dni dicitur
gracia eius. De qua in hodierne
dnice officio ps ait. Ne auertas
faciē tuā a me. i. spūs sancti
graciā. Q.si dicat. Illustra faciē
tuā sup seruū tuū: illuminando
me p graciā. Auertēte autē te fa
ciem turbabuntur omēs quibus
subtrahis graciā tuā. Iuxta illud.
Auertisti faciē tuā a me: et factus
sū conturbatus. Hoc est illud quod
ait ꝓpha. Ne auertas faciē tuā
a me. Et subiungit. Non decli
nes in ira a seruo tuo. Dns enī
quandoque declinat in misericordia: quandoque
in ira. In misericordia declinat: qñ
auertit faciē suā a pctīs nr̄is.
ne videat illa ad vlcionē. sed
magis tegat illa seu deleat p
misericordiā. Scdō modo decli
nat. et nō in ira: quādo aliq

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cadē pmittit vt humiliet᷑ & for
cior atq; caucior resurgat. Scd'm
hoc ait pp̄heta. Non declines ī
ira a seruo tuo: id ē. nō me sic
cadē pmittas. q̄ resurgē non
facias. Tercio modo declinat
dn̄s in ira: quādo abscondit
vt ardencius queratᷣ. Vn̄ ira
v cias sponsa ait. Quesiui: et
non inueni eū. Querit᷑ p iterm
placionē. et longius recedit:
q̄a accedet hō ad cor altū et ex
13 altabit᷑ d's. Propterea b'tus iob ait.
Cur faciē tuā abscondis? In
ira autē dn̄s declinat: quādo
grām suā subtrahit. et pctōrē
declinat. Iuxta illud. Dimi
si eos s'm desideria cordis eoꝝ.
Vn̄ dauid ait. Ne proicias me
a facie tua. A facie scilicet grē tue:
vnde lumen et sanitas venit.
Et spm̄ scm̄ tuū. id est gracia
spūs sci ne auferas a me. Ne
proicias me a facie tua. id ē ne
auertas faciē tuā a me: & fa
cies nrē nō confundent᷑. Au
tente eñ dn̄o faciem grē. con
fundent᷑ facies hominis. i. mens
vel consciā ipsius. Iux' illud.
Sicut fluit cera a facie ignis:
si pereant pctōres a facie dei.
proiecti scilicet a facie grē diuine.
Cera siquidē ad ignē prius
mollescit. scd'o liquescit: tercio
euanescit. Ita dyabolus pri
mo igne tēptacionis accēdit
& incipit aiā mollescē & delec
tari: scd'o liquescit. quādo
pctō consentit: tercio magis
accendit᷑ et euanescit. d'u pec
catū ope pficit. Primo i'e dis
temperat᷑: scd'o īfirmat᷑:
tercio moritur. Quibz autē
dn̄s faciē grācie uel misericordie
abscondit: faciē ire ostendit.
Sicut scriptū est. Vultus autē
dn̄i. id ē vultuositas et indi
gnacio sup facientes mala.
Ab hac facie nō potest pctōr
se abscondē. Vn̄ psalmista
ait. Quo ibo a spū tuo: & quo
a facie tua fugiā? Et iterum ait.
Non est sanitas ī carne mea
a facie ire tue. De facie autē
clemēcie dicit idē pp̄ha. Osten
de faciē tuā et salui erimus.
Hec est facies hominis. id ē. be
nignitatis ipius: quā consi
derare debemus. vt in ipō cō
fidamus. Expedit autē intu
eri nō solū faciē hominis. sed
insup faciē leonis. ut timea
mus. et faciē vituli. vt ipm̄
pro nob' īmolatū imitemur.
& insuper faciē aquile. vt ipz
in celū ascendentē sequi stu
deamus. Dicit igit᷑ pp̄ha in
psona discipl'oꝝ et quorumli
bet fideliū. post ascensionē
expectanciū spūs sci aduen
tū. Ne auertas faciē tuā a me
Cū dicit. Et si auertis faciē
corpalis psencie ascendendo
in celū. et recedendo a nobis

necaritas facit gratie tue: sanctum spi
ritum sanctum nobis mitte. Hoc autem de
siderium discipulorum. et universa
lis ecclesie christi expectancium spiritum
sanctum ostendit in canticis: ubi dicit.
Surge aquilo et veni auster
et perfla ortum meum: et fluent a
romata illius. Ut enim christus
desiderium ecclesie sue adimpleat
precipit aquiloni id est dyabolo ut
surgat et recedat. et spiritui sancto
cedat: ut veniente austro. id
est spiritu sancto gratia. fluat aromatum
virtutum. et bonorum operum. suavi
ter redolencium. Dicit igitur. Surge
aquilo. id est discede sathan. Vel
surge. id est impugna. Et est vox per
mittentis: ut magis per tribula
ciones purgetur ecclesia. Impug
nante autem dyabolo venit au
ster. id est spiritus sanctus in maiori ha
bundancia mittitur. Sicut enim
ignis vento solet crescere. et
fluvius tempestatibus augmentari:
ita caritas in tribulacione dila
tatur. et paciencia sanctorum augetur.
Per austrum igitur qui ventus est
calidus et lenis spiritus sanctus in
telligitur. Cui dicitur. Veni crea
tor spiritus mentes tuorum visita:
imple superna gratia que tu creas
ti pectora. Veni ut fluant
aromata. ut impleta gaude
ant viscera afflata sancto spiritu:
et redoleant unguenta igne
sancti spiritus fervencia. Vel per aqui
lonem et austrum duas aures in

telligere possumus: quas prodi
cit mundus. dum adversatur ut
frangat. blanditur ut fallat.
Per hec autem ecclesia probari permit
titur: ut fluant aromata pa
ciencie: dum nec adversis frangitur.
nec prosperis elevatur. Aroma
ta autem dici possunt spiritus sancti dona:
que pinguedine caritatis ani
mam ungunt. Unde in canticis dicit.
Meliora sunt ubera tua vino cā 1
flagrancia unguentis optimis.
Ubera enim euangelice doctrine
meliora sunt vino. id est legis auste
ritate. Flagrant autem unguentis
optimis: id est spiritus sancti donis.
Hec est unctio illa: de qua Io
hannes ait. Unctio eius docet de 1 Io 2
omnibus. Spiritus enim sanctus animam
illuminat et docet de omnibus. que
necessaria sunt ad salutem. Vel de
omnibus docere dicitur: quia nulla si
ne ipso docentur. Sicut dicit quod
christus erat lux vera que illuminat Io 1
omnem hominem venientem in
hunc mundum. id est nullus illumina
tur nisi per ipsum. Unde idem Joha 1 Io 2
nes ait. Unctionem habetis a
sancto. et nostis omnia. id est omnia
saluti vestre necessaria. Vel omnia
nostis: quia nulla nisi per ipsum
novistis. Quecumque enim nostis:
ab ipso cognoscatis. Unguentum
autem nomine spiritus sanctus designatur.
Sicut unguentum ex diversis
conficitur speciebus: ita spiritus sanctus un
git animas diversis carismatibus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hoc unguentum timores super
bie sedat. livorem invidie lenit.
et ardorem ire temperat. fracturas
tristicie et accidie consolidat.
vulnera cupiditatis sanat.
et avaricie duriciam emollit.
gulositatis et luxurie carnes
putridas corrodit. et noxios
humores desiccat. Curam(que)
igitur post odorem unguentorum
istorum non reperimus circa terre
na. Post hec autem unguenta in
cedit: qui necessarijs contentus
ultima sui parte terram tangit.
Currit qui quidque pluri ex neces
sarijs corporis. ex desiderio tran
silit. Volat qui mente deo ex
cedit. Proflante igitur austro in
die penthecostes. fluxerunt aro
mata in orto domini. id est in apostolis:
qui quondam latuerunt in cenaculo.
lu 12 sedentes in civitate. fuerunt quasi
ortus conclusus. Adveniente autem
spiritu sancto apertus est ortus: et de fru
ctibus eius saciatus est universus
mundus. De odore autem fructus
2 cor 2 eius ait apostolus. Christi bonus odor
sumus in omni loco. Expectabant
ergo apostoli in cenaculo. donec fru
ctus ad maturitatem pervenirent:
orantes et supplicantes. ut flan
te austro flueret aromata. que
adhuc timore iudeorum qui in penetrali
de cordium suorum erant conclusa.
lu 24 Iam enim aperuerat eis dominus sen
sum. ut intelligerent scripturas: sed
nondum confirmati erant. ut pub
lice predicare auderent. et ita a
romata predicationis divine modum
fluebant. Sedebat in civitate:
ut in eis spiritus sanctus residet. Ipse
enim sedere dicitur in sedentibus: et qui
escere in humilibus et quietis. Sic
scriptum est. Super quem requiescet ysa 66
spiritus meus: nisi super humilem et
quietum. et trementem sermones
meos. Et in actibus apostolorum lucas 2
ait. Sedit super singulos eorum spiritus
sanctus. Sedit super sedentes: quia
quiescit super quiescentes. Perfecte
autem in christo requievit: qui num
quam ipsum a se expulit. Propterea
de ipso ysaias ait. Et requiescet xi
super eum spiritus domini. Et iterum ait. iiii
In die illa apprehendent septem
mulieres virum unum: id est septem
dona spiritus sancti christum. Teste enim
ysaia requievit super eum spiritus domini.
spiritus sapientie et intellectus. spiritus xi
consilij et fortitudinis. spiritus scientie
et pietatis: et replevit eum spiritus
timoris domini. Christum autem appre
henderunt: id est firmiter illi ad
heserunt. Unde dominus in evangelio io
hannis ait. Super quem videris spi 1o 1
ritum descendentem et manentem: hic
est qui baptizat. In nullo autem
alio plene. id est sine aliqua per
turbatione saltem venialium quie
vit. Unde in persona illorum septem
donorum. que per mulieres designan
tur. quia dulcia sunt et suavia.
dicit ysaias. Panem nostrum co +
medemus. vestimentis nostris ope

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nemur: tm̄ inuocetur nomē tuū
sup nos. aufer obprobriū nos
trū. Panē autē suū comedūt:
id est panē spiritualē comedere
faciūt. Sicut spūs dicit^r orare
io 8 gemitib^9 inenarrabilib^z: quia
gemendo facit orare. Similiter
vestimētis virtutū septē dona
operiri dicunt^r: dū nos p illa
operim^r. Vel vestimētis operi
unt^r. id est dei sermone dona
spūs sancti exornant^r. cōmen
dātur et exaltātur. Tm̄ inuo
cetur nomē tuū sup nos. ut a
te dicatur xpiani. qui nostro cō
sorcio accepit p̄ fr̄m. Aufer ob
probriū nostrū: ne amplius fa
tore viciorū expulsi a cordibus
hoīm. sepe cogam^r mutare hos
piciū. Qui enī spm̄ scm̄ a se
eiciat. non solū verecundiā vel
obprobriū infert illi: s̄ teste
aplo spiritui gratie contumeliā
4 facit. Vn̄ aplus ad ephesios
ait. Nolite contristare spm̄ dei.
in quo signati estis: id est a ma
lis discreti et diuisi. vel ymagi
ne eius in vobis īpressa insig
niti. Spm̄ autē sanctū q̄ntū
ho x in se est contristat. et ei cōtume
liam facit: qui de hospicio suo
ipm̄ expellit. vel qui ad ipm̄
recipiendū. mariē in die pen
thecostes sese ydoneū nō red
In xxiiij dit. Sedeam^9 igit^r fratres
in ciuitate exemplo aplōr̄.
Sedeamus per humilitatē. se

deamus ut quieti sim^9. p pa
cificā et trāquillā ~~conuersatione~~
consciā. Expectem^9 in alto
cenaculo. id est cū celesti desi act 7
derio sursū corda habēdo ad
dn̄m. p̄missū spm̄ scm̄ expectā.
Clamem^9 ad dn̄m tota cordis
ītencione et desiderio atq̄ īter
ne deuotionis ītencione cū apos
tolis dicētes. Exaudi dn̄e vo
cem meā qua clamaui ad te.
Clamemus corde p deuotionē:
clamem^9 ore per orationē: cla
memus insup p bona opaciō.
Iusti enī tribus modis clama
uerūt iusti ad dn̄m: et dn̄s
exaudiuit eos. Clamauit moy exo 13
ses ad dn̄m: et diuisū est ma
re rubrū. Clamauerūt filij is iud 4
rahel cū tribularent^r ad dn̄m:
et misit eis saluatores. et dedit
illis iudices. Clamauerūt so 3 R
cij gedeonis. gladius dn̄i et ge
deonis: et turbata sūt castra
madian. Clamauit ad dn̄m
sapson siciens: et aperuit dn̄s
molarē dentē in maxilla asini.
Ex quo hausta aqua refocilla
uit spm̄. Clamauit heliseus 4 r 2
post helyam cū tolleret^r ī celū:
et factus est spūs helye duplex
sup heliseū. Clamauit daniel 6
de lacu: et clausa sūt ora leo
nū. Clamauerūt tres socij ei^9 3
de fornace: et fecit dn̄s mediū
fornacis tamq̄ ventum roris
flantē. Clamauit ionas de ve 4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Dan 13 necem : et enomitus est in a
ridam. Clamauit susanna ad
dnm : et liberata est ab iniquo
iudicio impiorum. Clamauit x[ristus]
Jo 11 lazare veni foras : et suscitatus
est quatriduanus a monumento.
Luc 23 Clamauit latro de cruce : et au
dire meruit. hodie mecum eris in
paradiso. Clamemus et nos ad
dnm. quatenus super nos mittere
dignetur spm sanctum. ut men
tes nostras paraclitus qui ab ipso
procedit illuminet : et indu
Jo 16 cat in omnē sicut filius eius
promisit veritatē. dns noster
ihs xps. Qui viuit et regnat
per infinita scla sclorum Amen.

Eadem dnica thema sumptum ex

1 Pet 4 Estote epla bti petri ca
prudentes et vi noim p[ri]a
gilate in orombz. An
te omia mutuā in vobis met
ipsis caritatē cōtinuā hntes
In proxima dnica aduentum
spus sancti expectamus : mag
num hospitē sumus recepturi.
Vn cū omi diligentia diebus
istis hospiciū illi pparare de
bemus. Ipse enim spus est. et
mentes spuales nō carnales in
Mt 9 / Luc 5 habitat. Vinū enim nouum in
utres veteres nō mittit. Dic
tus est : et domū eius decet
1 Thes 4 scitudo. Hec est enim voluntas
eius sctificatio vra. ut sciat v
nusquisque vrm suū vas possi
dere in sctificatiōe et honore :

ut templū pudica pectoris spi
Sap 1 rituj sco conseiret in vitate. In
maliuolā siquidē animā nō
introibit sapiencia : nec hītabit
in corpore subdito pctis. Sps
enim scūs discipline. id est dator
discipline effugiet fictū. q nō
ambulat in veritate. q loquitur
in corde et corde. qa spus est ve
ritatis : et aufert se a cogitaci
onibz que sunt sine intellectu.
que vane sunt. Sine intellectu
siquidē sunt illi qui nō intus in
libro cōsciencie legunt. et qui int
omia quod melius est. i. deum
non eligunt. Vn in libro sapie
post predcā verba subiūgitur.
Et corripietur a superueniēte ini
quitate. Qui eni fictus est. cū
venerit dies retribucionis pec
catorum corripietur ab iniquitate
superueniēte. id est capietur et cō
fundetur pro iniqtate opprimēte.
Vt igitur spiritui sco honestū et ydo
neū hospiciū pparemus multi
plicit in hodierna epla nos in
struit btūs petrus. Pmo nos
amonet. ut prudentes simus cō
tra ignorancie cecitatē. et indis
cretionis errorē. Scdo ut vigi
lemus in orombz cōtra negli
genciā et torporē. Tercio ut mu
tuā habeamus caritatē contra
inuidiā. odiū et rancorē. Hor
tatur insuper q cōtinuā habea
mus caritatē. ut in bono pse
ueremus cōtra lapsū. id est in

constantiam et ruinam: et qui non bis metipsis dilectionem habeamus non exterius. id est non propter exteriora diligamus per fictam dilectionem. Ad hospitalitatem etiam nos amonet. ne simus inhumani et sine affectione per duritiam: ubi ait. Hospitales invicem sine murmuratione. Admonet nos etiam ut invicem nos invicem ministrantes proximis contra accidiam et talenti commissi absconsionem: ubi ait. Unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum administrantes. Exhortatur preterea ut cauti simus in loquendo: contra otiosam et inutilem locutionem. ubi ait. Si quis loquitur: quasi sermones dei. Ad ultimum autem admonet. ut omnia ad honorem dei referamus. et gloriam dei non nostram queramus: ubi ait. Si quis ministrat tanquam ex virtute quam administrat deus: ut in omnibus honorificetur deus. Hiis igitur modis preparari debemus. ut spiritum sanctum digne recipere valeamus. Unde beatus petrus ad predicta nos invitans ait. Estote ergo prudentes. Prudentia enim valde necessaria est christi militibus: que custos est et moderatrix omnium virtutum. Omne siquidem sacrificium in conspectu dei est insipidum: nisi hoc sale fuerit conditum. Mediante enim prudentia diligenda a non diligendis. et a noxiis utilia sepa- Leui 11

ramus. ut inter sanctum et prophanum habeamus distantiam. et separemus preciosum a vili. et etiam transitoriis. virtutes viciis. exilio patriam. servituti libertatem preferamus. Unde beatus augustinus ait. Virtus nichil aliud est quam diligere id quod diligendum est. Illud autem eligere prudentia est. Prudentia siquidem est appetendarum et vitandarum rerum scientia sive discretio: cum fuga mali. et electione boni. Qui enim discernit et non eligit. non est prudentia que virtus appellatur. Cuius una pars consistit in cognitione eorum que ad fidem pertinent. et ad cognitionem scripturarum: alia autem ad compositionem morum. Non solum autem in discretione boni a malo prudentia attenditur. sed novit discernere inter lepram et lepram Leu 14 id est inter duo mala quid magis fugiendum sit. agnoscat. Et similiter inter duo eligenda: quid magis sit eligendum. subtili consideratione advertat. Ad ipsam etiam pertinet circumspectio. qua ita unum vicium fugimus. quod contrarium non incurrimus: ita fugimus avaritiam. quod non incurrimus prodigalitatem: sic castrimergiam fugimus. quod nimia abstinentia non deficiamus. Propterea salomon ait. Omni custodia serva cor tuum. Prov 4 Dictum custodia. premisit omni. ne scilicet ita uni vicio

ostendit et una pte

ostiū et vna parte claudam⁹
q ex alia parte aditū alt̄i viao
pandam. ¶ Ad prudenciā in
sup ptinet ab insidijs dyaboli
et fallacia atq̄ seductione hui⁹
mūdi sibi cū omī cautela atte
dere: et vicia virtutū spēcie p̄
tendēcia. sedula examinatione
cauē. Teste enī ysidoro. vicia
v̄tutū spēcie preferūt. Vn̄ gnī
ciosius sectatores suos decipiūt.
Nā sub pretextu iusticie. aliqñ
crudelitas agitur: et remissa
segnities plerūq̄ mansuetudo
credit̄. Nō solū aūt in agendis
prudencia bonū a malo ~~differt~~ se
nit. sed insup in credendis.
verū a falso subtili indagaci
one discernit. Quoniā nō om
ne quod verisimile est cōtinuo
verū est: sicut q̄d prima facie
īcredibile videt̄. nō statī fal
sū est. Crebro siquidē faciem
mendacij veritas pretendit:
et plerūq̄ mendaciū spēcie veri
tatis occultat̄. Sicut aliqñ tris
te fronte amicus: et blandā adu
lator ostendit. Prudentis ḡ est
nō facile credē. Nā nō omī spi
ritui credendū est: sed probandi
sūt spūs vtrū ex deo sint. Vnde
paulus ait. Omīa probate:
quod bonū est tenete. Nichil
ergo de dubijs prudēs diffinit.
neq̄ p̄capitat sentenciā: s̄ sus
pensā tenet. et causā quā ig
norat diligent̄ īuestigat. Ni

chil īcognitū vel īexpertū affir
mat: ut nō fallat vel fallatur.
Prudētis enī est examinare cō
silia ꝛ circūstācias negocioꝝ: et
nō facili credulitate ad falsa p
labi. Qui enī facile credit sicut
in ecclīastico dicit̄: leuis ē corde. 14
Prudens igit̄ facile falli non
poterit. opiniones eius iudicia
sūt. Vagas autē et velut somp
no similes cogitaciones nō re
cipit: sed cogitaciones eius certe
sūt et stabiles. Ppt̄eā salomon
ait. Beatus homo qui īuenit sa
pienciā: et qui affluit prudēcia. pu 3
Melior est acq̄sicio eius negoci
acione auri et argenti. Et iteꝝ
in p̄abolis dicit̄. Sapiā sanc ix
toꝝ est prudēcia. Discrecio igit̄
seu prudencia sc̄d'ꝫ: condimen
tū est aliaꝝ virtutū. ¶ Nō solū
autē a malo propt̄ se. sed ab oī
spēcie mala ꝓpter proximos se 1 cor
abstinet. Crudelis enī est: qui
famā negligit. Prudētis ānim⁹
reb; tempib; accōmodat̄. futu
ra pudet̄: presencia ordinat ꝛ dis
ponit: preterita recordat̄. Vn̄ et p^o
animalia que vidit ezechiel
plena erant oculis ante et retro.
Habet igitur vir prudens me
moriā preteritoꝝ: intelligenciā
p̄sencium: prouidenciā futuroꝝ.
Ex p̄teritis futura coniciat: ex a
pertis obscura estimat. ex par
uis magna. ex proximis remo
ta. Omīa iudicat. et ipse a ne 1 cor 4

mine iudicatur. Nichil ei subitum
vel improuisum. Non omnia que conti
gere possint mentis acie dirigit:
pu 4 et palpebre eius precedunt gressus
lu 14 suos. Edificaturus turrim compu
1 supra tat: ne dicatur ei. Ecce homo qui
cepit edificare: et non potuit
ec 32 consumare. Omnia igitur agit
cum consilio: ut post factum non
peniteat: et cum inicium nego
cii repperit exitum cogitabit.
Constans igitur est et stabilis. non
vagus aut variabilis: pro
rerum aut temporum varietate er
igitur. ita se accomodat tempori
loco. persone et cause. Ita enim
omnibus omnia efficitur. quod non
mutatur per inconstanciam: sed
variis negociis aptatur propter
aliorum utilitatem. Dicitur ma
nus que eadem est cum in pug
num constringitur: et cum in pal
mam extenditur. Sapiens igitur
ec 27 permanet inuariabilis sicut sol:
stultus autem ut luna mutatur.
Teste enim salomone cor stul
pu 12 torum dissimile erit. In omnibus
que agit sapiencia a filiis suis ius
ro 12 tificatur. Non enim alta sapit qui
prudens est: sed humilibus con
pu 3 sentit. Non est sapiens apud
semetipsum: sed communi utilita
ro 12 ti prouidet. Non plus sapere quam
oportet sapere ait apostolus: sed
sapere ad sobrietatem. Modera
ec 7 te igitur in omnibus agit. Non vult
esse nimis iustus: sed in omni

bus modum tenet. Sicut scrip
tum est. Racionabile sit obse ro 12
quium vestrum. Hec prudencia
in aduersis reddit securum: in
prosperis temperatum. Non est
preceps vel turbulenta: non
pusillanimis vel remissa.
Sicut scriptum est. Expectabam
eum qui saluum me fecit a pu
sillanimitate spiritus: et tem
pestate. Non declinat ad dex pu 4
teram vel ad sinistram. Cum
deliberatione omnia agit:
cum consideratione promittit.
Minus promittit: et am
plius soluit. Labia sua mo
deratur: sermones eius sta ec 21
tera ponderantur. Parce lau
dat: parcius vituperat. Nam
similiter reprehensibilis est ni
mia laudatio: sicut immode
rata vituperatio. Ista adu
lacione: ista malignitati
suspecta est. Hec est igitur
sanctorum prudencia. Hec est sapi ia 3
encia que vincit maliciam:
sapiencia scilicet dei. non sapiencia
carnis. de qua apostolus ait. Sa ro 8
piencia carnis mors est. Et
iterum. Si secundum carnem vixeritis.
moriemini. Non sapiencia mundi. 1 cor 3
que stulticia est apud deum:
et inimica est deo. que nisi ter
rena et caduca querere nouit.
Neque sapiencia dyabolica: que
est astucia decipiendi. De qua
dicitur. Sapientes sunt ut faciant ie 4

mala. Hec predicta sapientia seu prudentia in fide et moribus consistit. De qua scriptum est. Os meum loquetur sapientiam: et meditatio cordis mei prudentiam. Sapientiam de fide: et prudentiam de moribus. Et salomon ait. Cor sapientis in dextera eius. (Ps. x?) id est in spiritualibus: cor autem stulti in sinistra illius. Et dominus de hac prudentia ait. Quis putas est fidelis servus (Mt. 24) et prudens. quem constituit dominus supra familiam suam. Fidelis ut diligat: prudens ut cognoscat voluntatem domini sui. (Lu. 12) Et iterum ait. Estote prudentes sicut serpentes. (Mt. 10) Ne autem de vulpina astucia intelligeremus: subiungit. Et simplices sicut columbe. scilicet sine ypocrisi et simulatione. Serpens siquidem ut caput illesum servet. totum residuum corporis exponit periculis. Caput autem occultat et protegit: quia in illo vita eius consistit. Ita et nos ne caput nostrum quod est christus amittamus. et ut fidem conservemus corpus nostrum mortis periculo exponere debemus. Serpens accedens ad balneum aque. venenum dicitur deponere. Et nos ut ad aquas spirituales. id est ad fluenta graciarum pertingere valeamus: omne venenum peccatorum deponamus. Ad aquas etiam baptismi vel lacrimarum

non prodest accedere: nisi deposito veneno peccatorum. Adhuc est alia serpentis prudentia. quam nos imitari debemus. Postquam enim senuerit serpens abstinentia maceratur. et corpus attenuat. ut pellem veterem postquam laxior fuerit per angustum foramen transeundo deponat. Et nos per abstinentiam corpus affligendo. per angustam viam que ducit ad vitam. (Mt. 7? Lu. 13) transeuntes: veterem hominem cum actibus suis. (Eph. 4) exuamus. et in novitate vite ambulemus. (Col. 3, Ro. 6) Dicitur autem quod serpens hominem nudum timeat et vestitum non adeo metuit. Et nos nudi nudum christum sequamur: abrenunciando cunctis que possidemus. (Lu. 14) Eos enim qui omnia pro christo relinquunt. serpentes. id est demones valde metuunt. Simus igitur prudentes in bono sicut serpentes: et absque omni veneno malicie nos custodiamus. Simus simplices sicut columbe. Sumamus oleum in vasis nostris (Mt. 25) more prudentium virginum. Hec est enim vera prudentia. ut pro vita eterna. et non pro laude humana bona opera faciamus. Stultus enim enim est. qui pro vana et transitoria gloria opera sua vendit. unde regnum eternum emere potuit. Teste enim salomone stulti ea que sibi sunt (Pro. 1) noxia cupiunt. Et iterum ait. (Pro. 10?)

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Quid prodest stulto habere
diuicias ? cum sapienciam emere
1 cor 14 nō possit ? Et apl̄us ait. Igno
rans ignorabit. Quare ? Quia
noluit intellige͛ vt bene age͛t.
4 Vn̄ dn̄s per ozee ait. Quia tu
sciencia͂ repulisti : repellam te.
Propte͛a igit͛ in hodierna epi
stola apl̄us ait. Estote prudē
tes. Prudēcia siquidē valde
necessaria est pugnātibȝ. Mi
Iob 7 licia est autē vita xp̄iani sup
terrā. Vn̄ ꝓpheta ait. Bene
dictus dn̄s deus meus qui do
cet manus meas ad prelium :
et digitos meos ad bellū. Vt
scȝ discrete et prudent͛ pugne.
Per digitos enī discrecio intelli
gitur. Vt igit͛ prudent͛ pug
nare valeam9 : discreti et cir
cūspecti esse debem9. Multi
plex enī iminet bellū : exter
nū scȝ ciuile et plus q͂ ciuile.
id est itestinū. Externū inter
dyabolū et hominē. Ciuile i
ter hominē et hominē. inter
fr͂em et fratrē. Intestinū int͛
corpus et animā. Pugil aut͛
in harena. luctator i palestra.
cursor in stadio. natator in
naufragio. nauta in nauiga
do : pugnādi exemplū pruden
ter nobis prestāt. Pugil siq
dem siue gladiator i arena
cū de vita contendat. nichil
circa se relinq͛t. quod eius cer
tamen ipedire valeat. Simi

liter qui luctatur in palestra : re
iectis vestimētis. vt vnde tene
atur nō habeat. nudus atq̄
oleo vnctus. vt agilior et labi
lior sit. pugnā aggredit͛. Sic 1 cor 9
qui currit in stadio ab omibȝ
se abstinet. que sibi possent ee͂
ipedimēto : nec aliquibȝ one
ratur. quibȝ cursus eius retar
detur. Pari modo in naufra
gio nemo cū sarcinulis enatat :
sed omia abicit. vt nudus eua
dat. Nauta eciā cū naue suā
i tempestate nimis oneratam
attendit : nō solū vilia. s͛ ple
runq̄ preciosa ne nauis submer
gatur abicit. Vn̄ btūs iob ait. 31
Semper enī quasi tumētes fluc
tus sup me timui dm̄. Hec est
prudencia sc̄orum : abicere omia
trāsitoria pro xp̄o. et tamq̄m
stercora reputare. Abrenuncia
re omibȝ que possident : vt ex
pediti sequātur xp̄m. Hec a͛t
Iob 28 sapiēcia nō inuenit͛ in terra
suauiter viuenciū : sed a dn̄o ca 1
deo est. Sine illo enī prudē
tes esse non valem9. Ppte͛a +
beat9 iacobȝ ait. Si quis ve
strū indiget sapiā postulet
a deo : qui dat omibȝ afflue
ter. Et petrus in hodierna
epl̄a postq̄m dixit. estote pru
dentes. subiungit : et vigila
te in oronibȝ. Prudenciā ei
a deo postulare debem9 : et
nō confidere in sensu nostro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

In orationibus autem dormiunt: qui
in peccatis mortalibus deum ex
orant. Dompno autem peccati
mortalis oculos clausos habent:
nec eos ad lucem superne claritatis
aperiunt. Hii igitur in orationibus
dormiunt: qui in ore habent deum.
et in corde dyabolum habent. In
oratione autem dormitat: qui li
cet pro mortali careat. negli
genter tamen orat. In orationibus
vero vigilant. qui in caritate
cum omni diligencia. deum deuote
exorant: abicientes cum abraham
a sacrificio suo aues importunas.
et muscas morientes. ne per
dant suauitatem vnguenti. Et si
enim turba increpat nos. vt tace
amus: tanto forcius ad dominum
clamare debemus. In oratione
enim vigilamus: dum intenso desi
derio ad dominum clamamus. et cum
in cordibus nostris dormire non si
nimus. Quanto autem grauiori
tumultu carnalium cogitaci
onum premimur: tanto ardencius
et vigilancius orationi insistere
debemus. Et hoc est quod petrus
ait. Vigilate in orationibus. Id
est non torpeatis per negligen
ciam: nec quantum in vobis est ani
mus aliquid in oratione cogitet.
preter id solum quod petitur. Vt
autem impetrare quod postulatis
possitis: caritatem in vobis ha
beatis. Et hoc est quod petrus
subiungit dicens. Ante omnia au

mutuam in vobismetipsis conti
nuam caritatem habentes. Quinque di
cit de caritate. Primum quod ante
omnia habenda est. Secundum quod
mutuo inter fratres haberi debet.
Tercium quod continuanda est dilectio:
et non interrumpenda. Quartum
quod interius in nobismetipsis ha
benda est. Quintum quod caritas o
perit multitudinem peccatorum. Ante
omnia autem habenda est caritas:
que omnium virtutum optinet
principatum: que mater est et
origo omnium carismatum. Que si
desit teste augustino frustra ha
bentur cetera: si assit recte habe
tur omnia. Ipsa enim est ante a
lias virtutes dignitate: et sine
illa non prosunt alie. sed deformes
sunt et inutiles. nisi informentur ca
ritate. Cum autem alie virtutes
simpliciter donum dei dicantur: ca
ritas non solum dei donum. sed et deus
dicitur. Deus enim caritas est: et qui 1 Io iiij
manet in caritate in deo manet.
et deus in eo. Dicit autem amor
mundi mater est omnium malorum:
sic dilectio dei et proximi fons est
et origo omnium bonorum. Vbi autem fue
rit caritas: non regnat carnalis
cupiditas. Ipsa siquidem omnia
vicia ab anima relegat. Mentem enim
quam caritas occupat. superbia
non inflat. inuidia non stimu
lat. ira non vastat. tristicia ma
la non vexat. non obduiat gula.
non inquinat luxuria. non inflam

Dan 3 mat. Hec est enim que fornacis
ignem tribus pueris extinxit. For
ca 8 tis siquidem est ut mors dilectio.
Quia sicut illa sensus corporis
extinguit: sic ista carnales con
cupiscencias et omnia vicia peri
1 cor 13 mit. Caritas autem numquam excidet.
Ipsa enim pugnantibus est meritum:
triumphantibus et premium. In via
inchoatur: in patria consummatur.
ysa 32 Ipsa enim est ignis in syon: et ca
minus in ierusalem. Teste autem au
gustino si per viam caritatis vo
lumus currere: ad eternam patriam
possumus feliciter pervenire. Qui autem
caritatem non habet: timendus est
dei et amicus dyaboli. Merito
ergo ante omnia caritatem habere
debemus. Qua habita: alia ha
luc 18 mt 27 betur. Habenti igitur dabitur
et habundabit: quia qui caritatem
habet. alia dona percipiet.
Mutuam autem caritatem habere
debemus: quia non potest habe
ri dilectio dei sine dilectione
1 Johis proximi. Unde iohannes ait.
Qui fratrem quem videt non dili
git: deum quem non videt quo
modo potest diligere? Neque enim
deus sine proximo: nec proxi
mus sine deo diligi potest. Qui
enim diligit deum: non potest con
tempnere illum quem deus precipit
diligere. Qui diligit regem:
non contempnit eius legem. Qui
autem diligit proximum: quid
in eo nisi deum diligit? Et una

enim et eadem caritate deum et pro
ximum diligimus. Unde unum sine
alio diligere non valemus. Dilec
tio enim dicitur quasi duos ligans:
deum scilicet et hominem. Licet autem
dilectio dei prima sit in precepto
et dignitate: dilectio tamen pro
ximi prima est in operacione: quia
per dilectionem proximi perve
nitur ad dilectionem dei. Idem enim
per opera dilectionis reddit se y
doneum ut deum diligat: et a deo
diligatur. Mutuam igitur carita
tem inter nos habeamus: ut quod mt 7 luc 6
cumque volumus quod faciant nobis
homines illis eadem faciamus.
Bonum est enim et iocundum: ha
bitare fratres in unum. Omne enim eccli 13
animal ad sibi simile coniun
gitur. Totum enim christum non dili
git: qui hominem odit. Lata est
igitur caritas: que non solum ad
amicos. sed usque ad inimicos
extenditur: alta que usque ad de
um dirigitur: longa que num
quam excidit: profunda. que ab
intimo cordis procedit. Non so
lum autem mutuam. sed et continuam
debemus habere caritatem. Licet enim
ex fragilitate carnis non semper
oracioni vel hospitalitati. aut
aliis exterioribus operibus vale
amus intendere: ipsam caritatem
cuius instinctu hec foris agitur.
que interiori homini presidet. sem
per debemus habere: licet illam
in publicum non ostendamus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sicut sol sub nube latens nō
ostendit͛ mūdo : nichilominꝰ
tamē feruet in celo. Continue
mus igit͛ caritatē : et nō defi
ciamꝰ. Teste enī iheronimo
sanctꝰ amor īpaciencia nō ha
bet : falsus amor cito deprimi
tur. Et augustinꝰ ait. Caritas
que amitti potuit : nūq̄ vera
fuit. Quod de pfecta caritate
ītelligit͛ : que facile nō amitti
cā 4 tur. sed magis cōtinuat͛. Aq̄
enī multe nō poterūt extinguē
karitatē hmōi : et flumīa nō
obruent eā. Non enī qui per
mt 7 lu 6 fecte diligit. cuiꝰ domus fun
data est supra petrā : aqua ꝓs
peritatis emollit͛. vel flumini
ro 8 bus aduersitatis obruit͛. neq̄
mors neq̄ vita poterit illū a
caritate xpi separare. Conti
nuā igit͛ habeamꝰ caritatē
non fictā. neq̄ propt͛ exterio
ra cōmoda : ſʒ in nobismetip
sis. vt nō ad oculū scʒ exterius
1 io 3 neq̄ verbo seu lingua. sed in
veritate īterius in corde diliga
mus. Exterior dilectio. id ē a
mor fortune cū prospitate ac
cedit : et cū aduersitate recedit.
Cū fueris felix multos nume
rabis amicos. Tempa si fuerit
nubila solus eris. De hys ami
6 cis in ecclastico dicit͛. Est amicꝰ
ſm tēpus suū : et nō ꝑmane
bit in tempe tribulacionis. Et
iterū ait. Est amicus socius mē

se : et nō ꝑmanebit in die ne
cessitatis. Econtra autē vera
dilectio nō querit que sua sūt :
sed diligit proximū ꝓpter bo
nū proximi. et non propt͛ cō
modū ꝓprium. Qui enī prop
ter aliud hominē diligit : nō
ꝓprie hominē. sed illud quod
adipisci desiderat diligit. Eco
tra de fideli amico in ecclastico
dicit͛. Amico fideli nulla ē cō
paracio. Nō est digna ponde
racio auri et argenti cōtra bōi
tatē fidei illius. Qui īuenit
illū : īuenit thesauꝝ. Quāta
autē sit efficacia sincere cari
tatis consequēter ostendit pe
trus cū ait. Caritas operit mł
titudinē pctōꝝ. Vn̄ in euā
lu 7 gelio dn̄s ait. Dimissa sunt
ei peccata multa : quoniā di
lexit multū. Ignis enī carita
tis : rubiginē pctōꝝ cōsumit.
Non solū spinas mortaliū
sed et paleas venialiū cōbu
rit : et luce sua tenebras expel
lit. Teste enī salomone odiū
pu 10 suscitat rixas : et vniuersa delicta
operit caritas. Licʒ autē ꝑ ali
as virtutes pccā diluantur :
hoc fit principalit͛ ex virtu
te caritatis. Sicut medicina
purgatiue dicit͛ : qd' tamē prī
cipalit͛ fit ex virtute scamo
nie. Precipue autē caritas
illa qua proximus debita di
mittimꝰ operit młtitudinē

Luc 6 pctōꝝ. Vn̄ scriptū est. Dimit
tite: et dimittet vobis. Illa
est caritas qua pctōꝝ ani
mas deo lucratur. Vn̄ btūs
v iacobus ait. Si quis ex vobis
errauit a veritate. et cōuer
terit quis eū. scire debet. q̄
niā qui cōuerti fecerit pctō
rem ab errore vie sue. salua
bit animā eius a morte: ⁊
operit mltitudinē peccatoꝝ.
id est abscondit a facie dei.
ne videat illa ad vindictā.
Hoc est velamē preciosū: de
quo ꝓpheta ait. Bti quoꝝ
remisse sūt iniqtates: et q̄
rū tecta sūt pcc̄a. ¶ Postq̄
autē de prudencia et orōne.
⁊ mutua caritate habenda
nos āmonuit petrus: sub
iūgit de operibz caritatis.
Inque ponit vnū. quod in
conspectu dei plurimū est p̄
at 12 ciosū. Hec ē hospitalitas:
de qua ī iudicio dicturus est
dn̄s. Hospes fui et collegis
tis me. Qui autē pauperē
excludit a tecto: ipm̄ xp̄s ex
cludit a pectoris hospicio.
Quomō enī se recipi confi
dit in regnū eternū: qui xp̄i
mēbris negat vnius noctis
hospiciū: Preterea petrus ait.
Hospitales īuicem sine mur
muracione. Hylaritas enī
vultus condimentū est hos
pitalitatis. Sine qua et re

et meritū ꝑdit: qui cū mur
muracione hospitē recipit.
Quoniā sup ōmia vultus ac
cessere boni. Caritas ḡ hospi
tes recipit: affabilitas ⁊ vul
tus hylaritas illos retineat.
Felix hospiciū: in quo xp̄us
in paupere recipit. Vidua 3 r 17
que helyam in hospicio sus
cepit: filij defuncti suscitaci
onē promeruit. Laban q̄a gen 29
iacob aduenā recepit hos
picio ditatus est: et bonis
omibz āpliatus. Raab me Iosue 2
retrix. q̄a exploratoribz hos
pitalitatē exhibuit: cū oī
domo patris sui liberata ē
cū iherichō vastaret. Vn̄ ad 13
hebreos aplūs ait. Hospi
talitatis nolite obliuisci.
Per hanc enī quidā placue gen 18
rūt dn̄o. angelis ī hospicio
receptis. Abrahā scz et loth:
qui valde hospitales fue
rūt. Et ad romanos ait. 12
Necessitatibz sanctoꝝ cōmu
nicātes: hospitalitatē sec
tantes. Et ysaias ait. Ege 58
nos vagosq̄ induc in do
mū tuā. Non solū autē
aduenas in domo materia
li. sed spm̄ scm̄ in hospicio
cordis recipe debemꝰ. Tota apoc 3
enī trinitas stat ad ostiū cor
dis nr̄i et pulsat. Si quis
aperuerit ei: cōtinuo intra
bit. Sicut scriptū est. Ad Io 14

cum veniemus et mansionem a-
pud eum faciemus. Non solum
autem hospitalitatem. sed et
alia caritatis opera debemus
in proximis exercere secundum gratias
nobis a domino distributas: ut
Lu 14 talentum sibi commissum unus-
quisque studeat multiplicare.
Propterea petrus subiungit.
Unusquisque sicut accepit gra-
tiam. in alterutrum illam adminis-
trantes: sicut boni dispen-
satores multiformis gratie
dei. Instruit ergo illos. qui
spiritum sanctum receperunt vel recep-
turi sunt. quatenus dona caris-
matum ad utilitatem proximorum
convertant: ut dona spiritus sancti
ad serviendum aliis. tam in
spiritualibus quam in temporalibus
suscipiant. secundum quod unusquisque
gratiam accepit. Deus enim hos-
pitalitatem vel alia bona sup-
ra quod possumus a nobis non
Gal 6 requirit. Alter igitur alterius
secundum propriam virtutem onera por-
temus. invicem supportantes in
edificio spirituali. sicut in materi-
ali edificio unus lapis alium
supportat: et ab alio sustentatur.
Attendat unusquisque diligenter
que a deo donata sunt sibi: et
huiusmodi utensilia a deo sunt
sibi commissa ad officium suum per-
agendum: ne aliquando incipiat
operari quasi alieno instrumento
quod sibi non est concessum. Et ideo

deficiat continuo. dum gratiam sibi
non concessam usurpat: et illam
pretermittit in qua posset aliis
ministrare. et proximis utilita-
tem conferre. Si enim manus ve-
lit ambulare. et pes cultello
panem scindere. vel elemosinas e-
rogare: neutrum officium peragit pro-
prium. sed usurpat alienum. Et si-
militer confunduntur. dum aliena
officia usurpant. et prorsus
inutilia reddunt. Attendat ergo
unusquisque gratiam sibi collatam:
et illam convertat ad proximorum
utilitatem. Unusquisque sicut ac-
cepit gratiam in alterutrum illam ad
ministrantes. Quod ostendit de
gratia predicationis. vel de scientia
locutionis: dicens. Si quis loqui-
tur: quasi sermones dei. Id est si
gratiam loquendi habeat. utatur
illa ad edificationem proximi:
neque aliquid loquatur preter volun-
tatem dei. vel ad utilitatem fratrum
doceat. et quod non quod docendum est
taceat. Caveat sibi ab inutili
vel noxia locutione. Nichil
loquatur sine necessitate: vel pro-
ximorum edificatione. Unde apostolus
ad thimotheum ait. Ineptas et 1 Tim
vanas fabulas devita. Et iterum.
Prophana et vaniloquia devita. 2 Ti
Teste autem iheronimo omne quod
non edificat audientes. in pe-
riculum vertitur audiencium. Cor- 1 Cor 15 loquitur
rumpunt siquidem bonos mores
colloquia prava. Et ad nepo-

cianū agustinꝰ ait. Officiū tui sit
fratˀ kme non tm̄ oculos serua
re castos: sed et liguam. Et sir
tus ait. Sermo vanus: conscīe
vane index est. Qualis sermo
ostendit: talis animꝰ cō probat.
Fluxus siquide verbi: fluxū de
signat animi. Et qualis sit hō
ī mente: verbositas depingit
in ore. Garries temeritas vo
in doctrinā vertitur: sed in insā
miā. Melior est scā rusticitas:
qm̄ peccatrix eloquēcia. Pre
ciosa est lingua: que non no
uit nisi de rebꝫ scīs verba cō
struere: et sanctū est os vnde
mt 12 semp celestia proferutur. De
ōni verbo ocioso reddituri sūt
hoīes racionē. Teste aute
gregorio ociosū est verbū: qd
caret vtilitate rectitudis. aut
racione iuste necessitatis. Ver
bositas est semē quod fructum
nō facit: sal infatuatū. quod
ad nullius rei valet condimē
tū: sed pocius terrā sterilē red
dit. quia ī nullius cōuertit v
pro^u x tilitatē. Teste aute salomone
ī multiloqō peccatū nō deerit.
Qui āt moderatˀ sermones su
os prudentissimꝰ est. Si quis
ergo loqtur: quasi sermones
dei loqtur. Qui aūt habꝫ scīe
cīā loquēdi. qsi sermones dei
loqui dicat: dū nō sibi sed deo
īputat quod loqtur: nō pre
sūptuose sibi arrogat loquēdi

sciencīā: sicut hij in quoꝝ psonā
psalmista ait. Labia nrā a no ps 11
bis sunt. Proptea dn̄s ait. Nō
enī vos estis qui loqmini. Nō
solū aute locucio nrā ad deū
referenda est: sed quodlibꝫ aliud
opus bonū. Propṫ qd petrus
subiugit. Si qs ministrat tanq̄
ex virtute quā administrat deus.
Id est. si elemosinā. vel aliud
bonū opus faciat. nō sibi. sed
deo tribuat: q̄a nichil habꝫ
a seipso q̄ ipendit. sed a solo
deo. Proptea petrus ait. Vt ī
omibꝫ honorificetˀ deus: id ē
in ōnibus opibꝫ nostris. dei
honorē et gloriā queramꝰ: vt
ea nō meritis nris. sed grē eī
attribuamꝰ: et ut alij viden
tes bona opa nrā. glorificent mt v
patrē nrm̄ qui ī celis est. Si
ergo pdicto modo pparati fue
rimus: ad recipiendū spm̄ scm̄
in die penthecostes ydonei eri
mus. Arduū enī est quo ascen
dere molimᵘ: artū qd penetra
re cupimus. Ideo nos expedi
tos ⁊ subtiles esse oportet. In
altū enī repere onustū: et per mt 7
angustā viā hominē inflatū
intrare ē difficile. vel ecīā ipossi
bile. Spūs āt scūs tanq̄ apis
fauū mellis icolit et inhitat:
illū scilicꝫ qui cernis mūdiciā
habet. pro cera: et pro melle
cordis dulcedinē. Sicut aūt co
luba nō reqescat in palude: i

ta nec spiritus sanctus in pectore. Abi-
ciamus ergo omnes sordes peccatorum:
ut spiritui sancto purum et mundum pa-
remus hospicium. ut ignis divi-
nus non comburens sed illuminans.
non urens sed lucens inveniat
corda nostra munda receptacula:
et tribuat nobis carismatum dona.
Prestante domino nostro ihesu christo. qui
in proxima dominica missurus est
spiritum sanctum in corda discipulorum su-
orum. Eadem dominica thema sump-
tum ex euangelio secundum iohannem.
Jo 15 Cum venerit paraclitus
quem ego mittam vobis
a patre. spiritum verita-
tis. qui a patre procedit. ille tes-
timonium perhibebit de me. Et
vos testimonium perhibebitis: quia
1 cor 3 ab initio mecum estis. Neque qui
[illegible] plantat est aliquid. neque qui ri-
gat: sed qui incrementum dat deus.
Nos plantamus et seminamus:
dum verbum dei vobis annunciamus.
Vos rigatis: dum devocione vel
lacrimis verba domini auditis.
Deus autem incrementum tribuit
dum verbum suum in cordibus ves-
tris fructificare facit. Aliter si-
quidem neque qui plantat est ali-
quid. neque qui rigat: nisi deus
incrementum tribuat. Nichil enim
valet eloquencia lingue: nisi
dei dirigatur regimine. Scrip-
Jo 6 tum est enim. Nemo venit ad me:
nisi pater meus traxerit illum.
Clamat predicator: trahit deus.

Quando enim aliquid ponderosum
trahitur: clamor vocis. et trac-
tus funis exigitur. Quid autem
peccatore ponderosius. Trahitur
tamen a domino: sicut ipse propheta 12
ta osee ait. In funiculis adam
traham illos: in vinculis carita-
tis. Funiculi adam sunt varie tri-
bulaciones: quibus deus flagel- he. 12 [illegible]
lat omnem filium quem recipit. Non
solum autem flagellis: sed consolaci-
onibus et blandiciis quasi vinculis
karitatis nos ad se trahit. Ego
autem fratres vos trahere non valeo:
sed ad me pertinet clamare. Un-
de dominus per prophetam ait. Clama ne ysa 58
cesses. Predicator enim est quasi
preco verbi dei. Nam sicut pre-
co vinum venale clamat: ita
predicator regnum dei venale an-
nunciat. Clamare igitur debemus
maxime dum domos vicinorum
nostrorum ardere et comburi pec-
catorum igne videmus. Quis enim
non currit. et clamat aquam affer-
ri: dum domum vicini sui videt in-
cendi. Nam tua res agitur: pa-
ries cum proximus ardet. Clama-
re igitur debemus: quia totus mun-
dus igne gehenali est succensus.
Sed quomodo clamabit. quem
mala consciencia. non solum tacitum.
sed et mutum reddit. Que lupus
infernalis respiciens tacitum facit.
Ubi enim clamare presumat. et ali- Io 4
os docere. qui seipsum non docet:
dum ipse eger vult sanare alium.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Lu 4 forsitan respondebitis ei. Medice
cura te ipsum. Quomodo enim qui in
firmas manus habet alios re
prehendere audet? Ne forte ma
num infirmam ledat: si alios per
capillos fortiter trahat. Unde val
de michi timeo: qui me infir
mum et peccatorem agnosco. De mi
sericordia tamen domini et meritis vestris
confisus. licet indignus loqui vobis
presumo: non querens gloriam
meam. sed edificacionem vestram.
Et idcirco pacienter sustinere debe
tis sermonem edificacionis. Nam
plerumque pulchrum hominem pingit
turpis pictor. Et turibolum licet
sit fetidum: lumine tamen aliis mi
nistrat. Et cos licet hebes sit: acie
tamen ferri acutam reddit. Non
ergo me peccatorem contempnere de
betis: neque puritatem meam atten
dere. sed magis utilitatem vestram.
nu 22 Nam balaam voce asine acquie
ij re 13 vit: et dauid increpacionem na
than minoris prophete cum omni
gal 2 humilitate sustinuit. Et petrus
apostolorum princeps. pauli correp
cionem cum ei in facie resisteret non
Exo 18 respuit. Moyses etiam consilio
iethro hominis gentilis acquievit.
Magis enim considerare debemus
quid dicatur: quam a quo veritas
proferatur. Orate ergo dominum ut
immittat hodie in os meum can
ticum novum: carmen deo nostro: id
est verbum sancte predicacionis ad
eius honorem et innovacionem

nostrum. Cum venerit paraclitus Jo 15
quem ego mittam vobis etc. Hijs
diebus fratres karissimi ieiuniis et ora
cionibus debemus locum spiritui sancto
preparare: et corda ac corpora nostra
a noxiis humoribus desiccare.
Lignum enim desiccatum citius ac
cenditur: ab humido autem quod
diu in aquis iacuit. prius quam
clare ardeat, quam fumum cum aqua optet
eiciat. Nos igitur fumum con
puncionis emittamus cum aqua
lacrimarum: ut in die penthecos
tes clare ardeamus: et lucem
bonorum operum a nobis emitta
mus. Magnum quidem receptu hospite
ri sumus. Unde necesse est: ut ter
gat sordes pravi operis: qui
deo vult preparare hospicium cor
dis. Non venit autem vacuus
hospes iste: sed cum habunda
cia et copiosa benedictione.
Unde in hodierno evangelio pro
mittitur a domino. et pronunciatur
venturus cum augmento divine
cognicionis. et constancia huma
ne persecucionis vincende: id est
ad illuminacionem sciencie. et ro
bur constancie. Ille testimonium
perhibebit de me. ecce augmen
tum divine cognicionis: et vos
testimonium perhibebitis. ecce
metu sublato fortitudo et con
stancia exercende predicacionis
et tolerande persecucionis. Ad
veniente enim spiritu sancto discipu
li et deitatis gloriam amplius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cognouerunt: et cognitam con
stanter alijs predicauerunt. Pri
us quidem discipuli minus ca
paces erant ad intelligenda di
uine sublimitatis archana:
et minus fortes ad toleranda hu
mane prauitatis aduersa. Ad
ueniens autem spiritus sanctus corda
eorum et scientia veritatis illustrauit:
et ad docenda que nossent cul
ysa. xi mine virtutis erexit. Ipse enim
spiritus est sciencie: vnde per ipsum quod
recte agere debeamus agnoscimus.
Ipse spiritus fortitudinis: vnde
quod nouimus vt operemur ab
ipso accipimus: et ne aduersitate
aliqua a bonis que incepimus
deficiamus. Ipse enim ignis lucens
ad cognitionem: et corroborans
ad fortitudinem et constanciam. Ad
consolationem igitur discipulorum dominus
ait quod spiritus sanctus adueniens testi
monium perhibebit de ipso: vt ma
iorem habeant cognitionem. Et
vos inquit testimonium perhibebitis:
vt quod cognoscitis predicare aude
atis. Et subiungit. Quia ab ini
cio mecum estis. Quasi dicat. Ydo
nei testes eritis. secundum quod vidis
tis et audistis. Potest etiam hoc
modo intelligi quod spiritus sanctus testi
monium perhibebit auctoritate: et dis
cipuli misterio. Ipse testimonium
mt. x perhibebit: quia vos non estis qui
loquimini. Sed spiritus sanctus qui loqui
tur in vobis testimonium perhibe
bit: quia testimonium faciet perhiberi.

Dabit enim fortitudinem et auda
ciam vobis. Vos autem testes pro
veritate vsque ad mortem eritis.
Vnde et martires testes nuncupantur.
Equus enim paratur in die belli: prou. 21
dominus autem fortitudinem tribuit.
Verbo siquidem domini celi .i. apostoli
firmati sunt: et spiritu oris eius
omnis virtus eorum. Dabit igitur
fiduciam testimonium perhibendi ro. v
caritas diffusa in cordibus
vestris. per spiritum sanctum qui dan
dus est vobis. Perfecta enim cari 1 jo. iiij
tas foras mittit timorem petri:
qui prius ad vocem ancille nega
uit. Prius enim diligebat et ne
gabat: quia amor infirmus erat
et angustus: donec illum robora
ret et dilataret spiritus sanctus. Ille
testimonium perhibebit: et vos per
hibebitis. Ille in cordibus vestris:
vos in vocibus vestris. Ille inspiran
do: vos sonando: vt impleatur
scriptura que dicit. In omnem ter
ram exiuit sonus eorum. Cum ergo
venerit paraclitus quem ego mit
tam vobis: ille testimonium per
hibebit de me. Paraclitum autem appel
lat spiritum sanctum. id est consolato
rem vel aduocatum. Has enim duas
habet interpretaciones. Paracli
tum autem appellat et insuper illum spiritum
veritatis. Paraclitum appellat. vt
det eis fiduciam ex suauitate con
solacionis: et protectione defensi
onis. Spiritum autem veritatis
appellat: vt sit eis fiducia pre

dicacionis. Dicitur autem paraclitus
quia orphanorum et viduarum et
lugencium est consolator: iuvans
pusillanimes. refovens flebiles
lugentes enim. et non ridentes con
solatur. Qui autem consolatorem
postulat et invocat. necesse est. ut
se miserum et desolatum agnoscat.
lacrime enim prevenire debent
consolationem. Teste autem sancto bernar
do. non consolantur lacrime cum
cachinnantes. Qui autem mundi
vanitatibus exultant. dum consola
torem petunt: ipsum irrident. ia. iiii. An
seri estote et lugete: et tunc con
solatorem invocate. Ridentes enim
consolatione non indiget. Mu
lierem autem que luget mortuum fi
lium: et egros atque dolentes pium est
consolari. Hoc modo lugentes
animam suam: et egrotantes pro
peccatis dominus consolatur. Unde per ysa
ys. lxi iam dominus ait. Spiritus domini super
me. eo quod unxerit me. Ad annun
ciandum mansuetis misit me:
ut mederer contritos corde. et pre
dicarem captivis indulgenciam.
et clausis apercionem. Et predica
rem annum placabilem domino: et
diem ulcionis deo nostro. Ut con
solarer omnes lugentes: et ponerem
consolacionem lugentibus syon.
Et darem eis coronam pro cinere:
oleum gaudii pro luctu: pallium
laudis pro spiritu meroris. Super
ipsum hominem fuit spiritus dei: quia
maior illo. et ipse minor fuit quam

homo. Unxit autem pater eum
oleo scilicet leticie et spiritualis gracie.
Et misit illum ad annunciandum
gaudium vite eterne mansuetis. i.
humilibus spiritu et mitibus. De qui
bus dicitur. Beati mites: quoniam ip mt. v
si possidebunt terram. Missus est
eciam. ut mederetur remissione pec
catorum contritos corde. Quia cor
contritum et humiliatum deus non des
piciet. Qui sanat contritos corde:
et alligat contriciones eorum. Pre
dicavit eciam captivis: qui sub
dyabolo et variis erroribus tene
bantur. indulgenciam. Unde ipse ait.
Confide fili: remittuntur tibi mt. ix
peccata tua. Et iterum ait. Peniten mt. iii mr. i
ciam agite: appropinquabit enim lu. v
regnum celorum. Et clausis in car
cere infidelitatis et ignorancie pre
dicavit apercionem: ut scilicet edu
ceretur de tenebris et umbra
mortis. Predicavit insuper an
num placabilem domino: id est fidem
et salutem hominum. Vel tempus gracie:
de quo paulus ait. Ecce nunc ii cor. vi
tempus acceptabile: ecce nunc
dies salutis. Et diem ulcionis
deo nostro: que scilicet ulcio facta est per
romanos. Hanc enim ulcionem pre
dicavit: cum ait. Venient dies lu. xix
quando circumdabunt te inimici tui:
et non remanebit lapis super la
pidem. Diem eciam ulcionis: id est
extreme dampnacionis predica
vit cum ait. Ibunt hii in vitam eter mt. xxv
nam: illi autem in supplicium eternum.

Missus est etiam ut consolaretur
omnes lugentes: de quibus dicit.
mt v Beati qui lugent: quoniam ipsi con
solabuntur. Non solum ante luge
tes peccata sua consolatur. sed insup
ponit consolationem lugentibus syon:
id est ploratibus populum iude
orum. vel lapsos de ecclesia. Unde
ro 9 paulus ait. Tristicia est michi
magna: et continuus dolor pro
fratribus meis. Dedit etiam dominus co
ronam pro cinere; id est remunera
tionem eternam pro dolore et humi
litate atque habitu penitencie. De
dit etiam oleum gaudii pro luctu:
id est serenitatem conscientie. facta pecco
rum remissione. Dedit preterea
pallium laudis: pro spiritu mero
ris. Vestimentum enim iocunditatis
pro lugubri habitu commutatur:
Apoc 1 quando absterget deus omnem lacri
mam ab oculis sanctorum. Pro luctu
etiam et dolore fratrum suorum: qui
in infidelitate remanserunt recepe
runt apostoli gaudium et consolacionem.
facta recompensatione. dum viderent
gentes confluentes ad fidem. ¶ Ex
hiis igitur ysaie verbis manifes
tum est quod christus spiritu sancto unc
tus est ad consolationem lugen
cium. Et idcirco paraclitus appel
latur. Illos enim qui transeunt
per ignem penitencie. et aquam la
crimarum: in refrigerium consola
tionis inducit. Gracie enim sua
uitas omnes amaritudines tri
bulacionum dulcorat. Aurnis

impetus letificat ciuitatem dei. et
unctio suauitatis dolores lenit.
Unde dominus ait. Si quis sitit: ve Jo vii
niat et bibat. Qui sitit per desi
derium et amorem. veniat per bonam
operationem: et bibat per delectati
onem et consolationem. Dicitur pre
terea spiritus sanctus paraclitus. id est
aduocatus: quia pro errore de
linquencium. apud patris demen 1 io 4
ciam interuenit. et interuenire fa
cit. Iuxta illud apostoli. Ipse enim ro 8
spiritus postulat pro nobis gemi
tibus inenarrabilibus. id est postula
re facit. Spiritus enim adiuuat in ro 8
firmitatem nostram: et promouet
causam nostram excusans nos. et
allegans pro nobis apud patrem
proponens ex una parte fragilitatem
nostram. diuinam clemenciam. christi
autem passionem et mortem. sustinet
et promouet causam nostram. et fe
re perditam optimus causidicus. et
fidelis aduocatus reparat: et nos
in conspectu iudicis excusat. Ex
alia parte fraudem et maliciam
dyaboli obicit. accusat aduer
sarium. confundit et confutat inimi
cum: et causam partis aduerse an
nichilat. et in conspectu dei iniu
stam et iniquam esse demonstrat.
Et idcirco paraclitus: id est con
solator. et aduocatus appella
tur. Et hoc est quod dominus ait. Cum
venerit paraclitus. quem ego mit
tam vobis a patre spiritum veritatis.
Preterea dicit spiritum veritatis

quia est spūs falsitatis: qui de
cipit et loqtur falsa. Est spiritus
iniqtatis: qui suggerit iniqua.
Dicit͛ etiā dyabolus sp̄s imu
dus: dū imūda suggerit. ⁊ ad
luxuriā trahit. Dicit͛ etiā sp̄s
vanitatis: qa vana et inania
diligit. Dicit͛ igit͛ spūs falsita
tis in mendacib;: spiritus neq̄r
sp̄s malignꝰ in maliciosis: sp̄s
inmūdus in luxuriosis: spiritus
vanitatis in amatorib; hꝰ mūdi.
Et etiā spūs huiꝰ mūdi appel
i cor ii latur: iuxta illud apli. Non
spiritū huiꝰ mūdi accepimꝰ.
sed sp̄m qui a deo est: ut scia
mus que a deo donata sūt no
bis. Dicitur etiā erroris: dū
facit homines errare. Vn̄ iohes
i io iiii. ait. In hoc cognoscimꝰ spiritū
veritatis et spiritū erroris. Di
citur p̄terea spūs seruitutis:
dū aufert libertatē: et in ser
uitutē pctōꝝ hominē induit.
viii Vn̄ ad romanos aplus ait. No
accepistis sp̄m seruitutis iterꝝ
in timore. Dicit autē septifor
mis dicit͛ spūs sctūs: ita septi
formis dici potest sp̄s malus.
Spiritui enī timoris opponit͛
spūs presūpcionis et elacionis:
qui reddit hominē nō seruu
⁊ incautū. Spiritui pietatis
opponit͛ sp̄s impietatis: qui red
dit hominē durū. sine affecti
one obstinatū et inhumanū.
Spiritui sciēcie opponitur sp̄s ig
norancie et cecitatis: qui reddit
hominē ydeotā et insciū. atq;
ignarū. Spūi fortitudis oppo
nitur spūs pusillanimitatis:
qui reddit hominē amidiosū
inconstantē et meticulosū. Spi
ritui consilij opponitur spiritus
precipitacionis: qui reddit ho
minē incōpositū. improuidū ⁊
indiscretū. Spiritui intellectꝰ op
ponit͛ spūs stoliditatis: qui
reddit hominē animalem. hebe
tem et quasi brutū. Dicit scrip
tū est. Obscuratū est insipiēs ro i
cor eoꝝ. Spūi sapiē opponit͛
spiritus insipiēcie: qui reddit
hominē indeuotū. et terrena
sapientē. atq; celestia fastidien
tem. Dicit scriptū est. Omnē
escā abhominata est aīa eorū:
⁊ pro nichilo habuerūt terrā de
siderabilē. Ad exclusionē q̄
predictoꝝ spirituū: spūs dn̄i
appellat͛ sctūs. Dicit͛ etiā sp̄s
veritatis. quia a xp̄o qui est
veritas procedit: et quod pmit
tit sine fraude psoluit. et om
nē veritatē inducit. Dig͛ spi
tū sctitatis ⁊ veritatis habere
volumꝰ: simus veraces ⁊ san
cti. Veraces simꝰ: si pactum
baptismi obseruamꝰ. Sancti
simꝰ: si mūdiciā vite tenea
mus. Phoc autē qd dn̄s ait.
mittā vobis a p̄re sp̄m verita
tis: dat gloriā p̄ri. Qz enī fi
lius mittit sp̄m sctm̄. habz a p̄re.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Paterē eciā mittere dicit᷑ spiritū
ga. iiij scm̄. Ad galathas aplus ait.
Misit deus spm̄ filij sui ī cor
da vrā. Vtꝛqȝ ergo mittit spi
tū sanctū: id est tā pr̄ q̄ filius.
Vn̄ vtriusqȝ spūs dicit᷑. Pris
naqȝ spūs dr̄: sicut ad romos
aplꝰ ait. Si spūs eius qui sus
citauit xpm̄ a mortuis habi
tat in vobis: viuificabit et
mortalia corpa vr̄a. Spiritꝰ
filij dicit᷑: sicut ī eadem epl'a
8 ait aplus. Si quis spm̄ xpi
nō habet: hic non est eiꝰ. Ex
quo patet: q̄ ab vtroqȝ proce
dit. Quod tamē negant greci:
dicentes q̄ a solo prē procedit.
Licet autē in hodierno euāge
lio dicat dn̄s. mittā vob̄ spm̄
veritatis qui a prē pcedit. vt
honorē et gloriā daret patri.
ꝓpter auctoritatē principij: ni
chilominꝰ tamē vult ītelligi.
q̄ ab ipso filio ꝓcedit. Vn̄ et
ipse discipulos suos insuffla
Io. xx uit dicens. Accipite spm̄ scm̄.
Certū autē est q̄ flatus a suf
flante: et spūs a spirante pro
cedit. Qd̄ autē in euangelio
Io. xvi subiūgit dn̄s. Hec locutꝰ sū
vobis: vt nō scandalizemini:
propterea dicit. vt cōsolet᷑ et pre
muniat discipulos mlta du
ra et aspera pro xpi nomīe
passuros. Quasi dicāt. Hec
locutus sum vobis. sȝ q̄ spūs
scūs veniet ī vos. qui vos cus
todiat et protegat et defendat:
vt nō scandalizemini. Pmisi
vobis mittē spm̄ paclitū qui
cōsoletur vos. et corda vestra
ad amorē incendat: et sic ab
omi scandalo custodiat. Sicut
scriptū est. Pax mlta diligē
tibus legē tuā: et nō est illis
scandalū. Prenūciat igit᷑ illis
dn̄s ad consolationē mala q̄
ipsi essent passuri: qr iacula
preuisa minꝰ ledūt. Vn̄ ipse
ait. Absqȝ synagogis facient
vos. Eadē autē eēt synagoga
iudeoꝝ et eciā gentiū: si vel
let recipe xpm̄. Sed q̄a nolue
rūt: a synagogis iudeorū re
cesserūt apli. Diligētes ēīm ma Io. xij
gis gloriā que a deo est. q̄ṁ glo
riā hoīm. licȝ expellerent᷑ non
erubescebāt: sed ibant gaudē act. v
tes a conspctū consilij. quoniā
digni habiti sūt pro nomine
ihesu cōtumelias pati. Sicut
scriptū est. Dn̄e in lumine vultꝰ
tui ambulabūt: qm̄ gloria v̄
tutis eoꝝ tu es. Et idcirco ex
pulsi ab hominibȝ non erubes
cunt. De hijs igit᷑ ꝑsecucōibȝ
specialit᷑ subiūgit᷑. quas a gē
te sua et a cōtribulibȝ passuri
erāt. Pro hijs enī magis gra
uari possent. q̄ si ab alienis
nacionibȝ torqrent᷑. maxīe.
q̄a iudei expellentes xpi disci
pulos a synagogis. et affligē
tes eos. zelū dei hr̄e videbant. Io. xvi

licet no hm sciencia. Non em no
nerunt patre nec filiu eius. Vn
arbitrant obsequiu se prestare
deo: no solu xpi discipulos a se
expellendo. sed etia ipm xpm
Io xvi occidendo. Vn et dixerunt. Expe
dit ut unus homo moriat p
populo. Putabat ergo se pla
cere deo: xpi discipulos psequen
do. Vn beatus augustinus ait.
O error horrendus. Ita ne. ut
placeas deo: parus placentes
deo. Gentiles autem occidendo
xpi discipulos no arbitrabat
obsequiu se prestare deo: sed
magis dijs suis. id e demonibus.
Iudei vero credentes xpi disci
pulos desere deu israhel. et le
gem mosaycam: occidendo eos.
putabant obsequiu se prestare
deo. Et idcirco magis possent
moueri et conturbari xpi discipu
li: nisi a dno consolacione re
cepissent. Vn et dns subiungit.
Hec locutus sum vobis: ut cum
venerit hora eorum reminiscamini.
quia ego dixi vobis. Instruit
igitur eos ne ignaros atque impa
ratos animos mala inopina
ta perturbent: sed precognita. et
paciencer tolerata ad bona sem
piterna perducant. Dicit ergo.
Cum venit hora eorum reminiscami
quia predixi vobis. Hora eorum.
hora scilicet nocturna. hora tene
brosa: que tamen diem fidelium
nulla obscuritate obfuscare

potuit. Carnem occidere potuit:
sed fidem extinguere uel obtene
brare nequiuit. Expulerunt
ergo iudei discipulos xpi a
synagogis suis. Ipsi tamen
discipuli multos ex iudeis ad
dnm conuerterunt: et de illis
etiam qui xpi morti consense
runt. Teste enim augustino xpi
sanguis sic in remissione omnium
peccatorum fusus est: ut ipm etiam
peccatum posset delere quo fu
sus est. Hec autem magna fu
it discipulorum consolacio. Vn
et illud quod dns ait: absque
synagogis faciet vos. sic in
telligere possumus. Quasi di
ceret. Non scandalizemini si
absque synagogis sitis: quia
tot acquiretis ex iudeis. ut
videamini ad gloriam dei pro
eis occidi. Tot ad deum conu
tetis. ut no satis sit eis vos
pellere. sed nec sinent viuere. ne
omnes acquiratis. Et hoc est
quod dns ait. Absque syna
gogis facient vos. Sed venit
hora. in qua omnis qui occide
rit vos. arbitretur obsequiu se
prestare deo. Ideo scilicet: quia
multos de iudeis ad xpm con
uertetis. Ipso enim die penthe Act 4
costes. ad predicacionem petri
apposite sunt anime circiter Act 3
tria milia. Alia autem vice cum
petrus et iohannes ascenderent
ad horam oracionis nonam. et pe

trus claudum curasset. ad pre
dicationem suam quinque milia ho
minum petrus ad fidem conuer
Act. v tit. Singulis autem diebus au
gebatur in domino credencium mul
titudo virorum ac mulierum: sicut
dicitur in actibus apostolorum. Non
solum autem ex conuersione conso
lationem recreperunt undeque, sed
magis ex confusione gencium:
quas ex vniuerso mundo ad christum
conuerterunt. Quemadmodum dominus
per os dauid prenunciauerat
dicens. Liquefacta est terra. et
omnes qui habitant in ea: ego
confirmaui columpnas eius.
Qui enim prius liquefacti erant
et dissoluti igne cupiditatis
sicut cera que fluit a facie ig
nis. et aqua carnalis volup
tatis more salis: postmodum
liquefacti sunt et emolliti igne
karitatis. qui congelati erant si
cut glacies. et aqua lacrimarum
et compunctionis sicut nix. Que
dam enim liquefiunt ad ignem:
quedam ad aquam. Mundus autem
liquefactus est ad ignem. et prius
ad aquam. Sicut scriptum est. Fla
uit spiritus eius et fluent aque.
x Unde in canticis sponsa ait. Ani
ma mea liquefacta est: ut
dilectus locutus est. Non dicit.
Que prius frigida erat est cale
facta: que rigida liquefacta.
et per compunctionem resoluta.
Liquefactio autem quatuor ope

ratur. Quod enim liquescit sit
molle. clarescit. dilatatur. et
currit. Terra igitur liquefacta
est. quia emollita per pietatem.
clarificata per cognicionem. dila
tata per caritatem. currens per
desiderium. et bonam operacionem.
Liquefacta est crescens. currens
clarescens. Uirtute crescens:
votis currens: veritate clares
cens. Liquefacta est terra. postquam
confirmauit dominus columpnas
eius. id est apostolos igne spiritus sancti
roboratos. Ignis quedam in
durat. sicut testam: quedam e
mollit. sicut ceram. Apostoli
autem simul emolliti fuerunt
ad pietatem: et indurati et ro
borati ad constanciam. Unde in
trenis dicitur. De excelso mi
sit ignem in ossibus meis. id est
in apostolis: ~~duos~~ qui prius e
rant caro. postmodum ossa. pri
us infirmi: postmodum robus
ti. Emollit igitur spiritus sanctus
et indurat: calefacit et infri
gidat. Calefacit torpentes:
et frigidos: refrigerat autem ig
ne concupiscencie feruentes. Si
cut hominis flatus ore aperto
et gutture laxato calefacit: o
re autem constricto infrigidat.
Et solis radius cutem hominis
denigrat: qui tamen pannos
lintheos albificat. Habet igitur
spiritus sanctus multiplices et va
rios effectus: sed non contrarios.

8 Vn̄ in libro sapie d'r. q spūs
itelligencie est sanctus. multi
plex. vnicus. subtilis. modes
tus. disertus. mobilis incoi
quinatus. certus. suauis. a
mans bonū actū. qr nichil
vetat benefacē. humanus. be
nignus. stabilis. securus. o
nem habens virtutē. omīa
pspiciens. et qui capiat oēs
spiritus itelligibiles. mūdus
subtilis. Sanctus dicit' in se
et ab effectu: quia scōs facit.
Multiplex dicit': quia mlti
plicem habet effectū s'm diui
siones graciarum. Vnicus dicitur:
q'a simplex in essencia: et qr
facit vnū in dn̄o. Dicit scrip
tū est. act' 4 Multitudinis credenciū
erat cor vnū et aīa vna i dn̄o.
Et ad chorintheos de multi
plicitate et simplicitate apo
1 cor 12 stolus ait. Hec omīa operat'
vnus atque idē spūs. diuidens
singulis prout vult. Subti
he iiij. lis dicit'. id ē penetrās. Omīa
ei nuda et aperta sūt oculis
eius. Ipē enī penetrabilior ē
omī gladio ancipiti: nec est
qui se abscondat a calore eius.
Modestus dicitur: qr sobriū
reddit et temperatū. et mo
dū in omnibz seruare facit.
Disertus dicitur. id ē facūdus:
q'a disertas facit infanciū lī
32 guas. Iuxta illud psalē. Lin
gua balbor' velocit' loquet'.

et plane. Mobilis dicit': q'a
~~sobriū reddit~~ et postmodū di
cetur stabilis. Mobilis: q'a fa
cit proficē in bono. Stabilis:
quia facit stare et pseuerare i
bono. et maturas et graues
aīas reddit. Iuxta illud. In
pplo graui laudabo te. Sunt
igitur sc̄i mobiles et stabiles:
sicut fluuius. qui cōtinue flu
it et alueū suū non deserit.
Vel stabilis in se: mobil' aūt
q'a motū prestat omībz. Iuxta
illud. Stabilisque manēs: das
cuncta moueri. Mobilis eciam
dicit' in via: et stabilis in pa
tria. Mobilis i via: qr aliqn̄do
accedit. aliqn̄ recedit. Accedit
per graciā: recedit per culpā.
Vel accedit. ut eleuem' per con
teplacionē: recedit vt depri
mamur p humilitatē. Incoin
quinatus dicit' in se et ab effectu:
quia purificat et mūdat corda
hoīm. Certus dicit': quia nec
fallit. nec fallitur. et certificat.
atque in omnē inducit veritatē. io xvi
id est veritatē cordis. veritatē
oris. veritatē operis. Suauis di
citur: id est mitis. humilis et
misericors. Vn̄ et vnctioni at
que oleo compatur. Amans bo
nū actū dicit': q'a non gaudet 1 cor 13
sup iniquitate. congaudet autē
veritati. Sapiā enī que desur iac 1
sū est. bonis consenciēs ee dicit':
q nichil vetat benefacē. No

et ipedit bon

em̄ impedit bonū: sed coope
ratur ad bonū. Humanus autem
dicitur: quia cōpaciens. Vel
humanus: id est ōmibus communis
et homines diligens. Magna
designatur gre efficacia. quod dominus
efficitur humanus. Dicitur etiam
benignus in se natura et boni
tate innata. Et in nobis: quia bo
ro 8 na nobis faciens. Postulat
enim pro nobis gemitibus inenar
rabilibus. Vel humanus dicitur
quia misericors et benignus quia
miserator: ut humanitas ad af
fectū. benignitas referatur ad
effectū. Securus dicitur ab effec
tu. non quia hominem in presenti
sine timore faciat: quia beatus
pu 28 homo qui semper est pavidus:
sed quia facit securum spe. Unde in
12 proverbiis salomon ait. Non
contristabit iustum: quicquid ei ac
28 ciderit. Et iterum. Justus ut leo con
fidit. Dicitur etiam securus.
quia sine cura temporali et solli
citudine facit esse. deinde ulti
alius tem alius dicitur cōntinū ad omnipotenciam:
et quia omnis virtus ab illo est.
Jo xiiij Ipse enim via veritas et vita:
xiiij ps qui dat lasso virtutem. Dicitur
omnia prospiciens: quia nichil
occultum ei. et futura alonge pro
noscit. Et ab effectu: quia est lu
men omnium. Dicitur quod capiat omnes
spiritus intelligibiles: quia in ma
nu eius sunt omnes fines terre.
Ipse enim omnia continet et in esse

conservat. Unde et ei attribuitur
benignitas. Dicitur mundus in se.
incoinquinatus mundus super
dictus est incoinquinatus ab ef
fectu. Vel mundus. quia prestat
mundiciam. Incoinquinatus: quia
facit declinare a sordibus. vel in
coinquinatum facit in via: in
patria autem faciet prorsus mun
dum. quando palea penitus a gra
no separabitur. Dicitur subtilis.
Prius enim dictus est subtilis:
sed unum refertur ad donum sapi
entie. aliud ad donum intelli
gentie. Subtilis etiam dicitur in
se: et subtilis in effectu. Sub
tilis insuper dicitur: quia subtilem
facit in inquirendo in via. Et se
cundo dicitur subtilis: quia subtilem
facit comprehendendo in patria.
Certe quot floribus spiritus sanctus
animas sanctorum exornat. Dicit
scriptum est in iob. Spiritus eius 26
ornavit celos. Variis enim ka
rismatum donis tamquam diversis
stellis sanctos qui celi dicuntur
illustrat. ut sit homo spiri
tualis tamquam vas auri soli eccl s
dum. omni lapide precioso ex
ornatum. Dicit in ecclesiastico dicitur.
Dicit aurum mundum varias sus
cipit celaturas. et cera mollis
varias impressiones: sic homo
spiritualis varias recipit virtutum
distinctiones. velut regina as
sistens a dextris in vestitu de
aurato. circumdata varietate.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Videamus igitur fratres ut simus spirituales. Tales enim spiritus sanctus inhabitat. et diligit: quia similis simile querit. Non simus animales seu carnales. quia

ro 8 Teste enim apostolo si secundum carnem vixeritis: morte moriemini

gal v anime. Si spiritu vivitis. ait idem apostolus. et spiritu ambulate. Simus igitur sancti quia ipse qui sanctus est. non potest manere nisi cum sanctificatis. Sicut scriptum est. Cum sancto sanctus eris. Non potest esse lux cum tenebris: nec munditia cum sordibus. Ut igitur legem spiritus in cordibus puris recipiamus. abluamus hiis diebus vestimenta nostra. et sanctificemur: ut spiritus sanctus in die penthecostes inveniat corda nostra munda receptacula: et in nobis plenius inhabitare dignetur. Prestante domino nostro ihesu cristo: qui vivit et regnat per infinita secula seculorum Amen.

In vigilia pentecostes thema scriptum est etiam in evangelio secundum iohannem

Jo xiiii Si diligitis me mandata mea servate. Et ego rogabo patrem. et alium paraclitum dabit vobis: ut maneat vobiscum in eternum. In ecclesiastico sapiens ait. Loque-

32 re tu maior natu: decet enim te. primum verbum diligentis scientiam: et musicam non impedias. Maior natu dicitur: qui multa novit per experientiam. et non est parvulus sensu. Maior etiam natu dicitur: qui regeneratione gratie aliis preminet. Tales debet loqui et predicare. et verbo sancte predicationis alios instruere: maxime quando diligunt scientiam et musicam non impediunt. id est quando sciunt et volunt bene agere. quod est scientiam diligere. Alioquin qui ore loquitur. et corde non consentit. atque opere contradicit: hic profecto musicam impedit. Musicam autem observat: qui quod cogitat corde. et predicat ore. operibus adimplere procurat. Primo igitur debet predicator a se incipere. et postea alios docere: sicut apostolus ad

thymotheum ait. Attende tibi i thi 4

et doctrine. Primo tibi: et

postmodum doctrine. Quidam mt 23

enim dicunt et non faciunt: de

quibus dominus in iob ait. Dereli- 19

cta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Dentes sunt predicatores: ad quos pertinet doctrinam aliis masticare. Circa dentes tantummodo labia relinquuntur: quando doctores loquuntur. et non operantur. Vel quando motum locutionibus retinuerunt. et morsum correptionis amiserunt: blandientes adulando. et mordere non auden-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tes increpando. Ne forte obi
lu. 4 ciatur illis: medice primo cura
te ipsum. De hijs autem labiis. quia
tamen circa dentes remanserunt.
16 Salomon in parabolis ait. Qui
attonitis oculis cogitat prava:
mordens labia sua perficit ma
lum. Attonitos mentis oculos
habere prohibetur. qui luce sa
piencie vel gracie divine non
delectantur. Labia autem sua
mordent: quia dum mala per
ficiunt. predicacionem suam cor
exo 28 rumpunt. Oportet igitur secundum
mandatum legis. quod in veste
sacerdotali. id est in conversa
cione doctoris malogranata
coniungantur tintinabulis. id est
bona vita comitetur sonum
predicacionis. Malogranata
exterius sunt aspera in cortice:
et interius candida. Et sancti pre
dicatores innocenciam mentis
interius habent: et exterius in
corpore asperitatem afflictionis
et penitencie sustinent. Per grana
autem rubea et sibi invicem ad
herencia fraterne caritatis con
cordia intelligitur. Teste enim gre
gorio qui caritatem ad alterum
non habet: nullatenus assumere
luc x debet predicacionis officium. Prop
terea binos misit dominus discipu
los ad predicandum. Unde in can
iiij ticis dicitur. Sicut vitta cocci
nea labia tua. id est predicato
res. Qui coccinei sunt caritate

et tamquam pectus vitta constrin
gunt: dum fluxas cogitaciones
tam in se quam in aliis reprimunt.
Ecce fratres. non qualis sum. sed qua
lis esse debeo vobis ostendi: qui
predicacionis officium recepi. Et
quoniam imperfectum meum et defec
tum viderunt oculi domini: vestrum est
orare pro me. quatenus defectum
meum ipse suppleat. qui dat om
nibus affluenter et non improperat. ia. 1
qui discipulis et doctoribus suis
ait. Non enim vos estis qui lo mt x
quimini: sed spiritus patris vestri
qui loquitur in vobis. ¶ Si di
ligitis me: mandata mea ser
vate. In hac sancta vigilia pen
thecostes fratres carissimi vi
gilare debemus: ut ad lucem tam
splendide sollempnitatis oculos
cordis apertos habeamus. Ho
die enim spiritus sancti prevenimus ad
ventum. Preoccupemus igitur fa
ciem eius in confessione. in ieiu
nio et oracione. et elemosinarum
distribucione: ut tante sollemp
nitati. et tanti hospitis adven
tui nos aptos reddamus. O sap 16
portet enim solem prevenire ad be
nedictionem. Cras enim nobis 1 re xi
erit salus cum incaluerit sol is
te: et mentes suorum accenderit
ad amorem. et illuminaverit ad
cognicionem. Ipse namque accen
dit affectum: et illuminat in
tellectum. Crastina die erit no ij paral xx
bis salus: cum descenderit sup

nos spūs scūs. Cras enī egredie
mur obuiā illi: et dn̄s erit no
biscū. Interī aute͞ preparem⁹
illi hospiciū: et exornem⁹ cor
dis nostri thalamū. Delicie ei⁹
sunt illę esse cū filijs hominū:
in q̄bus mūdū et honestū repe
rerit habitaculū. Hodie igit͛ i͞
tento cordis desiderio. ipm̄ con
tinue debem⁹ īuocare. et inces
sāter supplicare: vt nobiscum
hospitari dignet͛. Clamem⁹ g͛
toto corde ad ipm̄. Veni sancte
spūs. reple tuoꝝ corda fideliū.
Veni medicus ad egrotos. liber
ad captiuos. beatus ad miseros.
diues ad pauperes: consolator
ad lugentes. Veni visita infir
mos. consolida debiles. conso
lare flebiles. solue cōpeditos. il
lumina cecos. libera incarcera
tos. erige claudos. mūda lepro
sos. suscita mortuos. Consola
tor optime. dulcis hospes anime.
dulce refrigeriū: laua q̄d est sor
didū. riga quod ē aridū. sana
quod est sauciū. Flecte quod est
rigidū. foue q̄d est frigidū. re
ge quod est deuiū. reple tuorū
corda fideliū. Si enī nō reple
ueris. vacui erim⁹ ꝗ̄ licꝫ vento
tempaliū inflati simus: sicut
nichil est in archa licꝫ aere sit
plena. Nichil eciā dicit͛ esse i͞
domo: in qua nō est nisi modi
ca festuca. Nisi igit͛ spūs scūs
corda nr̄a repleuerit: vacua

sunt sicut vesica. Teste enī sa pro p
lomone: spes impioꝝ vacua.
Anime enī nostre capaces sūt
spūs sancti. Vn̄ minori mensu
ra nūq̄m possūt repleri. Totus
enī mūdus q̄i modicus puluis
est respectu ipsius. Qui autē i͞
peccato sūt. tamq̄ȝ vase cordis Ier 2
confracto. purā aquā gracie ex
fonte spūs sancti retinē neque
unt. Vn̄ iheremias ait. Foderūt 4
sibi cysternas dissipatas: que
continere nō valent aquas.
Reparemus igit͛ et renouem⁹
cisternas mencium nr̄aꝝ: vt re
tinere valeam⁹ liquorē puriꝰ.
Abiciamus a nobis spiritū i͞
mūdū: et demus locū spiritui
scō. Eiciamus a nob̄ tres spūs
īmundos. quos vidit iohānes 4
in apocalipsi exire de ore dra
conis et de ore bestie. et de ore
pseudo ꝓphete ī modū ranaꝝ.
Hij sūt spūs dyaboli. spiritus
carnis. spūs mūdi. De ore dra
conis. id ē dyaboli procedit
spūs superbie et malicie ꝗ̄ de
ore bestie. id ē carnis bestialis
ꝓcedit spiritus luxurie ~~et de ore~~
ꝛ īmūdicie: de ore pseudo pro
phete. id ē mūdi fallacis pro
cedit spūs auaricie. Vn̄ in
modū ranarū procedē dicunt͛.
Rana enī saltū facit. ecce sup
bia ꝗ̄ in luto cōmoratur. ecce
luxuria: quietē tollit. ecce aua
ricia. Spiritus dyaboli suadet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iniquam! spus carnis suavia: spi
ritus mundi vana et transitoria.
Quartus autem spus. id est spus
hominis quantum in se est suadet ro
nabilia: licet aliquando captivus
ducatur carnis illecebra. Spus
autem dei suadet sancta et utilia.
Consenciamus igitur spiritui sancto.
et ipsum corde. ore. et opere invoce
mus: et ei in quieto cordis tha
lamo mansionem preparemus. In
pace enim factus est locus eius:
super quietos requiescit: et elongat
se ab inquietis et turbulentis. Unde
in tercio regum legimus: quod dixit
3 r 19 dns helye. Egredere et sta in mon
te coram dno. Et ecce dns transit.
et spus grandis et fortis. subver
tens montes. et conterens petras.
Et non in spiritu dns. Et post spi
ritum commocio: et non in commocione
dns. Et post commocionem ignis:
et non in igne dns. Et post ignem
sibulus aure tenuis: et ibi dns.
Quod cum vidisset helyas operuit
vultum suum pallio: et egressus
stetit in ostio spelunce. Spus
grandis et fortis. id est spus su
perbie montes subvertit. superbos
scilicet et potentes huius seculi: et pe
tras conterit: duros scilicet et ob
stinatos deprimit. Qui enim
elevatur deprimitur. Tolluntur
in altum: ut lapsu graviore ru
ant. Post spm commocio: id est
avaricie sollicitudo. Post com
mocionem ignis. i. ardor libidi
nis. In superbie spu autem non
est dns. neque in commocione a
varicie. neque in igne luxurie:
sed commoratur in sibulo tenuis
aure. id est in domo tranquille
et pacifice consciencie. super humi
lem scilicet et quietum. In corde autem
huiusmodi dns sibilat. dum per
spm sanctum voluntatem suam illi in
spirat. Unde per zachariam dns
ait. Sibilabo eis. et congregabo
eos: quia redemi eos. Teste autem
gregorio sibilum audire est. ali
quid tenuiter de divinitate cognos
cere. In ostio spelunce stare est:
repressio nostre corrupcionis ob
staculo. ad cognicionem veritatis
exire. Helyas vultum pallio ope
rit: quia in ipsa contemplacione
veritatis. quanta ignorancia ho
tegatur agnoscit. Unde et moy
ses postquam locutus est dns illi:
ne dnm videret faciem suam ab
scondit. Abiciamus igitur a nobis
spiritum grandem superbie. et commo
cionem avaricie. atque ignem luxurie:
in quibus spus sanctus non commoratur:
et per bonam operacionem. atque man
datorum dei observanciam. adven
tui spus sancti ydoneos nos redda
mus. Propterea in hodierno ew
angelio dns ait. Si diligitis
me mandata mea servate. Qui
enim mandata eius contempnit:
ipsum non diligit. Exhibicio enim
operis: signum est dileccionis. Di
leccio autem causa est observancie

mādatoꝝ: et exhibitio operis. Karitas enī legē implet: id est mouet et excitat hominē ad mandatoꝝ īpletionē. Nō est enī ociosa caritas: aut extinguit᷑. aut opatur. aut desistit. Sicut autē lignis nutrit᷑ ignis vt nō extinguat᷑: sic bonis operibus caritas vt non desistat nutritur. Ꝓterea dn̄s in hodierno euangelio ait. Qui habet mandata mea. et seruat ea: ille est qui diligit me. Q' habz ī memoria: et seruat in vita. Qui habet ī sermonibz: et seruat ī moribz. Qui habet audiendo: et seruat faciendo ac pseuerando. Opere ei᷑ dilectio est demōstranda: ne nomīs appellacio sit iniuriosa. Quātū autē fructū ex obseruaciōe mandatoꝝ assequīm᷑: ōndit dn̄s cū subiungit. Ego rogabo patrē meū: et aliū paraclitū dabit vobis. vt maneat vobiscū ineternū. Qui enī diligūt. et precepta custodiūt. licz spm̄ scm̄ iam habeāt: tamē vt magis habeant promēnt. Discipuli aūt quibz loquebat᷑ dn̄s iam spītū scm̄ habebāt: sed quanti habendus fuerat non habebant. Habebāt minus: et dandū erat eis āplius. Habebant ad aliquē vsum: ⁊ dandū erat illis ad aliū. Vn̄ et dn̄s ait. Aliū paraclitū dabit

vobis. id ē ad aliū ^vsū^ q̄m habetis. Ante passionē enī suā dedit dominus spm̄ scm̄ discipulis ad peccatoꝝ suoꝝ remissionē: et miraculoꝝ opationē. Vn̄ et ipsi reuertētes dixerūt. Dn̄e ī nomīe tuo etiā demonia subiciūtur nobis. In die autē resurrectionis dedit eis secūdo spm̄ scm̄: aperiens eis sensū vt intelligerēt scp̄turas. Et dedit eis potestatē remittendi pctā ⁊ retinendi. id ē soluendi ⁊ ligandi. Teste enī iohāne īsufflauit: et ait illis. Accipite spm̄ sanctū: quoꝝ remiseritis pctā. remittūtur eis. et quoꝝ retinueritis retenta sūt. Et ita ad aliū vsū q̄̄ prius dedit eis spm̄ scm̄. In die autē penthecostes aliū paraclitū dedit eis: id est ad aliū vsū q̄̄ prius. Tūc enī datus est eis ad maiorem illuminacionē. ⁊ ad scienciā linguaꝝ: et pn̄cipaliter ad robur et constanciā. Vn̄ in iob dn̄s ait. Nūquid prebebis equo fortitudinē? aut circūdabis collo eius hīnitū? Vt scz audacter valeat predicare. Vn̄ et petrus qui prius mori timuit et ideo vitā negauit: q̄a scz prius timuit ad ancille verba. postmodū gauisus est ad verbera. q̄n̄do scz in die penthecostes verbo dn̄i celi firmati sūt. et

lu x

lu 24

xx

39

mt 26

inmis confortatus est principatus apostolorum. Datus est igitur spiritus sanctus in terra ut diligatur proximus: datus est de celo ut diligatur deus. Datus est bis ante penthecosten in terra propter duo precepta fraterne caritatis commendanda. Quorum unum est ut nemini faciamus quod nobis fieri non volumus: aliud est. ut quecumque volumus ut faciant nobis homines. eadem illis faciamus. Datus est igitur spiritus sanctus apostolis in die penthecostes. ad robur et confirmacionem. qui prius datus erat illis ad purgacionem et operacionem miraculorum. et ad solucionem et ligacionem peccatorum. Sicut in baptismo confertur ad purgacionem et innocenciam. et virtutum infusionem. In confirmacione autem datur ad robur et ad pugnam. Et hoc modo solebat dari in primitiva ecclesia per solam manus imposicionem. Nunc autem propter sacramenti reverenciam: istud sollempnius efficitur. Hodie enim ad hoc quod sit confirmacionis sacramentum: quatuor exiguntur. Intencio. officium seu dignitas confirmantis. forma verborum ad hoc instituta. que est. Consigno te signo sancte crucis. et confirmo crismate salutis in nomine patris et filii et spiritus sancti. Hec forma vel equipollens ad confirmacionem exigitur. Quartum est autem. sancti crismatis in fronte inunctio. Sicut autem in baptismo caracter imprimitur anime. ad distinctionem. ut scilicet baptizatus ab infidelibus discernatur: ita in confirmacione imprimitur caracter alius ad eleganciam et preminenciam. qui signum est roboris et interioris unctionis. Insignitur enim anima quodam caractere nove armature: sicut aries robustus ductor gregis solet signari ad preminenciam. Est enim sacramentum confirmacionis caracter sive signaculum xpiane religionis: ex intencione et officio confirmantis. et verborum benedictione ac crismatis unctione proveniens. Hec enim quatuor ut predictum est sunt de substancia huius sacramenti. Exterior autem crismatis unctio. spiritualem in anima designat unctionem: et in quantum in se est efficit quod figurat. Huiusmodi autem sacramentum ad solos pertinet episcopos: qui sunt apostolorum successores. Ipsi enim officium gerunt apostolorum in manus imposicione. dum huiusmodi conferunt sacramentum: sicut minores sacerdotes officium implent septuaginta duorum discipulorum in baptizando. Hoc autem sacramentum institutum est partim ab apostolis. quantum ad manus imposicionem: partim ab ecclesia

Rom. 13

Tobie 4

Mt. 7

qm̄ni ad vnctionē crismatis ī
fronte. qd' nō legim⁹ aplōs
fecisse. Licz antē in eminēcio
ri parte hominis ab eminencia
oribꝫ psonis predictū confe
ratur sacramentū. aliqn̄do
tamē propt' defectū vel pa
ucitatē epoꝝ minoribꝫ sacer
dotibꝫ dispensatiue est cōces
sū. Hijs aūt tempibꝫ cessan
te dispensatione si contra in
stitucionē ecclie a simplicibꝫ
sacerdotibꝫ attemptaret'. ir
ritū habetur. nec signaculū
caracteris īprimi dicerem⁹.
Iꝫ ɔfirmādus ēēt ab episco
po. qui pri⁹ a minori sacerdo
te fuit in frōte crismatis. ¶
Vocat' sacramentū quidam
ita ɔiūgunt baptismo. vt
statī velint ipm̄ post baptis
mū deberi : quia
p hoc cōfirmat' fides. que in
baptismo suscipit'. In bap
tismo quidē suscipim⁹ here
ditatē : in cōfirmacōē tuto
rē. Que cōsuetudo satis ap
probanda est. vbi haberi po
test copia seu psencia maio
ris sacerdotis. Ante baptismū
autē conferri nō debet: cum
baptismus sit ianua. et fū
damentū alioꝝ sacramētoꝝ.
Virtutē autē hui⁹ sacramēti
melchiades ppa cōuenienter
exprimit dicēs. Spūs scūs
qui sup aquas baptismi salu

tifero descendit lapsu in
fonte plenitudinē tribuit ad
īnocenciā : in cōfirmacione
augmentū prestat ad grām.
Et qā in hoc mūdo toti etate
victuris int' īuisibiles hostes
ꝛ pericula gradiendū est. in
baptismo regeneram̄ ad vi
tā : post baptismū roboram̄
et confirmam̄ ad pugnā. Ra
banus quoqꝫ de virtute hui⁹
sacramēti sic ait. Signatur
baptizatus cū crismate ī ca
pitis sūmitate p sacerdotē.
per pontificē in fronte'. vt in
priori vnctione significet' su
p ipm̄ spūs scī descensio ad
habitandū : in scdā quoqꝫ eꝰ
dem spūs sancti septiformis
grā. cū omī plenitudie sancti
tatis scīe et virtutis venie in
hominē declaret'. Sed quo
mō plenitudo scīe confertur
vdeo vel puulo ī confirmacia
one.' Nunqꝫ aliqs litatus nō
confirmat⁹ maiorē habet
scīe plenitudinē.' Reuera
maiorē habꝫ industriā. et
exerciciū sciencie': sed nō habꝫ
scienciā que est virtus dom̄
sci spūs scī. si est ī pctō mortali:
nec hē in tanta plenitudie
licz pctō mortali careat. P
uulus enī in habitu maiꝰ
habꝫ donū scīe. et ydeo ī v
tute illā que sciencia dī magꝰ
habet radicatā ex virtute con

cōfi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

firmationis: licz nō habeat
tantū exercitiū. quātū habz
litatus. qui nō est cōfirmatꝫ
a minorē habz caritatē. Licz
autē cōtinuo transituris suffi
ciant regenācionis beneficia:
victuris tamē necessaria sūt
confirmacionis auxilia. Confir
macio enī armat. instruit.
et roborat. ad agones huiꝰ mū
di. et prelia reseruādos. Vn̄
valde delinquunt epī. sicut de
fectu et negligencia eorū. hoc tā
necessario sacramēto eorū p
rochiani priuentur. Sed etiā
statī transituris credimus hoc
sacramentū valere ad maio
rem coronā. Vn̄ nec magni
nec paruli nec morientes. nec
victuri hmōi priuādi sunt
adiutorio sacramēti. Crisma
autē quo in fronte vngūtur ex
oleo et balsamo cōficitur: vt p
eorū proprietates. spūalis gracia
declaretur. Oleū autē ardendo il
luminat. medicando sanat.
cōmixtū aquis ipsas purifi
cat. Vn̄ p ipm̄ spūs sctūs itelligitur.
qui ardore caritatis mentes i
flāmans illūinat. peccatorū
vulnera sanat. adueniens
aquis baptismi. ipsas sancti
ficando purificat. Balsamū
liquor odorē bonū ex se emit
tit: et a putredine custodit.
Et spūs sctūs bonū odorē vir
tutū tribuit: et mentē incor

ruptā conseruat. Debet autē
hoc sacramentū cōferri ieiu
nis propter reuerenciā. et corde
prius cōtritis. quādo confertur ad
ultis: et ab episcopo ieiuno p
impressionē crucis. et inuocacio
nē trinitatis: sicut ex forma v
borū superius expressa manifes
tū est. Efficiatur autē epūs patri
nus seu pater spūalis eius quē
confirmat: similiter et is qui eū
tenet vel frontē ligat. Vn̄ nō
est tenēdus a patre suo ille q̄
confirmatur. Dicit enī cōpaterni
tas cū vxore sua que mater est
cōfirmati cōtrahetur. Pari
rōne non est tenendus vel li
gandus a matre. Debet autē
pānus quo ligatur in fronte
tercia die a sacerdote deponi et
comburi: et cinis eius in pis
cina reponi. Similiter et frons
hominis confirmati reuerenter su
per fontē baptismi vel sup pisci
nā debet ablui. Hec autē de
sacramēto cōfirmacionis dicta
sufficiant. que ad festū sancti
spūs specialiter ptinē noscuntur.
in quo spūs sctūs. qui prius in bap
tismo collatus est ad innocenciā.
datur ad robur et fortitudinē.
Et ita aliū paraclitū. id est aliud
nobis cōfert dn̄s. Propterea in
hodierno euāgelio xp̄us ait.
Ego rogabo patrē. sīt fīm q̄ hō.
Nā sīm q̄ deus ipse cū pre dat
spm̄ scm̄. Et aliū paraclitū

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dabit vobis: id est spiritum sanctum
ad alium usum. Vel alium paraclitum
quam ego sum: id est alium consolato
rem seu advocatum dabit vobis.
Christus enim quamdiu cum illis erat.
eos visibiliter consolabatur: spiritus
autem sanctus invisibiliter. Ipse etiam
christus advocatus est suorum: sicut et
1 Io 2 spiritus sanctus. Unde apostolus ait. Ad
vocatum habemus apud patrem
ihesum christum. Licet autem alium para
clitum pater eis daturus esset. non ta
men christus relicturus erat eos:
sed semper eorum paraclitus fuit. Sic
ipse ait. Non relinquam vos or
phanos: veniam ad vos. Quasi
diceret. Non ita spiritum sanctum mittam.
quod vos dimittam: sed ero vobiscum in
patre. Unde ipse alibi ait. Ecce
mt 28 ego vobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummationem seculi. Et si
absens sit per humanitatem: pre
sens tamen est per divinitatem.
Nobiscum etiam est in sacramento
altaris secundum humanitatem: presens
enim est. licet invisibilis. Qualis
autem sit ille alius paraclitus.
quem daturus erat a patre: ostendit
cum ait. Spiritum veritatis. quem
mundus non potest accipere: quia
non vidit eum. nec scit eum. Non
enim invisibiles et spirituales oculos
habet mundana dilectio. Si
autem spiritus sanctus non sit in nobis:
non potest eius scientia vel noti
cia esse in nobis. Spiritum igitur veri
tatis non potest mundus accipere

quia spiritum habet falsitatis. Nul 2 cor 6
la autem est conventio christi ad be
lial: vel veritatis cum falsitate.
Contraria enim in eodem esse non
possunt. Non potest ergo accipere
mundus spiritum veritatis: quia
non habitat cum spiritu vanitatis.
Sicut scriptum est. Non sedi cum
consilio vanitatis: et cum iniqua
gerentibus non introibo. Mun
di igitur amatores. quia inimici Ia 4
sunt dei: non possunt accipere
spiritum dei. Amatores enim falsi
tatis: necesse est privari spi
ritu veritatis. Spiritum igitur veri
tatis non potest accipere mundus
remanens amator mundi: cui
nunquam est amor dei. Vos
autem ait dominus cognoscetis eum:
quia apud vos manebit. et in
vobis erit. Et idcirco scilicet vos
illuminabit: et eius noticiam vo
bis inspirabit. ut cognoscatis
eum in presenti. non solum per fidem
sed per dulcedinis experientiam: in
futuro autem per speciem. Unde ad 8
romanos apostolus ait. Ipse enim
spiritus testimonium reddit spiritui
nostro quod filii dei sumus: id est
cognoscere facit mentem nostram
quod facta peccatorum remissione. per
ipsum in filios adoptati sumus.
Cognoscimus enim per fidem: quod in
ecclesia fit peccatorum remissio in spiritu
sancto. Et ad corinthios ait. 1 cor 2
Nos autem non spiritum huius mun
di accepimus: sed spiritum qui ex

ut sciamus que a deo

deo est. donata sunt nobis. Cap
1 55 tiens dona dei : et nescientes
unde habeant ipsa vanitate
iactant. Nemo enim de donis
dei beatus est : qui donatori est
mt 27 ingratus. Qui enim non habet.
scilicet prout debet habere. id est qui
nescit unde habeat : etiam id quod
habet auferetur ab eo. Illumi
nat igitur spiritus sanctus illos in qui
bus est : ut cognoscant ipsum
et dona que ab ipso habent.
Mundus autem non potest eum
accipere : unde non cognoscit eum.
Preterea apostolus ad chorinthios
1 cor 2 14 ait. Animalis homo non per
cipit ea que sunt spiritus dei. Stul
ticia enim est illi : et non potest
intelligere : quia spiritualiter exami
natur. Spiritualis autem omnia
iudicat : et ipse a nemine iu
dicatur. Animalis homo dicitur
sensu animi stolidus scilicet. seu
bestialis : sicut illi qui de deo
iuxta corporum fantasiam. vel
legis litteram. vel ratione phi
losophicam tantum iudicant. Huius
modi homo animalis non percipit
ea que sunt spiritus dei. Stulticia
enim est illi secundum humanum sen
sum : quia nichil estimat pos
se fieri. nisi quod novit quo
modo fiat. Partum virginis par
tum et resurrectionem corporum et
consimilia stulticiam reputat.
et non potest intelligere. quia spiritua
liter examinatur. id est per spi

ritualia que improbat quod sit anima
lis comprobatur. Vel examina
tur legatur impersonaliter secundum hoc
sensum. Quia examinatur spiritu
aliter. id est examinacio et com
probacio illorum spiritualium tantum a
spirituali homine habet fieri.
Spiritualis autem iudicat. id est
discernit et intelligit omnia. que
scilicet ad iusticiam et vitam sufficiunt.
scilicet omnia iudicanda : et ipse a
nemine iudicatur. id est a nullo
homine animali intelligitur. utrum
bene an male intelligat. Vel
non iudicatur. id non reprehenditur
ab animali. qui nec sensum dei nec
sensum hominis spiritualis agnos
cit. Quod autem subiungit dominus.
adhuc modicum. et mundus me
iam non videt. vos autem vide
bitis me. intelligi potest de visi
one. qua visus est solis bonis.
post resurrectionem apparens eis.
Mundo autem. id est mundi amatori
bus se non ostendit. Vel de visi
one glorie. qua in iudicio et post
iudicium ostendet se suis. Mun
dus autem illum non videbit in
gloria : quia tolletur impius ne ps 26
videat gloriam dei. Modicum autem
est tempus usque ad iudicium : re
spectu eternitatis. Et ideo
dicit dominus. Adhuc modicum : et
mundus me iam non videt. Vos
autem videtis me. id est in proprio
videbitis post resurrectionem
quando apparebo vobis : vel in

eterna beatitudine. Vñ dñs p̄
iugit. Quia ego viuo. et vos
viuetis. id est in proximo re
surgam in vera imortalitate.
et vos in futuro resurgetis et
vsq; in fine vrā resurrectio
differetur. Vel causalit' intelli
gi potest: sub hoc sensu. Na
ego viuo et vos viuetis: q̄a
p me viuente viuetis. Vita
1 cor 15 mea: causa erit vite vestre.
Sicut eñi in adam om̄es mo
riuntur: ita in xp̄o om̄es vi
uificant'. Q autē de vita et'
na itelligat ondit dicēs. In
illo die vos cognoscetis. q̄
ego ī patre meo: et vos ī me.
et ego in vobis. In hoc autē
die seculi p fidem ābulam9.
2 cor v et non p speciē: nec habem9
cognitionē plenā. q̄a videm9
nūc in speculo et ī enigmate.
Sz in illo die eternitatis. q̄n
feliciter viuetis. vos cognosceti s.
Io xvii quia ego in p̄re meo. Hec est
eñi vita eterna cognoscere fi
lium procedentē a p̄re. Tūc eñi
1 io iii p speciē videbit'. sicuti ē. quā
do feliciter viuemus vita illa
qua mors absorbetur. Tūc
eñi absorb pficiet' quod hic
inchoatur: vt sz ipse sit in
nobis. et nos ī ipso. Ipse est
ī nobis tanq̄ causa ī effectu
p essentiā. ipse ī iustis p gra
tiā: ipse in beatis per gloriā.
Et nos sumus in ipso fide. spe.
et caritate illi adhendo. Tūc aūt
plene in ipso erim9: quando
indissolubili caritate illi adhe
rebim9. Ad hanc aūt gloriā
p ueniem9 per dilectionē: et
mandatorū dei obseruacōz.
Preterea dñs ait. Qui diligit
me. diliget' a patre meo. et
ego diligā eum. et maifesta
bo ei meipsū: id est ad hoc di
ligā. ut meipm̄ illi manifeste.
In cognitione eñi et dilectiōe
atq; pfruitione: vita beata cō
sistit. Quāto eñi magis deus
cognoscetur. tanto amplius
diligetur. et qui magis diligit
magis pfruet'. Nunc eñi ad
hoc diligim9. vt credamus. et
mandatū fidei teneam9: tūc
ad hoc diliget nos vt ipsū vi
deamus. et ipsa visione mer
cedē fidei capiam9. Nūc eñi
diligim9 credendo quod non
vidim9: tūc diligem9 viden
do q̄d credim9. In p̄senti sp̄s
sāūs quasi in arrā datus est
nobis: in futuro nob' tradet'
in preciū. Vñ ad ephesios a 1°
postolus ait. Signati estis
spiritu promissiōis sācto: qui
est pignus hereditatis nr̄e.
Signati. id ē a grege diaboli
diuisi. vel signati ymagine
dei in nobis reformata. spū
scō p̄missionis: id ē p sp̄m
sanctū qui promissus est
nobis hic ī pignus. ī futuro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ante in premium. Unde ipse subiungit. Qui est pignus hereditatis nostre. Quidam codices melius habent arram. Nam arra pars est precii: pignus vero soluto eo pro quo datur aufertur. Sed unum ponitur pro alio. id est pignus pro arra. Datur igitur in presenti spiritus sanctus tamquam arra ad peccatorum remissionem et virtutum infusionem atque infusarum roborationem. Datur insuper ad consolationem. Ubi enim multiplex tribulatio: multiplici indigemus consolatione. Ipse enim vere paraclitus est. id est consolator: qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Ipse pater pauperum. ipse dator munerum. ipse lumen cordium. In labore requies in estu temperies: in fletu solacium. Nunc crastina die ad gratie multiplicationem et virtutum confirmationem. id est ad robur et constanciam receptum sumus: si eius adventum cum desiderio expectantes. puri cordis hospicium preparemus. Prestante domino nostro ihesu christo: qui vivit et regnat per infinita secula seculorum. Amen.

In die sancto penthecostes thema sumptum ex introitu misse sapientie primo.

Sap. I

Spiritus domini replevit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia scienciam habet vocis. Vos qui spirituales estis in hac spiritus sancti sollempnitate in spiritu gaudeatis et spiritualiter exultetis. Fructus enim spiritus ut ait apostolus est caritas. gaudium. pax. paciencia. benignitas. bonitas. longanimitas. mansuetudo. fides. modestia. continencia. et castitas. Nisi enim tales fuerimus festum sancti spiritus non valemus celebrare: nec tante sollempnitatis fructum percipere. Fructus enim huius sollempnitatis est caritas. id est dilectio dei et proximi: gaudium. id est puritas consciencie. et elevacio animi spiritualiter exultantis: pax. id est tranquillitas consciencie ad deum. et concordia ad proximum: paciencia. id est tolerancia tribulacionum. sine murmuracione. Longanimitas. id est celestis remuneracionis expectacio: bonitas id est animi dulcedo: benignitas. id est rerum largitas in exhibicione beneficiorum. Mansuetudo: ut sit homo mitis. et tractabilis. Fides. id est de invisibilibus certitudo: modestia. ut scilicet in dictis et factis modum servet homo. Continencia. qua eciam a licitis homo absti

Gal. v

net: castitas p quā ab āplexi-
bus illicitis continem9. Dig-
ni his ṽtutib; exornati fue-
rimus: festū sā spūs celebra-
gal v re poterim9. Si g° spū viuim9:
spū et ambulem9. Spū am-
bulate ait aplus: ⁊ desideria
carnis nō pficietis. Gūsta-
to spitu: desipit omīs caro.
Vincit autē carnalis cupidi-
tas: vbi nō est dei caritas.
Seminem9 ergo hodie in spū
id est semen spūale a spitu
sācto: cui9 messis est eterna
gal 6 retributio. Teste enī eodem a-
postolo. qui seminat in carne:
de carne metet corruptionē.
Qui autē seminat in spitu:
de spū metet vitā eternam.
Festū ignis est: ferueam9. Fes-
tū est columbe: simplices et
benigni sim9. Festū est vncti-
onis: suaues estote et vncti
karitate. Scriptū est enī in li-
12 bro sapie. O qm bonus ⁊ su-
auis dne est spūs tuus ī nob.
Io iiii Festū est fluminis. et aque sa-
lientis ī vitā eternā. Laua-
ysa 1 mini igit̄: et mūdi estote.
gen 2 Festū est fontis de padyso e-
ysa 21 grediētis: omes sitientes ve-
nite ad aquas. Festū est pa-
cliti: currite ad cōsolacioz lu-
gentes. Festū est luminis. Fes-
tū scz illuīatoris cordiū: acce-
dite ad eū et illuīnamini. ⁊ fa-
cies vestre nō confundentur.

Hodie siquidē helyseus nūc
oleo spūali vasa vacua. id
est humiliū corda impleuit.
Hodie fluuius egrediens de gen 2
loco voluptatis. paradisū
irrigauit. id ē spūs sanctus
a prē et filio procedēs ecclesiā
irrigando virescē et fructifi-
care fecit. Hodie rore celesti
cōpluta est area gedeonis: Iudic 6
dū spūs sā gratia corda fide-
liū irrigauit. Hodie colūp- exo 12
na nubis et ignis cōtra vici-
orū ardorē refrigeriū prestat:
⁊ contra ignorācie tenebras
veros israhelitas in deserto
huius exilij illuīauit. Hodie 1 r 16
oleo de cornu sūpto vnctus est
dauid. id est aplorū chorus.
manu fortis et aspectu desi-
derabilis. Cornu autē quod
de carne oritur. sed carnē ex-
cedit xp̄m hominē significat.
Hodie de excelso. id est de pa-
tre misit deus ignē in ossib;
ecclesie. id ē in aplis: qui pri-
us erant carnei. et facti sūt
ossei. fortes scz et robusti. Et
erudiuit eos. id est extra ru-
ditatē posuit: vt de ydeotis
⁊ rudibus sapiētissimos ef-
ficeret. Vnū in trenis ieremias 1
ait. De excelso misit ignē
ī ossibus meis: et erudiuit
me. Hodie puer septies osci- 4 r 4
tando reuixit: dū os cordis
aperiens p desideriū. septi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Exo 14 formē spm̄ attrauit. Hodie
dn̄s legē daturus ī igne ⁊ fu
mo descendit. Humiles enī
sua illūīauit claritate: ⁊ su
perbos erroris caligine obscu
19 rauit. Mons synai tremuit:
quia cōmota est et cōtremu
it terra. Audita sūt tonitru
a predicationū. et vox tube.
vox scilicet terribilis cōmina
cionū. et chorusctationes mi
raculorum. Hodie vox dn̄i su
per aquas: id ē sup̄ cōgrega
cionē populorum. deus maies
Levi 27 tatis ītonuit. Die isto velut
in anno iubileo debita pec
catorum remissa sunt: et pro
priā hereditatē exules recu
perauerūt. et ad pristinā li
bertatē serui redierūt. Hodi
e rigauit dn̄s montes. id ē
ap̄los preminētes: de supe
Ysa 4 rioribus suis. Hodie dominus
in spū iudicij. et spū ardo
ris: sordes filiarum syon ablu
it. Ignis enī corda discipulorum
Luc 12 purgauit illūīnando. Hodie
enī ignē venit mittē in ter
rā vt arderet: et peccatorum rubi
ginē consumeret. Hodie terra
mota est. etenī celi distilla
uerūt. id ē ap̄li. pluuia grē
irrigati stillas doctrine emi
serūt. Vel celi stillasse dicū
tur: dū spūs scūs ad irrigā
dam terrā de celo transmit
titur. Hodie flauit spiritus

domini. et operuit eos mare: ps° 17
id est demones exsufflauit.
dū fideles inspirauit. Reno
uauit homīes: et destruxit
demones. Vel eos mare ope
ruit. id ē xp̄i inimicos amari
tudo contricionis. Vn̄ et petro Act 2
dixerūt. Viri frēs. quid facie
mus? Vn̄ et in tribus milibus
penitencium: hodie fundata est
ecclia primitiuorum. Ipse enī ho
die dedit niuē sicut lanā: quia
q̄ prius erāt frigidi. postmodū
per donū pietatis facti sūt sua
ues: et p̄ ignē superni amoris
calidi et feruentes. Hodie igitur
spūs sancti ante ipm̄ processit:
p̄parans viā dn̄o. et inimicos
inflāmauit. et persecutores ad
xp̄m cōuertit. et prauos mores
destruxit. Sicut enī pater de
derat filiū. vt seruos redimeret:
ita hodie dedit spm̄ scm̄ vt ī
filios adoptaret. Hodie sicut
legimus in iob pro terra silicem. 22
et pro silice torrētes aureos de
dit: quia pro īfirma actione
fortitudinē tribuit robusti ope
ris. et pro robusto ope doctri
nā intime predicacōis. Hodi
e eciā spūs scūs mentes carna
lium spūales fecit: et in sui ad̄
rem p̄mutauit. Hodie ap̄li
suxerūt mel dulcedinis de pe Deut 32
tra. id est de xp̄o: et oleū. id ē
vnctionē carismatū de saxo
durissimo. id est de filio dei.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

īmortali et īpassibili facto.
ca̅ A Hodie mandragore odorē de
derūt in portis nostris: quia
et donis spūs sancti in portis
ecclie. id est in aplis odor sua
uitatis et recreationis emana
uit. Hec herba figurā habet
humanā: et utilis est ad soporē
inducendū. et uomitū exclu
dit. Ita uirtutes et dona spūs
sci̅ inducūt quietē contra mūdi
sollicitudinē: et tediū excludūt.
gal 3 Hodie misit deus spiritū filij
sui in corda nrā: clamantē ab
ba pater. Abba idem est qđ
pater. hebreū verbū. quod ad
cōuersos de iudeis ptinet: pr
ad cōuersos de gentibȝ. Spūs
autē scūs facit nos clamarē ab
ba pater: quod nūqm presu
meremus. nisi spm adoptionis
filiorū recepemus. Hodie os
ro 8 tendit deus habūdantes diui
ep 3 tias gratie: sicut aplus ait.
Nam spiritū scm in magna
habūdantia sup discipulos ef
fudit: queadmodū per iohel
2 pphetā predixerat. Effundā
de spū meo sup omnē carnē.
ps 29 Prius enī lex mosaica scripta
fuit in tabulis lapideis: hodi
e aūt dns abstulit cor lapideū:
ez 36 et dedit discipulis cor carneū.
tractabile. cōpatiens. et affectu
31 osū. Vn̄ ipse p iheremiā ait.
Dabo leges meas in mentes
eorū: et in corda eorū sup scribā

eas: et ero eis in deū. Ipse enī
scriba velox. velociter scribens ī ps 1
cordibȝ hominū. Regula enī
euangelica regulauit pgamē
nū cordiū nostrorū. Hodie sapi q̄ⁿ 9
entia p̄ris specialē domū in
discipulis edificauit: queād-
modū salomon ait. Et exci
dit colupnas septē: qr septē
donis spūs sancti roborati st̄
discipuli. Hodie vox domini
sup aquas. id est sup poplós
ex omī natione congregatos:
quia deus maiestatis intonu
it. quādo de celo factus est re
pente sonus. Hodie calida
facta sūt vestimēta apostolorū.
cū perflata fuit terra austro:
id est spiritu scō. Qiu uirtutū
vestimēta reddit feruēcia. Vn̄
in iob dns ait. None calida 3A
sunt vestimēta tua. cū pfla
ta fuerit terra austro. Hodie
spūs scūs tamqm therebintus ex si 34
tendit ramos suos: prestans
vmbrā refrigerij. et causinata
grāz. diuidens singulis prout 1 cor 12
vult. Hodie dū discernit celes
tis reges. id est apostolos sup
eam. id ē sup ecclesiā. niue de
albati sūt in selmon. id est in
candore īnocentie ītompabi
liter dealbati sūt. et refrigera
ti spū scō. eis obumbrāte. Ho
die selmon enī umbra īterp
tatur. Hodie melliflui facti
sūt celi. id est apli. Stillaueīt ioel 3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

em̄ montes dulcedinē predi
cando : dū celi enarrauerūt glo
Ps. lxxiiij lxv riā dei. Hodie vinū nouū grē
misit deus in vtres nouos. id
est in apostolos. p̱ graciā ino
uatos. Sicut enī ascensus ne
bule pluuiā parit᷑: ita xp̄us
post ascensionē dona dedit
hoībus: et habūdancia ce
lestis pluuie corda aploꝝ irri
Sap 1 gauit. Hodie spūs domini
repleuit orbē terraꝝ. et hoc
quod cōtinet omīa sciencia͞m
habet vocis: quēadmodū in
libro sapiē dicit᷑. Ecce quāta
preminēcia huius sancte solēp
nitatis: quāta materia laudis
ꝛ graciaꝝ actionis. Repleuit eñ
spūs dn̄i donis carismatū or
bem terraꝝ: id est ecclesiā. per
vniuersū orbē dilatatā. Reple
uit orbē traꝝ. id est hominē.
qui cū omī creatura habet cō
uenienciā. Vn̄ et microcosmꝰ
id est minor mūdus appellat᷑.
Gen 1 Spūs autē dn̄i. qui ab inicio
ferebat᷑ sup̱ aquas. maiestate
sua omnē implet creaturā:
quia vbiqꝫ p̄sens est essencialit᷑
ꝛ omīa continet. atqꝫ ī esse con
seruat. Replet igit᷑ orbē ter
rarū. id ē mūdanā machinā:
et omīa que in ea cōtinent᷑ es
sencialit᷑. Solū autē hominē
iustū replet donis carismatū.
Repleti aūt sūt discipuli. vt
alterū non reciperent spūm: q̄a

plena nō recipiūt augmentū.
Replet autē spūs scūs orbē ter
raꝝ multipliciť. Replet sui es
sencia: replet sufficiencia: re
plet īanimata ī esse conserua
do: replet animata īsensibili
a. vegetacionē conferendo: replet
sensibilia virtutē sensibilem
largiendo: replet racionabilia
dotes varias conferendo. Men Luc 6
surā bonā et confertā et coagi
tatā et sup̱effluentē dedit spi
ritus scūs in sinū fideliū suoꝝ.
In xp̄o fuit mensura sup̱efflu
ens. et plenitudo sup̱habūdā
cie: in quo omēs thesauri sa Col ij
piencie et sciēcie absconditi fu
erūt. Sapiēcie de diuinis: sci
encie de humanis. Sine mē
sura quidē datus est ei spūs Jo iij
scūs. In beata virgīe fuit men
sura coagitata: id est plenitu
do affluencie. In aplīs fuit mē
sura conferta: id est plenitudo
copie. In alijs fidelibus fuit
mensura bona: id est plenitu
do sufficiencie. Illa autē corda
vacua sūt et īania. et a dya
bolo possidentur: que spū scō
non iplent᷑. Vn̄ in iob dicit᷑. 26
Qui extendit aquilonē super
vacuū: id ē dyabolū sup̱ va
cua corda reproboꝝ. Contra
de electis ī iob dicit᷑. Qui fecit 28
ventis pondus. Spiritus em̄
scūs ventis pōdus facit: q̄a a
nimas illas quas replet ma

turitate graues facit. Repletq̃
dn̄s corda suoꝝ plenitudine
habundancie. De qua habun
12 dancia p̄ zachariā p̄phetā do
minus ait. Effundā super do
mū dauid et sup̄ habitatores
ih̄rlm spiritū gracie et precū.
24 Et in ecclesiastico dicit. Implet
dn̄s quasi phison sapienciā:
et sicut tigris in diebꝫ nouoꝝ.
Per phison qui oris mutacio in
terp̄tatur: ap̄li designantur.
Dn̄s autē ap̄lis dedit habū
danter sapienciā. mutans o
ra eoꝝ: vt qui p̄us timebāt
xp̄m confiteri: postea dicerent.
Act 4 nō possumus non loqui que au
diuimus et vidimus. Phison
gen 2 autē circuit terrā euilath. q̄
interpretat dolens vel parturiēs.
Illos enī dn̄s implet et protegit.
qui de pcc̄is suis dolent: et bo
na opa parturiūt. ac filios
sp̄uales deo generāt. Tigris
aūt fluuius est: sic dictus a
velocitate cursus. Tigri aūt co
parant ap̄li. propter predica
cionis velocitatē. Qui repleti
sūt in diebꝫ nouoꝝ: id est in
Leu 23 die penthecostes. Tūc enī pa
nes noui recentesq̃ et calidi
offerebant. De hac iterū copi
13 a replecionis p̄pheta zachari
as ait. Erit fons patens do
mui dauid: in ablucionē pec
catoꝝ et menstruate. Fons pa
tens dicit habūdancia gracie.

p̄ quā sordes pcc̄oꝝ abluit dn̄s.
Et paulo post idē p̄pheta subiū
git. Erit omīs qui offenderit.
sicut dauid. et sicut domus da
uid et sicut angelus dn̄i exer
cituū. Sicut dauid p̄ confessio
nē et penitenciā. Et sicut domus
dauid per bonā opacionē: p̄
quā spiritu sc̄o in nobis cōstrui
mus habitaculū. Et sicut an
gelus dn̄i aliis predicādo: et
bona nunciando. Hec enī in ec
clesia sc̄a sunt post sp̄us sancti
missionē. De hac itē orbis
terraꝝ replecione et grē pleni
tudine dn̄s p̄ iohelē p̄phetam 3
ait. Effundā sp̄m meū sup om
nem carnē: et p̄phetabūt filii
vr̄i et filie vestre. Senes vestri
sompnia sompniabūt: et iuuenes
vr̄i visiones videbūt. Verbū
effusionis: habūdanciā nōt.
Quasi dicat. In modū fluminis
effūdā gracie fluenta et cari
smatū dona. Sup omnē carnē
masculinū scilic̄ et femininā. iu
deū et gentilē. sup om̄es crede
tes in vniuerso mūdo. Nā nō Ro 10
est distinctio iudei et greci: sed
in omni gente. quicūq̃ credit in
eū acceptus est illi. Vel super
omnē carnē: id est sup cor car Eze 37
neū. et nō lapideū. Et p̄phetā
būt filii vr̄i. qui sc̄ maioris sūt
meriti. et filie vr̄e. hii sc̄ qui
minoris sūt meriti. Ad litte
ram autē tam masculos qm̄ fe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

minas post spūs sc̄i missionē
legim' ꝓphetasse. Abbaac e̅t
ꝓphetauit in cesarea: plures ꝓ
Act' 21 phete in anthiochia. Filie etiā
philippi euāgeliste legunt' pro
phetasse. Senes vr̄i sompnia
sōpniabūt: qui sc̄z maiores sūt
īter vos. et sapiā pleni. et pro
uectioris etatis. Frequēter aute
ꝓphetie ⁊ reuelaciones ꝑ sop
Act' 16 nia fiūt. Vn̄ et in sōpnis dictū
est paulo cū iam senex esset: vt
ī macedoniā trāsiret. Somp
nia etiā figuras et vmbras pos
sum⁹ appellare: que futuroꝝ
significatione pretendūt. Iuue
nes vestri visiones videbunt.
Act' 10 Vn̄ petrus qui vidit discū cū
reptilibus: quādo dictū est ei.
macta et manduca. Et paul⁹
cū adhuc iuuenis esset. postq̄
Act' 9 in via damasci visionē vidit
2 Cor 12 postmodū raptus in extasi vi
dit et audiuit mirabilia. q̄
nō licet homini loqui. Iuue
nes etiā dicūtur ꝑ graciā īno
uati. Qui visiones vidēt. vel
īterius inspirati. sicut iohēs
in apocalipsi: vel exterius per
figuras et rerū similitudines
multa illis reuelant'. De hac
cursus spūs scī effusione idem
ꝓpheta consequēter subiūgit.
Sed et sup seruos meos et an
cillas meas in diebꝫ illis effū
dam spm̄ meū: et dabo prodi
gia in celo sursū. et in terra deor

sum: sanguinē. ignē. et va
porem fumi. Et paulo post.
Et erit omīs qui īuocauerit
nomē domini: saluus erit.
Hij igitur. id est serui et an
cille. et si nō ꝓphetauerūt:
sola spiritus effusione cōtēc
ti sunt. Prodigia quippe di
cūtur: que oculis prodūtur.
Prodigiū in celo dedit: cum Mt 2
stella noua apparuit in nati
uitate. et cū sol obscuratus ē Lc 23
in passione. et quādo audi
tus est repente de celo sonus. Act 2
Prodigia autē dedit in terra:
quādo in passione petre scis Mt 27
se sūt. et monumēta aperta.
et q̄ndo sup apostolos spūs
scūs in specie ignis apparuit. Act 2
Dedit aūt prodigiū sanguis:
quando de latere eius mortui. Jo 19
sanguis cū aqua exiuit. Pro
digiū ignis dedit: q̄ndo spm̄
scm̄ in specie ignis sup aplos Act 2
misit. Vapore autē fumi de
dit: id est cordiū cōpūctione
cū lacrimis. Per vapore enī
humor lacrimarū cū feruore
designat'. Per fumū qui pro
cedit ex igne cōpunctio que
pcedit ex spū scō significat'.
Sicut scriptū est. Tange mō
tes et fumigabūt. Magnus
autē fumus: signū est mag
ni hospitis. Fumū cōpuncti
onis dedit in ipso die pēthe
costes: quādo cōpuncti dixerūt Act 2

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aplus. Viri fratres quid faciemus
viri fratres? Hec igitur tria si-
gna sunt: quib; agnoscuntur mi-
lites xpi. et ipsius vexilla. San-
guinis signū seu vexillū secuti
sunt martires sancti. Ignis vero
vexilla sequuntur: qui caritate
ferventes sunt. Fumi autē sig-
nū sequuntur penitentes: qui
corde contriti sunt. Sed et diabo-
lus milites suos habet: qui
signa eius et vexilla sequuntur.
in ornatu corporis superfluo. et in
pompis huius seculi. Ideo autē
propheta ait. omnis qui invocave-
rit nomē dn̄i salvus erit: in-
telligimus de invocatione cordis. (mt 7 lu 13)
oris et operis. Vel invocavit:
credendo scz et operando. Alioquin
nō omnis qui dicit dn̄e dn̄e in-
trabit in regnū celorum. Vn̄ ad (1 cor 12)
corintheos aplus ait. Nemo
in spū dei loquens dicit ana-
thema ihesu. Et nemo po-
test dicere dn̄s ihesus nisi in
spiritu sancto. Nemo enī in
spū sc̄o loquens corde ore et ope-
re dicit anathema ihesu: id
est aliquā separationē a ihesu.
quodcumq; scz mortale peccatum.
per quod a dn̄o ihu separetur.
Vel dicit anathema ihesu.
id est aliquā blasphemiam
xpo. Anathema etiā ihesu
dicit: qui enī separat a deo
dicendo illū a deo non esse.
vel minorē esse patre. Et ne-

mo potest dicere cogitatione
ore et opere dn̄s ihus: id est
ihesus est dn̄s. et ego sū ser-
vus eius. nisi per spm̄ sc̄m.
Et ita omne bonū est a spiritu
sc̄o. Nemo enī potest facere
bonū vel vitare malū: nisi
ab illo. Ipse enī omnia conti-
net et gubernat: et omnia in
esse suo conservat. Non solū (sap 1)
enī spūs sc̄us replet orbē ter-
rarum: sed insuper hoc quod con-
tinet omnia scienciā hz vocis
id est hic spūs sc̄us qui conti-
net omnia. et ubiq; presens
omnia conservat: scienciā habz
vocis. id est dat loquendi scie-
nciā. Dicitur enī scire: quia nos (mt 24 mr 13)
scire facit: sicut filius de die
illa dicitur non scire. quia nō
facit scire. Vn̄ ad romanos (8)
apostolus ait. Spiritus pos-
tulat pro nobis gemitibus
inenarrabilibus: id est pos-
tulare nos facit. et gemere
plus quam dici potest. Vel ge-
mitibus inenarrabilibus:
id est de re inenarrabili. Et
ad corintheos ait. Spiritus (1 cor 2)
omnia scrutatur etiā profunda dei.
id est scrutari et intelligere fa-
cit archana et profunda mis-
teria. Facere igitur dicitur: quia
per illū facimus. et sine illo
nō facimus. Potest etiā in-
telligi de ecclesia illud quod
ait. hoc quod continet omnia

scienciā hz vocis

sciencia habz vocis: id e eccle
sia que de omi gente cotinet
aliquos. omibus linguis fat
loqui. Dicit aute extra orbe
terrarum. nulla corpalis crea
tura vivere potest: ita nul
la spiritualis vive potest ex
tra ecclesia. Et idcirco etia
orbis terrarum appellat. Ho
mo etia qui cotinet omia. q
salis ni omibz rebus habz
convenienciam. scienciam habet
vocis p spm scm: id est sci
enciam verbi incarnati vl' eu
angelice predicationis. Ha
bet preterea spus scus scienciam
vocis tam interioris qm ex
terioris. Ipse eni oia novit.
sa 1 Vn in libro sapie dicit. Be
nignus est spus sapie: et
non liberabit maledictu a
labiis suis. Quonia renu il
lius testis est deus: et cordis
illius scrutator est verus:
et lingue eius auditor. Non
liberabit maledictu. id est
maledicente a labiis suis.
id e a pena que debetur ei
pro pctis labiorum. Vn non
liberabit maledicente cor
de. quavis ore benedicat a
labiis suis. id e propt labi
orum suorum benedictione. Tes
te eni psaia no fm auditu
aurium iudicabit: id est no
fm os. sed fm cor. Quonia
renu illius testis est deus. id

est cogitationu interiorum et
delectationu. Vn per prophetam
iheremia ait. Ego su iudex et 29
testis. Et cordis illius scruta
tor est verus. Vn non fallit
scrutans corda et renes deus.
Et lingue eius est auditor. no
exauditor. sed cognitor. Ipse
eni linguas et cogitationes co
gnoscit. Auris eni zeli. id e sa 1
zelantis spiritus. audit omia:
et tumultus murmurationu
non abscondet. Custodite er
go vos fres a murmuratione.
que nichil prodest: et a detrac
tione parate lingue. Quia ser
mo obscurus in vacuu non i
bit: sed a dno punietur. cui
ome cor patet: et omis volu
tas loquitur. Ipse sciencia ha
bet cogitationis: ipse etia sci
enciam habet vocis. Omia eni
cotinet: et ubiqz presens e.
Non latent eu secreta cordiu:
vel ydeomata linguarum. Hoc
eni quod cotinet omia sciaz
habet vocis: et omes lin
guas agnoscit: sed et agnosci
facit. Vn et hodierna die in
specie lingue ignee spus scs
apparuit. du sup discipulos
descendit: ut constantes esset
et scientes. In igne costantie
robur: in lingua que mentis
conceptu exprimit scia desig
natur et maxime qz i uno vdo
comoratur. Paqua autem sci

18

pientia intelligitur: sicut scriptum est in parabolis. Aqua profunda verba ex ore viri: et torrens inundans fons sapientie. Ignis autem linguis sonatur: quatenus sic arderet ignis dilectionis: ut lingua predicationis sonaret in ore. Unde et dauid ait. Spiritu principali confirma me. Et postmodum subiungit. Docebo iniquos vias tuas. Oportet enim prius igne spiritus sancti animam confirmari. et ad dilectionem accendi: et postea iniquos docere vias domini. Dicitur autem idem spiritus rectus propter sapientiam: sanctus propter mundiciam: principalis propter fortitudinem. Unde psalmista ait. Spiritum rectum innoua in visceribus meis: spiritum sanctum tuum ne auferas a me: et spiritu principali confirma me. Idem etiam spiritus rectus dicitur in cathecismo: sanctus in baptismo: principalis in confirmacione. Potest tamen intelligi pater per spiritum principalem propter auctoritatem principii: et quia illi ascribitur potencia: per spiritum autem rectum filius. cui attribuitur sapiencia: per spiritum sanctum tercia persona intelligitur. que specialiter spiritus sanctus appellatur. quia sanctificat et peccata remittit. Quod specialiter pertinet ad benignitatem. que appropriatur spiritui sancto. Unde et christus

de spiritu sancto conceptus esse dicitur: licet conceptionem illam tota trinitas operata sit. quia indiuisa sunt opera trinitatis. Attribuitur tamen specialiter spiritui sancto: quia ex immensa benignitate et dilectione voluit christus incarnari. Similiter licet tota trinitas orbem terrarum repleat. et linguarum scientiam tribuat: specialiter tamen propter benignitatem et largitatem de spiritu sancto dicitur. Spiritus domini repleuit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Hic est spiritus ille. qui in principio ferebatur super aquas. id est super fluidos peccatores. Qui licet deserant deum. deus tamen eos non deserit: sed super eos fertur. sicut aquila super nidum suum volat quando pulli eius rapiuntur. Super aquas etiam baptismi fertur. quia fecundat eas: ut per spiritum sanctum fideles regenerentur. Fertur etiam super aquas lugencium: ut eos consoletur. Hec est illa virtus altissimi: que mariam obumbrauit. Hec est virtus illa quam dominus dixit exisse de se: quando mulier illum tetigit. Hic est digitus ille: quo christus eiciebat demonia. Dicitur enim in digitis plures sunt articuli: ita idem spiritus sanctus diuisa tribuit dona carismatum. Unde dicitur digitus: propter distinctionem

lu i

mr v

lu xi

graciam. Hic est ignis ille qui
Ier. xx flammigerans erat in ossibus iheremie. Hic est spiritus ille quem dominus
Io. xx insufflans in discipulos dixit.
Accipite spiritum sanctum. Hic est fu
Iosue ij nis cornineus: quo liberata est
raab. aliis pereuntibus. Hoc est
qui fune cornineo ad se nos tra
hit deus. Sicut scriptum est. Tra
Osee xi ham illos in vinculo caritatis.
Hec est unctio illa: qua unctus
est christus. Unde per ysaiam ait.
Spiritus domini super me: eo quod unxe
rit me. Hic est ignis ille quem
Luc. 12 dominus venit mittere in terram: ut
arderet. De quo in deuterono
4 mio dicitur. Deus noster ignis
consumens est. Hic est ventus
ille auster. quo perflante ortum
domini perfluunt aromata illius.
De quo vento dicitur. Flauit
spiritus eius et fluent aque. Hoc
vento pulvis et palea peccatorum
exsufflatur: et ignis caritatis
vehementer accenditur. Hec est
virtus illa: de qua psalmis
ta ait. Magnificencia eius et
virtus eius in nubibus. id est in
apostolis. Hec est virtus de qua
Luc. v in euangelio dicitur. Virtus de
illo exibat: et sanabat omnes.
Hic est spiritus ille bonus: de
quo propheta ait. Spiritus tuus
bonus deducet me in terram
rectam. Nam spiritus noster ma
lus sepe deduxit nos in terram
inuiam. indirectam et peruersam.

Ipse enim via est. et ductor in vi
a. lumen in via. et comes iocun
dus in via. Ipse de via ad pa
triam. de pugna ad victoriam.
et coronam. de exilio ad regnum.
de terra ad celum. de luctu ad
gaudium. de tenebris ad clari
tatem. de miseria ad eternam bea
titudinem nos perducat. Qui cum
patre et filio sine fine vivit et
regnat. Amen. Eodem die
thema sumptum ex lectione actuum
Dum co apostolorum ij capitulo Act. ij
plerentur dies penthe
costes erant omnes dis
cipuli pariter in eodem loco. Nam
de spiritu sancto locuturus sum. ipse
spiritus adiuvet infirmitatem no Ro. 8
stram: ut in spiritu et veritate di Io. iiij
gne et spiritualiter de tanta sollem
pnitate loqui valeam. Hodie
enim dominus discipulos suos novos
milites fecit. et arma nova il
lis tradidit: ut de mundi princi
pe triumpharent. et mundum christi
fidei subiugarent. Devota siqui
dem sanctorum fides. invicta spes cre
dencium. eterna christi caritas mun
di triumphat principe. Hec enim
tria armorum genera. dominus illis
fabricavit a die resurrectionis
usque ad ascensionem: in fide il
los corroborans. Unde et mul
tis argumentis illis apparens. Act. 1
armis fidei corda illorum mu
nivit. Ascendens autem in ce
lum. ut prepararet eis mansiones Io. xiiij

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

celestes armis spei illos robo
rauit. Tunc enī spem certā de
dit. vt mēbra caput sequerent:
et tandē puenirent corporis huius
tas. quo precessit capitis sub
limitas. Sed quoniā fides si
ne caritate mortua est. caritas
enī anima est fidei. et iterū
spes sine caritate presūpcio ē:
hodie dn̄s compleuit arma
turā. et eorū consūmauit mi
liciā. vt eēnt milites pfecti.
fide. spe et caritate armati. In
pugna enī tria sūt principalit
necessaria: prudencia. forti
tudo et audacia. Fide illumi
nati sūt ad prudenciā: spe co
firmati et roborati ad fortitu
dine: caritate feruētes ad auda
ciā. Vt quod fide nossent. et
spe facē confidēnt: caritate vel
lent. Nichil enī prodest nos
se bonū et posse vel confidere
bene facē: nisi habeat et vel
le. Hec igit sūt principalia
arma quibz discipulos suos
armauit: sine quibz nemo
potest efficaciter pugnare.
vel de inimicis triūphare. O
portet igitur qphns armis
omēs xp̄i milites muniant.
Alia aute sūt arma secularia.
quibus suos exornat milites
sp̄us scūs prout vult: cum
quibus et sine quibz potest
esse victoria. Diuisiones ei
graciarū sunt: quibz exornant

sancti. Sicut scriptū est. Spi
ritus eius ornauit celos. Quot
enī sunt dona predicancium:
tot sūt ornamenta celorū. Tes 1 cor. 12
te aute apostolo. alii quidē
p spiritū datur sermo sapiē.
de diuinis scilicet. Nam sapiē
cia attendit in contēplacione
eternorū. Alii sermo sciencie
scdm eūdem spiritū: id est in
telligencia de humanis. Sci
encia enī est in actione tēpo
raliū. Cui aute sapiencia dat
velud sol in celestibus repu
tatur. Qui aute habet do
nū sciencie: quasi luna est i
huius seculi nocte. Hii aute q
bus dona cetera dātur: quasi
stelle esse dicitur. Vn̄ psal
mista ait. Solē in potestatē
diei: lunā et stellas in potes
tatē noctis. Alteri dat fides
in eodem sp̄u: id est constā
cia fiducie. vel sermo fidei 7.
Alteri gracia sanitatū: id est
donū infirmos curandi. Alii
operacio virtutū: id ē maiorū
miraculorū. que sūt contr na
turā. sicut est suscitacio mor
tuorū. Alii pphecia: vt vale
at scz predicere futura. Alii
discrecio spirituū: vt discer
nat quod audit dū alius loq
tur. quo animo bono aut ma
lo dicat. Vel discrecio boni
sp̄us a malo: quod valde
necesse est. qā angelus satha ij cor. xi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ne transfigurat se in angelū
lucis. Alii genera linguarum: ut
vlinguis salicet varijs sciat loqui. Alij
interp̄tatio sermonū: id est di
uinarum scripturarum vel linguarum
visionū et allegoriarum. Hec
omnia operatur vnus atque idē
spūs: diuidens singulis pro
ut vult. Sicut enim idem sol
in diuersis rebus diuersas ha
bet operationes. alia enim emol
lit sicut cerā. alia induirat si
cut testā luteam. et aquā con
uertit in salem. alia albifi
cat. sicut pannū lineū. alia
reddit nigra. sicut cutē hoīs:
ita idem spūs in diuisis diuer
sos habet effectus. ut ex mul
tarū psonis faciem. eius que
in nobis ē donationis. p mul
tos gratie agātur pro nobis.
sicut ad corinthios apls ait.
Psonas autē multarum facie
rū dicit scdm diuisiones g̃
ciarū. Ut in iob fuit facies pa
v
iiij xi
tientie. in moyse facies ma
suetudinis. in daniele faci
es virginitatis: Et sic de alijs
intelligit. Non enim oportu
it. ut omnes gratie vni cōfer
rētur. sed diuerse diuersis:
quibus fratres fratribus in ca
ritate et hūilitate mutuo si
1 pe iiij bi deseruirent. Vnd̄ petrus a
it. Tamq̄ boni dispensato
res multiformis gratie dei.
i co r Et ad corinthios ait. Quos

dam posuit deus in ecclesia
primū aplos. id est dignita
te et tempe primos vite x̄
predicatores: et oīm ordina
tores et iudices. Secūdo pphe
tas: misteria salicet scriptu
rarum et quedā futura reue
lantes. Quod de illis intel
ligimus: qui post xpi aduē
tū fuerūt. Tercio doctores.
sicut augustinū. ieronimū.
gregoriū: et alios. qui p̄cep
ta viuendi dederūt. vel alios
litteris īstruxerūt. Deinde
virtutes: id est eos qui mi
racula faciūt. Qui tamē po
nūtur post doctores: quia
maius est docere q̄m mira
cula facē. Deinde gratias cu
rationū: id est eos qui īfir
mos curāt. Opitulationes:
id est eos qui maioribus opē
ferunt. ut tytus paulo. et ar
chidyaconi episcopis. Guber
nationes. salicet minorum per
sonarum plationes: sicut pres
biteri simplices. Genera lin
guarum: id est gratiā loquē
di varijs linguis. Diligēt
igitur vnusquisque attendere
debet. quid sibi collatū sit
a spū sancto: ut talentū si mt 27. lu 19
bi cōmissū multiplicet. alijs
ministrando. Quot igitur sūt
gratiarum diuisiones: tot sūt x̄
militū varietates. In pri
mitiua autē ecclia cont ~~va~~

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tria hostium genera. valde neces-
saria fuit triplex gratia. Inuene-
runt apostoli enim philosophos et
sapientes huius seculi: contra quos
I cor I necessaria fuit sapientia dei. que
absorbuit et stultam fecit sapi-
entiam huius seculi. Dicit scrip-
tura est. Absorta sunt iuncti petre
id est compati xpo. et cristi
sapientie. iudices eorum. id est phi-
losophi. qui aliis preeminen-
tes videbantur. Contra autem
rudes et simplices. qui sapien-
tiam predicationis intelligere
nequiuerunt. necessaria fuit
gratia miraculorum: ut qui non
mouebantur predicatione. mo-
uerentur miraculorum admira-
tione. Contra reges autem et po-
tentes huius seculi. qui corpora
occidebant: necessaria fuit pa-
Judic vij tientia. Unde et in bello gedeo-
nis tubas habebant in manibus.
ecce sapientia predicationis:
confregerunt laguenculas. ecce
sanctorum patientia: qui corporum la-
cu guenculas conteri cum omni patientia
sustinuerunt. Fractis autem lagun-
culis ceperunt micare lampa-
des. que in lagenis incluse
fuerunt: quia sancti afflicti et
occisi. miraculis choruscare ce-
perunt. Et ita hostes fidei xpi-
ane superati: xpi iugo colla
subiecerunt. Hoc est quod in
Judic v cantico delbore dicitur. Noua
bella elegit dominus. Et quoniam

in mundo vniuerso mittendi
erant. et xpi euangelium predi-
caturi: necessarium valde fuit
ut linguis omnibus loquerentur: ut in-
terpretibus non indigerent. Unde
et spiritus sanctus sicut ex hodierna
lectione habetur. non solum in
specie ignis. sed in similitudine
linguarum super discipulos descen-
dit: linguis ut essent profluu.
et caritate feruidi. Omnes enim
quos spiritus sanctus repleuit: arden-
tes pariter et loquentes facit.
Non solum autem ardent in se:
sed alios loquendo accendunt.
Nam ociosus est sermo docen-
tis: si prebere non valet incen-
dium amoris. Ad litteram autem ap-
paruerunt exterius igneo colo-
re dispartite lingue. id est ca-
roli ignei. in modum lingue for-
mati. super capita discipulorum
dispersi. Spiritualiter autem desig-
natur: quod ignea debet esse pre-
dicatoris lingua. Quia dum
deum amando predicat: audien-
tium corda inflammat. Lingue igitur
ignee date sunt discipulis: ut
essent zelo succensi. et verbo eru-
diti. In lingua autem virtutem
compassionis intelligimus. Nam
pro omnibus membris lingua loqui-
tur: et aliorum incommoda in se
transformat. Si enim pes ledatur:
lingua dicit. Quid me ledis.
Dz. et virtus discretionis in lin-
gua intelligitur. Nam per illam

sapores discernuntur. Nomi
autem fuit sanctificationis signum
ut in ore eorum omnium genera nascen
tur linguarum. Divisio autem lin
gen. 11 guarum facta est in edificatione
turris babel: ubi nullus alium
intelleret. Collectio autem lingua
rum facta est in edificatione tur
ris spiritualis in celum: ubi disci
puli omnes linguas intellexerunt.
et omnibus loquebantur. Quod
superbia dispersit: humilitas re
collegit. Qui igitur contra deum
turrem edificare conati sunt: co
municationem unius lingue perdi
derunt. In hiis autem qui deum hu
militer metuebant: lingue om
nes unite sunt. Hic ergo humi
litas unitatem meruit: illic su
perbia confusionem. Lingue autem
septuaginta due esse dicuntur:
et discipuli secundi ordinis sub
hoc numero sunt electi. Ut nu
merus predicatorum concordet
numero linguarum: et per diver
sitatem linguarum multarum gen
tes in unitate fidei congrega
rentur. Diversas autem linguas
generum in unitatem fidei congre
eph. 4 gavit eadem fidei lingua. Om
nibus enim unus deus: una
fides. una fidei lingua. Appa
ruit preterea spiritus sanctus in lin
gue specie: ut convenientia eius
ad filium ostendatur. Lingua enim
magnam habet cum verbo conve
nientiam et cognationem. Et

spiritus sanctus eiusdem est substan
tie cum filio. Omnibus autem linguis
loquebantur. Dicebat enim futura ec
clesia in omnibus linguis pronun
ciabatur. Omnes lingue in ho
mine uno: quia omnes gentes
in unitate erant congregande.
Varia autem loquendi genera.
id est diversos loquendi mo
dos sancti predicatores habent:
dum aliis simplicia. aliis me
diocria. aliis autem alta et pro
funda misteria predicant. A
liis blanda alliciendo: aliis
dura increpando. Unde per phi
son intelligitur: sicut in eccles eccli. 24
tico dicitur. Qui replet phison
sapientia. Phison enim oris mu
tatio interpretatur. Missus est
autem spiritus sanctus in linguis ig
neis: diebus penthecostes com
pletis. Penthecostes aliquando
dicitur ipsa sollempnitas: que die
bus octo durabat. Quandoque
illius sollempnitatis dies primus.
In hoc autem loco dies penthe
costes dicuntur omnes dies a sol
lempnitate paschali usque ad pri
mum diem huius sollempnitatis:
qui simul sunt quinquaginta.
Hic autem numerus in sacra scrip
tura multipliciter commendabilis
est repertus. Quinquagesimo autem
die egressionis ex egipto. da exo. 32
ta est lex in monte synai populo
iudeorum. Quinquagesimus annus lev. 27
iubileus fuit quo debita di

mittebantur. hereditas amissa
reddebatur. exules repatriabantur
servi manumittebantur. Jubi
leus autem initians vel remis
sivus interpretatur: quia tunc pos
sessiones ad suum initium rever
tebantur: et debita remitteba
tur. Similiter et die quinquage
simo post pascha super aposto
los missus est spiritus sanctus. Quin
quagenarius autem septies septem
continet. et insuper octo. Septe
narius ad vetus testamentum
Ge 2 refertur. Nam septimo die do
minus requievit: et diem septimum
observant iudei. Octonarius
autem ad novum pertinet testamen
tum. Cristus enim die octavo res
urrexit: et octava etate futura
corporum resurrectio speratur. No
ve etiam legis mandata in octo
beatitudinibus consummantur.
Descendit igitur spiritus sanctus
die quinquagesimo. Qui nu
merus constat ex septenario mul
tiplicato per se. et octonario.
Quia utriusque testamentum per
spiritum sanctum impletur. et utriusque
Leu 27 legis docet completionem. Sicut
autem in anno quinquagesimo.
scilicet iubileo fiebat debitorum
remissio: ita die quinquagesimo
missus est spiritus sanctus per quem
fit remissio peccatorum. et exules
eternam recuperant hereditatem.
et libertatem suam quam peccando
amiserant. Septenarius sic

dem numerus est remissionis.
Unde sub tali numero psalmi
penitentiales decantantur. Qua
ternarius enim ad remissionem
peccatorum corporalium pertinet: quia
corpus ex quatuor constat ele
mentis. Ternarius ad animam
pertinet propter vim rationabilem
concupiscibilem et irascibilem. Quin
quagenarius autem numerus ex
septenario in se multiplicato
consistit. Septies enim septem
faciunt quadraginta novem. cui
additur unitas. ut consummetur
et perficiatur remissio: que non
fit nisi in unitate ecclesie. In Ge 6
uno enim cubito archa consum
matur. In ultimo autem iubi
leo. quando fiet universalis re
missio omnibus discipulis congre
gatis in alto cenaculo. id est in
eterna patria effundet super
illos spiritus sanctus in habundantia.
Tunc enim mensuram bonam Luc 6
in mundi renovatione. et con
fertam in corporum glorificatione.
et coagitatam in glorificatione a
nimarum. et superfluentem in ip
sius deitatis gloria: dabit
spiritus sanctus in sinum nostrum. Post
ascensionem autem expletis die
bus decem mittitur spiritus sanctus.
Qui enim decalogum observat.
ad maiorem perfectionem. et ad
augmentum virtutum merentur
accipere spiritum sanctum. Voluit pre
terea dominus decem diebus differre:

ut iterum ieiuniis et orationibus
apostoli corda sua prepararent. Post
pascha autem et ascensionem mis
sus est spiritus sanctus ad robur et
confirmationem. Post festum ergo
sapientium qui resurgunt per peni
tentiam: et proficientium qui ascen
dunt per iusticiam: festum perfectorum
sequitur. qui per spiritum sanctum robora
tur. Die autem quinquagesimo
exo 32 ab immolatione agni paschalis
data est lex mosayca in tabu
lis lapideis exarata digito dei.
Et die quinquagesimo ab immo
latione veri agni data est lex
Act' 2 euangelica in cordibus per spiritum
sanctum roboratis: que digito dei
id est spiritu sancto scripta est in illis.
Hora tercia data est lex in mon
te synai: in cuius memoria
hora tercia orant iudei. Hora
Act' 2 autem tercia datus est spiritus sanctus
per quem predicanda erat fides tri
nitatis. In datione legis au
dita sunt tonitrua: hodie fac
tus est repente de celo sonus. In le
gis datione ceperunt micare
fulgura: hodie apparuerunt
dispertite lingue tamquam ignis.
et choruscaverunt diuina. In
datione legis vox tube audi
ta est: et hodie audita est vox
Act' 2 predicationis. Petro enim pre
dicante: conuersa sunt tria ho
minum milia. In legis datio
Exo 19 ne mons fumigabat: hodie
autem fumum compunctionis emi

serunt qui ad petri predicationem
compuncti sunt. In legis datione fa
ctus est motus terre. mons enim
synai tremebat: hodie qui ad
dominum conuersi sunt. ad penitentiam
sunt commoti et timuerunt. In exo
do autem dicitur. cum iam aduenerat
dies tercia: et ecce ceperunt audi
ri tonitrua. Tercio autem tempo
re id est tempore gratie datus est spiritus
sanctus: et audita sunt tonitrua com
minationum. in hiis qui legem
euangelicam recipere contempserunt.
Nubes operuit montem: quia
quanto magis deus comprehenditur.
tanto magis incomprehensibilis
reperitur. Unde in libro regum 3 r 8
salomon ait. Dixit dominus ut ha
bitaret in nebula. Et domus in
qua dominus ysaie apparuit reple 6
ta est fumo. Perstrepente bucci
na totus mons fumabat. Et
nos debemus emittere fumum
compunctionis perstrepente buc
cina predicationis. Sonitus au
tem buccine paulatim crescebat in
maius: quia christi predicatio pa
latim creuit. quousque totum mun
dum impleuit. Et hoc significa
tur in ecclesia. ubi una campana
prius pulsatur: postmodum due
vel omnes simul. Sonitus etiam
buccine paulatim crescere dicitur:
quia lac simplicis doctrine pri 1 cor 3
us dandum est paruulis. postea
quando adulti facti sunt maiora
illis predicanda sunt. Verorum enim

conuersatio semper proficiat in me
lius: teste salomone qui ait.
prov. 4 Iustorum semita quasi lux splen
dens procedit: postea crescit
usque ad perfectum diem. In monte
synai data est lex mosayca: in
eternam que dicitur mons propter pre
eminenciam et celestem conuersatio
nem data est lex euangelica. Sy
na autem interpretatur rubus vel
asperitas: per quod etiam desig
natur propter austeritatem vite et
asperitatem penitencie. Dicitur autem
quod totus mons terribilis erat:
ca. 6 iuxta illud. Terribilis ut cas
trorum acies ordinata. Ecce qua
liter datio legis mosayce figu
ra fuit legis euangelice dande.
id est legis gratie. que data est
in die penthecostes. sicut solep
nitatem quam celebrant in memo
riam legis date iudei penthecos
ten appellabant. Multa tamen
est differencia inter figuram et figu
ratum. inter umbram et lucem. inter
dationem unius et dationem alte
rius. In datione enim legis plebs
longe stabat pre timore: hic
autem veniente spiritu sancto congre
gati erant in unum ex amore.
Lex enim vetus data est duris in
timore: lex noua filiis in amo
re. Illi timuerunt: isti dilexe
runt. Lex vetus data est in fu
mo et igne et nube: lex noua
data est in sereno et puro ig
exo. 19 ne. Ibi non ausus est populus

accedere ad montem: sed solus
moyses in montem ascendit: hic
autem omnes in cenaculo congre
gati erant. et super singulos spiri
tus sanctus descendit. Lex duris du
ris et lapideis promulgata est
parata parte. nescia misereri:
vinum durum et acidum de botris
amarissimis propinatum: lex spi deut. 32
ritus scripta est in cordibus car
neis et affectuosis. dulcis et su
auis. et parata misereri. Unde in +
canticis dicitur. Meliora sunt
ubera tua vino. id est ubera
legis euangelice meliora sunt
vino. id est legis austeritate.
Lex per moysen data est: gratia io. 1
et veritas per ihesum xpm facta
est. Lex euangelica reddit per
fectos: lex moysaica neminem hebr.
duxit ad perfectum. Unde et dominus
mulieri dixit. Quinque viros io. 4
habuisti: et nunc quem habes
non est vir tuus. Quinque enim
legibus. quasi quinque viris hu
mana natura ab inicio mundi
usque ad legem moysi subiecta
fuit. Prima ante peccatum gen. 2
in prohibitione ligni. Secunda
post peccatum: de multiplicatio 9
ne generis humani. Tercia in
imminente diluuio de archa fa
bricanda. Quarta post diluuium: 11
de diuisione gencium. Quinta
data est abrahe: de sua et
suorum circumcisione. Post data
lex est littera. que nullam salutem

cōtulit: cū qua fornicata est
synagoga. Preterea dñs ait.
Et nūc quē habes nō est tuus
vir. Lex vetus data est in ser
uitute: lex gratie in liberta
te. Teste em̄ aplo vbi spūs
dei. ibi libertas. Quinquage
simo igit̄ die dū complerent̄
dies penthecostes erant oēs
parit̄ discipuli in eodē loco.
Teste em̄ augustino venit ī
die pēthecostes spūs sctūs in
centū viginti homines congre
gatos: in quibꝫ et omēs apli
erant. Hoc etiā ex hoc quod
ait in actibꝫ aploꝝ colligi po
test. Dicit em̄ qꝫ in electione
mathie erat turba hoīm si
mul fere centū viginti. Hic
autē dicit qꝫ erāt oēs discipu
li in eodem loco congregati.
In vna autē domo sedentibꝫ
spūs sctūs infundit̄: vt etiā
vnitas cōmendet̄. Erant at̄
pariter. et in eodē loco. id est
simul loco et animo. Multi
em̄ in eodē sūt loco. sed non
sūt parit̄: qꝛ nō conueniūt a
nimis nec habēt vnitatē pa
cis. Sup quos spūs sctūs nō
descendit: sed spūs malus
id est dyabolicus spūs discor
die ꝛ murmuracōis. Disci
puli aūt in eodē loco parit̄
erāt: et īuenit eos spūs sctūs
concordes caritate: et corda illo
rū illustrauit. Dicit at̄ sctī

ꝫ spūales viri vnitate gaudēt:
sic carnali et animales hoīes
dissencionibꝫ student. De qui 11
bus iudas in eplā canonica
ait. Hij sūt qui segregant se
metipos: aīales spiritū nō
habētes. Huiusmodi aūt li
gna dispersa nō facile ignis
accendit. Ligna autē in vnū
in camino congregant̄: vt
facilius accendātur. Vn̄ per 12
zachariā dñs ait. In die
illa ponā duces iuda id ē
apostolos: sicut caminū ig
nis in lignis. Congregati e
rant: p quod celice vnitas
designat̄. In cenaculo erāt:
per qd̄ predicacionis refectio de
signat̄. In alto autē ecclesie
erant: p qd̄ sancte cōuersacio
nis preminētia. et donoꝝ ce
lestiū sublimitas significat̄.
Cū igit̄ congregati eēnt in ce
naculo montis syon. Factus
est repente de celo sonus tp̄
aduenientis spūs vehemen
tis spūs et repleuit totā domū
vbi erant sedentes. Cū sono
scilicet in similitudinē venti
flantis venit spūs sctūs. Hic
scriptū est. Deus manifeste
veniet: deus nost̄ et nō si
lebit. Factus est etiā sonꝰ
aploꝝ: diuersis linguis de
um laudanciū. Repente at̄
factus est sonus: quia nescit
tarda molimina spūs sctī grā.

vi

Stabil' qr fuit constante: mobilis

cañ ij

Quia tamquam fluminis impetu letificat civitatem dei. Unde in libro sapientie spiritus sanctus dicitur stabilis et mobilis. quia facit currentem. Dicitur scriptum est: Surge propera amica mea. Surge. ne sis ociosa: propera ne tarda sis. vel curiosa. Unde psalmista ait. In spiritu vehementi conteres naves tharsis: id est mentes gaudium seculi explorantes. Tharsis enim exploracio gaudii interpretatur. Huiusmodi autem exploracionem seculi spiritus vehemens destruit in amatoribus mundi. Periit enim cum sonitu et quasi impetu generaliter memoria eorum. id est gaudiorum huius seculi: que sine violencia quadam non potest a cordibus hominum avelli. Et propter hoc vehemens spiritus sanctus dicitur. Dicitur etiam vehemens. quasi vehens mentes. vel mentes ad superna vehens: et propter repentinam inspiracionem. Licet autem vehementer et quasi cum impetu descenderit: non tamen terruit vel conturbavit eos. sicut in lege conturbati sunt iudei. In iudicio fiet repente de celo sonus: qui conturbabit impios et mulcebit pios. Ita conturbati sunt increduli iudeorum per sonum illum: qui tamen dulcis fuit discipulis. Cum sono autem venit: quia sonos veniat de celo: ut in omnem terram exiret sonus eorum. Preterea enim cum sono venit: ut ad sonum predicacionis eos invitaret. Sonus de celo factus est: ut significaret spiritus celestis advenisse. De celo autem datur spiritus. ut diligatur deus: sicut prius datus est in terra christo insufflante. ut diligatur proximus. De celo autem in maiori habundancia datur ad omnes usus gratiarum. Die dominico datus est: ut hoc privilegio dies dominice resurrectionis amplius consecraretur. et magis insigniretur. Venit igitur tamquam ventus flans: sed non inflans. Flatus enim iste non inflat: sed vegetat. Ignis iste non cremat: sed vivificat. Sonus autem factus de celo replevit totam domum. ubi erant sedentes: id est omnes qui in domo erant. Quibus dictum est: Sedete in civitate. Lu 24 Vel etiam ventus cum sono totam domum replevit: id est concussit et tremere fecit. Et apparuerunt eis dispertite lingue tamquam ignis: seditque super singulos eorum. ignis scilicet vel spiritus sanctus in specie ignis. Sedit autem super sedentes: quia quiescit super quiescentes. Sedit supra: quia superior est omnibus. Super singulos: quia in singulis totus. Sedit autem et requiescit spiritus ysa xi spiritus sanctus super sedentes: id est super quietos et humiles. Dicit

scriptum est. Super quem requiescet
spiritus meus: nisi super humilem
et quietum. et trementem sermo
nes meos? Qui enim inquieti
sunt. et curis seculi se implicant.
ysa 66 a spiritu sancto seipsos separant: et
mentis requiem non habet. Su
per trementem autem dominus sedet:
vult enim sedem trementem habere.
Sed non innititur sedi: sed vult
quod sedes tremens imitatur illi.
ut de nobis non confidamus:
sed semper timeamus. Primum
enim donum spiritus sancti est timor:
quasi in porta. Et dominus in hac
porta vult sedere: ut sit cus
tos totius civitatis. Appari
erunt autem lingue dispartite:
quia in partes diversas par
tite. et per singulos divise.
Lingue ignee dantur ut ardeant.
et loquantur. Non prodest do
centis lingua: si non fuerit ig
19 nea. Unde in iob dicitur. Dere
licta sunt tantummodo labia
circa dentes meos. Quod in
telligitur teste gregorio de pre
dicatoribus illis. qui virtutem
bone operationis amiserunt:
sed sola de illo verba fabula
tionis retinuerunt. Ignis igitur
et lingua: id est dilectio et
sermo coniungi debent. Qui
enim non ardet diligendo: lu
cere non debet predicando. Da
te igitur sunt discipulis lingue
ignee: et ceperunt loqui va

riis linguis: prout spiritus sanctus
dabat eloqui illis. Ipse enim 1 cor 12
divisit singulis prout voluit.
Varietas linguarum. varietatem
significat generum. De hac lingua
rum varietate. dominus per ysaiam 28
prophetam ait. Aliis linguis et 1 cor 14
labiis aliis loquar populo
huic. Statim autem ceperunt
loqui: quia ignis in sinu non prv 6
potest occultari. Sicut autem fla
tu quedam instrumenta sonant:
ita flante spiritu sancto tacere non
potuerunt: sed statim ceperunt
loqui prout flatus eos move
bat. prout spiritus sanctus dabat e
loqui illis. Variis autem lin
guis loquuntur sancti doctores: dum
proferunt de thesauro suo nova mt 13
et vetera. Nova sunt consolati
ones: vetera increpationes.
Vetus lex penam proposuit qua
terreret: nova misericordiam
qua foveret. Non solum autem
varias linguas. sed et varia y
deomata. id est diversos pronun
ciandi modos donavit spiritus sanctus.
Nam capadocia. ponthus et
asya minor. frigia et panphi
lia greca lingua loquuntur: sed
ex prima consuetudine. diversi
tas est in modo pronunciandi. Si
militer et galilei ydeomate. id
est modo pronunciationis diffe
bant a iudeis. Unde et ab aliis
discerni poterant. ex modo pro
nunciandi. Sicut scriptum est:

mt 26 Galileus es. Nam et loquela
tua manifestū te facit. Vn̄ et
illi qui habitabāt iudeā. id
est parte illā que erat tribuū
iude et beniamin circa ieru
salem āmirabant̄ sicut alij
dicentes. Nonne ecce oēs isti
qui loquūtur galylei sunt?
Et quomō audiuimus vnus
quisqʒ linguā suā in qua na
ti sumus? Fieri aute̅ potuit.
ut quolibʒ discipulorum nunc
vna nūc alia lingua loquēte
vnusquisqʒ eorum qui cōuenerat
linguā suā agnosceret in qua
natus erat. Aliquibʒ aūt vi
sū est. q̄ sermo eorum qualibet
lingua pronūciatus: a quoli
bet audiēte ſcdm linguā suā i
telligeret. Et hoc maius fuit
miraculū q̄ vno ſcʒ loquē
te vna lingua: quilibʒ suā
linguā intelligēt. Facta aūt
hac voce. id est repentino soni
tu de celo. vel voce disciplorum
deū laudantiū. conuenerūt
ad eos iudei. qui ex omī nati
one que sub celo ē ad diē fes
tū cōuenerāt. vel etiā reedi
ficata ciuitate ad patriā suā
1 mach 1 reuersi erāt. Gens enim iudeo
rū ex captiuitate que sub an
thiocho facta erat vbiqʒ disp
sa fuerat. Erant ibi elamite
qui et parse. Aduene aute̅ ro
mani dicunt̄ iudei qui rome
erant p̄egrini et captiui. Vl̄
aduene romani. id est prose
liti. qui ad iudeos conuersi e
rant de gente romanorum. Stu
pebant aūt omēs. ſcʒ iudei
religiosi: qui ex omī natiōe
cōuenerāt in ihr̄lm. Alij aūt
qui religiosi nō erant irride
bant discīplos dicētes. quia
musto pleni sūt. Discipuli
q̄uia pleni erāt: deū laudabāt.
Alij quia vacui et ianes eos
irridebāt. Qui pleni sūt lo
ſtulta quūtur: qui vacui admirāt̄.
q̄ insipientiā calūpnia ebri
us nō alienā linguā addiscit
sed suā perdit. Ebrios aūt pu
tabant musto: id ē vino fer
uenti et forti. Illo enī tempe
nō est mustū. id est vinū no
uū in p̄tibus illis. Musto
quidē materiali ebrios pu
tabant: illi aute̅ musto sp̄i
tuali. id est vino feruētis grē
repleti erant. Jam enī vinū mt 9 mr 2 lu v.
nouū positū fuerat in vtres
nouos. Ebrij siquidē erāt a
postoli. sui īmemores et elo
quētes. Vn̄ et ipsi dixerunt.
Non possumus nō eloqui: q̄ Act iiij
vidimus et cognouimus. Alij
aute̅ qui lingua sua audie
bāt eos loquētes. et tantā
gratiā in eis cognoscebant.
nichilominus tamē irridebāt
eos. et gratiā spūs sc̄i impug
nabāt: grauissime peccabāt.
Impugnatio enī fraterne grē

peccatū est in spm̄ sctm̄. Qua
tuor siquidē modis fit pctm̄
in spm̄ sanctū. Ex despera
tione. ex presūptione. ex im
pugnatione veritatis agnite.
ꝛ inuidencia fraterne grē. Tn̄ nō
qui simplicit' admiratur: pꝰ
modū ad petri pdicatione cō
puncti. veniā meruerūt. Ali
ti autē ex phariseis. cū tantā
graciā in aplis cognoscerēt. ꝛ
tamē inuidentes eis grāz spūs
scī impugnabāt: qz ī spiritū
scm̄ peccauerūt. ex certa scilicz
malicia. remissionē nō obti
nuerūt. Qui enī peccat ī spm̄
scm̄. neqz in hoc sclō neqz in
futuro remittet' ei. id est nō
facile remittet'. Cū huiusmoi
pctm̄ nō habeat causā remis
sionis sibi annexā: sicut alia
que fiūt ex ignorancia contin
filiū. vel ex infirmitate cōtra
patrē. Peccatū est in spiritū
scm̄ quod fit p certā maliciā
irremissibile dicit'. licz homo
postmodū conteratr': qā fm̄
rigorē canonū punitur. cū
nullā habeat excusaciōz. Pꝰ
qm̄ autē grauit' punitꝰ fue
rit homo. veniā consequet'
de pctō non remisso sed grauit'
ꝛ districte punito. Spūs scūs
scīs in die resurrectionis in
specie flatus est aplis: quia
inspirat et vegetat animā.
et illā viuere facit. In specie

autē ignis hodie sup apos
tolos descendit: vt per vari
as ignis pprietates. et eius
multiplicē effectū ostendat'
in spū scō diuersitas graciaȝ.
Ignis enī calidus est. vt cale
faciat frigidos. splendidus vt
illumīnet obscuros. acutus vt
penetret duros. leuis vt sub
leuet ponderosos. mobilis
vt excitet pigros. Hec oīa
igni spūs sancti facile ē spūa
liter adaptare. Ignis preterea
vrit. mulcet. purgat. roborat.
emollit. constringit. liquefa
cit. torporē excutit. et feruorē
inducit. Fumū ex se emittit.
materiā accendit. et in cinerē
redigit. teporē incutit. ignē
expellit. in altū semp tendit.
cibos decoquit et sapidos red
dit. candorē inducit. rubeū
etiā et nigrū facit. tenaces ma
terias dissoluit et teneras cō
solidat. a ligno viridi aquā
cū fumo elicit. sarmentū qd'
ad nichil aliud vtile est accē
dit. facilas nō eligit. materiā
suā sectur. sub cinē custodit'.
nō solū preciosa. sed vili ma
teria pascit'. humores supflu
os desiccat. ꝛ cōsumit. scintil
las ex se emittit. vnā maciā
in aliā conuertit. sine sui di
minucione pluribz distribuit'.
nā ex vna candela plures ac
cenduntr'. Ignis igne parat'.

Ignis materia quã incendit
nutritur: qua deficiete deficit.
Ignis vento. terra. luto. aqua
extinguit: ign vehement accẽ
sus vento et tẽpestate cessat.
et augmentat. Igne largo dom
serenatur: vas luteũ igne soli
datũ. aqua nõ dissolvit. Ign
spũs sc̃s urit spinas et paleas
pcc̃orũ cõsumendo. Omnia etiã
ligna cupiditatis: consumit
ignis caritatis. Dicit aũt ig
nis stuppã comburit: sic spũs
sc̃us venialia pcc̃a cõsumit.
Urit etiã per cominationes:
sicut mulcet per cõsolationes.
et promissiones. Purgat cor
Mal 3 da et purificat: sicut aurũ in
fornace materiali purgat.
3a Purgat igit ignis spũalis
animã a rubigine pcc̃orũ.
24 Unde ezechiel ait. Decolle aũ
rubigo in ea est. Et gregorius
ait. Tanto amplius pcc̃orũ
rubigo consumit: quanto
pcc̃oris cor magno caritatis
4a igne cremat. Ignis roborat:
et spũs sc̃us infirmos curat.
cõfortat et constãtes reddit.
Mt 27 Unde petrus qui prius ad vocẽ
ancille expavit et negavit:
postmodũ minas neronis
7a nõ timuit. Ignis dura emol
lit. sicut ferrũ et plumbũ:
et spũs sc̃us obstinatos et du
ros molles et tractabiles red
dit. Dicit aũt ignis emollit

cerã: sic spũs sc̃us mentem.
Dicit autẽ ferrũ emollitũ fer
ro coniungit igne mediante:
ita spũs sancti glutino cor
da diligentiũ se in unũ con
iungunt. Econtra dyabolus
magis eligit dissipare con
gregata: qm̃ congregare dis
persa. Dicit scriptũ est. Qui Mt 12 Lu 11
nõ colligit mecũ dispergit.
Unde iheremias ait. Nunquid 17
federabit ferrũ ferro ab aq
lone. id est dyabolo. Ignis 6a
constringit fluida. ut aquas
quas in salis soliditatẽ con
vertit: et spũs sc̃us pcc̃ores
fluidos et vagos cõsolidat.
et stabiles reddit. Ignis lique
facit et ductilẽ atque tractabi a
lem reddit materiã: et spũs
sc̃us corda que tangit ad de
votionẽ et lacrimas liques
cere facit. et tractabiles atque
castigabiles homines reddit.
Ignis fervorẽ induat: et spi 8a
ritus sc̃s torporẽ excutit et fer
ventẽ reddit. Ignis fumũ 9a
ex se emittit: et a spiritu sc̃o
fumus cõpunctionis pcedit.
Dicit scriptũ est. Tange mõ
tes et fumigabunt. Ignis lig 10a
na accendit et in cinerẽ re
digit: et spũs sc̃us corda
accendit ad amorẽ. et in ci
nerẽ redigit per humilitatẽ
dũ nobis memoriã et metũ
mortis incutit. Dicit scriptũ

est. Auferes spiritum eorum et de-
ficient: et in pulverem suum re-
xi vertentur. Ignis etiam terribilis
est, maxime cum vehementer ac-
census fuerit: et spiritus sanctus
donum timoris tribuit. et do-
minandi terrorem induat.
xii Unde in specie nubis et ignis
columpna filios israel precessit:
quia blanditur iustis. et terro-
rem incutit iniustis. Dicitur est et
quod spiritus sanctus tam in specie
columbe. quam in specie ignis legi-
tur apparuisse. Ignis ignem
expellit. Unde et qui lesionem
adustionis in manu senciunt.
manum iuxta ignem apponunt
et melius habent: eo quod ignis
exterior ignem attrahat interi-
orem. vel quia maior calor ab-
sorbet minorem. Et spiritus sanctus
13 ignem peccati ab anima tollit. Ignis
in altum semper tendit: et spiritus
sanctus corda que tangit sursum
14 attollit. Ignis cibos decoquit
et sapidos reddit: et spiritus
sanctus saporem devotionis et in-
terne dulcedinis tribuit. et
cibos spirituales esibiles red-
dit. atque appetitum induat.
15 Ignis candorem induat. unde
et ferrum candens reddit: et
spiritus sanctus candorem mundicie
et innocentie tribuit. Ruborem
etiam induat. Unde et carbo ac-
census rubeus efficitur. Et spi-
ritus sanctus fervore et dilectione

et fide passionis christi animam
rubeam reddit. Iuxta illud. Di- v
lectus meus candidus et ru-
bicundus. Nigredo etiam ex ig-
ne procedit. Adusta enim ma-
teria nigrescit: et ex ligno al-
bo carbo niger igne mediante
procedit. Et spiritus sanctus despec-
tos et contemptibiles mundo
nos reddit. Sicut scriptum est.
Nigra sum sed formosa. Ignis 16
tenaces materias dissolvit.
ut ligna et lapides: et tene-
ras consolidat. ut lutum. Et
spiritus sanctus pertinaces mentes
humiliat et dissolvit: tene-
ras autem et pusillanimes for-
tes reddit. Ignis de ligno viri- 17
di vel humido quod diu in a-
qua iacuit. aquam cum fumo e-
ducit. Et spiritus sanctus a corde pec-
catoris nuper conversi ex quo
diu in peccatis fuit aquas lacri-
marum educit: quas comitatur
fumus temptationis in principio
donec lignum plene siccatum cla-
re et sine fumo ardere inci-
piat. Quod fit dum anima post
temptationes cum pace et sereni-
tate consciencie deo servit. Ig-
nis sarmentum quod ad nichil 18
aliud utile est accendit. et ad
usum atque profectum convertit. Et
spiritus sanctus senes et debiles. qui
laborare non possunt. et illos
qui seculo inutiles sunt recipit
et spiritualibus exerciciis utiles

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

19 reddit. Ignis facultas non
eligit: et spiritus sanctus non est
acceptor personarum. Ignis
20 materiam suam sequitur: et spiritus
sanctus nisi prius deseratur non
nos deserit. sed quos incen
dat querit. et fugitivos inse
quitur. Ignis sub cinere custo
21 ditur: et spiritus sancti gratia sub
humilitate conservatur. Ignis
22 non solum preciosa. sed vilia ma
teria pascitur: et spiritus sanctus infi
4 reg 1 ma et contemptibilia huius
seculi ad se convertit et recipit.
23 Ignis desiccat. et humores
superfluos consumit: et spiritus
sanctus noxios humores carnali
tatis tollit. Sicut autem ignis
consumit stuppam: ita caritas
24 carnis et aeris superfluitatem. Ig
nis scintillas ex se emittit: et
spiritus sanctus. atque fervens caritas
que numquam est ociosa. bona ver
25 ba et opera a nobis educat. Ignis
unam materiam in aliam convertit.
26 Vnde iob ait. Lapis calore so
lutus in es vertitur. Et spiritus sanctus
de lapideis et obstinatis con
stantes et fortes facit: et vasa
4 reg 4 contumelie transmutat in vasa
gratie. Ex tanta etiam virtute ig
nis argentum et aurum habent
fieri: et spiritus sanctus ex ter
renis mentibus efficit spirituales.
reddens homines eloquentes et
26 sapientes. Ignis sine sui di
minutione pluribus distribui

tur. Et spiritus sanctus idem ma
nens. diversis mentibus illabitur.
Ignis ignem ex se procreat. et 27
gignit: et per amorem dei teste
gregorio gignit amor p̄imi.
Ignis lignis et materia quam 28
incendit nutritur: et sine illa
deficit. Et caritas spiritus sancti
gratia bonis operibus nutritur:
bonis autem operibus deficien
tibus extinguitur. Vnde gregorius
ait. Numquam est amor dei o
ciosus. operatur magna si est:
si vero operari renuit amor
non est. Ignis vento. luto. ter 29
ra et aqua extinguitur: et spiritus
sancti gratia vento superbie. terra
avaricie. luto et aqua gule
et luxurie in nobis destruitur.
Vnde apostolus ait. Spiritum noli
te extinguere. Ignis veheme 30
ter accensus. vento et tempes
tate crescit et augmentatur: et
karitas radicata et ampla
in tribulatione crescit et am
pliatur. Sicut scriptum est. In
tribulatione dilatasti michi.
Igne domus serenatur: et spiritus 31
sanctus serenitatem conscientie tribuit.
Vnde apostolus ait. Gloria nostra
hec est. testimonium conscientie
nostre. Vas igne solidatum 32
aquam non timet. Alioquin
aqua dissolvitur. Cui autem
igne spiritus sancti coctus est et cor
roboratus: aqua transitorie
prosperitatis. vel carnalis vo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

luptatis nō dissolũt. Septē vero dona spūs scī. septē ppetatib; ignis specialit' adaptatur. Ignis eni materiā in cinerē redigit: humiliando p spiritū timoris. Dura emollit. et differentr omia ligna recipit et accendit: per spm pietatis. Obscura illuminat p spm sciencie et discretionis. Infirma consolidat: p spm fortitudīs. Subtilis est et penetratiuus: in quo notatur spūs consilij. Fluida etiā constringit: qa spūs consilij maturū et stabile reddit. Ignis purificat et sursū tendit. et spūs ītellect9 mentē purificat. et sursū tollit. Ignis cibū decoquit: et delectabile atq; sapidū reddit. Et spūs sancts sapie saporē confert spūale ā in contēplatione dīuitatis mentē delectacoē afficit. Ad hūc igit' ignē fr̄es accedam9 vt nos calefaciat ad amorē et illuīnet ad cognitionē: vt accendat affectus. et illuminet intellect9. Ad hūc ignē cibaria nr̄a decoq̄mus: vt gustu suauitatis reficiam. Hic ignis in altari cordis nr̄i semp ardeat: vt omia holocausta ā sacrificia nostra hoc igne succendant. Et nos ligna bonorū operū cōtinue mittem9 illi. vt nō deficiat. s semp augmētetur ī nobis et crescat. Prestā te dn̄o nr̄o ihū xpo: qui ignē venit mittere in terrā. et nō vult ut extinguat' sed ardeat.

Eodē die thema sumptū de euāgelio scd̄m iohā. ne. 14°.

Si q̄s diligit me ser mone meū seruabit. Dn̄s in deutronomio. Nō videbis bouē fr̄is tui. aut ouē errantē. et p̄teribis: sed reduces fratri tuo. Frater nr̄ xp̄s sm humanitatē. Boues eius erraūt: quādo maiores peccāt. Oues autē sūt simplices et minores in eccl̄ia. Tam hos q̄m illos si viderim9 errare. et extra viā veritatis deuiare. ad xp̄m sane doctrine. et exemplo boni opis debem9 reducē. ā primos nr̄os pro posse nostro iuuare. Vn̄ ibidē dn̄s ait. Si videris asinū fr̄is tui aut bouē cecidisse in via: nō despicies s sublevabis cū eo. Debem9 eni onera fraterna portare. et eos qui corruerūt mortalit' peccādo. pro posse nr̄o subleuare. Ne maledictionē caym incurramus: qui ait. Nūquid ego custos fratris mei sū? Quilibet eni fratre suū debet custodire. De hijs eni qui fratrib; non cōpaciūtur. nec eos custodiūt dicit. iudas aplus in epl̄a canonica ait. Ve eis qui in via chaym abierūt. Non solū amicus

ntis. sed insup īimicis ꝗ detrac
torib; nostris atq; odientibus
nos beneficiū predicacōis et
correpcionis debem⁹ impendē:
ꝗ ad diligendū nos pronocare.
23 Vn̄ in exodo dn̄s ait. Si occur
reris bovi īimici tui aut asi
no erranti: reduc ad eū. Si
videris asinū odientis te. sub
Asi onere: nō ptransibis sed sublena
bis cū eo. Valde igit̄ delinquit
qui verbū predicacōis tempe
oportuno abscondit. Preterea
27 in pabolis salon ait. Qui
abscondit frumentū maledi
cet̄ in ꝑplis: bn̄dictio aūt sup
caput vendenciū. Frumentū
verbi dei vendiūt: qui ꝑ illd
animas deo acquirunt. Felix
negociatio. ubi moneta verbi
dei tradit̄: et salus aīaꝝ acq̄
ritur. Qui igit̄ hoc modo ven
dūt frumentū benedicit̄: si
cut scriptū est in pabolis. Aīa
que benedicit īpinguabit̄: et
qui īebriat. ipē quoq; inebria
ysa 58 bitur. Et ꝓpheta ait. Os meū
aperui: et attraxi spm̄. Qui
eīn alios docendo os aperit:
spm̄ scm̄ ad se attrahit. Vn̄
ꝗ predicatores buccinare dicit̄.
Sicut scriptū est. Clama ne
cesses: quasi tuba exalta vo
cem tuā. Qui eni buccinat spi
tū attrahit. et emittit: et ī lo
gū protrahit. Et p̄dicator spi
tū scm̄ debet attrahē alios do

cendo: et emittē bene operando:
et in longū protrahē in bono
ꝑseuerando. Qui igit̄ os suū
aperit. ut alios instruat: spi
tū attrahit. Sicut scriptū est ī
pabolis. Qui dulcis est elo 16
quio: maiora papiet. Bona
siquidē vita: eloquiū dulcedi
dit. Contra de hijs qui alios
docere negligūt dn̄s ꝑ ihere
miā ait. Maledictꝰ qui pro 48
hibet gladiū suū a sanguine.
Gladio eni verbi dei sangui
nē peccatoꝝ debem⁹ effundē:
Vn̄ in ecclastico dicit̄. Sapi 27
encia abscondita et thesaurꝰ
īvisus: que utilitas in utris
q;. Et iterū. Bona abscondi 30
ta in ore clauso: quasi appo
siciones epulaꝝ circūposite
sepulchro. Huiusmodi eīn e
pule mortuis non ꝓsunt.
Ita sapiēcia abscondita alijs
nō prodest. et abscondēti ob
est. qui talentū dn̄i sui absco mt 25 lu 19
dit in sudario. Et ideo fide
lis modicū sciencie talentū do
mini⁹ michi cōmisit. illud
abscondē nōn audeo: sed vo
bis illud libenti animo eroga
bo. Vestrū autē est dn̄o suppli
care. quatenus ꝑ me lics indignꝰ
sim. dn̄s illud talentū hodie
ad salutē vestrā dignet̄ mul
tiplicare. Si quis diligit
me sermonē meū seruabit ꝛc̄.
Festū igitur digne celebrare nō

possu̅ ingen

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

possumus: nisi igne caritatis
ferueamus. Spiritus enim sanctus
ignis est. Unde non habitat in
frigido corde: sed pascit et cu
ca 1 bat in meridie. id est in carita
tis ardore. Et quoniam caritas
ociosa esse non potest. ignem
enim ardere necesse est vel de
ficere: in hac ignea sollempnita
te torpere non debemus. vel ocio
si esse neque vacui in conspectu
dei nostri apparere. Offeramus
exo 23 igitur spiritualiter. quod dominus pre
cepit offerri figuraliter in diebus
nouorum. in festo primiciuorum.
leu 23 id est in sollempnitate penthe
costes. De qua dominus in leuitico
ait. Vocabitis hunc diem cele
berrimum atque sanctissimum. Et i
terum ait. Numerabitis ab al
tera die sabbati. in qua obtu
listis manipulos primiciarum
septem ebdomadas plenas usque
ad alteram diem expletionis eb
domade septime. id est quinqua
ginta dies: et sic offeretis no
uum sacrificium domino. Numeraci
o ista fiebat ab altera die sab
bati. id est post sabbatum. id est
a die dominica: in qua nos celebra
mus pascha. Et numerantur
septem ebdomade. in quibus sunt
dies quadraginta noue. Et al
tera die expletionis ebdoma
de septime. id est die dominica post
expletionem septem ebdomadarum
erat solempnitas penthecostes.

in qua noui sacrificium offere
batur domino. id est panes noui
et recentes de frugibus nouis. Unde
dies nouorum. et festum primiciuo
rum appellabatur festiuitas penthe
costes. In pascha autem offereba
tur grana tosta ex manipulis
adustis: quod pertinet ad peniten
tes. qui contricionis igne a pa
lea peccatorum per asperitatem et co
fricationem exuuntur. In penthe
coste autem offerebantur noui pa
nes de simila fermentata: quod
pertinet ad iustificatos. Qui post
contricionem et confessionem nouam
inchoant vitam: et in nouitate vi ro 6
te incipiunt ambulare. Simi
la autem vite puritatem et mundi
ciam significat: que debet esse fer
mentata caritate. In eadem etiam
sollempnitate precepit dominus
offerri septem agnos immaculatos.
Et nos agnina mansuetudine
et cordis simplicitate pro septi
formi spiritu hodie domino offe
ramus. Iussit insuper dominus offer Leu 23
ri vitulum et arietes duos. et hir
cum unum pro peccato. et agnos an
niculos duos hostias pacifico
rum. Et nos vitulum fortis opera
tionis: vel vitulum saginatum. id lu 15
est christum deo patri offeramus.
Offeramus arietes ductores gre 1 ro 4
gis. ut gregem dominicum defenda
mus. Et quoniam teste iohanne
si dixerimus quia peccatum non ha 1 io 1
bemus. nosmetipsos decipimus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et veritas nō est ī nobis. In
ia iii multis enī offendim⁹ omēs.
Offeramus hircū aspere peni
tendo pro pctīs nostris: et fe
tore pctōꝝ in nobis mactem⁹.
Et insup duos agnos pro pace.
obtinenda vel obseruanda:
vt mites et pacifici simus. ha
bentes pacē ad deū. et pacem
ad proximū. Per ōnia sacrifi
cia igne caritatis accendam⁹.
Nullū enī sacrificiū deo pla
cet: nisi caritatis igne fuerit
accensū. Dicit enī in confec
tionib; medicine cū omnib;
specieꝝ diuersitatib; mel cō
uenit et concordat: sic ex cari
tatis dulcedine omnia genera
virtutū. et bonoꝝ operū con
diuntur. Nec habet aliqd vi
riditatis ramus boni opis:
nisi processerit ex radice cari
tatis. Nam sine caritatis hu
more arescit anima: et sem
piternis īcendijs deputatur.
1 cor 13 Ipsa enī caritas alijs virtuti
bus excellētior est. propt̄ excel
lētiam. ꝓpter efficaciā. propt̄ p
manenciā. et ꝓpter singulari
tatis priuilegiū. et propter am
plitudinē. Propter excellenciā.
1 Io iiii quia deus caritas est. propt̄
ro 13 efficaciā: qa plenitudo legis
est caritas. Qui enī caritatē
habet: legē impleuit. Simi
liter et plenitudo sciencie est ca
ritas: quia cuilibet habenti

scienciā siue paruā siue mag
nā: sufficit. dūmodo habeat
karitatē. Propter pmanenciā:
quia caritas nūqꝫ excidit. Sz 1 cor 13
īchoatur ī via: et pficitur ī
patria. Vn̄ et cocco bis tinc Gen 38
to compat̄. Tingit̄ enī in p̄
senti: in futō plenius tingen
da. Rubicūdi sum⁹ in prese
ti: sed rubicūdiores in futuro.
Propter priuilegiū singularitatis:
qa ipsa est fons ꝓprius. cui
non communicat alien⁹. Nō ps v
enī potest credere. sperare. cō
tinens esse. et ita de alijs vir
tutibus: et tamē alienus esse a
deo. Qui aūt caritatē habet:
alien⁹ a deo nō est. Qui enī 1 Io iiii
manet ī caritate: in deo ma
net. et deus in eo. Qui et a
caritate se dissociat: a deo et
a dei regno se separat. Propt̄
amplitudinē. Ipsa enī lata
est vt occeanus: sicut scptū ē.
latū mandatū tuū nimis.
Hoc est mandatū caritatis:
cuius latitudo nō solū vsqꝫ
ad amicū. sed vsqꝫ ad inimi
cū protendit̄. Habet autē
caritas non solū latitudinē.
sed longitudinē. altitudinē
et profundū. Longitudinē
habet: dū pseueram⁹ vsqꝫ Mt x
in finē diligendo. Altitudinē: Lu 13
vt omnia faciam⁹ propt̄ deū.
et vt obtineam⁹ vitā eternā.
Profundū autē caritatis est:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tū homo sibi michil asscribit.
sed totū gracie dei. cuius causā
īuestigare nō valemus. Occultū
enī est nobis. quare vnus eli
gatur: et alius reprobetur.
Caritas autē finis est et cōsū
macio oīm virtutū: sicut scrip
tū est. Omīs consūmacionis
vidi finē. Et ostendit ꝓpheta
quis sit finis iste: dū subiun
git. Latū mandatū tuū nimis.
Omnia enī mandata ad hoc
dātur: ut deus et proximus
diligatur. Caritas autē omīa
mandata ꝑficit: et ad omīa
extendit. Plenitudo ēt legis
est caritas. Qui enī deū dili
git. mādata eius nō ꝯtēpnit:
neqꝫ eius volūtati contradicit.
xp̄o Pn̄ Vn̄ in hodierno euangelio
dn̄s ait. Si quis diligit me:
sermonē meū seruabit. Pro
bacio enī dilectionis: exhi
bicio est operis. Vn̄ iohānes
1 Io 4 ait. Qui dicit. quia diligo
deū. et mādata eius nō cus
todit: mendax est. Vn̄ in
+ cūctis dicit. Recti diligunt
te: qui salicet recte senciūt. ni
factis dissenciūt. Cor siquidē
rectū dicit habē: qui nō vult
nisi que scit deū velle. Qui
autē adhuc per illicita desi
deria defluit. hic ꝑfecto deū
nō diligit: quia illi in sua
voluptate ꝯtradicit. Tanto
siquidē vnusquisqꝫ a superno

amore dissiugit: quanto inferius
delectatur. Mens enī visibi
libus dedita: īuisibilē ītueri
vel diligere nescit. Ex hiis
igit manifestū est: q si quis
deū diligit. mandata eius cus
todit. Qui autē mādata nō
custodit: non diligit. Vnde
ysidorus ait. Qui dei precep
ta nō custodit: deū nō dili
git. Neqꝫ enī regē diligimus:
si legē eius odio habemus. Et
dn̄s ait. Vos amici mei estis: 10 17
si feceritis que ego precipio
vobis. Et ita custodia man
datorum facit dei amicū. Et e
cōuerso dei amicicia seu di
lectio. mādata dei custodire
facit. Caritas enī mouet et
incitat animā ad faciendū
eius quā aīa diligit volun
tatē. Qui igit caritatē habz
in illa omīa habz: et ꝑ illā
omīa mādata adīplet. Di
lectio enī causa est: que pro
batur ī custodia sermonū.
Vn̄ beatus augustinus ait.
Karitas virtus est qua dili
gitur deus. ꝓpter se. et pro
ximus propter deū vel in deo.
Qui enī amat homines. vel
quia iusti sunt. vel ut iusti
sint amare debet: id est in
deo vel propter deū. Huius duo
sunt mādata. vnū ꝑtinens
ad dilectionē dei. quod est
maximū in lege mandatū

alterū pertinens ad dilectionē
mt 22 proximi. simile illi. In hiis
duobus mādatis tota lex pen
1 ti v det et prophete. Finis enī pre
cepti est dilectio: et hec gemi
na. dei scilicet et proximi.
Hec sūt verba augustini.
Patet igitur quāta sit virtus
karitatis: propter quā lex
et prophete tradite sūt. et per
quā omnia mādata legis
et prophetarū adimplentur.
Et hoc est quod in hodierno
euangelio ait. Si quis di
ligit me: sermonē meū ser
uabit. Quasi dicat. Si quis
diligit me per affectū inte
riorem: sermonē meū serua
bit per effectū exteriorē. Ser
monē scilicet verbi dei: de quo
Lu xi dicitur. Beati qui audiunt
verbū dei: et custodiunt il
lud. De hiis autē qui dili
gūt. et mādata custodiūt
Deut 33 moyses ait. In dextera eius
ignea lex. Per sinistrā re
probi intelliguntur: qui fri
gido corde verba dei audiūt
vel proferūt. Per dexterā e
lecti: qui diuina mādata
frigido corde nō audiunt.
sed ad hec amoris intimi
facibus inflāmantur. Quot
enī mādatis instruūtur:
quasi tot facibus inflāmā
tur. et accēdunt. Diligen
tibus autē filiū et eius sermo

nē conseruātibus quāta tri
buatur gratia dominus ostendit.
Diligūtur enī a patre: et
fiūt habitaculū totius trini
tatis. Et hoc est quod sub
iungit. Et pater meus dili
get eū: et ad eū veniemus et
mansionē apud eū facie
mus. Pater diliget eū con
ferendo gratiā in presenti: et
gloriā in futuro. Qui autē
diligit deū: habet deū in se.
Deus enī dilectio siue cari
tas est. Qui ergo mente in
tegra deū diligit et deside
rat: profecto iam habet
quē amat. Neque enī aliquis
potest deū diligere: et eum
quē diligit nō habere. Vnde
augustinus ait. Deus trini
tas. pater et filius et spiritus
sanctus veniūt ad nos: dū veni
mus ad eos. Veniūt subue
niendo: venimus obediēdo.
Veniūt illuminādo: veni
mus intuendo. Veniūt im
plendo: venimus capiēdo
vt sit nobis eorum nō transi
toria mansio: sed eterna
In quorūdā autē mētes
deus venit: sed mansio
nē non facit: quia ad tē
pus credūt. et in tempore temp Lu 8
tationis recedūt. Vnde ad 1 co 3
corintheos apostolus ait. Nesci
tis quia templū dei estis: et
spiritus dei habitat in vobis.

Si quis autē templū dei
violauerit: disperdet illū de
us. Templū enī dei sanctū est
quod estis vos. Et ad thes
salonicenses ait. Spm̄ no
lite extinguere: prophecias no
lite spernere. Spm̄ extinguit:
qui malis operibus illū a se
excludit. Et sicut ad hebre
os dicitur spiritui gratie contu
meliā facit. Et ad ephesios
ait. Nolite contristari spm̄
dei in quo signati estis. Con
tristari enī quodammodo dicitur:
quando de domo sua expellitur
Ipse enī habitat in sanctis
Et sicut facit eos gaudere de p
fectis bonorū: sic contristari de
lapsibus eorū. Venit igitur deus
in animā. et mansionē fa
cit: quando habitat et rema
net in nobis. et fit homo do
mus dei. et templū spūs scī.
Sanctificatur enī et exornatur:
sicut scriptū est. Sanctificauit
tabernaculū suū altissimus.
36 Et in iob dicitur. Spiritus eius
ornauit celos: varijs scilicet
virtutibus. Et specialiter septē
donis principalibus: que sunt
quasi quidā fontes. ex quibus
cetere virtutes diriuantur. De
quibus ysaias ait. Requiescet
super eū spiritus sapientie et intel
lectus. spūs consilij et forti
tudinis. spūs sciencie et pie
tatis: et replebit eū spiritus

timoris dnī. De hijs autē za
charias ait. Super lapidem v
nū septē oculi sunt: id est sep
tem dona spūs scī. super lapidē
vnū. id est xpm̄. Et iterū ait.
Ecce candelabrū aureū totū:
et lampas eius super caput eius:
et septem lucerne super illud.
et septē infusoria lucernis que
erant super caput eius. Cande
labrū totum aureū est ecclia:
lampas xpūs. qui fulget super
ecclesiā. De quo ysaias. Sal 62
uator eius tamquā lampas ac
cendatur. Septē lucerne sep
tem sunt dona spūs scī. Et si
militer septē infusoria: quia
per illū oleū diuine misericordie
infunditur ecclie. Oleū autē
lucernas pascit: quia operā
misericordie dona spūs sancti
custodiunt in nobis. Predicta
autē lucernas idem zachari
as oculos appellat dicens. Isti
sunt septē oculi. qui discurrunt
in vniuersa terrā. Quia hijs
donis tamquā spiritualibus ocu
lis illuminati sunt fideles in v
niuerso mundo. Unde in apo
calipsi iohannes ait. Vidi ag
nū stantē tamquā occisū. habē
tem cornua septē. et oculos
septem: qui sunt septē spūs dei
missi in omnē terrā. Quia
per septiformē spūs sancti
graciā. et regni spiritualis sub
limitatē sue veritatis prebet

agnicionē. Oculi eni eius fla
ma ignis: sicut in eodē iohā
1 nes ait. Quia dona spūs sā
8 accendūt et illuminānt. Unde
idem iohānes ait. Septē lam
pades ardentes ante thronū:
qui sūt septē spiritus dei. Di
cuntur autē lampades: quia
accendūt et illuminānt. Ante
thronū dei esse dicuntur: q̄ co
ram illis in quibꝫ deus sedet
ardent et lucent. atq; illis lu
8 men et ardorē mīstrant. Un̄
in canticis dicit̄. lampades e
ius lāpades ignis. atq; flam
marū. lampades ignis dicū
tur ītus in affectu: lampa
des flāmarū exterius ī effectu.
Vel lāpades ignis in desiderio:
lāpades flāmarū in gaudio.
1 Hec sūt septē spūs: de quibꝫ
in apocalipsi iohānes ait.
Gracia vobis et pax a septē
spiritibꝫ. qui in conspectu thro
ni eius sūt: id est a septifor
mi spū illuminātē illos.
ī quibꝫ sedet deus. Dicitur
autē septiformis: propter sep
tem dona carismatū. Quo
rū primū dignitate et excel
lencia dicit̄ donū sapiē. quo
mens hominis illūīatur. simul
ꝫ afficit̄ in cognitione. et di
lectione diuinitatis. et in cō
tēplacione et delectacōē seu
prelibacione eterne beatitu
dinis. Unde et a sapore spe

aliter sapiencia dicit̄: cuius ē
videre et gustare quoniā sua
uis est dn̄s. Interna enī dul
cedine hoc dono mediante a
nima reficit̄: et suaui iocū
ditate de ītelligencia diuinoꝝ
interius delectatur. De qua su
auitate seu iocūditate apl̄s
ait ad corinthios. Exhibea 2 cor 6
mus nos tamq̄ dei minis
tros in suauitate in spū scō:
id ē in suauitate que p spm̄
scm̄ habet̄. p donū scilicet sa
piencie. De quo in canticis
dicit̄. Exultabimus et letabi 1
mur ī te. memores uberū tuo
rū. id est donoꝝ spūs sācti:
a quibꝫ lac cōsolacionis re
cipimus. sup vinū austerita
tis legis. vel desideriorꝫ car
nalium. Secundum donū dei spūs
ītellectus: de quo iob ait. Spi 32
ritus est in homie: et inspi
racio omipotentis dat intel
lectū. Et apl̄s ad corinthios 1 cor v
ait. Quis enī scit hominū
que sūt hominis? nisi spiritus
hominis. Ita et que sūt. neo
cognoscit nisi spūs dei: id ē
diuina cognoscit. et cognoscē
facit. Hoc autē dono purifi
catur anima. et sursū leuat̄
atq; illūīatur ad quorlibet
īuisibiliū cōprehensionē. id
est dei et angeloꝝ ꝛ animaꝝ
virtutū atq; aliaꝝ aīe cōpre
tatū. Intellectus enī est no

solũ de eternis. sed de rebus
inuisibilibꝫ ꝛ spiritualibus te
poraliť exortis: id est de aĩa
bus. et eaꝝ affectionibꝫ et de
angelis sanctis. Hmoi autẽ cõ
prehensio sine spũ sapiẽtie
quo deus diligiť. et aĩa in de
o delectať. non potest. Vñ be
atus gregorius ait. Inutilis
est intellectus sine sapiã. Si
enĩ sine ea altiora penetrat:
sua illũ leuitas grauius leuat.
¶ Terciũ donũ est sps consilij.
quod specialiť attendit in e
ligendis. Consiliũ enĩ diciť.
prudens cũ deliberatione elec
tio: qua trãsitorijs eterna. vi
cijs virtutes. exilio patriã.
seruituti libertatẽ pferimus.
Spiritu enĩ consilij. diligẽda
a nõ diligendis: et a noxijs
vtilia separamus. Et insup
iter duo bona. quod melius
sit. vel inť duo mala quid
magis sit fugiendũ diligenti
circũspectione pensamus. Vn
ctio enĩ docet de omnibꝫ. Hoc
autẽ dono reddiť homo cõ
positus. grauis. maturus.
ꝛ circũspectus. Consiliũ enĩ
vt ait gregorius. prohibet ho
minẽ esse precipitẽ. Sicut
autẽ sapiẽtia huius seculi sua
det querẽ nociua. et amarẽ
peritura. negligẽ salutaria
et pro nichilo habere bona
inuisibilia et eterna: sic sps
consilij docet amare vera et
inuisibilia bona. et illa prepo
nere transitorijs et caducis
bonis. Docet vt dei volunta
tem nostre pponamus volũ
tati: vt scilicet relinquẽtes vo
lũtatẽ nostrã. dei voluntatẽ
faciamus: vt cũ xpo dicamus.
nõ sicut ego volo. sed sicut tu
vis. Spũ enĩ consilij dei vo
lũtas inquiritur: vt a nobis
impleať. Docet eciã insup nos
non omni spiritui credẽ: sed pro
bare spũs vtrũ sint ex deo. Do
cet nos misericordes esse: ꝛ da
re tempalia. vt acquiramus
eterna. Docet abrenũciare
omibꝫ que possidemus: ut ex
pediti xpm sequamur. Nõ enĩ
solũ precepta: sed et cõsilia
spiritu consilij pficimus. Sua
det igiť insup spus consilij
libẽter alijs consulẽ: et pru
dentũ consilijs nostre nõ in
nitamur. sed omnia cũ consilio
faciẽtes post factũ non peni
teamus. Edificaturis siquidẽ
turrim necesse est computare
sumptus. ne forte dicať nobis.
ecce homo qui cepit edificarẽ.
ꝛ nõ potuit consũmare. Spi
ritu eciã consilij quibꝫ cõsulẽdũ
sit attendimus. Teste enĩ gre
gorio dare stulto cõsiliũ cari
tatis est: dare sapiẽti osten
tacionis. ¶ Quartũ donũ
diciť spus fortitudinis. q̃ aĩa

Marginal notes: mt 26 — 1 Io 4 — lu 14 — vt sit prudẽtie pu 3 ... 32 — 1 Io 2

roboratur. et in bono opere con
stans reddit. ut nō sit meticu
losa vel pusillanimis: ut non
trepidet timore ubi nō est tre
pidandū. ut nō timeat eos
qui corpus occidūt. et āplius
facere nequiunt: ut non frāga
tur adversis. nec prosperis in
aniter attollatur. Hoc igitur
donū est quasi oleū de cornu
sūptū: quo unctus est david.
Per cornu enī fortitudo designa
tur. Unde et regnū david dura
bile et stabile per cornu olei de
signatū est. Oleo autē ex cor
nu spiritualiter unguntur: in qui
bus gratia dei per donū fortitu
dinis perseverat. Econtra saul
unctus est oleo ex lenticula
sūpto. Est autē lenticula vas
fictile quadrāgulū. habens
foramen in latere: per quod
fragilitas regni saulis. et eorum
qui in gratia dei nō permanet de
signatur. Spiritu igitur fortitudinis
confirmat deus hoc quod opera
tus est in nobis. Scriptū est
enī. Deus israel ipse dabit vir
tutē et fortitudinē plebi sue.
Et iterum. Quoniā gloria virtu
tis eorum tu es. In se enī debi
les: per donū fortitudinis facti
sunt virtuosi et constantes.
Petrus quidē cū adhuc esset
debilis. nec roboratus dono
fortitudinis. ardebat tamē quod
esset fortis. Medicus autem
magis agnoscat quid agatur
in altero. quam ille qui egrotat.
quid agatur in seipso. Petrus
quidē tunc infirmus: dominus autem
medicus. Dicebat se habere vi
res quas nō habebat. Me
dicus autē tangens venā cordis
eius dicebat: quod eū esset ne
gaturus. Et ita factū est quo
modo predixit medicus: nō
quomodo presupsit egrotus. Post
modū vero dono fortitudinis
roboratus. factus est sicut
tabernacula cedar. qui fuit fi
lius hysmahelis. Manus eius
eius contra omnes inimicos fi
dei christi: et manus omnium contra
ipsum. Ipse autē tam hostes
visibiles quam invisibiles forti
ter expugnavit. Sic et pau
lus nō solū quasi leo confidens
absque terrore fuit: sed ipse ter
ror factus est leoni. id est dya
bolo. Ad nullius siquidē bes
tie. id est bestialis tyranni occur
savit occursū. Ipse enī tanquam
aries fortis. ductor gregis do
minici. cornibus duobus id est testa
mentorum ventilabat inimicos
fidei christi: nec fuit qui resisteret
ei. vel ipsum superare valeret.
Fremuerūt gentes. astiterunt
reges. et sevientibus adversus
eū regibus legibus. ducibus. mi
litibus. tiranibusque excogitatis
tormentis. fortissimus aries
christi. subiecit populos christi fidei.

et mūdū dn̄o strauit. Spū
igit̄ fortitudīs dn̄s ecclie colū
nas confirmauit. Sicut scrip
tū est. Ego cōfirmaui colūp
Zach. 4 nas eius. Lateres siquidē ceci
derūt. id ipsi qui prius late
res et infirmi erant. a sua
tenderūt fragilitate: et con
uersi sūt in lapides fortes et
quadros. Qui qn̄to magis
malleis tribulationū contun
debant̄: tanto maior ignis
caritatis ab eis excutiebatur.
Quintū donū dicit̄ spiritus
sciencie: per quod scimus recte
et discrete cōuersari in hoc
Phil. 2 seculo. int' hoīes praue et
puerse nationis. Sicut at̄
sapīa ad vitā conteplatiuā:
ita sciencia ptinet ad vitam
actiuā. Unde augustin' ait.
Distat ab eternorū contepla
cione actio qua bene vtim̄
temporalibus rebus. Et illa sa
piencie: hec sciencie deputa
tur. Et psalmista ait. Os
meū loquet̄ sapienciā: et
meditacio cordis mei prudē
ciā. Sapienciā de diuinis:
et prudenciā de moribus et de
rebus humanis. Sapiēcia
eni ptinet ad dei cognitiōē.
et dilectionē: sciēcia ad mo
rū cōposicionē. Teste eni apo
I Cor. 12 stolo alii datur sermo scien
cie: alii sermo sapiēcie. Sa
piencia pprie consistit in rerū

diuinarū cognicione et delecta-cōe seu
dilectione: sciēcia autē pprie
dicit̄. humanarū rerū cognicio.
que consistit in recta ammini
stracione rerū temporaliū. et
in bona conu'sacione inter
hoīes hui' seculi. et in fi
dei defensione. Sicut at̄ ad
sapienciā ptinet cognicio
diuinitatis xpi. ita ad scien
ciā ptinet cognicio humani
tatis illius. Fides autē p
tinet ad vtrūqz. Spūs igit̄
sciēcie ignoranciā pellit: et
hominē discretū reddit. Vn̄
ad romanos aplūs ait. Spi Rom. 8
ritus adiuuat infirmitatē
nostrā. Nam quid orem'
sicut oportet nescim'. scilicet
ex nobis. sed ex spū sancto:
qui nostrā infirmitatē. id
est ignoranciā adiuuat. Et
iheremias in trenis ait. De Thren. 1
excelso misit ignē in ossib'
meis. et erudiuit me: id est ex
ruditatē posuit. Quod fit
p spiritū scīe: sicut scrip̄tū est.
Spūs sciēcie: erudicio disci
pline. Et in canticis dicit̄. Cant. 7
Nasus tuus sicut turris ly
bani. Nasus ecclie sūt sācti
p spm̄ sc̄m. quo sciūt inter o
dorē bonū et malū discnē.
Non solū autē donū sciēcie
ptinet ad cognicionē. sed ad
vite rectitudinē. que dicit̄
discrecio in agendis. Sicut

aute spu fortitudinis aduersis
resistimus : ita spiritu sciencie in
prosperis nobis temperamus.
phil 4 ut sciamus habundare et penu
riam pati : et rebus concessis
ac licitis prudenter uti. Spu
fortitudinis molestias sustine
mus : spu sciencie ab imminen
tibus periculis. et ab insidiis
dyaboli nobis cauemus. Spi
ritu aut sciencie cognoscimus pec
cata nra ad compunctionem : sic
ecc 1 scriptum est. Qui addit scien
gen 11 ciam : addit et dolorem. In tercia
acumulatio. id est lugencium.
reperitur crurum bonum sciencie.
Crurum aute melius spiritus est
intelligencie : crurum optimum
v spiritus sapiencie. Unde in can
ticis dicitur. Caput eius aurum
optimum. Sapiencia est caput
est aliorum donorum. ¶ Tercium
donum est spus pietatis : qui
ro 12 facit gaudere cum gaudentibus. fle
re cum flentibus. ut dicere possit
anima pietatis spu affecta.
Quis infirmatur : et ego non
ii cor 11 infirmor? Quis scandalizatur :
et ego non uror? Felix anima
que sic afficitur. et ad pietatem
urgetur. ut omnium necessitates
suas reputet : et omnibus com
paciatur. Spus aute pietatis
ad omnia opera misericordie se ex
i io iii tendit. Qui aut habet sub
stanciam huius mundi. et uide
rit fratrem suum necessitatem hnte.

et clauserit uiscera sua ab
eo : spus pietatis non est in
illo. neque caritas xpi. teste
~~propheta~~ iohanne aplo. Spiritu
aute pietatis : efficimur mites
et mansueti. Unde et in specie
columbe spus sanctus se demons mt 3
trare uoluit. ¶ Septimum do
num est spus timoris : quod
tamen primum est in ascenden
do. sed ultimum in descendendo.
Spiritu enim timoris afficitur
anima ut declinet a malo : quod
primus occurrit in xpiana re
ligione : et consequenter bona
faciat. Spus aut timoris humi
liat animam et reddit cautam
et sollicitam : et custos est omnium
uirtutum. De spu timoris dicitur
in iob. Cum spus presente me iiii
transiret inhorruerunt pili car
nis mee : id est superflue et
carnales cogitaciones mee
et motus carnis timorem michi
incusserunt. De hoc spu salo pro 28
mon ait. Beatus homo qui
semper est pauidus : ut scilicet
ne torpeat ocio. ne sit nimis
securus. Timor enim expellit
peccatum. et reprimit vicium : et
reddit hominem cautum et cir
cumspectum. Ipse est stimulus
in corde. ne pigri simus : fre
num in ore. ne prauis sermoni
bus effluamus : fascia pecto
ralis. ne prauis cogitacionibus
consensum prebeamus. Dehinc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

[timoris]
antē qui spm̄ nō habēt au
n: udax aplus. Comuantes
sine timore. Et iterū ait. A
nimales spm̄ nō habentes
id ē aīe concupiscēcias seq̄n
tes. Timor aūt iste qui dicit
donū spūs sā. nō potest esse
sine caritate. Timore aūt ser
110 f uilē. et timorē mūdanū ca
ritas foras mittit. Timor
autē seruilis teste augustinō
dicit: quādo homo timet pe
nā. et nō amat iusticiam.
Quādo timore gehēne cōtinet
se a pcco. quo p̄sencia iudicis
et penas metuit. et timore fa
cit quicq̄d boni facit. nō timo
re amittendi bonū eternū. q̄d
nō amat: sed timore pacien
di malū. quod formidat. Bo
nus est iste timor et vtilis. licz
nō sufficiat ad salutē: p̄am
bulus tamē est ad caritatem.
Est igit̄ donū dei: sed nō est
meritoriū: nec cōputat̄ inter
dona spūs scī. Licz enī sit a
spitu sancto: nō est in spū scō.
sine cū spiritu scō. Quedam
enī sunt a spū et cū spū scō:
vt virtutes: quedā cum spū
sed nō a spitu. venalia pccā.
quedā a spū. et non cū spitu.
vt timor seruilis: quedā nec
a spū nec cū spū esse possunt.
vt mortalia pccā. Est igit̄ ti
mor seruilis bonus. et vtilis.
quia facit abstinē a malo ad

modū vinculi quo ligat̄ sienc
tius: vt facilius possit ei me
dicina adaptari. Nam qui
sunctus p̄ seruilē timorē absti
net a malo: habilitat̄. ut cōm
doq̄ diuina mādata ipleat
voluntarie. Sicut enī seta in
ducit filū: sic timor seruilis
karitatē. Vn̄ dicit̄. Principi pu 1
um sapiē timor dn̄i. Quia p̄
ābulus est ad sapienciā: et in
troducit ad caritatē. Timor
aūt mūdanus semp̄ malus
est: quo timore pene aliquis
omittit bonū ad quod tenet̄
et facit malū timēs pelli sue.
vel dāpnū temp̄ale incurrē.
Preterea dn̄s ait. Nolite time mt po lu 12
eos qui occidūt corpus. Huius
modi aūt timorē cassiodorus
appellat humanū dicēs. Hu
anus est. quādo timemus pica
la carnis. vel perdē bona mū
di: propt̄ quod delinq̄mus.
Hic timor malus est: et in p̄
mo gradu cū mūdo deseritur.
Quē dn̄s in euāgelio prohi
bet dicēs. Nolite timere eos
qui occidūt corpus. Hec st̄ uba
cassiodori: qui timorē mūda
nū iproprie appellat huma
nū. Nam timor humanus
pprie dicit̄: quo aliq̄s natura
liter abhorret morte. vel aliā
penā. Et talis timor eciam
fuit in xpō. Est p̄terea q̄rtus
timor qui dicit̄ inicialis: qui

ita timet penā q amat iusticiā.
Timor iste donū est spūs sācti.
et habetur cū caritate: qua cres
cente crescit motus ~~mot~~ timo
ris. sicut et aliarum virtutū mo
tus itendunt crescente caritate.
Acerbitas tamē que est quedā
pena cōcomitās motū illū: de
crescit. Cū autē perfecta fuerit 1 Io 4
karitas foras mittit timorē. id
est timoris penā seu acerbita
tem: sed donū timoris nō tol
lit. Quintus aūt timor dicit
specialiter timor castus. sancte et
filialis: qui nō timet puniri.
sed timet separari. Vnde augus
tinus exemplū ponit. de dua
bus matronis: quarum vna virū
offendit. et timet. alterā nō offē
dit et timet atque diligit. Illa ti
met ne maritus puniat: ista
ne maritū offendat. Illa timet
ne torqueatur: ista ne separetur.
Illa ne maritus veniat: ista
ne recedat. Huius autē casti ti
moris duplex est effectus in p
senti. Timet enī homo ne se
paretur: et propterea reueretur. Pri
mus effectus cessabit in futuro.
Quātū autē ad secundum effectū
timor dnī scīus permanebit in
seculū seculi. Timebūt enī scā
timore reuerentie: sed nō time
būt separari. Patet igitur ex
predictis. q timor seruilis a spi
ritu scō est et bonus: nō tamē ē
in spū scō siue cū spū scō. Timor

mūdanus malus ē: nec est a
spiritu. nec cū spū. Timor huma
nus qui indifferens est: prouenī
ens ex corruptione nature. Nō
enī est a spū: licet sit cū spiritu.
Timor autē inicialis et timor
filialis a spū sūt et cū spiritu:
et vterque est donū spūs scī. Est
aūt donū timoris quasi prin
cipiū et fundamentū aliorum do
norum. Vnde primo enumeratur
ascendendo. Primū enī opor
tet q homo humilietur et decli
net a malo: quod fit specialiter
per spm timoris. Secūdo aūt opor
tet. vt faciat bonū: quod fit per
spm pietatis. Tercio vt faciat
bonū. sicut debet fieri. discrete
scilicet et ordinate: quod fit per spi
ritū sciencie. Quarto ut ī bono
quod ichoauit perseueret. et nō
deficiat in operando: quod fit per
spiritū fortitudīs. Quinto vt ca
ueat sibi ab insidijs diaboli:
qui quandoque malū occultat sub spe
cie boni. Et idcirco in omībz
opus est deliberatione et ma
turitate consilij: vt nō simus
precipites. sed omīa cū consilio ecc 32
faciamus. Scriptū enī est. Ego pu 8
sapiā habito in consilijs: et
erudicius itersū cogitacōibus.
Per spiritū autē consilij pro
uida consilia nobis reuelātur.
In dubijs enī cōsilio opus est
et deliberatione: et diuersarum
rerū collacione. Et quoniam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

manu bone operationis cor
leuatur ad deum: post predicta
sexto loco sequitur spiritus intellectus.
Sicut scriptum est. A mandatis
tuis intellexi. Per obseruationem
mandatorum peruenitur ad intelli
gentiam spiritualium: et mun
mt v datur cor ut videamus deum.
Actiua enim precedit contem
pu 30 platiuam. Stellio enim mani
bus nititur bene operando:
et in domibus regum commoratur.
id est in profunda cognitione
scripturarum. intelligens dicta
sanctorum. Teste enim gregorio cus
todia mandatorum aperit ocul
ta scripturarum. Quanto autem ho
mo magis illuminatur ad cog
nitionem: tanto amplius accen
ditur ad dilectionem. Unde
septimo loco per spiritum sapientie
delectatus sapit videndo et
gustando quoniam suauis est
dominus. et quasi quodam melle
dulcedinis quecumque operatur
conditur ad dulcedinem. et
spiritualem leticiam. Unde et beatus
12 iob ait. Nonne auris verba
diiudicat: et fauces come
dentis saporem. Aliud enim est
aliquid de deo cognoscere: ali
ud hoc quod cognoscit quasi
si faucibus cordis purificati.
et sano mentis palato degus
tare. De quo gustu dulcedinis
vi apostolus ait ad hebreos. Impos
sibile est eos qui semel sunt il
luminati. gustauerunt etiam
donum celeste. et participes facti
sunt spiritus sancti. gustauerunt nichi
lominus bonum dei verbum. vir
tutesque seculi venturi: et prolap
si sunt. rursum renouari ad pe
nitentiam. Quod intelligitur de re
nouatione. que fit in baptis
mo. qui non iteratur. Per spiritum
igitur sapientie ionathas mel co 1 r 14
medit et exhilaratur: et oculi
eius per spiritum intelligentie il
luminantur. Hic autem sapor
dulcedinis. omnia mandata le
uia facit. Unde de iacob legimus gen 29
quod videbantur ei dies pauci pre
magnitudine amoris. Sapi
entia autem et intellectus combi
nantur in enumeratione donorum:
quia quod intellectus apprehendit
sapientia dulce reddit. Consi
lium autem et fortitudo combina
tur. Consilium autem inter aduer
sa statuitur: et quod consulit
spiritus consilii. adimplet spiritus
fortitudinis. Consilio enim adhi
benda est fortitudo et coniun
genda: ut ad tenendum quod
prudenter et consulte eligimus:
insurgentibus molestiis fortiter
resistamus. Aduersis enim ad
victoriam difficile resistitur: ni
si prudentie consilii fortitudi
nis constantia copuletur. Spiritu exo 12
siquidem consilii filii israhel
exierunt de egypto: sed fortitu
dine non habuerunt murmu

nantes in deserto. Sciencia at-
que pietas merito combinatur.
Quod enim per scienciam cognosci-
mus: per pietatem facimus. Ti-
mor autem per se ponitur. tamquam
principium aliorum ~~duorum~~ donorum.
Timor enim ad omnia dona re-
fertur: et omnia per timorem
conseruantur. In moralibus
autem super hunc locum vbi in iob
Iob 1 dicitur quod filii eius faciebant con-
uiuia vnusquisque in die suo:
beatus gregorius de hac dono-
rum combinatione seu coniunctio-
ne plenius nos instruit. di-
cens. Sapiencia in die suo ani-
mum pascit: dum de eternorum spe
et certitudine mentem reficit.
Intellectus suo: dum de audi-
tis cor illustrat. Consilium suo:
dum ratione implet. prohibens esse
precipitem. Fortitudo suo: dum
confidenciam contra aduersa tribu-
it trepidanti. Sciencia: dum
ignoranciam pellit. Pietas:
dum opera misericordie docet. Timor:
dum mentem premit. ne de pre-
sentibus superbiat. Inuicem pas-
cunt: quia alia aliis suffra-
gantur: sine quo vnaqueque
valde destituitur. Minor est sa-
piencia sine intellectu: inutilis
est intellectus sine sapiencia. Si-
enim sine ea altiora penetrat:
sua illum leuitas grauius leuat.
Vile est consilium sine fortitu-
dine: quia quod tractando inue-

nit. sine viribus ad actum non per-
ducit. Fortitudo quo plus po-
test. sine moderamine racionis
preceps ruit. Nulla est sciencia
sine pietate. Quia qui bona
cognita non exequitur: grauius
iudicatur. Pietas sine sciencie
discretione. quomodo misereatur
ignorat. Timor sine aliis
non valet: quia ad omnia tre-
pidans. a bonis operibus torpet.
Filii igitur iob conuiuia faciunt:
quia singule virtutes iuxta pro-
prium modum mentem pascunt.
In die autem suo pascunt: quia
quelibet virtus propriam habet
illuminacionem. Alium diem habet
sapiencia: alium intellectus. Et sic
de aliis intelligitur. Ecce vi-
detur velle gregorius quod septem
dona quasi septem stelle. siue
oculi septem: septem habeant
illuminaciones. Vnde et ipse ait.
quod contra singula temptamenta
septem virtutibus spiritus sanctus
nos instruit. Contra stulticiam
sapiencia instruimur. contra hebe-
tudinem intellectu. contra preci-
pitacionem consilio. contra pu-
sillanimitatem et timorem for-
titudine. contra ignoranciam
sciencia. contra duriciam pietate.
contra superbiam timore. Legimus
at in iob quod ipse per singulos 1
dies offerebat holocausta:
ne forte peccauerint filii eius.
Teste autem gregorio per singulos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

offerim9. dū pro vnaquaqȝ
virtute deo preces īmolam9:
ne sapīa eleuet. ne ītellc̄us
oberret: ne cōsiliū dū se nil
īplicat. cōfundat. Ne forti
tudo p fiduciā precipitet: ne
sciencia īflet. ne pietas extra
rectū vertat. ne timor plus
iusto trepidās desperet. Licz
autē quolibet donū suā dicā
tur habē illūīatione. timor
tamē et pietas atqȝ fortitudo
specialit' ptinet ad mētis af
fectione. Sciencia vero et con
siliū atqȝ ītellectus ad cogni
cione. Sapiēcia partim ad co
gnicione: parti ad affectione.
Ex hijs autē septē donis tan
q̄ ex septē fontibȝ. oēs virtu
tes oriūtur: vel ad ipa referūt'.
ꝯ septē criminalia vicia p her
eliminant'. Et ꝓpter hoc p se
ab alijs virtutibȝ distīguūt'.
Spūs enī timoris generat ī
nobis pauptatē spiritualē:
et eliminat superbiā. dum
inducit humilitatē. Vn̄ dn̄s
ait. Beati paupes spū: qm̄
ipsorū est regnū celoꝝ. Spi
ritus pietatis eliminat īu
diā: et facit suauē et mitē.
Vn̄ dn̄s ait Beati mites: q°
niā ipsi possidebūt terrā. Spi
ritu sciē pctā nostra cognosci
mus: vnde et lugem9. Et ita
terciū donū. terciā generat v'
tutē. De qua dn̄s ait. Beati
qui lugent: qm̄ ipsi consola
būtur. Expellit insup scīcia
terciū capitale viciū: id ē ira.
que in sinu stulti requiescat.
Spūs fortitudīs eliminat
accidiā. et animat hominē
vt esuriat et siciat iusticiā.
ꝯ nō torpeat p pusillanimi
tatē. De qua virtute dn̄s ait.
Beati qui esuriūt et siciunt
iusticiā: quoniā ipsi saturā
būtur. Spūs consilij docet
libenter misereri. et dare tem
palia: vt accipiamus eterna.
Vnde eliminat auariciā: ac
genat' misericordiā. De qua do
minus ait. Beati misericor
des: qm̄ ipsi mīam cōseque
tur. Spiritus ītellectus purgat
tenebras. et oculū mētis red
dit luminosū: et genat' mū
diciā cordis. De qua dn̄s ait.
Beati mūda corde: qm̄ ipi
deū videbūt. Eliminat insu
p castrimergiā qui spiritū
deprimit: quia venter pinguis
nō generat sensū tenuē. Spi
ritus sapiētie pacē generat:
et mentis tranqllitatē. Vn̄
dn̄s ait. Beati pacifici: qm̄
filij dei vocabūnt'. Eliminat
aūt sapīa luxuriā: q'a gus
tato spū desipit omīs caro.
Spūs enī sapiē concupiscat
aduñsus carnē. id est desidera
re facit bona spūalia. et car
nales delectationes absorbet.

Non solum autem predicte virtutes. sed et omnes alie ab istis oriuntur. vel ad eas retorquentur. Quomodo autem fortitudo que est una cardinalium virtutum ad donum fortitudinis se habeat. vel utrum eadem sit virtus: disputationi relinquimus. Difficile enim est differentiam assignare: nisi forte dicatur quod virtus dicatur in anima habitus proveniens ex frequenti bene agere. Unde recedente spiritu fortitudinis per peccatum mortale. remanet habitus fortitudinis. Similiter et prudentia. que est de moribus remanet recedente spiritu scientie. Si tamen alicui videatur quod naturalia non fiant gratuita. Et advenienti spiritu sancto nove virtutes infunduntur. dici poterit quod fortitudo aliunde dicitur virtus. aliunde donum. Virtus enim dicitur secundum quod vi nititur ad expugnationem viciorum: donum autem dicitur. quia gratis datum. Scientia autem que per industriam et ingenium atque exercitium acquiritur differt a dono scientie quod per spiritum sanctum gratis datur. Nam homo parum litteratus qui illuminatur et afficitur ad vite rectitudinem et rectam observationem ad homines prave nationis. donum habet scientie:

licet modicum habeat litterarum scientiam. Litteratus autem cognitionem habet: sed non affectionem. et ut ita dicam scientiam habet in capite sed non in mente: mores autem in comprehensione. sed non in dilectione vel affectione. Patet igitur ex predictis quod qui diligit et sermonem servat. ad eum venit hospes delectabilis. munificus et utilis valde: qui domum suam predictis luminaribus septem illustrat. et variis virtutibus exornat. et hospitem suum qui illi prestat hospicium liberaliter remunerat. Unde valde magnum est quod dominus promittit his qui diligunt eum et sermonem eius custodiunt: cum ait. Ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Et ita templum dei diligendo et sermonem servando efficiamur. Et ipse in nobis manet: et nos in ipso. Propter hoc autem quod dominus alibi ait. si manseritis in me. et verba mea in vobis manserint. manifestum est quod nisi verba custodierimus. mandata observando: ipse non manet in nobis. nec nos in illo. Ex dilectione autem cordis. sequitur dilectio operis: id est signum dilectionis. Qui autem verbo diligunt et non facto.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

similes sūt sambuco: q̄ flo
rem bonū habet. et fructū
prauū. De hijs aūt qui mā
data nō obseruāt. et opa ri
ꝯtēpnūt: dicit ps. Dilexe
runt eū in ore suo: et lingua
sua mentiti sūt ei. Patet g̊
q̄ dilectio sermonē seruat.
id ē mādata: specialit̄ illa
duo. quoꝝ vnū est vt malū
quis proximo nō inferat. al
terū vt bonū īpendat. Pri
mū. vt caueat ledē: scdm in
vt discat prestare. De p̄mo
ro 12 paulus ait. Dilco̅ p̄ximi
malū nō opatur. De scdo i
dem ait. Plenitudo legis ē
caritas. Sequitur. ¶ Qui nō
diligit me: sermones meos
nō seruat. Sine caritate eni
anima mortua est: nec ser
monē seruare potest. Unde
ambrosius ait. Sine carita
te que via est ad deū. ambu
lare nō possūt homīes: sed
errare. Et sermonē quē au
distis nō est meus: sed eius
qui misit me patris. Ab ipso
sm̄ q̄ homo erat. nō erat
mt x eius sermo. Iuxta illud. Non
enī vos estis qui loquimini:
sed spūs patris vestri qui loquit̄
ī vobis. Potest etiā sic intel
ligi. ut sermo quē loquitur
filius. nō sit filij. Filius enī
verbū est patris. Et ideo ser
mo quē loquitur filius: nō

est filij sed patris. Hec locu
tus sū vobis apud vos ma
nens. Recedebat corpe: sed
manebat diuinitate. Paracli
tus aūt spūs sctūs quē mittet
pater ī nomine meo. ille vos
docebit omīa: et suggeret vo
bis omīa quecūq̄ dixero vob.
Paraclitus dicit̄. id est cōsola
tor. q̄a de peccatis lugentibꝫ dū
spem venie tribuit. ab affli
ctione tristicie mentē releuā
do dolores lenit. Ipse vos
docebit omīa. Nisi enī intus
spūs doceat: doctoris lingua
exterius īuacuū laborat. Vn̄
iohānes ait. Unctio docꝫ de 1 Io 2
omībꝫ. Preter ergo nullus in
struit̄: quādo mens p̄ spiritū
non vngit̄. Hic est paraclitus
quē misit pr̄ in noīe xp̄i: id ē
pro nomine xp̄i exaltando. qd
prius erat in obprobrio. Do
cuit oīa interius reuelādo: et
suggessit. id ē subministrauit.
q ad memoriā reduxit occul
te īspirando. quecūq̄ dixerit
xp̄us illis. apte predicando.
Vn̄ et nullū volumē scripture
xp̄s discipulis tradidit. vel
reliquit: q̄a in cordibꝫ fide
liū per spm̄ sctm̄ quecūq̄ volt
scribit. Ipse enī scriba velox: ps 44
sicut scriptū est. lingua mea
calamus scribe: velociter scri
bentis. Pacē relinquo vobis:
pacē meā do vob. Hic relin

quo: illic do. Sequentibus relin
quo: pervenientibus do. Pacem re
linquo vobis itinerantibus ad patriam:
pacem meam do vobis ducturus
ad patriam. Pacem relinquo. pa
cem do: pacem scilicet supernam pacem.
Non enim dat deus pacem eter
nitatis: nisi super pacem pecto
ris. Pacem relinquo vobis in
testamentum: sicut scriptum est.
Eccl'i 47 Statuit ei dominus testamentum
pacis. Nec poterit ad heredi
tatem pervenire: qui testamentum
noluerit observare. Pacem re
linquo vobis id est pacis reliqui
as. Hic enim aliqua pax est
nobis: quoniam condelectamur
Ro vii legi dei secundum interiorem hominem:
sed non est plena: quia vide
mus aliam legem in membris nos
tris. repugnantem legi mentis
nostre. Pax igitur quam reliquit
nobis non est absque aliqua
repugnantia. Et ideo non
dixit. pacem meam relinquo vobis:
sed ait. pacem meam do vobis. id
est in ꝓximo dabo illam. que
specialiter est mea. Hic ergo
pacem nobis relinquit: in qua
manentes hostem vincamus. In
futuro pacem suam nobis dabit:
quando sine pugna regnabimus.
Illic igitur dabitur nobis pax glorie:
hic relinquitur nobis pax gratie.
pax scilicet caritatis. sereni
tas mentis. tranquillitas ani
mi. simplicitatis cordis. amo

ris vinculum. consortium caritatis.
Hec est pax vere dilectionis.
que simultates tollit. bella
compescit. comprimit iram. cal
cat superbiam. humiles amat.
discordes sedat. inimicos con
cilcat; cunctis est amica. omnibus
benivola. Non quomodo mun
dus dat: ego do vobis. Mun
di amatores ꝓpterea sibi dant
pacem. ut sine molestia litium
atque bellorum. non deo. sed ami
co suo mundo scilicet ꝑfruantur. Non
est autem pax vera: ubi divi
sa sunt corda. Deus autem dat
pacem. ut concordes simus. id est
ut simul corda iungamus: et cor
unum sursum habeamus. ut non
in terra corrumpatur. Dat pacem.
ut tranquillitate animi devo
te serviamus: ut nos non remor
deat consciencia. sed gloria nostra 2 cor 1
hec sit testimonium consciencie nostre.
Specialiter autem deus tantam
pacem pectoris dedit apostolis po
stquam spiritu sancto confirmati sunt.
ut cor eorum non turbaretur vel for
midaret. sicut scriptum est. Non pu 12
contristabit iustum: quicquid
ei acciderit. Unde ad donum
pacis potest referri quod
dominus ait. Non conturbetur cor
vestrum neque formidet. Ꝗsi
dicat. Hanc pacem relinquo
vobis: ut in tribulacionibus Ro 12
gaudeatis. et non formidetis
illos qui corpus occidunt. mt x

Sancta tamē expositores ita
exponūt hoc qd' ait dn̄s. nō
turbet cor vr̄m neq̄ formidet
Nō turbet cor si recedo: q' sm̄
diuinitatē maneo. Non for
midet cor vr̄m: q̄a et si oculos
desero. cor nō relinquo. Vn̄
ꝯ subiūgit. Audistis q̄a ego
dixi vobis: vado et venio ad
vos. Ꝗ̄si diceret. Si dixi vado
quod vos terret: dixi venio
qd' vos multū debet. Et si
enī vt hō vado. vt deus pre
sens sū: et cito veniā in mor
te cuiusq̄ vel ad iudiciū. Si
diligeretis me gaudēns vtiq̄
quiā vado ad patrē. quia pr̄
maior me est: scilꝫ sc̄dm̄ hu
manitatē. sed equalis sc̄dm̄
diuinitatē. Nature igit' hu
mane cōgratulandū est: eo
q' sic assūpta est a verbo vni
genito. vt īmortalis consti
tuatur in celis. et sic fiat terra
sublimius: vt glorificatꝫ pul
uis sedeat ad dexterā patris.
Ꝗuis ḡ inde nō gaudeat. q̄
sic diligit xp̄m. vt et suā na
turā iam īmortalē esse gra
tulet' in xp̄o. atq̄ id se speret
futurū per xp̄m. Hoc at qd'
ait. si diligētis me. nō ponit
dubitatiue: sed magis cōfir
matiue. Si diligeretis me.
quod vtiq̄ cōstat: vel si dili
getis me. id est quia diligitis
me. Et nūc dixi vob' p'usq̄

fiat. vt cū factū fuit credatis.
id ē predixi vobis. hoc scilꝫ
q' vado ad patrē. Vt cū iple
tū fuerit credatis. nō q' factū
videritis. quia nō est meritū
fidei. nec eciā fides est de eo qd'
videt'. Sꝫ credatis me esse fi
liū dei. nō noua fide. sꝫ am
pliori. Ꝗ̄a cū hec diceret fides
eorꝫ erat parua: et cū more
retur nulla. Plenius ḡ cre
diderūt. q' ipse eēt filius dei
qui potuit hoc facē cū predix
isset. et predicē antaq̄ faceret.
Iam nō multa loquar vobis
cū. Ꝗuasi dicēt. Hucusq̄ lo
cutus sū vobis: sed amodo pa
ca loquar. q' hora passionis
mee appropiquat. Venit enī
p̄nceps mūdi huiꝰ: et in me
nō habet quicq̄. Id est dya
bolus p̄nceps amatorꝫ mūdi
venit. accepta licēcia a deo. vt
me tradat ī manus iudeorū.
Et ī me nō habꝫ q̄cq̄m. quod
sit suū. vel qd' ptineat ad ip
sū nullū oīno pcc̄m. Noluit
autē dn̄s aliquā hrē possessi
onē. paup' venit. noluit ha
bere qd' perderet. ne inueniret
dyabolus qd' auferret. Paup
venit vt nobis paupertatis ex
emplū preberet: et ostēderet me
liora bona. q' sūt hec transi
toria. Sed ut cognoscat mū
dus. q̄a diligo patrē: et sicut
mādatū dedit m' p'. sic facio.

mt 26

Quasi eni diceretur ei. cur ergo
morieris? si nō habes pctm.
cui debet mortis supplicium?
Continuo subiceat. Sicut pater
mādauit. et sicut mādauit
sic facio. vt p hoc cognoscat
mūdus. quia patrē diligo:
cuius mādata adimpleo. Exhi
bicio eni opis: signū est di
lectionis. Et nos fres karmi
pe 8 ad imitacionē xpi. si patrē di
ligimus. eius mādata imple
amus: si deū diligimus eius
sermonē seruemus. Ipse eni
diligentes se diligit: et apd
eos mansionē facit. cuius de
licie sūt esse cū filijs hominū.
Ipse dulcis hospes sanctus sci
ficans tabernaculū suū altis
simus: qui est bndictus in scla
Feria secunda sclo℞. Amen. Themā
sumptū ex euangelio sedm ioha
Io iii Sic d's nē ca° tio
dilexit mūdū.
vt filiū suū vni
genitū daret: vt
oīs qui credit in
eū nō pereat. sed hēat vitā
eternā. Petrus aplus ait.
1 pe 3 Si quis loqtur quasi sermo
nes dei. Sermones suos. et
non dei loqtur: qui in nomine
suo p̄dicans. ea que dicit pru
dentie sue. et nō deo ascribit.
1 cor 3 Contra huiusmodi arrogantiam.
seu presumptionē apls ait. Ne
qz qui plantat est aliqd. neqz

qui rigat: sed qui incrementū
dat deus. Qui eni predicat: e
qsi qui ignē sufflat. Flatus at
nichil proficit: nisi d's ignē
apponat. Clamat p̄dicator:
trahit deus. Dicit scptū est.
Io 6 Nemo venit ad me: nisi pr
meus traxerit eū. Her ei duo
adhiberi solent ad hoc qd ali
qd ponderosū trahat: scilicet
clamor vocis et tractus funis.
Quid pōderosius peccatore? qui
fecit illū supra se quē firmamē
tū nequit sustinē. id est dya
bolū. Solo igit clamore pre
dicatoris peccator nō pt sur
sū leuari. nisi fune caritatis
Pl a dnō ptrahat. Dicit ipe p
osee ait. Traham illos in vincu
lis caritatis. Cū igit sine di
uina grā nichil possimus fa
cere. ad oroñes btās necesse ē
nos recurrē: vt eius p nobis
implorēus auxiliū. Quia impos
sibile est multo℞ preces oroñes
nō exaudiri: maxie quādo p
salute aīa℞ habet fieri. Ad
nos igit ptinet orare: et nos
sermones dei. nō nostros de
bemus predicare. Vt sit om
ca 1 li sponse columba℞. id ē simpli
ces. vt bona intencione predi
cemus. et sermones exhortaci
onis ipi ascribamus. et illos
nō de corde nro fingamus: sed
de agro sacre scpture assuma
mus. Et ea que diximus auc

caritate septi

toritate scripturarum roboremus.
Quemadmodum theonimus ait.
col 3 Sermo doctoris scripturarum
sale sit conditus. Licet enim pec
cator sim : de eius miam non
nu 23 tamen diffido. Balaam enim li
cet malam habet intentionem.
filijs israel maledicere vellet:
dominus tamen in ore eius posuit
benedictionem. Quanto magis
dominus orationibus vestris aliquod
verbum benedictionis in ore meo
ponet. licet indignus sim. cum
non habeam malam intentionem.
nec ad maledicendum venerim.
sed potius ad benedicendum. et
instruendum animas vestras secundum
quod inspirauerit deus. Quamuis
enim peccatis meis pollutus sim.
potens est dominus bonum vinum
ex vili vasculo propinare. et
de spina rosam parare. Ver
bum domini ex ore polluto prolatum
in se est inmundiciam non contra
hit : sicut nec solis radius ex
loco inmundo. Nam et semen
purum licet manu leprosa iter
um proiciatur : nichilominus
fructificat. domino illud irrigan
te et prestante incrementum. Qui
autem labia prophete. calculo
ex altari sumpto purgauit :
ysa 6 potens est labia mea pur
gare. et ex ore meo semen ver
bi prolatum. in cordibus vestris
multiplicare. ¶ Sic deus di
lexit mundum. vt filium suum
vnigenitum daret. etc. Deus cari 1 Jo iiij.
tas est. et spiritus sanctus patris ac fi
lij nexus et amor est. Festum ergo
spiritus sancti : festum est dilectionis.
De hac igitur solempnitate dilec
tionis digne loqui non valemus.
si ipsam dilectionem in nobis non
habeamus. Qui autem cum apostolo ro v
dicere possunt. caritas dei diffusa
est in cordibus nostris. per spiritum sanctum
qui datus est nobis : hij pro
fecto festum dilectionis digne va
lent celebrare. De diffusione
autem seu amplitudine huius di
lectionis in hodierno euangelio
loquitur iohannes. vbi ait. Sic deus
dilexit mundum : vt filium suum v
nigenitum daret. Propter hanc au
tem diffusionem seu caritatis ampli
tudinem. ipsa dilectio seu spiritus
sanctus. nam et ipse caritas est : flu
uio comparatur. Vnde in genesi dicitur. ij.
Fluuius egrediebatur de loco vo
luptatis. ad irrigandum para
disum : qui inde diuiditur in qua
tuor capita. Fluuius iste est spiritus
sanctus. Qui de loco volupta
tis egreditur. id est a patre et fi
lio procedit. Dicit enim odor
suauitatis spiratur ex arbore
aromatica et pomo : sic spiritus
sanctus spiratur a patre et filio.
Vnde in ecclesiastico dicitur. Ego quasi 24.
fluuius dorix : et quasi aque
ductus exiui de paradiso. Do
rix interpretatur medicamentum
generationis. Hic est spiritus sanctus.

qui omnium hominum generationi pre-
stat medicamentum. Erit autem
a paradiso: id est a patre et fi-
lio. Decurrit impetuose currit: et
spiritus vehemens omnia impe-
dimenta salutis nostre qua-
si impetu gratie tollit. Dicitur
autem quasi aqueductus: quia or-
tulos conscientiarum irrigat. Hic
est fluvius ille de quo in Da-
vij niele dicitur. Fluvius igneus
rapidusque ex ore eius proce-
debat. Fluvius autem ille qui
de loco voluptatis egreditur
in quatuor capita dividitur. ad
irrigandum paradisum: quia qua-
tuor evangelia que per spiritum
sanctum tradita sunt universam ir-
rigant ecclesiam. Vel quatuor
cardinales virtutes a spiritu
sancto procedunt. paradisum anime irri-
gantes: scilicet iustitia. prudentia.
fortitudo et temperantia. Tes-
te autem augustino iustitia atten-
ditur in subveniendis miseris.
prudentia in precavendis insi-
diis. fortitudo in perferendis mo
[illegible] temperantia in cohercendis de-
lectationibus pravis. Et am-
brosius ait. Unum est flumen.
sed multi spiritualium donorum
meatus: id est unus est spiritus
sanctus multa dona ex ipso ema-
nantia. Spiritus autem sanctus com-
paratur flumini: quia rigat.
sicut scriptum est. Rigans mon-
tes de superioribus suis. Quia

refrigerat et saciat: sicut scrip-
tum est. Si quis sitit. veniat 10 vij
ad me. Quia cum habundan-
cia fluit: sicut scriptum est. Flu-
men dei repletum est aquis.
Quia amenus est et delectabi-
lis: sicut scriptum est. Fluminis
impetus letificat civitatem dei.
Quia abluit et mundat: sicut
scriptum est in ezechiele. Effun- 47
dam super vos aquam mundam: et
mundabimini ab omnibus inqui-
namentis vestris. Quia copiam pi-
scium generat: et spiritus sanctus
diversos fideles in ecclesia. et
diversa carismatum dona: si-
cut in ezechiele scriptum est.
Et erunt pisces multi satis:
postquam venerit illuc aqua iste.
Quia occultam habet originem.
Et de spiritu sancto dicitur. Nescitis 10 iij
unde veniat. aut quo va-
dat. Et propter fecunditatem et
utilitatem: quia rigat et re-
frigerat. et multa dona se-
cum affert. Fluvius autem commu-
nis est omnibus: divites ta-
men inde bibere dedignantur.
Per loca humilia defluit: et a
tumentibus cursum divertit. A-
qua autem huius fluminis limpi-
da et perpetua est: econtra aqua
torrentis que pluvialis est
turbida est. Et licet cum impetu
magno fluat. cito deficit:
sicut scriptum est. Quasi tempes- pu xi
tas transiens non erit impius.

Aque enim temporalium bonorum
et carnalium voluptatum cito tran-
seunt. et non permanent in eter-
num. sicut fluenta gratiarum. De
quibus dicitur. Contribulasti
capita draconum. id est demo-
num. in aquis. id est in gracia-
rum fluentis. Et iterum. Transi-
uimus per ignem et aquam. id est
per adustionem tribulacionum
et fluenta graciarum: et induxisti
nos in refrigerium. De hiis ()
etiam aquis dicitur in iob. Si (Job 12)
continuerit aquas omnia sic-
cabuntur: si emiserit eas sub-
uertent terram. id est terrenitatem
destruent. siue terrenorum amorem.
(xxx) De hiis etiam ysaias ait. Da-
bit tibi dominus arctum panem et a-
quam breuem. Arctum panem. id est
sanctam scripturam: et aquam bre-
uem. id est spiritus sancti graciam. Ar-
tum dicit et breuem: quia non
permittit nos retinere nisi suf-
(1 thi 6) ficientia. Sicut scriptum est. Ha-
bentes alimenta et quibus tega-
mur: hiis contenti simus. Hee
(Jo iiii) sunt aque viue salientes in vi-
tam eternam: id est salute facien-
tes. Hee sunt aque medicina-
les: que valent contra omnem
infirmitatem. Valent contra tu-
morem superbie per spiritum timo-
ris. contra liuorem inuidie per
spiritum pietatis. Contra frene-
sim seu furorem ire. que in si-
(ecc'i) nu stulti requiescit per spiritum

scientie. contra languorem tristicie
et paralisim dissolutionis et acci-
die per spiritum fortitudinis. contra
ydropisim cupiditatis et a-
uaricie per spiritum consilii. quo
dicitur nobis. Date et dabitur
vobis. et beatius est dare quam (Lu 6)
accipere. Valent contra bolis- (Act xx)
mum gulositatis per spiritum intel-
ligencie. quo spiritus sursum attol-
litur. ut non deprimatur et gra-
uetur crapula et ebrietate. Con- (Lu 21)
tra febrem etiam luxurie. quo ho-
minem ctis insipientibus comparatur
valent per spiritum sapiencie: quo gus-
tato desipit omnis caro. Has
igitur aquas effudit dominus: ut
irrigaret mundum vniuersum.
Non solum enim copiosa apud eum
redempcio: sed copiosa apud eum
fuit dilectio. Nec mirum. quia quan-
tus est ipse: tanta est eius di-
lectio. infinita scilicet et inmensa.
Sic enim dilexit mundum. id est ho- (Expo ste)
mines huius seculi in tantum diler-
it: ut filium suum vnigenitum da-
ret pro eis. sicut in hodierno eu-
angelio iohannes ait. Ipse enim
a sua caritate quasi victus est: ut
filium suum morti traderet. Teste
enim augustino. nichil adeo
probat amicum: ut oneris a-
mici portatio. Dominus christus se vere (ysa liii 1 pe ii)
comprobauit amicum: qui peccata
nostra portauit in corpore suo su-
per lignum. Causa autem humane
salutis fuit dilectio patris: qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

filiū suū p spm scm incarna
ri voluit. Vn̄ et a spū sc̄o cō
ceptus esse dicit. licz cōceptio
illa et incarnacio opus sit tri
nitatis totius. Specialit' at̄
ꝓpter inestimabilē benignita
tem attribuit' spiritui sancto.
Nimis igit' dura est glacies
cordis. que nō liquescat. ad
ardorē huiꝰ solis: id est ad fer
uorē tante dilectionis. dum
attendit ꝙ pater filiū suū i
mortē dedit pro nobis. Ve
nit autē filius cū vnctione
spūs sc̄i. Venit mitis et sua
uis. nō ad condēpnandū. sed
saluandū: nō ad mortifica
dū. sed ad viuificandū. Vt
omis qui credit in eū. fide scz
operāte per dilectionē illi
adherēdo: nō pereat. sed ha
beat vitā eternā. Venit g'
cū oleo miscdie et benignita
tis. Nō eñi misit deus filiū
suū in mūdū. vt iudicz mū
dū: sed ut saluet' mūdus p
ipm. Nō venit ad condemp
nationē: sed ad saluationē.
Nātū eñi in medico fuit:
sanare venit egrotū. Qui at̄
ꝑcepta medici seruare con
tēpnit: ex seipso et nō ex de
fectu medici perit. Si ei ab
ipso saluari nō vis: ex teipo
iudicaberis. Vn̄ et dñs ait.
Qui credit in eū nō iudicat':
q̄a scz ꝑ fide dimittūt' ei pcc̄a

pro quibz dāpnaret'. Qui at̄
nō credit iā iudicatꝰ ē. id est
causā iudicij sui. hoc est dāp
nationis sue iā habz scz infi
delitatē. Infideles autē qui
nō hñt caracterē religionis x̄
ane iā iudicati eē dicunt': q̄
cū talibz nō fiet discussio i iu
dicio. cū constet eorū tales eē
de reprobis. et aptis inimicis.
et nō de familia regis. Vn̄ sine
discussione et sententia statim
rapient' in ignē eternū. Qui
autē caracterē regis habent.
et signū xpiane religionis.
et tamē opibz negāt. iudicabū
tur iudicio separacionis: et fiet
cū illis discussio. dicēte dño
Esuriui et nō dedistis m̄i man
ducare. Et hij qui tales sunt:
iā iudicati sūt iudicio discreti
onis apud deū. Iam eñ i hoc
sc̄lo discreti sūt reprobi ab elec
tis: licz iudiciū nondū appa
reat. Iudiciū autē separacōis.
euidens erit in futuro: quādo
separabunt' localit' agni ab
hedis. Vn̄ augustinꝰ ait. Nō
dū apparet iudiciū: et iam
factū est iudiciū. Nouit eñi
dñs qui sūt eius. Nouit in
area sua triticū. nouit et pa
leam: nouit segetē. nouit zi
zaniā. Quare aūt iudicatꝰ
sit ostendit. Q̄a scz non cre
dit i nomie vnigeniti filij dei:
i quo solo est salus credēti i eū.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ex deo igitur saluatur homo: sed
ex se dampnatur: quia ex se ha
buit quod credere recusauit. Que
sit autem causa dampnationis
reproborum ostendit dicens. Hoc
autem est iudicium: quia lux venit
in mundum. et dilexerunt homines
magis tenebras quam lucem. Id est
hec est causa iudicii et condemp
nationis: quia lux venit in mun
dum. id est verbum in carne. lux scilicet
diuinitatis in testa nostre fragili
tatis per formam visibilem mundo
apparuit. Vel lux spiritus sancti
Lu 12 missa est in mundum. Ignem enim ve
nit dominus mittere in terram. id est
in corda terrenorum: et non vult a
liud nisi vt ardeat. Et ideo certo
qui ardere non vult: merito con
dempnatur. Multi sunt qui magis
in tenebris volunt commorari quam
hoc igne illuminari: qui magis
diligunt tenebras quam lucem. Vn
iam iudicati sunt: quia ad partem
sinistram cum hedis propria volun
tate vadunt. et lucem dextere fu
giunt. Diligunt etiam homines car
nales magis tenebras peccatorum
a quibus exire nolunt: quam lucem.
id est christum peccata arguentem. Sic
magis dilexerunt tenebras ho
mines reprobi quam lucem. Quia
erant opera eorum mala. Omnis enim
qui male agit: odit lucem. Qui
[illegible] enim est in temptatione mali. et
cui malum placet: non coniungitur
luci. sed fugit eam. Deformis enim

non vult videri de die. sed te
nebras querit: quia de nocte la
tent macule. Egris autem oculis
odiosa est lux. Vnde et dyabolus
qui senex est. et habet oculos
tenebris assuetos. quia diu commo
ratus est in aere caliginoso: lu
cem sustinere non potest. Multi igitur
oderunt lucem: quorum sunt opera ma
la. Que sunt impietas. increduli
tas. odium eterne lucis: et nolle
eam aspicere. et velle in tenebris
peccatorum remanere. Quando igitur a
liquis peccatum suum diligit: odit lu
cem confessionis. Odit arguen
tem. fugit lucem: vt non arguantur
opera eius mala que diligit. O
dit igitur lucem que detegit mala:
et non venit ad lucem. vt non ar
guantur eius opera. Ostenso quod
iusticia dampnetur qui non credit:
ostendit qua iusticia saluetur
qui credit. Vnde et subiungit. Qui
autem facit veritatem venit ad lu
cem: vt manifestentur opera eius
quia in deo sunt facta. Quasi di
cat. Qui non credit iudicatur: quia
lux venit que admonet et exci
tat homines cognoscere sua mala
in quibus omnes sunt. Sed alii ode
runt admonentem lucem: et fugi
unt. ne arguantur eorum mala que
diligunt. Alii admoniti per lucem
accusant sua mala. quod est ve
ritatem facere: et sic illuminantur.
Qui igitur facit veritatem: accusat
in se mala sua que sibi displi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cent.. Non sibi parcat. vt d's parcat: nō sibi ignoscat. vt de
us ignoscat. Nā sicut mali
fugiūt lucē. dū nolūt peccata
accusare p confessionē: ita bo
ni veniūt ad lucē. pctā nō oc
cultando sed aperiendo. Patet
ergo q qui facit veritatē. id ē
opa bona que veritas iubet:
venit ad lucē accusando se. vt
pctā sua deleant. Iniciū eni
boni: est accusacio mali. Et
ita opera eius scz q sibi displi
cet et q se accusat vt d's excu
set. manifestant: quia in deo
facta sūt. Nisi enī lux illi lu
ceret: sibi nō displiceret. Hij
igit qui veritatē faciūt. et ad
lucē veniūt: p ipsā lucē que
est xp̄us saluant. Mali aūt
a seipsis et nō a xp̄o habent
q iudicant et condēpnātur.
Non enī misit deus filiū suū
vt iudicet mūdū: sed ut sal
uetur mūdus p ipsū. Venit
enī in primo aduētu in spū
māsuetudīs et suauitatis: ve
nit cū oleo et vnctione spiritua
61 li. Dicit ysaias ipse ait. Spi
ritus dm̄i sup me. eo q vnxit
me. Hec est vnctio spūs scī:
que docet de omib3. Hoc est o
leū leticie. quo vnctus ē xp̄s
pre participib3 suis. Spūs
aūt scūs oleo cōparat: q̄a ipse
[illegible] est fons viuꝰ. cui nō communi
cat alienus: sicut oleū alijs li

quorib3 nō miscet. Vnī in eccle 7 A
siastico dicit. Inuenit nathan
pheta: sicut adeps separatus
a carne. Et iterū. Quasi bal 24
samū nō mixtū odor meus.
Ipse etiā more olei illūinat.
pascit. sanat. penetrat. sup
enatat. Illuminat cecos. pas
cit famelicos. sanat egrotos.
penetrat duros: supenatat.
quia ad supna nos eleuat.
Hac vnctione puuli fouent.
egri sanātur. robusti ad certa
mina pparant: vt dupliciter
vncti. et lenes sint alijs. et pi
gues sibi. Septē etiā dona spūs
scī septē pprietatib3 olei pnt
adaptari. Oleū enī timores
sedat: ecce spūs timoris. Leni
t pascit: ecce spūs pietatis. Il
lūinat: ecce donū sciēcie et dis
cretionis. Lesa mēbra consoli
dat: ecce spiritus fortitudinis.
Penetratiuū est et subtile: ecce
spiritus consilij. Supenatat.
et sursū fertur: ecce spūs ītel
lectus. Cibos condit. et sapi
dos reddit: ecce spūs sapiē.
De hoc oleo ysaias ait. Com 7
putrescet iugū a facie olei.
Iugū enī pcī quo caput ad t
ram īclinat: adueniēte spū
scō destruit. De hoc etiā oleo
in deuteronomio moyses ait. 33
Bndictus in filijs aser. sit
placēs fratrib3 suis. Tingat ī
oleo pede suū. ferrū et es cal

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

namentum eius. Sicut dies iu-
uentutis tue: ita et senectus tua.
Aser interpretatur beatus: et sig-
nificat xpm. Qui placens fuit
fratribus suis. id est apostolis: nam
pro eius amore sanguinem suum
fuderunt. Tinxit in oleo pedem
suum. id est spiritu sancto gratiam chorum a-
postolorum. qui singulariter dicitur
pes: quia in multitudine credentium
est anima una et cor unum.
Ferrum et es dicitur eius calcia-
mentum. id est predicatio acuta
et incisiua. que per ferrum signifi-
catur: et durabilis atque sono-
ra. que per es designatur. Quod
autem subiungit. sicut dies iuuen-
tutis tue. ita et senectus tua.
Innuit: quia ecclesia talis erit in fi-
ne seculi. qualis in principio
fuit. In fine erunt robustissi-
mi. sicut fuerunt in principio:
debiles autem sunt in medio.
Non solum autem per oleum: sed per
unguentum seu unctionem spiritus
sanctus designatur. Unde et in canti-
cis dicuntur ubera sponse fragran-
tia unguentis optimis: id est
spiritus sancti donis. Et ps. ait.
Sicut unguentum in capite: quod
descendit in barbam barbam aaron.
Unguentum in capite: spiritus sancti
gratia in xpo. Ungentum enim non
fit sine pinguedine. Et spiritus
sanctus mentem impinguat deuoti-
one et caritate. Unguentum tu-
mores sedat. dura emollit.

aspera lenit. uulnera sanat.
carnem putridam corrodit. et con-
sumit. Et spiritus sanctus tumorem
superbie tollit. corda dura per ob-
stinationem et acediam mollia
reddit. asperitatem iudicie in-
mansuetudinem conuertit. uul-
nera id est auaricie hyatum sa-
nat et claudit. Carnem putri-
dam castrimergie et luxurie de-
siccat. et perimit. Unguentum
autem ex pluribus speciebus confi-
citur: et spiritus sanctus plura gratiarum
dona in se continet et comprehen-
dit. Hoc igitur oleo pietatis. hoc
unguento suauitatis unctus.
uenit filius dei ut mundum sal-
uaret: et non ut condempnaret.
Unde ad eius mansuetudinem oste-
dendam in specie columbe spiritus
sanctus super xpm apparuit: super
apostolos autem in specie ignis. In
xpo enim mansuetudinem ostendit:
in apostolis peccatorum rubiginem con-
sumpsit. et eos corroborauit.
Dicit scriptum est. Vestimentum
concretum in sanguine erit in com-
bustionem et cibus ignis: uer-
salitur a spiritu sancto sanguis pecca-
tum consumatur. Super xpm isti-
ma in columba spiritus sanctus ap-
paruit: quia homo pro ho-
minibus factus. mitem pro ho-
minibus prebuit. Quis enim instantia
iudicis ferret. si prius nos
per mansuetudinem corrigeret.
culpas nimis per zelum terreret

dimus examinare voluisset.
Noluit prius peccatores ferire:
sed colligere. In columba ergo
super illum apparere debuit spiritus
sanctus: qui non veniebat. ut
peccata per zelum iam puniret. sed
adhuc per mansuetudinem to
leraret. Per ignem autem apos
tolis apparere debuit: ut pec
catorum rubiginem in eis consu
meret: et contra semetipsos
spirituali fervore accensi. pec
cata quibus deus per mansue
tudinem parcit. ipsi in se per
penitenciam punirent. et in
aliis predicando et detestan
do destruerent. In vespere siqui
mt 16 dem mundi fuit celum rubeum:
id sancti igniti. et caritate ac
censi: quod signum fuit future
serenitatis. Ipsis enim medi
ii cor v antibus per spiritum sanctum reconcili
ati sumus deo. De huius autem
28 ignis fervore dicitur in Iob. Fer
rum de terra tollitur: et lapis
calore solutus. in es vertitur.
Qui enim prius erant duri
et obstinati de terrenorum amo
re sunt sublati: et lapis calo
re spiritus sancti solutus in es ver
titur: ut qui prius quasi lapi
dei et insensibiles extiterant.
postmodum per operationes for
tes. et per predicationes cla
ri et sonori essent. In igne
autem et columba potius quam in
alia specie spiritus sanctus monstra

tur: quia simplices facit et ar
dentes. Simplices puritate: ar
dentes emulatione. Non enim
placet deo simplicitas sine
zelo: vel zelus sine simpli
citate. Unde de beato Iob dicitur: p^o
quod erat simplex et rectus. Cor
enim quod spiritus sanctus tangit: et man
suetudinis lenitate fit tran
quillum: et zelo rectitudinis et
iusticie accensum. Beati enim
prudentes sunt sicut serpentes: mt x luc x
et simplices sicut columbe. Unde
apostolus ait. Nolite pueri ef i cor 14
fici sensibus: ecce prudentia ser
pentis: sed malicia parvuli
estote. ecce simplicitas columbe
Per autem spiritualis columba
septem habet oculos. qui sunt
septem dona spiritus sancti: de quibus iiij.
in canticis dicitur. Oculi tui colum
barum. Unde autem dixi per septem proprie
tates. que materiali columbe con
veniunt designantur. Columba enim
gemitum habet pro cantu: ecce
spiritus timoris. Felle caret et
pullos alienos nutrit: ecce
spiritus pietatis. Super aquas re
sidet. ut praviat umbram acci
pitris: ecce spiritus sciencie. Gregatim
volat: ecce spiritus fortitudinis.
Scriptum est enim. Ve soli quia si c^o 4
ceciderit: non habet sublevan
tem. Et iterum frater fratrem adiu
vans: quasi civitas firma. Me
liora grana eligit. et cada
veribus non pascitur: ecce spiritus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

consilij. Non requiescat in pa
lude. sed ĩ altũ ponit nidũ
suũ. nidificãs in summo ore
48 foraminis. sicut iheremias ait.
ecce spũs ĩtellectꝰ. Puro grã
no vescatur: et p̱ spiritũ sapiẽ
homo delectatur in grano pu
Jo xij ro. qd cadens ĩ terrã multũ
attulit fructũ. Non solũ aũt
in spẽ colũbe apparuit spũs
sc̃us in baptismo. et ĩ specie
ignis in die penthecostes. sed
in spẽ flatus datus ẽ discipu
lis in die resurrectiõis: qñdo
xp̃us insufflauit et ait. Acci
Jo xx pite spm scm. Sicut eñ sine
spiritũine flatus hõ viuẽ nõ
potest: ita sine spũ sc̃o inspi
ratione aĩa nõ pt viuẽ. Ex
flatu aũt aliqñ calida refri
geramꝰ: qñq3 etiã flando et
aspirando frigida calefacimꝰ.
Et spũs sc̃us calefacit torpen
tes: et refrigerat feruore temp
tationũ estuãtes. Refrigerat:
Jo iiij qa ipse est fons aque viue sa
lientis in vitã eternã. Cale
facit: qz ipse est ignis. quem
Lu 12 dñs venit mittẽ in terrã. De
quo igne ĩ exodo dr̃. Si quid
12 residuũ fuit: igni reseruetur.
Multa enĩ misteria. que nõ
valemꝰ p̱scrutãdo attingẽ
igni spũs sc̃i debemꝰ hũilit'
reseruare. De hoc etiã igne
iij r 18 ĩ tertio regũ dr̃. Deus qui exau
dierit p̱ ignẽ: ipse sit deus.

Et postmodũ ait. Cecidit ignis
dñi. et vorauit holocaustũ.
⁊ ligna et lapides: puluerẽ
quoq3 et aquã que erat in aq
ductu lambẽs. P̱ ignẽ exau
diuit dñs. et mariẽ in die pe
thecostes. qñ in specie ignis
spm scm sup̱ aplos misit. Ig
nis aũt dñi holocaustũ bonoꝝ
operꝫ vorat dr̃: qñ spũs sc̃us
sacrificiis nr̃is delectatur. Nõ
enĩ voramꝰ: cũ delectatione su
mimꝰ. P̱ holocaustũ mor
tificatio carnis. p̱ ligna exẽ
plũ opis. per lapides cõstan
cia mentis. p̱ puluerẽ humi
litas cordis intelligitur. Aquã
que erat in aqductu lambit
ignis: qz minimã lacrimã nõ
relinqt dñs irremuneratã.
De hoc etiã igne ĩ libro iudicũ vj
dr̃. qñ cũ dixisset angls gedeo
ni. tolle carnes ⁊ panes azi
mos et pones supra petrã.
⁊ ius desup̱ fundes. Cũq3 fe
cisset ita extendit angls sũ
mitatẽ virge quã tenebat:
et tetigit carnes ⁊ panes azi
mos. Ascenditq3 ignis de pe
tra: et carnes. azimosq3 pa
nes consũpsit. Gedeon ĩterp̃
tatur circuiens ĩ vtero: per quẽ
sc̃i intelligũtur. qui suas circui
eunt cõsciãs. Vediũ cũ gedeo
ne occidimꝰ: cũ carnalẽ appe
titũ dño ĩmolando ĩ nobis
destruimꝰ. P̱ petrã xp̃s ĩtelli

37

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gitur. Carnem ergo super petram poni
mus: cum corpus nostrum christi immi
tacione cruciamus. Ius etiam con
tinuum desuper fundit: qui in con
versatione christi ipsas etiam a se
carnales cogitaciones eximani
uit. Quasi enim ius ex carne
in petram fundit: quando mentes a
carnalium cogitacionum fluxu
euacuat. Que angelus virga
tangit: quia intencionem nostram
nequaquam potestas divini adiu
torii deserit. De petra autem
ignis exit. et ius carnesque con
sumit: quia afflatus a redemp
tore spiritus. tanta cor nostrum flam
ma compunctionis concremat. ut
omne quod in eo est illicitum operis
et cogitacionis exurat. Ad hunc
igitur ignem fratres accendendum debemus
ut calefaciamur ad amorem. et
illuminemur ad cognicionem: sicut
scriptum est. Accedite ad eum et il
Lev. 6 luminamini. Hoc igne omnia sacri
ficia nostra debemus accendere.
ne forte dominus conquerendo dicat
Gen. 22 de nobis. Ecce ignis et ligna:
ubi est victima holocausti?
Lc. 12 Ignis in terram missus est ut ar
deat. Lignum crucis dominice et sanctorum
rum exempla nobis reliquit
dominus: quibus ignem istum in cordi
bus nostris accendamus. Rara
tamen est victima holocausti:
quia pauci hoc igne sunt accensi.
32 Et quoniam scriptum est in ysaia.
vivit dominus cuius ignis est in syon.

id est in presenti ecclesia: et caminus in
ihrlm. id est in eterna patria: con
geramus in hoc mundo quasi in alie
na domo aliquot carbones:
ut exinde copiosum ignem in pro
pria domo faciamus. Accenda
mus igniculum in syon. ut ca
minum ignis copiosi in superna
patria habeamus. Faciamus
veritatem. ut veniamus ad lucem.
spiritus sancti. ut amplius illumine
mur: et manifestentur opera nostra
ut luceant aliis ad exemplum
quia in deo facta sunt. Qui autem
male agit. hanc lucem odit. et
claritatem huius ignis fugit: fu
mum autem sequitur. et tenebris in
voluitur. Unde in igne et fumo Apo 14
lex data est: ut per ignem illumina
ad gentium. per fumum excecacio
iudeorum intelligeretur. Accedamus
igitur ad hunc ignem. ut illumine
mur in presenti luce gracie. in futu
ro vero luce glorie et claritatis eter
ne: prestante domino nostro ihesu christo:
qui cum patre et spiritu sancto vivit et
regnat deus: per infinita secula
seculorum amen. Feria tercia post
pentecostes thema ex euangelio

Qui non intrat per ostium in Jo. 10
ovile ovium. sed a
scendit aliunde:
ille fur est et la
tro. Dominus in deuteronomio prece Dt. 20
pit filiis israel. quod quando accesserint
ad expugnandam aliquam civitatem.

Fa 3a p9 petri the[illegible] de [illegible] fo 103 57

offerat eis primum pacem: iuxta
mt x illud. Primum dicite. pax huic pace
domui. Debemus ergo nobis offer
re. Paratus est enim dominus reconci
liari vobis: si vultis cum illo pa
Zac 1 cem habere. Convertimini ad me di
cit dominus: et ego convertar ad vos.
Quod si pacem recipere nolueritis:
mt x revertetur pax ad predicatorem.
Suus enim bona intentio. et pre
dicandi labor. et si non proficiant
hiis qui pacem recusant: non pri
vabuntur premio competenti.
2 r 1 Scriptum est enim. Sagitta iona
the numquam abiit retrorsum. Nam
sermo predicatoris. vel sibi vel
aliis prodest. Qui autem pacem
recusat cum domino facere: durum est
act 9 ei contra stimulum calcitrare. Ipse
enim potens est de inimicis suis
deut 32 se ulcisci. Reddam inquit ultionem
hostibus meis: et hiis qui oderunt
ex 13 me retribuam. Durum est teste lu
mt 21 ce pugnare cum lapide. Hunc
enim super petram ceciderit: sive pe
tra supra ipsam confringet. Ti
meant igitur qui pacem oblatam re
dt 20 spuunt. quod in deutronomio dicitur
Si enim civitas cui pax offerebatur
pacem recusabat precepit dominus. quod
omnes viri interficerentur. mulieri
bus et parvulis reservatis. Heresi
arche enim et obstinati. et ma
iores cum pluribus iniuriis. ab ecclesia
debent expelli: ut simplex po
pulus liberetur. Arbores etiam
steriles scindi iubentur. et fruc

tificere reservari: ne scilicet iustus
pereat cum impio. Si autem homines
civitatis pacem recipere vellent:
aperiebant portas. et sub tribu
to serviebant. Qui enim aperiunt
portas per confessionem: solvunt
tributum per satisfactionem. Nos ergo
qui vobis verbum dei predicamus.
quasi civitates animarum vestrarum contra
peccata pugnando obsidere ve
nimus. Dominus autem consuluit vobis
ut consentiatis nobis: et pacem
faciatis. Esto inquit dominus consen mt 5
tiens adversario tuo: dum es in via.
Verbum enim dei precipue vobis et vo
bis secundum quod carnales estis adver
satur. Predicator autem ad imi
tationem moysi pugnare debet et
dicere. Si quis domini est: iungatur exo 32
michi. Ponat vir gladium super
femur suum. Hic est gladius verbi dei
quo carnalitatem a nobis rese
care debemus: et transire per me
dium castrorum. id est absque persona
rum acceptione peccata impugnare. eph 6
ut non parcamus patri et fratri.
vel amico vel alicui potenti
persone. Pauci autem sunt hodie qui
cum tanta libertate et sine perso
narum acceptione predicare aude
ant. Mirantur enim plerique perso jude 1
nas questus causa: eo quod veri
tas odium pariat. Adulatio autem
amicitias sibi conciliat. Provi 1 r 13
daverunt enim philistei. id est de
mones quod non sit faber ferra
rius in israel usque ad stimulum cor

rigendum. sicut in libro regum dicitur.
Faber ferrarius debet esse predi
cator. qui arma spiritualia debet
fabricare. et stimulos acuere.
quibus tamquam pastor pungat pigros
et obstinatos. Primo tamen se
ipsum debet pungere. ut compunga
tur et aspera sustineat: qui
alios ad asperitatem penitentie in
uitat. Sicut scriptum est. Ferrum per
transiit animam eius: donec ve
niret verbum eius. Postquam autem
animam eius ferrum pertransiit:
eloquium domini inflammavit eum.
Ego autem fratres valde debilis sum
et insufficiens ad impugnationem
peccatorum. Retusus est stimulus
meus: peccatis meis exigentibus.
Bona enim vita stimulum predi
catoris exacuit. Unde pro me
qui athleta vester sum licet debi
lis et infirmus rogare debetis
dominum. quatinus ad impugnanda
vicia et contrarias potestates in
vires ministrare dignetur. Qui
non intrat per ostium in ovile o
vium. etc. Ut ea que in hodi
erno dicuntur. facilius intellige
ecclesia et planius exponere valeamus.
quid sit ovile. quid oves. quid os
tium. quis ostiarius. que pascu
a. quis pastor. et quis fur vide
amus. Ovile est catholica ec
clesia: sive consortium sanctorum.
Oves sunt fideles in ecclesia. osti
um est christus: ostiarius spiritus sanctus.
Pascua doctrine divina scriptura.
pascua gratie eucaristia. pascua
glorie vita eterna. Pastor prin
cipalis christus: pastor secundarius
bonus ecclesie prelatus. Prefes
ecclesia dicitur ovile: sicut scriptum est.
Ut fiat unum ovile et unus pas
tor. Ex conversis enim de iudeis
et de gentibus. facta est una ecclesia.
Unde et sponsus in canticis ait. 6
Una est columba mea: quia u
no spiritu vegetatur. unus spiritus
sancti nexu in unum coniuncta.
In hoc ovili teste ysaia accu xi
babit lupus cum agno. id est
raptores et tyranni ad deum con
versi. cum mitibus et mansuetis.
Ab hoc ovili exierat: qui ait.
Erravi sicut ovis que periit.
Qui enim ab hoc ovili exit:
lupus infernalis continuo ip
sum rapit. Unde ozee ait. Fur in vij
gressus est spolians latruncu
lus foris. Dyabolus autem non
potest aliquem spoliare. nisi
foris: id est nisi prius eum ab
ecclesia traxerit. Oves sunt fi
deles in ecclesia. benigni. man
sueti. et suaves. utiles domino
suo. vellere. pelle. carne. fi
mo. fetu. et lacte. et butiro.
Vellere. id est exteriori conversa
tione. pelle id est temporalium
distributione. carne. id est proprie
carnis immolatione et morti
ficatione. fimo penitentie. fetu bo
norum operum. lacte pietatis et
caritatis
innocentie. butiro. id est carnis pu

guedine. De hijs omib; in
canticis dr. Dentes tui sicut
greges tonsarum que ascenderunt
de lauachro. omnes gemellis
fetib; et sterilis non est in eis.
Dentes dicunt in ecclesie corpore
qui peccata rodunt. scripturas atte
nunt. alios in corpore ecclesie tritu
rant. In ordine disponuntur. for
tes. candidi. sibi ipsis quodam
modo insensibiles. sed ceteris me
bris utiles. sine carne sine cu
te. ab omni superfluitate alieni.
sibi inuicem coniuncti. ita quod nichil
inter se possunt pati. Hij autem sunt
sicut greges. quia in pastuis eter
ne vite pariter gradiuntur: et
pastorem bonum. sicut oues sequun
tur. Tonse autem dicuntur oues
iste pro tione superfluitatis de
positione. gemellis fetibus
propter vitam et doctrinam. vel prop
ter dei et proximi dilectionem
vel propter duplex premium.
mt 19 Centuplum enim accipiunt in pre
senti: et vitam eternam in futuro.
Ascendere et dicuntur: quia semper in
melius proficiunt. tendentes de
virtute in virtutem. De lauachro
autem ascendunt: quia fluentis gratiarum
tui ex fonte spiritus sancti abluuntur
et refrigerantur. Hic est fons
ortorum. puteus aquarum viuen
cium: que fluunt impetu de ly
ca 3 bano. Fons ortorum quo rigan
tur et fecundantur ortuli conscie
ciarum. Puteus aquarum viue

cium. propter fecunditatem doctri
ne. et habundanciam gratie. Aque
viuentes spiritus sancti dona: aqua vi
uens sacra scriptura. Aquas
non viuentes habent. qui sine in
spirationis affectu et absque
ope sola memoria scripturas re
tinent. Hec autem aque de ly
bano fluunt. id est de candore
celestis gratie. vel diuine sapien
tie. que candor est lucis eterne. De
hijs etiam fluunt: qui virtutib;
candidi sunt. Sicut scriptum est. ca 1
Flumina de ventre eius fluent
aque viue. Impetu autem fluunt: Jo vii
quia nichil eis resistit. sed omnia
impedimenta salutis subuertunt.
Bonus est impetus iste: de quo
dicitur. Fluminis impetus letificat
ciuitatem dei. Est autem impetus
malus. scilicet impetus carnis:
qui impulit dauid in bethzabee. ii r xi
Et impetus mundi: qui impulit so
cium pauli. vt eum relinqueret. i thi 3
De quo ipse ait. Demas me re
liquit: diligens hunc mundum.
Et impetus dyaboli: qui iudam
impulit. ut traderet xpm. De hoc
autem fonte spiritus sancti ysaias a
it. Haurietis aquas in gaudio xii
de fontib; saluatoris. Plura
liter dicit fontib;: propter do
norum pluralitatem. Cum gaudio
enim spirituali haurire debemus
aquas refrigerii de septem fon
tib; saluatoris. Aquas autem se
culares cum poria cupiditatis

Jo iiij hauriũt aquam. De quibz dr. Qui
biberit ex hac aqua: siciet iterũ.
Ecc^e v Q^a auarus nõ implebit^r pecu
nia. Fontis autẽ spũs sancti.
seu putei haustoriũ est humili
tas q̃ incinctur ad yma. Funis
mãdata: manus opacio. Fu
nem manu tenem^{us}. ut hauri
amus aquas: quãdo mãdatã
ope cõseruam^{us}. De hoc fõte
13 zacharias ait. Erit fons pate͂s
domui dauid. et habitantibz
ihrlm. in ablucione͂ pctõr.
Fons iste sordes abluit: sed in
de sordes nõ ↄtrahit. Ardorẽ te͂
poraliũ tollit: ignẽ viciorũ ex
dicit tinguit. Refrigerat contra tep
tacionũ feruore͂: refrigerat cõ
tra labore͂. humectat ꝛ vires
cere facit cõtra siccitatẽ: fructi
ficare facit contra sterilitatẽ.
de proprietatibz fontis Fons iste ĩ estate frigidus est.
cõtra feruore͂ viciorũ. calidus
in hyeme cont^r torpore͂ et fri
gus pctõr. In hyeme eciã ad
uersitatis nos calefacit amore.
Riuus eñ fontis augmẽtat^r
ex nubibz. pluuia et tẽpesta
te: quia amor et grã amplia͂
tur in tribulacione. In estate
autẽ ꝓsperitatis nobis pstet re
frigeriũ: vt nõ excedam^{us} mo
dũ. Fonti autẽ compat^r ~~spũs~~
spũs sci sep^a pietates ysa^e vij spũs sctũs: q^a septẽ habz ꝓpie
tates. que septẽ donis spiritu
sci adaptant^r. Fons ad val
les et ad yma fluit: ecce spũs
timoris humilians aĩam. ꝛ nõ
querẽs gradũ altũ. qr timet
ruinã. Fons ex se emittit dul
cem aquã^r. et iux^a illã recrea
tur pegrini et fessi: ecce spũs
pietatis. Fons cito et facile t^r
batur: et cõsciẽcia iusti eciã
pro modico veniali contur
bat^r. Ecce spũs sciẽ. quo homo
pctã sua cognoscat: et ꝓpriã
attendẽs miseriã luget et cõ
tristat^r. Fons indefinens iugi
ter fluit: ecce spũs fortitudĩs.
qui homine͂ in bono ꝑseue
rare facit. Fons refrigerat et
ardore͂ tollit: ecce spiritus con
silii: tollens ardorẽ cupidita
tis. dũ consulit distribue͂ tem
poralia. vt acquiram^{us} eter^a.
Opa autẽ mẽ diuine͂ refrige
rare. Vñ et paulus ait. Det ij thi i
misericordiã dñs ~~onesfor~~ one
sifori domui: quia sepe me
refrigerauit. Fons purus ẽ
ꝛ clarus: et harenulas scatu
riendo sursũ leuat. Ecce spũs
intellectus: quo mentis oculus
ad celestia ↄtẽplanda pur
gat^r. et mẽtes humiliũ sursũ
attollunt^r. Vñ et dicit^r vehe
mẽs: id est mente͂ sursũ ve
hens. Tantũ aut potest ascẽ
dere aqua fontis: quãtũ descẽ
dit. Et spũs scũs animã vs
qz ad celũ attollit. Fons a
menus ẽ et delectabilis: ꝛ ho
mines sanat et reficit. Ecce

spūs sapiē. quo delectatur aīā
in contēplacione diuinitatis.
Dicit autē ceruus desiderat
ad fontes aquarum hausto ser
pente: ita et nos qui vene
nū a primis parētibꝫ hau
simus. ad huc fontē cum eā
aquas eciā desiderare debemus.
Hic est fons de quo ps̄ ait.
Quoniā apud te est fons vite.
ij Et in genesi dicitur. Fons ascē
debat de tra: irrigans vniu
sam supficiē terre. Hic enī
fons de paradiso oritur. et reno
uat faciem tre: qr̄ terrā libe
ri arbitrii facit virescere. De
iiij hoc eciā fonte iohel ꝓpheta
ait. Egredietur fons de domo
dn̄i: et irrigabit torrentē spi
narum. Et egiptus in desolaci
onē erit: et ydumea ī desertū
pdicionis. Torrens spinarum
dicitur spūs hominis. qui prius
fuit quasi alueus spūs scī. Sed
postmodū deficientibꝫ aquis
repletus est spinis: et inutili
bus herbis. Misso autē spū
scō. et torrēte spinarum irriga
to. egiptus. id est mūdus fcūs ē
in desolacionē: qui prius ha
bebat cōsolacionē tēpalium.
Vnde ꝓpheta ait. Renuit con
solari aīā mea. Cui enī a
quis spūs scī irrigatur: conso
lacionē in tēpalibꝫ nō que
rit. Ydumea autē fuit ī deser
tū pdicōis. Minime enī vas

tata est: et domus pc̄ti deser
ta facta ē. Ex hoc autē fonte
septē emanant riuuli. Primus nau 3
aque. dū homo cōteritur: et
incipit pcc̄a lugere. Secundus ace
ti in principio penitencie: que
grauis est in inicio et quasi a
cetosa hiis qui nō consueue
runt ieiunare. vigilare. et a
lia opera penitencie facere. Tercius
est vini: quādo incipit aīā in
penitencia delectari. Vinū enī
forte est iocūdū et delectabi
le: ita et pnīa. licꝫ sit grauis
in se: reddit tamē delecta
bilis et leuis ex caritate et de
uocione. Quartus est riuus
olei. quādo hō iam nō solū
sibi intendit. sed insup aliis
cōpati nouit: et opibus mi
sericordie erga proximos affluit.
Quintus riuus ē lactis: qn̄do
purgata est aīā. et ad plenū
mūdificata pdictis riuulis
et fit innocens et candida mo
re lactis. Et in hoc statu pro
modico veniali frequenter ad
cōsolatoriū cōfessionis recur
rit. Sextus riuulus est mel
lis. quādo iam ꝑficit ad
dulcedinē contemplacionis
videndo et gustando quoniā
suauis est dn̄s et dulcis.
Septimus fluuius est nectaris
quē homo in hoc statu pfecti
onis recolit bn̄ficia a deo si
bi exhibita. Hec sunt quasi

spēs aromatice et delectabiles
Ex alia autē parte recolit ma
la que fecit. Hee sūt q̄i amare
species: quas omēs simul con
terit ī mortariolo cordis. lau
dando et grās agendo. p̄ ma
lis dimissis. et pro būficijs ex
hibitis. Et ex irriguo supio
ri p̄dictas spēs distemperās:
et quasi riuulo celestis necta
ris mentē suā reficiens. Et ita
hijs septē riuulis q̄si septem
balneis abluta et purificata
aīa. velut ouis xp̄i ascendēs
cā 6 de lauachro. a pastore pprio
cui⁹ vocē agnoscit deducit̄:
velut ouis ioseph. cū quo in
gredit̄ et egredit̄. et pascua
vite īuenit. Ostiū autē per
qd̄ ingrediendū est ī ouile ē
xp̄us: ipo teste qui ait. Ego
sū ostiū. Ipse enī ianua ē pa
radisi: clauis aūt est crux ei⁹.
22 De quo ysaias ait. Ponam
clauē domus dauid sup hu
xxi merū ei⁹. Et in apocalipsi
dicit̄. Hec dicit qui tenet cla
uem dauid. Cristus ḡ ianua
est: et ostiū humile. Vn̄ si vo
lum⁹ p̄ hoc ostiū intrare: o
portet nos humiliare. Flati eī
in humile ianuā offendūt:
et erecta ceruice īrare nō pnt.
n. De hoc ostio in iosue dr̄. Qui
qs̄ egressus fuit ostiū dom⁹
sue: sanguis ipius sup caput
+ ei⁹. Et in apocalipsi dicitur.

Ostiū magnū aptū est ī celo.
Heretici autē p̄ hoc ostiū int̄
re dedignant̄: sed p̄ furtiua
ostia nitunt̄ introducē illos.
quos seducūt. Teste aūt augu
stino ī pariete singlarit̄ erecto
et nō cōiūcto alijs si ostiū fa
cias: q̄cquid īrauerit foris est.
Ostiarius aūt p̄ quē sanctifica de ostio
mur. vt in ecclesiā introduca
mur: est sp̄us sc̄us. P̄ hoc ostiū
non īrant symoniaci qui p̄
pecuniā: nec chorite q̄ p̄ vio
lenciā in ouile ~~ouile~~ ouiū xp̄i
fures īroducuntur. Teste autē
aplo ad romanos. qui sp̄itū xp̄i 8
nō habent: hic nō est eius.
Et ita nemo potest mēbrū
xp̄i. vel ouis eius eē: nisi sp̄i
tū xp̄i habeat. neq; īrare de
bito mō nisi p̄ ostiariū istum.
Ipse enī sicut ad ephesios dicit̄. +
quosdā dat aplos. quosdā p̄
phetas. alios euāgelistas. ali
os pastores et doctores. Et ita
scdm̄ grāy diuisitatē. diuersos ī
ecclīa gradus īstituit: et diuer
sos diuīsis modis īroducit.
Sicut enī ex auro purissimo
diuersa vasa fabricant̄: ita
scdm̄ diuīsas grās sp̄us scs̄ di
uersis cōformet̄. Ipse enī ar
tifex mirabilis quos semel ī
pleuerit: varijs officijs ydo
neos reddit. Consideremꝰ da
uid. amos. danielē. petrū.
paulū. matheū. Implet en

tharedū pueꝝ : et psalmistā
Amos 1 facit. Implet pastorē armen
tariū sicomoros vellicantē :
dan 1 ⁊ facit ꝓphetā. Implet absti
puer 4 nentē : et facit iudicem senū.
mt 4 Implet piscatorē : et facit p̄
dicatorē. Implet psecutorē :
act 9 et fecit gentiū doctorē. Implet
mt 9 publicanū : et facit euāgelis
tā. Humanū autē animū :
subito ut illustrat īmutat.
De hac etiā graciaꝝ diuisione
ī nu̇ dixit dn̄s ad moysen. Co
ngrega mi septuginta viros de se
nioribꝫ isrl'. et auferā de spū
tuo. tradāq̄ eis. ut sustentēt
tecū onus ppli. Sicut aūt ca
dela sine sui diminutione.
multis alijs lumē īpartiendo
ministrat : ita de spū scō q̄ erat
ī moyse dn̄s assūpsit. et alijs
tribuit. Dicit g°. Auferā de spi
ritu tuo. id ē. sumā de spiritu
scō qui in te est. Christus aūt
pater de spū filij sui sūpsit :
et septuaginta discipulis distri
buit. Hic s' artifex mirabilis
est velut beseleel. de quo ī exo
31 do di. q̄ īpleuit eū dn̄s spū
sapiē ⁊ ītelligēcie et sciē et dei
doctrina ad excogitādū et facie
dū opus in auro et argento.
⁊ ere. sculpendisq̄ lapidibꝫ.
Beseleel umbra dei interpretatur.
⁊ spūs scūs nob' umbrā refri
gerij p̄stat. Facit aūt opus in
auro ī illis scilicꝫ quos īplet

sapiēcia. Opus ī argēto ī hijs
quos īplet dīna eloquēcia.
Opus in ere in illis quos ī
plet cōstancia in p̄dicatione.
Es enī sonoꝝ et durabile ē.
Lapides autē preciosos scul
pit. dū scōꝝ animas varijs
virtutibꝫ exornat. ⁊ īsignit.
Propt' huiu̅oi siquidē subtilē
opationē. et opeꝝ varietatē
spūs scūs dicit' digitus dei. exo 8
P digitū dei opacio ītelligit'.
Vn̄ in exodo magi dixerunt
pharaoni. Digitus dei est hic.
id ē dīna opacio. P digitū
tamē magi illi spm̄ scm̄ nō
ītellexerūt. Dicit' enī q̄ in
tercio signo defecerūt magi.
q̄a benignitatē. que attribu
itur spūi scō. illā maxime
quā nobis īincarnacōe sua
exhibuit nulli philosophi
cognoscē potuerūt. Aut tamē
de duabꝫ alijs psonis. id ē de
p̄re et filio aliquā noticiā p
curatiuis habuerūt. Ostiū
igit' nō cognouerūt : nec per
ostiū ītrauerūt. Extra eū cer Io 10
tuce ambulātes. et scienciā
suā sibi attribuētes : euanu Ro 1
erūt in cogitacōibꝫ suis. No
luerūt enī se humiliare : et
ideo nō potuerūt p humile
ostiū introire. Neq̄ enī sa
piēcia. neq̄ legis obseruan
cia. neq̄ bona vita valet si
ne illo. Dicit aūt gētiles

dicūt etiā iudei: nō furtū fa
cimus. nō adulteriū. a pctīs
abstinemus. bene viuimus. bo
na opa facimus: sufficit nob.
Qz si per ostiū non ītrant: qd
eis prodest. Unde gloriātur.
Ad hoc enī debet unusqz pdesse
bene viuē: vt detur ei semp
viuere. Non enī dicendi sūt
bene viuē. qui finē bene vi
uendi vel veritate nesciūt. vl
īflatione contēpnūt. Qui igi
īcreduli sūt. id est gētiles sar
raceni et iudei. p hoc ostium
nō intrāt. Alij autē intrāt ī
ouile ouiū. sed non p ostiū:
de quibz dn̄s in hodierno euā
gelio ait. Qui nō ītrat per os
tiū in ouile ouiū: sed ascēdit
aliunde ille fur est et latro.
Cū autē duplex sit ītroitus in
ouile. id ē in eccliam. unus pas
toris pro pascendis ouibz. a
lius ouicule vt fiat de grege:
pmo agit de īgressu pastoris.
postmodū de īgressu ouis. Et
est expressa silitudo int ostiū
ouilis et xpm̄. Nā sicut p os
tiū ingredit pastor ad prebē
da ouibz cibaria. et ponēdū
in psepio fenū. et postea oues
egrediūt p eū ad pascua vi
recia. que nō ministrant eis a
pastore: sic p xpm̄ īgredit
pastor ecclie ad sanāda et sa
gināda ouiū corda. et post
modū egrediunt ad pascua

eterna. que nō ministrant nisi
ab eterno pastore. Heretici
aūt intrāt ī ouile ouiū. sed
nō p ostiū. Licz enī xpm̄ pre
dicēt. ī fideli t tamē ipm an
nūciāt: qa doctrinā eius in
parte adulterāt. et falsa veris
admiscēt. Unguentū enim
eorū nō est pisticū. i. fidele:
quia species adulterinas
admiscēt. Ascendūt etiā hē
tici ad culmē plaionis nō
p xpm̄. neqz per spm̄ scm̄:
et idcirco ex alto corruētes co
terūtur. Siliter et mercena
rij et ypocrite et quicūqz ma
li plati. et si veritatē predi
cent: qa tamē nō sincere. s
pro lucro tpali vel glā ina
ni xpm̄ pdicāt: nō p xpm̄.
sed aliūde ītrant. Non enī
xpm̄ pro xpō pdicāt. et id
circo pdicādo ad corda audi
enciū p xpm̄ nō intrāt. Si
milr qui nō p electionē
canonicā ītrant ad placiōz.
sed p pecuniā vel carnalem
affectū vel violenciā. vel quā
cūqz aliā turpē et īhonestā
causā. nō p ostiū ītrāt: sed
tanqz fures et latrones. qa
aliūde ascendūt patibulo ge
hennali suspēdi pmerēt. Fur
dicit a furua nocte. qz s aliq
de nocte surripit aliena: la
tro q latitat ī nemore. vt trā
seūtes spoliet et occidat.

Fur g[r] dicit[ur] in hoc loco: qui
qd' alienu[m] est. suu[m] dicit. Latro
qui qd' furatus est occidit. Fu
res igit[ur] qui officiu[m] p[re]lacio[n]is
sibi vsurpa[n]t. et oues xpi suas
reputa[n]t: no[n] i[n]trant p[er] ostiu[m].
sed effodiu[n]t et fura[n]t[ur]. Effo
diu[n]t occulte i[n]tra[n]do op[er]a[r]ij
subdoli. tra[n]sfigura[n]tes se i[n] an
gelu[m] lucis. Dyabolus e[st] fur
dicit[ur] et latro. Fur e[st]: q[ui]a pau
latim et q[u]i latenter more fu
ris ad ostiu[m] pulsat. Postq[uam]
aute[m] p[er]cipit q[uod] custodes dormi
unt. audacius pulsat: et in
gredit[ur]. atq[ue] more latronis pe
rimit et mactat. Et ideo
semp[er] bonis pastorib[us] vigilan
du[m] est. ¶ Postq[uam] aute[m] de fure et
latrone q[ui] aliu[n]de ascendit p[re]
misit. d[omi]n[u]s subiu[n]git de bono
pastore dice[n]s. Qui a[utem] intrat
p[er] ostiu[m]: pastor est ouiu[m]. Xp[ist]us
p[ro]prie et p[ri]ncipalit[er] pastor est:
q[ui]a pascit oues. Ostiu[m] etia[m] est
q[u]o i[n]tratur ad oues. Cristus
a[utem] p[er] ostiu[m] qd' ip[s]e est intrat:
q[ui]a seip[su]m p[re]dicat. et p[er] seip[su]m
id est p[er] v[er]itate[m] i[n]trat. Ip[s]e e[nim]
10 xiiij veritas est. Quicu[m]q[ue] aute[m] sub
eo[rum] pastor est: p[er] ip[su]m ostiu[m] in
trat ad corda ho[m]i[num]. Oe[s] e[nim]
qui veritate[m] docent et tenent: in
xp[ist]o pastore su[n]t vnus pastor.
Ca[put] a[utem] ostiu[m] est sibi soli xp[ist]us
retinuit: q[ui]a no[n] est alius qui
p[re]dicet ouib[us]. vel i[n] que[m] creda

tur. Non e[st] alius p[er] que[m] ad cor
da ouiu[m] i[n]tret p[re]dicator: vel p[er]
que[m] oues i[n]trent ad deu[m]. Nome[n]
aute[m] pastoris aliis co[m]icat. Et
ideo ip[s]e ait. Qui i[n]trat per os
tiu[m]. id e[st] sc[ilicet] de xp[ist]o se[n]tie[n]do. et
fideli[ter] predica[n]do. no[n] q[ue]re[n]do
que sua su[n]t. s[ed] que su[n]t ih[es]u xpi.
et p[er] canonica[m] electione[m]: ille pas
tor e[st] ouiu[m]. no[n] lupus. no[n] mer
cenarius. no[n] fur vel lat[ro]. De
h[ui]ino[d]i a[utem] pastore d[omi]n[u]s subiu[n]
git. Huic ostiarius ap[er]it: et vo
ce[m] audiu[n]t. Ostiarius ap[er]it. i[d est]
sp[irit]us s[an]c[t]us. q[ui] docet o[mn]em v[er]itate[m]:
p[er] que[m] etia[m] ad corda auditoru[m]
predicator i[n]trat. et cui[us] i[n]spi
ratione sup[er] grege[m] canonice p[ro]
mouet[ur] prelatus. Oues a[utem] voce[m]
eius audiu[n]t obedie[n]do. Qui
vero precone[m] v[er]itatis audit:
xp[istu]m audit. Q[ui]a et q[ua]n[do] iudex
lo[qui]tur p[er] precone[m]: no[n] di[citur] p[re]co
dicit. sed iudex dicit. Q[uo]d' aute[m]
seq[ui]tur. et p[ro]prias oues vocat
no[m]i[n]atim. de p[ri]mo pastore. i[d est]
de xp[ist]o i[n]tellig[itur]. qui p[re]destina
to[rum] no[m]i[n]a i[n] libro vite scribit:
q[ui]a nouit d[eu]s qui su[n]t ei[us]. Vo
cat etia[m] no[m]i[n]atim. id e[st] vnu[m]q[uem]
q[ue] merito suo. Vn[de] di[citur]. In domo
p[at]ris mei ma[n]siones m[u]lte s[unt].
Sz et alij pastores sub xp[ist]o o
ues suas no[m]i[n]atim vocare
dicu[n]t[ur]: sicut sc[ri]ptu[m] est. Dili
gent[er] agnosce vultu[m] pecoris
tui: et greges tuos considera.

Non tantum autem pastor bonus
oves suas nominatim vocat:
sed educit eas qui de egipto in doc-
trinam sanam et operationem bonam.
Educit eas primo in regnum ecclesie
militantis: tandem ad pascua
virentia in regnum scilicet ecclesie triu-
mphantis. Et cum proprias oves e-
miserit: ante eas vadit. Emi-
serit de tenebris scilicet ad lucem. An-
Exo 13 te eas vadit. quasi columpna nu-
bis et ignis verbo scilicet predicatio-
nis. exemplo bone operationis. so-
lacio beneficii temporalis. suffragio
orationis et flagello correptionis.
Cristus etiam oves suas precessit.
non solum verbo et exemplo sed in
celum ascendendo: ut ubi precessit
sublimitas capitis. sequatur
humilitas gregis. Si quis autem
per arctum foramen transire vellet:
postquam caput eius pertransisset
multum laboraret ut membra ce-
tera pertransirent. Et nos cum omni
diligentia properare et laborare
debemus: ut post caput nostrum
transeamus. Unde subiungit. Et
oves illum sequuntur: quia sciunt
vocem eius. Sequuntur imitando.
sequuntur quocumque ierit in bono
perseverando: sequuntur ad vi-
tam eternam post pastorem intran-
do. Nam sciunt vocem eius: a quo-
cumque scilicet proferatur. Nam de calice lu-
teo quandoque bibitur vinum bonum.
Si igitur christum predicant: oves christi
hanc vocem audiunt et cognoscunt

si alium non cognoscunt. Alie-
num autem non sequuntur. sed fu-
giunt ab eo: quia non noverunt
vocem alienorum. Alienum scilicet in
quo non est vox christi. et si bonus
videatur. nec audiunt nec sequuntur.
Sed numquid christi oves aliquando sedu-
cuntur? et vocem hereticorum audiunt.
atque ad ipsos transeunt. Et si ali-
quando aberraverint. finaliter
tamen non noverunt: quia ad vitam
predestinati sunt. Aliqui autem vel
sunt oves in predestinatione: quia
novit deus qui sunt eius. Adhuc
tamen vocem alienorum in multis
foris audiunt. Econtra lupi sunt
intus: et vocem pastoris in multis
audiunt. Sed est vox quedam pasto-
ralis. quam nullus reprobus im-
plet. vel audit obediendo. Hec
scilicet. Qui autem perseveraverit usque
in finem: hic salvus erit. Hanc
nulla propria ovis. id est nullus
predestinatus contempnit: nullus
alienus id est reprobus audit.
Electi enim et si ad tempus deviant.
in fine tamen perseverant. Econtra
lupi et si ad tempus intrant et au-
diunt: tandem tamen abeunt.
Hoc proverbium dixit illis ihesus.
Illi autem non cognoverunt: quid
loqueretur eis. Parabolice enim lo-
quitur. ut obscuris exerceat et
superbos qui de sciencia gloriantur
ad humilitatem provocet. Pascat
autem manifestis: dum parabolam
consequenter exponit dicens.

Amen dico vobis

Amen dico vobis: quia ego sum ostium
ouium. Omnes quotquot autem venerunt
fures sunt et latrones: sed non
audierunt eos oues. Et istis sibi sim
diuisa officia ostium et ostiarius
pastor et ouis nuncupatur. Omnes
quotquot autem ait venerunt. fures
sunt et latrones. intelligendum est.
quotquot preter me venerunt. Non
enim preter eum. sed cum eo venerunt:
Io xiiii qui cum veritate venerunt. Ipse enim
est veritas. Prophete ergo qui
precesserunt: cum eo. hoc est cum ve
ritate venerunt. Illi autem quotquot
ph ii per se venerunt. querentes que sua
sunt. nec veritati adherentes: fu
res sunt et latrones. Intelligen
dum est. quotquot venerunt preter me:
vt comprehendant membra cum ca
Io iii pite. Dicit cum dominus. nemo ascen
dit in celum. nisi qui de celo descen
dit. Solus enim christus. id est mem
bra cum capite in celum ascendit.
Vel quotquot venerunt. supple
nisi per me: qui sum ostium. Ve
nerunt quidem pseudo prophete.
non missi ab eo: sed aliunde
ascenderunt. Fiat ergo vis in
verbo veniendi. Mercenarii
enim qui per deum veniunt per se ve
nire dicuntur. sicut mimi et io
culatores veniunt ad epulas
non inuitati vel vocati. Veniunt
ergo hoc modo dicuntur. quando non
mittuntur: sed veniunt per se non
vocati vel missi. Hoc modo io
hannes non venit: sed sicut hoc

missus a deo. Venerunt ergo non
per eum. sed preter eum fures et latro
nes: sed non audierunt eos oues:
id est predestinati eos finaliter
non audierunt. Repetit autem dominus
vt addat. et ut nomen ostii si
bi specialiter appropriet dicens.
Ego sum ostium. Per me si quis in
troierit saluabitur: et ingredie
tur et egredietur et pascua inue
niet. Propter hoc autem quod ait
saluabitur euidenter ostendit. non so
lum pastores. sed et oues intrare
per ostium. Vt communiter subiun
git de ingressu et egressu tam
ouicule quam veri pastoris. In
gredietur inquit et egredietur. In
gredietur per contemplatiuam: egre
dietur per actiuam. Ingredietur cre
dendo et operando: egredietur
contra hereticos pugnando. Ingre
dietur mentis sue secretum cubi
culum. ea interius perscrutando: in
gredietur sacram scripturam inqui
rendo et addiscendo. Egredi
etur ad pugnam et ad bona
opera proximis subueniendo.
Ingredietur et pascua inueniet.
Egredietur et pascua inueniet.
Hic enim pascitur pastu gratie.
et quasi feno in presepio. id est vi
atico in altari. Egrediendo
autem ab hoc seculo. id est de mili
tante ecclesia in triumphantem. pas
cua vite eterne inueniet. et pa
ne angelorum pascetur. iuxta illud.
Nichil mihi deerit: in loco pascue ps 22

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ibi me collocauit. Et quam pdixerat de ingressu furis. nunc sub
iungit de ipius progressu: oste
dens ad quid ingrediatur. Unde
ait. Fur non venit: nisi ut furetur
et mactet et pdat. Furetur alie
na re sibi usurpando et mactet
a fide retrahendo: pdat in eter
na dapnacionem inducendo. De
hijs furibus ysaias ait. Princi
pes tui infideles socii furum. In
fine autem ad quid venerit dns
ostendit dicens. Ego veni. ut vi
tam habeant: et habundancius ha
beant. Id est in pnti conferam
vitam gre: et in futuro in maiori
habundancia vitam glorie. Vitam
gre per fidem in spe: vitam glorie per
speciem in re. Vitam etiam gracie pri
mo confert ad iustificacionem: et
postmodum graciam ampliat et au
gmentat ad pfectionem. Sicut enim
exeunti a tenebris lux primo gra
uis est: ita cum homini primo gracia
infunditur. non statim dulcescunt
illi opera penitencie. Postmodum
vero crescente caritate. quando ha
bundancius confertur ei vita gracie.
dulcescunt illi opera pnie: ut a
cetum illi conuertatur in vinum. Po
stquam vero pfecte deo adheserit.
non aliud quam deus velit velle vel
sapere poterit: quemadmodum stilla
aque vino infusa colorem paruit
et saporem contrahit. Nos inchoatur
hic in pfectione vie: sed plene
consumabitur in pfectione patrie. quando

deus erit omnia in omnibus. Et qui
nobis in presenti confert vitam gracie.
tunc nobis habundancius confert
vitam glorie: quam oculus non vidit   ysa 64
nec auris audiuit. nec in cor
hominis ascendit. Ad quam nos per
ducere dignetur ipse qui est hostia
et ostium. dns noster ihs xps: qui cum
patre et spiritu sancto viuit et regnat deus
per infinita secula seculorum. Amen. Feria
quarta post pentecosten thema supra

Nemo venit ad me nisi pater   106
meus qui misit me   1061
traxerit eum. Bo
ues arabant: et asine pascebantur
iuxta eas. quemadmodum in iob
dicitur. Boues sunt predicatores in
agro dni laborantes. aratro
crucis xpi terram cordis excolen
tes. iugum dni super se ferentes.   xi
De hijs bobus salomon ait. Ubi   14
boues non sunt: presepe vacuum est.
Ubi enim desunt predicatores: cor
da simplicium omni bono spiritua
li vacua sunt. Teste enim salomone.
qui ait in parabolis. Cum defecerit   29
pphecia: dissipabitur populus. Econ
tra sermone diuino in unitate
fidei et ~~caritate~~ concordia cari
tatis fideles congregantur. De
bent ergo boues arare. ut asi
ne id est simplices subditorum
anime pascantur et reficiantur.
Si enim dns in iudicio de pane
corporali dicturus est in iudicio   27

Esurivi. et non dedistis michi
manducare? quanto magis im
properabit illis. qui panem spiritua
lem absconderunt. et animas sim
plicium fame perire permittunt.
Sicut scriptum est. Esurientes et si
cientes: anima eorum in ipsis defecit.
Non solum autem pane spirituali
pascit esurientem. quia verbum dei
predicando populum domini docet:
sed omnia opera misericordie spiritualiter
adimplet. Dat enim esurienti ci
bum. sitienti potum. nudo vesti
mentum. peregrino hospicium. in
firmo solacium. et medicinam.
incarcerato visitacionem. Pascit
esurientem: dum dat ei cibum in
tempore. Quia non in solo pane
Deut 8 materiali vivit homo: sed
in omni verbo quod procedit de ore
dei. Potum tribuit sicienti:
1 cor 3 sicut scriptum est. Lac dedi vo
bis potum: non escam. Et in can
v ticis. Bibite amici: et ine
briamini karissimi. Nudo tribuit
vestimentum: sicut scriptum est.
ysa 58 Cum videris nudum operi eum.
Nudus est. qui vestimenta
virtutum amisit: et maxime
vestem nupcialem caritatis. De
16 hiis vestimentis iohannes in
apocalipsi ait. Beatus qui
custodit vestimenta sua: ne
nudus ambulet. Hec vestime
ta recipit: qui verbum dei
audit et conservat. In hospi
cio autem predicator recipit pere

grinum: dum ipsum verbo predicatio
nis ad ovile christi. id est ad ecclesiam
revocat. Sicut scriptum est. Ege ysa 58
nos vagosque induc in domum
tuam. Infirmo medicinam con
fert et solacium impendit: dum
divinis eloquiis cordibus eius dolo
res lenit. Sicut in ecclesiastico sa 18
piens ait. Nonne ardorem re
frigerabit ros? Sic et verbum
melius quam datum. Et iterum ait. vii
Non desis ploratibus in conso
latione. Visitat incarceratos:
qui compedibus peccatorum in carcere
dyaboli detinentur. Dominus enim per
verbum predicationis solvit com
peditos. Unde per ysaiam ipse ait. 61
Spiritus domini super me. eo quod unx
erit me dominus: ut predicarem cap
tivis indulgenciam et clausis
apercionem. Orate igitur fratres karissimi.
quatenus predicta opera misericordie vir
tute verbi sui hodie dignetur in
nobis spiritualiter adimplere. Ne
mo potest venire ad me etc. Hiis
diebus spiritus sancti ~~[illegible]~~ karissimi in fratres
quibus caritas dei diffusa est Ro v
in cordibus nostris per spiritum sanctum
qui datus est nobis spiritualiter
gaudere debemus. et extendere
more accipitris ad austrum
spiritus sancti alas nostras. et plumis
veteribus proiectis. novas vir
tutum plumas assumamus.
Igne igitur ex ipso altari holocau
sta nostra accendamus. et non igne
alieno. igne scilicet malo. et te

probo. Cuius tria sunt fomen
ta in homine: stipula cogi
tationis inmunde. fenum locuti
onis puse. lignum operationis
illicite. Ut ante ignem spiritus
sancti in nobis nutriamus: de spiri
Io. iiij tu sancto loqui in spiritu et veritate
debemus. Sicut ad thessalo.
apostolus ait. Spiritum nolite exti
nguere: prophetias nolite spernere.
Spiritum sanctum maiores quantum
in se est extinguunt: dum gratiam
eius laudando et predicando in
noribus aperire negligunt. sed
tacendo abscondunt. Minori
bus autem dicit. prophetias no
lite spernere: id non contempnatis
si quid per spiritum sanctum vobis prophe
tias exponunt. sed diligenter au
diatis. Verbo etiam modo spiritus
extinguunt: dum a nobis malis
operibus expellit. Spiritus enim
sanctus per mortale peccatum eicitur:
per veniale autem quasi contristatur.
eph. 4 Unde apostolus ait. Nolite contris
tare spiritum sanctum: in quo signati
estis. letificemus ergo spiritum sanctum
in nobis bona opera faciendo: et
de ipso hijs diebus ad honorem
Levi. 22 dei loquendo. Hoc enim festum
solempnitas primitivorum appel
latur: quia novi panes in lege
de primitiis frugum hodie offe
rebantur. Venerabilis sollemp
nitas. in qua anime nostre renova
tur: et nova opera domino offeri
mus. In hac ergo renovatione

ecclesie que fit per spiritum sanctum bucci
nare debemus in neomenia
tuba: in insigni die sollempni
tatis tue predicare. Qui autem bu
cinat spiritum attrahit: attractum
emittit: emissum in longum pro
trahit. Et nos aperientes os cor
dis per desiderium: spiritum sanctum attra
hamus. Sicut scriptum est. Os meum
aperui: et attraxi spiritum. Attra
ctum bene operando in publicum e
mittamus. Emissum perseverando
in bono protrahamus. Hijs autem
bucinis in pugna uti debemus.
Ad robur enim et pugnam datus
est spiritus sanctus: maxime hijs diebus.
Unde et ipse pignus dei. Ad hoc
enim pignus accipimus: ut de
promissione que nobis fit certi
tudinem teneamus. Dono igitur
spiritus sancti anime nostre per spei certi
tudinem ad pugnam roborantur:
et ad coronam victorie animan
tur. Qui enim sine spiritu sancto est:
inermis est. Dona enim spiritus
sancti sunt quasi crines sampsonis: Iudic. 16
quibus abscisis anima vires suas
amittit. Pugnanti autem ne
cessarium est: ut sit armatus.
Unde et arma ignea apostolis su
is dedit dominus. Ut sit doctus.
Sicut scriptum est. Qui docet
manus meas ad prelium. Quod
fit igne illuminante. Ut sit ro
bustus: sicut scriptum est. Estote
fortes in bello. Quod fit igne con
solidante. Ut sit audax: sicut

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mt x scriptu est. Nolite time eos
q occidut eos. Sed sit igne tor
pore exaucitete. Et pseuet. vs
mt xxiiii 13 q i fine: sicut scriptum e. Qui
pseueraueit vsq i fine: salu9
erit. Quod fit ex caritatis in
ca 8 dicatione. Aq eni multe no po
terut extingue caritate: nec
flumina obruet ea. Aque. id
est bladitie emollietes: flumia
S id e adusitates obruetes. Fes
te ei salone fortis e vt mors
dilco. i. caritas vera non fic
ta: sed firmit indicata. In
stabilis aut et debilis est a
mor que nummus copulat. no
gra: qi no a corde pcedit. s
a pecunia. Ignis eni stipule
eade facilitate extiguit: qua
solet accendi. Talis est amor
huius sdi. Amor sz fortune ul
eciam osanguinitatis dilectio: q
ita se ht ad dei amore. sicut
sol pictus ad lucente. Amor si
quide terenus iuiscat alas anime
ne possit ad supna volare. A
mor at dinus viscu illu soluit:
sicut fluit cera a facie ignis.
Gemina aut dilco dei et pxi
mi due sut ale qbz aia celsa
ascendit poli. Amor aute dei
ec 4 fortis est. tq funiculus triplex
deut 6 q difficile rupit: du ho deu
diligit toto corde. et tota aia.
et totis viribz. Hoc fune dile
ctionis aia trahit ad deum.
Ruptis g vinclis caritatis. isti

fune rupto trahi no pt. Nisi
eni hoc funiculo tplici deo ad
hereamus: nequaq trahi va
lemus. Qui i trahit ho est:
id quo trahit amor est. q tra
hit pater est. Vn in hodierno
euagelio dns ait. Nemo pt
venire ad me: n pr qui misit
me traxerit eu. Ho eni per se
pt cadere: sed no potest p se
resurge. spus vades et no redi
ens. Crede eni in deu no potest:
nisi gra ipm preuenerit. Sine
me inqt dns. nichil potestis Io xv
face. Iux illud. Sine ipo fctm e Io i
nichil. Palmes eni nisi ma Io xv
serit i vite: no potest fructifi
care. No est eni volentis velle. Ro 9
neq currentis curre: s dei mise
retis. Na spus vbi vult spi Io iii
rat. Auis eni sine penis. vo
lare minime potest. Homo et
delapsus i fouea: nisi fune di
uine gre demisso extrahi no
potest. Sicut g quadriga in
luto p se moueri no potest:
ita homo nisi pr traxerit eu
ad xpm no potest venire. Que
cuq aute trahit pater. filius
trahit: trahit eciam spus scus.
Illud tame specialit attribu pri
itur: qa opus magne poten
tie est ipiu iustificare. Nam
aut est signu virtutis et po
tencie iustificare ipiu: q celu
et terra creare. Ibi eni nulla
repugnacia e: hic at iusticia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a peccatoris contraria est iustitie dei. Et vanitas opponitur veritati. mors vite. tenebre claritati. Non solum autem deus recipit penitentes: sed trahit peccatores. sicut scriptum est. Compelle intrare. (Lu 14) Trahit de profundo maris: sicut scriptum est. Ex basan convertam: convertam in profundum maris. Basan confusio interpretatur. Convertit igitur dominus ex basan. id est ex confusione. Convertit in profundum maris: id est illos qui in profundum vitiorum commorantur. Trahit autem de profunditate confusionis. que latet in corde per pravam cogitationem. que patet in ore per pravam locutionem. que patet in opere per malam consuetudinem. Trahit tamen non violentia. sed amore. id est funiculis caritatis et bona voluntate. Trahit sua quemque voluptas. Non est enim bonum meritorium: nisi fuerit voluntarium. Deus autem voluntatem hominis prevenit invitando eum per flagella. per beneficia. per documenta. comminando. promittendo. Trahit insuper per exempla. Omnia enim terrena mala sustinuit homo deus: ne in illis timeretur infelicitas. Omnia terrena bona contempsit: ne in illis quereretur felicitas. Trahit tribulationibus vel consolationibus. Unde per osee ipse ait. (Os 11) In funiculis adam traham illos: in vinculis caritatis. Prebendo varias consolationes. In funiculis adam comminando. terrendo. et affligendo: in vinculis caritatis promittendo. consolando. et pro illis patiendo. Possumus autem distinguere inter verbum trahendi et extrahendi. Ut qui a peccatis convertuntur dicantur extrahi. et hoc pertinet ad incipientes: qui autem iustificati sunt dicuntur trahi. et hoc pertinet ad proficientes. Unde in canticis sponsa ait. Trahe me post te: curremus in odore unguentorum tuorum. Timor igitur compellit. gratia prevenientes extrahit. racio adducit. desiderium trahit. et currere facit. Trahe me post te ait sponsa: quia sine te nichil possum facere. (Io xv) Trahe me post te: ut non eam post concupiscentias meas. (Ecc 18) Trahe me post te: ut sequar imitando te. et non precedam quasi sapiens in oculis meis. (Prov v) Trahit autem dominus animam septem donis spiritus sancti: quasi septem funiculis. Trahit animam ad tribunal suum terribilis iudex: ut territam purget per spiritum timoris. Trahit ad templum suum deus verus: ut in spiritu et veritate colatur (Io iiij) per spiritum pietatis. Trahit ad auditorium suum magister bonus: ad apprehendendam disciplinam (Pu 1) per spiritum scientie. Trahit ad

agrū suū dn̄s potens ad exer
citandū. in bonis opibus. p
spm̄ fortitudinis. Trahit in
domū suā magn⁹ paterfami
lias. ad habitandū vnan̄ mo
res in domo sub abbate: per
ca. 1 spm̄ consilij. Trahit ī cellaria
sua rex ditissim⁹. ad scrutan
das scripturas. ꝛ mistica queqꝫ
penetranda: per spiritū in
tellectus. Trahit in cubiculū
suū sponsus amantissim⁹.
ad fruendū gratissima pre
sencia sua: p spiritū sapiēcie.
Quot igit̄ sunt carismata g̃
ciarū quibꝫ deo cōiungit̄: q̄
tot funiculis ad deū trahit̄.
Qualit̄ autē hmōi funicul⁹
conterat̄ petrus apl's ōndit
ii pe. 1 vbi ait. Ministrate in fide
vrā virtutē. in v̄tute sciēciā.
in sciā abstinenciā. in absti
nēcia paciencia. ī paciēcia
pietatē. in pietate amorem
fraternitatis. ī amore frater
nitatis caritatē. Primo igit̄ oꝫ
ia. ii q̄ habeam⁹ fidē. Et q̄a sine
opibꝫ fides mortua. ī fide mi
nistrem⁹ virtutē. id est opa
cionē bonā. In virtute autē
mt 25 sciēciā: vt tamq̄ prudētes
virgines oleū in corde repo
nam⁹: et nō propter vanā
gloriā opa bona faciamus.
Et q̄a hec tria possim⁹ hr̄e:
ꝛ vicia ꝑpetrare subdit. In
sciā abstinenciā: ut scꝫ ab

omni pcc̄o abstineam⁹. Et 1 Joh. v
quia post hec tēptaciones
ꝛ tribulaciones occurrūt ait:
in abstinēcia pacienciā. Ne
autē paciēcia simulatorie p
tendat̄ ait: in paciēcia pie
tatē. vt quod monstram⁹ in
facie. teneam⁹ in corde. et be mt v lu 6
nefaciam⁹ hijs qui nos pse
quūtur. Sed ne pietas ista
pro cōmodo mō. et nō pro
fraterna dilectione ait: ī pie
tate amorē fraternitatis. Vt
scilicet ita benefaciam⁹ exteri⁹:
vt diligamus interius. Vt
autē oīns ista virtutū v̄tu
tū cōnexio in caritate pficia
tur. et ꝑpter dei amorem cō
cludit: in amore fraternita
tis caritatē. Hec igit̄ quasi
cathena virtutū spiritus ho
minis deo astringit̄: et post
ipm̄ trahit̄. Ostendit aūt dn̄s
quātū fructū assequant̄. q̄
ad eū veniūt. et a prē tra
huntur: dicens. Et ego resus
citabo eū in nouissimo die.
Tunc enī apprehendet q̄d di
lexit: videbit quod credidit:
mādūcabit q̄d esurijt. Per
hoc aūt q̄d subiūgit. scriptū
est in ꝑphetis. erūt omēs do ia. 31 ie. 1 q̄ a. p̄ cur [illegible]
cibiles dei ostendit q̄ illu
minacione fidei et doctrina tra
hitur homo. Quasi dicat
Prophete predixerūt ꝛ testant̄
q̄ omēs homīes illius regni

id est xpiane fidei erut do-
cibiles dei: quia scz facile do-
ceatur a deo. Predicator enim
loquitur exterius: deus autem
sensum aperit interius. Intus
enim instruit spiritus sanctus cogni-
tione et amore veritatis. Per
predicationem autem et illumi-
nationem: anime trahuntur ad deum.
Vnde in ecclesiastico dicitur. Memento xi
creatoris tui antequam rumpatur
funis argenteus. id est antequam
cesset predicatio: per quam ad deum
anime trahuntur. Dicit autem scrip-
tum esse in prophetis: erunt omnes
docibiles dei. Que tamen verba
solus iohel dicit: sed in aliis
prophetis eadem sententia reperitur.
Omnes enim prophete vno et eo-
dem spiritu locuti sunt: et vnusquisque
concordat cum alio: et ad vnum omnes
eorum prophetie tendunt. Quod autem
per reuelationem et doctrinam tra-
hatur homo: ostendit subiungens.
Omnis qui audiuit a patre et
didicit: venit ad me. Audiuit
scz verbum patris. id est audiendo in-
terius credidit. fide operante per
dilectionem: et didicit perfectius
opere: venit ad me passibus fi- gal
dei et dilectionis. Licet autem pater
doceat. et audiatur: ipse tamen
inuisibilis est. Vnde et subiun-
git. Non quia patrem vidit quis-
quam. nisi is qui est a deo vidit
patrem. id est filius qui est a patre
hic vidit patrem. Quasi dicat.

Pater inuisibilis est: docet ta-
men vos. dum auditis verbum
eius. id est filium: qui factus homo
vobis loquitur. Et ideo illum
audire debetis: et credere in eum.
Vnde et ipse continuo subiungit.
Qui credit in me habet vitam
eternam. Supra dicit. Ego noui
patrem: quia ab eo sum. Et ideo Jo viij
michi credatis: vt vitam eternam
habeatis. id est meipsum. qui sum
vita eterna. Vnde ipse statim ait.
Ego sum panis vite. Ipse enim
pascit nos: hic pane gratie. et tan-
dem pascet pane glorie. Panis autem
iste significatus est per manna:
quod dedit illis dominus in deserto. exo 16
Iudei autem gloriabantur de vm-
bra. id est de manna materia-
li. quod dedit deus patribus eorum in
figura: et verum panem. id est
xpm contempnebant. Ideo assignat dns
deus preminentiam huius panis
ad illum dicens. Patres vestri
manducauerunt manna in de-
serto: et mortui sunt. Non di-
cit de morte carnali. que commu-
nis fuit tam bonis quam malis:
qua morte moyses et aaron
sicut et alii mortui sunt in deser-
to: sed de morte spirituali. A qua
liberantur: qui panem vite man-
ducant. Vnde ipse ait. Hic est pa-
nis de celo descendens: vt si
quis ex ipso manducauit non mo-
riatur. Si quis manducauit. interius
scz in corde intelligendo credendo et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

amando. Quod de re sacramentali intelligitur: de qua augustinus ait. Res huius sacramenti omnibus sumentibus est in vitam eternam. et nulli ad mortem. id est unitas sanctorum. Adhuc autem huius panis effectum et virtutem ostendit dicens. Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Vivus. id est in me vivens: et vitam aliis prebens. De qua autem vita intelligat: determinat dicens. Si quis manducaverit ex hoc pane. vivet in eternum: id est non solum in presenti per iusticiam. sed in futuro per gloriam. Non solum autem christus est panis secundum verbum quo vivunt omnia: sed insuper secundum carnem assumptam pro mundi vita. id est secundum humanitatem. Unde ipse ait. Et panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi vita. Hoc autem iudei reprobi. et malicia sua excecati. quia dei docibiles non erant non intelligebant. nec christo dicenti credebant: sed ad invicem de hiis verbis litigabant. Non enim tracti erant a patre: malicia sua illos impediente. Et ideo ad christum venire non poterant: quia collirium divini sermonis quo illuminari possent contempnebant. Propterea in apocalipsi ait. (Apoc 3) Collirio inunge oculos tuos ut videas. Est autem collirium divini sermonis. quo mentis oculos mundificat: de quo dominus ait.

Iam mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. (Io xv) Est collirium tribulacionis: de quo dicitur. Vexacio dat intellectum. Hoc est fel piscis: quo illuminati sunt oculi tobie. Est collirium humilitatis: de quo dicitur. Confiteor tibi pater domine celi et terre: quia revelasti ea parvulis. Dominus enim intellectum dat parvulis. Est collirium oracionis: de quo dicitur. Si quis indiget sapiencia postulet a deo: qui dat omnibus affluenter. et non improperat. (Iac 1) Unde orantes martino illuminati sunt oculi hylarii: ut intelligeret scripturas. Est collirium perturbacionis. id est ire per zelum. de quo ad tempus perturbatur oculus. ut postmodum videat limpidius. De quo scriptum est. Conturbatus est in ira oculus meus. Est collirium fidei. quo linivit dominus oculos ceci nati: de quo dicitur. fide purgans corda eorum. (Io ix; Act 15) Est collirium precepcionis: de quo dicitur. Preceptum domini lucidum. illuminans oculos. Est collirium operacionis: quo ad imposicionem manus ananie paulus visum recepit. (Act 9) Sicut scriptum est. A mandatis tuis intellexi. scilicet bene operando secundum quod mandasti. Hiis omnibus colloriis reprobi iudei. oculos ungere noluerunt: sed magis collirio confusionis. id est astuta diaboli locutione. qua apti sunt oculi

p̄mo᷑ parentū. Collirio etiā ex
cecatis ·i· illi p vitiū vngētes
oculos excecati sunt: dū xp̄i predi
tione offendebāt. ⁊ ideo nō il
luīabant. Paulatī illos q̄s tra
hit. q̄ docibiles sūt dei. paulatī
illūinando semp̄ ī melius profice
Pu. 4 facit: sic scriptū est. Iusto᷑ semi
ta q̄si lux splendēs procedit. ⁊ cres
cit vsq̄ ad pfectū diē. Vn̄ et ce
Mr. 8 cus a xp̄o illūiatus p̄mo dicit se
vidē homīes tanq̄ arbores ambu
lātes: postmodū vō eos plenius
⁊ lucidius agnouit. Sicut aūt
cognitio: ita et dilco semp̄ ī meliꝰ
crescat. Caritas enī aut pficit:
aut deficit. Ignis enī dū ligna
succendūt. a p̄ncipio est cū fla
ma et fumo: postmodū cū
flāma sine fumo: nouissime aūt
postq̄ tota materia ī ignē cūuersa
fuit. nec fumū nec flammā
ex se emittit. Fumꝰ pturbacio
temptacōis: flāma ī psa caritas.
vel splendor bone opationis:
ignis sine flāma cōsūmacio ca
ritatis. Cū enī a p̄ncipio hō
dilige incipit nō caret temptatio
nibꝰ: nec fumo pturbationis.
Flāma etiā ex se emittit splen
dore exterioris opatiōis. Post
modū vō cū validiꝰ ardē ce
pit. et ā plus clarescē. fumꝰ
pturbatiōis recedit. remanēte
flāma splendide opationis.
Tandē vero cū hō totus ignitꝰ
fuerit. ⁊ ad dei cōtemplatione
toto animi affectu trāsierit. fla
ma exterioris opatōis recedēte.
in sola dei visione delectat.
Et si enī alueare apud exteriꝰ
lutosū sit p humilitatē vel hu
maā fragilitatē: īteriꝰ tamē
melle plenū est p spūalē dul
cedinē. In hac g° plenitudie
delectatiōis. spūs hōis q̄si īsensi
bilis sibi factus. a pace dei que
exsupat omnē sensū totus ab
sorbetur. Quod tn̄ in hac vita
nunq̄ pt hō plene obtinē: q2
corpus qd̄ corrūpit aggrauat
aīaz. Et ideo ab hac sui alie
natione cito retrahit. Vix eī
hora dimidia hmōi silenciū
fit in celo: q̄a quātūcūq2 spūa
li ī hac vita pax ista nō diu
cōcedit. Postq̄ vō a stilla ad
flumū. ab igniculo ad camī
nū a camino trāsierimꝰ ad
maximū. tūc plene saciabimꝰ
ab ubertate domꝰ dn̄i: et tor
rēte voluptatis eius potabit
nos dn̄s. qn̄ oēs vē erimꝰ doci
biles dei legētes ī libro vite. et
cognoscētes sicut cogniti sumꝰ.
atq2 facie ad faciē vidētes trin
tatē in vnitate ⁊ vnitatē in tri
nitate Cui ē hōr. vtus et glā sn̄
fine Amen.

Gr̄as deo q° dedit scribē ⁊ finire
huc libru᷑ manibꝰ fr̄is Henrici de
weydēborch. Anno dm̄ m̄ cccͦ
lxvij.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

...remigii germani ...

oratio ueneranda. P   cpt Plures facti sunt. Cu Sint lubrici S...

...intercessio sci remigii. et beati germani. simulque uedasti pontificu misericordia

...a dne munera nra [illegible] et qd merita nra [illegible] eorum deprecatio

...ue iste sec habitabit in tab. tuo [illegible] in monte sco...

...ne qs hab. A. Vita petiit [illegible] dne gloria [illegible]

...ster super posuisti in capite eius corona [illegible]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

[illegible] remigii germani [illegible]

oratio ueneranda. P. Spt. Plures facti sunt. Cum sint lubrici. Secr.

[In]tercessio sci remigii et beati germani simulque uedasti pontificum misericordia

[t]ua dne munera nra commendet. et quod merita nra non ualent. eorum deprecatio

indulgentiam nobis ualeat optinere. P. Post co.

[S]acramentis dne muniamur acceptis. et intercessione scorum tuorum remigii germani

atque uedasti. contra omnes nequitias irruentes. armis celestibus protegamur. P.

[D]a nobis omps ds. ut qui beatorum martyrum S. Duorum Ewaldorum.

tuorum duorum euualdorum sollemnia colimus. eorum apud te intercessionibus adiuuemur. P.

[S]unt iusti quibus multa proueniunt quasi opera Sapientiae.

egerint impiorum. et sunt impii qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant.

Sed et hoc uanissimum iudico. Laudaui igitur letitiam quod non esset homini bonum

sub sole. nisi quod comederet et biberet. atque gauderet. et hoc solum secum auferret

de labore suo in diebus uite quos dedit ei ds sub sole. Sunt iusti atque sapientes

et opera eorum in manu dei. et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus

sit. Sed omnia in futurum seruantur incerta. eo quod uniuersa eque eueniant.

[L]audis tue dne hostias immolamus in tuorum Secr. Euangelium. Cum audieritis prelia

commemoratione scorum. quibus nos et presentibus exui malis confidimus et futuris. P.

[H]ac [nos] munere satiati supplices te dne deprecamur. ut qui debite seruitutis Post co.

celebramus officio. scorum martirum tuorum euualdorum intercessionibus saluationis

tue sentiamus augmentum. P. S. Marcelli.

[E]xaudi quesumus dne preces nras. et interueniente beato marco confessore tuo atque

pontifice. supplicationes nras placatus intende. P. Eodem die.

[S]corum tuorum nos dne marcelli et apulei beata merita prosequantur. et tuo nos

semper faciant amore feruentes. P. L. Malachie prophete.

[H]ec dicit dns. Scitis quoniam misi ad uos mandatum istud. ut esset pactum meum cum

leui dicit [dns] exercituum. Pactum meum fuit cum eo uite et pacis. et dedi ei timorem

et timuit me. et a facie nominis mei pauebat. Lex ueritatis fuit in ore eius.

et iniquitas non inuenta in labiis eius. In pace et in equitate ambulauit mecum.

[e]t multos auertit ab iniquitate. Labia enim sacerdotis custodiunt scientiam.

[e]t legem requirent ex ore eius. quia angelus dni exercituum est. All. Inueni dauid.

honoris et opus fortitudinis. V. Dne preuenisti eum in benedictionibus dul-

[ced]inis posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso. Gr. ps. In. iij. [illegible]

[Domi]ne iste sanctus habitabit in tabernaculo tuo operatur iustitiam [illegible] in monte sancto [illegible]

[illegible] qui hab. V. Vitam petiit a te tribuisti ei dne gloriam et magnum decorem

[illegible] lapides preciosi posuisti in capite eius coronam. Of. [illegible] R. Dne in uirtute

[illegible]

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf